

Karl May

A HARAMIA

Fordította: Hegedüs Arthur

TARTALOM

OLD WABBLE

AZ OÁZISBAN

KAKTUSZCSAPDÁBAN

A TÁBORNOK

Old Wabble

Sok utazásom és távoli vándorlásaim alatt gyakran találtam az ugynevezett vad és félművelt népek között emberekre, akik kedves barátaimmá váltak és akiknek emlékét ma is kegyelettel őrzöm és őrizni fogom halálomig. Egyiket sem szerettem azonban annyira, mint Winnetout, az apache-ok híres főnökét. Minden olvasóm ismeri őt, a legnemesebb indiánust. Tudják, hogyan ismertem, meg és hogy iránta érzett vonzalmam gyakran visszahívott a távoli Afrikából és Ázsiából Északamerika rétségeire, erdőibe, sziklahegységei közé. Ha előre nem is beszélünk meg találkoztát, miután megérkezésem bizonytalan volt, mindig tudtam, hol találhatok rá. Ilyenkor vagy a Rio Pecoshoz lovagoltam, ahol az apacsok főtörzse táborozik és ott tudtam meg, hol tartózkodik, vagy a westmannok és indiánok, kikkel utamban találkoztam, adtak erről felvilágosítást. Winnetou tetteinek híre ugyanis hamar elterjedt, úgy hogy ahol megjelent, az egész vidéken tudtak róla.

Azonban gyakran megmondtam neki visszajövetelem idejét és ilyenkor előre megbeszélhettük a találkozó-helyet. Én a dátumot jegyeztem meg, ő indián időszámítás szerint igazodott és bármilyen megbízhatatlannak is látszik ez, mindig percre pontos volt és sohasem fordult elő, hogy várakoznom kellett volna.

Egyetlen egyszer történt, hogy pontatlannak látszott, de akkor is csak látszott. Messze északon, az ugynevezett Couteau-n kellett elválnunk és négy hónapra rá, lent, a Sierra Madre alatt akartunk újra találkozni. Megkérdezett:

- Ismeri-e az én testvérem a vizet, amelyet Clear-Brook¹-nak neveznek?

- Igen.

- Vadásztunk már ott együtt. Emlékszel arra a tölgyfára, amely alatt akkor éjjel táboroztunk?

- Pontosan.

- Akkor nem tévesztjük el egymást. A fa teteje el van száradva és így nem nő tovább. Ha pontosan délben a fa árnyékának hossza akkora lesz, mint ötször az én testvérem magassága, Winnetou oda fog érkezni. Howgh.

Nekem természetes át kellett ezt számítanom a mi időnk szerint és így azután pontosan ott voltam. Ámbár a fa árnyéka éppen ötszöröse volt az enyémnek, sem Winnetout, sem ottlétének valami nyomát nem fedezhettem fel. Vártam jó néhány órát, de nem jött. Aggódva akartam éppen utána nézni, mert hogy szavát be nem tartotta, annak oka csak valami szerencsétlenség lehetett; ekkor jutott eszembe, hogy hiszen már itt lehetett, de nyomos oka lévén rá, nem várt be. Ez esetben kellett, hogy valami jelt hagyjon vissza számomra. Megvizsgáltam a tölgy törzsét és tényleg: embermagasságnyra egy fenyőgallyat vettem észre rajta. Miután tölgyfán nem nőhet fenyőágacska, valakinek oda kellett azt helyeznie. Mikor kihúztam, kihegyezett alsó végére egy papírdarabot találtam rácsavarva. Kibontottam és e szavakat olvastam le róla:

„Testvérem, jöjjön gyorsan Bloody-Foxhoz, akit a commancsák meg akarnak támadni. Winnetou siet, hogy őt még idején figyelmeztethesse.”

¹ Tiszta patak.

A hír, amelyet tőle így kaptam, nem volt kedvező; aggódtam érte, ámbár tudtam, hogy rátermett a legnagyobb veszélyre is. Bloody-Foxot is féltettem, mert ha Winnetounak nem sikerül őt a veszélyről értesíteni, bizonyára elveszett. Ami pedig engem illet, az én helyzetem sem volt éppen rózsás. Bloody-Fox a sivár Llano egyetlen oázisán lakott és az ut oda a commancsák területein át vezetett, akikkel gyakran voltunk már ellenséges viszonyban. Ha kezeik közé kerülök, feltétlenül a kinzócölöp vár rám, mert e törzs már régebben „kiásta a harci bárdot” és rabló hadjáratainak hatalmas zsákmányokra tett szert.

Más ember ilyen esetben bizonyára személyes biztonságára gondolt volna és bizonyára tanácsosnak tartotta volna Winnetou felhívását nem teljesíteni; nekem azonban eszembe se jutott ilyesmi. Winnetou semmi esetre sem vetette bele magát meggondolatlanul azokba a veszélyekbe, amelyek most rám is vártak, ha őt követem. Kevésbé legyek bátor nála? Mikor hívó sorait a fa törzsébe rejtette, - meg volt róla győződve, hogy követni fogom. Rácáfoljak-e e bizalomra? A szemébe nézhetek-e mégegyszer, ha most gyáván megugrom innen? Soha!

Ámbár egészen egyedül voltam, saját magamra utalva, voltak jó fegyvereim, kitűnő lovam, melyekben bizhattam. Ismertem a vidéket is, helyesebben a vidékeket, amelyeken keresztül kellett lovagolnom, és biztattam magam, hogy jobb egy öreg tapasztalt westmannak egyedül menni, mintha nem egészen megbízható társaság akadályozna utamban. És ha még lett volna több meggondolni valóm is, elég volt a tudat, hogy Bloody-Fox veszélyben van; meg kell tehát menteni. Lóra ültem, hogy kövessem vörös testvérem és barátom utasítását.

Amíg a tulajdonképeni Sierrában voltam, kevesebb okom volt az aggodalomra; volt elég buvóhely és megszoktam, hogy mindig figyeljek. A kopár fennsíkokon azonban, amelyeken távolról észre lehetett mindent venni, nehezebb lesz a dolgom; meredek szakadékok, mély canonok vártak rám, amelyeken, aloén és kaktuszokon kívül semmiféle növényzet nem rejthette el a lovas. Találkozhattam volna egy ilyen canon előtt commancsákkal és akkor csak gyors menekülésben, kitartó lovamban bizhattam.

E szakadékok legveszélyesebbike az ugynevezett Mistake-Canon² volt, amelyen a leghasználtabb indián ösvény vezetett át a hegyek közé. Nevét egy végzetes tévedésnek köszönhette. Azt mondják, hogy egy fehér vadász egy ellenséges commancsa helyett, legjobb barátját, egy apacsot lőtt itt le. Ki volt e fehér és ki a két vörös, arról többet nem tudok. Nem sikerült soha nevüket megtudnom.

A többi veszélyes tulajdonságától eltekintve is, így a szakadékokat a babonás westmannok azóta kerülik; azt állítják, hogy ritkán sikerül fehér embernek szerencsésen keresztüljutni rajta, mert a lelőtt apacs szelleme mindenkit veszélybe csal.

E szellem természetesen kevés gondot okozott nekem; ha halandó ellenséggel nem kerülök össze a szakadéokban, akkor ám jöjjön a szellem. De még jóval, mielőtt elértem volna a szakadékot, több lovas nyomát pillantottam meg, melyek oldalról kanyarodtak be az én utamra és ebben az irányban lovagoltak tovább. Vadlovak, mustangok nem lehettek, mert ezen a vidéken ilyenek nem éltek. Mikor leszállva megvizsgáltam a nyomokat, megnyugodva, de egyben csodálkozva állapítottam meg, hogy a lovak vasalva voltak, lovasaik tehát nem lehettek vörösek. Kik voltak hát és mit akarhatnak itt?

Arrább leszállott egyikük, úgy látszik a hevederét kellett megszorítania - a többiek tovább lovagoltak mellőle. Pontosan megvizsgáltam a helyet és a lovas lábnyomai mellett balról több rövid, késpenge szélességű kaparást vettem észre a földön. Mi ejthette ezeket? Kardot

² Tévedés-szakadéka.

viselt volna a lovas? Akkor katonák - lovasság jár előttem. Talán a commancsák ellen vonultak ki, hogy megbüntessék őket már említett rabló hadjárataikért? Miután e kérdések igen kíváncsivá tettek, vágóban követtem a nyomokat és előre haladva láttam, hogy oldalról mind több és több nyom csatlakozik az eredeti csapáshoz. Nem kételkedhettem tovább, csapatok voltak előttem és mikor röviddel később egy kis kaktusz-erdő nyulványaihoz értem, meg is pillantottam táborukat, melyet, mint rögtön megállapíthattam, nem rövid időre ütöttek fel. Oldalról, hátulról kaktuszerdő védte őket, előre pedig messze el lehetett látni, úgy, hogy a tábornak nem kellett ellenséges meglepetéstől félnie. Az én érkezésemet azonban mégsem vették észre, mert nyugatról, amerről jöttem, semmiféle őr nem állott, ami nagy hanyagság volt tőlük. Mi történt volna, ha indián csapat jön helyettem? A tulsó oldalon a terep egy canonra hajolt, amely valószínűleg a szükséges vizet szolgáltatatta. Lovaik szabadon csatangoltak, vagy heverésztek köröskörül. A nap heve ellen ponyvákat feszítettek ki a kaktusztörzsek-re. A tisztek számára nagy sátorot ütöttek, amelynek árnyékában voltak élelmiszerkészleteik elhelyezve. A közelben még 8-10 ember táborozott, ezek nem tartoztak hozzájuk, hanem valószínűleg itt szándékozták eltölteni az éjszakát, mert már kezdett beesteledni. Ugyanerre határoztam magamat én is. Bár még tovább lovagolhattam volna, de úgy magányosan kellett volna tanyát ütnöm, ami a nyugodt alvásban gátolt volna. Itt bátran kipihenhettem magam és erőt gyűjthettem a holnapi lovaglásom fáradalmaira.

Mikor észrevettek, egy altiszt elém jött és a parancsnokhoz vezetett, aki a kiáltozásra néhány tiszttel kilépett a nagy sátorból. Amíg leszálltam, engem és lovamat mérlegelte, majd megkérdezte:

- Honnan, sir?

- A Sierrától lefelé.

- És hová?

- Le a Pecoshoz.

- Ez nehéz lett volna önnek, ha mi a commancsa gazembereket el nem kergetjük. Nem vette észre valahol nyomaikat?

- Nem!

- Hm. Ugy látszik, délnek fordultak. Mi már vagy két hete itt ülünk, anélkül, hogy ide dugták volna az orrukat.

- Szamar, - szerettem volna az arcába vágni, mert ha vöröseket akart találni, neki kellett volna őket keresnie; bizonyára nem lesznek bolondok kezei közé szaladni. Ha nem is tudták ezek, hogy hol vannak, az indiánok bizonyára tudták ittlétüket. Biztosan ide is lopózkodtak már éjjelenként. Mintha eltálatla volna gondolataim egy részét, így folytatta:

- Egy jó scout³-ra lenne szükségem; olyanra, akire rábízhatnám magam és aki kinyomozná őket. Old Wabble itt éjszakázott. Ő lett volna az én emberem, de csak mikor elment, tudtam meg, hogy ő volt az, a fickó sejtett valamit és Cutternek nevezte magát. Nincs egy hete még, egy őrjárat Winnetoura talált, az apacs-főnökre, de ez is hamar elpályázott. Azonban, ahol ő ott van, ott kell lennie a közelben Old Shatterhandnak is, úgy mondják. Ez jönne csak hozzám! Hogy hívják önt, sir?

³ Cserkész, vezető.

- Charley, - feleltem, keresztnévemet mondva, amely vezetéknevül is szolgálhatott. Nem jutott eszembe sem megmondani neki, hogy Old Shatterhand vagyok. Sem időm, sem kedvem nem volt itt maradni és az ő kémüknek, felcsapni. Lovam és fegyvereim azonban elárulhattak. Tudták mindenütt, hogy Old Shatterhandnak egy medveölője és egy Henry karabélyja, van és egy fekete ménen lovagol, melyet Winnetou ajándékozott neki. Szerencsére azonban a parancsnok sem volt olyan figyelmes, hogy mindezt észrevegye. Visszatért sátrába, megszüntetve a további kérdezősködést.

Amire azonban ő nem jött rá, rájöhettek az ott táborozó civilek, akik valószínűleg mind westmannok voltak; ezért feltűnés nélkül a nyeregtáskámba csusztattam Henry karabélyomat, úgy, hogy különleges závarzatát nem lehetett látni; a medveölő nem volt nagyon feltűnő. Lenyergeltem és ménemet szabadjára engedtem. Fű persze nem volt erre, de ehelyett az óriás kaktuszok mellett volt elég melokaktusz is, amely megfelelő abrakot szolgáltatathatott. A feketém ügyesen tudta ezeket legelni, anélkül, hogy a tüskék megsértették volna. Mikor engedélyt kértem a civilektől, hogy közéjük ülhessek, egyikük így felelt:

- Jöjjön csak, sir, ha úgy tetszik önnek. Én Sam Parker vagyok és ha van egy darabka husom, minden becsületes fickóval szívesen megosztom. Éhes ön?

- Azt meghiszem.

- Akkor vágjon magának, amennyi csak jólesik. Mi mind westmannek vagyunk, sir. És ön?

Átnyújtott nekem egy legalább nyolc fontos hideg, de megsült husdarabot; vágtam magamnak belőle és feleltem:

- Én az öreg Mississippi innenső oldalán barangolok, de nem tudom, westmannek nevezhetem-e magamat. Ahhoz sok minden kell.

Elégedetten vigyorgott és folytatta:

- Igaza van, sir, tökéletesen igaza van! Igen örülök, hogy végre találok egy szerény embert, aki nem hiszi rögtön, ha bakter lett, hogy az Egyesült Államok elnöke. Manapság ritkák az ilyen emberek. Nevét már előbb hallottuk, mr. Charley. De akkor hát miben jár itt nyugaton? Vadász? Vadfogó? Mézgyűjtő?

- Sirkutató, mr. Parker.

- Sirkutató? - kiáltá elbámulva. - Vagyis... Ön... sirokat... keres?...

- Yes.

- Ugratni akar bennünket, sir?

- A világért sem.

- Akkor legyen olyan jó, magyarázza ki magát, ha nem akarja, hogy a késemet bordái közé szalasszam. Az orromnál fogva mégsem hagyom magam vezetni.

- Well. Én azt akarom kikutatni, hogy a mai indiánusok honnan származnak. Talán hallotta már, hogy ilyen esetekben a régi sirleleteknek jó hasznát lehet venni.

- Hm. Hallottam már, hogy némely emberek öreg sirokat turkálnak fel, hogy belőlük a történelmet megtanulják. Buta dolog! Ilyen alak tehát ön is?

- Yes.

- Tehát tudós.

- Yes.

- Segitse meg az Isten, sir! Könnyen megeshetik, hogy belepottyan maga is egy sirba és benne is marad. Ha ön hullák után kutat, tehetné ezt olyan vidéken is, ahol legalább az élete biztonságban van. Itt azonban golyók meg tomahawkok füttyörésznek a levegőben. A commandócsák harcba szálltak. Tud ön löni?

- Egy kissé.

- Hm. El tudom képzelni! Én is azt gondoltam egyszer, hogy tudok löni, talán majd elmesélem a történetet valamikor. Amint látom, van egy öreg flintája, amelyikkel egy falat is szétlőhet, meg ott az a másik fegyver a tokban... igazi, hamisítatlan „kocavadász” puska.

- Nem tudom.

- Biztosan úgy lesz! Én mondom önnek, sir, itt igen veszélyes hullák után mászkálni. Tűnjön el innen! Velünk lovagolhat, nagyobb biztonságban lesz, mintha egyedül volna.

- Merre tartanak önök?

- Szintén le a Pecoshoz, ahova ön is, amint az előbb hallottuk.

Egy félig sajnálkozó, félig gúnyos pillantással mért még egyszer végig és így folytatta:

- Valóban olyan, mintha skatulyából szedték volna ki; de ez nem illik ehhez a vidékhez, sir. Igazi westmann egész másmilyen. Mégis, ön tetszik nekem és hívom még egyszer, jöjjön velünk. Mi megvédjük önt, így magányosan biztosan nem vergődik itt át. Lovon van, vagy legalább is annyira lovon van, mint ahogy a keleti államokban mondják. Elhozta az igás lovát, ugye!?

- Olyasformán van, mr. Parker, - feleltem, magamba mulatva, hogy indián fajménemet, mellyel csak Winnetou feketéje vetélkedhetett, igáslónak nézi. Ő is tetszett nekem, legalább is annyira, mint én neki. Ha csatlakozom hozzá és később megtudja kilétemet, mulatságos jelenet lesz. Ehhez járult még, hogyha tovább nem is, de a Mistake-canonon keresztül hasznos lesz a társaságuk és így elhatároztam, hogy ajánlatát elfogadom.

- Gondoltam, - folytatta tovább, - ló is olyan csinos, mint ön. Látszik, hogy soha mást nem csinált, mint sirokat keresett. Mondja, hát akar-e velünk tartani! Holnap hajnalban fölszedelőzködünk innen.

- Ajánlatát köszönettel elfogadom, sir és egészen határozottan az önök védelmét kérem.

- Védeni fogjuk és nagy a gyanum, hogy lesz is reá szüksége. Örülni fogok, ha egyszer már szabadulok innen; félek, hogy a parancsnok valamelyikünket itt akarja tartani scoutnak. Nem gondolod, vén Jos?

E kérdését egy öregebb emberhez intézte, akinek rokonszenves arcán valami olyan mélabú ült, mintha titkolt fájdalma lenne. Jos a Josua név rövidítése; az embert, mint később megtudtam, Hawley Josuá-nak hívták.

- Ugyanezen a nézeten vagyok, - felelte az. - Még csak az hiányzana, hogy az egyenruhásoknak mi kaparjuk ki a gesztenyét és hozzá még itt is hagyjuk esetleg a fogunkat. Fogták volna, meg Old Wabble-t, az arra való ember. Engem ugyan nem fognak itt! Örülni fogok, ha őket és a Mistake-canont a hátam mögött tudom.

- Miért? Félsz a lelőtt indián szellemétől?

- Félni? Nem; de elfelejteni nem tudom. Ez a Canon szerencsétlen hely számomra. Megértem ott olyasmit, amit nem mindenki ér meg és még aranyat is találtam.

- Aranyat? A Mistake-canonban?

- Yes.
 - Lehetetlen! Ott nincs arany.
 - Kell, hogy legyen, mert mi találtunk.
 - Igazán? Biztosan valami véletlen folytán sikerült felfedeznetek, öreg Jos?
 - Nem, egy indián mutatta meg nekünk.
 - Ez szinte hihetetlen. Indián soha nem árul el ilyesmit fehér embernek, még ha a legjobb barátja lenne is.
 - Ugy az én esetem kivétel volt. Sőt éppen az a bizonyos indián volt, akit ott tévedésből lelőttek. Talán majd elmesélem a történetét, ha holnap látni fogjuk a canont. Most semmi kedvem hozzá, ne beszéljünk róla. Add ide a hust, enni szeretnék. Ámbár csak antilop, mégis fog talán ízleni. Egy darab bison pup- vagy jávorszarvas pecsenye jobban esne.
 - Jávorszarvas? Ah az jó dolog! - kiáltott Parker, csettintve nyelvével. - Az a lehető legjobb, legízletesebb pecsenye. Ha jávorszarvasra gondolok, mindig eszembe jut az a westmann, aki tulajdonképpen vadásszá lett.
 - Ki volt ez?
 - Az előbb emlegettük. Old Wabble-t gondolom!
 - Mit? Hogyan? Old Wabble? E híres és különös öreg! Hát ismerted?
- Megköszöri a torkát, fontos arcot vágott és így kezdte: Hogy ismertem-e? De mennyire. Az ő vezetése alatt éltem meg első kalandomat a nyugaton. És milyen kalandot? Nevetni fogtok, de halljátok, elmesélem.
- Tulajdonképpen Fred Cutter-nek hívják, de imbolygó járása és sovány testén lötyögő ruhája miatt mindig csak Old Wabble-nek nevezik. Régebben cow-boy volt Texasban és megszokta azt a ruházzkodást, úgy, hogy itt északon is azt viseli és senki sem képes rábeszélni, hogy felcserélje mással.
 - Most is látom, amint előttem áll, hosszan és hihetetlenül soványan! Lábai leirhatatlan csizmákkal, lábszárain egy ókori leggins-szel. Inge fölött, melynek színéről jobb nem beszélni, egy kabát lóg, amelynek egyetlen jó tulajdonságát végtelen „nyíltsága” képezi. Nyaka és melle csupasz, hord azonban szörnyű kalapja alatt mindig egy kendőt, melybe feje be van bugyolálva és végei vállára lógtak, övében a Bowie-kés, fülcimpáiban nehéz ezüst karikák és kezében az elmaradhatatlan, örökké égő cigaretta; - másképp el sem lehet őt képzelni.
 - A legérdekesebb azonban még az arca; vizhatlan, fényes, mindig simára borotvált ráncos arcbőre, erős, néger ajkakkal és hosszú, hegyes orral, éles, szürke szemeivel, amelyek bár mindig úgy néztek ki, mintha becsukta volna, mégsem néztek el soha semmit. Ez az arc mindig olyan elfogulatlannak látszott, hogy szinte el sem képzeltem, hogy nyugalomból valami ki tudja zökkenteni. Felsőbbséges viselkedése nem megokolatlan, mert lomposága mellett is kitünőbb lovast, jobb lövőt, általában ügyesebb embert, azt hiszem, keveset lehet találni nála a vadnyugaton. „Th’is clear”, - szokta mindig mondani. Talán, hogy kifejezze, hogy neki minden természetes!
 - Ami engem illet, én Princetonban valami építkezési irnokféle voltam és sikerült annyit összeszednem, hogy felnevelhessem magam és megvalósítsam végre eredeti tervemet. Idahóba akartam menni, aranyat ásni. Tökéletes zöldfülű ujonc voltam és hogy remélt kincseimet ne kelljen sokkal megosztanom, csak egy barátommal indultam neki, Ben Needlerrel, aki éppen annyit értett a vad nyugathoz, mint én. Midőn Eagle-Rocknál kiszálltunk a vonatból, ki

voltunk öltözve, mint valami piperkőcök és felpakolva, mint teherhordó szamarak. Csupa finom, csillogó vacakjaink voltak, semmirevalóságok. Mire egy hétre rá megérkeztünk Payette-Forkba, már úgy néztünk ki, mint a csibészek, éhesek voltunk és utközben mind elhajigáltuk csilunk-csolongjainkat. Mindent, éppen csak fegyvert és töltenyt nem, de, hogy megvalljam az igazat, egy darab vajaskenyérért egész fegyverzetem odaadtam volna és Ben Needler körülbelül szintén úgy volt vele.

- Egy patakba áztatgattuk kisebesedett lábainkat és mindenféle csemegéről beszélgettünk, bison-pecsenyéről, medvetalpról, jávorsültről. Igen, e vidéken oly nehéz jávorszarvasok akadnak, akár a bivalyok. Éppen ezt mondta Ben, nyelvével csettintve:

- Good luck! Jönne csak most egy ilyen fickó a közelbe, úgy a szarvai közé puffantanék, hogy no és aztán...

- És aztán vége volna önnek! - hallatszott egy gúnyos hang hátunk mögött a bokorból. - A szarvas pozdorjává zuzná önt egy-kettőre. A szarvai közé nem igen lőhet, hisz nincsenek is szarvai, önök, úgy látom, valamelyik new-yorki iskolából repültek fel és ide pottyantak le a levegőből, mesch-schurs?

Felugrottunk és végignéztünk a beszélőn, aki kilépett a bokorból, ő állt előttünk úgy, amint az előbb leírtam önöknek. Old Wabble, aki nem valami mélységes tisztelettel pillantgatott ránk félig csukott pillái alól. Most elmondhatnám az ezután következő beszélgetésünket, de fölösleges; elég, ha annyit mondok, hogy úgy kérdezgett bennünket, mint a tanító szokta az iskolásfiukat.

- Nem messze, körülbelül egy mérföldnyire áll egy kis házikó, amelyiket ő ranchójának nevezett, prairie és erdőség vette körül. Mögötte nagy szin állt, ahová rossz idő esetén lovait és marháit hajtotta be, melyek most szabadon legelésztek. Old Wabble ugyanis cowboyból önálló állattenyésztővé lett. Személyzete egy fehér felügyelőből állott, akit Will Littonnak hívtak és néhány kigyóindiánból, akiket Vaquerókul használt és akik igen hű embereinek látszottak lenni. Ezeket az embereket egy kocsi megrakásával láttuk foglalatatoskodni, melybe sátorlapokat és egyéb felszereléseket raktak.

- Ez lesz önöknek való, - vélte az öreg, - jávorszarvast akarnak lőni és ime ott éppen egy vadászkirándulásra rakodunk. Lássuk, mit tudnak; jöjjenek velünk. Ha használható emberek, akkor nálam is maradhatnak. Először azonban jöjjenek be a házba, mert Th'is clear, éhes puskás a levegőbe lő.

- Well, ez tetszett nekünk. Ettünk, ittunk, azután rögtön elindultunk, mert Old Wabble-nak eszébe sem jutott miattunk egy percet is várni. Mi is lovakat kaptunk és a folyó felé lovagoltunk tova. Ott egy gázlóra akadtunk, ezen kellett átkelnünk. Az élen az öreg haladt és azt kívánta, hogy én mellette legyek. Egy meg nem terhelt öszvért vezetett maga mellett. Mögöttünk Ben Needler járt egy barnán, Will Littonnal, aki egy pejtv lovagolt; azután a négyfogatú kocsi következett, melyet egy indián hajtott. Pap-Muh-nak hívták, véres kéznek, civilizált öltözkéiben azonban a legkevésbé sem látszott vérszomjasnak. A többiekre az öreg rancho felügyeletét bízta.

A gázló tuloldalán szép zöld fákból álló erdőn keresztül másik ut vezetett egy zöldellő völgybe, amelyik magas fűvel borított szavannává szélesedett ki. Mikor néhány óra múlva ennek tulsó szélére értünk, ahol a terep már emelkedni kezdett, megálltunk, hogy letábozzunk.

A kocsit kiürítettük és a sátrat felütöttük. Ennek hátsó részéhez állítottuk az állatokat, előtte pedig tüzet gyújtottunk. Egy napig szándékoztunk itt maradni, részben, hogy villás-antilopokra lessünk, részben bisonokra következtethetünk, a környéken heverő csontokból. A közelben egy naptól megszürkült bison-koponya is hevert. Sátrunkat visszahagyva az indián őrizetére, mi, fehérek utnak indultunk egy magaslat felé, melyen tul, mint az öreg mondta, rengeteg jávorszarvast lehet találni. De, sajnos, sem aznap, sem másnap nem mutatkozott semmi, ami az öreget rendkívül bosszantotta, nekem azonban tetszett, mert szerettem volna minél tovább várni lövéstudományom bemutatásával, félve szigorú ítéletétől. Hogy harminc lépésről el tudtam volna találni egy templomtornyot, az bizonyos, de az még biztosabb, hogy ha hatvan lépésről egy gyors antilopot kell leszednem, hatalmas lyukat fogok lőni a levegőbe.

Ekkor jutott eszébe Old Wabble-nak az a szerencsétlen gondolat, hogy ügyességünket a lövés terén kipróbálja; felszólított ugyanis, hogy néhány előttünk gubbasztó dögkeselyűre célozzunk. Mintegy hetven lépésnyire ültek tőlünk és a bivalycsontokat rágták. Nekem kellett először megmutatni, mit tudok. Na, mondhatom nektek, a keselyűk meg lehettek velem elégedve, mert négyszer hibáztam és még csak fel sem repültek. Ezek az állatok tudják ugyanis, hogy épeszű ember nem lő rájuk, inkább csalogatja őket a lövés, nem hogy elijesztené, mert minden elejtett vad maradékait nekik engedik. Ben kétszer hibázott, csak harmadik golyója ölt meg egy keselyűt, mire a többi elrepült.

- Eximious incomparable! - nevetett Old Wabble, lompos tagjait mintha görcs rángatta volna.
- Mesch'schurs, th'is clear, önöket egyenesen a Wild-Westre teremtették. Ne féljenek! Önök kész emberek, mert már elérték mindent, amit elérhettek, többre már nem is vihetnék soha!

Ben nyugodtan vette a kritikát tudomásul, én azonban mérgesen felpattantam, amivel persze csak annyi eredményt értem el, hogy az öreg rám ripakodott:

- Hallgasson, sir! Barátja legalább harmadszorra talált, ő talán még remélhet, ön azonban elveszett ember itt nyugaton és csak azt a jó tanácsot adom, hogy minél előbb pályázzék el innen.

Ez engem nagyon sértett, mert hát semminek a mestere sem pottyán az égből és én még életemben, nem hiszem, hogy egy font puskaport ellőttem volna. Elhatároztam, hogy mindenkép kivivom az öreg becsülését.

A következő napon, a magaslaton át a Salmon-River-hegység felé indultunk. Élelmet, konyhaszert, takarót az öszvérekre pakoltuk. A kocsi, amely az uttalan hegyekben használhatatlan volt, a sátnál maradt. Lovaglásunkat nem fogom leírni, egyes helyeken egyenesen életveszélyes, mint például a Kigyó-Canonnál, amely éles kanyarulatot csinálva, a mélybe vezet és amelynek tuloldalán kell felmenni a Wihinast-ösvényre. Jobbról égis érő szirtek, balról a sötét mélység és közte alig egy ölnyi lovagló-út. Tiszta szerencse, hogy lovaink hozzászoktak az ilyen utakhoz és hogy én sohasem szoktam szédülni! Szerencsésen keresztül jutottunk. Rögtön mutatkozott azonban egyéb veszély, amelyet csak én nem tartottam annak.

Amint ugyanis a Wihinast-ösvényen fellovagoltunk, nyolc lovas indiánból álló csapattal találkoztunk, melyek közül négy főnöki tollakat viselt. Ők sem voltak kevésbé meglepetve és szótlanul haladtunk el egymás mellett, miközben ők a vörösökre jellemző, mélabusan közönyös pillantásokkal méregettek minket végig. Egyikük, aki egy almásszürkén lovagolt, valami különös, hosszukás tollakkal ékesített tárgyat tartott a balkezában. Engem különös érzéssel töltött el e furcsa hallgatag találkozás e vidék uraival. Bár egyáltalában nem tartottam veszélyesnek őket, harci színekkel sem voltak kifestve és alig fegyverkeztek fel; mégis, alig hogy egy kanyarulat eltakart bennünket szemük elől, Old Wabble megállt és haragos pillantást vetve vissza, így szólt:

- Damn them! Mit akarnak ezek a fickók itt? Panashteok, akik a tulajdonképeni kigyó-indiánokkal, akikhez az én embereim is tartoznak, ellenséges viszonyban élnek. Hova törek-szenek? Utjok az én ranchom előtt vezet el. Milyen veszély, hogy én nem vagyok otthon!

- Nem voltak fölfegyverezve! - vetettem közbe.

Old Wabble félig lecsukott szeme villámlott, válaszra sem méltatott és így folytatta:

- A mi jávorszarvas vadászatunknak vége, legalább mára és holnapra. Vissza kell térnünk, le egész a sátorig és talán a ranchoig. Meg kell őket előznünk. Szerencsére, ismerek egy ösvényt, mely nem messze innét vezet alá, természetesen nem lovas, hanem jó hegymászó számára. Előre, gyerekek! Határoztam. Puskatüzünk alá kell őket vennünk, th'is clear!

Vágtatva haladtunk tovább, öt percnyi időn át, a sziklák közé, ezután egy kis fennsíkra bukkantunk, melynek talaja ingoványos mező volt; a sziklás parton bürök nőtt és víz csörgedezett keresztül. Old Wabble lepattant lováról és így szólt:

- Amott e völgy végén egy ut vezet alá. Ha sietünk, még a vörösök előtt elérjük a sátort. Egynek itt kell maradnia az állatok mellett és pedig az, kit legkönnyebben nélkülözhetünk és ez természetesen nem lehet más, mint ez a szerencsétlen Sam, ki négyszer hibázta el a lövést; ő hamarabb eltalálna bennünket, mint egy vöröset!

No, a szerencsétlen Sam én valék és Samuel Parker, egykor építkezési alkalmazott ott fenn Princetonban. Bosszúsan mondtam ellent, de alkalmazkodnom kellett. Három társam vették fegyvereiket és eliramodtak, azután az öreg megparancsolta, hogy gondozzam az állatokat és a völgyet addig ne hagyjam el, míg vissza nem tér.

Dühöngtem. Ezt eltűrjem? Ezeket a szegény indiánokat le akarják lődözni, pedig oly veszély-teleneknek látszottak! Szabad-e ezt megengednem? Nem! Emberek ők is, mint mi magunk és hozzá bosszú a sérelemért! A vadnyugatot nem ismertem és a magam balga eszt követtem. Az ösvéreket és a három facér lovat a közeli fákhhoz kötöttem és vágtatva lovagoltam vissza az uton, amelyen jöttünk. A rámbizott feladatot teljesíteni akartam, de előbb az indiánokat figyelmeztetni. A lehető leggyorsabban mentem alá a Wihinast ösvényen a Snakes-canon mélyébe. Ott magam előtt láttam az indiánokat; haboztak jönni, visszanéztek és megállottak. A völgytorok itt elég széles volt arra. Én odalovagoltam és megkérdeztem, hogy tud-e vala-melyikük angolul. Az, aki az almásszürkén ült, ki azt a hosszukás dolgot vitte, így felelt:

- Én To-ok-uh, a gyors nyíl vagyok a Panasht-sosonok főnöke. Az én fehér testvérem visszatért, hogy hirt hozzon az öregről, kinek nyáját a kigyóindiánok őrzik.

- Tehát te ismered őt? - kérdeztem tőle. - Ő titeket ellenségnek tekint és titeket gyaloguton megelőz, hogy megöljön. Én keresztyén vagyok és kötelességemnek tartom titeket figyel-meztetni.

Sötét szűrő szemét rám szegezte és ezt kérdezi:

- Hol vannak állataitok?

- A Wihinast ösvényen tul egy zöld völgyben.

Egy pár szót váltott társaival és barátságos arcot öltve kérdezett:

- Fehér testvérem, rövid idő óta van e vidéken?

- Tegnap óta.

- Mit akarnak a halványarcuak ott a hegyekben?

- Jávorszarvast vadászni.

- Testvérem híres vadász.

- Nem, most még elhibázom.

Mosolyogva mind tovább, tovább kérdezősködött, míg mindent megtudott. Nevemet is meg kellett mondanom, mire ezt az észrevételt tette:

- Sam Parker nevet nehéz egy vörös embernek megjegyezni. Mi téged At-pui, jó szívnek fogunk nevezni. Ha tovább maradsz itt, óvatosabb leszel. Jóságod vesztedbe vihet, örülj, hogy nem járunk a háború útján. Nézd csak, ez a wampun - és megmutatta a rojtos hosszú tárgyat balkezében, - békét hirdet a sosenok főnökeinek. Mi fegyvertelenül jövünk, hogy ezt az öreg ranchojához vigyük, hogy az ő indiánjai tovább vigyék. Tehát nekünk nincs mitől tartanunk; de azért a mi hálánk éppolyan nagy, mintha a haláltól mentettél volna meg. Ha barátokra szorulsz, jöjj hozzánk. At-pui, a jószív, mindig kedves vendégünk lesz. Howgh; elmondám.

Kezet adott és embereivel tovább ügetett. Én még utána kiáltottam, hogy az öregnek el ne áruljon és akkor visszatértem, nagyon megelégedve az eredménnyel, de nem az okosságommal, melynek teljes hiányát éreztem. Ellenkezőleg, nagyon vigyázatlan voltam.

A fennsíkra érkezvén, megszabadítottam az öszvéreket a terhüktől és feloldoztam a lovakat, hogy legelhessenek. Szabadidőmet lövés-gyakorlatokra fordítottam. Egy tele puskapor szarutartóm volt és a podgyászok közt volt még egy puskaporral telt szelence.

Midőn a szaru végére jártam, a magam elégtételére elmondhattam, hogy egy templomtornyot kétszáz lépésről eltaláltam volna.

Estefelé Old Wabble, Bennel és Willel visszatért. A sátonál a vörösökkel találkoztak és elmondották, hogy ezek egészen békés szándékot tanusítottak, a „véreskező”-nek a wampumot a továbbvitelre átadva, azonnal visszaindultak.

Az éjszakát a kis völgyben töltöttük és másnap reggel a fennsík lapjához jutottunk. Ez egy sokkal nagyobb völgyben feküdt, mint a tegnapi. A közepén volt egy kis tó, mocsaras partokkal; messzebb tőle bozótos erdő ingoványos talajon; ezután jöttek a magas, kopár, sokszorosan megszakadozott törmelékes sziklatömbök, amelyek a völgyet körülzárták. Miután az öszvért leszereltük, tűz - és táborhelyet készítettünk, hol vissza kellett maradnom, hogy a lovakat őrizzem. A többiek nyomozásra indultak. Délig, midőn néhány lövést hallottam, minden csendes volt; később Ben Neadleer egyedül tért vissza. Igen hamar lőtt egy üsző jávorszarvasra és ezért a feldühödött Wabble elűzte. Ő maga Littonnal csak alkonyatkor tért meg, erősen borús volt a balsiker miatt.

- Csapás volt elég, - így okoskodott, - de nem csak jávorszarvasok, hanem vörös emberek csapása is, kiknek előttünk itt kellett lenniök. Ők üzhették el a vadat. Egyetlen szarvastehénre bukkantunk; ekkor lőtte ki idő előtt Neadleer mindkét csövét és erre a vad elillant. Így jár az ember, ha zöldekkel elegyedik össze. De én nem akarom, hogy az utat hiába tettem legyen, ezért itt maradok egy pár napig vagy addig, amíg egy hatalmas öreget elejtek.

Velünk, kettőnkkel egy szót sem váltott és e hangulatát megtartá még másnap reggel is, mikor kijelenté, hogy csak Littonnal fog vadászni. A két zöldfülűnek a táborban kellett maradniok, hogy semmit el ne rontsanak. Nos ő azt tehette, ami neki tetszett, de mi magunkban ugyanazt a jogot igényeltük. Midőn eltávoztak, végrehajtottuk azt, mit az éj folyamán megbeszéltünk. Ha a jávorszarvasokat elűzték, azok többé nem a völgyben, de azon kívül tartózkodtak. Nos hát ott kellett őket fölkeresnünk. Minthogy a cserkészésünket egész napra terveztük, a szükséges dolgok és talán kisebb zsákmányok szállítására, magunkkal vittük az öszvért is.

A völgyből egy másik völgybe vándoroltunk, itt nem volt sem tó, sem láp, de bizony jávorszarvas sem, hanem emberek, kik egy öszvért hajtottak. Az embereket nem láttuk ugyan, de annál jobban az öszvért, mely kantár és nyereg nélkül tőlünk jobbra, meglehetősen távolságban vígan legelészett. Hol lehettek az emberek? Meg kell őket találnom. Mig Ben kényelmesen az idegen öszvér felé tartott, én a mi öszvérünkkel tovább mentem. Az állat, melyet öszvérenek gondoltunk, tovább legelt; majd szimatot kapott, fölemelte fejét, villámgyorsan megfordult és nagy ugrásokkal felém szaladt, bizonyára rokonszenvből, rokona iránt, mely mellett én álltam. De hát ez mi volt? Nem öszvér, hanem vad. Ennyit zöldfülű létemre is észrevettem, gyorsan letérdeltem az öszvérem mögé, céloztam és lőttem. Az idegen teremtés még vagy kettőt szökelt, de azután összerogyott. Oda rohantam; Ben is odajött, a lövés a lapockáját találta és mindketten megegyeztünk abban, hogy egy üszőszarvast terítettem le. Az öszvér nyergére kötöttük, tovább mentünk és nemsokára a völgy végére értünk. Jobbról és balról megszámlálhatatlan falak, előttünk egy meredek magaslat, mely nyereghez hasonlított, mögötte egy másik völgyet lehetett sejteni. Öszvérünk jó mászó volt, tehát elhatároztuk, hogy egyenesen föl-vágtatunk.

Némi erőfeszítéssel feljutottunk és láttuk, hogy nem tévedtünk, mert előttünk a terep kezdett lefelé hajlani. De ott a távolból sajátságos lármát hallatszott, melyet mintha emberi hangok okoznának! Tudnunk kellett, hol vagyunk, kilátást kerestünk tehát. A szűk horpadás, minek két oldala magas volt ugyan, de nem meredek, úgy hogy könnyen meg lehetett mászni. Felküzdöttünk tehát a baloldalra, hogy onnan áttekinthessük a helyzetet. Miután felértünk, Neadleer rögtön előre akart mászni, hogy jobban lásson, én azonban feltűnő világos öltönye miatt visszatartottam és magam néztem le, mert sötétebben voltam öltözve és így nehezebben voltam észrevehető.

- Ami a völgy előterében történt, nem láthattam, mert ahhoz nem volt a csucs elég magas, a tulsó szélén azonban hét lovas indiánust pillantottam meg széles rajvonalba fejlődve, akik lassan előre nyomultak és tele torokkal üvöltöztek. Miután jobban, jobban közeledtek, az ordítás oly erősen hallhatóvá vált, hogy öszvérünk igen aggasztóan kezdte füleit ide-oda mozgatni és csapkodni a farkával. Leküldöttem tehát Bent, hogy nyugtassa meg.

Ekkor a hegynyereg tulsó oldalán emelkedő lejtőre esett tekintetem, mely mintegy 40 lépésnyire feküdt tőlem. Legnagyobb csodálkozásomra ott egy indián ült éppen szemben velem. To-ok-uh volt, a Gyors Nyíl; jelentősen bólintott felém, aztán jobbkezének mutatóujját szájára tette, ami az indiánusoknál a hallgatás jele. Hogy kerülhetett ide? Miért és miről hallgassak? Tegnapelőtt még fegyvertelen volt, most egy puska feküdt a térdén keresztbe. Mig mindezen csodálkoztam, a lármát egyre jobban közeledett; hallottam, hogy kövek görögnek alattam és letekintettem. Nagy ég, micsoda szörnyeteg közeledett felém! Dühös korholással mászott fel a hegyoldalon. Két méter magas marjával, rövid, esetlen felsőtestével, hosszú lábaival, görbén lógó, tompa orrával, torzonborz szakállal, villámló szemekkel félelmesen csörtetett előre. Amint Ben Neadleert és az öszvért észrevette, hátra csapta ocsmány fejét, melyen lapátos, hatalmas szarvai voltak, s most már egyenesen felém rohant. Neadleer, mikor alig hat lépésnyire magától feltűnni látta a rettenetes állatot, a borzalom egy kiáltásával dobta el fegyverét és rohant - nem - gurult, bukfacezett lefelé a völgybe. Az öszvére sem volt bátrabb gazdájánál, megfordult, megcsuszott és szerencsésen mind a ketten együtt csuszta le a lejtőn.

- Nem volt időm, hogy figyeljem, vajjon szerencsésen leértek-e, mert a kolosszus nem figyelte, hogy útja szabaddá vált, tovább rohant felém. Hatalmas ugrásokkal haladt, egyenesen nekem. Én nem voltam kevésbé megijedve Ben Neadleernél, a fegyver lehanyatlott kezemben. Menekülni, csak menekülni! Körül-köre ugráltam a sziklapárkányon - a szörny utánam. Végre a sziklafalban egy nagy lyuk ásitott felém - becsusztam, - olyan gyorsan, ahogy még soha

lyukba nem bujt be ember. A nyílás elsötétedett, mert a fenevad bedugta fejét, amennyire csak széles pofája és agancsai engedték. Fújt, mint egy ördög és forró leheletét jól éreztem arcomon. De nagyobb volt a félelme, mint dühe, mert visszahúzódott és tovább akart menekülni. És ekkor - elejét a nyugodtan ülő indiánus felé fordította.

Ez röviden célzott és - a jávorszarvas összeesett.

A főnök mindjárt ott termett mellette. És amíg én óvatosan kukucskáltam elő a lyukból, zsákmányát szemlélgette és mosolyogva fordult felém:

- Testvérem jöjjön ki! Ezt a Peere⁴-t a te golyód ölte meg és így a te tulajdonod.

- Az én golyóm? - kérdeztem csodálkozva, miközben kimásztam.

- Igen, - bólintott titokzatosan. - Te At-Pui vagy, a Jó Szív és megakartál menteni, ezért legyen ez a te jutalmad. A Panashtok Wampumjukat átadták és még a fehér emberek előtt érték a jávorszarvasok völgyébe, ahol fegyvereiket rejtették volt el. Nem fogtok ott más vadat találni, mint a jávorszarvas kicsinyét, azt pedig már látom öszvéred hátán. Te őszinte voltál és megmondtad nekem, hogy nem tudsz löni, de most már ezt el kell titkolnod, mert azt akarom, hogy társaid becsüljenek épügy, mint ahogy én szeretlek. A sziklára huzódtam és felhajtattam magamnak e ritka szép állatot és amikor észrevettelek téged, elhatároztam, hogy neked adom. A te golyód találta, légy hiressé, amíg tényleg el is fogsz ejteni tudni ilyent. A testvéred nem látott engem és én megyek, hogy ne is tudjon ittlétemről. Az én szemeim szeretnének téged mielőbb ismét látni. Beszéltem. Howgh!

Kezet szorított velem és elsietett a másik völgy felé.

- Ez volt a hálája az ugynevezett vad embernek. Nekem adta a dicsőséget, ami őt illette volna. Elutasítom az ajándékot? Nem, ahhoz gyöngé voltam és még igen - fiatal. Old Wabble kigunyolt; bizonyára nem szép tőlem, hogy hazug módon, idegen tollakkal ékeskedem, de hadd irigyeljen az öreg westmann engem, a zöldfülűt! Lebocsájtkoztam a völgybe. Messze lenn állt Ben Neadleer a teljesen sértetlenül maradt öszvérral. Magamhoz intettem és felvezettem a szarvas hullájához. Fegyveremet, persze ismét magamhoz vettem; az indiánt senki sem látta; azt sem tudták, hogy egyáltalán ismerem. Ben meg volt tehát győződve róla, hogy az állatot én ejtettem el. Elképzelhetitek csodálkozását és irigykedését!

Sajnáltam őt. Azért úgy beszéltük meg, hogy a borjut, a „szarvas kicsinyét” ő ejtette el. Ez azután annyira boldoggá tette, hogy megölelt. Nekem fenn kellett maradnom zsákmányom mellett, hogy a vadállatok kárt ne tegyenek benne; Neadleer felment a fensikra, hogy Old Wabblet és Littont elhozza. Csak későn délután értem hozzám. Egyikük sem látott, még csak egy szarvasnyomot sem. Az öreg némán állt zsákmányom mellett. Végre elismerte, hogy ilyen hatalmas példányt még sohasem látott. Lompos alakja remegett az irigységtől, úgy, hogy tagjai össze-vissza lötyögtek. Majd szinte korholó pillantást vetett rám és félig lezárt szemei alól mérlegelve mondta:

- Well, tudom, hogy állunk, Sir. Mikor ön a minap négyszer keresztül lyukasztotta a természetet, tréfált velem. Th'is clear; de remélem ilyesmi nem fog többé történni, ha jó barátok akarunk maradni!

- És barátok lettünk és maradtunk is. Tettünk is pár jó lövést együtt. Mintha a főnök ajándéka biztos kezet és éles tekintetet hozott volna nekem, attól a naptól kezdve oly szerencsésen repültek golyóim, hogy az öregnek sohasem jutott eszébe arra gondolni, hogy becsaptam. A

⁴ Sосonul jávorszarvas

Gyors Nyíllal gyakran találkoztam és még ma is At-Pui-nek, a „jó szív”-nek nevez. Megőrizte hűen a titkot és ma történt először, hogy megtudták mások is. És most a jó vadász megbánásával mondom önöknek Mesch-schurs, hogy az első jávorszarvasom nem is az én első szarvasom volt, de nem is soká maradt, - utolsónak. Beszéltem Howgh!

Elhallgatott, a többiek pedig vidám megjegyzéseket tettek a hallottakra. Én hallgattam. Minden vadásznak át kell élnie tanuló éveit, semmiféle mester nem pottyán az égből; nekem is voltak tanítóim; először Sam Hawkens, a pompás kis fickó, majd Winnetou, a legkiválóbb mestere a „Wild West”-nek.

Ami Old Wabble-t illeti, igen sokat hallottam róla, de sohasem láttam. Tudták, hogy létezik, mégis inkább mesékben élt misztikus alakja, mintha a jelenbe már nem is létezne. Százait beszéltek a csinyeknek és tetteknek, melyeket ő vitt volna végbe és amelyek bizonyították, hogy eredeti alak, amilyen nem igen van még egy; nem tudták soha, hol, merre jár. Egyszer itt, máskor ott jelent meg hirtelen, rövid időre, ami azonban elég volt arra, hogy máris egy új merész tettéről vagy különösségéről beszéljenek.

Fiatal korában a „Cow-boyok királyá”-nak nevezték; most már nagy kort ért el, 90 évesre becsülték, de mondják, hogy éppen olyan, mint akármelyik fiatalember, csak hosszú hófehér haja, mely erős lovaglásoknál, mint egy sörény lebegett utána, árulta el, milyen hosszú lehetett hányatott élete. Rég vágytam rá, hogy megismerjem egyszer. Most itt járt előttem, de biztosan ismét hosszú időre eltűnt.

Parker elbeszélése alatt egészen beesteledett; a commancsák miatt nem gyújtottunk tüzet, így semmi szórakozás nem lévén, aludni tértünk. Mikor másnap reggel el akartunk indulni, bebizonyosodott, hogy Parker gyanuja nem volt alaptalan: a parancsnok mindenáron vissza akarta tartani a westmannek egyikét scout-nak, de oly erős tiltakozásra talált, hogy végre belátta, hogy jobb elengedni őket, mint kényszerrel visszatartani valakit, aki azután több kárt, mint hasznat okozott volna. Megtettem azt a tréfát ekkor, hogy följánlottam magamat. Egy megvető kézlegyintéssel utasított vissza:

- Csak lovagoljon tovább mr. Charley! Egy olyan valaki, akinek hivatása sirokat és maradványokat kutatni, semmi esetre sem lehet jó arra a feladatra, amit én egy scouttól kívánnék. Piszkálja csak bátran tovább a vén sirjait; nem akarok terhet venni a nyakamba.

Megtudta tehát, hogy állítólag miért jártam a nyugatot. Well, ez a bucsu tetszett nekem. És hogy később se leplezhessenek le, olyan ügyetlenül kapaszkodtam lovamra és az egész ut alatt úgy viselkedtem, hogy láthattam társaim arcán, mennyire meg volt rólam a véleményük.

E tiz ember a Ria Gila-tól lefelé jövet találkozott és most Texasnak tartottak, egyik ilyen, másik olyan szándékkal; határozott cél nem tartotta hát össze őket.

A csapat táborától a Mistake-Canonig négy óra lovaglás állt előttünk; amely el is telt anélkül, hogy bármi nevezetes történt volna. Josua Hawley figyelmeztették a tegnapi szavaira, mire megjegyezte, hogy eleget tesz ígéretének.

A néhány elejtett szó, amit tegnap mondott, elég volt nekem; tudtam, hogy ő az a fehér ember, aki az indiánt ott valami félreértésből lelőtte. Ez még ma is nyomta lelkét és innen a komorság, amely rögtön, az első pillantásra feltűnt nekem.

Eddig egy sziklás fennsíkron haladtunk, amely gyöngéden lejtett. Most egy mély szakadék széléhez értünk, amelybe egy meredek ut vezetett le. Mintha óriás öklök ütötték volna a sziklába, huzódott a szakadék, látszólag vég nélkül, kelet felé, meredek sziklafalai több száz láb magasak voltak. Mélyében víz zuhogott, mely fölülről tiszta feketének látszott. Ez volt a Mistake-canon, melynek szája most előttünk feltárult és amelybe le kellett bocsátkoznunk. Ha

letekintett az ember a mélységbe, tényleg olyan borzongás fogta el, mintha feltétlenül szerencsétlenség fenyegetné a mélybe merészkedőt. Sok canont láttam már, keresztül is lovagoltam sokon, de egy sem keltette azt a - hogy úgy mondjam - visszaszító benyomást, mint ez.

Lefelé lovagoltak a meredek uton, amely a víz mellé kanyarodott, ez persze innen már egészen másképp nézett ki. Egy nagy szikla útját állta egy helyen a viznek és zuhatagot alkotott. Itt Jos megállította lovát, leszállt, a kő szélére telepedett és így szólt:

- Itt az a hely, ahol be akarom váltani ígéretemet. Szálljanak le, mesch'schurs! Tudják hát meg, hogy keletkezett a Mistake-Canon szellemének mondája.

- Szellem? Pshaw! - nevetett Sam Parker. - Tökfilkó, aki ilyenféle szellemekben és kísértetekben hisz. Egy fehér vadász, tévedésből lelőtte egy apacs barátját egy ellenséges commancsa helyett. De senki sem tudja, ki lehetett és hogy hogy történhetett a szerencsétlenség.

- Én, én meg tudom mondani, én egyedül, - mondta Jos, homlokát végigsimitva.

- Ah, te? Te tudod, hogy történt meg a szerencsétlen, eset?

- Hogy tudom-e?! Innen, e körül, melyen ülök, adtam le én magam azt az átkozott lövést. Szemeim harminc évvel fiatalabbak voltak még, de mégsem lehettek elég élesek, hogy az igazit a hamistól megkülönböztethessem. Egy barátomat, tudjátok meg, egy igaz jó barátomat öltem meg. Tkhlischélipa, a Csörgő-kigyó volt, egy apacs harcos. Az életét nekem köszönhettem és azért megígérte, hogy elvezet egy helyre, ahol rengeteg nuggettet lehet találni, amit egyszer már említettem. Négy bátor fickót kerítettem hát, akik jók voltak ilyen vállalkozásra. Nagyon óvatosnak kellett lennünk, mert a hely a commancsák területén feküdt; azért mi, fehérek, gyalog mentünk, csak az apacs nem tudott megválni lovától. Nem akarom hosszú bevezetéssel tölteni az időt; megérkeztünk oda fel a canon szélére. Látjátok ott azt a néhány kaktuszóriást? Kicsit beljebb akkor még egész erdő volt itt ilyenekből; ezeknek árnyékába üttünk egy kis tanyát, ahol lakni akartunk, a munka terepe pedig itt volt lenn a viznél.

- Tkhlischélipa nem hazudott; zsákmányunk várakozáson felül nagy volt, ámbar csak négyen voltunk, egynek pedig a kis tanyát kellett őriznie, egy vadászott és csak ketten dolgozhattunk. Főleg a vadásznak kellett figyelnie, mert Arat-Kuts, a „Nagy bivaly”, az itt csatangoló commancsák főnöke, nemcsak vérszomjas ember volt, hanem a nyomozásnak valóságos művésze is. Természetes, hogy a csákány és lapát mellett nálunk volt mindig fegyverünk is.

- Három hete lehettünk itt, mikor egy nap az apacs teljesített a tanyán őrszolgálatot, egyik bajtársunk, a hosszú Winter pedig a vadász volt. Mig mi hárman lent szorgalmasan dolgozunk, a vörös fenn ült, unatkozva a forró napsütésben. Letette uj, értékes santilló-pokrócát, melyet felsőruhául használt, bőrét indián szokás szerint medvezsirral kente be védekezésül a rovarok ellen. Egyszerre zajt hall a háta mögött. Feltekint és megpillantja a félelmes commancsa főnököt, akit rögtön felismert, maga előtt ütésre emelt puskatussal. Még mielőtt kikerülhetne volna, az ütés fejére suhant, úgy, hogy azonnal elvesztette eszméletét. Csak különös fejdíszének köszönhetette, hogy feje nem zúzódott szét, ez valami sapkaféle volt, mely rókaprémekből és keményített csörgőkigyó-bőrből volt összeállítva.

- Arat-Kuts egy ideig fekvé hagyta és a tanyánkat kutatta ki. Megtalálta zacskóba őrzött nuggettjeinket és övére kötötte vagyonunkat. Visszatérve ledobta öreg kalikó-köpenyét és a santillo-takarót öltötte magára. Tetszett neki az eszméletlenül fekvő sapkája is, azt is feltette hát feje bubjára. Ezután csontos lovát hívta elő füttyszóval, de közben észrevette, hogy az apacs közelben legelésző Mustangja jóval értékesebb. Most pedig jött volna a skalpolás; szétterpesztett lábakkal az apacs feje fölé állt és a szükséges vágásokat megtette fején késével; mikor azonban egy rántással le akarta huzni a fejbőrt, emez felébredt az örült fájdalomra és

megragadta kezeit. Kétségbeesett küzdelem kerekedett, amelyből bizonyára a még félig kábult és a szemébe folyó vértől látásától is megfosztott apacs került volna ki vesztesen.

- Közben azonban a hosszú Winter jó zsákmánnyal hazaérkezett a vadászatról. Észrevette a kommancsa nyomát; ijedten igyekezett utána és amikor a kunyhóhoz ért, megpillantotta a két küzdő férfit és a sapka és takaró által megtévesztve, a kommancsát tartja az apacsnak. Céloz, lő vérző barátunkra, szerencsére azonban, nem talál. A kommancsa pedig észrevéve az új ellenséget, fegyverét is otthagynva, a mustangra pattant és elszáguldott. A „Csörgő-kigyó” majdnem öröltén, a dühtől és fájdalomtól, az ottmaradt lóra kapott és lasszóját kezébe ragadva, ellensége után vágatott. A hosszú Winter nézte az egészet, mint borju az ujkaput és sehogy sem tudta megmagyarázni magának a dolgok állását. Miután az utat jobbra Winter, balra a sűrű kaktuszerdő zárta el, a kommancsa a canon felé vágatott, bár tudta, hogy oda csak a veszélyes, szinte merőleges falba vágott ösvény vezet le. Nem is sejtette, hogy lent még fehér embereket fog találni.

- Ott túl láthattok egy szirtet, amely élesen előre ugorva, a sziklafal felett huzódik. Még gyalogosnak is nehéz hely, lovasnak pedig feltétlenül életveszélyes út és így nem kevéssé csodálkoztunk, mikor onnan vágató lovak patkócsattogását hallottuk. A magasság miatt, melyben fölöttünk voltak, előbb csak a fejüket láthattuk, de minél lejjebb értek, mindjobban feltűnt teljes alakjuk. Elöl az apacs mustangja száguldott, akinek lovasát persze a santilló-pokróc és sapka miatt az apacsnak gondoltuk. Idegen lovon ülő lovas követte, akinek fejéről véres hajfonata csüngött le és hiába próbálta lasszóját a menekülő nyakába hajítani, mert ebben a közel fekvő sziklafal mindannyiszor meggátolta. Közbe folyton hallottuk az apacs kiáltásait: „Hatatitla aguan! Hatatitla aguan! - löjjétek le! löjjétek le!” Ez természetesen nekünk szólt és én fegyverem után kaptam. Eközben az első elérte azt a szakadékot ott, a víz tuloldalán és keresztülugratott. Utána a másik. Most könnyebben vethette lasszóját és megcsóválva, dobni akarta. Én tüzeltem - egy kiáltás és ő hátrazuhan lováról, amely gazdátlanul vágatott tova. Pár pillanat múlva mellette voltunk. Képzeljétek rémületünket, mikor apacs barátomat ismertük fel benne. Golyóm nagyon is jól talált. Előre mutatott és megtört hangon mondá: Darteh-litsone Avat-kuts. - Ez a kutya a „Nagy bivaly volt.” És kilehelte lelkét.

Az elbeszélő ellhallgatott és fátyolos szemmel meredt az említett helyre. Mi tisztelve hallgatását, szintén nem törtük meg a csendet. Csak hosszabb szünet után folytatta:

- Így az aranyért, melyet nekünk adott, egy golyóval háláltuk meg neki. Elneveztük a szakadékot „Mistake canon”-nak és e név máig is rajta maradt. Sokszor beszéltek jelenlétemben az esetről; de sosem jutott még eszembe, hogy eláruljam titkomat. Csendesen magammal akartam a dolgot elintézni. De most, hogy ismét e helyen vagyok, könnyítettem a szívemen, mondjátok hát, gyilkosnak lehet-e engem nevezni?

- Nem, nem! - kiáltották mindnyájan. - Teljesen ártatlan vagy! De mi történt a commancsával? Megmenekült?

- Nem. A közelben összetörve találtuk meg; a ló levetette. Gondolhatjátok, hogy egy helyett két halott volt aznap. Ez a vad Nyugat törvénye; ne is beszéljünk róla!

- És az arany, a nuggettek? Szeretnénk tudni, milyen kincset vittetek el a canonból?

- Sokkal kevesebbet, mint amennyit a nagymérvű kezdet ígért. Mintha valami boszuló angyal a föld mélyébe süllyesztette volna az aranyat. Attól a naptól kezdve, hogy golyóm megölte az apacsot, napról-napra kevesebbet találtunk, míg végre egészen elfogyott. Hetekig dolgoztunk még, de hiába. És amit elvittünk, az sem tartott sokáig. Elvitte a - játék és a bor. Csak az a szörnyű perc fog emlékemben örökké élni, mikor golyóm leszakította lováról az apacsot.

Folyton előttem lebeg a kép és fülemben cseng végső kiáltása. Szédülök. Gyertek, menjünk tovább. Nem tudok tovább meglenni e helyen!

Lassan felállott, megrázkódott, mintha le akarta volna rázni a terhet lelkéről. Mikor megragadta a kantárszárat, hogy lovára üljön, visszatartottam:

- Barátai már megmondták véleményüket, hogy ön ártatlan. Hallgassa meg hát, mit mondok én, mr. Hawley.

- Nos? - kérdezte olyan hangon, mintha tudná, hogy szavaim úgy sem hoznak semmi megkönnyebbülést számára.

- Elmondanék önnek egy történetet, egy igaz történetet, amely túl a tengeren, Németországban, az én hazámban esett meg.

- Mit segíthet rajtam az ön német története?

- Mégis. Talán valamit. Hallgassa csak meg! Egyszer a cserepezőknek egy ujonnan épült templomtorony tetejére fel kellett helyezniök egy szélkakast. A létrákat már jóelőre fölállították. Az egyik, akire a feladat bízva volt, öreg, tapasztalt munkás volt, a másik a fia; négy gyermeke és felesége volt még otthon az öregnek. Mind magasabbra és magasabbra jutottak fokról-fokra, az öreg elöl, utána a fia. Egyik kezükkel fogózkodtak, másikkal a súlyos szélkakast vitték. Lenn óriási tömeg állott és lélegzetét visszatartva figyelte a merész vállalkozást. Egyszer csak egy rémült sikoltás hallatszik, melyet a fiú hallatott; az atya felelt neki, nyugodtan figyelmeztetőleg; a fiú ismét kiált és rögtön rá az egész tömeg egyetlen szörnyű sikoltásba tör ki, mert az öreg egy erős rugással eltaszította magától fiát, aki lábába kapaszkodott, úgy, hogy az a szédületes mélységbe zuhant és egyetlen véres hustömeggé zúzódott szét a köveken.

- Lehetséges ez! Gyilkosa saját fiának! - kiáltott Hawley.

- Csak ne siessen, sir; hallgassa csak tovább. A torony alatt szörnyű izgalomban várt a tömeg; fenn tovább mászott az öreg és elérve a csucst, rettenetes erőfeszítéssel feltűzte a szélkakast. Azután ép olyan nyugodt hidegvérrel mászott lefelé, mintha mi sem történt volna, míg végre eltűnt a torony ablakában. Lent a dühöngő tömeg már várt rá, hogy meglincselje. De nem jön. Felrohannak a toronyba és ott találják a harang lábánál, ahol abban a pillanatban, mikor leért, összeesett. Hazaszállították, ahol aztán hónapokig feküdt súlyos lázban a szörnyű percről fantáziálva. Az orvosok művészete mentette csak meg a megőrüléstől, de mihelyt lábra tudott állni, elment a törvényszékre, hogy átadja magát a hatóságnak. Mit gondol, mr. Hawley, hogy hangzott az esküdszék ítélete?

- Hogy hangzott volna?! Gyermekgyilkosságért csak a halál a büntetés - felelé a kérdezett.

- Csakugyan úgy gondolja, sir?

- Természetesen! Más nem is lehet.

- De mégis!

- Nem. Fiát szántszándékkal a mélybe taszította.

- Talán mégis nagy felindulás közepette?!

- Kizárja ez a szándékot?

- Ez esetben bizonyára nem. De a dolgot egész másként is meg lehet itélni.

- Kíváncsi volnék rá, hogy hogyan?

- Természetesen óriási érdeklődést keltett mindenütt és esetét az ujságokban is, szóban is mindenfelé tárgyalták. Jogi körökben az volt a vélemény, hogy a gyilkosság vádja feltétlenül fenntartandó és az atya elítélendő, de azután a császárnak kegyelemre kell ajánlani. A közönség eleinte igen szigorú véleménnyel volt a tettet illetőleg, de mikor az indító okok tisztázódtak, igen megváltoztatta álláspontját. Igen, előre megfontolva követte el tettét, de mi volt e megfontolás? A fiú felkiáltott neki, hogy szédül és minden forog körülötte. „Csukd be szemeidet és fogódkodj jól, amíg elmúlik. Én várok” - figyelmeztette atyja, aki muló rosszullétet sejtett csak. „Nem tudok semmibe kapaszkodni, nem érzek semmit!” - kiáltá a fiú, eleresztve a szélkakast és atyja lábát megragadva. Ez most borzadással látta, hogy nem lehet várni és komoly dologról van szó; olyan volt a helyzet, hogy segíteni nem lehetett; a segítőnek ott kellett volna szintén pusztulnia. Egyetlen rövid másodperc alatt átgondolta helyzetét. A súlyos szélkakassal a baljában, jobbával kapaszkodnia kellett, lábán pedig fia lógott. Érezte a kibírhatatlanul súlyos terhet, amely a létráról a mélybe akarta őt is rántani, tudta, hogy már csak pár pillanatig bírja. Igaz, ha fia alatt lett volna, talán tudott volna rajta segíteni, támogatva őt, így azonban ez feltétlenül el volt veszve. Két embert pusztítson hát el a szerencsétlen szédülés egy helyett? Egy szerencsétlen család két főntartója pusztuljon el? Nem öngyilkosság lett volna-e lerántatni magát, holott egyedül tudott kapaszkodni? Ekkor ismét felsikoltott a fiú: „Nagy Isten, nem érzem már a létrát, zuhanok, esem!” Ekkor látta, hogy nem kerülheti ki a legszörnyűbbet többé, meg kell történni; és egy erőteljes rugással lerázta magáról gyermekét. Szemei kápráztak, de szíve helyt kellett, hogy maradjon, erősnek kellett lennie, egy sóhajással Istennek ajánlotta lelkét és mintha örült álom ragadta volna meg, folytatá munkáját. Így jött azután le is, de a haranglábnál, először szilárd talajt érve, elhagyta ereje, összeesett. Még mindig úgy hiszi, hogy bűnös volt, mr. Hawley?

- Hm. Ahogy ön meséli, persze másként hangzik.

- Ezt érezték mind, akik előbb még elítélték. Kitűnő védőt kapott és ez megtette kötelességét. Tudósok, orvosok, egyetemi tanárok adtak véleményt, a szédülésről és hatásairól. Tetőmunkások, építészek jelentették be önként véleményüket. És mindezek kivétel nélkül állították, hogy nem tehetett másként és a fiúnak feltétlenül el kellett vesznie. Röviden: fölmentették és a vizsgálati fogságból elbocsájtották. Azok, akik meg akarták először lincselni, ujjongva fogadták a törvényszék előtt. Sok évig élt még, tisztelve, becsülve mindenkitől; azt mondják, soha többé nem nevetett; lehetetlen volt elfelejtenie a rettenetes tettet, melyet kényszerítve volt végrehajtani, de egyetlen ember sem akadt, akinek eszébe jutott volna őt kárhoznatni.

- Mit szól hát ehhez, sir?

- Azt, hogy egészen helyes volt felmentése, - felelte Jos. - De mi köze az én akkori szerencsétlen lövésemnek e cserepező esetéhez?

- Nem veszi észre?

- Nem.

- Pedig olyan kézenfekvő. Ez az ember, mint ön is mondá az előbb, előre megfontolva ölt, ön pedig tévedésből lőtte le az apacsot. A cserepezőt felmentették. Hogy ítélne egy bíróság az ön esetét illetőleg?

Elgondolkozva nézegette a földet. Mintha valami derűs, boldog vonás jelent volna meg arcán; aztán kezét nyújtotta és így felelt:

- Most már tudom, hogy gondolja, sir. De már oly régen nehezedett lelkemre az az önvád, hogy nem tudom oly könnyen lerázni, ahogy ön szeretné; de köszönöm önnek! Gondolkozni fogok történetén, talán megteszi a hatást, amit ön szándékozott vele elérni. Innen azonban

mégis elűz valami; nem akarom tovább látni e helyet. Hagyjuk el mielőbb ezt az átkozott canont.

Igen jót tettem vele, ahogy gondoltam és ennek révén, - mint később megláthattam - jót tettem magammal is. Egy lekötöztetett barátot nyertem benne.

Lóra ültünk és tovább lovagoltunk. A canon oly hosszú volt, hogy még egy jó órába telt, amíg kijáratát elértük. Itt megint több oszlopszerű óriáskaktuszt találtunk, melyeken gyümölcsök is csüngöttek. Mikor Sam Parker ezt látta, megállította lovát és így szólt a többiekhez rám mutatva:

- Azt hiszem, egyet fognak érteni velem, mesch-schurs, hogy mindig jó tudni, mennyire lehet egy emberre számítani, aki velünk tart. Ez a mr. Charley hozzánk csatlakozott és még talán sokáig velünk is marad. Minden pillanatban várhatjuk a commancsákkal megtörténő esetleges összeütközést és akkor fegyvert kell fogni. Nem gondolják, hogy helyes volna, ha egy pár próbálövést tenne?

- Igen, igen, lőjjen; mutassa meg, mit tud, - helyeselték mindenütt, csak Jos Hawley hallgatott.

- Hallotta, sir, - folytatta Parker hozzám fordulva. - Remélem, nem vonakodik művészetéről némi bizonyosságot adni nekünk?

- Nem, - feleltem. - De előre kijelentem, hogy nemcsak én vagyok egyedül, akinek ilyen vizsgát kell tennie.

- Hát még ki?

- Természetesen ön.

- Én?... - kérdezte akadozva.

- Ön és a többi gentleman is, amint ez magától értetődik.

- Magától értetődik? Nem láthatom be, hogy ez annyira magától értetődne. Valószínűen ön nem tud jobban lőni, mint én akkor, midőn Old Wabble-hoz jöttem. Már tegnap szívesen láttam volna öntől a táborban néhány lövést, de nem akartam önt a csapatok előtt megszégyeníteni. Most magunkra vagyunk és itt nincsenek tanuk, kik szívesen kikacagják.

- Well! Mily célpontra lőjjen?

- Ott vannak azok a kaktuszok, talán százötven lépésnyire. Gyümölcs van rajtuk. Szeretném látni, hogy ön innét eltalálna-e egy kaktuszalmát?!

- De hát eltudná-e, találni ön, Mr. Parker?

- Terringettét! Minő kérdés? Talán kételkedik benne?

- Hogy kételkedem-e vagy nem, az mindegy.

- Ohó, ön nem igazi westmann, mert különben tudná, hogy egy ilyen kétség sértésszámba megy.

Az egész dolgot tréfára vettem. Hogy Old Shatterhand megmutassa, hogy tud-e lőni? Mosolygva, nyugodt hangon feleltem:

- Akkor, úgy látszik, hogy ön sem westmann.

- Én nem vagyok westmann? All devils! Sam Parker nem westmann! Hogy jutott ön e csodálatos gondolatra?

- Mert, úgy látszik, hogy ön se tudja, hogy egy ilyen kétely sértő. Próbát akar velem tetetni?

- Pshaw! Ez egészen más. Ön itt egy fiákeres lovon összevissza lovagol, hogy régiségeket kutasson; mi azonban westmannek vagyunk!

- Hogy valóban azok-e, még nem tudom. Lövéspróbát kíván tőlem, mert nem ismer; én épp oly kevésbé ismerem önt, mint ön engem; tehát éppen annyi jogom van megtudni, hogy ért-e a fegyverkezeléshez. Én löni fogok, igen, de csak akkor, ha ön is megmutatja, hogy mit tanult.

Egy darabig egészen elképedve nézett szemembe, azután nevetésbe tört ki, melyben a többiek is résztvettek és így kiáltott föl:

- Mit tanultunk! Pompás! Nemde uraim? Sam Parkernek kell megmutatnia, mit tanult! Ez még nem történt meg vele soha világéletében!

- Ohó! - vettem ellene - ön tegnap beszélte el, hogy önnek Old Wabble előtt próbát kellett tennie akkor, midőn harminc lépésről eltalált egy templomtornyot, de nem egy keselyűt.

- Igen, akkor! De most másképpen van. Most nincs szüksége Sam Parkernek, hogy megint mint egy iskolásgyereket examen alá bocsássák. De talán ön mégis csak hallott arról, hogy egy Westmann nem mulaszt el egy alkalmat sem, hogy próbálövést tegyen; így hát belemegyünk ajánlatába, bármily különös is a dolog. Beleegyeznek-e önök, uraim?

A többi kilenc férfi helyeselte a dolgot és leszálltunk a lovainkról. Föltettem magamba, hogy rosszul fogok löni, hogy kikacagtassam magamat. Később majd nevetni fogok ezen. Ha ők az én feltett szándékom következtében valóban egy különcknek tartanak, ki „régí sirok” után kutatok, azért nekik, mint westmannoknak, mégis csak kellene, hogy szemök legyen meglátni, hogy az én paripám nem fiákeres ló.

A puskaporpazarlás megkezdődött. Parker és Hawley nem lőttek ugyan mesterképen, de jól, a többiek türethően. Az én három golyóm hibázott; oly messze találták a céltól a sziklát, hogy mindenesetre hatalmas kacajt vívtam ki magamnak és Parker pirongató hangon így szólt hozzám:

- Gondoltam! Aki a golyóját több mint husz lépéssel oldalt irányozza, az nem lehet oly Bigmouth (nagyszájú), hogy Sam Parkert próbálövésre hívja ki! Ne vegye rossz néven, uram, de ön csunyán blamirozta magát. Ön sem egy vadat, sem egy indiánt el nem talál és örülhet, hogy velünk találkozott. De mindamellett tetszik nekünk és semmi kifogásunk nincs az ellen, hogy velünk maradjon, míg eljutunk addig a vidékig, hol az útját biztonságban folytathatja.

Lóra szálltunk és tovább ügettünk. Nekem eszembe sem jutott, hogy a „Bigmouth” kifejezést és a pirongatást rossz néven vegyem; az ő szólásmódja nem volt valami finom és én sem akartam másként.

Néhány szakadékokkal áttört fennsíkra kellett átmennünk és azután utunk a Rio Pecos vidékére szállt alá, melyet, ha hasonló sebességgel haladunk, holnap este felé elérünk. Nemsokára itt-ott pázsitos helyek voltak, azután lombok, melyeket szederindák és más efélék alkottak és délután egy vizre bukkantunk, amely mellett előbb egyes bokrok, majd sűrűbb bozót is kaptak táplálékot. Mikor épen lemenőben volt a nap, e víz egy völgyön vezetett keresztül, mely lovainknak kövér legelőt nyújtott és több éjjeli szállásra alkalmas helyet kínált. Itt még fák is nőttek.

Parker, aki a mi hallgatóságos egyetértésünkkel kalauzunk lett, egy oly helyet választott ki, melyet köröskörül bokrok vettek körül, hol a lombsátornak csak egy nyílása volt és az egészet a patak zárta be. E választás sikerült, főként azért, mert a táborhely megfelelő nagyságu tért nyújtott a lovainknak is, melyeket az egész éjjel magunk mellett tartottunk, úgy hogy külön felügyeletre nem volt szükség. Mikor leszálltunk és mi a többiek kényelembe helyeztük

magunkat, Parker Hawley-val eltávozott, hogy megkisértsék friss vadat ejteni. Midőn ők kissé naplemente után visszatértek, láttuk, hogy szerencsájük volt, mert több tyukot lőttek, miket meg kellett sütni. Száraz ág volt elég. Én is kivettem a magam részét és miután azt elköltöttem, a tüztől a bokrokhoz tértem vissza, hol lovamat kikötöttem és ott a közelben lepihentem. A többiek a westmannok rendes szokása szerint mulattak, de mivel társalgásuk semmi újat nem nyújtott, jobbnak találtam egyedül maradni. A lövéspróba óta többnyire a magányt kerestem és csak néha hajtá Jos a maga lovát az enyém mellé, hogy néhány barátságosabb szót intézzon hozzám, mint amilyen az ő rendes beszédmódja volt. Most csöndesen üldögélt társai mellett és csak néha néhány észrevétellel elegyedett bele társalgásukba. Látszott rajta, hogy egy gondolatot foglalkozik, melyet én könnyen kitaláltam. Azután onnét föllálva hozzám jött, mellém telepedett és így szólt:

- Jöhetnek-e Önhöz, Sir, vagy jobb szeret magára lenni?

- Maradjon, Mr. Hawley! Ön kedves irányomban.

- Örülök neki. Ön úgy látszik, hogy hallgatag ember és én nem fogom beszédemmel háborgatni; én is jobb szeretek hallgatni, mint beszélni, de mégis köszönettel tartozom önnek.

- Miért?

- Az ön mai történeteért. Egész lovaglásom alatt arra kellett gondolnom. Még most sem szabadultam meg attól, de már érzem, hogy ön könnyíthet az én lelkemen. Átkozott egy érzés egy barát gyilkosává lenni!

- Hogy ön nem az, azt már előbb is mondtam önnek és azt az én történetem is bizonyítja!

- Well! Hálával tartozom és úgy érzem, hogy önt meg kell nyernem. Kétségkívül ön nem valami fényes jelenség itt nyugaton, de van valami önben, ami önhöz vonz, úgy... úgy, épen úgy, mintha az ember erősen szomjas és egy tiszta forrás csillanását hallja, oly tiszta, oly világos önnek az arca. Örömmel néz az ember reá. Azért bosszankodtam az ön lövéspróbája miatt, természetesen éppen önért. Jobb szerettem volna, ha jobban ütött volna ki és ön nem lett, volna olyan nevetségessé. Nem bántja önt ez a dolog?

- Nem.

- Nem. Hm. Különös! Nem nagy becsület ennyire félre löni.

- De nem is szégyen.

- De mégis az, még pedig nem kicsi mértékben.

- A tehetségek nem egyformán vannak kiosztva. Aki nem lövész, más téren valószínűleg többre képes.

- Lehet; csak az a kérdés, hogy ez a más ér-e valamit nyugaton. De nem akarok fájdalmat okozni olyan dolgokról beszélve, amit ön nem tud; inkább minden jót kívánok és használni szeretnék önnek. De hallgassunk; nem vagyok barátja a szép szavaknak.

Letelepedett és kinyújtózkodott.

A tűz mellett ülők oly hangosan mulattak, hogy más viszonyok között nem türtem volna; de mivel ők nem tudták, hogy én ki vagyok, semmi figyelmeztetést vagy épen parancsot el nem fogadtak volna. A commancsák közelléte nem volt kizárva; azt ők jól tudták. És én, ki a Winnetou céduláját olvastam, még jobban tudtam. Hangos beszélgetésük még nagyobb vigyázatlanság volt, mint az, hogy tüzet gyújtottak. A tűz fénye a bozóton átcillámolhatott és elárlhatott. És ha ez nem is történik, az indiánok gyakorlott szimatja a füst szagát több száz

lépésnyire is észrevehette. Ezért föltettem magamban, hogy szememet és fületem nyitva tartom, míg a tűz egészen kiég.

Igy hevertem ott hosszasan, fületem szorosan a földre nyomva, hogy a távolból jövő hangot meghalljam, szememet pedig állandóan a bozóton jártattam. Ekkor láttam, hogy a lovam a legelésbe megállt és fejét jellemző és jól ismert módon félre fordította. Levegőt szippantott, horkantott és azután felém fordult. Valaki közeledett a jelzett tájékról és ez a valaki egy fehér volt. Ha indián lett volna, akkor a paripa nem horkantott volna. Ez az indián idomítás eredménye volt, melyben részesült.

- Is hós! - mondtam halkan.

A paripa megértette a parancsot és lefeküdt, figyelmeztetett és most már a nyugtalanságnak semmi jelét sem adta. Aki hozzánk közeledett, a paripán, nem vehette észre, hogy jövetele el van árulva.

Valószínűleg egy magányos ember volt. A tűzünk szagát érezhette meg és mindenestre hátrahagyta a lovát, hogy hozzánk sompolyoghasson. Nem volt mit félni tőle, sőt a jelen körülmények közt minden halványarcu embernek csak jóleshetett fehér emberre találni. Tehát feltehető volt, hogy Ő minket kikémlél és azután a lovát is elhozza, hogy hozzánk csatlakozzék.

Az irányt is tudtam, hogy merre járt. Arra felé fordultam és félig becsuktam a szemeimet, hogy zárt szempillámon keresztül a bozót megfelelő helyét megfigyeljem. Őneki nem volt szabad látnia, hogy tekintetemet reá irányoztam.

A tűz fénye a lombok közt átszivárgott és a bokrok árnyát fénnel szegélyezte. Az ágak alig-alig észrevehetőleg megmozdultak. Az ember lassan és nagyon óvatosan csuszott a bokrokon keresztül. Hallani semmit sem lehetett s hozzá kísérőim még mindig hangosan beszéltek. Most a bokor szélét elérte; nehéz volt áttekintenie, mert éppen ezen a helyen sűrű volt a lomb. El kellett onnét távolodnia egy pár ággal messzibbre. Nem törhette le az ágat, mert az ezáltal keltett neszt meghallottuk volna; föl kellett tennem, hogy le fogja vágni. És csakugyan alig egy perc múlva a lombok egy bár csekélyke részét eltűnni láttam. Mikor szememet megkettőzött figyelemmel ezen helyre irányoztam, két villogó pontot vettem észre; ezek a szemei voltak, melyeket bizonyára csak Westmann ismerhetett föl, kinek látása hosszú gyakorlás útján lett élessé.

Nyugaton száz vadász is van, akik sohasem vitték annyira, hogy éjjel egy kémlelőnek szemeit fölfedezzék. Ezt nemcsak a gyakorlat teszi, bár az kétségen kívül nagyon szükséges, hanem ennek vele született adománynak is kell lennie.

Szemeim mintha valami fénysáv, mintegy fehér fátyol csilláma látszott volna, öreg ember lehetett és hófehér haja volt. Egyszerre csak egyet kurjantott, a bokorból kiszökött és előre ugrott.

- Parker, Sam Parker van itt! - kiáltott. - Régi ismerősöm és így nincs miért bujkáljak.

A tűz körül fekvő emberek ijedten ugráltak fel és Jos is felugrott mellőlem; én fekvé maradtam.

- Old Wabble, Old Wabble! - kiáltott Parker. De azonnal belátva, hogy e férfiú gúnynevét említette, magát kijavítva hozzá tette: - Fred Cutter! Bocsánat, hogy e szó csuszott ki a számon. Mr. Cutter! A megfélemlítés okozta ezt.

Tehát Old Wabble, kit oly erősen vágytam látni és akiről tegnap beszéltünk! Igen, ő állott a tűz fényében éppen úgy, mint ahogy nekem leírták. Alakja hosszú és rendkívül karcsu volt. Lábán sarkantyút viselt, melynek karikapengéi rendkívül nagyok voltak, szikár lábszárai oly legginbe voltak bujva, melyek úgy néztek ki, mintha száz esztendeig viselték volna. A folyton piszkos ing nyakát és mellét fedetlen hagyta és felül egy kabát lógott, melynek színe alig volt fölismerhető, kalapjának roppant nagy karimája volt és mélyen feküdt a nyakszirtjén; alatta egy posztó sávot hordott, melynek végei egészen a válláig lenyultak. Fülcimpáin nagy és nehéz ezüst karikákat láttam, övében egy régi nagy bikaölő kés szúrva és csontos jobb kezében egy puskát tartott, melynek szerkezetét most nem bírom felismerni. Az arca éppen olyan volt, milyennek tegnap Parker nekünk lerajzolta. Leginkább szembetűnt a cowboyok ez egykori királyán a hófehér haj, mely kalapja és homlokpántja alól, mint ezüst sörény omlott alá és majdnem egészen az övéig ért le.

Gyors, élesen vizsgáló tekintettel nézett körül, ingadozó, meggondolt lépésekkel lépdelt előre és Parker mentegetőző szavaira így válaszolt:

- Pshaw! Tudom, hogy így hívnak és semmi kifogásom sincs az ellen, hogy ezt teszitek. Ti átkozottul meggondolatlan fickók vagytok. Tüzet csináltok, melynek husz mérföld távolra érzik a szaga és úgy kiabáltok, hogy még további tíz mérföldre meghallják! Ha féltucat vörös lenne az én helyembe, ők egy perc alatt kiolthatnák élteteket. Th'is clear. Vannak emberek, kik soha okosak nem lesznek. De különben ti honnét jöttök, gyermekek?

- Gilából - felelte Parker.

- És hova szándékoztok menni?

- Le a Pecoshoz.

- Érintettétek a csapatok táborát, mely ott fenn fekszik a Mistake-canon mögött egy lovagló órányira?

- Egy éjszaka tanyáztunk ott.

- Az egyenruhás emberek ott vannak-e még?

- Igen.

- Jó, nagyon jó. Ugyanis én ismét hozzájuk akarok fölmenni. Már voltam egyszer.

- Hallottuk.

- Well, sürgős kérésem van hozzájuk; segítségükre van szükségem. El fogom nektek beszélni, de előbb a lovam után nézek, melyet ott alant távolabb kipányváztam, mikor megéreztem a ti tüzetek szagát, hogy hozzátok sompolyogjak. Rövid idő alatt ismét itt leszek.

A patakon átugrott és eltűnt. A tíz ember még mind ott állott, csaknem megmerevedve a meglepetéstől. Nos, mikor eltávozott, csodálkozásuknak adtak kifejezést, én mint eddig, hallgattam. A lovam még a földön feküdt. Minthogy így nem legelhetett, ezt kiáltottam neki: „Sis!” Rögtön felugrott és ismét elkezdett legelni.

Rövid idő múlva ismét visszajött Old Wabble, lovát gyeplőjén vezetve. Mikor lovával átugrott a patakon, szaladni hagyta, a tűz mellé ült és így szólt:

- Ez a láng voltaképp igen nagy; th'is clear; de mivel én csak most jöttem és tudom, hogy a környék biztos, hagyhatjuk a tüzet égni. Meddig akarnak önök itt tanyázni?

- Csak ezen az éjjelen át!

- Holnap is és a legközelebbi éjszakán is itt fognak heverni?

- Aligha!

- Biztosan! Mindjárt megtudják, miért. De előbb szeretném tudni, kik önök. Sam Parkert ismerem, ki akkor az első jávorszarvast mellettem lőtte le. Kik a többiek?

Parker megnevezte őket, azután rám mutatott és halk hangon folytatta:

- És az ott Mr. Charley, egy német tudós, ki indián sirokat keres.

Old Wabble rám vetette tekintetét; míg én nyugodtan tovább heverésztem és így nyilatkozott:

- Indián sirokat? Különös foglalkozás! De szintén Westmann?

- Nem, - folytatta Parker. - Ma három próbálövést kellett tennie és husz lépést hibázott.

- Hm, ismerem már az ilyesmit, láttam már ilyen kutatókat, akik a savannára jönnek, hogy könyveket csinálhassanak, könyveket az indián törzsek nyelvéből, származásáról. Voltam már vezetője ilyesféléknek és beteggé dühöngtem magam. Egyik sem tudta becsületesen megfogni a kést, vagy a puskát. A sok tanulás elrontja az embert; th'is clear. De most egy fontos kérdést akarok önökhöz intézni. Szeretnének pár tucat indián skalpot szerezni?

- Miért ne?! Milyen törzsbeliéket?

- Commancsáét.

- Rendkívül helyes mr. Cutter. Könnyű dolog?

- Nem tulságosan. Egész könnyen ott hagyhatja az ember a fogát. Félnék önök?

- Azt nem; de én csak akkor kezdek játszani, ha már ismerem a kártyát. Igen helyes volna hát, ha megmondaná előbb, hogy áll a dolog.

- Hallották Old Surehand⁵ nevét már?

E névnél mindnyájan meglepett mozdulatot tettek és Parker gyorsan kérde:

- Old Surehand? Ő is benn van az ügyben?

- Yes. Ismerik tehát?

- Természetesen, ámbár látni, nem láttuk. Ő az egész vadnyugat legjobb lövője.

- Ezzel talán többet mondtunk a kelleténél. Golyója ugyan sohasem hibáz, nevét innen kapta, de Winnetou és Old Shatterhand is lőnek legalább olyan biztosan. Rövid idő előtt ismerkedtem meg Old Surehanddal és a legnagyobb elismeréssel vagyok iránta. Nemrég váltunk el, mert nekem a Fort Stantonhoz kellett mennem, ő pedig a Rio Pecos mellé igyekezett a Mescalero apacsokhoz, hogy Winnetout és Old Shatterhandet megismerje. Elválásunk után nemsokára megtudtam, hogy a commancsák kiásták a harci bárdot; ezt ő nem tudta és mivel utja a kritikus területen át vezetett, nagy veszély fenyegette, én hát megfordultam és miután utját ismertem, utánna igyekeztem, hogy figyelmeztessem. Céлом el is értem, de alig töltöttünk együtt egy negyed órát, egy commancsa banda megrohant.

- Ördögbe is! Sokan voltak?

- Százon felül.

- És önök ketten.

- Yes.

⁵ Biztoskéz.

- És ön ennek dacára elmenekült?
- Én igen, de ő nem, - felelte Old Wabble, arcát gúnyosan mosolyra fintorítva.
- Ott hagyta egyedül?
- Yes.
- A mindenit! Az nem volt helyes öntől!

Az öreg főlegyenesegett és végtelen elfogulatlan képet vágva kérdezte:

- Talán engem, Fred Cuttert, akit Old Wabblennek neveznek, akar leckéztetni? Arra nem elég ember Ön, sir, jegyezze meg magának! Egy grammnyi csel sokszor tíz kiló puskapornál is többet ér, annyi bizonyos. Igen én elkotródtam, miért is ne? Védekezés haszontalan is lett volna, ezért Old Surehand is megadta magát. Láttam, hogy semmi baja nem történt. Adjam én is meg magamat? Akkor fogva lennénk mindketten, segíteni nem tudtunk volna magunkon és sorsunkról senki sem tudott volna. Kivégezték volna a kinzó-cölöpnél és csak később terjedt volna el a híre, hogy mi ketten a commancsáktól kaptunk utlevelet az örök vadászmezőkre. Nem, ilyen bakot nem lő Old Wabble. Inkább elpályáztam. Persze röpködtek a golyóik utánna, th'is clear, de nem találtak, mert hisz akkor látszanának rajtam a lyukak. Szabad vagyok tehát és kiszabadíthatom Old Surehandot. Nem okosabb ez, mintha elfogattam volna magam?

- Ez nagyon helyes lehet Mr. Cutter. De majd mesélni fogják, hogy Old Wabble megszaladt a commancsák elől. Kellemes lesz ez önnek?

- Csak tökfilkó tehet nekem ezért szemrehányást. Egy okos és tapasztalt Westmann tudhatja, hogy gondolkoztam. Mi könnyebb, megadni magát az embernek ellentállás nélkül, vagy száz vörös elől elmenekülni?

- Bizonyos, hogy az előbbi.

- Nahát akkor! Miért okoskodik annyit. Old Surehandet ki fogom szabadítani.

- Ezt megengedem Önnek. De, hogy kezd hozzá. Nehéz és veszélyes dolog.

- Ezt igen jól tudom; de hagyjam cserbe a bátor és híres vadászt? Rögtön a dragonyosokra gondoltam, akik a Mistace-canon fölött tanyáznak és egyenesen oda lovagolok segítségért.

- Vajjon fognak menni?

- Valószínűleg vonakodni fognak, mert ők nem erre a csapatra vadásznak, de addig kérem őket, amíg meg fogják tenni.

- Csak még idején történjék!

- Well. A dolog persze sietős. A támadás ma hajnalban történt. Most pihentetnem kell le-hajtott lovamat itt, holnap reggelig és így holnap este érek a csapathoz. Ha rögtön indulnánk is, két napig tart, amíg visszakerülünk arra a helyre, ahol persze a commancsák rég nem lesznek. Addig baj lehet Old Surehanddal. Sajnos azonban, más módot nem tudok meg-mentésére. És még önökre is számítok Mr. Parker.

- Hogy-hogy?

- A parancsnok csak biztosan egy részét küldi el velem csapatának. Azért kérem Önöket, várjanak be itt holnaputánig minket és azután csatlakozzanak. Tíz ember, tíz jó fegyverrel, nagy segítség.

- Én nem mondok nemet és ahogy társaimat ismerem, ők is készek a dologra. Csak attól félek, elkésünk. Vajjon nem menne a dolog a csapat nélkül is? Két teljes napot nyernénk így. Gondolja ezt meg, sir!

Old Wabble vizsgáló tekintettel nézte végig a társaságot. Vizsgálódásának eredménye azonban nem lehetett valami fényes, mert gondolkodóba esett és így szólt:

- Az ön ajánlata nagyon tiszteletreméltó sir; de igen veszélyes vállalkozásról van szó! Ezek az emberek kockára teszik-e életüket egy idegenért, ha az egy Old Surehand is?

- Hm. Kérdezze meg őket Mr. Cutter.

Midőn erre Old Wabble végigkérdezte az embereket, szíves és biztos választ csak Hawleytól és Parkertől kapott, a többiek beszédén látszott, hogy szeretnék, ha a dolog kevésbé lenne veszélyes.

- Well - bólintott az öreg komolyan; - tudom, hogy állunk. - Azután rám mutatva, hozzá tette: - Az a régiség buvár pedig, aki husz lépést hibázik, egyáltalán nem számíthat. Lenne csak jó pár igazi elszánt fickóm. Nem is olyan különös a dolog, ha bizhatik az ember a társaiban. Gondolják csak meg mennyiszer sikerült Winnetounak és Old Shatterhandnak sokkal nehezebb dolgokat egyedül, minden segítség nélkül végrehajtani! Először arra gondoltam, hogy Winnetout keresem fel, de nem tudom melyik részén a Pecosnak tanyázik, most a mescalero-törzs és...

Megakadt. Az én ménem maga szeret maradni és nem tűr maga mellett közvetlen közelben idegen lovat; most Old Wabble lova melléje került és ez meg utána kapott, az visszaharapta és összeverekedtek.

- Micsoda szemtelen dög az ott, amelyik az én lovamat bántja - kiáltott az öreg és felugrott.

Oda sietett és megfogta a feketém kötőfékjét, hogy elrántsa derésétől, a mén azonban gyorsan egyenesre felágaskodott, felkapta a levegőbe úgy, hogy mellém repült. Egy káromkodással ismét neki akart esni, de én figyelmeztettem:

- Fogja meg a saját lovát sir, de ne az enyémet; az csak nekem engedelmeskedik és még összerugdossa önt.

A mén tényleg már állást foglalt, hogy hátsó patáival fejbe és mellbe rugja; szép fejét pedig hátra fordította, úgy, hogy villámló szemeit látva, minden igazi lóismerő elragadtatással kellett szemlélje. Old Wabble az előbb nem is nézte meg a gyönyörű teremtet, de most visszahőkölve csodálkozva kiáltott:

- Thunder-storm, micsoda egy állat! Ezt jobban meg kell néznem!

Körüljárta, tiszteletteljes távolba tartva magát. Mint egykori „Cow-boy király”, jól kellett ismernie a lovakat. Öreg arca mindinkább az elragadtatás kifejezését öltötte magára.

- Ilyen lovat még soh'sem láttam. Csak egy ilyen faj van és azt a mescalero tenyésztik. Ebből származik két fekete mén is, akiknek a tulajdonosai - - -

Félbeszakította mondatát, hozzám lépett, - én még mindig a fűben hevertem - jól megnézett, előszedve medveölömet és Henry-kabarélyomat a táskából, megnézte őket, ismét visszatette, lefeküdt és így kérdezett:

- Ez a mén az öné, sir?

- Igen - bólintottam.

- Vette?

- Nem.

- Kapta?

- Igen.

Kimondhatatlanul ravasz mosoly suhant végig vonásain, bólintott fejével; szemei csillogni kezdtek és tovább kérdezősködött:

- Ezt a vadászkabátot és legginst is ajándékba kapta sir?

- Igen.

- És ön tényleg régi sirok után kutat?

- Ez idő szerint, igen.

- És Charleynak hívják?

- Ugy bizony.

- Well. Ismerek egy fehér embert, helyesebben csak hallottam róla, akit vértestvére szintén Charleynak nevez és kívánom önnek, hogy régiség kutatásai minél jobban sikerüljenek. Bocsásson meg, hogy bántottam lovát; többet nem teszem: Th'is clear!

Visszatért a tűzhöz és ott megint leült; felismert engem és nem akarta inkognitómat elárulni. A többiek nem értették meg viselkedését és szavainak jelentőségét és csodálkozva, kérdőleg néztek rá. De mikor közömbös arcáról semmit sem olvashattak le, folytatták megszakított beszélgetésüket. Én azonban felkeltem és látszólag minden cél nélkül, elhagytam a táborhelyet. Nem akartam magamra terelni figyelmüket.

Pedig oka volt távozásomnak. Old Surehandet és Old Wabblet megtámadták; az utóbbi szerencsésen elmenekült. Egyike volt ő a legbátrabb, legtapasztaltabb és legravaszabb westmaneknek és ép ezért csodálkoztam, hogy olyan biztonságban érezte magát. Egészen biztos voltam abban, hogy a commancsák üldözik. Gondolhatták, hogy segítséget fog hozni Old Surehandnek és meg kellett fogniok, hogy őt is ártalmatlanná tegyék. Bár ő nagyon gyorsan lovagolt, föl tettem, hogy üldözésére a legjobb lovas harcosokat választották ki és így a távolság köztük és az az előny, melyben ő felettük lehetett, éppen nem lehet nagy. Talán alkonyatkor táborot ütöttek; de mivel azt gyaníthatták, hogy ő eme kényelmesen járható völgyben tovább lovagolt, igen lehetséges, hogy ők is ezt tették. Ez esetben most nem messze lehetnek tőlünk. Hogy föltevésem helyes-e vagy sem, utána akartam járni.

Midőn a patakon átugrottam, lefelé indultam.

Sötétséghez szokott szemeim könnyűvé tették a tájékozódást. Oly helyeket kerestem ki a járásra, melyeket egy lovasnak kerülnie kellett és így meglehetősen biztonságban éreztem magamat. Mindazonáltal kezemben tartottam a bikaölő kést és a lehető leggyorsabb védelemre készültem, mert a vörösök megszagolhatták a tüzet és gyalog lopózva, erre jöhettek.

Nesztelenül tovább és tovább mentem, egy lépést sem kockáztatva, míg meg nem győződtem, hogy nincs közvetlen előttem az ellenség. Midőn már a tűznek alig lehetett a szagát érezni, állva maradtam. Ez volt a válságos pont, a döntő hely és én letelepedtem, hogy várakozzam. Ha üldözőink táboroznak, akkor nem jöttek el és mi holnap reggel okvetlenül rájuk találunk, de ha a sötétség dacára tovább lovagoltak, akkor itt a füst szagát megérezték és valószínűen megállapodtak, hogy tanácskozzanak. Ez esetben, meg akartam kísérelni, hogy szavaikat kihallgassam.

Midőn már több, mint egy órát vártam, ezt mondtam magamban, hogy utam hiábavaló volt és a találkozás csak holnap fog bekövetkezni. Fölálltam, hogy visszatérjek. Ekkor mintha oldalról neszt hallottam volna; megállottam és figyeltem. Igen, jött valaki. Azonnal lekuporodtam egy fa mögé.

A nesz közeledett; lovak tompa patkó dobogását véltem hallani a puha pázsiton, csak hárman lehettek. Most megláttam a lovasokat; csak ketten voltak és pedig indiánok. Minthogy magasan ültek a nyeregben alakjukat világosan láttam. Megállás nélkül mellettem lovagoltak el, én a bokorban oldalvást surrantam tovább mellettük. Ha ezzel könnyű neszt okoztam is, ezt a lódobaj elnyomta. Egyébként nem sokáig kellett utánuk menni, mert az egyik hirtelen megállt, hallhatóan szippantotta fel a levegőt és a commancsok társalgási nyelvén, mely a sosonokéhoz hasonlít, így szólt:

- Uff! Nem érzik itt füstszag?

A másik szippantott és felelte:

- Igen, ez füst.

- A fehér kutya oly vigyázatlan volt, hogy tüzet gyújtott.

- Ha ezt tette, nem lehet valami híres harcos, mert egy ilyen ezt a meggondolatlanságot el nem követte volna!

- Igen, egészen közönséges és tapasztalatlan harcos és nekem meg testvéremnek nem fog nehezünkre esni, hogy megskalpoljuk.

- Így tehát elég volt, hogy csak mi ketten követtük.

- Testvérem táborba akart szállani, mikor elsötétedik. Milyen jó, hogy követett, midőn tovább lovagoltam! A skalpot magunkhoz vesszük és azután azonnal a Saskuan-Kuihoz (kék víz) térünk vissza, hová harcosaink előre mentek. Azonban itt le kell szállanunk.

- Ezt testvérem szükségtelen mondani; tudom én, hogy lóháton nem lehet lesbe állni, hogy az ellenséget meglepjük.

Lepattantak lovaikról és azokat kipányválták; azután tovább lopóztak, én mögöttük. Figyel-müket csak előre irányozták; én az utolsótól csak nyolc lépésnyi távolságban voltam. Megvárjam míg ők a mi tűzünk mellett a bokrok közé surrannak? Nem; ez nagy hiba lenne. Most kell őket megtámadnom és nem is haboztam ezt tenni. Övembe eldugtam késemet és a revolvert rántottam elő. Három, négy gyors és nagy ugrással elértem a hátulsó embert és fegyverem tusával úgy fejbe vágtam, hogy rögtön összerogyott. Az első indián ezt meghallotta, megállott és körülnézve azt kérdezte:

- Mi volt ez? Testvérem, mi lelt?

Nem szólhatott többet, hozzá ugrottam, balkezemmel nyakon ragadtam és jobbkezemmel oly ütést mértem rá, hogy szintén lehanyatlott. Lasso volt náluk; én a két elájultat hátaikkal egymásra huztam és az eltéphetetlen szijakkal tetőtől talpig úgy összekötöztem, hogy ha majd öntudatra ébrednek, nem mozoghatnak. De mivel még gurulhattak volna, egy fáig vonszoltam őket és jó erősen odakötöttem. Most már semmiesetre sem oldozhatták ki magukat és nyugodtan a táborunkba tértem vissza.

Oda érkezve, semmit sem szóltam, átugrottam a patakon és ott telepedtem le, ahol előbb feküdtem.

Old Wabble kémkedve nézett rám; a többieknek az én távollétem föl sem tűnt.

- Ön nem volt itt, Sir és így nem tudja, hogy ezalatt mit beszéltünk meg. Én nem fogok föllovagolni a katonai táborba! - mondá.
- Más ötlete támadt? - kértem tőle. - Talán más terve van?
- Igen. Valamit elfeledtem, mire mindjárt kellett volna gondolnom. Hallott-e Ön Old Shatterhandról?
- Bizonyára.
- Nos, ez a vadász a kis Pecos közelében van - és én elhatároztam őt fölkeresni, hogy segélyét kérjem. Hiszi Ön, hogy ő ezt megadja?
- Meg vagyok róla győződve!
- Phsaw! - vágott közbe Parker megvető hangon, - mit tudja azt Mr. Charley, hogy egy olyan ember, mint Old Shatterhand mit tesz, vagy mit nem tesz. Neki sejtelve sincs arról, hogy Old Shatterhand, ha akarja, egyedül egymaga képes a foglyot megszabadítani.
- No mégsem vagyok oly tudatlan, mint ahogy Ön hiszi - védekeztem én. - Ha nem is tartozom éppen a híres westmannok közé, azért mégsem követnék el oly hibát, mint amelyet Ön.
- Én? Hibát?
- Igen.
- Minő hibát?
- Ön meglepette magát Mr. Cutter által, anélkül, hogy észrevette volna közeledését.
- Talán Ön észrevette?
- Igen.
- Ezt ön bizonyítani nem tudja, Mr. Charley.
- Pshaw! Én tudom bizonyítani.
- Nos tegye!
- Igen szívesen Mr. Cutter, mondja csak: Nem vágott-e Ön le egy ágat, hogy jobban lásson, midőn Ön a bokrok között rejtőzködött?
- Igen, eltálalta. Ön tehát látta, sir; ez be van bizonyítva, különben ezt nem tudhatná.
- De ha Ön látta, miért nem mondta ezt nekünk? - kérdezte Parker.
- Mert feleslegesnek tartottam.
- Ohó! De ha egy vörös ember lett volna?
- Tudtam, hogy fehér volt.
- Lehetetlen!
- Ön westmannak tartja magát és nem tudja, hogy sötét éjszakába és anélkül, hogy látná, minként lehet egy vöröset egy fehértől megkülönböztetni!
- Talán Ön akar efelől kioktatni?
- Szükséges volna ezt tennem, mert Ön még egy nagyobb hibát is követett ennél. Ily hiba életveszélyes volt.
- Teringettét! Lenne oly jó, ismertessen meg ezzel az életveszélyes hibával!

- Ezt a kívánságát is teljesítem. Megtudná mondani, hogy mit szoktak tenni a vörös emberek, ha egy fehér ember kisiklik kezeikből?

- Természetesen, hogy meg. Utána lovagolnak, hogy elfogják. Ezt mindenki tudja.

- Ugylátszik, hogy ön nem tudja.

- Hogyan? Ön kezd sértegetni, sir.

- Sérteni nem szándékozom, csak figyelmeztetni. Mr. Cutter a commancsoktól menekült. Hiszi ön, hogy nem üldözik?

- Zounds! Erre nem gondoltam!

- Ilyesmire pedig gondolni kell. Az indiánok, már Old Surehand miatt is üldözőbe vették Mr. Cuttert, hogy őt ártalmatlanná tegyék.

- Mennydörgős mennykő! - kiáltott föl Old Wabble, kezével a homlokára csapva. - Ez helyes, nagyon helyes, sir. Ezt a veszélyt, hogy hagytam figyelmen kívül! Ők bizonyosan, teljes bizonyossággal utánam ólálkodnak és mindent elkövetnek, hogy elfogjanak.

- És önök itt még öröket sem állítottak.

- Ennek meg kell, nyomban meg kell történnie.

- De ez nem elég.

- És még mi kell; sir? Mondja hamar! Azonnal megteszem, amit ön szükségesnek vél.

Valódi élvezet volt nekem látni a többiek arcát. Bámulva néztek előbb rá, azután reám, majd viszont rólam reá és Parker tágranyilt szemekkel kérdezte tőle:

- Mit tart a mester szükségesnek? Hiszi ön, hogy Mr. Charley tudja, hogy mi történhetik egy ily táborban, aminő a miénk?

- Igen, azt hiszem, - felelte a kérdező. - Hallották önök, hogy ő a mi biztonságunkra jobban gondolt, mint én magam. Tehát, Mr. Charley, mit tanácsol ön nekünk?

Én a következő nyilatkozatot tettem:

- Ha az üldözők jönnek, a tűzünk szagát meg kell érezniök. Talán már itt vannak, hogy hozzánk lopózkodjanak. Én az ön helyében néhány kémeket kiküldenék, akik az utat oly messzire kifürkésszék, ameddig a mi füstünk szaga elér.

- Well, sir, very well! Egy pillanatig sem késünk ezt megtenni. Mr. Parker, küldjön ki két vagy három embert, hogy utána nézzenek a dolognak! Önök belátják, hogy csakugyan szükséges dolog ezt megtenni.

- Yes, - nyilatkozott a nevezett. - Valóban csodálatos, hogy mi magunk már rég nem jutottunk e gondolatra. Sajátságos, hogy ezt éppen egy régiségbuvártól kell hallanunk, aki nem is westmann. Én magam megyek és négy embert veszek magam mellé.

- De ezek nyissák föl a szemüket és fülüket, különben semmit sem látnak és semmit sem hallanak; th'is clear.

Parker kiválasztott négyet az emberei közül és velük eltávozott. Föltettem, hogy a két megkötözött commancsot és lovaikat megtalálják és már előre örültem a látványnak, mily arcot fognak vágni. Akik a tűz mellett maradtak, kevés szót váltottak; én csöndesen hevertem a bokor árnyékában és vártam a kémek visszatértére. Beletelt több mint egy órába, mig meg-

jöttek. Elöl jött Parker; őt követték ketten indián lovakkal és ketten egy-egy commancsával, kiket külön megkötözve hoztak. Parker, mielőtt még a tüzet elérte, odakiáltott:

- Mr. Cutter, nézze csak, kit és mit hoztunk!

Old Wabble felugrott, rámeredt szemével a két vörös emberre, kik természetesen már magukhoz tértek és így kiáltott:

- Két indián, két commáncs, amit harci színükből látni! Hol fogták?

- Találtuk.

- Mit, találták?

- Igen.

- De ellenséges indiánt az ember nem találja, hanem el kell fognia.

- Én is ezt gondoltam eddig, de nem igaz. Mi őket valóban találtuk, a szó szoros értelmében találtuk, egymáshoz kötözve és egy fához kötve, kevéssel rá a lovakat.

- Ki tartaná ezt lehetségesnek?

- Igen, az ember alig hiszi el. De amit az ember a saját jó szemével lát, azon nem lehet kételkedni. Ki gyűrte le őket és ki kötözte meg? Fehéréknek kell közelünkben lenni, kik ezt művelték, anélkül, hogy tudnák, hogy mi itt vagyunk!

Akkor az öreg röviden rám pillantott és fejével intett és így szólott:

- Igen, fehérek; de nem többen voltak, hanem csak egy.

- Csak egy?

- Yes.

- Egy? Mint jut ön e gondolatra?

- Megsebesültek?

- Nem. Semmi sérülés nem látszik rajtuk.

- Tehát nem volt küzdelem; legyűrték őket, anélkül, hogy védhették volna magukat. Csak egyetlenegy ember van, ki ezt megtette. Kitalálhatják, hogy ki az?

- Mennydörgős mennykő! Ön Old Shatterhandot gondolja?

- Yes.

- Ő gyűrte le és kötözte meg őket?

- Nincs másképpen!

- Akkor neki itt a közelben kell lenni!

- Meg vagyok róla győződve.

- De hát miért nem mutatja magát?

- Bizonyosan meg van rá az oka; azt mondják, hogy ő ok nélkül semmit sem tesz.

- Így hát önnek igaza volt, midőn úgy vélekedett, hogy itt a közelben van. Föl kell őt keresnünk.

- Keresni? Miért?

- Mert holnap korán reggel szükségünk lesz rá, mert az indulást tovább nem halaszthatjuk.

- Nem szükséges őt keresnünk. Ő tudja jól, hogy itt vagyunk és hogy a segítségére várunk. Legyenek biztosak abban, hogy ő a maga idejében megjelenik.
- Ön úgy beszél, mintha ő mindentudó volna, Mr. Cutter. Beszélnék ugyan róla olyan dolgokat, mik hihetetlenül hangzanak és mégis megtörténtek. De ő is csak ember és csak azt tudhatja, amit lát és amit hall.
- Oh, ami ezt illeti, fogadni mernék, hogy ő mindent tud, amit önök tegnap óta tettek és ami itt történt.
- Pshaw!
- Ne kételkedjenek, hanem várják meg a végét.
- Ne vitatkozzunk, sir. Hanem inkább mondja meg mi tevők legyünk e foglyokkal.
- Egyelőre semmit.
- Dehát mikor?
- Mihelyt Old Shatterhand eljön.
- Ez nagyon bizonytalan; ezzel semmi sincs mondva. Én nem vagyok úgy meggyőződve, mint ön, hogy ő el fog jönni és nekünk föltétlenül tudnunk kell, hogy e fickókkal mit csináljunk. Csak nem gondol arra, hogy magunkkal vigyük? Ez teher volna nekünk és veszélyes is.
- Hm. Ezt nem lehet megcáfolni.
- De szabadon sem bocsáthatjuk.
- Ez ostobaság volna; th'is clear.
- Tehát főbe kell őket lőni; ez a legjobb; akkor megszabadultunk tőlük és ezt meg is érdemelték.
- Csak nem elhamarkodni a dolgot, sir! Bizonyára hallotta ön, hogy Old Shatterhand csak akkor öl meg egy indiánt, ha feltétlenül kénytelen vele.
- Ezzel én nem törődöm. Először is éppen nem biztos, hogy itt van; másodszor e gazemberek nem az ő foglyai, hanem a mieink és harmadszor... nos, harmadszor tanácskozzunk róla és a prairie törvényét alkalmazzuk.
- Tegye azt, amit akar.
- És ön nem vesz részt a dologban?
- Nem. Ez indiánok engem nem érdekelnek.
- De hiszen önt vették üldözőbe.
- Mit bánom én, ezideig semmit sem tettek ellenem.
- Hallja csak, sir, aki addig vár, míg e gazemberek valamit tesznek, az elveszett... Tehát résztvesz-e a jurybe, melyet megalkotunk?
- Nem, de meghallgatom a tanácskozást, ha szabad.
- Nincs ellenemre. Kezdődjék hát!

A két commansa bilincsekben feküdt a földön, a tűz mellett, melynél a fehérek ültek, hogy tanácskozást tartsanak. Hogy beszéltek-e angolul és értették-e, miről van szó, nem volt arcvonásaikon észrevehető. Hogy rövid legyen a dolog, a tanácskozás pár pillanat alatt lefolyt és a határozat a vörösek agyonlövése lett, még pedig azonnal. Csak Jos Hawley szavazott az

ítélet ellen. Parker röviden intézte a dolgot; három emberére bízta a vörösöket és utasította őket, hogy végezzenek velük. Most már itt az ideje, hogy én beleszóljak.

- Halt, Mr. Parker! Várjon még egy pillantásnyit!

- Mit akar, sir? - kérdezett ez.

- Az önök törvénykezésébe hiba csuszott, amelyik az ítéletet érvénytelenné teszi!

- Mit ért ön a savanna törvényeihez!

- Úgy látszik, többet, mint ön, különben ilyen hibát nem követett volna el.

- Micsoda hibára gondol?

- Tulajdonképpen van több is. Elsősorban is nem teljes a tanács.

- Mr. Cutter nem akart beleszólni.

- Nem rá gondolok.

- Kire hát?

- Magamra.

- Ah, ön? Ez csak tréfa. Hiszen ön nem westmann.

- Hogy mi vagyok és mi nem, az nem számít. A társasághoz tartozom és nem zárhatnak ki ilyen fontos tanácskozásból.

- Mit nem mond! - nevetett. - Ön semmi esetre sem tagja a tanácsnak, hanem csak védelmét élvezni ennek; így áll a dolog, sir. Ha mi levesszük önről a kezünket, élete egy percre sincs többé biztonságban.

- Ezek csak nézetek, Mr. Parker, melyekről nem akarok vitatkozni; jó, hagyjuk ki személyemet a dologból! A második hiba, hogy a vörösökkel egy szót sem váltottak. Nem szokás halálos ítéletet hozni kihallgatás nélkül.

- Kihallgatni? Ezeket a fickókat? Még csak az hiányozna!

- Mit vétettek hát?

- Fölösleges kérdések! Old Wabblét meg akarták ölni.

- Állithatja ezt, ha azok be sem vallották? Meg van róla győződve, hogy tényleg az üldözött commancsák közé tartoztak?

- Nem látja arcukra festett harci színeiket?

- Ez nem bizonyíték. Ennyit én is tudok a vad Nyugatról.

- Semmit se tud, egyáltalán semmit, sir!

- Mégis. Tudom például azt is, hogy a foglyok életével csak a legyőzőjük rendelkezhetik és senki más. Ki mondhatja önök közül, hogy legyőzte és elfogta e commancsákat?

- Ne beszéljen számárságokat! Ezek a fickók a mieink és ki tudja megmondani, kicsoda titokzatos legyőzőjük, aki most nem található sehol.

- Én megtudom mondani és legyőzőjük nem bujt el, hanem látható, Mr. Parker.

- Hol hát?

- Itt.

- De mutassa hát meg! - ösztökélt és körültekintve nevetett.
- Ön előtt hever; magam vagyok az!
- Ön? Ördög, pokol! Ön bánt volna el a vörösekkel és ön bilincselte meg őket?!
- Ugy van.
- Ez a ravaszság már igazán nevetséges! Evvel nem menti meg a csirkefogókat! Ha ön egy indiánt le tud harcban győzni és meg tudja bilincselni, nem voltam soha westmann.
- Well. Akkor hát nem is volt az soha!
- Ohó! Ilyet megtenni, ahhoz egy Old Shatterhand ereje szükséges. Azt állítja, hogy ön olyan erős?
- Nem állítom, hanem bizonyítom! Vigyázzon csak!

A vitatkozás közben nyugodtan hevertem a földön; most felálltam. Jobbkézem megfogtam övénél fogva és meglóbáltam a levegőbe úgy, hogy felkiáltott. Majd ismét talpra állítottam és kérdeztem:

- Elég ennyi vagy az öklömet is kipróbáljam a fején?

Még nem felelhetett, mikor a foglyok egyike hangosan felkiáltott:

- Old Shatterhand! Ez Old Shatterhand! - gondoltam.

Eddig nem láthatott, mert az árnyékban feküdtem, de most, hogy felálltam, láthatta a tűz fényénél egész alakomat. Hozzá léptem és megkérdeztem:

- Ismer engem a fogoly commancsa harcos?

- Igen, - felelte.

- Hol láttál engem?

- A rakuroki-commancsák táborában, amikor a főnökök lelkeit medveölöd csövéből az égbe lőtted. A legidősebb főnökünk To-kei-chun volt; fiának élete volt a kezében, de te neki ajándékoztad.

- Ez helyes. Te jól érted a fehérék nyelvét, értetted hát, miről tanácskoztak?

- Igen.

- Tudjátok hát, hogy halálra ítélték?

- Tudjuk. És hallottuk azt is, hogy Old Shatterhand szót emelt értünk.

- Azt ő mindig megteszi. Barátja vagyok a vörös harcosoknak és sajnálom, hogyha ők a harci bárdot kiássák a fehérék ellen, mert tudom, hogy talán ideig-óráig győzhetnek, de csak azért, hogy így még biztosabban elpusztuljanak. Tudjátok meg ti is, hogy én nem kívánom a vörös emberek halálát.

- Mi bátor harcosok vagyunk és nem félünk a haláltól.

- Azt tudom; de az élet mégis jobb a halálnál és nem marad jó híretek vissza, ha megtudják törzseteknél, hogy ellenállás nélkül fogtak el, azután lőttek le. Feleletek őszinteségén mulik, visszaadom-e életeteket. Hogy hívják a főnököt, akinek törzsötök engedelmeskedik?

- Vupa Umugi⁶-nak, akit még sohasem győztek le.
 - Hol állanak falvaitok sátrai?
 - Ezt nem mondom meg.
 - Harcosaitok onnan háborúra vonultak ki?
 - Igen.
 - Hány emberből áll a csapatotok?
 - Hallgatók.
 - Hol vannak most?
 - Nem tudom.
 - Ki ellen vonultok?
 - Tudom, de nem árulom el.
 - Nem fecsegsz és így bátor harcosnak tartalak, aki inkább életét áldozza, semmint, hogy övéit elárulja. Ez minden bátor embernek tetszik és így nekem is. Menjetek haza és mondjátok el tieiteknek, hogy Old Shatterhand tudja becsülni a bátorságot és a hallgatást.
- Lehajoltam, hogy kötelékeiktől megszabadítsam őket. Mikor ez megtörtént, felugrottak és amelyik eddig is beszélt, megkérdezett:
- Old Shatterhand feloldoz minket és azt mondja, hogy menjünk. Szabadok vagyunk tehát?
 - Igen.
 - Mehetünk, ahová akarunk?
 - Igen.
 - Mi történik lovainkkal és fegyvereinkkel?
 - Ezeket most visszakapjátok. Old Shatterhand nem tolvaj, vagy rabló, hogy a másét elvegye.
 - Uff, uff! Nyomozni fogtok, hogy megtudjátok, hol vannak társaink?
 - Nem. Erre szavamat adom.
 - Uff, uff! Old Shatterhand még nem szegte meg szavát soha; ő a fehérek legnemesebbike; el fogjuk mondani, mihelyt társainkhoz érünk.
 - Nagyon sok fehér ember gondolkozik úgy, ahogy én. Itt fekszenek fegyvereitek és ott állanak lovaikat. Lovagoljatok el! De jól fogunk vigyázni; ha itt maradtok, vagy visszajöttök és hozzánk lopózkodtok, golyóim fognak találni benneteket!
 - Tova fogunk lovagolni anélkül, hogy körülnéznénk. Howgh!
- A fehérek közül egyik sem mert félbeszakítani eddig; most azonban Parker hozzálépett és megkérdezett:
- Komolyan gondolja mindezt, sir?
 - Természetesen.
 - Tényleg vissza akarja adni szabadságukat?

⁶ Nagy ménkő

- Igen.

- Ne vegye rossz néven, sir, de ez nagy hiba, mert...

Rövid kérdéssel félbeszakítottam:

- Tudja már, ki vagyok?

- Yes.

- Tehát nem Mr. Charley többé, akit ön fél idiotának és tökfilkónak tart?

- Nem, hanem Old Shatterhand, sir.

- Akkor hát beláthatja, hogy értek én is valamit az ilyen dolgokhoz és ne kritizálja meg, amit teszek. Merném állítani, bár nem akarok szerénytelen lenni, hogy kritikáját már akkor sem méltányoltam volna, mikor először tettem lábamat a vad Nyugatra. Aki Hotatitlá-t,⁷ híres lovamat, fiákeres lónak titulálja, attól mégsem fogadok el tanítást!

E rendreutasítás után elfordultam tőle és otthagytam. Meg volt rá az okom, hogy kemény hangot használjak vele szemben, mert kissé sokra kezdte tartani magát és ronthatta volna elbizakodott véleményeivel további dolgainkat. Ezért beszéltem olyan öndicsérő hangon, hogy belássa későbbi tanácsaim helyességét, melyek, bár szintén nem voltak feltétlenül biztosak, az övéinél bizonyára többet értek.

A commancsák lóra kaptak, köszöntve bólintottak felém, a többieket pillantásra sem méltatva. Ez még Old Wabblet is bosszantotta, aki nem szólt bele a dologba, ámbár ő sem helyeselte egészen eljárásomat.

- Keményfejű fickók! - mormogott. - Mintha mi nem is léteznénk! Nem gondolja, hogy kissé enyhén járt el velük szemben, mr. Shatterhand?

- Nem.

- Eszembe sem jut bírálni tetteit. Ön tudja, mit csinál, ha más nem is érti mindig; de azt talán még sem kellett volna megigérnie, hogy nem követi őket. Ha meg akarjuk Old Surehandot szabadítani, tudnunk kell, hová hurcolták.

- Én tudom; kihallgattam őket, mielőtt leütöttem volna. A Saskuan-kui-hoz, a „Kék Viz”-hez vitték.

- Nagyon jó, de én nem ismerem e helyet, Ön tudja talán, hol van?

- Igen. Kétszer is voltam ott.

- De félek, hogy jelteni fogják a történeteket és jövetelünket.

- Ellenkezőleg! Szabadon bocsájtottam volna-e a foglyokat akkor? Épp ez az a sakkhuzás, amely számunkra előnyt biztosít. Old Surehandet pedig egy szóval sem említettem. Vagy azt fogják hinni, hogy nem is tudok róla, vagy hogy nincs rá okom, hogy törődjem vele. Higgye el, Mr. Cutter, nem követtem el hibát. Még az az előnyünk is megvan, hogy a két vörös nincs a nyakunkon, halálukba pedig semmiképp sem egezhettem volna bele.

- Igaza van, sir; th’is clear. És gondolja, hogy itt biztonságban vagyunk és a fickók titokban nem fognak visszatérni?

⁷ Villám. Testvére, Winnetou ménje Iltschi, a „szél” volt.

- Nem térnek vissza. De hogy óvatosak legyünk, hagyjuk el e helyet, oltuk ki a tüzet és keressünk mielőbb másikat.

Miután a tüzet kitapostuk, egy kis darabon visszalovagoltunk, ahol egy alkalmas helyet találtunk. Ezután aludni tértünk és két őrt kiállítottunk. Sokáig fenn voltam még és ugyanolyan sokáig hallottam társaim suttogását is.

Halk társalgásuk tárgyát elképzeltem magamnak; arról a különös és általuk előre nem sejtett esetről beszéltek, hogy Mr. Charley valami tréfát üzött velük és voltakép Old Shatterhand volt. Old Wabble mindenesetre nem csekély elégtételt érzett afelett, hogy ő ismert föl engemet legelőbb.

Másnap reggel mindenekelőtt arról volt szó, hogy megtudjam, ki lovagol szívesen Saskuan-kuiba és ki nem. Mikor tudakozódtam, mindnyájan hathatósan kértek, hogy vigyem őket magammal. Most, hogy megtudták, ki vagyok, minden korábban ellenem táplált aggodalmukkal felhagytak és mindenki meg volt győződve, hogy e kirándulás nagyon érdekes lesz és jó eredményre vezet. Maga Sam Parker, a tegnapi elutasító magartartás dacára, oly lelkesedést mutatott, mely bizonyára szívéből jött és Jos Hawley egy alkalmas pillanatban négy szemközt így nyilatkozott:

- Ki gondolta volna, sir, hogy ön Old Shatterhand! De ha most ez így van, kétszeresen örülök, hogy ön az elbeszélésével megnyugtatta a szívemet; ezt önnek biztosan állíthatom. Én egy régi, egészen közönséges kóborló vagyok a nyugaton; de helyezzen engem oda, hol használható vagyok, meg fogja látni, hogy nem hozok szégyent az ön fejére!

Midőn elindultunk, előbb körülbelül egy óra hosszat a vizet követtem, amely mellett táboroztunk; ezután a völgy, amelybe folyt, az eddigi keleti irányától eltért és délnek fordult. Itt a gyeptet letaposva találtuk és Old Wabble leszállt lováról, hogy a nyomokat fürkészsze.

- Nem lenne szíves, Mr. Cutter, ezt abbahagyni? - kértem én. - Ezt feleslegesnek tartom és másodszor ez nekünk tilos.

- Tilos? - kérdezte ő. - Ki tilthatja meg nekünk, hogy kifürkészük e csapást, hogy mit jelent?

- Én a commancsáknak szavamat adtam, hogy nem kémkedem utánuk.

- Tehát azt hiszi, hogy ez az ő nyomuk?

- Azt!

- Hm! Kétségbe lehet vonni.

- Miért?

- Ha idelovagoltak volna, akkor a patkónyomokat utközben látnunk kellett volna.

- Nem. Az ő elindulásuk és a mienk közt oly sok idő telt el, hogy a fű azalatt újra fölegyenesedett, de itt, ahol táborot ütöttek és valószínűen csak kevéssel ezelőtt lovagoltak tovább, a fű fekve maradt.

- Ez az érv helyesnek látszik, sir, de mondhatom, hogy nem nagy vigyázatra mutatna az indiánok részéről, ha ők az éjt a mi táborunktól egy óra járásnyira töltötték volna. Inkább azt hinném, hogy megszakítás nélkül tovább lovagoltak.

Sam Parker is helyeselte ezt és a többiek is igazat adtak neki; ezért én a következő magyarázatot adtam:

- E két indián helyzetébe kell magunkat beleképzelni. Tegnap egész nap lovagoltak és még egy napra van szükségük, hogy Saskuan-kuiba juthassanak. Hogy ezt megtehessék, embernek, lónak legalább egyszer hosszabb pihenésre van szüksége; ez egészen magától értetődik.

- Igen, de mégsem oly közel ahhoz a helyhez, ahol mi voltunk, - veté ellen Old Wabble.

- Miért ne? Én nekik szabadságot adtam és megígértem, hogy nem üldözöm őket, ők tudják, hogy Old Shatterhand nem hazug és így itten egészen bizton érezték magukat. Ide járul még egy körülmény, melyet nem szabad önöknek figyelmen kívül hagyni, tudniillik, hogy nappal jobban és gyorsabban lovagol az ember, mint éjszaka. Okos ember pedig nem nappal, hanem éjszaka nyugszik és semmi okom nincs föltenni, hogy a commancsákban nincs ily okosság. Miután ők több mint két mérföldnyi (természetesen angol mérföldről van szó) távolra voltak tőlünk, minden aggodalom nélkül megállhattak, hogy a reggelt bevárják. Azután tovább lovagoltak, mint e csapásról láthatják, mely ott a víz jobbpartján lefelé vezet és oly világosan látható, hogy nem ma éjjel, vagy éppen tegnap este keletkezhetett.

- Akarja-e, hogy megvizsgáljuk, - kérdezte Parker.

- Nem, mert meg akarom tartani ígéretemet és már messziről látom, hogy nem tévedek. Ezt a nyomot két és sem több, sem keveseb ló hagyta hátra; tehát a commancsák voltak.

Ekkor Old Wabble fontoskodó arcot vágott és mosolyogva így szólt:

- Ön arról beszél, hogy meg akarja a szavát tartani, de én arra gondolok, hogy ez nem lehetséges.

- Miért nem?

- Mert ugyanazon a csapáson megyünk és így kényszerülve vagyunk azt megvizsgálni. Vagy azt hiszi ön, hogy be kell hunynunk a szemeinket?

- Nem, mert e csapást tovább nem követjük.

- Talán csak azért, mert ön ígéretet tett?

- Az esztelenség volna; de van egy más, nyomósabb ok. A vörös emberek, valószínűen az itatás kedvéért követik e folyam mentét, mely maga is, habár egy széles kanyarulattal, de a Rio Pecoshoz vezet. Tehát kerülőt csinálnak. Mi azonban a vizet itt elhagyjuk és egyenes, keleti irányban lovagolunk a Pecoshoz; mi az ő csapásuktól bucsut veszünk és az általam kitűzött célt elérjük, úgy, hogy mi előbb eljutunk Saskuan-kuihoz, mint ők. Hogy ez nekünk mily előnyös lesz, azt nem szükséges önnek megmagyarázni.

Ekkor Old Wabble arcáról eltűnt a kétkedő mosoly és így szólott:

- Igen, ha ez így van, Mr. Shatterhand, akkor nyugodt vagyok. Magam csodáltam, hogy mily okos vagyok, de belátom, hogy öntől tanulhatok, th'is clear. De mondja csak, az ut, melyet kitűzött magának, nehéz-e?

- Éppen nem. Mindig lejt; a vidék nagyjára sík, néha sziklás, néha homokos; viz természetesen nincs, e tekintetben egészen a Rio Pecosig túrnunk kell!

- De ennél a commancsák tanyáznak. Ez nem fog-e akadályul szolgálni, hogy vízhez jussunk; melyre egy ily lovaglás után okvetlenül szükségünk lesz?

- Nem. Én jól ismerem a Sas-Kuan-Kui azon helyét, ahol őket keresnünk kell. Mi a folyót más ponton fogjuk elérni és lovainkat veszélytelenül megítáthatjuk.

- Well, akkor meg vagyok nyugtatva. Egyáltalán felesleges volt ily aggodalmat hangoztatni, mert ha ön a mi vezetőnk, akkor meg kell győződve lennünk, hogy minden megtörténik, ami biztonságunk érdekében szükséges. Old Shatterhandra rábízhatja az ember magát és ezért akarok önnek valamit mondani, ami önnek örömet, igen nagy örömet fog okozni.

- És mi az, Mr. Cutter?

- Én idősebb, sokkal idősebb vagyok Önnél és így tulajdonképpen önként értetődne, hogy engem válasszanak vezetőül; mindazonáltal kész vagyok... kész vagyok... kész vagyok... hm. Igen, kész vagyok...

Ugy látszott, hogy nem volt könnyű dolog elhatározását kimondani; hajlott ide s oda; erőlködött, hogy a szókat eltalálja; mozgatta a karjait, a lábait forgatta erre-arra, vészna teste, mintha minden csontja meglazult volna; imbolygott, mozgott minden porcikája, míg végre kinyögte:

- Ebbe bele kell nyugodnom, hogy magamat önnek alárendeljem; Önnek kell a mi parancsnokunknak lenni, akinek mi engedelmeskedni tartozunk. Ilyesmit Old Wabble még sohasem tett. Mit szól hozzá, hé? Ön ezt elismeréssel és hálával fogja elfogadni, Mr. Shatterhand; th'is clear.

Igen, ő mindig olyan ember volt, ki magát soha másnak alá nem rendelte, ezt tudom. Lehetett látni, hogy mily erős küzdelmébe került ezt most az egyszer megtenni és ezért tőlem még dicséretet várt. Kitágult szemekkel, nyitott szájjal, várakozásteljesen nézett rám; de e várakozás nem teljesült, mert én így válaszoltam:

- Nem, ez nem oly világos, mint ahogy ön gondolja. Mi szabad westmannok vagyunk és nem katonák, kiknél mindig egy rangfok áll a másik felett, nálunk parancsnokról a szó katonai értelmében nem lehet szó, hanem mindenikünknek egyenlő joga és egyenlő kötelessége van.

- De, Sir, ön csak nem kívánhatja, hogy mi mindnyájan mindig egy nézeten legyünk.

- Semmi esetre sem.

- Nos mi történik, ha civódni kezdünk?

- Civódni? Az értelmes embereknél nem fordul elő. Ha véleménykülönbség van közöttünk, akkor megbeszéljük a dolgot, Mr. Cutter.

- Well, megbeszéljük. És aztán?

- Akkor azon vélemény szerint cselekszünk, mely a helyes.

- És ha a többiek éppen ezt a véleményt nem tartják helyesnek?

- Akkor ők ostobák és ostoba emberekkel nem szoktam közlekedni.

- Hogyan? mi-i? - kérdezte ő.

Pompás egy arcot vágott, ez arc hasonlított a ravasz rókáéhoz és a szelid bárányéhoz, mely éppen bégetni akar. Egy ideig mozdulatlan maradt, azután gyorsan hányta-vetette tagjait, míg én így folytattam:

- Én csak annyit gondolok, hogy mindig óvakodni fogok egy jó és helyes nézettel szembe szállni.

- Ah ugy! És ha önnek van helyes nézete és mi azt nem látjuk be és nem tesszük azt, amit Ön akar?

- Akkor én hagyom önöket állni vagy ülni és megyek a magam útján.

- Egyedül?
- Igen, egyedül.
- De akkor az, amit meg kell tenni, nem lesz végrehajtva.
- Mégis igen, mert én hajtanám végre. Egy okos ember segítség nélkül és egyesegyedül többet végez, mintha tíz más ember van vele, kik az ő művét elrontják.
- Ez tehát ilyenformán hangzik: Old Shatterhand sohasem, gondol ostobaságot; tehát mindennek az ő akarata szerint kell történni és ha nem úgy történik, akkor ő onnét menekül.
- Ilyenformán, ha nem is ily élesen mondva.
- De hiszen ez éppen annyi volna, mintha Önt választanók parancsnokunknak.

- Nem, mert önök nem tartoznak mindig föltétlen engedelmességgel, hanem mindenki nyilvánítsa ki a maga nézetét. És ami önt, Mr. Cutter, személyesen illeti, teljesen meg vagyok győződve arról, hogy ön mindig a helyeset teszi, hogy soha semmi visszás dologra nem vállalkozik.

Ekkor a meglepődés fénysugara ömlött el ráncos arcán és az öröm és a helyeslés hangján így kiáltott föl:

- Ez már beszéd, Sir, egy oly beszéd, mely mindig érvényesül, th'is clear! Nekünk nincs parancsnokunk, de ha a többiek nem látják be, hogy önnek van igaza, akkor veszteg hagyjuk. Jöjjön velem elől; menjünk tovább!

A völgy emelkedőjén föllovagoltunk és azután, midőn följutottunk, derékszögre fordultunk el tőle. Fönn egy fennsík volt és mivel lovainkat alant derekasan megittattuk, vágatva mehettünk. Old Wabble a többiek előtt mellettem lovagolt és néha bámulva veté tekintetét az én paripámra, melynek a mostani menési mód láthatóan örömet okozott. Az öreg kitűnő lovas volt és magas kora dacára mint egy ifjú, úgy ülte meg a lovat. Hosszu fehér haja úgy lobogott, Winnetou pompás sötét üstökéhez hasonlítva, mint valami ezüst sörény. Lenn a pataknál tulajdonképpen nem felelt meg az én várakozásomnak, mert az általa tett ellenvetések éppen nem tettek bizonyosságot arról a csalhatatlan éles szemről, mely egy elsőrangú vadász sajátja, de ezt mondtam magamban, hogy az ő „specialitása”, hogy így fejezzem ki magamat, egészen más. A „Cow-boyok egykori királya” csak szabad mezőn, a nyílt Savanna-síkon fejtette ki tevékenységét és így nem szerezhette meg azokat a tulajdonságokat, amelyeknek csak sűrű erdők és szakadékos bércek az igazi iskolái. De mindabban, amit az ő szakmájába tartozónak mondhatnék, benne teljesen megbizhattam.

Órahosszat lovagoltunk egymás mellett, anélkül, hogy egy szót szólt volna. Midőn e hallgatásra nézve észrevételt tettem, így felelt:

- Én szívesen beszélek és mesélek. Sir, de tudom, hogy ezzel nem szabad háborgatnom.
- Miért nem?
- Mert ön inkább a tett, mint a szó embere. Mindenki tudja, hogy ön naphosszat együtt van Winnetouval anélkül, hogy egy felesleges szót mondana. Még ha mindketten veszélyben forognának is, melyről más westmannok tanácskoznának, egy rövid bólintással vagy egyetlen tekintettel megértik egymást. Tehát hallgatok, hogy ne tartson fecsegőnek; th'is clear.
- Winnetounak csakugyan az a tulajdonsága, hogy inkább tettekben, mint szavakban beszél és én éppen olyan vagyok, mint ő. Nagyon fogok örülni, ha azt tapasztalom, hogy önnel éppen olyan jól megértjük egymást, mint vele, Mr. Cutter.

- Emiatt ne legyen gondja, Sir! nem vagyok tapasztalatlan fickó és törekedni fogok önnek bebizonyítani, hogy hasznomat veszi.

A tájék, amelyen keresztül lovagoltunk olyan volt, amilyennek leírtam, részint sziklás síkság, részint homokos puszták, míg végre délután termékeny pázsitos talajra bukkantunk. A Pecos egy mellékvízéhez közeledtünk, melynek partját lombos bokrok szegélyezték. Én a vízfolyást már régebből ismertem és egész a torkolatáig követtem. Midőn ezt elértük, nem több, mint két óránk volt beesteledés előtt, egy órányira kellett lovagolnunk, hogy elérjük Sas-Kuan-Kuit.

Eme „Kék víz” egy kis tóhoz hasonló medence volt, mely talajvizekből táplálkozott és fölösleges vizét a Rio-Pecosba önté. Partján szilfák és gyapotfák, bokrok voltak, melyekből kimagaslottak az árnyas tölgyek. A víznek intenzív kék színe volt és ezért hívták az indiánok Sas-Kuan-Kui-nak. A tó lefolyása azon hely alatt volt, ahol mi állottunk és a Pecosba ömlött, melyen nekünk át kellett kelni. Alatta volt még egy csapás, melyet nem használhattunk, mert a két commansa alulról jött és nyomainkat megtalálta volna. Tehát az itt meglehetősen széles folyón át kellett usztatnunk, mi a mai nap hősége miatt inkább kíváncsiak, mint kellemetlenek voltunk.

A tulsó partra érve, előbb nyomok után fürkészünk és megnyugtató az, hogy ilyeneket nem találtunk. Óvatosan lovagoltunk a rezgő nyárfák alatt lefelé a tólefolyás torkolatáig. Ennek jobboldalán találtuk magunkat és ott sem akadtunk nyomra. Leszálltam a lóról, melyet egy bokor ágához kötöttem, melynek galyát harapdálhatta és lehevertem a fűbe. Old Wabble követte példámat, anélkül, hogy egy szót szólt volna; ő az én hallgatag Winnetoumat akarta utánózni és amint kifejezte magát, nem akarta, hogy fecsegőnek tartsam. A többieknek azonban, amit én tettem, nem tetszett olyan magától értetődőnek; ők a lovakon ülve maradtak és Parker kérdezte:

- Leszállani, Sir? Hiszen még nappal van!

- Éppen azért szálltam le, mert nappal van, - feleltem én.

- Nem akarunk egészen a „Kék víz”-ig lovagolni?

- Nem.

- Tehát a sötétben akar oda jutni?

- Igen.

- Miért nem nappal, midőn esetleg még nyomokat találhatunk, Mr. Shatterhand?

- Mert mi ott ilyen nyomokat látunk, de minket is meglátnának.

- Gondolom, ha óvatosan...

Old Wabble szakította félbe, ki szigorú hangon szavába vágott:

- Hallgassanak és ne kiabáljanak, mint egy tizenöt éves pupa. Szóltam-e egy szót? Mr. Shatterhand jól tudja, mit csinál. Ha önök a fejbőrüket akarják piacra vinni, akkor lovagoljanak tovább; de én itt maradok!

Ekkor ők is leszálltak lovaikról. Parker mormogott:

- Oho, oho, csak ne olyan gorombán, Old Wabble! Olyan gentleman, mint én, nem vagyok hozzászokva, hogy ilyen tevélyes hasonlatot vágjanak a fejemhez.

- Valódi gentleman mindenk előtt befogja a száját, értette? Ön akkor az első jávorszarvast jól eltalálta, de eközben mindenesetre sok bakot lőtt és így nem illik önnek Mr. Shatterhand ellen így beszélni, ha valamit ő akar, s önnek nem tetszik. Tehát hallgasson, különben mi tovább megyünk és önt itt faképnél hagyjuk!

Ah, tehát ide lyukadt ki a dolog? Faképnél hagyni, ezt ő megjegyezte. A derék Parker iránt tanusított szigorával meg akarta mutatni, hogy velem egyetért. De azért meg voltam győződve, hogy hallgatása nem sokáig fog tartani és legközelebbi alkalommal éppen úgy ki fog kérdezni, mint most Parker tette.

Mikor sötétedni kezdett és eljött az én időm, fölkeltem és így szóltam:

- Most már tovább megyek, hogy a commancsákat fölkeressem. Fegyveremet itt hagyom és kérem önöket, hogy senki se távozzék el: lehetnek vörös emberek a közelben és észrevehetik.

- Egészen helyes! - hagyta rám, Old Wabble. - Fölteszem, hogy nemsokára eljön a két commancsa, kiket szabadon bocsátottunk. Ők valószínűen itt közel vonulnak át.

- Itt nem, Mr. Cutter, - vetettem ellene. - Ők mindenesetre az alatt fekvő csapást használják föl és ott átellenben a víz tulsó partján jönnek fel.

- Azt hiszi?

- Igen. Azért választottam én pihenésre az innenső partot; itt minket nem vehetnek észre.

- Well. Tehát ön menni akar. Mehetek én is?

- Őszintén mondva, jobb szeretek egyedül.

- Oly tapasztalatlanak, vagy oly ügyetlennek tart engemet, hogy a dolgot én csak elrontanám?

- Nem, legalább nem oly szószerint, amint ön mondá.

- De hát azért némiképp mégis. Mondom, sir, értek a lopózkodáshoz úgy, mint bárki más; ezt tegnap be is bizonyítottam.

- Hm. Én mégis észrevettem önt.

- Engem nem, legfeljebb az ágat, amelyik megmozdult.

- Pshaw! Még jóval, mielőtt az ágat ön levágta volna, láttam a szemeit.

- A szemeimet? Goodluck! Lehetséges ez?

- Nem csak lehet, de úgy is van.

- De én teljesen sötétbe voltam, hogy láthatta a szemeimet, Mr. Shatterhand?

- Természetesen csak igen éles és gyakorlott szemnek lehetséges ez. Azt hiszem, ön is tudja, hogy a szemek csillognak és ön még hozzá egészen nyitva is tartotta őket.

- Ez szükséges is volt! Aki látni akar valamit, nyitva kell, hogy tartsa a szemeit.

- Azt gondolja? Óvatos kémlelő, amennyire csak lehet, becsukja, hogy észre ne vegyék, sőt ha például már eleget láttam, én be is szoktam csukni a szemeimet, részben, hogy észre ne vegyenek, másrészt, hogy jobban halljak, mert amint ön ezt bizonyára tudni fogja, bezárt szemmel élesebben hall az ember.

- Sir, ez igaz; öntől még sokat lehet tanulni!

- Ha ön ezt úgy tartja, akkor még másra is figyelmeztethetem. Én ugyanis nemcsak a szemeit, de a haját is láttam.

- Még ezt is?
 - Talán csodálkozik rajta? Az ön haja hófehér, tehát még sokkal jobban észrevehető, mint sötét szemei.
 - Ördög, pokol! Önnel szemben jól kell vigyázni.
 - Nem csak velem szemben, Mr. Cutter. Tanácsolom önnek, hogy ha megint lopózkodásra kerül a sor, rejtse el a haját; igen könnyen elveszitheti különben fejével együtt.
 - Feltétlenül megteszem! Remélem, hogy már most ilyen helyzetbe kerülök. Nem?
 - Ugy gondolja, hogy együtt menjünk?
 - Yes.
 - Ismétlem, jobban szeretnék magam menni.
 - Lehet; de ön is ember, valami szerencsétlenség érheti. Akkor azután itt csücsülhetünk, nem tudjuk, hogy hol van és hogy segítsünk önön.
 - Ez igen helyes gondolkodás és feltétlenül szívesebben mennék önnel együtt, ha a dolog nem volna olyan fontos és veszélyes. A legkisebb hiba elárulhat bennünket és életünkbe kerülhet.
 - Szavamat adom, hogy nem fogok hibát elkövetni!
 - Szavát? Hm. Ám legyen és remélem, hogy meg is tartja.
 - Köszönöm! Csak parancsoljon és indulhatunk.
- Összezsavarta a haját, hogy elrejtse a kendője alá és míg ezt tette, így szólt:
- Annyira jól ismeri a „Kék Viz” vidékét, hogy dacára a sötétségnek, reméli megtalálni ott a vöröseket?
 - Igen. Gondolhatja, hogyha ez nem volna így, akkor az alkonyatot kémkedésre használtam volna fel és nem hevernék tétlenül.
 - Bravó, bravó! - kiáltott fel Parker.
- Old Wabble hozzá fordult és haragosan kérdezte:
- Mit kiabál itt, hé?
 - Bravót kiáltottam, - felelé a kérdező.
 - Ezt én is hallottam; vagy úgy hiszi, süket vagyok? De azt szeretném tudni, miért kiabált?
 - Örömben, hogy Mr. Shatterhand olyan nagyszerű orrot adott önnek.
 - Orrot? Hogy-hogy?
 - Először gorombáskodik velem, elhallgattat és isten tudja hány pupu tevének nevez, mert bátorkodom egy egész szerény kérdést megkockáztatni, most pedig ön fecseg olyan fölösleges dolgokról, hogy Old Shatterhandnak rendre kell utasítania! „Ezt csak gondolhatja” - mondta - és én még egy bravót kiáltok hozzá!
 - Fogja be a száját, igen tisztelt sir. Az én kérdésem egészen logikusan a tárgyhoz tartozó volt.
 - Az enyém is.
 - Ezt csak ön hiszi. Különben pedig itt a vad nyugaton ellenséges indiánok közelébe nem kiabálnak olyan hangosan bravót, hogy a tüdejük megszakad belé. Jöjjön, Mr. Shatterhand, hagyjuk itt ezt a fickót a faképnél.

- Örökre? - kérdeztem nevetve.

- Nem, csak visszatértünkig.

Parker gondjaira bízom fegyvereimet és elindultunk.

A tó árterületét övező cserjés nem volt széles; vékony szegélyt adott a teljesen nyílt rétségnek. A szélén megállapodtunk, hol egy csomó előrenyúló bokor kellő fedezetet nyújtott, úgy, hogy nem kellett félnünk esetleges találkozástól; gyorsan elbujhattunk. Mikor már beesteledett és teljesen sötét lett, még a netalán előzőleg táplált aggályok is megszűnhettek.

Annak az oktatásnak, melyet Parker Old Wabblenek adott, nem volt tartós hatása, mert még nem jutottunk nagyon messzire, már kérdezősködni kezdett, természetesen halkán:

- Milyen alakja van a „Kék víz”-nek, sir?

- Meglehetősen kerekded tó, de nem valami nagy.

- Mégis mekkora?

- Husz percre volt szükségem, hogy keresztbe átússzam.

- Akkor mégsem kicsi, mert hallottam, hogy ön pompás uszó. Azt beszélik, hogy az életéért kellett usznia a sioux-k között.

- Sőt már többiben.

- És állítólag ezeknek a vörös gazembereknek még a legjobb uszói is visszamaradtak ön mögött.

- Mindenesetre, különben már nem is élnék. Hogy uszik ön, Mr. Cutter?

- Mint a hal.

- Valóban?

- Igen. Talán nem hiszi el?

- Ha ön mondja, igaznak kell lennie. Akkor ön felülmul engem, mert én nem merném azt mondani, hogy úgy tudok uszni, mint a hal. Különben ön nem is nagyon husos.

- Ugy van, csupa csont, meg bőr, meg ránc, semmi egyéb. De azt hiszi, ez akadálya annak, hogy jó uszó lehessen valaki?

- Legalább is így szokták állítani.

- Ohó! Aki ezt állítja, az semmit sem ért a dologhoz. Aki elhízott, az kövér és széles, rettenetes fáradtságába kerülhet átvégődni a vizen; én azonban hosszú és vékony vagyok, tehát valósággal átsiklom a hullámokon. Egészen úgy van ez, mint a nyilvesszővel; ha vékony és hosszú, akkor gyorsabban és mélyebben furódik a husba, mintha rövid és vastag lenne, th’is clear.

Nekem nem volt a dolog olyan „clear”, mint neki, mégis fel kellett tennem, hogy nem uszik rosszul, ha nem is éppen úgy, mint a hal. Egyébként nemsokára alkalmam nyílt ebbéli ügyességét alapos próbára tenni; egyelőre hittem neki, jöllehet a cow-boyok inkább szárazföldön és a lovon szoktak otthon lenni, mint a vízben.

- Vannak szigetek a „Kék víz”-ben? - folytatta rövid szünet után.

- Csak egyetlen egy, nem messze az északi parttól.

- Ha ilyen sötét marad, mint most van és a vörösek nem gyujtanak tüzet, nehéz lesz megtalálni őket.

- A csillagok nemsokára jobban fognak világítani és meg vagyok róla győződve, hogy a commancsák tüzet gyujtanak. Nincsen okuk feltételezni, hogy ellenség van a közelben; biztonságban hiszik magukat, nem fognak tehát a sötétben ülni.

- Hogyan fogunk hozzájuk lopózkodni?

- A tó mellett, még pedig az említett szigettel éppen szemben, van egy tisztás, mely kitünően alkalmas a táborozásra; én két ízben is több éjszakát töltöttem ott és azt hiszem, az indiánok is ott vannak. A bozót sűrű és magas fák környezik.

- Az nem jó, mert akkor nehéz lesz áthatolni rajta. Nem ez a véleménye, Mr. Shatterhand?

- Sajnos, úgy van; de mégis át kell jutnunk. Van még egy körülmény, mely valószínűleg kétszeresen megnehezíti tervünk keresztülvitelét.

- Még pedig?

- A tó és a bozót között nincs elegendő legelő a lovak számára, fel kell tehát tennem, hogy ezek nem a tó mellett, hanem az erdőcsikon innen vannak, ahol a fű buján tenyészik.

- Heigh-ho! Akkor ott örök is lesznek!

- Természetesen! A tábor tehát előttünk, a lovak az örökkel pedig mögöttünk vannak és mi olyan helyzetbe kerültünk, mely a legnagyobb óvatosságot igényli, mert az indiánlovak majdnem éppen olyan éberek, mint gazdáik. De most ne beszéljessünk tovább; össze kell szednünk a figyelmünket.

Körülbelül utunk felét tettük meg és vigyáznunk kellett, mert minél közelebb jutottunk a tóhoz, annál könnyebben lehetséges volt; hogy esetleg ide-oda csatangoló indiánokra bukkanunk. Szerencsére, ez nem következett be és ilyen nem óhajtott találkozás nélkül jutottunk a tó lefolyásához.

Az erdőcsik széles ívben kanyarodott ki a nyílt rétségre és mi mindenütt követtük, míg egyszerre hirtelen meg kellett állnunk, mert hangos beszédet hallottunk.

- Pa-gu! - kiáltott valaki. - Hetet-sha cunka?

Ez annyit jelent, hogy: Pa-gu: hol vagy?

- Eure (itt), - felelt a másik.

- Becte omi! (Jer ide!)

- Schai ka-ta lel (nincs időm).

Erre megint csend lett. Halkan odaszóltam Old Wabblenak:

- Ez a turkanához hasonló tájszólása a rokurró-cornmancsáknak; azok vannak tehát előttünk, akiket keresünk. Ismeri ezt a tájszólást?

- Igen.

- Akkor megértette, amit beszéltek?

- Igen. Azt mondta az egyik a másiknak, hogy nincs ideje.

- Ugy van! Nagyon örülök, hogy érti ezt a nyelvet, mert akkor szintén képes kihallgatni őket. Feltevésem beigazolódott: a lovak vannak előttünk, az egyik ör kiáltott. Jöjjön mögöttem, de olyan halkán és óvatosan, ahogy csak tud!

Tovább surrantunk a bozót szélén, míg az erdő egy kiugró nyelvére bukkantunk; ott tüzet pillantottunk meg, mely mintegy hatszáz lépés távolságra égett előttünk a réten; néhány indián ült mellette, kik a köröskörül legelésző lovakat őrizték.

- Egészen így gondolta, sir, - mondá Old Wabble. - Itt vannak a lovak és a bokrok, míg a fák mögött kell gazdáinknak táborozni a „Kék víz” mellett.

- Ugyanazon a helyen, amelyről én beszéltem; ott vannak, ahol én már kétszer táboroztam. Most le kell feküdnünk, különben meglátnak minket.

Most már kuszva mentünk tovább a bozót szélén, míg ez csak lehetséges volt anélkül, hogy felfedezzenek. Előttünk keskeny nyílás volt a bokrok között, mely a táborat a legelővel nyitott ösvénykép összekötötte; nagyon kényelmes lett volna, ha használhattuk volna, de ezt nem volt szabad megtennünk. A vörösek ide-oda járkáltak ezen az ösvényen és nekünk eszünkbe sem jutott, hogy kitegyük magunkat a felfedeztetés veszélyének. Jobbra fordultunk tehát, hogy ezzel az ösvénnyel párhuzamosan hatoljunk át a bokrokon. Mint már említettem, ezek nagyon sűrűek voltak és mivel minden neszről kerülnünk kellett, sok fáradságomba került és nagyon sokáig tartott, míg a keskeny erdő tulsó oldalát elértük és a táborat magunk előtt láttuk.

Haditábor volt. Bár az indiánok nem viselték arcukon a hadifestéket, tehát hosszabb ideig szándékoztak itt maradni, mégsem volt egyetlen egy sátor sem felállítva, amit pedig nem mulasztottak volna el, ha csupán vadászatról lett volna szó. Teljes biztonságban érezhették itt magukat, mert nem kevesebb, mint nyolc tűz égett, amelyeknek fényénél több mint százötven harcost számláltunk meg. Hust csináltak; hosszú, keskeny csikokban csüngött alá a kifeszített szijakon, hogy megszáradjon. Hosszabb hadjáratra készülődtek tehát, hol nincs idejük a vadászatra, vagy pedig olyan vidékre indultak, ahol sem bölény, sem más vad nem akad. Ismertem ezt a vidéket; a kopár, forró, homokos Szaharához teljesen hasonló Llano estacado volt ez.

Még néhány leterített bölény feküdt ott és az indiánok legnagyobb része azzal volt elfoglalva, hogy feldarabolja, lefejtse a hust a csontokról és csikokra szeletelje. Mások a tűz mellé kuporodtak és hust sütöttek. A megsült darabok halomban heverték mellettük, bizonyára ez volt a közös vacsorára szánva. Két kisebb tüznél, melyek, sajnos, messze estek egymástól, tétlen alakok ültek, kik nem dolgoztak, hanem beszélgettek és eközben a pipát adogatták körbe, melyből mindegyik csak néhány szippantást tett. Ezek voltak a „tiszték”, ha szabad ezt a kifejezést használnom. Azt mondtam, hogy a két tűz „sajnos” távol esett egymástól, mert ha a két csoport közelebb ült, vagy csak egy csoportot alkotott volna, úgy együtt kémlelhettem volna ki őket; így azonban meg kellett osztanunk magunkat, mert az eldöntött dolog volt, hogy nem megyünk el addig, míg nem hallottuk, hogy mit beszélnek.

A sziget, melyet Old Wabblenak említettem, úgy terült el a tó mögött, mint egy sötét pont, mely fölött halvány fény derengett. Bizonyára nem látunk enélkül a fény nélkül; valószínűleg tűz égett odaát a bokrok között, melyek ott is akadtak. Ez feltűnt nekem és azt kérdeztem magamtól, hogy miért ég a tűz a szigeten? Figyelmesen végigjártattam tekintetemet a táboron csoportról-csoportra és ekkor már meg tudtam válaszolni a kérdést; itt csak indiánok voltak, fehér ember nem volt látható.

Szorosan egymás mellett feküdtünk egy vad gyapotbokor aljában, mely teljesen elfedett bennünket; egyetlen tekintet, sem vetődött arrafelé.

- Damn! - suttogott az öreg. - Megszámláltam a fickókat: százötvennégyen vannak; de fehér ember nincs közöttük. Csak nem ölték talán még meg Old Surehandot?

- Nem.
- Nem? Ugyan honnan tudja?
- Ő még itt van.
- Hol?
- Odaát a szigeten.
- A szigeten? Ah! Az a sötét pont az a tó másik oldalán, mely fölött valami tűzféle dereng?
- Igen.
- És ön azt hiszi, hogy Old Surehand ott van?
- Bizonyosan ott van.
- Ez megnyugtat, ámbar különösnek tűnik fel előttem, hogy nem tartják itt a táborban.
- Előttem nem. Odaát nagyobb biztonságban hiszik, mint itt.
- Hogy-hogy? Itt háromszáz szem vigyázhatna rá, míg ott nem.
- De, Mr. Cutter, nem látja be, hogy egy fogoly sokkal nehezebben menekülhet el egy olyan helyről, melyet köröskörül víz vesz körül, mint innen, még ha kevesebb szem őrzi is?
- Hm, én azt hiszem, itt legalább olyan biztosak lehetnének felőle, hiszen bizonyára meg van kötözve.
- Mindenesetre meg van kötözve, de nekik az összes lehetőségekkel számolni kell, így azzal is, hogy a véletlen embereket kerget ide, kik felfedezik a tábort, ennek folytán a foglyot is. Ezt akarják ők kikerülni.
- Ha ez a következtetés helyes, úgy nincs sok okunk örülni neki, Mr. Shatterhand.
- Miért?
- Mi meg akarjuk őt szabadítani, ugy-e?
- Ugy van.
- Nos, itt talán hozzálopózkodhattunk volna, de ez a mostani viszonyok között lehetetlen.
- Pshaw! Sokkal jobban tetszik nekem, hogy nincs itt náluk, a táborban. Nemsokára ön is igazat fog nekem adni. Legelőbb is ki akarom kémlelni az indiánokat.
- Hogy kihallgassa, mit beszélnek?
- Igen.
- Engedje még megjegyeznem, hogy veszélybe döntjük ezzel magunkat, anélkül, hogy valami hasznunk lenne belőle! Én nem vagyok félénk és mindent merek, amit ön megkísérel; de még ha sikerülne is kihallgatnunk őket, ugyan micsoda fontos dolgot hallhatnánk?
- Fontos vagy nem fontos, én megpróbálom. Sokszor, nagyon sokszor lopózkodtam az ellenséghez és majdnem mindig megtudtam valamit, aminek hasznát vehettem. Sőt azt merném állítani, hogy ez a kikémlelés és kihallgatás nem kevésbé járult hozzá az én és Winnetou sikereihez; tőle tanultam. Azt kérde, hogy mit fogunk hallani? Természetesen azt, amit beszélnek. És miről fognak beszélni? Arról, ami itt történt, ami most történik és amit még terveznek, tehát valószínűleg a fogolyról, meg a tervezett rablóhadjáratról. Mindenesetre sokat kockáztatunk és ha készséggel el is hiszem, hogy ön nem fél, őszintén megvallva, mégis

kellemesebb lenne reám nézve, ha ön is egyetért velem, ha a veszélyt, melyről beszélt, én egyedül magamra veszem.

- Miért kellemesebb?

- Mert nem tudom, hogy megüti-e a kellő mértéket.

- Ohó! Csináltam eddig valamiféle hibát? Nem bizonyítottam be, hogy értek a lopózkodáshoz?

- Eddig igen; de az viszonylagosan könnyű dolog volt, most sokkal, de sokkal nehezebb a feladat.

- Pshaw! Állok elébe!

- Valóban? Hát megbízom önben. Látja azt a két kisebb tüzet, melyeknél a harcosok tétlenül, beszélgetve ülnek; oda kell jutnunk. Ön vállalja azt, mely hozzánk közelebb esik; a bozót majdnem odáig nyulik és a fedezék, melyet talál, megkönnyíti önnek a közeledést, míg nekem a másikkal, mely szorosan a tó mellett van, sokkal nehezebb dolgom lesz. Helyes?

- Igen, ámbár nem valami nagy dicsőség reám nézve, hogy a maga részére választja a nagyobb veszélyt.

- Ez nem szégyen önnek. Figyeljen csak jól arra, amit mondani akarok! Ide térünk vissza. Aki előbb érkezik, jelt ad a másiknak, hogy már végzett. Ennek a jelnek nem szabad feltűnni a vörösöknek. Hallja a békák kuruttyolását, ugy-e? Ez a jel nem kelthet gyanút. Fogja ezt utánozni tudni?

- Meghiszem azt.

- Akkor kuruttyoljon négyszer, mihelyt visszaérkezik, a második és harmadik hangot gyors egymásutánban. Megértette?

- Yes. Ez lesz a megkülönböztetés a valódi békáktól.

- Ugy van! Én éppen így cselekszem, ha előbb lennék itt, mint ön. Ha felfedeznék önt, ugy...

- Felfedeznék? - vágott a szavamba. - Jut eszembe, hogy megmutassam magamat.

- Ne mondja ezt. A legravaszabb és óvatosabb westmannt is szerencsétlenség érheti ilyenkor. Tehát, ha felfedeznék, vágjon át a lehető leggyorsabban a bozóton, anélkül, hogy tekintetbe venne engemet és térjen vissza, én majd utána jövök.

- És ha önt látnák meg?

- Akkor én is menekülök és ön követ oly gyorsan és jól, ahogy csak lehetséges. Van még valamiféle kérdése?

- Nincs. Én megkaptam a feladatomat és meg is fogom oldani; th'is clear.

- Csak sikerüljön! Tehát csak előre!

- Ugy van, előre, sir! Meg lesz velem elégedve. Egy szempillantás és már nem is lát engem!

Beváltotta a szavát, mert a baloldali bokorba bujt és eltűnt benne. Vajjon fog-e valami hibát elkövetni? Nem voltam teljesen nyugodt.

Az én feladatom, mint már említettem, sokkal nehezebb volt, mint az övé. A tűz, mely felé igyekeztem, a tó közelében volt és közbül nem volt semmi, ami fedezékül szolgálhatott volna. Hogy jussak tehát oda és maradjak ott huzamosabb ideig anélkül, hogy meglássanak? Ez volt a kérdés. És nem csak oda akartam, de oda is kellett jutnom, mert az egyik ott ülő indiánnak

fehér sastoll volt a hajában, őt tehát Vupa-Umuginak, a commancsák főnökének tartottam, bár nem láthattam az arcát.

Csak egy ut vezetett oda, még pedig a vizen át és ez, ha nem is volt éppen lehetetlen, mégis oly nehéz, hogy - be kellett magamnak vallanom - még soha sem kockáztattam lopózkodásnál annyit, mint amire most szántam reá magamat. A partot nád fedte, ezt a körülményt ki kellett használnom. Kénytelen voltam levetkőzni és e célból világos bőröm miatt, sötét és félreeső helyet kellett keresnem. Jobbról, nem messze a legtávolabbi tűztől, a bozót egészen a vizig ért; oda kusztam, levetkőztem, kivettem a zsebemből néhány szijat, a vadászkést, majd elrejtettem ruháimat egy sűrű bokorba. Ezután annyi nádat vágtam le, amennyire szükségem volt, lehetőleg természetesnek látszó csokrot kötöttem belőle és úgy tűztem a fejemre, hogy a vállaimra simult. Kis nyilást csináltam rajta, melyen átláthattam és a vízbe léptem, hogy nekiinduljak veszélyes utamnak.

Akár mentem, akár usztam, arra kellett ügyelnem, hogy a nádcsozor mindig egy magasságban legyen a parti nádassal. Ha így lassan, nagyon lassan, nehogy magamra vonjam a figyelmet, szorosan a part mellett a tűz felé simultam, furcsa fejdíszemet a nádas egy részének kellett tartaniok és remélhettem, hogy szerencsésen jutok el célomig és vissza. Felfedeztetés esetére, mely egyáltalában nem volt kizárva, sőt igen könnyen lehetséges volt, elhatároztam, hogy átmenekülök a tavon és majd később jövök vissza titokban a ruháimért.

A víz sekély volt; le kellett feküdnöm és az iszapban előrekuszni; éles, metsző nádon vitt át az ut és nagyon kellett ügyelnem, nehogy megsértsem magam. Mikor mélyebb vízbe jutottam, felállottam. Később egyszer még el is vesztettem a talajt a lábam alól, ami uszásra kényszerített. Az egész ut, melyet meg kellett tennem, nem volt több hatvan méternél; de még a felét sem tettem meg és már több mult el félóránál. A vörösöknek nem volt szabad észrevenniök, hogy nádálarcom mozog. Ilyeténképpen órák mulhatnak el, míg megint összetalálkozom Old Wabble-val.

Szerencsémre olyasmi történt, ami nagyon segítségemre vált. Hangos kiabálásokat hallottam és mikor az ok után kutattam, két indiánt pillantottam meg, kik a bozótból léptek elő és a tábor felé indultak. A két commancsa volt, kiket előző este leütöttem. A főnök a menekülő Old Wabble után küldte őket, most visszatértek és természetesen mindenki tudni akarta, milyen eredménnyel jártak. Magukra vonták az általános figyelmet, még a főnökét is. Ha nem is futott elébük, mint a többiek közül a legtöbben, mégis felállott és feléjük fordult. Ebben a pillanatban úgy ő, mint mindenki elfordult a víztől. Ezt az alkalmat oly gyorsan kihasználtam, hogy alig egy perc alatt arra a pontra jutottam, melyet el akartam érni. Beletúrtam világos testemet a sekély part iszapos talajába, behajtott alsókarjaimra feküdtem és így, arcommal a víz tükre felett, kényelmesen figyelhettem a történendőket. Mivel a nádcsozó a vállamon volt, úgy látszott, mintha a vízből állana ki és minthogy mindkét oldalamon nádas volt, egész biztonságban érezhettem magamat.

De legfőbb ideje is volt, mert alig foglaltam el helyemet, a két commancsa odaért a főnök tüzéhez és az utóbbi ezekkel a szavakkal fogadta őket:

- Egyiketek övén sem látom annak a skalpját, kit meg kellett volna ölnötök. Vakok lettetek és elvesztettétek a nyomát? Vagy lovaitek kitörték a lábukat és nem tudták őt utolérni?

Az egyik egy szót sem szólt, csak zavartan a földre pillantott; a másik merészebb volt; nyíltan a főnök arcába nézett és így felelt:

- Megtartottuk a szemeinket és a lovaink lába is ép maradt.

- Akkor hol van a skalp?

- Még annak a fején, akitől el kellett volna venni.

- Így tehát a halványarc nem halott?

- Még él.

- Szóval hagyjátok menekülni?

Amint tulhangosan, haragos hangon ezt kérdezte, szeme fenyegetőleg megvillant.

- Kisiklott kezeink közül, - felelt a másik nyugodtan kiállva a főnök pillantását.

- Gyáva kutyák vagytok tehát, akiket még csiga után sem szabad küldeni, mert az is tulgyors nektek! Visszaküldelek titeket a vénasszonyok sátraiba, hiszen oda valók vagytok.

- Te Vupa-Umugi vagy, harci főnökünk, kinek parancsait meg kell fogadnunk; de ha te olyan parancsokat adsz, melyeket nem lehet végrehajtani, akkor nem szabad összeszidnod azokat, kik hiába fáradoztak. Mi nem vagyunk béna kutyák, hanem bátor, tapasztalt harcosok, különben nem minket választottál volna ki, hogy a halványarcot üldözzük. Nem megyünk a vén asszonyokhoz. A száj előbbre való a fülnél. Miért beszélsz és ítélsz, mielőtt hallanád, hogy miért nem hozzuk a skalpot.

Ez merészen volt mondva; ez az ember bizonyára nem volt nyulszívű. Sok történetet beszéltek Vupa-Umugi kegyetlenségéről; ezt a tulajdonságát nemcsak fehérekkel szemben gyakorolta, hanem bizony törzsbeliével szemben is gyakran kiméletlenül bebizonyította; becsülték, mint harcost, de nem szerették; az elkeseredés halmozódott ellene és ilyen alkalmakkor, mint a mostani is, kitörésre került. A derék alattvaló viselkedése bátor volt, de semmiesetre sem vakmerő. Egy indiánfőnök minden, csak nem korlátlan uralkodó; a törzs választja; addig tartja meg méltóságát, míg tapasztalatai, okossága és merészsége által meg tudja tartani, de a „vének gyülekezete” bármelyik pillanatban leteheti és akkor kevesebb, mint azelőtt volt. Vupa-Umugi tudta ezt; láttam rajta, hogy harcosának szemrehányása dühbe hozza; keze övéhez kapott, melyben kése rejtőzött; de leküzdötte magát és nem egészen lecsillapodott hangon megkérdezte:

- Beszélj! Én meghallgatom és azután megmondom, hogy még a commancca-harcosokhoz lehet-e számítani titeket.

Leült; kik előbb mellette ültek, újból elfoglalták helyeiket és amikor ez megtörtént, a commancca kezdte elbeszélni az üldözés lefolyását. Nyugodtan hallgatták, míg idáig nem jutott:

- Hirtelen ütés ért a fejünkön és holtan zuhantunk le. Mikor újból életre keltünk, meg voltunk bilincselve és egy fatörzshöz kötözve.

- Megbilincselve, megkötözve? - fortyant fel a főnök. - Anélkül, hogy védekeztetek volna?

- A vakurroh-k főnöke tud védekezni oly ellenség ellen, akit nem lát?

- Nem; de én minden ellenséget látnék, aki merészkednék megtámadni engem!

- Ezt még ő sem látná!

- Ezt? Hát tudod, hogy ki volt?

- Igen.

- Mondd meg a nevét!

- Old Shatterhand.

- Uff! - kiáltá a főnök, félig felemelkedve, majd újból visszahanyatlott.
 - Uff, uff, uff, uff! - kiáltották utána a többiek is.
 - Old Shatterhand! - sziszegte. - Az a halvány kutya, kit a commansa harcosok már oly sokszor tartottak a kezeik között és ki mégis mindig kisiklott a karmaikból! Oh, csak a helyeteken lettem volna!
 - Akkor te éppen úgy jártál volna, mint mi!
 - Hallgass! Én Vupa-Umugi vagyok és nem engedtem volna, hogy a közelemben lopózkodjék!
 - Nem ő lopózkodt hozzánk és csapott le ránk, mi voltunk, kik az elmenekült halványarcot meg akartuk lepni. Tudhattuk azt, hogy már fehérékre bukkant? Sejthettük azt, hogy ezeknél a fehéréknél van Old Shatterhand, az örökké legyőzhetetlen!
 - Nem, de óvatosabbnak kellett volna lennetek!
 - Azok voltunk. Mikor megéreztük a tüzet, azonnal hátrahagytuk lovainkat és nesztelenül előre surrantunk, hogy lássuk, ki ül a tűz mellett. Senki sem fedezett volna fel és fogott volna el, hanem mi hoztuk volna el mindnyájuk skalpját, ha nem jött volna eléink Old Shatterhand, ki mindent tud és azt is sejtette, hogy jönni fogunk. A sűrűségben ült és figyelt. Sötét éjszaka volt és nem láthattuk, éppen úgy, amint a te szemeid sem vették volna észre. Mikor elértük őt, felugrott és lesujtott minket. Vörös testvéreim mindnyájan hallottak az ő erős ökléről!
 - Hehe! hehe (igen, igen), - válaszolták.
 - És hogy mindenki holtan lebukik, akit talál!
 - Hehe, hehe.
 - Hiszik, hogy ők másképpen jártak volna, mint mi: hogy látták volna őt és megmenekültek volna?
 - Aga, aga (nem, nem).
- Ügyének okos védelmezője volt, hogy megkérdezte a vele egyenrangúak véleményét; az ő helyeslésük védőfalat épített neki a főnök heves haragja ellen. Tovább beszélt és Vupa-Umugi nem szakította többé félbe, míg be nem fejezte. Mikor bevégezte jelentését, megkérdezte:
- Így bánt el velünk Old Shatterhand, akit a commansa harcosok ellenségüknek neveznek. Sejti csak egy is közülök, ki volt a másik halványarc, akit üldöztünk?
- Nemmel válaszoltak.
- És mégis gyakran hallottunk mindnyájan erről a fehéréről.
 - Láttam őt, mikor átlovagolt a csapatunkon, mintha egy golyó sem találhatná és egy fegyver sem sebezhetné meg, de nem ismerem, - jegyezte meg a főnök.
 - A haja hosszú volt és fehér, mint a hó a hegyeken; ezt nem láttad?
 - Láttam.
 - Arcába kilencven tél vájta bele ráncait. Csak egyetlen egy halványarc van, ki annyi évet számlál, ilyen fehér haja van és olyan merész lovas, hogy sértetlenül hatol át lovával együtt tizszer olyan ellenséges lovason.
 - Uff, uff! - kiáltott fel a főnök. - Vörös testvéreim, úgy látszik, Old Wabblet gondolják?
 - Igen, őt értem.

- Ő volt?

- Igen.

- Hát ő volt, ő! Elfogyott a jó szellemünk, amikor megmenekült. Senki, egyetlen még élő halványarc sem ontotta annyiszor a vörös emberek véré, mint ez a hosszú és fehérhaju kutya. Ha kezeink közé esett volna, örömujjongás tört volna ki, amerre csak commancsák sátrai állanak. Most az egyszer mégis elmenekült, de viszont fogjuk látni és bizonyosan megfogjuk, talán holnap vagy holnapután!

- Más és több harcost akarsz utána küldeni, mint ahányan mi voltunk?

- Nem.

- Hát mit akarsz tenni?

Erre a mindenesetre tiszteletlen kérdésre a főnök könnyedén és majdnem elutasító kézmozdulattal felelt.

- Vörös testvérem egyszerű harcos és mégis megmerészeli kérdezni a rokorroh-k legfőbb hadvezérét, hogy mit akar tenni. Ehhez a kérdéshez nincs jogod; de én mégis megmondom neked, hogy láthasd, hogy hajlandó vagyok megbocsájtani nektek kirándulástok sikertelenségéért. Nem szükséges Old Wabblet üldöznünk, mert ő jön majd ide.

- Nem jön el, - állította a harcos a rendreutasítás dacára, melyben részesült.

- Eljön! - kiáltá a főnök a meggyőződés hangján.

- De mi tudjuk, hogy nem jön el.

- Segítséget akart hozni, hogy megszabadítsa a halványarcot, ki odaát fekszik a szigeten megkötözve; tiz halványarcot talált, kiknek Old Shatterhand a vezére; el fognak jönni.

- Beteg lenne az agyvelejük, ha azt hinnék, hogy tizenegy fehér le tud győzni minket!

- Old Shatterhand velük van. Halványarcok, kiket ő vezet, mindent mernek.

- Nem tudják, hogy hol vagyunk!

- Meg fogják tudni.

- Ki árulná azt el nekik?

- A nyomotok, melyet követni fognak.

- Old Shatterhand megígérte nekünk, hogy nem fogja puhatolni a nyomunkat.

- Nem, ő nem hazug. Senki sem hallotta soha, hogy megszegte volna a szavát.

- Mégis meg fogja tenni.

- Jobban illenék az én fiatal vörös testvéremnek, ha hallgatna, mintsem, hogy ellentmondjon főnökének idősebb harcosok jelenlétében!

Ez újabb szigorú rendreutasítás volt; de Vupa-Umugit sem kérdezték az övéi; örültek a bosszankodásának; a commancsa látta, hogy egykorú társai bátorítólag szegezték rája tekintetüket, tehát így folytatta:

- Tudom, hogy éveim nem érik el az idős és bölcs férfiak korát, de nem ők voltak, hanem én, ki most Old Shatterhandtól jön, beszélt vele és szavait hallotta, tehát engedtessek meg nekem, hogy megmondjam, amit ott és tőle hallottam.

Erre egy őszfejű indián válaszolt, aki a főnök mellett ült és bizonyosan a legidősebb volt mindnyájuk között:

- Fiatal testvérem, nyugodtan beszélhet. Ha ki van ásva a harcibárd; mindennek nagy fontossága van, ami különben mellékes és a legfontosabb, ami csak lehetséges, egy összetalálkozás Old Shatterhanddal. Ahol ő van, ott Winnetou sincs távol, az apacsok főnöke.

- Ő is ott volt?

- Nem volt ott, - válaszolta a harcos, láthatóan büszkén arra, hogy az öreg védelembe vette őt.

- A közelben sem?

- Semmiféle jelét sem vettük észre.

- Milyen szavakat használt Old Shatterhand, mikor megtette ígéretét?

A kérdező kis ideig gondolkozott, majd így felelt:

- Én azt mondtam neki: „Fogsz leskelődni utánunk, hogy megtudd, merre lovagoltunk?” Ő így válaszolt: „Nem; szavamat adom reá”. Ez volt szóról-szóra az a beszélgetés, amit öreg testvérem tudni akart.

- Ha Old Shatterhand így beszélt, akkor ez éppen annyit ér, mintha az esküpipát szivta volna el mellette, ő megtartja a szavát és nem kémlelt utánatok. Howgh! Fiatal testvéreim eltávozhatnak; most már tudjuk, amit akartunk.

A két commancca eltávozott és velük mindazok, kik bárha tiszteletteljesen, de kíváncsian közeledtek a tüzhöz. Azok is, kiket Old Wabblenak kellett kikémlelnie, eljöttek előbb a tüzhöz mellől és mivel ott semmit sem lehetett kihallgatni, feltételeztem, hogy Wabble ismét visszalopódzkodott. Nemsokára kiderült, hogy helyesen sejtettem, mert felhangzott a négyszeres kuruttyolás, ahogy magunk között megállapodtunk.

Én is elhagyjam helyemet? A jelenlegi pillanat alkalmas volt hozzá, mert míg a vörösek tüzeikhez visszatértek, ide-odajárkálás támadt és feltehető volt, hogy nem fognak figyelni az én tovasuhanó nádcsomómra. De azt gondoltam, hogy az én tüzemnél most még tovább fognak beszélni erről a tárgyról és ezt hallani akartam. Ami a visszavonulásomat illeti, reméltem, hogy nemsokára éppen ilyen kedvező alkalmat találok. Még nem vacsoráztak. Valószínűleg várni akartak addig, míg mindnyájuk részére elegendő hus sült meg. Akkor egészen ilyen zürzavart remélhettem, mely még jobb alkalmat ad nekem az észrevétlen eltűnéshez. Még tovább a vízben, illetve inkább az iszapban maradtam tehát fekve.

A főnök haragudni látszott afelett, hogy az öreg beleavatkozott a beszédbe, mert mikor a fiatal harcosok eltávoztak, így szólt hozzá:

- Nem gondolta meg testvérem, hogy megsérti a vezér méltóságát, ha egy fiatal embert védelembe vesznek vele szemben?

Az öreg így felelt:

- Egy főnök méltóságát legjobban az sérti, ha annak ellenére cselekszik. Mindnyájan azt hisszük, hogy Old Shatterhand megtartja a szavát; csak egyedül te vagy az ellenkezőjéről meggyőződve!

- Mert ismerem ezt a fehér kutyát.

- Mi is ismerjük. A nyelvén sohasem lakozott még hazugság.

- Igaz; de ez a nyelv oly okosan tud beszélni, mint egy más nyelv se. Ő a legbecsületesebb a halványarcuak között; de ha túl akarnak járni az eszén, ő a legravaszabb róka és hasonlít a nyelve a hajnalhasadáshoz, melyre napsütés, de rossz idő is következhetik. Nem hazudik, ez igaz; amit megígér, azt megtartja; de pontosan úgy, ahogy gondolja és nem úgy, ahogy tőle kívánnák. A szavak, melyeket az ellenséghez intéz, olyanok, mint a puskapor-szemcsék, melyeket pontosan le kell mérni, mielőtt besütik a puszkacsőbe.

- Azt hiszi tehát, Vupa-Umugi, hogy azt az ígéretét, hogy nem fog utána kémlelni két harcosunknak, merre lovagolnak, másképpen is lehet értelmezni?

- Nem. Ő nem akart utánuk kémlelni, tehát nem is fog; de ezt az ígéretét bizonyára nem tette volna, ha nem tudott volna más módot is, hogy megtudja hollétünket.

- Más mód nincs!

- Ezt csak öreg testvérem hiszi; de én nem így gondolom, bár magam sem tudok mást. Milyen gyakran beszélték Old Shatterhandról, hogy ő mindent megtud, amit csak akar. Vajjon a jó vagy a rossz Manituval van-e szövetségben, ki megmond neki mindent? Azt állítom, ő egészen pontosan tudja, hogy mi itt táborozunk a Saskuan-kui mellett.

- Az lehetetlen, mert senki sem mondta meg neki. De még hogyha tudná is, semmi okunk sincs feltételezni, hogy ide fog jönni.

- Meg akarja szabadítani a foglyot.

- Ismeri őt?

- Nem tudom.

- És ha ismeri is, szereti őt annyira, hogy abba a veszélybe rohanjon, hogy érette megölesse magát?

- Ő minden halványarcot pártfogásba vesz!

- Akkor is, ha csak tizenegy embere van százötven harcossal szemben?

- Ő nem számolja az ellenséget és nem is kell számolnia, mert varázspuskája van, mellyel szüntelenül tud löni. És nem tudja az én öreg testvérem, hogy ő mindamellett szívesen elkerüli a harcot, de nem félelemből, hanem mert nem szeret embervért ontani? Inkább cselhez fordul és ravaszságától majdnem jobban kell félni, mint varázsfegyverétől. El fog jönni, nem hogy megküzdjön velünk, hanem hogy a foglyot csellel ragadja el tőlünk.

Az öreg elgondolkozott. Ősz fejét komolyan, elmélázva ingatta ide-oda, majd némi szünet mulva így válaszolt:

- Vupa-Umugi szavai nem tudják mássá tenni gondolataimat; de ha a harcibárd ki van ásva, mindent, mit máskor egyszer latol meg az ember, tizszer át kell gondolni és nem a legjobb, hanem a legrosszabb esetre kell számítani. Én azt mondom, hogy Old Shatterhand nem jön; te azt mondod, hogy jön. Tegyük tehát fel, hogy várnunk kell őt; annál jobb azután, ha elmarad.

- Jobb? Fél az én öreg testvérem tőle? Én nagyon óhajtom, hogy eljöjjön. Elfogjuk őt és a kinzócölöphöz kötözzük, hol Old Wabble-val együtt meg kell halnia.

- El akarod fogni a szelet, mely átsuhan ujjaid között?

- Old Shatterhand szél? Nem volt már több ízben a commancsák foglya?

- Azt jól tudom; de nem suhant ki mindannyiszor kezeink közül?

- Ha én egyszer megragadom, meg is fogom tudni őrizni!

- Akkor tárd ki a karjaidat, ha jön és várd, míg beleszalad!
 - Beleszalad?! Még az időpontot is tudom.
 - Mikor?
 - Holnap. Két harcosunk éjjel lovagolt el tőle, ő bizonyára csak reggel indult el. Előnyünk van tehát fölötte. Mivel ők ma este érkeztek, ő holnap fog jönni.
 - Ide?
 - Nem, mert nem is engedem ilyen messze jönni, hanem elfogom a Rio Pecos mellett.
 - Tudod, hogy hol fog átjönni a vizen?
 - Igen; a gázlónál, melyet valószínűleg ismer. Ha nem ismeri, gázló után fog kutatni és megtalálja.
 - Old Shatterhandnak nincs gázlóra szüksége; felülmulhatatlanul uszik.
 - Arra is gondolok. A part nagy darabját harcosokkal állom el; akkor nem tud megmenekülni. Ha Nale-Moslur (Négyujj) már itt lenne száz harcosával, még nagyobb darabon oszolhatnánk el, de sajnos, ő csak három nap múlva jön.
- Ebben a pillanatban kiáltás harsant fel: Yakha! (Enni!) és mindenki a tüzekhez sietett, hol a húst sütötték. A főnök is felállott, méltóságához illő lassúsággal és eltávozott, hogy saját maga válassza ki az ennivalóját. Ez volt részemre a legkedvezőbb alkalom a visszatérésre. Még egy vizsgapillantást vettem a táborhelyre; senki sem nézett a part felé és arra, ahol én feküdtem; mindenkinek a figyelme a vacsorára irányult. Behúzódtam a mélyebb vízbe és gyorsan tovausztam, nem is hederítve rá, hogy felfedeznek-e. Szerencsésen megérkeztem oda, hol levetköztem, kiszálltam a partra, újból felöltöztem és odakusztam, hol Old Wabble várakozott reám; a nádcsomót magammal vittem.
- Oly halkán közeledtem, hogy az öreg egyáltalában nem hallott jönni és nagyon megijedve rezzent össze, mikor megérintettem.
- Ezer ördög, ön az, sir, vagy egy vörös? - kérdezte.
 - Én vagyok, - feleltem.
 - Well! Ha nem ön lett volna az, beledöftem volna a kést a fickóba!
 - Azt nem tehetné, Mr. Cutter.
 - Nem-e? Ugyan miért nem?
 - Nem tehetné, mert az övé már régen az ön testében lenne.
 - Ohó!
 - Ugy bizony! Micsoda fülei vannak?
 - Patent-fülek, th'is clear.
 - Akkor kár azért a szép patentért, mert a fülek semmit sem érnek. Egészen csendesen feküdt, köröskörül nem volt semmiféle mozgás és mégsem hallotta meg, mikor jöttem. És ha egy commancca lett volna a helyemen?
 - Azt meghallottam volna, mert az teljesen lehetetlen, hogy még valaki ily nesztelenül tud közeledni, mint ön. Jó üzletet csinált, sir?
 - Meg vagyok elégedve.

- Én is.
 - Mit kémlelt ki?
 - Látszólag keveset, de alapjában nagyon sokat. Old Surehandot ugyanis csak két vörös őrzi.
 - Hol?
 - Ah, azt nagyon szeretné tudni, ugy-e?
 - Persze.
 - Meghiszem azt. Ha én nem lennék, nem is tudná meg soha.
 - Csak ne képzelődjék. Mr. Cutter! E célból önre nincs szükségem; éppen olyan jól tudom, mint ön.
 - Nos, hol van hát?
 - Odaát a szigeten.
 - Ezt már az előbb is következtette; de ez éppen csak feltevés.
 - Bizonyosság; magától a főnöktől, Vupa-Umugitól hallottam.
 - Beszélt róla?
 - Igen.
 - Az a számár. Azt hittem, nagy örömet szerzek vele önnek, ha megmondom, hogy a feltevése helyes volt.
 - Ne busuljon emiatt, sir! Mit tudott még meg ezenkívül?
 - Semmit. Azt hittem, hogy Isten tudja, milyen fontos dolgot közlök önnel; de mivel ezt ön maga is megtudta, annyi, mintha nem is hallottam volna semmit. Ez borzasztó! Valószínűleg még többet is hallhattam volna, de megérkezett a tegnapi két commanca és erre mind elfutottak attól a tüztől, melynél én feküdtem. Ön többet tudott meg, mint én?
 - Igen.
 - Micsodát.
 - Arról majd később. Itt nincs kellő alkalom a beszélgetésre. Iparkodjunk el innen.
 - Hová?
 - Egyelőre ki a szabadba, még pedig ugyanazon az uton, amerre bekusztunk.
 - Tehát árkon-bokron át. És ez az Old Shatterhand ezt még utnak nevezi!
- Visszavonulásunknál éppen olyan elővigyázatosnak kell lennünk, mint odamenet, de éppen olyan szerencsésen ki is kerültünk az indiánok közeléből. A csillagok most már elég fényesen világítottak és mikor a fentebb említett „előreugró bokrokat” magunk mögött hagytuk, fel-egyenesedtünk és oly gondtalanul mehettünk tovább, mintha egyetlenegy commanca sem lenne a közelben.
- Ugylátszik, a táborhelyünk felé igyekszünk? - érdeklődött Old Wabble.
 - Hát hová mennénk másfelé?
 - Hm! Valószínűleg ki fog engem nevetni, de én titokban azt képzeltem, hogy Old Surehandot azonnal magunkkal visszük.
 - Ez mindenesetre igen merész képzelődés volt.

- Mivel a viszonyok mások, mint gondoltam. Lenne a fogoly csak a parton, nem a szigeten, akkor menne a megszabadítása, mint a karikacsapás.

- Ezt nem értem.

- Akkor majd világosabban fejezem ki magamat: Odalopódkodni - kötelékeket szétvágni - felugrani - elszaladni - indiánok utánunk - a táborunkba rohanunk - lóra pattanunk - elvágatunk - kész!

- Ez egészen úgy hangzik, mintha végtelenül könnyű lenne keresztülvinni. Talán már megszabadított valamilyen foglyot ilyen módon?

- Én nem, de ön! Már több ilyen csinyt is elkövetett.

- Ez nem ok arra, hogy mindig így történjék és mindig sikerüljön. A körülményekhez kell alkalmazkodni, melyek nagyon ritkán ugyanazok.

- Nagyon sajnálom! Nyiltan és őszintén be kell vallanom, hogy szerettem volna befejezett ténnyel lépni társaink elé, akik közül egy se igazi westmann.

- Ez annyit tesz, hogy szeretett volna kissé hancegni?

- Nevezze úgy, ahogy akarja. Azt hiszem, nem szégyen, ha másfélszáz indián mellől kiszabadítok önnel együtt egy foglyot, ki kinhalálra van szánva.

- Szégyennek nem szégyen!

- Nahát! Ez az örömöm most a vízbe esik.

- Hogy-hogy?

- Mert most az a Sam Parker, Jos Hawley, meg a többiek szintén segíteni fognak.

- Azt nem lehet éppen segítségnek nevezni. Ők fogják a mi visszavonulásunkat fedezni; ez az egész.

- Valóban?

- Igen. Old Surehandot csak mi szabadítjuk meg, ön, meg én.

- Ezt már szeretem, roppant szeretem!

- De ennél föltételezem, hogy ön valóban olyan jó uszó, mint ahogy mondta.

- Mint a hal, mondom önnek, mint a hal; th'is clear. Ennél a heccnél tehát uszni is fogunk?

- Hogyne, hiszen a szigetre kell jutnunk.

- Igaz; csónak pedig nincs!

- Csónakot nem is használhatnánk; látnának minket. Tehát bizik magában, hogy erről a partról a tavon át tud uszni a szigetre és megint vissza?

- Micsoda, kérdés! Azt mondom önnek, hogy eluszom én innen a holdba is, csak legyen elég víz közben!

- Well! Akkor a dolog nagyon egyszerű! Átusunk a szigetre, ártalmatlanná tesszük a két őrt, megszabadítjuk Old Surehandot kötelékeitől és visszauszunk vele.

- Miii... micsodaaa...?

Megállott, karon ragadott és így folytatta:

- Ez úgy megy önnél, olyan gyorsan, mint a karikacsapás, Mr. Shatterhand!

- Hiszen önnél is úgy ment az előbb, egy... kettő... három... kész!
 - Igen, de az egészen más volt! Én szárazföldön akartam megszabadítani, de nem vizen. Mindenekelőtt tudnunk kell, tud-e Old Surehand is uszni?
 - Azt önnek legjobban kell tudnia; hiszen ön ismeri!
 - De vízben még nem láttam.
 - Ugy? Ez nem is szükséges, mert egy olyan westman, mint Old Surehand, egészen bizonyosan jó uszó.
 - De meg van kötözve; ez vérkeringési zavart okoz. Tudja-e majd a karjait és lábait úgy használni, hogy mingyárt átusszon velünk a tavon?
 - Azt hiszem, mert azt beszélik, hogy rendkívül izmos ember.
 - Az igaz; nagyon izmos. Tehát rendben van; ő azonnal velünk uszhatik. De a csillagok, a csillagok?
 - Mi van velük?
 - Hát nem veszi észre, hogy mind fényesebben világítanak?
 - Persze.
 - Nos, az egész ég visszatükröződik a vízben; ez nagy baj!
 - Hiszen az előbb még a holdba akart uszni. Az nem zavarja annyira, mint a csillagok?
 - Igazán azt hiszem, hogy gunyt üz belőlem! Mindenesetre nagyon jól tudja, hogy mit gondolok. A vízben uszó csillagképek el fognak árulni bennünket.
 - Kinek?
 - A szigeten levő öröknek.
 - Azt nem hiszem.
 - De mégis! Gondolja csak meg: A tó tükre a csillagokkal nyugodtan terül el előttünk; minden mozgásnál hullámok támadnak és a csillagok ide-oda, fel-alá himbálózhatnak. Ha mi uszva közeledünk, úgy elkezd mozogni, remegni az egész vízben tükröződő égbolt, hogy az öröknek feltétlenül figyelmessé kell lenni reánk.
 - Mit árt az?
- Mendegéltünk; most újból megállott, visszatartott engem is és megkérdezte:
- Miii... micsodaaa...? Mit árt az? És ezt egy Old Shatterhand kérdezi?! Nem csodálkoznám ilyen kérdésen egy greenhorntól (zöldcsőrű, ujonc). Mit árt ez! A fickók természetesen azonnal segítségért kiáltoznak; erre valamennyi commanca vízbe dobja magát és olyan hajsza kerekedik, melyben elveszünk. Még ha olyan finoman uszunk is, sok lúd disznót győz.
 - Az örök nem fognak segítségért kiabálni, - feleltem és továbbmenésre nógattam.
 - De persze, hogy fognak! Hiszen csak látják, hogy két ember, két fehér jön! és ha tényleg nem kiabálnának, úgy bizonyára egy pár golyót röpitene a fejünkbe!
 - Azt sem teszik meg!
 - De, sir, nem értem önt!
 - Egyáltalában nem is fognak minket látni.

- Neeem... miiiii... micsodaaaa? Nem látják, ha az egész égbolt reszket, ugrál a vizen?
- Nem, mert maszkirozni fogjuk magunkat.
- Maszkirozni? Ez mind bolondabb! Hogy fogjuk maszkirozni magunkat? Talán Ön mint bohóc és én mint Pierrot? Köszönöm szépen az ilyen farsangot!
- Nem ért meg engem helyesen, Mr. Cutter! Maszkirozás alatt azt értem, hogy elrejtőzünk.
- Nagyon jó! És hová akar elrejtőzni a vízben?
- Nád mögé.
- Az nincs a tóban, csak a parton.
- Viszünk magunkkal.
- Ostobaság! Egyetlen vörös sem hagyja magát megtévesztetni ilyesmivel.
- Én be tudom bizonyítani az ellenkezőjét.
- Hogyan?
- Azelőtt éppen ilyen maskarádét csináltam, mert másképpen nem érhettem el a célokat.
- Igazán?
- Igen.

Elbeszéltem neki; mikor befejeztem, így vélekedett:

- Hm, ez nem is olyan rossz, mint ahogy hittem! De egyetlen egy nádcsomó még elcsuszik, hanem kettő? Nemigen fogjuk összehozni, hogy egészen egyformán usszunk: a két csomó hol összefut, hol szétmegy. Ennek fel kell tűnnie és gyanút fog kelteni.
- Mindenesetre; de mi nem is veszünk két csomót vagy bokrot, hanem csinálunk egy nádszigetet és alája rejtőzünk.
- Nem rossz.
- Eleinte gyorsan uszunk, mihelyt pedig láttávolba jutunk, nádszigetünket lassan, nagyon lassan fogja hajtani a víz.
- Hát a világos testünk! Hogy egymás mellett uszhassunk, legalább három méternyi helyre van szükségünk, csinálhatunk-e ekkora nádtutajt? Az örök meg fognak látni, mert világos a bőrünk.
- Magunkon hagyjuk a ruháinkat.
- Hm! - mormogá.
- Azt hiszi talán, hogy ez megnehezíti majd Önnek az uszást, Mr. Cutter?
- Dehogy, egyáltalán nem! Csak az a kérdés, hogy ha minden jól sikerül is, engedik-e az örök a nádat a szigethez jutni.
- Nem is kell a szigethez jutnia.
- Nem kell? Tehát nekünk sem? És mégis a szigetre kell mennünk! Teljesen megfoghatatlan!
- Nagyon könnyű megmagyarázni! Tud viz alatt uszni?
- Mint a béka, mondom Önnek, mint a béka; th'is clear; oly mélyre lebukom, amennyire csak akarja!

- Akkor jól van, mert a víz alá bukás a dologhoz tartozik. Ha közeledünk a szigethez és az örök észreveszik a nádtutajt, a szigetnek arra az oldalára mennek, amerre a nád elhalad.

- Ez elképzelhető; de mégsem engedik a parthoz jutni.

- Nem. Most jön a fődolog: Abban a pillanatban, mikor legközelebb jutottunk a szigethez, elhagyjuk buvóhelyünket, lebukunk, s víz alatt, a sziget körül uszunk, hogy a másik oldalon megint feljyjünk a víz felszínére. Mig az örök a nád után bámulnak, hátuk mögött a szigetre szállunk, én rájuk ütök és két jó ökölcsapással ártalmatlanná, teszem őket.

- Pompás, Mr, Shatterhand! És én?

- Önnek a legelső kötelessége átmetszeni a fogoly kötelékeit, hogy gyorsan szabad legyen, mert ha nem is tartom valószínűnek, bekövetkezhetik az az eset, hogy azonnal el kell távoznunk. Lehetséges, hogy nem találom el jól valamelyik fickót és ideje lesz segítségért kiáltani.

- Ez rossz lenne, nagyon rossz!

- Bizony. Beláthatja, hogy nehéz feladat vár ránk és mindennek jól egybe kell vágnia, hogy tervünk sikerüljön. Remélem tehát, hogy nem veszi rossz néven, ha felkérem, gondolja meg jól, hogy valóban végig is tudja-e hajtani azt, amit öntől kérek.

- Könnyűszerrel, Sir, a legkönnyebb szerrel!

- Kérem, ne siesse el a választ! Nem szabad könnyelműnek lennünk. Őszintén bevallom, hogy én nem hiszem a dolgot könnyűnek. Jól ismerem magamat és tudom, hogy keresztül tudom vinni, ha nem jön valami közbe és minden olyan simán folyik le, ahogy remélem, de mégis nehéznek tartom a feladatot, sőt ezen viszonyok között igen nehéznek.

- Ne beszéljen könnyelműségről, Sir! Láttá ezt az Old Wabblet már egyszer uszni?

- Nem.

- Vagy víz alá bukni?

- Még kevésbé.

- Akkor hallgasson és várja be a végét! Ha tul leszünk rajta, azt fogja mondani, hogy nem is találhatott volna jobb és ügyesebb segítőtársat, mint engem, th'is clear!

- Örülni fogok neki, mert itt sokkal nagyobb életveszélyben forgunk, mint bármely más alkalomnál.

Igazán nem voltam vele tisztában, hogy bizhatom-e benne vagy sem. Csontos alakjából nem lehetett valami jó uszóra következtetni és bizonykodásai kissé hencegők voltak; de közismert volt, hogy bátor és tapasztalt ember és oly meggyőződésteljes hangon beszélt, hogy nehéz volt, nem hinni neki. Különben sem volt már idő további magyarázkodásra, mert már elértük táborhelyünket.

Társaink aggódtak érettünk hosszú távolmaradásunk miatt. Elbeszéltük nekik, hogy mit láttunk, mit hallottunk és elmagyaráztuk, hogyan akarjuk Old Surehandot megszabadítani. Parker és Hawley sajnálták, hogy nem jut nekik benne közvetlen szerep; a többiek egy szót sem szóltak; valószínűleg nagyon meg voltak elégedve azzal, hogy én nem kívántam tőlük, hogy életüket kockára tegyék. Lóra szállottunk és neki indultunk, hogy a tó másik oldalára lovagoljunk.

Mikor odaértünk, a sötétben át kellett törtetnünk a bozóton, hogy a nyílt, gyepes prairie-ről a vízhez jussunk, hol ismét leszállottunk és megkötöttük lovainkat. Odaát égtek a tábortüzek.

Nád itt is akadt. Levágtunk belőle annyit, amennyire szükségünk volt; néhány erős faág képezte a talpazatot, a tutaj keretét. Mikor elkészültünk munkánkkal, a célunknak megfelelően valóságos kis mestermű volt. Alul nyílások voltak a fejünk részére és négy szijból készült hurok, melybe karjainkat dughattuk; természetesen arról is gondoskodtunk, hogy szabad kilátásunk legyen, ha alája kuszunk.

Most neki kellett vágni a vakmerő csinynek. Kiürítettük a zsebeinket és leraktunk egyáltalában mindent, amire nem volt szükségünk vagy szenvedett volna a víztől. Fegyverképpen csupán késeinket tartottuk meg. Mikor ezzel elkészültünk, Parker megkérdezte:

- Tehát nekünk igazán a világon semmi teendőnk sem marad, Mr. Shatterhand?

- Semmi; de azért ne érezzék magukat fölöslegeseknek; van egy eset, melyben igen nagy szükségünk van Önökre.

- És melyik lenne az?

- Ha felfedeznének és üldöznének minket, ami csak a vízben történhetik. Mi egyenes irányban uszunk errefelé. Ha üldözők vannak a hátunk mögött, az Önök feladata, hogy távortartsák őket tőlünk.

- Lövésekkel?

- Igen.

- Ebben a sötétben! Uszó emberből alig lehet többet látni, mint a fejet: ki tud így megkülönböztetni egy fehér embert az indiántól. Milyen könnyen önökre lőhetnénk!

- Nem szabad addig lőniök, míg meg nem tudják biztosan, hogy kire céloznak. Különb hangos kiáltozással felismertetjük magunkat. Ha valamelyikünk a vízben harcba keveredik egy vörössel, akkor semmiesetre se lőjjenek, még ha oly közel lennénk is ide, hogy meg tudnák különböztetni az arcokat. Elég férfiak vagyunk ahhoz, hogy felvehessük a küzdelmet egy vörössel.

- Ugy van, azok vagyunk, th'is clear! - helyeselt nekem Old Wabble élénken.

- Magamról tudom ezt és Önről feltételezem, - feleltem neki. - Mégis még egyszer kérdem önt: Nem tulságos feladat ez, amit teljesíteni kell? Mert akkor inkább magam viszem végbe az egészet.

- De, Sir, mit gondol én rólam? Nem akarom hinni, hogy szószátyárnak tart engem!

- Nem. Tehát előre! És - szerencse fel!

- Yes, go on! Félóra alatt újból itt vagyunk szerencsésen és győzedelmesen!

Ezzel a merész fogadkozással az öreg a vízbe ugrott, én követtem őt, de kevesebb bizakodással.

A tutaj alá csak akkor kellett bujnunk, ha már oly közel jutunk a szigethez, hogy az örök megláthatnak; egyelőre szabadon usztunk és a tutajt toltuk magunk előtt. Mindenekelőtt Old Wabblet figyeltem, hogy lássam, igazán olyan jól uszik-e, ahogy biztosított róla; megjárta. De némi idő múltán észrevettem, hogy a tutaj az ő oldalán mélyebbre süllyed le a vízbe, mint nálam.

- Tulságosan ránehezedik, - szoltam. - Csak nem fáradt már, Mr. Cutter?

- Dehogy? Mi jut eszébe! - válaszolta. - Csak ez az átkozott nadrágtartó az oka, mert nagyon nyom.

- Hát miért visel az övén kívül még nadrágtartót is?

- Ezt Ön nem érti! Az övet nem lehet Nyugaton nélkülözni; a nadrágtartóra pedig szükségem van, mert nincs csipőm; annak kell az övet is tartani. Az én alakom mellett! Hol lennének itt a csipők?

Sehogy sem tudtam megmagyarázni magamnak, miért lenne a nadrágtartónak az a szemtelen szándéka, hogy akadályozza gazdáját az uszásban, de csendben maradtam, bár nem sokáig, mert mind jobban és jobban a tutajra támaszkodott, úgyhogy az én oldalam kiállott a vízből. Erre megkértem:

- Térjen inkább vissza Mr. Cutter; mert még van rá idő! Ugylátszik, hogy nehezebbre kezd esni az uszás.

- Ostobaság! Hát nem látja, hogy előre haladok, mint a béka?

- Mert én tolom a tutajt, amibe kapaszkodik!

- Csak úgy látszik! Ez a nadrágtartó! Leveszem; majd jobban megy.

Egyik kezével a tutajba kapaszkodott, a másikkal legombolta a nadrágtartóját és zsebre dugta. Ugylátszik, hogy tényleg nyomta és akadályozta, mert most jobban ment. Persze hallottam, hogy liheg; látszott, hogy erőfeszítésébe került. Mikor megjegyzést tettem erre, bizonykodott:

- Ez csak az egyik tudóm; ez néha hangoskodik; de a másik jó.

Mintegy öt percet uszhattunk anélkül, hogy egy szót is szóltunk volna, ekkor észrevettem, hogy mélyebben süllyed a vízbe, mint addig.

- Ugylátszik, hogy nehezebben megy, Sir? - kérdeztem.

- Hát csoda ez? Hiszen a ruha lehuzza az embert a vízbe és hátul... all devils, mi az?

Megállította a tutajt és félkézzel hátranyult.

- Mit keres ott, Sir?

- Keresem a... na!... Hallja, Mr. Shatterhand, feltétlenül ismét fel kell gombolnom a nadrágtartómat.

- Miért?

- Mert elvesztem a leggins-emet, már félig mögöttem uszik. Nem segítene?

Segítségére mentem, hogy visszatérítse már félig megszökött nadrágját; azután tovább haladtunk. De legnagyobb aggodalmamra percről-percre jobban be kellett látnom, hogy mégsem az a jó uszó, aminek tartotta magát. Nemcsak a tutajt, de még őt is nekem kellett előre tolnom.

- Ugy hiszem, térjünk vissza, Mr. Cutter, - szoltam. - Ön igazán fáradt, a mi tervünk pedig teljes erőt kíván. Gondoljon csak a veszélyre, melynek eléje nézünk!

- Gondolok rá és éppen azért nem erőltetem most meg magamat, hogy később jó erőben lehessenek. Visszatérni? Micsoda gondolat! Kikacagtatnám magamat!

Persze, nem akartam őt kikacagtatni, de szabad volt-e vele tovább is kockáztatni az eredményt? Lehetséges, hogy most kimélte magát, hogy később egészen tetre kész legyen; további sürgető kérdéseimre erősködött, hogy tényleg így áll az eset. Különben is már megtettük az ut felét; tehát előre, azután menjen a dolog, ahogy megy! Aggodalmam, elhatározásom ellenére sem lett kisebb és már további öt perc múlva megkérdeztem:

- Nem akar egész felső testével ráfeküdni a tutajra? Akkor kipihenheti magát és uj erőre kap.

- Ez helyes. De nem fog Önnek tulságosan nehezére esni?

- Nem, csak feküdjék rá.

Megfogadta tanácsomat és míg vízi járművünket tovább hajtottam, így szólt:

- Egy gondolatom jött, Sir. Az örök akkor is gyanút fognak, ha nem látnak minket.

- Miért?

- Mert szeget üt a fejükbe, hogy miért uszik a nád. Hiszen a tónak áll a vize.

- Ugy téved. Vize a Rio Pecosba ömlik és ennek folytán a kifolyása felé mozgásban van, ha ez alig vehető is észre. Egy elszabadult nádcsumó tehát, bár lassan, de lefelé fog uszni. A vörösek is így fogják maguknak ezt megmagyarázni. Ebben az irányban ne csináljon magának fejtörést.

- Hát talán más irányban?

- Igen.

- Miért?

- Ön miatt.

- Pshaw! Most nem akarom megerőltetni magamat. Ha rákerül a sor, szívvél-lélekkel kész vagyok.

- Hm! Az uszásról már nem is akarok beszélni; erre ráérünk, ha a visszavonulásról lesz szó. Most inkább a víz alatt uszásról van szó. Ha ez önnek nem sikerül, esetleg el vagyunk veszve.

- Ne beszéljen, Sir! Nincs további teendőm, mint kellő pillanatban elengedni a tutajt, lebukni a víz alá és a sziget másik oldalán újból felbukkanni. Ez gyerekjáték, főleg az én testalkatomnál. Akinek oly kevés husa és oly sok csontja van, annak nem nehéz mesternek lenni a buvárkodásban.

Ebben persze igaza volt és önbizalma, melyet mutatott, némileg megnyugtatót, ámbar beláttam, hogy jobb lett volna őt hátrahagyni és tervemet egyedül hajtani végre.

Mind jobban és jobban közeledtünk a szigethez és most a tutajt eddigi egyenes irányból felfelé irányítottam, hogy később magunkat lefelé vitessük. A commancsák tábortüze erősen világított, de nem mihozzánk át; a szigeti tűz piciny volt, a bozót mögött égett, ezért nem láthattuk a lángját. Az égen látható néhány csillag bepillantott a habok közé és onnan megint visszatükröződött. Olyan egyenletesen és nyugodtan usztam, amint csak lehetett, hogy hullámokat ne verjek, melyekben a csillagok tükörképe megremegett, mert ezt meglehetősen messziről is látni lehetett, így minden segítség nélkül oly közel jutottunk a szigethez, hogy most már a tutajt útjára bízhattuk. Old Wabblet figyelmessé tettem erre:

- Most eljött az idő, Mr. Cutter. Most már a nád alá kell hogy bujjunk.

- Well, azonnal megtörténik, - válaszolta.

- Még egy pillanatot! Ha a fejünk benn van a nyílásban és közölni akarunk egymással valamit, ennek csak suttogva szabad történnie.

- A tutajt rábizzuk az áramlatokra, de azért némileg mégis kormányozni kell; azt bizza egészen rám!

- Képes lesz ezt egyedül is elvégezni?

- Igen.

- Jól van. Csak mondja meg, ha a víz alá kell bukni! Rögtön végrehajtom.

- És valóban képes lesz rá?

- Egészen komolyan mondom, hogy ne törje a fejét miattam. Szavamat adom rá, hogy egyáltalában egy cseppet sem leszek a terhére!

Ez már egészen másképpen hangzott, mint az előbb. Vajjon csak tette magát, vagy igazán jó buváruszó volt?

A tutaj alá bujtunk és beledugtuk fejünket az e célból készült nyílásba; majd a szijhurkokba tettük karjainkat és egyenes tartással körülbelül úgy csüngtünk a tutajon, mint a tornász a nyújtón. A nád vitt minket; usznunk nem kellett és egy kis láb- vagy kézmozdulat elegendő volt a kormányzáshoz. Lassan, nagyon lassan haladtunk és a várakozásban, amely eltöltött minket, az idő kétszeresen hosszúnak tetszett.

- Átkozott gyors hajókázás! - suttogta az öreg. - Jól lát ki?

- Igen.

- Én is. Jönne csak most egy cápa és harapna a lábunkba! Thunder, alaposan mozgásba jönne erre a gőzösünk. Milyen jó, hogy errefelé nem akad ilyen bestia vagy pláne krokodilus! Nézze csak!

- Látom!

- És ő is minket. Vajjon mit fog tenni?

Most talán hatvan lépésnyire voltunk a szigettől. A bokrok között egy széles nyílás volt, melyen át a tüzet látni lehetett. Ennek fényénél egy indiánt pillantottunk meg, ki a partról vizet meritett és e közben meglátta - gőzhajónkat. - Rövid ideig nézett minket, majd visszatért a tüzhöz.

- Pompás fickó! - suttogott Old Wabble. - Tudni sem akar rólunk.

- Ez végtelenül kellemes lenne reánk nézve; de várjuk csak meg, vajjon nem tűnik-e fel neki mégis a mi nádtutajunk.

Perc mulott perc után, folyton közelebb jutottunk a szigethez, de az őr nem jelent meg ismét. Még negyven, még harminc, még husz, végül még csak tíz lépés! Tova siklottunk.

- Most, Mr. Cutter! - sugtam oda az öregnek. - Én balra bukom le a sziget körül. Ön jobbra, hogy össze ne ütközzünk és ne akadályozzuk egymást. Odaát partra szállunk és az örök háta mögött vagyunk. De kérem, szedje össze magát! Még benn vannak a karjai a hurokban?

- No.

- Kész van?

- Yes; mehet; th'is clear.

- Akkor el a tutajtól!

Kiszabadítottam magam, mélyen a víz alá buktam, félig körülusztam a szigetet és odaát óvatosan a felszínre kerültem; két karcsapással a parton voltam. Old Wabblet ezen a helyen nem lehetett látni, bizonyára máshol szállott partra, innen nem messze, nem törődhettem vele, hanem mindenekelőtt a két őrhöz kellett sietnem. Földre feküdtem és átkusztam a bozótban. Ott ültek a kis tűz mellett, amelyet csak öt vagy hat vékony fahasáb táplált; egyikük hátát fordított nekem, a másik bal oldalát mutatta. Tőlük kissé oldalt feküdt a fogoly, egy

földrehajló bokor árnyékában. Arcát nem láthattam; de lábai a tűz fényében voltak; össze voltak kötözve. Most munkára fel!

Felegyenesedtem és két gyors ugrással a tűznél termettem; egy csapás jobbra, egy csapás balra a vörösek halántékára, lezuhantak. Lehajoltam hozzájuk, el voltak kábulva.

- Heavens, egy fehér! - harsant fel a fogoly hangja. - Jöjjön ide és szaba...

- Igen, - szakítottam őt félbe. - Majd később beszélünk; cselekedni kell. Félre a kötelekkel!

Letérdeltem mellé, kihuztam késemet; mögöttem nesz támadt.

- Ön van itt, Mr. Cutter? - kérdeztem anélkül, hogy megfordulnék, mert ki lehetne más, mint Old Wabble.

- Uff, uff, uff, uff! - feleli helyette két, elöttem ismeretlen hang.

Villámgyorsan felállottam és megfordultam. Két indián állott ott, csuromvizesen és úgy bámult rám, mint egy kísértetre. Később mondta meg nekem Old Surehand, hogy az őroket három óránként váltották fel. A felváltás uszva történt; ez magyarázta meg a két víztől csurgó alak megjelenését, kik éppen ebben, a reám nézve végtelenül alkalmatlan pillanatban jöttek, hogy a két elkábitott társuk helyébe lépjenek. Meglepetésem csak egy pillanatig tartott; a másikon megragadtam a hozzám közelebb álló vörös torkát bal kezemmel és jobb öklömmel föbe sujtottam. Akkor a másikat akartam megfogni, de nem értem reá, mert éles segélykiáltással a szigetről a vízbe ugrott és folyton ordítva a tábor felé uszott.

Nem volt veszteni való idő. Old Surehandhoz ugrottam és átvágtam a lábain és karjain levő kötelékeket. Ezenkívül még szíjjal volt két földbevert cölöphöz kötve; ezeket is átmetszettem.

- Tud mozogni, Sir? - kérdeztem, mialatt felállott. - Mondja csak gyorsan!

Most láttam először ezt a férfit, de nem volt időm szemügyre venni. Kinyújtotta hatalmas tagjait, lehajolt, hogy felvegye az egyik ájult indián kését és oly nyugodtan válaszolt, mintha most már semmi félnivalója nem lenne:

- Mindent tudok, amit csak óhajt, Sir!

- Uszni is?

- Igen. Hová?

- Erre. Odaát fehérek várnak reánk.

- Ugy gyerünk. Éppen ideje. Nem kell hozzá egy perc és itt vannak a vörösek.

Igaza volt. A felriasztott commancsák valóságos ördögi lármát csaptak. Egyenesen fülettépő ordítás, üvöltés, kiabálás volt! Nem láthattuk őket, de hallottuk a víz csappanó felszökkenését, amint a tóba ugráltak, hogy a szigetre usszanak. Távoznunk kellett. De hol volt Old Wabble? Majdnem tulharsogtam a pokoli lármát:

- Mr. Cutter, Mr. Cutter! Mr. Cutter, merre van?

Old Surehand a parthoz ugrott, hogy átnézzon a táborba. Megfordult és most már nem nyugodtan, de sietve megkérdezte:

- Mr. Cutter? Csak nem Old Wabblet gondolja?

- De igen. Ő velem uszott a szigetre, hogy Önt megmentse, de most nem látható sehol.

- Még több fehér is van a szigeten?

- Nincs.

- Akkor ne is hederitsen reá! Ismerem az öreget, neki megvannak a sajátos utjai.

- De el van veszve!

- Szó sincs róla, Sir! Őt még a Sátán sem öli meg; nagyobb biztonságban van, mint mi. Hagyja őt és menjünk. A vörösek már mind a vízben vannak; az elsők majdnem elérték a partot. Előre, gyorsan, gyorsan!

Megragadta karomat és magával vonzott. A sziget szélénél már meg tudtam magyarázni sietségét. A víz közöttünk és a táborhely között csak úgy nyüzsgött a vörös fejektől, melyeknek szája tátongott az ordítástól. Az uszók egyikének, mely legelöl járt, már csak tiz-tizenkét csapást kellett tennie, hogy elérje a szigetet. Nem gondolhattam, már Old Wabblera, csak saját magamra és Old Surehandra.

- Ugy van, vízbe! - feleltem tehát. - Kövessen, amilyen gyorsan csak tud!

Beugrottunk és lassan, de erőteljesen uszni kezdtünk, mint a jó uszó, aki nem akar kifáradni. Az indiánok ordítása megkétszereződött, igazán rémületes volt. Megláttak minket és megfeszítették erejüket, hogy utolérjenek.

Magam miatt nem aggódtam; engem bizonyosan nem ér utól egyik sem; de Old Surehand! Egy olyan westmann, mint ő, kétségtelenül pompásan uszik; de a fogság kimerítette és azt én tudtam a legjobban, hogy indián kötelékek a lábakat és karokat alkalmatlanná teszik nagyobb erőfeszítésre. Amint mellette usztam, figyeltem őt. Hidegvérrel és azzal a kettős tempóval uszott, mely a munkát egyenletesen osztja el a karokra és lábakra. Ez eleinte megnyugtató volt. De nemsokára észrevettem, hogy mozdulatai vesztenek biztonságukból.

- Fárasztja Önt, Sir? - kérdeztem.

- Nem, - felelte, - de nincs érzés a karomban és lábamban; olyanok, mintha elzsibbadtak volna.

- A kötelékek az okai. Ki fogja tartani a tulsó partig?

- Remélem. Rendes körülmények között egyetlen indián sem érne utól; de ha annyi ideig fekszik valaki összekötözött tagokkal, hogy a vérkeringés megáll, akkor semmit sem lehet bizonyosan állítani.

Némi idő múlva görcsöt érzett karizmába. Én ismertem ezt, hogy mily veszélyes, odaszóltam neki:

- Feküdjék a hátára és uszáék csak a lábával; akkor megpihen a karja.

Megfogadta a tanácsomat és ezzel jelentékenyen csökkent eddigi gyorsaságunk. Én is háton usztam, hogy láthassam üldözőinket. Még mind mögöttünk voltak, különböző távolságra. A tó egész hátsó része úgy tele volt uszó indiánokkal, hogy nagyon valószínűleg valamennyi commancho vízbe ugrott; sokan semmi esetre sem maradtak vissza. Egyikük mintegy száz lépésnyire közelített meg minket, Old Surehand is meglátta őt és így szólt:

- Jobban kell sietnünk. Így nagyon lassan haladunk; megint megpróbálom a mellemen uszni.

Megtette, de nemsokára bevallotta:

- Elzsibbadt a karom, Sir. Menjen csak tovább és hagyjon itt engem!

- Hagyjam el Old Surehandot? Eszem ágába sem jut! Feküdjék a hátára; én majd viszem!

- Nagyon nehéz vagyok!

- Nekem nem.

- De akkor is túl lassan megy és a vörösek utolérnek!

- Várjuk meg csak a végét. Nos, rajta!

Csak többszöri nógatás után engedett kérésemnek. Persze, nem volt könnyű, de ment a dolog. Az egyik indián mégis folyton közelebb jutott. Ugylátszik, hogy eddig csak játszott, mert most olyan erővel, lendülettel és kitartással siklott előre, hogy beláttam, hogy utól fog érni. De viszont ő volt az egyetlen; a többiek mindinkább elmaradtak. Az est sötétjében csak nagyon nehezen lehetett valamit látni, ha odaát a tábornok nem égett volna. Ennek fénye ugyan nem jutott el sem hozzánk, sem ő hozzá, de ebből a távolságból is derengett némileg, ezt az indián időnkint elfedte. Kitűnő szemei lehettek, hogy a nagy víztükrön nem veszítette el nyomunkat.

Mikor már körülbelül háromnegyed részét megtettük az utnak, legfeljebb még harminc lépésnyi távolságra lehetett tőlünk, éles csatakiáltást hallatott.

- Utolér minket! - szólt Old Surehand. - Ebben én vagyok a hibás, ön úgy uszik, ahogy még nem láttam, de a vízben két mázsa testet hordani, ez még a legerősebb óriást is feltartóztatja.

- Pshaw! A víz is viszi önt és ettől az egy indiántól még nem ijedek meg.

- Én sem. Ha idejön, elveszett; van késem és újból van erő a karjaimban.

- Engedje át nekem! Én nem voltam megköötözve.

- Le akarja szurni? Én ugyanis nem szeretek vért ontani, hacsak nem feltétlenül szükséges.

- Teljesen ez az én véleményem is. Egy ökölcsapást mérek a fejére és kiviszem magammal a partra.

- Sir, arra csak egy vadász képes, kit Old Shatterhandnak hívnak. Bizony nekem is vannak inaim és izmaim, de többször oda kell csapnom, ha el akarok kábitani valakit.

- Nem egyedül az erőtlől függ az; van annak egy fogása. Fog ismét uszni tudni?

- Igen; engedjen csak le; valószínűleg menni fog újból.

- Valószínűleg! És mégis harcolni akar ezzel az indiánnal? Ezt igazán csak egy Old Surehand tételezheti fel magáról.

- Ugylátszik, nagyon ismerős Önnek a nevem. Tudhatnám én is az önét?

- Mindjárt megmutatom, hogy hívnak. Próbálja meg előbb, hogy tud-e uszni egyedül.

A kísérlet sikerült; karjai nem mondták fel többé a szolgálatot. Valóban egészen sajtószerű helyzet volt ez. Két fehér, ki egy tóban uszik és indiánus csapat üldözi, úgy beszéltek egymással, mintha hintaszékeken himbálnák magukat valamelyik new-yorki társalgóban! Erre is csak westmannok képesek!

Mialatt Old Surehand megint kipróbálta erejét, nem jutottunk előbbre; a vörös gyorsan közeledett és még egy csatakiáltást hallatott.

- Engedje át őt tehát nekem és nézze végig, ha úgy tetszik, - kértem kísérőmet; majd visszafordultam.

Az ellenség látta, hogy szembe akarok vele szállani és megállott. A kést magasra emelte kezében és oda kiáltotta:

- Itt van Vupa-Umugi, a commancsák főnöke. Hire fel fogja falni mind a két fehér kutyát!

Ah, tehát ő volt az! Ez már tetszett nekem. Eddig lehetetlen volt vonásait felismerni.

- Itt pedig Old Shatterhand, akiről azt hiszed, hogy nem tud megmenekülni előled, - válaszoltam. - Kisérelj meg, hogy igazad van-e?

- Old Shatterhand! Old Shatterhand! - kiáltották, Old Surehand és a vörös egyszerre és az utóbbi, még hozzátette: - Ha te vagy az a rühes coyotta, akkor azonnal meg fogsz halni!

Ezekkel a szavakkal gyorsan a víz alá bukkott. Tehát küzdelem életre-halálra, éjjel a vizen! A főnök mellett akart felbukkanni és felém döfni; eszem ágába sem jutott megvárni ezt. Én is lebuktam, de mélyebbre, mint előre láthatóan ő. A víz, éppen úgy, mint a gyémánt, még sokáig megtartja a napközben beszívott fényt; ennek folytán egy jó uszó sötét estén viz alatt legalább olyan jól láthat, ha nem jobban, mint víz fölött. Talán öt méter mélységben lebegve, felpillantottam. Igen, itt volt a főnök, oldalt felettem! Csapásra nyújtotta ki a karját, mellyel a víz színére akart emelkedni. Én vele egyszerre tettem meg ezt a mozdulatot és mögöttem kerültem fel a vízből. A fejére kapott egyet az én vadászütéseimből, azután megragadtam a sörényét, hogy el ne süllyedjen.

- Old Shatterhand, valóban Old Shatterhand! Ezt hamar bebizonyította! - kiáltá Old Surehand.

- Igen, sir, én nem egészen szalonképes helyzetben mutatkoztam be önnek. Meg kell emiatt bocsájtania!

- Ez a hiba mindkét részről megtörtént, - kacagott. - De, sir, nem is képzeled, mennyire örülök...

- Satöbbi, satöbbi! - vágtam bele a szavába. - Erről majd később, talán csak holnap reggel. Most nem gondolhatunk a bókokra. Nagyon szeretném, ha karjainak a zsibbadtsága már elmúlt volna.

- Azt hiszem, túl vagyok rajta.

- Kisértse legalább meg! Nekem a vöröset kell cipelnem. Usszunk tovább!

És ime, ment! A mozgás és megfeszített uszás tulhamar következett a tagok előbbi, kényszerű helyzetére. Ugy látszott, hogy már rendbe jöttek izmai. Lassan usztunk, hogy kimélje magát és elértük a partot anélkül, hogy a gyengeség megismétlődött volna. Ott megkötöztük a főnököt, ki éppen visszanyerte eszméletét.

Vállalkozásunk szerencsésen, de egyben szerencsétlenül végződött. Megszabadítottam Old Surehandot és emellett elfogtam a commancsák vezérét, de ennek fejében elvesztettem Old Wabbit. Vajjon mi lett belőle? Old Surehand nem hitt a halálában. Az állította:

- Még csak ezután fogják igazán megismerni ezt az öreg fickót. Mess'surs! Elsőrendű külön és semmi sem csapja a földhöz. Fogadni mernék, hogy valami biztos helyen üldögél és a markába nevet. Egy ilyen ravasz rókát előbb tanulmányozni kell, hogy helyesen meg tudják ítélni. A legnagyobb szerencsétlenséget a legnagyobb szerencsévé tudja változtatni és egyáltalában nem csodálkoznám, ha hirtelen megjelenne és egy vagy pláne több foglyot hozna magával.

- Ha ugyan nincs ő maga is elfogva, - vettem ellen.

- Ebben az esetben segíthetünk rajta. Kicseréljük a főnökkel.

- Tehát nem tör ennek az életére?

- Isten ments! Nem a szokásom, hogy tetszelegjek a gyilkos szerepében. Tőlem persze nem érdemli meg, de ha tőlem függ és az öreg Wabblenak semmi baja sem történt, fusson Isten hírével.

- Egy véleményen vagyunk, Sir, nini, fejezet látok a vízben!

Ugy volt, ahogy mondtam. A commancsák egy része felhagyott az üldözéssel; mások folytatták azt és most megérkeztek. Fenyégető kiabálással és néhány lövéssel visszakergettük őket. Ezután el kellett társaimnak beszélni, hogy jutottunk a szigetre, majd hogyan usztunk át kettesben.

Még be sem fejeztem elbeszélésemet, mikor zajt hallottunk lenn a bokrok között. Hallgatóztunk. Az ágak zörögtek, remegtek, mint valami nagy állattól, talán lótól; majd parancsoló hang szólalt meg:

- Hajolj le szépen a lóra, te vörösbőrű, különben betöröd az orrod, th'is clear!

- Old Wabble! - mondá Old Surehand. - Látni fogják, Mess'surs, hogy ő egészen szószerint beváltja a jóslatomat.

És valóban, ő bujt ki a bokrok közül, maga mögött egy lovat vonszolva, melyre egy indián volt kötözve. A ló mögött még két másik lépdelt, melyek megrakott nyergeket hordtak.

- Én is itt vagyok újból! - szólt nevetve. - Hoztam magammal valamit, aminek hasznát lehet venni. Ah, good evening, Mr. Surehand! Már szintén megjött? Rögtön gondoltam, hogy reám nem is lesz ott szükség. Hogy Önt kiszabadítsa, ahhoz elég Mr. Shatterhand egyedül.

- Ugyan hol rejtőzött, Mr. Cutter? - kértem. - Már aggódtunk Ön miatt.

- Aggódtak? Szeretném tudni, miért és mi bajom lehetett volna? Én gondoskodom magamról, sőt még másokról is, amint mindjárt látni fogják.

- Ön nem is jött a szigetre?

- Eszembe se jutott.

- De miért nem?

- Mert nagy számár voltam; th'is clear. Azt hittem, hogy Isten tudja, milyen jól tudok uszni és víz alá bukni, de önnel nem tudtam lépést tartani. Az uszáson még szerencsésen átestem, persze csak odafelé; megint visszajönni és e mellett leggins-emet újból elveszteni, ez nem az én esetem. Azután meg víz alá bukni! És ha nem kerülök megint fel! Egészen jól bele lehet közben fulladni. A tutajon csüngve maradtam tehát és hagytam jönni, aminek jönni kell. Hirtelen olyan ordítás támadt, hogy csak úgy ingott a gőzösöm és a vörösek a vízbe ugráltak; egyetlen egy sem maradt a paron. Még a lóápolók is odarohantak és Önök után vetették magukat. Egyiküknek ott kellett maradnia és ezt akartam megkeríteni magamnak. Partra vitorláztam, tehát kibujtam a mennyezetem alól, ráugrottam és úgy fejbe vertem, hogy lecsücsült anélkül, hogy erre előbb engedélyt kért volna. Összekötöztem egy szíjjal, melyre a hus volt felaggatva. E közben támadt az a gondolatom, hogy élelemre is szükségünk van, ha - - ah, nem mondom meg hová akarunk menni. A legelőre futottam tehát és három lovat hoztam, egyet a vörös fickónak, kettőt a husnak; nyergek voltak ott. Kissé sietnem kellett; de minden úgy ment, mint ahogy kívántam és éppen, mikor visszausztak az első indiánok munkavégzetlenül, én a boy-val és a hussal elkocogtam. És most itt vagyok! Azt el tudom képzelni, hogy a hussal mi fog történni; de hogy ezzel a boy-val mit csináljunk, azon törjük a fejüket a többiek.

- Holnap futni hagyjuk, - vélekedett Old Surehand.

- Semmi kifogásom ellene. Ide lovon jött, vissza, menjen gyalog! De a főnök, hogy jutott ő a kezeik közé?

- Mr. Shatterhand fogta el.

- Talán a szigeten?

- Nem, hanem üldözés közben a tavon.

- Tehát tengeri csata. Majd később el kell beszélniük, hogy folyt le. Őt is futni hagyják?

- Igen.

- Kár! Ő jobban való akasztófára, mint futásra. De ne engedjék addig szabadon, míg az Ön fegyvereit és mindent, amit az indiánok öntől elvettek, vissza nem adják. Soha sem voltam indiánbarát; egyik sem ér egy hajítófát és gyengeségnek tartom, ha elnézőek velük szemben. Ha az előbb mind a százötven commancsájával együtt belefulladt volna a tóba, az emberiség ezzel sem veszített volna semmit; th'is clear!

Az oázisban

Texas, Arizona, Új-Mexico és az indián terület között, vagy másképpen kifejezve, az Ozark-hegység alsó és felső Sierra és Guadalupe és a Gualpahegység nyulványai között, a magaslatoktól körülvéve, melyek a Rio Pecos felső folyását és a Red River Sabine, Trinidad, Brazos és Colorado forrásait környezik, egy rettenetes földdarab terül el, melyet az Egyesült-Államok Szaharájának lehetne nevezni.

Éles, izzó homokból álló sivár területek kopár, égetően forró sziklásokkal váltakoznak, melyek még a legigénytelenebb növényzetnek sem tudják rövid létüknek legszerényebb feltételeit sem nyújtani. Élesen, átmenet nélkül követi a hideg éjszaka a szuró napot. Egyetlen magányos dschebel (hegy), egyetlen zöldelő wadi (völgy) sem szakítja meg a halott, egyhangú sivatagot, mint a Szaharában; egyetlen csendes bir (kut) sem varázsol üdítő nedvességével kis oázist elő; még az átmenet is teljesen hiányzik az erdős hegyvidékről az élettelen, terméketlen homoktengerhez és a halál mindenütt egészen leplezetlenül lép legrettenetesebb alakjában az ember elé. Csak itt-ott akad - Isten tudja, milyen erő kelti életre és táplálja - egy-egy magányos, bőrszinű mezquité bokor, mintegy gunyképpen a valami zöldféle után sóvárgó szemnek és néha-néha éppen ilyen bámulattal találkozik az ember egy vad kaktuszfajtajával, mely vagy magányosan áll vagy bokrokat alkot, vagy pedig messzi kiterjedésű területeket foglal el anélkül, hogy létét meg lehetne fejteni vagy magyarázni. De sem a mezquité, sem a kaktusz nem nyújt örömdetes, jóleső látványt, színe szürkésbarna, alakja csunya; vastagon lepi el a homokpor és jaj a lónak, melynek gazdája olyan vigyázatlan és ilyen kaktusz vadonba vezeti! A hegyes, tűéles és acélkemény tuskók úgy felsértik lábait, hogy sohasem tud többé jól futni; a lovasnak azonnal ott kell a szegény állatot hagynia és ha nem öli meg, az a nyomorult sors jut osztályrészéül, hogy lassan pusztul el.

Mindezen nehézségek mellett is, melyekkel ez a sivatag bővelkedik, az ember mégis oly vakmerő volt, hogy odamerészkedik. Utak vezetnek rajta keresztül, fel Santa Féba és Fort Unionba, át El Paso de Nortehoz és le Texas zöldelő prairieihez és vízben dús erdőihez. De az ut szó alatt nem szabad olyan csinált utat érteni, amilyent a civilizált országokban ennek neveznek. Átlovagol egy magányos lovas vagy rastreador (aranyásó), vakmerő kalandorok társasága vagy egy kétes indiáncsapat a sivatagon, átcammog egy-egy csigalassuságu ökrörszékér a pusztaságon, de az, amit utnak nevezünk, nincs, még az a rövid ideig tartó kerékcsepás sem, amilyent Délamerika pampáin találunk. Mindenki a saját feje után lovagol vagy hajt, ameddig a talaj neki némi tájékoztatást nyújt, amelyből felismerhető, hogy még egyáltalában a helyes irányban van. De ezek a jelek lassan-lassan még a leggyakorlottabb szem előtt is eltűnnek és innen kezdve úgy segítenek a dolgon, hogy az irányt cölöpökkel jelzik, melyeket meghatározott távolságban a földbe vernek.

De ez a sivatag mégis oly áldozatokat követel, melyek, területét tekintetbe véve, sokkal számosabbak és borzalmasabbak, mint azok, amelyeket Afrika Szaharája és Ázsia Szaharája, vagy Gobi pusztája, mint rettenetes adót megkiván. Embercsontvázak, állati hullák, nyeregmaradványok, kocsidarabok és más borzalmas maradványok hevernek az ut mellett és néma történeteket mesélnek, melyeket a fül nem hall ugyan, de a szem annál világosabban lát és a képzelőtehetség teljesen kiegészít. Felette pedig, magasán a levegőben, dögkeselyűk lebegnek, melyek minden élő mozgást, amit odalent megpillantanak, aggodalmas kitartással követnek, mintha egészen határozottan tudnák, hogy biztos zsákmányuk nem menekülhet előlük.

És hogy hívják ezt a sivatagot? A körülötte fekvő területek lakói különböző, majd angol, majd francia vagy spanyol nevet adnak neki; a levert cölöpökről azonban, melyek az utat jelzik, messzi távol vagy Llano estacado vagy Staked plain néven ismeretes...

Körülbelül ezeket irtam valamelyik korábbi elbeszélésemben, mikor a rettenetes Llano estacado borzalmait jellemeztem. Mikor azt mondtam, hogy nincs kut, mely egyetlen oázist varázsolna elő, még nem tudtam róla, hogy a Staked Plains-on kivétel is van, amelyet csak később ismertem meg. Van a sivatag közepén egy oázis is, ez volt annak a lakóhelye, kiről Winnetou ízenetében közölte velem, hogy a commancsák meg akarják támadni, tudniillik Blody-Foxnak.

A „véres róka!” Már ez a név is szokatlan életre mutatott. Mostani képviselője, mint gyerek egy kiránduló karavánhoz tartozott, kiket a Llano estacadoban egy „stakemann”-banda megtámadott és legyilkolt. Egy Helmers nevű farmer megtalálta a kirabolt hullákat és még életet fedezett fel a fiuban, kinek koponyáján mély seb tátongott; bekötötte és magával vitte farmjára, Helmers-House-ba. A gondosan ápolt gyerek kiállotta a veszedelmes sérülést és újból egészséges lett, de teljesen elfelejtett mindent, ami a támadás előtt történt, még a nevét is. De mindenkinek nevének kell lennie és mivel, mikor megtalálták, vérről volt elárasztva és azután lázalmában nagyon gyakran említette a Fox nevet, Helmers azt következtette, hogy apját így hívták, elhatározta tehát, hogy Blody-Foxnak nevezi el.

A fiucska pompásan fejlődött testileg is, lelkileg is, de agyát hiába erőltette meg, nem tudott a támadáselőttre visszaemlékezni. Azt nagyon jól tudta, hogy nézett ki az az ember, akitől az ütest kapta; annak arca világosan állott előtte; de többet semmit sem tudott, azt sem, miért említette olyan sokszor a Fox nevet. Helmers örült szeretett fia rendkívüli fejlődésének, csak egy tekintetben nem volt vele megelégedve; nem tudta ugyanis a házhoz szoktatni. Birtoka a Llano estacado északi szélé mellett terült el és alig tudta a fiú megülni a lovat, már lovon kóborolta be a sivatagot, ahelyett, hogy nevelő apja földjén tette volna magát hasznossá. Ezen, semmiféle fáradság és figyelmeztetés ellenére sem lehetett változtatni. Mikor Helmers egyszer emiatt szokatlanul megharagudott, Bloody-Fox kijelentette:

- Az enyémekeket a „Llano keselyűi” ölték meg és én feltettem magamban, hogy ezeket a keselyűket az utolsó szálig kiirtom. E célból szükséges, hogy úgy megismerjem a Llanot, mint a zsebemet. Ha ezt nem engedik meg, akkor inkább élni sem akarok.

Olyan határozottsággal mondta ezeket, hogy Helmers tanácsosnak látta engedni; sőt elhatározta, hogy a fiuból olyan férfit nevel, aki képes lesz a keselyűk tiszteletét kivívni. Ennek következtében Blody-Fox tökéletes szabadságban nőtt fel, jöhetett-mehetett, amikor és ahova akart és olyan merész lovas, fegyverrel bánni tudó céllövő lett belőle, hogy nem tagadhatta meg tőle a csodálkozó elismerést még Winnetou sem, mikor vele később megismerkedett. Helmers születésre nézve német volt és úgy látszik, hogy Blody-Fox szülei is németek lehettek, mert jóllehet minden régi dolog eltűnt emlékezetéből, az angolt gyorsabban tanulta meg, mint bármely más gyerek, de a német semmi fáradságába nem került, úgy, hogy fel kellett tételezni, hogy ezt a nyelvet már korábban is beszélte.

Ha azt kérdi valaki, hogy mi az a „stakemann” vagy a „Llano estacado keselyűi”, akkor a válasz a következő: Már említettem, hogy az ugynevezett utakat, melyek átvezetnek a sivatagon, onnan kezdve, ahol megszűnnek a természetes jelek, cölöpökkel szokták megjelölni. Ezeket az utakat becsületes embereken kívül olyanok is használták, kik erkölcsi halottak voltak, munkakerülők, elzüllött egyének, kiknek kerülni kellett a lakott Keletet, mert biztos volt, hogy a bírósággal kerülnek érintkezésbe, lelkiismeretlen fickók, kiknek nem volt veszteni valójuk és mivel saját életüket semmire sem értékelték, nem becsülték más

emberekét sem. Nem élnek ezek egyébből, mint rablásból és ehhez a Llano, ha nem is a legkiadósabb, de mindenesetre a legelhagyatottabb terület volt nekik. A sivatag szélén volt a buvóhelyük és az utak közelében leselkedtek az utasokra, kik a Llanon akartak áthatolni. Hozzájuk csatlakoztak, vagy mint egyszerű utitársak vagy mint vezetők, szövetségeseiket pedig előre küldték, hogy távolítsák el a cölöpöket és rakják le megint téves irányban; innen a nevük: stakemann (cölöpös ember). Aki ezeket a cölöpöket követi, letér a helyes útról és a biztos pusztulásba megy; nyomorultul éhenvesz, ha már előbb le nem gyilkolják és a tulajdona a Llano keselyűinek emberei vagy jobban mondva embertelen kezeibe kerül. Innen van az, hogy százak és százak csontjai fehérlenek a napsütés legmélyebb magányában és senki sem tudja, honnan kerültek, ide ezek a szerencsétlenek.

Ilyen stakemann-bandának esett az a karaván is áldozatul, melyhez Blody-Fox tartozott. A gyilkolás rettenetes jelenete emlékében maradt, ez támasztotta benne azt a forró óhajt, hogy ezeket a keselyűket az utolsó szálig kiirtsa és ha merész és nehéz volt is ez a feladat, meg volt benne az összes ehhez szükséges tulajdonság.

Bekalandozta lassacskán a Llanot minden irányban, megismerte a sivatag minden talpalatnyi földjét; megbarátkozott annak minden veszélyével és olyan szerencséje volt, ami céljának keresztülvitelét végtelenül megkönnyítette, hogy a pusztaság közepén zöldelő, vízdús oázist fedezett föl. Ez annyit, sőt még sokkal többet ért, mintha száz szövetségesre tett volna szert.

Ezt a helyet titokban tartotta. Senki, még Helmers sem tudott róla semmit, pedig neki köszönhette életét. Az idők folyamán házikót épített magának a víz mellett és ennek falait buján tenyésző golgotinággal futtatta be. Vad mustangokat fogott és titokban ide hozta, hogy mindig pihent lovai legyenek, ha egyiket kifárasztotta. Ez olyan gyorsaságot adott mozgékonyságának, melyet különben nem tudott volna kifejteni; ezáltal lehetségessé vált, hogy a Llanonak hol az egyik, hol az ellenkező oldalán jelenjék meg. Élelmet és lőszert hordott a házikóba. De, hogy az oázist és az ott elhelyezett lovakat távolléte alatt is gondozzák, olyan valakire volt szüksége, kiben megbízhatott és kiről tudhatta, hogy nem fogja titkát elárulni. Volt egy öreg néger asszony, Sanna nevű, ki nagyon szerette őt és elfogadta ajánlatát. Évek hosszú során át élt ebben a mélységes magányban anélkül, hogy elkiváncoznék a házikóból és hűségéért olyan jutalmat nyert, mely fényes napsugárral aranyozta be öreg napjait. Tenességében ugyanis egy ültetvényes rabnője volt valaha, ki egyetlen gyermekét, egy fiúcskát, elszakította tőle és eladta. Később őt is elkótyavetélte és hányt-vetett élet után került Staked-Plain-be; sohasem tudta fiát, Bobot, elfelejteni; gondolatai éjjel-nappal nála voltak és megesküdtött volna, hogy nem fog addig meghalni, míg fiát viszont nem látta. Ekkor kerültünk mi a Llanora és megismerkedtünk Blody-Fox-val. Velünk volt egy westmann és ennek egy elválaszthatatlan kísérője, egy néger, ki valaha szolgája volt. A feketét Bobnak hívták és örömteljes meglepetésünkre, meg az öreg Sanna elragadtatására kiderült, hogy ő az eladott néger fiú Tenességéből. Ettől kezdve együtt maradtak, hogy csak a halál válassza el őket egymástól.

Attól a pillanattól kezdve, hogy Sannát a házába vette, Blody-Fox hozzáfoghatott tervei megvalósításához vágya szerint. Mivel ritkábban jelent meg szerető apjánál; de mikor odament, ez tőle mindig valami újságot hallott és ez az újság nevezetesen valamelyik stakemann halála volt. Majd itt, majd ott emberi hullára bukkantak, kit pontosan homlokon lőttek és ha kikutatták zsebei tartalmát, bizonyára olyan tárgyakat találtak bennök, melyek valamely rablásból származtak és így bebizonyult, hogy a halott a lestjáró emberek közé tartozott. Ilyen esetek idővel mind gyakrabban ismétlődtek és a homlokon ütött seb nemsokára csálhatatlan bizonyítéka lett annak, hogy a halottat megbüntették „keselyűnek” kell tartani. De ki volt a titokzatos bosszuálló? Senki sem tudta és maga Helmers sem sejtette.

Nem csoda, hogy nemsokára monda keletkezett monda után erről a bosszuállóról. Voltak emberek, kik állítólag látták őt, amint nyilsebesen vágatott a távolban, de sohasem oly közről, hogy világosan felismerhették volna. Ma egy kereskedő látta a Llano legdélibb határán és egy órával később egy, a homlokán átlőtt hullára talál; holnap egy utazó csapat a Plain szegélyén puska lövést hall és mikor arra a helyre jutnak, halott fekszik ott, homlokon találva. Egy nap mulva emberek térnek be Helmershez, kik a Llanon táboroztak és a világos holdfényben állítólag vágató lovaszt láttak, amint feltűnt az egyik oldalon, mellettük elvágatott és a másik oldalon újból eltűnt. Végül a babona vette birtokába ezt a megfoghatatlan személyiséget; nem is volt ember ez a lovas, hanem földöntuli lény, aki villámgyorsan repült a Llano egyik végétől a másikig. Hogyan fejthetett volna ki halandó ilyen gyorsaságot és hogy különböztethette volna meg ilyen biztonsággal a rablót a becsületes embertől! „A Llano estacado szelleme átsuhant a Plain felett”, beszélték; „az avenging-ghost (bosszuálló szellem) újból elvitt egy stakemant”.

A becsületes emberek fellélegzettek; a stakemannok jobban összetartottak; nem merészkedtek többé egyenként, vagy kisebb csoportokban a sivatagba, hanem bűnös vállalkozásaikat nagyobb egységekben hajtották végre. De ez sem nyújtott nekik biztonságot. Huszan, vagy még többen táboroztak együtt; egyszerre csak lövés esik, majd még egy és kettőjüket golyó találja homlokon, nem messze tőlük pedig felhangzik egy tovarohanó paripa dobogása.

Ebben az időben történt, hogy mint fentebb említettem, több westmannal Helmershez kerültem, hogy átlovagoljak az Estacadon és a másik oldalán összetalálkozzam Winnetouval. Itt tudtuk meg, hogy egy kivándorló karaván van előttünk, mely szintén át akar menni a Plain-en. Néhány férfi, kiket Helmersnél láttam, felkeltette gyanumat, mikor eltávoztak, követtem nyomukat és meggyőződtem róla, hogy a kivándorlókat tévutra vezették. A scout, kire rábízták magukat, cölöpös ember volt és társai az áldozatra lestek... Természetesen mi is gyorsan felkerekedtünk, hogy segítséget vigyünk a veszélyben forgóknak.

Ugyanekkor Winnetou, ki reám, várakozott, commancsával találkozott, kiket akkoriban nem kellett kerülnie, mert éppen béke volt közöttük és az apacsok között. Tőlük megtudta, hogy főnökük elé lovagolnak a Llanora, kinek ott át kell jönnie, de nagy veszélyben forog, mert jelentékeny számú stakemann verődött össze, kik úgy látszik, valami támadást forgatnak a fejükben. Ezek ugyanazok a „keselyük” voltak, kiket felfedeztem. Miután Winnetou tudta, hogy megbeszélésünkhöz hiven nekem is a közelben kell már lennem, aggódni kezdett érettem és elhatározta, hogy nem várakozik rám, hanem elém lovagol. Felajánlotta tehát kíséretét a commancsáknak és ezek örömmel fogadták ajánlatát, most nekik és veszélyeztetett főnöküknek is csak hasznára lehetett, hogy olyan férfi van velük, mint Winnetou.

Ennek következtében a különben oly kihalt Estacadot most négy csapat tette élénkké, melyek közül három egy és ugyanazon irányban haladt; a kivándorlókat áruló scoutjuk délfelé vezette a tervezett halálba; ugyancsak délfelé követték őket a stakemannok is, ezek mögött jöttem én kísérelimmel, hogy meghiúsítsam a tervezett csínyt. Nyugatról pedig Winnetou közeledett a commancsákkal, kik sajnos tul későn jöttek, mert kiderült, hogy főnöküket már meggyilkolták a „keselyük”.

Miután mi délnek, a commancsák keletnek lovagoltak és az időpont véletlenül oly pontosan megegyezett, mintha összebeszéltünk volna, derékszőgben kellett összetalálkoznunk, még pedig az oázis közelében, melynek létezéséről persze sejtelmünk sem volt. Blody-Fox szintén tudomással bírt a stakemannok szándékáról; meg akarta menteni az idegeneket és elébük lovagolt sivatagszigetéből, hogy előre figyelmeztesse őket. Szerencsétlenségére helyettük a „keselyűkre” bukkant, kik azonnal üldözőbe vették. Lovának gyorsasága következtében észak felé elmenekült előlük, velünk találkozott és természetesen csatlakozott hozzánk. Három óra

hosszat vágtattunk, de a kivándorlókat csak akkor tudtuk utolérni, mikor már besötétedett. Szekereikből négyszöget alkottak és ebben táboroztak; igaś ökreik a szomjuságtól már nem tudtak tovább menni és ők is félíg el voltak ernyedve; amint kiderült, a scout megfürta a vizeshordóikat. Mikor megérkeztünk, ő elmenekült.

Időközben Winnetou is erre a vidékre ért anélkül, hogy én sejtettem volna és csodálatos szimatjával felfedezte a stakemannokat. Hozzájuk lopódzott, kik természetesen nem gyújtottak tüzet, mert nem gyújthattak és éppen abban a pillanatban érkezett, mikor a megszökött scout hozzájuk csatlakozott és megmondta nekik, hogy mi találkoztunk a kivándorlókkal. Ahelyett, hogy ezt figyelmeztetésnek vették volna, még örültek neki, hogy általunk még nagyobb zsákmányhoz jutnak és elhatározták, hogy reggeli szürkületkor megtámadnak. Winnetou hallotta mindezt, visszakuszott a commancsákhoz és ezekkel hozzánk lovagolt. Ez megint egyike volt az ő mesterműveinek! Milyen boldog voltam, hogy én már most itt találkozom vele össze! A commancsa csapat megkétszerezte erőnkét és ő maga többet ért, mint ők együttvéve.

Mikor felvirradt a reggel, elrejtőztünk a szekerek mögé. A stakemannok közeledtek; harmincötöt számláltunk. Mostanában már ilyen nagy számban szoktak fellépni az avenging-ghostól való féltükben. Nem sejtették, hogy mi tudunk róluk és azt hitték, hogy könnyű dolguk lesz. Első sortüzünk ötven lépés távolságról találta őket és valósággal pánikot okozott közöttük. Ijedtségtől ordító embergomolyag volt az egész; a halottak és nehéz sebesültek lepotyogtak; a gazdátlaná váló lovak növelték a zavart; majd felbomlott a rend és aki még nyeregben tudta magát tartani, déli irányban elmenekült. Szempillantás alatt lovainkon ültünk és utánuk vetettük magunkat. Mindegyiket megöltük. Közülök a legutolsó elérte Blody-Fox eddig titokban tartott oázisát. Ott lezuhant lováról és kitörte a nyakát. Ő volt a vezér és csak azért jutott el ilyen messze, mert neki volt a leggyorsabb lova. Felismertük benne azt a hirhedt gonosztevőt, ki messze távol Stealing-Fox név alatt volt ismeretes és csodák-csodája! Blody-Fox a legnagyobb izgalom hangján jelentette ki nekünk, hogy egészen határozottan ő volt az, aki annak idején tátongó fejsebét okozta; még csak kétség sem fér hozzá, mert azt az ütést soha sem tudta elfelejteni. Akkor is Foxnak nevezte magát, persze nem Stealing Foxnak és a vezetőjük volt. Így már természetesen könnyű volt megérteni, hogy a megmentett fiu miért emlegette lázálmában olyan gyakran a Fox nevet.

Ha majdnem csodának tűnt fel előttünk, hogy Blody-Fox ilyen váratlanul felfedezte szüleinek gyilkosát, épügy legalább annyira elbámultunk, mikor kiderült, hogy Bob a néger, az öreg Sanna fia. És mikor azután ráértünk, hogy figyelmünket a környezetnek szenteljük, ez harmadik és még sokkal nagyobb csodának tűnt fel. Akadtak ugyan öreg vadászok és indiánok, akik azt állították, hogy a sivar Llanó estacado közepén víz van, mely mellett a legpompásabb fák és virágok nyílnak, de ezt senki sem akarta elhinni nekik. Én magam is hallottam erről, de mindig kételkedtem benne. Most a szemeim előtt láttam.

Persze, ha a Szaharára gondolok, melynek homok- és sziklatalajában kisebb-nagyobb mélységben van víz bőségben, akkor egyáltalában nem tűnik fel viztanilag megmagyarázhatatlannak ez az oázis a Llanóban. A Plain sivatagát a Rio Pecostól egy hegylánc választja el, mely sokhelyütt egyszerűen ellankásodik, de néhol több szakadékot képez, melyek között hosszú völgyek terülnek el, melyeket keskeny kereszt-völgyek szelnek ketté és ezek szája a Llanó felé nyílik. Ezekről a magaslatokról a kereszt-völgyekbe különböző kis patakok folynak, melyeknek partján bokrok, sőt fák is igen jól tenyésznek. Ezek a zöld foltok, mint félszigetek, vagy mint üde nyelvek nyulnak bele az Estacado homoktengerébe és öblöket alkotnak, hol fű és növény kellő táplálékot talál. A patakok elapadnak, mihelyt a homokba érnek, de nem párolgás útján. A víz beszívárog a laza talajba és össze kell gyűlnie ott, ahol szilárd medret

talál, mely nem engedi át a vizet. Nem szabad egyáltalában a Llanot egészen vízszintes alföldnek gondolni, hanem egy lankásnak, melynek legmélyebb részén a víznek felszínre kell bukkanni, még pedig krisztálytisztán, mert a homok átszűri.

Blody-Fox oly sokáig őrzött titkát, sajnos, most már megismertük; meglátszott, hogy nem is nagyon volt az inyére, de beletörődött a változhatatlanba és csak később vette ki tőlünk az ígéretet, hogy egyelőre hallgassunk felőle. Várni lehetett, hogy most hosszú ideig nem lesz alkalmunk az aveging-ghostot játszani; rendet csináltunk a stakemannok között és ha heverték is még elszórtan, bizonyosan hallottak a harmincöt „keselyű” haláláról és ez jó lecke volt nekik. A kivándorlókat az oázisba vezettük, ott maradtak néhány napig, majd felfrissülve folytatták vándorlásukat. Elkísértük őket a Pecosig. Arisonába mentek; ott azután mesélhettek az oázisról; vagy valótlannak tartották beszédüket, vagy ha el is hitték, nem nyílt alkalmuk kihasználni ezt. Mi, többi fehérek, sokkal hamarabb abba a helyzetbe kerültünk, hogy a Llanora jöjjünk, de feltettük magunkba, hogy mindenki előtt hallgatunk Fox zöldelő szigetéről a sivatag közepén.

Másképpen állott a dolog persze a commancsákkal, kik sajnos, most már szintén ismerték a titkot. Meg kellett ugyan ígérniök, hogy nem beszélnek róla, de mégis meg voltunk róla győződve, hogy nem tartják meg a szavukat. Ez a hely nem volt értéktelen az ő törzsüknek.

Ha onnan, ahol most voltunk, egyenes vonalat húznánk nyugat felé, a folyó tulsó oldalán ez a vonal oly vidéket érintene, mely a messze nyugat legveszedelmesebb zugának volna nevezhető, mert ott érintkezik a commancsák és az apacsok vadászterülete. Aki ismeri a viszonyokat, az tudja, hogy amióta ez a két nemzet csak létezik, soha sem volt közöttük tartós béke; a kölcsönös gyűlöletet már belenevelik, beleverik a gyerekekbe és valahányszor elásták közöttük a harci bárdot, elegendő volt a legcsekélyebb ok, hogy újból kiássák azt. Ilyen surlódások naponta akadhettek, hiszen a területek, nemcsak érintkeztek, hanem sokhelyen egymásba nyultak, sőt még meg sem voltak a határok állapítva. Határsértés vádja hamar készen volt, teljesen eltekintve attól a száz más októl, amely akadt, ha az ember harcot akar. A westmannok ezt a vidéket ennek folytán „the shears”-nak, ollónak nevezik, nagyon jellemző kifejezés! A minduntalan változó határvonalak úgy nyíltak és csukódtak, mint az olló és ha valaki közből került, különösen, ha fehér volt az illető, úgy szerencséről beszélhetett, ha ép bőrrel kiszabadult.

A két nemzet közötti gyakori küzdelmek odaát az „ollóba” szoktak fellángolni, majd átharapódzni a Pecon; a vesztést rendszeren belekergették a Llanoba. Micsoda előny, ha van a homok-sivatagban egy pont, hol gyülekezni és felüldülni lehet, míg az ellenség azt hiszi, hogy szomjan veszttek! Ilyen pont volt ez az oázis és a commancsák most megismerték ezt. Ha hazamennek, hallgatni fognak felőle? Nem tudtam ezt elképzelni és figyelmeztettem Blody-Foxot a veszedelemre, mely reá várt annak folytán, hogy a vörösek tudomást szereztek buvóhelyéről. Ő éppen olyan komolyan fogta fel a dolgot, mint én és így szólt:

- Igaza van, Sir. Oly hosszú időn át őriztem a titkomat és most hirtelen le van leplezve. De én magam vagyok a hibás.

- Hogy-hogy?

- Tegnap le kellett volna írnom Önöknek a környéket, akkor nem esett volna nehezükre, úgy intézni a dolgot, hogy a stakemannok nem menekülhettek volna ide.

- Ez persze igaz.

- Akkor csak Ön tudott volna róla és bizonyosan senkinek sem árulta, volna el. Most azonban, ahogy a dolog áll, három oldalról is várhatok látogatást.

- Ugy hiszem csak a commancsáktól.
- Az apacsoktól is.
- Nem. Csak egy apacs van, ki ismeri és ez Winnetou.
- Azt hiszi, hogy odahaza nem fog beszélni róla?
- Biztosan nem, ha megkéri őt.
- Meg fogom kérni. De a fehérek!
- Azok nem árulnak el semmit; kivétel nélkül hallgatag fickók.
- Elhiszem. Másoknak nem beszélnek róla; de megjegyzik félreeső otthonomat és nemsokára ismét felkeresik.
- És ezt nem óhajtja?
- Nem.
- Hm, ez nem valami barátságos felelet.
- Én másképen értem. Őket szívesen látnám; de ha megteszik, elárulják az oázist. Őket, vagy nyomaikat meglátják mások és követik őket. Nem igaz, Sir?
- Mindenesetre őket kérni fogjuk tehát, nemcsak, hogy hallgassanak, de hogy ne is jöjjenek ide soha többet.
- Ez öngyilkosság lenne. Előfordulhat, hogy valamelyikök egyszer a Llanoba bajba jut és elpusztulna, ha nem jöhetne ide a forráshoz. Ilyen esetben kivételt kellene tennie. Megbeszélne ezt velük ilyen értelemben Mr. Shatterhand?
- Szívesen.
- De ön és Winnetou ki vannak ez alól véve. Önök jöjjenek olyan gyakran, amint csak lehetséges; Önök csak úgy fogják megtenni az utat, hogy senki más nem követheti Önöket és nem fedezheti fel kunyhómat; erről mindkettőjüknel meg vagyok győződve.
- Jó, teljesíteni fogjuk kívánságát. De mit szándékozik tenni, hogy megkimélje, vagy megvédje magát a commancsák látogatása ellen?
- Semmit. Vagy csináljak várat a kunyhómból?
- Azt nem lehet.
- Vagy vegyek ide annyi embert, hogy visszaverhessek egy támadást?
- Az is lehetetlen.
- Ugy nem marad más hátra, a dolgokat úgy hagyni, amint vannak. Az egyetlen változás, melyet teszek, abból áll, hogy Bob itt marad az anyjánál; van tehát egy segédem, ha itthon vagyok, távollétemben pedig Sanna nem lesz egyedül. Gondolja, hogy megfogadhatom őt?
- Sőt tanácsolnám Önnek. Hűséges, nem ostoba és bátor ember. Velünk volt a sivatagban és ha első szereplését nem is lehet fényesnek nevezni, mégis jó szolgálatot tett nekünk. Én is amellett vagyok, hogy itt ne csináljon semmiféle változtatást. Kis éberség a commancsák miatt; ez az egész, amit Önnek tanácsolok. Talán ezek a vörösek nem így gondolkoznak, mint mi, hogy a stakemannok alapos leckét kaptak, tehát nem kezdenek semmihez és ennél fogva ők is óvakodni fognak ezentúl hadjárataikat kényszer nélkül ide kiterjeszteni.
- Ezt gondoltam én is nyomban és megnyugodtam. Remélhetőleg nem fogunk csalódni.

Ennek a gondolatnak helyessége bebizonyosodott. Az idők folyamán később is ottjártam néhányszor az oázisban és megtudtam, hogy Blody-Foxot egyetlen commancsa sem háborgatta. Fehér ember sem látogatta meg azóta és az volt a dolog színezete, mintha titkának felfedezése nem lenne egyértelmű annak nyilvánosságra jutásával. Ami a „Llano estacado” keselyűit illeti, egészen úgy történt, ahogyan gondoltuk; hosszú ideig semmit sem lehetett hallani felőlük; majd egyes rablások fordultak elő, melyeknek okozója egyetlen ember volt, aki Fox által felfedezve, az ismert módon nyerte el büntetését. Az akkori tanukon kívül senki sem látszott sejteni, hogy ő az avenging-ghost; hiven megőrizték titkát. Sok helyen voltam fültanuja a fantasztikus elbeszéléseknek erről a témáról és soha nem hallottam célzást afelől, hogy kinek a személyéhez fűződik tulajdonképpen ez a szellemjárás.

Mikor Blody-Foxot megismertem, még egészen fiatal volt; elképzelhető tehát, milyen nagyra volt hivatva, mikor már ebben a korban olyan tulajdonságai és képességei voltak, hogy még egy olyan férfit is bámulatba ejtett, mint Winnetou. Minek kell belőle válnia, ha ebben az arányban tovább fejlődik!

Voltak évek, mikor nem is jártam Amerikában. Később Black-Hillsban találkoztam Winnetouval és megtudtam tőle, hogy Blody-Fox jól érzi magát és a commancsák nem látogatták meg. Odafele a Coteaunál váltunk el, hogy négy hónap múlva a Sierra-Madre mellett találkozunk újból és el lehet képzelni, milyen hatást tett rám, mikor ott az apacs üzenetét olvastam, hogy figyelmeztetnie kell Blody-Foxot, mert a commancsák meg akarják támadni.

Ily hosszú időn át nem jutott eszükbe felkeresni az oázist, milyen okuk lehetett, most megtenni ezt, mégpedig ellenséges szándékkal? Tőlük ered-e a terv vagy Blody-Fox hívta-e ki bosszújukat valamely cselekedetével? Hiábavaló most feltenni ezeket a kérdéseket; a választ csak később kaptam meg saját magától.

Fontosabb volt az a kérdés, vajjon Winnetou egyenesen a Llano estacadoba lovagolt-e vagy sem. Azt írta nekem, hogy figyelmeztetni akarja és ha csak erről van szó, feltehető, hogy egyenesen tette meg az utat. De ahogy én ismertem az apacsot, ő nem elégedett meg egyszeri figyelmeztetéssel, hanem lehetőleg a mentést is hozzáteszi, ez pedig csakis abból állhatott, hogy megfelelő apacs-sereggel Blody-Fox segítségére megy. Melyiket választotta most a két út közül? Bármilyen nehéznek is látszik ez a kérdés, olyan könnyű válaszolni rá. Egyszerűen csak időről volt szó. Ha ez rövid volt, Winnetou egyenesen Foxhoz lovagolt; ha kifutotta az idő, hogy segítséget hozzon, úgy törzsének táborához lovagolt, hogy megfelelő számú harcost hozzon a helyszínre.

De honnan tudhatta meg Winnetou, hogy van-e ideje vagy nem? Egészen egyszerűen úgy, mint én. Ha ezer más ember nem is jött volna rá, neki, ki utolérhetetlen mester volt a kémlelésben, bizonyára nem kerülhették ki a figyelmét a commancsák, kiket a „Kék víz” mellett meglátogattunk és ha nem is lett volna lehetséges kihallgatnia őket és így megtudni, hogy további száz ember megerősítésére várnak Nale-Masiuv főnök vezérlete alatt; a külső jelekből is biztosan felismerte, hogy nem sietnek valami nagyon. Nagyon valószínű tehát, hogy előbb törzsét kereste fel.

Talán ez nem is volt szükséges, mert talált küldöncöt, kit oda küldhetett. Az apacsok mindenestre megtudták, hogy a commancsák kiásták a harci bárdot, tehát felderítőket küldtek ki saját biztonságukra. Ha Winnetou találkozott valamelyikkel, ami semmi esetre sem tartozott a lehetetlenség közé, úgy ezt küldte haza, maga pedig tovább lovagolt, mert csak ő ismerte az oázis útját.

Még tovább is jutottam a következtetésekben: jól ismertem az én Winnetoumat és tudtam, milyen körültekintően szokott cselekedni. Tudta, hogy melyik napon érkezem meg Sierra Madreba; megtalálom céduláját és azonnal követem, ezt sejtette. Éppen olyan jól ismerem az utat, mint ő; nem volt olyan nehéz tehát meghatározni, körülbelül milyen vidéken lehetek bizonyos időpontban. Ha ő egyenesen a Llano estacadora ment, gondoskodnia kellett arról, hogy harcosai megbízható vezetőt találjanak az oázis felé és ez a vezető csak én lehettem. Ebben az esetben egészen bizonyosan egy apacsot fogok találni utközben, kinek az a feladata, hogy reám várakozzék és tájékoztasson engem. Hamarosan kiderül, hogy milyen helyesen ítélt meg Winnetout.

Egyelőre azonban nem tartottunk még ennyire. Még a Saskuan-Kui mellett táboroztunk és virradatra vártunk, hogy tárgyaljunk a commancsákkal. Old Surehandnak vissza kellett kapnia mindent, amit elvettek tőle, főleg a fegyvereit; ennek fejében szabadon akarták engedni fogoly főnöküket, Vupa-Umugit.

Voltunk olyan elővigyázatosak, hogy nem maradtunk a parton, mert ezt a helyet ismerte az ellenség és a bokrok védelme alatt könnyen meglephetett volna, hanem kimentünk egy darabon a prairiere, mert ott nem lopódzhattak észrevétlenül a közelünkbe. Megjelöltük az örködés sorrendjét és alhatott, aki akart. Eszembe sem jutott reggelig ébren maradni; nem lehetett tudni, milyen erőfeszítéseket hoz a holnap. Végtelenül örültem, hogy Old Surehandot megláthatom világosban, most nagyon sötét volt ahhoz, hogy megszemléljem őt, ahogy szeretném. Később bevallotta, hogy ő éppen olyan kíváncsi volt reám. Sok, nagyon sok beszélni valónk lett volna; de egyikünk sem volt tulságosan bőbeszédű ember és aludni akartunk. Egyet azonban már most tudnom kellett; megkérdeztem tehát, mikor mellettem lefeküdt aludni:

- Engedjen meg, Sir, egy kérdést, mielőtt becsukja a szemét! Valami határozott célja volt, mikor erre a vidékre lovagolt?

- Igen. Át akartam menni a mescalero-apacsokhoz, hogy esetleg találkozzam Winnetouval és az ő segítségével esetleg Önt is megismerhessem. Hiszen valóságos szégyen, hogy annyi ideje westmann vagyok és még nem láttam sem Winnetout, sem Old Shatterhandot!

- Mi sem ismertük még Önt; ez ugyanaz a dolog. De eleget hallottunk Önről, Sir. Kívánságának második része, hogy engem láthasson, előbb teljesült, mint gondolta, első fele pedig kielégíthető anélkül, hogy mescalero-khoz kellene lovagolnia. Én ugyanis utban vagyok, hogy Winnetout másfelé keressem fel.

- Hol, Sir? Merre van ő most?

- A Llano estacadon.

- Teringettét, ez pompás! Önnel és vele a veszedelmes Estacadon! Magával visz, Sir?

- Nagyon szívesen, hiszen az természetes. Önt és segítségét nagyon jól használhatjuk. Majd reggel elbeszélem, hogy miért, most feltétlenül aludnunk kell, hogy erőre kapjunk; egyelőre csak annyit akarok mondani, hogy a commancsákkal való táncról van szó!

- Ezekkel itt, vagy másokkal?

- Ezekkel és másokkal, kik még hozzájuk csatlakoznak. Hiszen hallotta, hogy mit beszéltek. Nem tárgyaltak mostani kirándulásuk céljáról?

- Igen, de oly halkán és óvatosan, hogy semmit sem érhettem. Vigyen magával, Sir, vigyen magával! Mint egy gyerek, úgy örülök, hogy leróhatom a tartozásomat velük szemben, hogy hagytam magamat meglepni tőlük, mint egy greenhorn. Mit kell rólam gondolnia! Évek óta

óhajtottam, hogy megismerhessem Önt és valamilyen módon csatlakozhassam és ime, most ez a vágyam teljesült; oly módon teljesült, hogy valósággal szégyelni kell magamat; th'is clear, mint az öreg Wabble mondaná!

- Szégyenlésről szó sem lehet. Én is nem egyszer voltam fogoly és Winnetou hasonlóképen. Rendkívül örvendek neki, hogy megengedetttem nekem, egy kis szivességet tenni Önnek.

- I beg, Sir! Ha ez kis szivesség volt; akkor szeretném tudni, mit nevez Ön nagynak! Sokat, nagyon sokat adtam volna érte, ha fordítva lett volna a dolog; vagyis én tehettem volna Önnek. De akarom remélni, hogy egyszer én is tehetek önnek valami hasonlót.

- Ugy veszem, mintha már meg is tette volna és inkább lemondok arról a gyönyörüségről, hogy a commancsák foglya lehetek. Most már aludjunk. Good night, Sir!

- Good night, mr. Shatterhand! Valószínűleg jobban fogok aludni, mint odaát a szigeten, melyet csak akkor kellett volna elhagynom, mikor a kinhalálra vittek volna.

Az éj hűvös volt, ruháim pedig nedvesek, mindamellett úgy aludtam négy óráig, mint a bunda, mikor felköltöttek utolsó őrökre. Mikor az órallás majdnem véget ért, a reggel szürkülni kezdett és nemsokára elég világos volt, hogy új és híres ismerősemet megsejteljem.

Ott feküdt előttem, nyugodtan aludva. Valóságos óriás. Hatalmas tagjai teljesen bőrbbe öltöztetve, de mégis úgy, hogy napsütött melle fedetlen maradt. Hosszu, barna, selyempuha haja, mint egy fátyol omlott le övéig, de még álmában is, mikor pedig különben a vonásokról el szokott tűnni a szellemi élet, arcán visszatükröződött annak az erélynek a kifejezése, ami nélkül jó westmann elképzelhetetlen. Éppen úgy képzeltem el magamnak, ahogy előttem feküdt, mindenesetre így is irták le nekem; mert semmi esetre sem helyes, minden neves westmant ilyen alaknak elképzelni. Aki ezt teszi - és ez bizony gyakran fordul elő - az rendesen nagyon csalódottnak érzi magát, ha az illetőt meglátja. Óriás alakú híres vadászt csak kettőt láttam: Old Firehandot és Old Surehandot. Gyakran lehet azt a tapasztalatot tenni, hogy a testileg óriásoknak valósággal gyermeki kedélyük van és nincs bennük semmi harci vágy és harckészség, míg gyengébb alkatú férfiak inkább széttépetnék magukat, mintsem megfutamodnának. Természetesen ezt semmi esetre sem lehet szabályképen felállítani. Az élet a vad Nyugaton nem alkalmas telt testi formák képzésére, de olyan acélizmokat és inakat csinál, mint a vas.

Itt volt az ideje, hogy felkeltem az alvókat, mikor Old Surehand felegyenesedett, csak akkor láttam igazán, milyen összhangban vannak testének egyes részei és tagjai.

- Good morning, Sir! - köszöntött és tekintete kutatóan siklott rajtam végig, majd arcomra emelte. - Végre, végre teljesült az óhajom, hogy láthassam önt, mert tegnap este a sötétben azt nem lehetett látásnak nevezni. Itt a kezem reggeli üdvözletre és még egyszer köszönetemet azért, amit érettem tett és érettem kockáztatott. Csapjon bele, Mr. Shatterhand!

- Szívesen. Én is őszintén örülök, hogy végre megismerhetem önt. Ha önnek is úgy tetszik, hiven összetartunk; ez lenne az én kívánságom.

- Well, meglesz. Legalább amennyire tőlem függ, fáradságot veszek magamnak, hogy elő ne forduljon semmi, ami szétválaszt bennünket.

Kihuzta magát, nyújtózkodott, megvizsgálta kéz- és lábsuklóit majd így folytatta:

- Jól aludtak és a kötelékek következményei teljesen eltűntek. Mit fogunk legelőbb is tenni?

- Előfogjuk a főnököt, hogy megmondjuk neki, mit kívánunk tőle, azután átküldjük a táborba a fogoly indiánt.

- Amig pedig visszatér, alaposan bereggelizzünk, - válaszolta közben Old Wabble. - Minek hoztam volna különben azt a sok hust? Akinek van mit enni, az egyék; th'is clear. Vagy van valami kifogása ellene?

Senkinek sem jutott eszébe, hogy ellene szegüljön ennek az érvelésnek. Old Surehand engem kért meg, hogy vezessem a tárgyalást Vupa-Umugival; de mivel a dolog őt érintette, azon a véleményen voltam, hogy neki magának kell a feltételeket előírni a főnöknek és ezt azután meg is tette. Vupa-Umugi nem vonakodott elfogadni ezeket; belátta, hogy olcsóbban úgy sem szabadulhat. Azután szabaddá tettük a commancsát, kit Old Wabble előző nap fogott el; megkapta a főnöktől a szükséges parancsokat és elindult, hogy végrehajtsa ezeket. Ezután ráértünk, hogy megreggelizzünk.

Körülbelül két óra múlva láttuk a küldöncöt visszatérni néhány más vörössel. Magukkal hozták Old Surehand lovát, fegyvereit és egyéb holmiját, melyet elvettek tőle, többek között széleskarimájú kalapját, mely a szigeten maradt. Mikor kijelentette, hogy semmije sem hiányzik, szabadon engedték a főnököt. Eredetileg ki akartuk csikarni tőle az ígéretet, hogy ezután békében marad, de meggondoltuk, hogy úgy sem tartaná meg a szavát és miután ilyen követelés tárgyalásainkat nagyon elnyújtotta volna, inkább lemondunk erről. Mikor levettük róla a kötelekeket, néhány lépést tett, hogy eltávozzék, de újból megfordult és megkérdezte tőlem:

- A halványarcok békét kötöttek velünk; azt kérdelem tőlük, meddig tartson az?

- Ameddig akarod, - válaszoltam neki, - az teljesen a te tetszésedtől függ.

- Miért nem beszél, Old Shatterhand határozottabban? Miért nem jelöl ki megszabott időt?

- Mert nem tehetem. Mi nem vagyunk ellenségei a vörös embereknek és mindig tartós barátságot szeretnénk tartani velük; de nem tudjuk, hogy ők éppen úgy gondolkoznak-e, mint mi, tőlük kell tehát függővé tennünk ezt. Amig ők békét hagynak nekünk, mi is elásva hagyjuk a harci bárdot.

- Uff! Meddig fognak a fehér emberek ezen a vidéken tartózkodni?

- Mindjárt el fogunk indulni.

- Hová?

- Kérdezd meg a szellőt, merre megy! Majd erre, majd arra lengedez. Így van ez a Nyugat vadászával is, ki soha sem tudja megmondani ma, hogy hol lesz holnap.

- Old Shatterhand kitér a kérdésem elől!

- A feleletem ugyanolyan, mint a tiéd lenne, ha én kérdeznék téged.

- Nem, mert én az igazat mondanám.

- Nos, hát ezt ki fogjuk próbálni. Meddig maradnak itt a vörös harcosok a „Kék víz” mellett?

- Még néhány napig. Halászni jöttünk ide és elmegyünk, ha bevégeztük ezt.

- Hová fognak lovagolni?

- Haza, asszonyainkhoz és gyermekeinkhez.

- Azt állítod, hogy ez az igazság?

- Igen.

- Akkor legyen eszed és cselekedj szavaid szerint! Minden hazugság dióhéjhoz hasonlít, melynek bele a büntetésből áll. Azt mondtad, hogy nem félsz Old Shatterhandtól; nem is kell félned tőle, kivéve azt az esetet, ha kényszeríted, hogy leszámoljon veled. Beszéltem. Howgh!

Büszkén, elutasítólag intett kezével és megindult; emberei követték. Társaim megjegyzéseket akartak tenni magatartására és szavaira, de én röviden félbeszakítottam szavaikat:

- Mess'surs, arról most hallgassunk; majd később megbeszélhetünk mindent; most mennünk kell.

- Olyan sürgős ez, Sir? - kérdé Parker.

- Igen.

- Nem gondolnám. Alapos leckét adtunk a vöröseknek és óvakodni fognak tőle, hogy alkalmat adjanak egy második oktatáshoz.

- Ez nagyon elbizakodottan hangzik, Mr. Parker. Gondolja jól meg, hogy mi csak tizenketten vagyunk és százötven vörös áll velünk szemben.

- Ez helyes, de... Old Shatterhand, Old Surehand, Old Wabble; csak ezeket a neveket akarom emliteni és rólunk, többiekről hallgatok. A commancsák óvakodni fognak, hogy háborgassanak minket.

- Én ellenkezőleg, meg vagyok róla győződve, hogy bosszura szomjaznak. Ők félnek a neveinktől; de éppen olyan jól tudják, mint mi, hogy támadás esetén tizenkét ember esik egyre. Pompás fogást csináltak Old Surehannel, kit most ismét elvettünk tőlük; e miatt dühösek és arra törekednek, hogy nemcsak őt, de minket is hatalmukba kerítsenek. Ha itt, a nyílt szavannán támadnak meg, nincs fedezékünk; védekezni fogunk ugyan és nagy részüket leterítjük, végül azonban alul maradunk. Nem, mennünk kell.

- Ez sem használhat nekünk semmit, mert ha tényleg az a szándékuk, hogy megkaparintsanak minket, úgy üldözni fognak, ha elindulunk.

- Akkor megfelelőbb helyet választhatunk fogadtatásukra, mint ez itten. Mindenesetre követni fognak, csak azért is, hogy megtudják, merre lovagolunk, de tulmessen nem távozzhatunk el, miután a Llanora igyekeznek.

Old Surehand és Old Wabble nekem adtak igazat; Jos Hawley sokkal jobban a szívébe zárt, semhogy kifejezést adott volna annak, ha más véleményen lett volna is, a többiek, nos, a többiek pedig egyáltalában nem haragudtak amiatt, hogy el akartunk távozni a commancsák veszedelmes közelségéből; sőt inkább oly gyorsan beleegyeztek ebbe, hogy róluk táplált véleményem még csak megerősödött. Egészen hétköznapi emberek voltak, kiknek csak összességükben vehettem hasznát. Ha mellettem maradnak, néhány fegyverrel több áll rendelkezésemre; de ugyanannyival több emberről kell gondoskodnom és mozdulataim, cselekedeteim nem szabadok. Egyenkint nem használhattam őket; ehhez tulságosan önállótlanok és tapasztalatlanok voltak. Ahogy a viszonyok most állottak, jobban szerettem volna, ha nincsenek mellettem. Ehhez járult még az a körülmény, hogy az oázisnak a Llanoban titokban kell maradnia; a fehérek, kik eddig ismerték, nem árulták el; okos dolog lenne-e mostani kíséroidmet is beavatni? Nem tételeztem fel róluk titoktartást. De elküldhettem-e őket magam mellől? Nem; ez sértette volna őket. Meg kellett kísérelnem, hogy arra a gondolatra hozzam őket, hogy önszántukból elváljanak tőlem és úgy látszott, hogy ez nem lesz nagyon nehéz, miután nem valami kiváló bátorsággal és vállalkozó szellemmel rendelkeztek.

Ellovagoltunk tehát, bőségesen ellátva hussal. Old Surehanddal az élen haladtam és senki sem kérdezte meg tőlem, hogy merre akarok fordulni. Természetesen a gázló felé tartottam és mikor odaértünk, behajtottam a lovamat a vízbe; a többiek követtek. A tulsó parton le szállottam, lovamat egy fához kötöttem és leültem. Old Surehand és Old Wabble azonnal, követték példámat. Parker azonban a többiekkel együtt lovon maradt és megkérdezte:

- Ön leszáll. Sir? Egészen úgy néz ki a dolog, mintha hosszabb ideig itt szándékoznánk maradni?

Nem kellett felelnem, mert helyettem Old Wabble adta meg a magyarázatot:

- Természetesen itt maradunk, Mr. Parker. Talán bizony csodálkozik e felett?

- Ugy van!

- Nem tudja tehát felfogni, hogy miért lovagoltunk ismét nyugat felé, kelet helyett, ahová tulajdonképpen igyekszünk?

- Micsoda kérdés! Ugylátszik, nagyon ostobának tart engem. A vöröseknek nem szabad tudniok, hogy keletnek tartunk, mert ismerjük haditervüket; azért kell eleinte az ellenkező irányban lovagolnunk, hogy tévutra vezessük őket. De az már rejtély előttem, hogy miért kell már itt megállapodnunk, sőt egészen kedélyesen letelepednünk.

- Ön előtt mindenesetre már sok minden rejtély volt és ezután is az marad! Először nem akart eljönni a „Kék víz” mellől, jöllehet ott a legnagyobb veszélyben forogtunk és most, mikor a folyó és bokrok mögött a legpompásabb biztonságban vagyunk, a nyeregbe ragad, mint légy az enyven!

- A vörösekre akarnak tehát várakozni?

- Yes.

- De hiszen ez egyáltalában nem szükséges! Ha jönnek, védekeznünk kell, míg ha tovább lovagolunk, kikerülünk minden ellenségeskedést; kétségtelenül jobb az utóbbi eset.

- Hogy követhessék nyomunkat és majd este vagy éjszaka támadjanak meg, amikor nem láthatjuk őket! Milyen ravasz egy fickó is maga! Szálljanak, csak le!

Parker engedett a felszólításnak, de e közben elégedetlenül dörögött. Old Wabblet ez felbosszantotta és haragosan rákiabált:

- Micsoda morogni valója van. Sir? Ha itt nem tetszik, nyugodtan tovább lovagolhat; senki sem fog fáradtságot venni magának, hogy önt visszatartsa; arra esküt tehet!

- Azt kívántam talán, hogy valaki ezt a fáradtságot vegye magának, Mr. Cutter?

- Ugy hát ne morogjon! Tudja, mit jelent ez a morgás? Sértés Old Shatterhandra, kinek példája után mi is igazodtunk! Ezzel a morgással azt bizonyítja, hogy nincs vele egy véleményen és emlékszik, mit mondtam önnek: aki őt ostobának tartja, azt egyszerűen a faképnél hagyjuk!

- Hohó! Egyáltalában nem úgy gondoltam!

- De igenis, úgy gondolta! Mivel akkoriban telibe találta az első jávorszarvasát, azt képzei, hogy a véleményei is mindig telibe találhatnak. De óriási tévedésben van. Nézzen meg ezzel szemben engem! Kilencven éves elmúltam, olyan dolgokat éltem át és csináltam végig, ami másnak még csak álmában sem jut eszébe, de nem merészkedem, Old Shatterhandra morogni, pedig valóságos gyerek velem szemben. Ha ő valami olyant tesz, amit nem értek, nem morgok, hanem megkérdem őt. Morogni különben is csak a medvék szoktak, meg az ökrök; th'is clear.

- Ez nekem szól, Mr. Cutter?

- Talán medve ön, vagy ökör?

- Valószínűleg nem. Nem is tanácsolnám önnek, hogy ennek tartson! Ami pedig az ön rendszerét illeti, hogy morgás helyett Mr. Shatterhandot kérdi még, azt hiszem, hogy a sok felesleges kérdés sem lesz nagyon az inyére.

- Old Wabble nem kérdez hiábavalóságot, ezt jegyezze meg magának. Ha én egy kérdést felteszek, az olyasmire vonatkozik, ami mindenkit érdekelhet és abból mindenki okulhat. Ezt azonnal be is bizonyíthatom önnek. Figyeljen csak ide!

Ezzel hozzám fordult és folytatta:

- Így például tegnap este valami nem volt előttem világos. Sir. Szabad egy kis felvilágosítást kérnem?

- Hogyne?

- Mikor tegnap a tűzhöz lopódzott, mely mellett a főnök ült és azután visszatért a vízből, hozott magával valamit. Magával hozta táborhelyünkre és ott eldugta a bokrok között. Mi volt az?

- Az a nád, melyet a fejemre tűztem.

- Oh, azt mindjárt gondoltam! Miért nem dobta el már előbb?

- Hogy a vörösek meg ne találják.

- Ugy? Hm! Volt erre valami oka?

- Természetesen. Semmit sem szokás ok nélkül tenni.

- Az igaz, ön nem szokott. De ismertem embereket, kik soha sem tudták megokolni, amit tettek. Állítólag még most is vannak ilyen emberek. De hát mit ártott volna, ha a vörösek megtalálták volna a nádat?

- Rájöttek volna, hogy kihallgatták őket.

- Oh! E miatt a kis nádcsomó miatt?

- Igen! Ki vágta le? Közülök senki sem. Honnan vágták le? Kutattak volna és megtalálták volna a helyet. Onnan kettős nyomom a bokorba vezetett, hol önnel együtt feküdtem; ezt a helyet is felfedezték volna.

- De már későn, hiszen már elmentünk!

- Valószínűleg azonban nem szabadítottuk volna meg Old Surehandot. Ha megtalálják a nádat, mielőtt a szigetre kerülök, úgy lehetetlen lett volna őt elhozni onnan, mert az egész tábor mozgósítva lett volna.

- Helyes! Ezt elképzelem. Tehát ez volt az ok!

- Nemcsak ez egyedül. Emellett nemcsak Old Surehandra, hanem a jövőre is gondoltam.

- Hogy-hogy?

- Tudja, hogy a főnököt kihallgattam és mit tudtam meg tőle. Amit hallottam, nagyon fontos ránk nézve. Teljesen kárba veszett volna az egész nagy előny, amit ebből szándékoztam huzni, ha a vörösek megtudják, hogy hallgatóztam.

- Ugy véli, hogy mindegyike következtethettek volna abból a nádcsomóból?

- Könnyűszerrel.

- Ohó! Én fehérhaju, öreg, tapasztalt fickó vagyok, de ha valamelyik commansa helyében megtalálom azt a nádat, legfeljebb azt gondoltam volna, hogy egy idegen járt itt és kikémlelte a táborát. Azt nagyon valószínűleg nem tudtam volna meg, hogy a beszélgetésemet is kihallgatták.

- Ne tettesse magát kevésbé éleseszűnek, mint amilyen, Mr. Cutter! Bizonyosan elgondolkozott volna felette.

- Ezt persze megtettem volna; de milyen gondolatokra jöhettem volna?

- Meg vagyok róla győződve, hogy az igazira. És ha tegnap este nem találta volna el a valóságot, úgy megtette volna ezt ma, világos nappal, mikor mindent tisztán lehet látni és a gyanu egyszer már ugyis megfogant. Képzelje csak magát az indián helyébe. Mit kellett kérdeznie magától?

- Legelőször is, hogy ki lehetett az idegen.

- Azt most már tudják. Azt bizonyosan tudják, hogy felfedeztük és megfigyeltük táborukat. De vajon hallgatództunk-e és megtudtunk-e valamit, amit beszéltek? Ez a kérdés a legfontosabb rájuk nézve. Ekkor megtalálják a nádcsomót, meg a helyet, ahol azt levágtam; meglátják, hogy hol mentem be a vízbe. Miért mentem be a vízbe és mire való volt a nádcsomó? Hogy maszkirozzam magamat. Erre azonnal rájönnek, mert a maszkirozásnak ezt a módját nemcsak ismerik, de valóságos mesterei ennek. Náddal csak akkor maszkirozom magam, ha a nádasban szándékozom elrejtőzni. Tehát a nádasban voltam a parton. Hol? Természetesen annak a tűznek a közelében, mely a parthoz a legközelebb fekszik, tehát amelyik mellett a főnök ült. Kutatnak; a víz átlátszó és megtudják a helyet, ahol tegnap mélyen beástam magam az iszapban. Erről a helyről könnyűszerrel lehet hallani mindent, amit a tűz mellett beszélnek; ebből az következik, hogy hallanom is kellett. Most tovább: Milyen időpontban jártam ott; mit beszéltek akkor és mit kellett tehát hallanom?

- Ezt képtelenség kitalálniok!

- Nehéz dolog, de nem lehetetlen. Én erről a helyről megkerültem a tavat, átszúrtam a szigetre és onnan vissza Old Surehanddal együtt. Mennyi időre volt ehhez körülbelül szükségem? Láthatja, hogy nem is olyan képtelenség kiszámítani, mikor voltam ott. Hogy mit beszéltek, arra a főnök nagyon valószínűleg emlékszik. A kérdéses időpontot másképpen is ki lehet számítani, vagy jobban mondva eltalálni. A tűz fénye megvilágította azt a helyet, ahol feküdtem; én tehát csak azokban a pillanatokban jöhettem oda és távozhattam újból el, mikor a figyelem el volt onnan terelve. Mely pillanatok voltak ezek? Némi gondolkodás után nem nehéz válaszolni erre a kérdésre. Három ilyen pillanat, illetve alkalom volt, mikor ugyanis a két commansa a táborba érkezett, kiket szabadon engedtünk, mikor befejeződött a kihallgatásuk és mikor vacsorához hívtak mindenkit. És éppen ezen időpontok között nagyon fontos dolgokról beszéltek. Ha végig hallgatództam, teljesen tájékozva kell lennem a commansák szándékairól. Ezt és még sok egyebet következtethettek volna, ha megtalálják e védvárat. Tudja most már, hogy miért vittem azt magammal és rejtettem el messze onnan.

- Well, most már tudom, Sir. Ön tényleg az, ami Mr. Parker nem volt az előbb, tudniillik nagyon ravasz fickó. Nem szeretnék azok közé tartozni, kikkel ön ellenséges lábon áll, kiknek tehát óvakodni kell öntől. Ön mindent lehetőségessé tesz és amit tesz, azt oly gondosan és körültekintően cselekszi, hogy balsiker teljesen ki van zárva és az ellenség még csak nem is sejti, hogy került bele a pácba!

- Ezt a dicséretet vissza kell utasítanom, Mr. Cutter. Én is csináltam sok durva hibát és gyakran magam is oly mélyen benn ültem abban, amit ön pácnak nevez, hogy valóságos csoda volt, hogy kikerültem belőle.

- De mégis kikerült, különben most nem ülne itt; th'is clear. Reméljük a legjobbat, hogy nem lovagolunk most is valami ilyen átkozott pácos hordó felé!

- Micsoda hordót gondol tulajdonképpen ezzel a fekete hasonlattal, Mr. Cutter?

- Hm, a hasonlat rossz volt, mert ez a pácos hordó tulajdonképpen nem is hordó, hanem homokos zacskó, tudniillik a Llano estacado.

- Fél talán tőle?

- Félni? Remélhetőleg ezt nem gondolta komolyan, Mr. Shatterhand. Szeretném tudni, mi az, amitől Old Wabble félni tudna! Legfeljebb saját magától! De be fogja látni, hogy nagy különbség van egy kanapé és egy sütőkemence között.

- Vagyok annyira szellemes, hogy ezt belássam.

- Aki teheti, hogy csinos, hűvös szobában heverésszen a kanapén, annak eszébe sem jut sütőkemencébe bujni, hogy kiszárittassa és megsütsesse magát, akár a szilva. Éppen ilyen a viszony a zöld erdő, vagy a gyepes szavanna és a kopár, izzó Estacado között. Aki az erdőben, vagy a prairien maradhat, annak ne is jusson az eszébe, hogy felkeresse a Staken Plainst; olyan bolond lenne, minél nagyobbat képzelni sem lehet.

- Nagyon szép! És most ön is ilyen bolond akar lenni?

- Eszem ágába sem jutna, ha ön nem menne oda Mr. Shatterhand. Ki volt önök közül már a Llano estacadon?

Ezt a kérdést társaihoz intézte és mikor kiderült, hogy még egyikük sem járt a Plainen, úgy jellemezte a sivatagot és olyan sok szerencsétlenségről beszélt, hogy ezek borzadni kezdtek. Én csak hagytam, mert ezáltal bár öntudatlanul, az én malmomra hajtotta a vizet.

Nem közvetlenül a víz mellett táboroztunk, hanem a bokrok mögött, melyek a parton állottak és én úgy ültem, hogy átláthattam két bokor között és áttekinthettem a folyó partját, tehát az egész gázlót is. Old Surehand mellettem ült és ugyanoda látott. Old Wabble éppen egy rablótámadásról beszélt, mely a Llanon történt és mivel olyan személyről volt benne szó, kit ismertem, több figyelmet szenteltem az öregnek, mint a folyónak; egyszerre csak Old Surehand meglökött, a bokrok közé mutatott és így szólt:

- Nézzen csak oda, Sir; jönnek!

Old Wabble félbehagyta elbeszélését és kikandikáltunk a bokrok közül. A másik parton lovas commancsacsapat jelent meg, mely mintegy harminc harcosból állott, kiknek arcát a hadiszínek diszítették. Egyikük, valószínűleg a vezető leszállott és a földet szemlélte, valószínűleg, hogy megállapítsa, vajjon a gázlón keltünk-e át, vagy oldalt lekanyarodtunk. Láttá, hogy az előbbi eset következett be, újból lóra ült és belegázolt a vízbe; emberei indiánmódra követték, vagyis egyik a másik után.

- Milyen vigyázatlanok ezek a fickók! - vélte Old Wabble.

- Miért vigyázatlanok? - kérdezte Parker.

- Mert rögtön mindnyájan a vízbe mennek és nem küldenek át előbb egyet, hogy megbizonyosodják felőle, vajjon tovább mentünk-e. Most mind puskacső elé kerülnek. Golyóim rendelkezésükre állanak.

Lövésre készen emelte fegyverét, de én szóltam:

- Nem fogunk löni, Sir. Itt vártam reájuk, de nem hogy megöljük, hanem hogy eltérítsük őket az üldözéstől. Ha megfordulnak és békében hagynak minket, éppen olyan jó, sőt még jobb nekünk, mintha lelőnék őket. Mihelyt közülök az első elég közel van, mutatkozunk előttük; önök fegyvert szegeznek reájuk, én pedig beszélek velük, de csak abban az esetben lőjjenek, ha az én puskám megszólal.

- Ahogy tetszik, - dörmögött Old Wabble - de jobb lenne, ha kiírtanánk ezeket a vörös kutákat, ahogy az ember egy tucat gyertyát elfúj.

Nem volt indiánbarát, tehát nem értett egyet az én emberies viselkedésemmel. Vártam, míg a vezető tiz lóhossznyira közeledett; ekkor felállottunk és kijöttünk a bokrok mögül. Összes fegyvereinket rá és embereire irányítottuk. Azonnal megpillantottak minket.

- Uff, uff, uff, uff! - hangzott fel a bámulat, az ijedelem kiáltása.

- Megállj! - kiáltottam rájuk. - Aki egy lépést tesz még, vagy felemeli fegyverét, az a halál fia!

Megállottak. Megtehették, mert lovaik nem usztak, hanem szilárd talaj volt a lábaik alatt.

- Uff! - kiáltott a vezető. - Old Shatterhand még itt van! Miért rejtőzött el és nem lovagolt tovább, ahogy gondoltuk?

- Ah, ti azt gondoltátok? - kérdeztem. - Akkor azt hittétek, hogy nincs eszem és nem tudom kitalálni, hogy ti követni fogtok!

- Mi nem akarjuk Old Shatterhandot követni.

- Hát kicsodát?

- Senkit.

- Hova lovagoltok?

- Vadászni.

- Azt hittem, azért vagytok itt, hogy halásszatok!

- A legtöbben halásznak; a többiek vadásznak; hust akarunk csinálni, hogy haza vigyük wigwamjainkba.

- Miért akartok a folyó innenső és nem a tulsó oldalán vadászni?

- Mert azt reméljük, hogy itt több vadat találunk.

- Igen, ez a vad mi vagyunk.

- Nem, ez a vad a praire és a völgyek bölényei és antilopjai.

- Mióta szokása a vörös harcosoknak, hogy arcukat befestik, ha csak vadászatra szándékoznak indulni?

- Amióta... amióta... amióta - nem találta meg a kellő választ és hangosan rám kiáltott: - Mióta szokása a commansa harcosoknak, hogy minden halványarcunak beszámoljanak arról, hogy mit tesznek, vagy mit akarnak tenni?

- Amióta Old Shatterhand ezt a számadást követeli! Megmondtam Vupa-Umuginak, főnökötöknek, hogy a vörös emberek barátja vagyok, de nem kegyelmezek, ha megtámadnak.

- Nem akarunk titeket megtámadni!

- Akkor forduljatok meg azonnal!

- Azt nem tesszük, hanem ellovagolunk mellettetek vadászni!
 - Próbáljátok meg! Egyiketek sem jön át ide, hanem a folyó sodorja el és veti partra mindnyájatok holttestét.
 - Uff! Kinek van joga parancsolni itt. Old Shatterhandnak-e, vagy a commansa harcosoknak?
 - Old Shatterhandnak. Látjátok, hogy mindannyiunk fegyvere reátok van irányítva; csak akarnom kell, elsül mindegyik és az én varázspuskám is megszólal. Annyi időt adok nektek, amennyit mi fehérek öt percnél nevezünk; ha addig nem fordítjátok vissza lovaitokat, akkor egyáltalában egyik sem fog visszatérni! Beszéltem!
- Kezembe vettem puskámat és ha nem emeltem fel, ami fárasztó lett volna öt percre, mégis úgy tartottam, hogy csöve egyenesen a vezetőre volt irányítva. Megfordult a nyeregben és néhány szót szólott halkán a vízben állókhoz, majd ismét hozzám fordult és megkérdezte:
- Mennyi ideig marad, Old Shatterhand itt a folyónál?
 - Ameddig nem győződünk meg róla, hogy a commansák fiai nem terveznek semmi rosszat ellenünk.
 - Azt már most is tudhatja!
 - Nem. Mi szétszétjük magunkat és megszálljuk ezt a partot messze felfelé és lefelé; így meglátunk minden commansát, aki át akar jönni. Egy lövés elegendő, hogy a legrövidebb idő alatt újból egyesüljünk és titeket visszakergessünk. Ha azután holnap estig meggyőződünk róla, hogy harcosaitok nem kísérelték meg erre a partra hatolni, akkor tudjuk, hogy békét akartok és elhagyjuk ezt a vidéket, ahová csak azért jöttünk, hogy kiszabadítsuk Old Surehandot.
 - Uff! Holnap estig; az hosszú idő!
 - Nekünk nem; mi ráérünk.
 - De akkor igazán elmentek?
 - Akkor már nem fogtok látni minket; megmondtam és megtartom a szavamat.
 - És csak azért jöttetek Saskuan-Kuihoz, hogy kiszabadítsátok Old Surehandot?
 - Igen.
 - Nem volt más célotok?
 - Nem, hiszen mondom.
- Ezt az állítást megtehettem anélkül, hogy hazudtam volna. Én egyenesen a Llano estacadora akartam menni és ez az út nem vezetett volna el a „Kék víz” mellett.
- Újból néhány szót váltott embereivel és azután még egyszer kísérletezett velem:
- Old Shatterhand fenyegetőzik, mert nem hisz nekünk; de ha mégis előre lovagolunk, mégsem fog löni!
 - Löni fogok és szavamat adom, hogy te leszel az első, ki golyót kap a fejébe. Ha ezen ígéret ellenére mégis meg akarod próbálni, semmi kifogásom ellene. Különben nem is kell tovább várnunk, mert az öt perc már eltelt.
 - Uff! Akkor visszalovagolunk, de jaj Old Shatterhandnak és halványarcu társainak, ha mostantól holnap estig merészkednének a „Kék víz”-hez lopózkodni. Mi is megszálljuk a partot és megölünk mindenkit, aki ott mutatkozik. Én is beszéltem. Howgh!

Megfordultak és eltűntek egyik a másik után a gázlón át a bokrok mögött. Én Old Wabblehoz fordultam:

- Nos, Mr. Cutter, mit szól hozzá? Nem fényes eredmény?
 - Eredmény? Sőt fényes! Egyáltalában nem tartom semmiféle eredménynek.
 - Hiszen elmentek!
 - De vissza fognak jönni!
 - Eszük ágába sem jut!
 - Visszajönnek, ha mondom önnek. Átúsznak valahol máshol.
 - Hogy lelövessék magukat általunk?
 - Valóban meg akarja tenni azt, amit mondott, tudniillik, hogy megszálljuk a partot le- és felfelé?
 - Nem; ez csak fenyegetés volt.
 - Akkor át fognak jönni és üldöznek minket!
 - Mondtam már önnek, hogy odaát maradnak, mert fenyegetésemet valónak tartják.
 - Akkor ostobák lennének!
 - Ostoba vagy sem; maradni fognak, ezt kivehette fenyegetésükből.
 - Micsoda fenyegetésből?
 - Hogy ők is megszállják a partot. Különben most már bizonyosra veszik, hogy csak Mr. Surehand miatt jöttünk és nincs semmi további szándékunk. Biztosnak érezhetjük magunkat tőlük.
 - De ha megszállják a partjukat, észreveszik, hogy a miénk üres és akkor feltétlenül átjönnek; th'is clear!
 - Ugy van, észre fogják venni, de nem olyan gyorsan, mint ahogy Ön gondolja. Legnagyobb óvatosságra lesznek kényszerítve. Át nem uszhatnak, hogy meggyőződést szerezzenek; ez végtelenül veszélyes lenne rájuk nézve. Átpillantani? Nagyon messze van és nem is érne semmit, mert ha itt maradnánk, őreink csak nem állanának fel nyíltan, hogy mutogassák magukat, hanem lenne annyi eszük, hogy elrejtőzzenek. Azután még egy harmadik eset is tekintetbe jön. Tudja micsoda?
 - Én? Hm; nem. De nagyon szeretném tudni; hogy Mr. Surehand sejti-e ezt az ismeretlen esetet.
- Az öreg szándéka ezekkel a szavakkal természetesen az volt, hogy próbára tegye, Old Surehand éles esztét és azt hittem, hogy ez nem fog a dologba belemenni, de az óriás vadász vállára veregetett neki és kedélyes mosollyal felelt:
- Vizsgáztatni akar, öreg Wabble? Ez igazán mulattat!
 - Nagyon örülök, hogy nincs megsértve, hanem ellenkezőleg, mulat rajta. Ha az ember Mr. Shatterhandot beszélni hallja, azt kell gondolnia, hogy ő mindenttudó; csoda-e, ha szeretném megtudni, vajjon Old Surehand is tud-e valamit?
 - Ezt a szivességet megteszem önnek, Mr. Cutter. Én is tudok valamit.
 - Micsodát?

- A harmadik eset, melyet Mr. Shatterhand gondol, a következő: A vörösek meg akarnak győződni róla, hogy mi tényleg megszállva tartjuk-e ezt a partot. Látni nem láthatják; egyenesen nem is jöhetnek át azon a darabon, amelyen mi valószínűleg elszéledünk; tul mennek tehát ezen a részen, ott átusznak a folyón, s ott sompolyognak előre a parton, hogy felfedezzék őrszemünket.

- És ha senkit sem találnak, Sir?

- Akkor mindenesetre tudják, hogy elmentünk és becsaptuk őket.

- De akkor mégis bekövetkezik az, amit én gondolok: Utánunk lovagolnak és éjjel rajtunk ütnek!

- Ezzel mindenesetre számolhatunk, - ismerte be az öregnek Old Surehand.

Bebizonyította, hogy van éles esze, megértett engem és eltalálta gondolatomat; utolsó szavait azonban nem helyeselhettem, tehát ellentmondtam:

- Nem, ezzel nem kell számolnunk, Mr. Surehand. Teljesen lehetetlen, hogy a vörösek utolérjenek minket estig.

- Ugy? Ha úgy gondolja és mondja, igaznak is kell lennie.

- Igaz is. Ki kell számitanunk a szükséges időt. A nap állása szerint most pontosan kilenc óra van délelőtt. Eltelik egy óra, míg ezek a commancsák, kik itt voltak, elérik a Saskuan-kuit. Jelentést kell tenniök, el kell beszélniök a történeteket, szemrehányást kell hallgatniök, azután tanácskozást tartanak és az ilyen tanácskozás nem fejeződik be hamar.

- Igaz, Sir; most értem Önt. Mondjuk: a jelentéstételhez és tanácskozáshoz szükséges két óra.

- Helyes; akkor tizenkét óra van. Ide jönnek - egy óra. Megszállják a folyót le- és felfelé - megint egy óra, tehát két óra délután. Azután felderítők mennek ki, hogy magasan fent vagy mélyen lent átusszák a folyót. Mennyi időre van szükségük, hogy átjussanak? Legalább még egy órára... három óra. A part mentén végig surrannak, mit rendkívül óvatosan, tehát nagyon lassan kell tenniök. Mennyi időbe kerül, míg végigkutatják utánunk az egész partot?

- Legalább három órába.

- Mondjunk csak kettőt; akkor már öt óra. Ujabb tanácskozás; embereket küldenek ki, kiknek nyomunkat kell követni. Ez is csak nagyon óvatosan és nagy idővesztéssel történhetik, mert a vöröseknek azzal a lehetőséggel kell számolniök, hogy egyáltalában nem hagytuk el a vidéket, hanem elkanyarodtunk, hogy tévutra vezessük őket és más oldalról titokban, visszatérjünk. Ugy számítom, hogy legalább egy óra elmulik, míg a commancsák meggyőződnek róla, hogy tényleg elmentünk. Mikor tehát az igazi üldözés megkezdődne, legalább hat óra lett; és ha most azonnal ellovagolunk, kilenc óra előnyt jelent. Lehetséges tehát, hogy utolérjenek?

- Pshaw! Semmi esetre sem!

- Legfeljebb azokat a nyomokat fogják látni, melyeket mostantól két óra hosszát hagyunk hátra; holnap azután már nem ismernek fel semmit és nem tudhatják, hogy hova lettünk. Ha tehát most két óra hosszát tovább lovagolunk nyugatnak és ők követnek minket, azt fogják hinni, hogy oda tértünk vissza, amerről jöttünk. Ez a véleményük még megerősödik azáltal, hogy azt hiszik, hogy mi csak az ön kiszabadítása miatt jöttünk ide, célunkat elértük és újból eltávoztunk; ebbe bele kell és bele fognak nyugodni. Nem ez a véleménye, Mr. Surehand?

- A számítása mindenesetre helyes, - bólintott helybenhagyólag, de azután elgondolkozva mégis hozzátette: ha ugyan azáltal nem jutnak a helyes gondolatra, hogy a partot üresen találják.

- Micsoda gondolatra?

- Hogy mégis becsaptuk őket.

- Erre a gondolatra mindenesetre rájönnek; de mégis helytelen következtetést vonnak le belőle. Nem fogják ugyanis azt gondolni, hogy újból visszatérünk, hanem meg lesznek róla győződve, hogy csak azért hagytuk el olyan gyorsan a folyót, hogy míg ők itt hiába kutatnak utánunk, hatalmas térelőnyre tegyünk szert és kikerüljük üldözésüket. Persze, más lenne, ha sejténék, hogy tudjuk, hová akarnak menni!

- Azt nem sejtik. Igaza van. Ha most elindulnánk, már két óra múlva újból bekanyarodtunk; nem fogják észrevenni.

- Különben az a meggyőződésem, hogy még odaát vannak a gázlónál. Sajnos tehát még nem itathatjuk meg a lovainkat. Meglátnának minket és ebből arra következtethetnének, hogy el akarunk menni. Az állatok azért nemsokára mégis kapnak vizet, mert nem azon az úton indulunk el, amerre jöttünk, hanem felkeressük a folyócskát, mely mellett a két commancca lovagolt. Ne várjunk tovább; már ideje.

Felkerekedtünk és a folyó mentén lovagoltunk lefelé és ügyeltünk, hogy oly sok bokor kerüljön közénk, mint csak lehetséges, hogy a tuloldalról ne láthassanak meg esetleges felderítőket. Mikor körülbelül egy óra múlva elértük az említett folyócska torkolatát, bekanyarodtunk annak völgyébe, hogy miután lovainkat megittattuk, a víz mellett felfelé lovagoljunk. Nyugati irányban haladtunk tehát, pedig kelet felé igyekeztünk.

Lovaglás közben nem volt időm, hogy Old Surehanddal egyedül beszélgessek; más személyek vettek igénybe. Old Wabble elbeszélései nyomán a Llano estacado borzalmairól mély hatást tettek hallgatóira. Alig hagytuk el a gázlót, tovább kellett beszélnie. Én megtettem hozzá megjegyzéseimet, ennek folytán engem is megkértek, hogy meséljek, amit örömet megtettem. Titkos meglepéssel hamarosan észrevettem, hogy nem maradt ki a szándékolt eredmény; az emberek mind jobban elgondolkoztak. Ahogy én ecseteltem és az öreg Wabble azelőtt leírta, mégsem képzelték el az Estacadot és nagyon veszedelmesnek tűnt fel előttük, hogy ilyen vidéket felkeressenek. Ezt persze nem mondták meg, de én megláttam rajtuk; olyan pillantásokat vetettek egymásra, mely elárulta előttem gondolataikat.

Ha ezektől az emberektől meg akartam szabadulni, ennek hamarosan meg kellett történni. A legjobb időpont, hogy elváljunk tőlük, az volt, mikor a két óra leteltével mostani irányunkból lekanyarodtunk. Addig folytattam tehát elbeszéléseimet, melyek egyáltalában nem voltak tulzások, míg ez az idő majdnem letelt; azután visszavonultam, hogy alkalmat adjak nekik, véleményüket tanuk nélkül kicserélni. Ez a diplomácia a kívánt célhoz vezetett. Összehúzódtak és titokban tárgyaltak egymással. Láttam, hogy egyikük rábeszéli a másikat és bátorítja, hogy mire, azt elképzelhettem.

Tudtam, hogy nemsokára kis, keskeny patakhoz érkezünk, mely balkézről a folyócskába ömlik. Ez volt az alkalmas hely a lekanyarodáshoz, mert a patak alkalmat nyújtott nekünk nyomainkat elrejtteni. Ezért kissé előtte megállapodtunk és így szóltam:

- Mess'surs, a két óra letelt, most már nem szükséges többé nyugat felé lovagolnunk. Ugyanezen a véleményen vannak?

Old Surehand, Old Wabble, Parker és Hawley egyetértettek velem; a többiek zavarba jöttek; egymásra tekintettek; egyik meglökte a másikat; ez tovább adta a lökést. Míg közülök a legbátrabb engedett ennek az érezhető felszólításnak és veszélyeztetve azt is, hogy nemetszésünkkel találkozik, ezzel a hozzám intézett kérdéssel kezdte meg a tárgyalást:

- Volt már valaha El Paso del Nortében, Sir?
 - Már több ízben, - feleltem.
 - Ugyan mennyi időre van szükség, hogy innen oda jusson az ember?
 - Aki jól ismeri az utat és jó lova van, öt-hat nap alatt ott lehet. Miért kérdezősködik erről a helyről, Mr. Wren?
- Ez volt ugyanis a beszélő neve. Így válaszolt:
- Szívesen megmondanám önnek, ha nem félnék, hogy rossz véleménnyel lesz rólunk.
 - Rossz véleménnyel önökről? Hogyan lenne ez lehetséges! Valami rossz fát tettek a tüzre, vagy ezután van valami szándékuk?
 - Szó sincs róla! Mindenesetre van valami szándékunk, de ez nem rossz, hanem önök félreérthetnék.
 - Mondja csak meg! Akkor majd kiderül, hogy félreértem-e, vagy sem!
 - Jó, meg fogom mondani. Ugyanis - - hm, hm!
- Kezével fejéhez kapott; megvakarta a füle tövét; egyáltalában nem tudta kinyögni, amit akart. Majd kitérőleg folytatta:
- Ön tudja, hogy mi eredetileg Texasba akartunk menni; de időközben mást gondoltunk.
 - Ugy?
 - Igen! Mikor tegnap este Mr. Cutterrel eltávoztak a táborhelyről, beszéltünk róla. El Pasoban és a Norte másik oldalán sokkal több keresni valónk van, mint Texasban. Nem gondolja?
 - Hogy én mit gondolok, az mellékes; csak az a fontos, hogy Önök hogy gondolkoznak?
 - Helyes, nagyon helyes! Mi pedig azt gondoljuk, hogy jobb lenne, ha El Pasoba, vagy egyáltalában a Rio del Nortén átmennénk.
 - Olyan hangon mondja ezt, mintha mentegetőzésre lenne szükség, Mr. Wren.
 - Mindenesetre. Hiszen önnel kellett volna a Llano estacadora mennünk.
 - Kellott volna? Én azt hittem, hogy Önök ezt akarják!
 - Igen, akartuk is, de mást gondoltunk. Remélhetőleg nem gondolja talán azt rólunk, hogy félünk a Llanótól?
 - Miért gondolnám? Mert megváltoztatták elhatározásukat? Hiszen Önök szabad emberek és azt tesznek, amit akarnak.
 - Nagyon örvendek, hogy ez a véleménye, nagyon rosszul esett volna nekünk, ha gyávának tartott volna minket. Tehát nincs ellene semmi kifogása, ha elválunk Önöktől?
 - A világon semmi. De mondja, mikor lenne ez az válás?
 - Most.
 - Micsoda? Most rögtön?
 - Igen.
 - Miért oly hirtelen?
 - Mert különben időt veszünk és úgy teljesen felesleges kerülőt csinálunk. Hiszen Önök meg akarnak fordulni.

- Persze, ez igaz. Ha Önök a Rio Grande del Nortéhoz akarnak menni, ebben az irányban kell tovább lovagolniok.

- Mivel pedig Önök itt akarnak megfordulni, itt kell Önöktől elválnunk. Bármennyire rosszul esik is nekünk ez az elválás, meg kell történnie. Csak az könnyíti kissé meg, hogy ha nem veszi tőlünk rossz néven.

- Rossz néven? Még csak eszembe sem juthat. Önök a saját érdekükkel törődnek és minden embernek joga, sőt kötelessége ezt tenni.

Old Wabble a világ legközőnyösebb arcával hallgatta végig az egész párbeszédet, nem úgy azonban Parker és Hawley; arcuk haragos csodálkozást fejezett ki. Mikor kiejtettem utolsó szavaimat, Parker hevesen közbe vágott:

- Jog és kötelesség? Olyan könnyedén mondja ezt, Sir? Ezek az emberek megígérték, hogy velünk lovagolnak a Llano estacadora és kötelességük megtartani a szavukat, éppen úgy, mint a mi jogunk, követelni tőlük ígéretük beváltását. Nem is gondolnak reá, hogy El Pasoba menjenek. Tudja, Mr. Shatterhand, miért nem akarnak velünk együtt megfordulni?

- Nos?

- Mert félnek a Llanótól, ennyi az egész!

- Eszünk ágába sem jut! - kiáltott fel Wren. - Félelemről szó sem lehet.

- Hohó! Azt mondja, tegnap este beszéltek róla, hogy Texas helyett El Pasoba mennek. Erről nekem is tudnom kellene valamicskét, mert az egész idő alatt nem hagytam el a táborát; de egyetlen szót sem hallottam róla.

Jos Hawley igazat adott neki. A szövíta egy darabig folyt, míg én kettőjüknek titkosan, de félreismerhetetlenül nem intettem és nem adtam igazat azoknak, kik cserben akartak hagyni:

- Mindenki azt tehet, amit akar és ami tetszik neki. Ha ezek a gentlemanok el akarnak válni tőlünk, nincs jogunk megakadályozni ezt. Bizony, sőt kötelességünk őket támogatni szándékunkban.

- Még támogatni is! - dühösködött Parker. - És ugyan miben álljon ez a támogatás?

- Abban, hogy ellátjuk őket élelemmel.

- Majd olyan ostobák leszünk! Eszünkbe sem jut!

Old Wabble sejthette, miért viselkedem én így, mert most így szólt Parkerhez:

- Ostobák? Kicsoda ostoba, Sir? Talán bizony az, aki nem tudja, hogy ki rendelkezhetik az élelmiszer felett! És ki rendelkezhetik felette? Valószínűleg az, aki hozta! És ki hozta? Én! Én pedig azt mondom Önnek, hogy annyi húst adok ezeknek az embereknek utavalónak, amennyit mi elnélkölözhetünk. Az nekem teljesen mindegy, hogy ők félelemből, vagy valami más okból válnak el tőlünk. Kapnak húst, mert utközben enniök kell, th'is clear! Aki tehát menni akar, az szóljon, tudjuk hányadán vagyunk.

Mind menni akartak. Parker és Hawley kivételével, kik kijelentették, hogy szégyenlik, hogy eddig ilyen anyámasszony katonáival lovagoltak. Az lett a nóta vége, hogy a nyolc embert elláttuk hussal és rövid, de nem éppen gyöngéd bucsu után tovább lovagoltak. Hawley csendben maradt, de Parker még utánuk kiabált. Én megkérdeztem tőle:

- Azt hiszem, meglátta előbb a jelt, amit adtam. Meg is értette?

- Igen.

- Mit jelentett?
 - Hogy hagyjam futni azokat a fickókat.
 - Hát akkor miért nem teszi meg?
 - Mert bosszankodom felettük.
 - Teljesen felesleges bosszankodnia és egyáltalában nem érdemes. Mi többiek örülünk neki, hogy megszabadultunk tőlük. Olyan helyzetekbe fogunk kerülni, mikor egész férfiakra van szükségünk, nem pedig anyámasszony katonáira. És ha ez a kifejezés talán tulerős, mégsem voltak olyan emberek, kikben meg lehetett bízni.
- Erre barátságos mosoly vonult végig arcán és meglegedett hangon kérdezte:
- És engem nem küld el?
 - Nem.
 - Azon a véleményen van tehát, hogy bennem meg lehet bízni?
 - Hm! Azon a véleményen vagyok, hogy Önt valószínűleg mint megbízható embert fogom megismerni. Így áll a dolog.
 - Tehát csak megismerni! - hangsúlyozta Old Wabble, míg tagjait kacagva dobálta ide-oda. - Vegyen tehát fáradságot magának Mr. Parker, hogy legközelebbi jávorszarvasának ne lőjjön melléje!
 - Ez a figyelmeztetés teljesen felesleges, Mr. Cutter, eddig még minden jávorszarvast eltaláltam.
 - Az elsőt is akkoriban?
 - Igen.
 - Ebben kételkedem.
 - Hiszen tudja; bebizonyítottam.
 - Igen, bebizonyította, hogy mit talált el akkor, tökéletesen bebizonyította. Tudja micsodát?
 - Nos, mit? - kérdezte Parker, ki most már figyelmes lett az öreg viselkedésére.
- Old Wabble még több ráncba szedte arcát, mint amennyi úgy is volt neki, egyik szemét behunyta, másikat tágra nyitotta, karjaival a levegőbe hadonászott, majd így felelt:
- Egy szamarat lőtt, egy szamarat! Hahahaha!
 - Miiiii? - - Micsoda? Egy szamarat?
 - Igen, egy szamarat, vagyis inkább egy állatot, melyet Ön számárnak tartott, pedig tulajdonképpen szarvasborju volt, vagyis a jávorszarvas kis gyermeke!
- A három utolsó szót nagyon erősen hangsúlyozta és egyszersmind, igen csalatottan ejtette ki.
- A - jávor - szarvas - kis - gyermeke? Teringettét, mit akar ezzel mondani?
 - Hogy akkoriban füllentett. Eszibe sem jutott jávorszarvast löni, sőt inkább hatalmasan meglógott előle!
 - Meg - lóg - tam?!
 - Igen meglógott!
 - Ez olyan rágalom, hogy - hogy - hogy -!

- Mit, hogy - hogy - hogy? Talán nem bujt a lyukba, melybe azután a vadállat is bedugta a fejét és olyan rettenetesen magára fujt, hogy majdnem elment az esze?

- Lyukba? Micsoda - lyuk - ba?

- A lyukba a sziklák között, melyben oly gyorsan eltűnt, ahogy más soha életében lyukba nem bujt.

Parker mélyet lélegzett és zavarában majdnem dadogva felelt:

- Mr. Cutter, én nem tudom, mit akar mondani. Nem értem Önt. Hiszen saját szemeivel látta a jávorszarvast, melyet lőttem!

- Persze, hogy saját szemeimmel láttam, de azt, melyet a panasht-indiánok főnöke lőtt!

- Pa - nasht - in - diánok - főnöke? Vigyen el az ördög, ha képes vagyok...

- ...jávorszarvast löni? - vágott szavába az öreg. - Ezt nem csak elhiszem, de meg is vagyok róla győződve. A főnök Önnek ajándékozta a jávorszarvast, hálából azért, hogy figyelmeztette reám és megengedte Önnek, hogy azt mondja, miszerint Ön lőtte le. Így van, vagy nincs így Mr. Parker?

- Ha - ha - és - és - és - dadogta a kérdezett a legnagyobb zavarban.

- Ne feleljen nekem ha - ha - ha - és - és - és-sel, hanem rendesen, ahogy illik.

- Én rendesen felelek, nagyon is rendesen! Valószínűleg felültették!

- Felültettek? Mindenesetre az volt a felültetés, mikor elém hozta a jávorszarvast és azt állította, hogy Ön lőtte. Egy olyan tökéletes, márványba faragott greenhorn, amilyen Ön volt akkoriban és egy jávorszarvast, egy olyan hatalmas, óriási jávorszarvast! Én pedig mégis elhittem, mert Önnek később véletlenül, egészen véletlenül szerencséje volt a lövéseivel. Most azonban vége van a hitelnek, teljesen vége!

- De én lőttem! Ki az a gazember, aki hazudott Önnek?

- Gazember? Hazudott? Nagyon jól van, nagyon jól van. Az a gazember Ön. Ön maga, Mr. Parker.

- Én? Micsoda? Én?

- Igen. Ön maga! Vagy talán tagadni akarja, hogy saját maga beszélte el és vallotta be?

- Én magam? Kinek és mikor?

- Társainak, kik az előbb lovagoltak el, odaát lenn, a Mistake-Canon-ban, a katonatáborban.

- Aha, hát azt mondták! Kár, hogy elmentek! Be kellett volna vallaniok hazugságukat és bocsánatot kérniök tőlem. És Önnek ki beszélte el?

- Wren, a derék Wren, aki azelőtt gyávaságában olyan hangosan beszélt.

- Mikor?

- Ma éjszaka, mikor együtt voltunk őrségen és történetekkel loptuk az időt.

- Hazugságokkal, akarja mondani!

- Hahó! Azt hiszi, most letagadhatja, mert azok az emberek elmentek. De mások is vannak itt.

- Ugyan kicsoda?

- Mr. Shatterhand és Yos Hawley; ők is ott voltak, mikor ön elbeszélte. Igaz vagy nem igaz, Yos?

Az öreg nem merészelte ezt a kérdést hozzám intézni. Én tréfával ütöttem volna el a dolgot. A becsületes Hawley azonban nagyon komolyan felelt.

- Igen, ő maga beszélte el; nem ő lőtte le azt a jávorszarvast. Ami igaz, az igaz.

Erre Parker hangosan ráförmedt:

- Fogd be a szád, öreg sheeps-head (birka fej)! Hogy állithatod azt, hogy igaz?

- Hiszen magad beszélted el.

- Ostobaság! Magam beszéltem el! Ezért még nem kell igaznak lennie, mi?

- Azt hittem!

- Itt nincs hinni való, egyáltalában semmi. Az ember néha elbeszél valamit, ami egészen másképpen történt.

- De miért beszélné el másképpen.

- Mert az ember nem tudja jól, vagy mert tréfát akar csinálni. Nálam is ez volt az eset.

- Csak semmiféle kibeszélés! - vágott közbe Old Wabble. - Egyetlen westmann sem fogja elbeszélni, hogy nem talált el egy vadat, még hozzá óriás jávorszarvast, ha tényleg ő lőtte, pedig még sokkal tovább ment az önmegtagadásban, mert azt regélte, hogy egy vörös lőtte azt. Én tudom már, hányadán vagyok. A dolog be van fejezve és most fontosabb dolgokra, kell gondolnunk. Tehát itt fordulunk meg, Mr. Shatterhand?

- Nem itt, hanem egy kicsit feljebb.

- Miért még feljebb?

- Mert ott folyóvíz van, mely oldalt kanyarodik. Ha a vízben maradunk, a vörösek teljesen elvesztik a nyomunkat, még ha este előtt meg is érkeznének.

- Nagyon helyes! Nyolc hűtlen társunk nyomát fogják követni és azt hiszik, hogy mi is velük vagyunk még, pedig mi oldalt kanyarodtunk. Ez olyan jó gondolat, hogy könyvbe lehet kinyomtatni; th's clear!

Még vagy tíz percig tartott, míg elértük a patakot és ezt oly módon követtük, hogy a lovaknak a vízben kellett gázolniuk. Közben Old Wabble így szólt hozzám:

- Elhiszi nekem, hogy most kitaláltam egyik ravasz fogását?

- Melyiket?

- Azt, hogy miért nem lovagoltunk a nyolc fickóval egészen addig a patakig. Ön nagyon helyesen, már előbb megállapodott.

- Miért?

- Az üldözők miatt. Ha megérkeznek le fognak szállani ott, ahol megállapodtunk és megvizsgálják a helyet, hogy megtudják, miért tartottunk pihenőt. Vagy nem igaz, Mr. Shatterhand?

- De igen.

- Well! Ha a pataknál állottunk volna meg, azt a helyet vizsgálták volna meg gondosan és eközben nagyon valószínűleg rájöttek volna, hogy a tizenhárom lovasból öt lovas a vízbe hajtott; tehát felfedezték volna mostani új csapásunkat. Hogy ezt elkerülje, azért intézte úgy, hogy az elválás már előbb megtörténjék. Igazam van, Sir?

- Ugy van, eltalálta Mr. Cutter. Csak hasznunkra válhatik, ha ezután is ilyen jól megértjük egymást.

A lovaknak nehezükre esett a vízben futni, mert a pataknak gyakran igen gyorsan változott a szélessége és a mélysége; de ennek dacára majdnem egy óra telt el, mielőtt a szárazföldre engedték őket. Akkor is sziklás helyen tettük ezt, hol nem látszott meg a patanyom, mely elárlhatott volna. Ezzel eleget tettünk az elővigyázatnak és meg lehettünk róla győződve, hogy mindent megtettünk, hogy elkerüljük a felfedezést. A patak eddig déli irányban vezetett minket, most elhagytuk azt és kelet felé indultunk, hogy újból elérjük a Rio-Pecost. Ennek számításom szerint olyan helyen kellett megtörténni, mely teljes két órányira fekszik a gázlótól; ha valami szerencsétlen körülmény nem játszik közre, várható volt tehát, hogy nem bukkanunk commancsákra.

A két völgyre, melyben eddig felfelé haladtunk, egy csomó kanyarulat következett. Most lefelé lovagoltunk és mivel zsinóregyenes irányt tarthattunk be, természetesen sokkal kevesebb időre volt szükségünk, mint felfelé. Körülbelül délután félkettőkor értük el újból a Rio-Pecost. Keresgeltünk és nemsokára egy helyet találtunk, ahol a nyugodtan folydogáló víz megkönnyítette az átúszást. Azután vágatva haladtunk át a nyílt prairien, mely a Pecos és a fentebb említett dombcsoport között feküdt. Mivel ezek a dombok nem haladnak párhuzamosan a folyóval, hanem hol közelednek a folyóhoz, hol megint eltávoznak, a szavanna nem mindenütt egyenlő széles. Majd összeszorul, hogy csak egy keskeny csíkot alkosson, majd végtelennek látszó messzeségben tárul fel a szem előtt. Mint a vihar száguldottunk át a füves síkságon és valóságos élvezet volt, Old Wabble hosszú, hófehér haját és Old Surehandnak talán még hosszabb barna sörényét a szélben repülni látni. Az utóbbi spanyol vérű mexikói pejt lovagolt, mely ugyan nem versenyezhetett az én feketémmel és lovasának súlyához mérten, erős alkatu volt, de a hosszú vágatást mégis játszva bírta!

Old Surehand és Old Wabble, két ilyen lovas az oldalamon! Örömkialtással feldobtam kalapomat a levegőbe és újból elkaptam.

- Ugy látszik, hogy jókedve van, - jegyezte meg Old Surehand mosolyogva.

- Igen, - válaszoltam. - És még jobb kedvem lesz, ha már Winnetou is velünk lesz. Pompás fekete haja van. Akkor három sörény repked mellettem.

- Mikor találkozunk vele?

- Az még bizonytalan. Mint már mondtam Önnek, ő előre ment a Llano estacadora. Azt gyanitom, hogy még ma rábukkanunk egy követére.

- Hol? Meg van határozva a hely?

- Nem, csak az irány. Különbösen is csak sejtésről beszéltem. Winnetou tudja, hogy a Mistake-Canontól egyenes irányban lovagolok a Llano-oázis felé! Ha követet hagyott hátra, valahol ebben az irányban várakozik rám.

- Most ezen a vonalon vagyunk?

- Még nem. Le kellett róla térnem a Saskuan-kui felé, hogy kiszabadítsam Önt. Most azonban újból közeledünk hozzá és egy óra alatt elérjük. Sajnos ismét lassan kell lovagolnunk, mert Parker és Yos Hawley nem tudnak velünk lépést tartani. Este felé oda érünk, melyet az

apacsok Altsesze-csinek neveznek; ez lenne a küldöncnek megfelelő hely, hogy reánk várakozzék. Ott el tud rejtőzni.

- Vannak ott bokrok és fák?

- Igen.

- Rögtön gondoltam!

- Miért?

- Mert ez az apacs szó: „altsesze-csi” annyit jelent, mint kis erdő.

- Hát ön ezt tudja? Ismeri ezt a nyelvet?

- Meglehetősen.

- Ez nagyon előnyös reánk nézve. Azt hittem, hogy eddig még soha sem járt apacs vidéken!

- Az igaz, hogy nem. Eddigi vadászterületem északabbra feküdt. De sokaig voltam együtt olyanokkal, akik ismerik az apacs tájszólást és megtanultam tőlük annyit, amennyire szükségem van. Rendkívül örülök neki, hogy Winnetouval anyanyelvén beszélhetek. Ismer ő engem névszerint?

- Nagyon is jól. Elárulhatom, hogy igen jó véleménnyel van Önről.

- Köszönöm, Sir!

- Sokfelé kóboroltunk együtt, fel az Egyesült-Államok északi határáig és tulajdonképpen csodálatos, hogy egyetlen egyszer sem találkoztunk össze.

- Én nagyon jól meg tudom magyarázni és Ön sem fog csodálkozni felette később, ha megtudja, hol és hogyan élek én.

- Ez titok?

- Igen is, meg nem is, ahogy vesszük. Nem szoktam róla beszélni, mert nem tartozom azok közé az emberek közé, akik szívesen szaporítják a szót.

Félig elfordult és mintha sötét árny suhant volna el eddig oly vidám arcán. Mégis valami titok volt, melyet most érintettünk? Ugy tűnt fel előttem, mintha ez az emlékezés fájdalmat okozott volna neki. Mindketten elhallgattunk. Ennek a testileg és szellemileg kiváló embernek talán szintén sajátságos sorsa volt. Hát nincs egyetlen egy westmann sem, kinek életfolyása hétköznapi!

Egy óra elteltével már régen eltűnt mögöttünk a Rio Pecos zöld csikja; előttünk terült el mérföldekre a nyílt prairie; köröskörül nem akadt egyetlen pont sem, mely a tájékozódásra némi támpontot nyújtott volna és mégis tudtam, hogy ismét rajta vagyunk a fentebb említett vonalon. Ez volt az a tájékozódási ösztön, mely a vándormadár sajátja és amely nélkül a westmann annyi veszélybe rohanna. Akiben ez nincs meg, az vagy tönkre megy, vagy alacsonyrendű vadász marad. Csak kis kanyarulatot kellett tennünk, hogy eddigi irányunkból erre a vonalra forduljunk be.

Most három óra volt délután és ha valaki azt állította volna, hogy a commancsák képesek lesznek nyomunkat felfedezni, vagy pláne utánunk jönni, azt örültnek tartottam volna. Most legfeljebb a Rio Pecos tulsó, jobb partjára érkezhettek, hogy őrszemeinket megkeressék, akik azonban nem állanak és nem is állottak ott.

Ugy látszott, hogy rövid beszélgetésünk utolsó szavai miatt Old Surehand magába mélyedt, mert lovát megnógatta és fejét elgondolkozva lehajtva, egyedül lovagolt előre. Egyszerre hirtelen megállította lovát, leszállott és a földet vizsgálta. Mikor utolértük és követtem tekintetét, láttam, hogy nyomot fedezett fel, tehát én is leszálltam. Old Wabble követte példánkat, megvizsgálta a letaposott gyept és megszólalt:

- Lovak voltak, Mess'surs, hat darab még pedig indián lovak. A fickók egymásután lovagoltak, de öreg szemeim még egész pontosan meglátják, hogy hatan voltak. Kelet felé tartottak és két órával ezelőtt haladtak itt el.

Old Surehand egy pillantást vetett reám, melyben tisztán olvasható volt a bámulat az öreg iránt és én viszonztam tekintetét, mert ilyen jól, vagy legalább is jobban én sem tudtam volna a nyomokat leolvasni. Itt, a nyílt szavannán, mint a cowboyok egykori királya mutatkozott be az öreg, mint szakember, akit nem lehet megtéveszteni. Nem látta pillantásainkat és mivel senki sem felelt azonnal megkérdezte:

- Talán más véleményen vannak, uraim?

- Nem, - feleltem. - Nagyon jól látta.

- Amennyiben e nyom beszél, azt tudom, Sir. A többit azonban Önnek kell átengednem, mert nem ismerem a vidéket és a vöröseket, kik erre kóborolnak.

- Csakis apacsokról vagy commancsákról lehet szó.

- Vajjon a két nemzet közül melyikhez tartoztak ezek az emberek?

- Olyan határozott formában teszi fel a kérdést, Mr. Cutter, mintha gyerekjáték lenne erre választ adni!

- Mert feltételezem, hogy Old Shatterhandnak nem kell a fejét törnie, hogy megtalálja a helyes megoldást.

- Köszönöm szépen a bókot! Ha nem is kell éppen a fejet törni, mégis gondolkozni kell. A commancsák harcba szállottak és a közelben vannak, erre oldalt mögöttünk. Az apacsok tudják, hogy a commancsák kiásták a harci bárdot; elővigyázatra kényszerülnek, tehát felderítőket küldenek ki.

- Ez nagyon helyes, Sir; de ezzel nem jutottunk tovább, mint azelőtt; th'is clear.

- Várjon csak! A nyom kelet felé vezet, tehát a Llano estacadó felé mutat. De kettőjük közül melyik iparkodik a Llanora?

- A commancsák.

- Ugy van! Meg vagyok róla győződve, hogy csak egyetlen apacs tud a commancsák szándékáról a Llanora vonatkozólag; ez Winnetou. Mascaleróit ő maga vagy küldönc útján csak most fogja róla értesíteni. Ők még nem lehetnek itt, tehát nem küldhettek felderítőket előre a Llanora. Ehhez járul még az, hogy lakhelyük innen délre fekszik. Ha felderítőket vagy küldöncöket küldtek egyenesen a Llanora, akkor ezeknek az útja nem vezetne ennyire északra.

- Ön azt hiszi tehát, Mr. Shatterhand, hogy commancsákkal van dolgunk?

- Igen.

- Akkor hát tudjuk, hányadán vagyunk és - - -

- Megálljon! - szakítottam félbe. - Amit mondtam az inkább találgatás, mint meggyőződés. Bizonyosat kell tudnunk. A dolog reám nézve olyan fontos, hogy nem törődhetünk egy kis idővesztéssel. Bizik magában, hogy ezt a nyomot gyorsan lovagolva is követni tudja?

- Micsoda, kérdés. Hát vaknak tart engem?

- Ugy üljön fel és vágasson öt percig visszafelé mellette! Szeretném tudni az irányt, hogy egyenesen vezet-e, vagy ezen a mindenestre elég hosszú darabon kanyarodik-e.

- Well, mindjárt megtörténik.

Lóra pattant és vágatott a nyomon, abban az irányban, melyből a hat lovas jött. Alakja rohamosan kisebb és kisebb lett, míg végre teljesen eltűnt szemeink elől, pedig a terep teljesen sík volt. Majd ismét felbukkant, mint kis mozgó pont, mely folyton nagybodott és nem-sokára életnagyságban megállott mellettünk.

- Nos? - kérdeztem.

- Olyan egyenesen megy visszafelé, mint a zsinór.

- Ez eleget mond nekem. Tudja hová jut az ember, ha követi ezt az egyenes vonalat?

- Azt sejtem, hogy a Saskuan-kuihoz.

- Ugy van, a „Kék vízhez” Vupa-Umugi főnök küldte ki ezt a hat embert, mint felderítőt. Gyorsan kell iparkodnunk.

- Miért olyan gyorsan? Hogy utolérjük őket?

- Igen.

- Ez hiba lenne, Sir! Ne vegye talán rossz néven, de bizonyára hiba lenne!

- Miért?

- Hiszen Ön nem indiángyilkos!

- Semmi esetre sem.

- És mégis utól akarja érni őket? Ez ellentmondás. Nem látja azt be?

- Hol van itt ellentmondás?

- Nem akar gyilkos lenni és ha utolérnénk őket, mégis kényszerítve lenne, kiirtani ezt a hat vöröset. Nem szabad tudniok, hogy mi ezen a vidéken vagyunk, ami pedig el lenne árulva, ha csak egy is megmenekülne közülük. A mi erőnk éppen abban rejlik, hogy Vupa-Umugi meg van róla győződve, hogy nyugat felé lovagoltunk!

- Igaza van és még sincs igaza. Mr. Cutter. A körülményektől függ, hogy mutatkozunk-e ezeknek a felderítőknak vagy sem. Utjuk egyenesen az Altsesze-csihez vezet, a „Kis erdő”-höz, ahol, mint előbb említettem, Winnetoutól küldöncöt sejték. Ha ott elhaladnak anélkül, hogy őt megtalálnák, úgy jól van; de ha észreveszik, akár őt, akár csak a nyomát, akkor meg fogják támadni. Egy ember hat ellen; az eredményt gondolhatja. Ebben az esetben vagy halott vagy fogoly. Az utóbbi esetben meg kell őt szabadítani, már tiszta barátságból is az apacsok iránt, azután meg Winnetou üzenete miatt, melyet, ha csak lehetséges, feltétlenül meg kell kapnom. Itt nem törődhetem hat ellenséges commansa életével. Tehát előre, Mess'surs!

Ujból lóra ültünk és oly gyorsan tovavágtattunk, ahogy Parker és Yos Hawley lovai csak birták. A felderítők két órával vannak előttünk; de lassan lovagoltak. Ha megtartották ezt a gyorsaságukat, úgy lehetséges, hogy utolérjük őket még az Altsesze-csi előtt.

Sajnos, kiderült azonban, hogy két társunk lova nem tudott a mieinkkel lépést tartani; úgy határoztam tehát, hogy Parker és Hawley lehető gyorsan kövessék nyomunkat én Old Surehanddal, meg az öreg Wabble-val előre lovagoltam. Időről-időre megállott egyikünk, hogy a nyomokból megállapítsa a lovasok iramát, azután a másik kettő után iramodott. Hamarosan kiderült, hogy a commancsák itt már sokkal gyorsabban lovagoltak és reményem mindjobban eltűnt, hogy még idejében behozzuk, sőt megelőzzük őket, ami lehetséges lett volna, ha félkörben lovagolunk.

Elmult egy óra, majd a második. Időnkint a lovakat lélegzethez kellett juttatni, tehát lassabban lovagoltunk. További félóra múlva sötét pont tűnt fel előttünk a láthatáron. Kezemmel rámutattam és így szóltam:

- Az ott a „Kis erdő” hajszáknak a végcélja. Ha egyenesen lovagolnánk, negyedóra alatt ott lennénk.

- De azt nem tehetjük, - figyelmeztetett Old Wabble.

- Nem, mert a commancsák valószínűleg nem lovagoltak tovább, hanem benn maradtak.

- De nekünk is be kell jutnunk? Hogy visszük ezt végbe?

- Szerencse, hogy jól ismerem a vidéket. Tartsanak jobbra, dél felé! Körbe kell lovagolnunk.

Amint bekanyarodtunk, Old Wabble tovább kérdezősködött:

- Azt hiszi, hogy ilyen módon odajutunk anélkül, hogy meglátnának?

- Igen. Tudnia kell, hogy a keletre fekvő magaslatokról patakok folyik, mely a síkságon elapad, de ott, ahol a talaj mélyebbre lejt, mint kis mocsár újból előbujik. Ez a mocsár legfeljebb ötven lépés átmérőjű, de mégis erdőcskének adott életet, melynek átmérője legalább tizszer akkora. Ez az Altsesze-csi, a „Kis erdő”, melynek nyugati és keleti oldala meglehetősen ritkás, míg másik két vége olyan sűrű, hogy különösen a délin, alig lehet rajta áthatolni. Így volt akkor, mikor három évvel ezelőtt utoljára itt jártam és így lesz az még ma is.

- Hm! - mormogott az öreg. - Három év alatt sok minden megváltozhatik, ami jelenleg rendkívül fontos, mikor az életünk foroghat kockán!

- Ha valami változás állott be, úgy ez csak abban állhat, hogy az erdő még sűrűbb lett, ami nekünk csak kellemes lehet. Mivel a déli oldal a legsűrűbb, félkörben arra felé lovagolunk. Az ottani bozótban senki sem fog tartózkodni és ennek folytán, azt hiszem, hogy onnan közeledhetünk a legjobban, anélkül, hogy meglátnának. Ha nem akarunk estig várni, nem tudok más módot az erdőcskéhez közeledni.

- Well, akkor meg kell kísérelni és előkészülni arra, hogy jámbor megérkezésünkkor néhány kevésbé jámbor golyót kapunk a bordáink közé, vagy pláne a fejünkbe. Aki mer, az nyer! th'is clear.

Old Surehand még most is hallgatott, de arcáról azt a gondtalan elszántságot olvastam le, mely nem riad vissza semmiféle veszélytől, ha csak némi kilátás is van rá, szerencsésen tulesni rajta. Mindinkább olyan embernek ismertem meg, aki szívesebben cselekszik, mint beszél és később kiderült, hogy ebben a tekintetben milyen pompásan illett Winnetouhoz.

Jobbra kanyarodtunk tehát és mielőtt félkört irtunk le, állandóan olyan messze maradtunk az erdőtől, hogy folyton egyforma nagynak látszott. Mikor azután pontosan a déli oldalára értünk, megállottam és elővettem nyeregtáskámból látcsövemet, mely a távol Nyugaton már annyiszor tett nagy szolgálatot nekem, sőt az életemet is megmentette, hogy gondosan végig-szemléljem az erdőcske szélét. Nem láttam semmi gyanusat.

- Lát valamit, Sir? - kérde Old Wabble.

- Nem. Nem tudok felfedezni semmiféle élő lényt, sem embert, sem állatot.

- Jól látnak onnan minket?

- Különös kérdés, Sir? Látna ön innen egy ott levő embert?

- Nem.

- Ugy tehát onnan sem lehet minket pusztá szemmel látni és nem hiszem, hogy a vörösek látcsövekkel lennének felszerelve.

- Szépen jut eszébe egy indiánnak, hogy ilyen holmit hordjon magánál!

- Mégis! Winnetounál mindig van látcső, még pedig pompás. Az a véleményem, hogy most egyenesen az orrunk után lovagoljunk. Nem?

- Ha meg kell lenni és így akarja, akkor csak előre! De azért mégis csak elővigyázatlanúság lesz!

Erre Old Surehand, hosszú idő után először szólalt meg, amint türelmetlen és rendreutasító hangon rákiáltott:

- Miféle elővigyázatlanúság! Ha nincs más választás, mint a víz, akkor az ember belé ugrik és azonnal megtanul uszni.

- Ha ön fél, Öreg Wabble, akkor maradjon itt addig, amíg gyökeret ver a lába, de mi rohammal bevesszük az erdőt. Go on, Mr. Shatterhand, go on!

Elvágatott lovával és én hasonló gyorsasággal követtem. Old Wabble természetesen nem maradt hátra; mögöttem vágatott és közben egészen felindulva pattogott:

- Hogy én félek! Mit nem képzelsz ez a két fiatalember! Old Wabble már akkor sem ismerte a félelmet, mikor ő még meg sem született, nem hogy azután. A mostani fiatalságnak néha egészen lehetetlen, megfoghatatlan gondolatai vannak: th's clear!

Merész vállalkozás volt tőle, kettőnk „mostani fiatalságnak” titulálni, komoly helyzetünk dacára kénytelen voltam hangosan felkacagni. Meghallotta és még jobban felmérgesedve rám kiáltott:

- Mit nevet. Sir! Akkor nevéssen, ha ép bőrrel bent kuksol az erdőben, de előbb nem!

- Hallgasson, Sir! - feleltem neki. - Ha nem látják önt a vörösek, akkor hallaniok kell, ha így ordít tovább!

- Jól van, hallgatok; de a holttestem az ön lekiismeretén szárad. Az ön dolga, hogy hogy boldogul vele!

Ugy hajsztuk lovainkat, hogy a Kis erdő felénk repülni látszott. A füves föld puha volt, a lódobogást sehol sem lehetett hallani. Emellett szemeinket mereven célunkra szegeztük, hogy valami esetleges veszélyt idejekorán észrevehessünk. De ilyen nem is volt és szerencsésen elértük az erdő szegélyét. Ott leszálltunk, lövésre készen tartottuk a fegyvert kezünkben és hallgatóztunk. Semmi sem mozdult. Megkíséreltük, hogy pillantásunk áthatoljon a bozótban; semmit sem lehetett látni. Erre Old Surehand odasugta nekünk:

- Tartsák csak a lovamat! Mindjárt visszajövök.

- Hova akar menni?

- Kémlelni. Ne féljen! Értek hozzá!

Sértés lett volna, ha felajánlom neki kíséretemet, vagy visszatartom őt; hagytam tehát cselekedni. Meglehetősen sokáig tartott, míg visszajött, hogy jelentse nekünk:

- Óriási szerencse volt, hogy nem vettek észre. A commancsák az erdőben vannak.

- Láta őket? - kérdeztem halkán.

- Nem; de tudják, hogy nyomuk az erdőbe vezet és most meggyőződtem róla, hogy nem jön ki onnan, tehát még benn vannak. Egyelőre csak ennyit akartam tudni. Ki kell őket kémlelnünk.

- Well! - bólintott Old Wabble. - Ezt csak ketten tehetik, mert a harmadiknak a lovak mellett kell maradnia. Ki lesz az, Mr. Shatterhand?

- Ön maga, - válaszolta Old Surehand, jöllehet az öreg engem kérdezett.

- Eszem ágába sem jut! Itt maradjak tétlenül! Nekem be kell bujnom az erdőbe, mert be kell önöknek bizonyitanom, hogy nem ismerem a félelmet.

- Azt anélkül is tudjuk, ez a bizonyíték tehát teljesen felesleges. Nem kell önnek mondanom, mennyire ismerem és becsülöm és éppen ezért nem fogja rossz néven venni, ha figyelmeztetem rá, hogy nem a legerősebb oldala az „erdőbe bujkálás.” A nyílt szavannán sokkal jobban otthon van. Maradjon tehát a lovaknál!

- Ahogy tetszik, - felelte az öreg, türelmetlen mozdulattal. - Itt nincs helye és ideje annak, hogy vitatkozzunk és mint okosabb, engedek. Induljanak tehát a cserkészetre; de ha mint hullák jönnek vissza, nem akarok szemrehányásokat hallani.

Kantáron ragadta a lovakat s intett nekünk, hogy menjünk. Old Surehand kérdőleg pillantott reám; én így válaszoltam:

- Itt veszedelmes lenne elválni egymástól; még világos nappal van, könnyen észre vehetnének minket és akkor egyikünknek gyorsan a másik segítségére kell sietnünk.

- Helyes, Sir! De merre felé indulunk?

- Mikor az előbb odajárt, nem vett észre valami helyet, ahol a behatolás nem tulságos nehéz és zajos?

- Azt hiszem, tudok ilyen helyet. Jöjjön!

Elvezetett néhány bokor mellett, azután a bozótra mutatott, amely itt nem volt olyan sűrű, mint máshol. Bólintottam, lefeküdtem a földre és bemásztam; ő követett. Fegyvereinket természetesen Old Wabblenél hagytuk; két revolverem és késem minden eshetőségre elegendő volt.

Mint már mondtam, világos nappal volt; a vörösek tehát a bokrok minden erősebb megrezzenését láthatták volna, ez annyira megnehezítette feladatunkat, hogy csak nagyon lassan jutottunk előre. Félóra alatt utunk egyharmadát tettük meg; akkor már jobban ment. Az erdőcske közepére kellett jutnunk, ahol a víz volt, mert a commancsák mindenesetre amellet vannak. További negyedóra alatt lovat hallottunk fujni magunk előtt; Old Surehand is hallotta ezt, mert meghökölt, hogy figyelmeztessen engem. Vajjon csak véletlenül fujt-e az a ló, vagy ezáltal indián lovak szokása szerint figyelmeztetni akarta gazdáját reánk? Ebben az esetben a veszély kétszeresen nagy volt reánk nézve.

Meg kell említenem, hogy nemcsak örültem, Old Surehandnak, hanem még bámultam is. Először elmaradt mögöttem, most mellettem kuszott előre, még pedig olyan kitartással, óvatossággal és figyelmességgel, ahogy még alig láttam fehér embernél. Minden hézagot kihasznált, minden akadályt vagy elkerült, vagy teljesen nesztelenül elhárított; ha nem volt

elegendő a kéz ügyessége, késsel segített magán és ha egy gallyat, vagy pláne erősebb ágat kellett megmozdítani, ez olyan egyenletes lassúsággal történt, hogy rajtam kívül más nem vette volna észre. Valóságos gyönyörűség volt egy westmannek őt végig nézni.

Igy jutottunk lassan, de biztosan tovább és tovább, míg végre hangokat hallottunk, melyek beszélgettek egymással; a szavakat nem érthettük, mert még nagyon messze voltunk. Minél jobban közeledtünk azonban, annál élesebben hallottuk, míg végre meg is pillantottuk őket, akik társalogtak egymással. Természetesen nem az volt, amit tulajdonképpen társalgásnak szokás nevezni, hanem inkább prairie törvényszék ülésének lehetne mondani.

Egy nem tulságosan sűrű bokor mögé kerültünk, amelyen türethetően át lehetett látni. Előttünk terült el a víz; jobbkéz felől hat ló volt megkötve, míg balról egy magányos paripa volt kipányvázva; ez az utóbbi apacsló volt, az előbbieket pedig a commancsáké voltak, kiket követtünk. A hat vörös közül már csak három élt, kik közöttünk és a víz között ültek; három társuk véres hullája tőlük nem messze hevert. Előttük egyetlen fa állott, melynek törzséhez egy apacs volt kikötve álló helyzetben. Mivel nekünk hátát fordította, az arcát nem láthattuk; sebesültnek kellett lennie, mert lábai vértócsában állottak, de úgy látszik, a vérvesztés nem nagyon gyengítette el, mert éppen akkor, mikor a csoportot megpillantottuk, hallottuk, hogy erős hangon így szólt:

- A commansa kutyák meg fognak ölni engem, de céljaikat mégsem érik el. Pess cudösch (hosszu kés) kacag rajtuk. Hatan voltak, hármat megölt közülük, mielőtt legyőzték. Halál-dallal az ajkán fog meghalni és nem is fog rebenni a szeme és ez a három szolgálni fog neki az örök halálmezőkön.

„Hosszu kés!” Nagyon jól ismertem őt. Nagyon merész, ravasz harcos volt, ki a mascalero törzsénél tekintélyben állott és már gyakran szerepelt, mint alvezér. Ha veszedelmes felderítő szolgálatról volt szó, melynek kiviteléhez bátorság és ravaszság kellett, a választás rendszeren őreá esett.

Mindenesetre azért kuksolt itt az Altsesze-csi-ben, hogy reám várakozzék és én nem tévedtem tehát, mikor feltételeztem, hogy Winnetou törzsének felderítőire talált és egyenesen a Llano estacadora lovagolt, számomra pedig küldöncöt hagyott hátra.

Az egyik commansa megvetőleg intett kezével és így válaszolt:

- „Hosszu kés” büzlik, mint egy darab romlott hus. Lelkét elhajítják és nem lesz szolgálja az örök vadászmezőkön, mert elveszük a skalpját, mielőtt nagy kinok között a halálba küldjük. Megölhetett közülünk hármat, mert gyáván elbujt, mikor jöttünk. Ha nyíltan mutatkozott volna, akkor csak az ő vére folyt volna, belőlünk egyetlen csepp sem.

- Igen, a commansa kutyák mertek volna harcolni velem, mert tizenkét karjuk volt velem szemben, ki egyedül voltam. Ha nem lettek volna annyian, elmenekültek volna, mint coyották, melyek üvöltenek, de nem harapnak. Ha elküldtök az örök vadászmezőkre, ott csak apacsokat talállok, de egyetlen commancsát sem, mert oda csak bátor emberek lelkei kerülnek, nem pedig gyáváké. Megmutatom nektek, kik vagytok: ide nézzetek!

Három hatalmasat köpött. A commansa ugyanolyan megvető hangon beszélt, mint az előbb:

- Ez nem nekünk szól, hanem neked. Nagy szavakat mondasz, hogy elrejtse bátorságod hiányát. A halálfélelem az arcodra van írva. Tudod, hogy darabokban vágjuk le a bőrt és a húst testedről; büszke beszéded csak a félénk nyöszörgést akarja elleplezni, melyet bensődben hallasz. De mi készek vagyunk kegyelmesen járni el veled és gyorsan, kinok nélkül ölni meg, ha megmondod az igazat és felelsz a kérdésekre, melyeket neked tenni fogok:

„Hosszu kés” büszkén felvetette a fejét, de látszólag belenyugodva így felelt:

- Beszéljen a commancca.

- Harcosaitok a commanccák ellen szállottak harcba?

- Nem.

- Ez igaz?

- Igen.

- Nem hiszem.

- Elhiheted. Vagy talán azt gondolod, hogy eszébe jut az erős oroszlának, hogy harcba szálljon egy beteg patkánnyal?

- Uff! Ha így folytatod a sértegetést, nem várhatsz kegyelmet tőlünk! Hol vannak jelenleg a mascarero-apacsok?

- Odahaza, lakásaikban.

- Hol van Winnetou, a főnökük?

- Messze északon, azoknál az indiánoknál, kik kígyóknak nevezik magukat.

Azért mondta ezt, hogy azt higgyék, hogy híres ellenfelüktől most nem kell félniük.

- Ez nem az igazság. Winnetou itt van.

- Nincs itt.

- Láttuk Old Shatterhandot és ahol ő van, ott Winnetou sincs messze.

Láttam, hogy „Hosszu kés” örömkialtást nyom el; láthatólag nyugodtságot, közömbösséget kényszerített magára és a meggyőződés hangján felelt:

- A commancca hazudik; meg akar engem csalni. Old Shatterhand nincs sem a síkságon, sem a hegyekben, odaát van, túl a nagy vizen, a hazájában és csak két-három tél múlva fog visszatérni. Ő maga mondta ezt.

- Nem hazudok.

- Hazudsz! Nem hiszek neked!

- De nem hazudok! - ordított rá haragosan a commancca. - Láttuk őt.

- Hol?

- Táborunkban. Oda jött, hogy kikémleljen minket; de megfogtuk őt, fogollyá tettük és meg fog halni a kínzócsölöpön.

- Old Shatterhand? A kínzócsölöpön? - kacagott gunyosan az apacs. - A commanccák összes harcosa összevéve se képesek a kínzócsölöpre juttatni ezt az egyetlen egy fehér vadászt. Még ha meg is fogták volna őt, összes kötelékei dacára hirtelen eltűnt volna, mint a sas, kit tízezer véreb sem tud lefogni. De ő nincs is elfogva; nincs is itt ebben az országban, hanem ott, ahol született.

Mindenesetre az volt a szándéka, hogy a commanccát csupa bosszúságból beszédre bírja; valóban el is érte szándékát, mert ellenfele dühösen kifakadt:

- A mi foglyunk! A commancca harcosok nem véredek, hanem sasok, akik szétszaggatják, vagy felfalják ezt a véreket! Én az igazat mondom; de te hazudsz. Hogyan állíthatod, hogy embereid otthon vannak! Valahol utban vannak, különben nem küldtek volna ki felderítőt.

- Hát kiküldtek?

- Igen.

- Mikor?

- Most.

- Mit tudtok ti felderítőről! Pshaw!

- De tudunk. Te magad vagy az!

- És? Ki mondta nektek, hogy „Hosszu kés” mint felderítő lovagol ki?

- Senki sem mondta, de így van.

- Akkor a commanccák harcosai vakok. Talán harci színeket viselek az arcomon?

- Okosságból nem festetted ki magad!

- Hol laknak a commanccák és hol a mascalero-apacsok? Északon és délen. Hol vagyok én most? Messze keleten. Lovagolnék én ennyire keletre, ha felderítő lennék ellenetek?

- Ugy látszik, megtudtátok, hogy merre felé készülünk! Észak felé?

- Uff, uff, utf! Nem veszed észre, hogy most elárultad magad? A commancca kutyák tehát nem azért bujtak ki lyukaikból, hogy az apacsok ellen vonuljanak, hanem kelet felé akarnak lovagolni! Most már tudom, hogy hova, merre igyekeztek!

A commancca belátta, hogy becsapatta magát és dühösen ügyetlensége felett, a fogolyra ripakodott:

- Hallgass, te béka! Én megmondhattam, amit mondtam, mert tudom, hogy nem fecsegheted tovább. Magunkkal viszünk téged és te egyszerre halsz meg Old Shatterhanddal a kinzócölöpön.

- Akkor még nagyon sokáig fogok élni, mert az hazugság, hogy elfogtátok ezt a hies halványarcot.

- De igen. Ő a mi foglyunk!

- Pshaw!

- És nemcsak ő a foglyunk egyedül, hanem még több halványarc, kik szintén meg fognak halni.

- Nevezd meg őket!

- Old Wabble, az agg indiángyilkos.

- Uff!

- Továbbá Old Surehand, az óriás halványarc.

- Uff, uff! Tovább!

- Tovább? Nem elég ez neked?

- De igen, elég. Ha ti tényleg elfogtátok ezt a három nagy vadászt és engem is táborotokba visztek, akkor nem fogok meghalni, hanem kiszabadítjuk magunkat és olyanok leszünk a commancsák fiai között, mint bivalyok, kik gyáva farkasok hordájába keverednek. Old Shatterhandot még sohasem győzték le; ő egy...

- Ő már sokszor el volt fogva! - vágott a szavába nagyon haragosan a commanca.

- De mindig újból kiszabadította magát! Old Surehand olyan vadász, ki ökleinek szorításával hat commancsát fojt meg, mindegyikkel hármat. Ő neki...

- Hallgass arról a kutyáról! - szakította ismét félbe a másik. - Még sohasem győzött le egyetlen commancsát sem!

- Mivel még nem is találkozott vele egyetlen commanca sem! És Old Wabble, ki úgy száguld végig a szavannán, mint a vihar, úgyhogy senki sem tudja utolérni, majd...

- Meghal, meghal! - kiáltá a commanca, már harmadszor szavába vágva. - Vagy talán nem is fog meghalni, mert ez az öreg halványarc olyan utálatos kuvasz, hogy tulajdonképpen meg sem kellene ölni, hanem bottal elkergetni. Ez a gyáva...

A mondat közepén elhallgatott; most őt szakították félbe, de nem az apacs, akinek beszélt, hanem más valaki. Mi szemeinket természetesen reá szegeztük; mikor azonban most hirtelen elhallgatott és láthatólag megijedve oldalt pillantott, mi is odatekintettünk és egyidejűleg ezeket a szavakat hallottuk:

- Mi vagyok én? Gyáva? Kuvasz? Te vörös kutya! Megmutatom én neked, hogy gyáva vagyok-e, vagy sem. Aki közületek csak megmoccan és fegyveréhez nyúl, az golyót kap a fejébe! Kezeket fel!

Az öreg Wabble volt. Nem kuszott keresztül a sűrű bozóton, hanem egészen kedélyesen az erdő nyugati, keskeny tisztásán át érkezett, amelyen átjöttek a vízhez a commancsák is. Puskáját arcához emelte, mutató ujjá a ravaszon volt; így lépett elő a legközelebbi bokorból és jött lassu léptekkel közelebb.

- Kezeket föl! - ismételte, mivel a vörösek nem engedelmeskedtek azonnal parancsának.

Ez a felhívás régi szokás a vad nyugaton. Aki mindkét kezét a levegőbe emeli, az nem tud fegyverhez nyulni és védekezni. - Kezeket fel! - Akit ezekkel a szavakkal támadnak meg és nem engedelmeskedik azonnal, annak élete nem ér egy hajítófát. Ezt tudják az indiánok is. A három commanca tehát most, mikor megismételte a parancsot, felemelte kezét.

- Ugy, most a kezemben vagytok, vörös gazemberek! - kacagott. - Aki csak egy karját leengedi, golyót kap az agyába; nem tréfálok. Tehát én vagyok gyáva! Ugy ugy! És engem fogtatok el! És Old Shatterhandot, meg Old Surehandot szintén! Igaz ez, te betyár?

A vörös nem válaszolt.

- Aha! Kifogyott belőled a szusz! De várjatok csak, majd mindjárt lélegzethez juttatunk mi titeket! Még néhány jó barátot akarok nektek mutatni, nagyon jól ismert férfiakat, kinek rendkívül örülni fogtok, ha meglátjátok őket. Merre is vannak csak?

Természetesen ez alatt minket értett. Old Surehandot és engem. Fegyverét még mindig a commancsákra emelve, szemeit a keleti határon jártatta, melyek között minket sejtett és hol valóban voltunk is. Nem csoda, hogy a vörösek karjaikat engedelmesen feltartották, mert olyan látványt nyújtott, mely alkalmas volt reá, hogy tiszteletet parancsoljon. Megjelenése különben is rendkívüli volt és ehhez még hozzájárult, hogy négy puskával volt felszerelve,

mert az övét kezeiben tartotta, a hátán pedig Old Surehand puskája, az én medveölőm és Henry karabély csüngött. Biztosan nem volt bennük annyi mersz, hogy ellenszegüljenek neki.

Mindamellett egyáltalában nem voltam elragadtatva hirtelen és váratlan megjelenésétől. Oda künn kellett volna maradnia a lovagnál, nem pedig ide jönni a víz mellé. Feltettem magamban, hogy felelősségre vonom, ámbár nem csinálta rosszul a dolgát. Most szerette volna, ha mellette vagyunk, intettem tehát Old Surehandnak, felállottunk és az ágak között a szabadba törtettünk. Mikor meglátott minket, odakiáltott a commancsáknak:

- Itt vannak azok a férfiak, akiket nektek mutatni akarok, ti gazemberek. Ismeritek őket?
- Old Shatterhand! - kiáltott fel ujjongva „Hosszu kés”.
- Old Surehand! - kiáltott ijedten a commansa. Én az utóbbihoz fordultam:
- Igen, mi vagyunk azok, akikről azt mondtad, hogy foglyaitok vagyunk. Mr. Cutter, vegye el tőlük a fegyvereiket!

Elővettem revolveremet és reájuk szegeztem: ők meg sem mertek moccanni.

- Szabadítsa ki az apacsot, Mr. Cutter.

Megtette. Alig érezte „Hosszu kés” magát ismét tagjai birtokában, lehajolt, felvett egy tomahawkot és... két gyors ütés és a két commansa szétroncsolt koponyával zuhant le ülőhelyzetéből. Karon ragadtam és rákiáltottam:

- Vörös testvérem mit csinál! Én beszélni akartam ezekkel a commansa harcosokkal és...

Nem hallgatott reám tovább, hanem kiszakította magát és olyan gyorsan, hogy nem akadályozhattam meg, leterítette a harmadikat is. Azután így felelt:

- Bocsásson meg nekem híres fehér testvérem, hogy én másképpen cselekedtem, mint ahogy ő kívánta. Tudom, hogy ő nem ont szívesen vért; azért tettem ezt meg én.
- De nem lett volna szabad megtenni!

Jobb mellére mutatott és megkérdezte:

- Nem ömlik-e az enyém is? A harci bárd ki van ásva, életet életért, vért vérért!
- Ugy öld meg, ahogy tetszik, akiket te győztél le; ez a három azonban nem volt a tied, hanem a mienk. Mióta vesztették el a bátor apacs harcosok úgy a büszkeségüket, hogy olyan ellenséget ölnek meg, kiket más emberek vertek le? Amióta én nem voltam közöttetek, olyan hőstettekkel cicomázzátok magatokat, melyeket nem vittetek végbe?

Megszégyenítve pillantott maga elé és szabadkozott:

- Hármójuk közül egyik megsebesített. Szabad volt életben maradnia? Mit akart tenni Old Shatterhand ezekkel a kutyákkal, ha életben maradtak volna? Magával akarta vinni őket. Olyan teher lett volna ez, mely mindenestre ártott volna neki. Vagy az volt a szándéka, hogy szabadon engedje őket. Akkor övéikhez lovagoltak és elárultak volna, hogy mit láttak.
- Ebben igazad van; de tudod, hogy Old Shatterhand már hosszú évek óta az apacsok főnöke. Szabad egy harcosnak ebből a törzsből jelenlétemben azt tenni, ami pillanatnyilag eszébe jut? Minek vannak itt a főnökök, ha jelenlétükben minden harcos tehet, amit akar? Mit fog Winnetou, az apacsok legnagyobb és leghíresebb főnöke szólni, ha elbeszélem ezt neki.

Erre meghajolt előttem a büszke férfi és megkért:

- Helytelenül cselekedtem. Meg fogja bocsájtani nekem Old Shatterhand ezt az elhamarkodott cselekedetet!

- Megtörtént és nem lehet rajta változtam. Megbocsájtom neked, ámbár valószínűleg nagy kárt okoztál vele.

- Kárt? Hogyan beszélhet fehér főnököm kárról?

- Beszélni akartam ezekkel az emberekkel és bizonyosan megtudtam volna tőlük, amit akarok.

- Nem mondtak volna semmit.

- Beszéltek volna. Olyan esztelennek tart engem vörös testvérem, hogy megmondtam volna nekik, mit akarok tudni? Nem tudja, hogy egy ravasz embernek olyanok a kérdései és a feleletei, mint a hurok, melyben még okos ember is megfoghatja magát.

- Tudom; de Old Shatterhandnak nem is kell kérdeznie ezeket a commansa kutyákat.

- Most már semmi esetre sem, mert hiszen halottak!

- Akkor sem, ha életben lennének. Mindent tudok; én megtudtam.

- Kitől?

- Tőlük.

- Beszéltél velük?

- Nem.

- Kikémlelted tehát őket?

- Igen.

- Jó; lássuk, hogy valóban ki tudsz-e engem elégiteni. Most mutasd meg a sebeidet. Mélyek?

- Nem tudom. Halálosak nem lehetnek.

Igaza volt; még csak súlyosak sem voltak. A kés csak oldalról jobb mellizmába hatolt be és egyik oldalról lecsuszott. Egy indiánnak ez csak könnyű sebesülés volt, ámbár a seblázat aligha kerülhette el. Mig bekötöttem, Parker és Mr. Hawley is megérkezett és nem kevésbé csodálkoztak azon, amit láttak.

- Láthatják, milyen gyorsan elkészültünk ezekkel a gazfickókkal; - szólt hozzájuk Old Wabble. - Mikor megérkeztem, hárman már halottak voltak. Különben mind a hatot magamra vállaltam volna. Milyen szépen fel tudták emelni a kezeiket ezek a fickók!

- És milyen szépen pácba kerülhetett volna, Mr. Cutter! - tettem hozzá.

- Pácba? - kérdezte elbámulva.

- Igen.

- Hogy-hogy?

- És ha nem emelték volna fel a kezeiket?

- Akkor lelőttem volna őket.

- Hányat?

- Mind a hármat, természetesen, th'is clear.

- Egyet, azt igen; de a másik kettő végzett volna Önnel.
 - Csak próbálták volna!
 - Miért ne! Hogyan védekezhetett volna elsütött puskával kezében és másik hárommal a vállán? Ennél a csetepaténál bizonyosan a rövidebbet húzta volna.
 - Csak várjon, Sir, csak várjon!
 - És mi lett volna, ha három helyett mind a hatot itt találja, mikor megérkezett?
 - Előbb a bokor mögött állottam és végignéztem a dolgot. És ha mind a hatot itt találtam volna, teljesen ugyanugy csináltam volna.
 - És meg is halt volna!
 - Pshaw! Az ember nem gyerek. Gondoljon csak magára, Sir! Hiszen Ön is gyakran került abba a helyzetbe, hogy több, mint hat vörössel felvette a küzdelmet.
 - Akkor a helyzet más volt, mint itt; tölem még jobban félnek, mint Öntől és Henry-karabélyom van, melyet a vörösek csodafegyvernek tartanak.
 - Hm, ez igaz! De mégsem volt hiba, amit elkövettem, mert semmi bajom sem történhetett.
 - Ah, bizonyosan, mert Old Surehanddal a közelben voltam?
 - Igen.
 - Akkor téved! Ha a vörösek nem ijedtek volna meg úgy, hanem megőrizték volna lélek-jelenlétüket, golyót vagy késszurást kapott volna, mielőtt lehetséges lett volna ezt gyorsan megakadályozni. És még ha mindenben igaza lett volna is, úgy abban semmi esetre sem, hogy utasításom ellenére cselekedett. El volt határozva, hogy önnek oda künn kell maradnia a lovaknál.
 - Az idő nagyon lassan telt, Sir.
 - Ez még egyáltalában nem ok arra, hogy az ember ostobaságokat csináljon!
 - Ostobaságokat? Kérem, kérem, Mr. Shatterhand! Old Wabble nem szokott ostobaságokat csinálni!
 - Pshaw! Önnek feltétlenül a helyén kellett volna maradnia, amit önre bízta. Mi lenne abból, ha mindenki elfuthatna arról a helyről, melyet be kell tölteni! Hogyan lehetne önnel résztvenni valami veszélyes vállalkozásban? Ön tudja, hogy amit most tervezünk, nagy veszélyekkel van összekötve. Itt különösen sziklaszilárd bizalomra van szükség egymás iránt. Ha nem ez az eset, úgy ellovagolok és a faképnél hagyom önt!
 - Bravo! bravo! - kiáltotta Parker. Erre Old Wabble hangosan ráförmedt:
 - Mi van itt bravózni való! Egyszersmindenkorra kikérem magamnak az ilyen kiabálást!
 - Azt elhiszem! - felelte Parker. - Nekem tünnöm kell, ha nekem beszélnek a faképnél hagyásról; de ön nem akarja ezt hallani, öreg Wabble! Mi nem voltunk itt. Micsoda bakot lőtt tulajdonképpen?
 - Semmifélét! De ha nem fogja be azonnal a száját, akkor most lövök utólagosan egyet, még pedig hatalmasat és az ön lesz, th'is clear!
- Dühösen elfordult tőle.

Én legelőbb is biztonságukról gondoskodtam, amennyiben elhozattam a lovakat és őrszemeket állítottam ki. Hawley volt az első; az erdő körül kellett járkálnia és minden feltűnőt jelentenie. Azután megvizsgáltuk a commancsákat. Halottak voltak és egyelőre félreraktuk őket. Azután összeültünk, hogy megbeszéljük a helyzetünket. Az este már közeledett, de nem volt tanácsos tüzet gyújtani. Ennek tüzeit ugyan nem lehetett volna kívülről meglátni, mert a „Kis erdő” elég sűrű volt, de a commancsák, kik később ugyanerre jönnek, megtalálták volna táborunk nyomát.

A fődolog természetesen az volt, hogy mi mondanivalója volt „Hosszu kés”-nek. Mikor megkérdeztem tőle, hogy találkozott-e Winnetouval, azt felelte:

- Igen. Az apacs harcosok hallották, hogy a commancsák kiásták a harci bárdot és azonnal felderítőket küldtek ki, hogy megtudják, ki ellen irányul a támadás. Én a felderítők közé tartoztam és még egy harcos volt velem. A Pecos vize mellett lovagoltunk felfelé, ahol a commancsákat sejteni lehetett és a Saskuan-kui mellett találtuk meg őket, melyet mi apacsok Dokke-to-usk, „Kék víz”-nek, nevezünk. Mi nem figyelhettük meg és még kevésbé kémlelhettük ki őket, mert folyton kóboroltak, vadászva a környéken, hogy hust csináljanak.

- De hiszen este nem szokás vadászni!

- Old Shatterhandnak igaza van és ezt mi is tudtuk. Visszahagytuk lovainkat és gyalog a „Kék víz”-hez lopódtunk, ahová már sötétben érkeztünk meg.

- Hallottatok valamit?

- Nem. Sok fáradságot vettem magamnak, de nem volt szerencsém. Fehér testvérem elhiheti ezt nekem és nem tesz nekem szemrehányást. Megtörténhetik a legjobb, legbátrabb és legóvatosabb felderítővel is, hogy minden cselfogása mellett is úgy kénytelen visszatérni, hogy semmit sem tudott meg.

- Két estén át lopózkodtunk a „Kék víz”-hez. Az elsőn nem volt semmi eredmény, a másodikon Winnetouval találkoztunk, ki még előttünk megérkezett és azt parancsolta nekünk, hogy ne tegyük ki magunkat továbbra is veszélynek, hanem menjünk vele.

- Ahá, akkor egészen bizonyosan megtudott valamit.

- Igen, olyasmit tudott meg, ami felett nagy, fehér testvérem, Old Shatterhand, rendkívül csodálkozni fog.

- Micsodát?

- A nagy sivatagban, melyet a fehér emberek Llano estacadónak ismernek, van egy szép Kleparia-Siyardestar (zöld sziget) sok, tiszta vízzel, mely mellett a legfelségesebb fák, bokrok és virágok tenyésznek. Egy ház is van ott, melyben három személy lakik, még pedig egy deklil-inda (néger), egy deklil-isonna (néger nő), ki az anyja és egy fehér vadász; ez az utóbbi a telep gazdája és Dil-Mejeh (véres róka) a neve. Winnetou ismeri őt és elszívta vele a barátság kalumetjét.

- Én is ismerem.

- Uff! - kiáltott fel csodálkozva a vörös! - Old Shatterhand is látta már őt?

- Igen.

- Ugy, tehát a vizet is és a házat is a sivatagban?

- Igen.

- Akkor meg is találja az én hires fehér testvérem az utat oda?

- Természetesen. Már néhányszor voltam ott. Winnetou nem mondta ezt meg neked?
 - Nem. Winnetou, az apacsok nagy főnöke, nem szereti a hosszú beszédeket. Egy szóval sem mond többet, mint amennyi szükséges. Tehát te is ismered a vidéket és tudod az utat. Ezért kellett nekem reád várnom és elhoznom a főnök üzenetét!
- Csodálkozott. Láttam szavaiból, milyen hallgatag volt Winnetou ebben az ügyben is, mint rendesen. Sohasem ejtett egyetlen szót sem az oázisról az Estacadoban. Az apacs folytatta:
- Valaha commancsák járhattak a „véres rókánál”, amint Winnetou szavaiból kivettem.
 - Ugy van. Vele és velem voltak ott. A fiatal Siba-bigk (vas-sziv) főnök vezette őket.
 - Siba-bigk? Látom, hogy Old Shatterhand mindent jól tud, mert ez a fiatal főnök fogja a commancsákat a sivatagbéli szigetre vezetni.
 - Megtudtad talán, miért irányul oda a commancsák hadjárata?
 - Winnetou kikémlelte. A „véres róka” kijött vadászni a sivatagról és egy csapat commancsával találkozott; ezek megtámadták, hogy megöljék; ő védekezett és közülök többet agyonlőtt. Golyói pontosan homlokuk közepén hatolt be.
 - Hát a commancsák ismerték őt?
 - Egyikük akkoriban nála járt a sivatagban és felismerte.
 - Elmenekült előlük?
 - Egyik golyójuk sem találta és egyetlen kés sem sebezte meg bőrét.
 - Hála Istennek! Most tehát bosszuhadjaratot vezetnek ellene, hogy megöljék?
 - Igen, meg akarják ölni és házáat, meg a fákat elpusztítani, hogy a sziget olyan legyen, mint a sivatag. Ezt hallgatta ki Winnetou.
 - De ezt nem a „Kék víz” mellett tudhatta meg először, hanem már előbb is tudni kellett, mert én már fenn a Sierra Madrenál hirt kaptam erről tőle.
 - Két commancsa volt ott vadászni és ők beszéltek erről, anélkül, hogy ismerték volna őt. Összetalálkozott velük és kiowának adta ki magát. Elhitték neki.
 - Akkor nem voltak észnél. Aki Winnetout kiowának tartja, még ha nem is ismeri őt, annak nincs agyvelő a fejében. Tovább!
 - Winnetou azonnal elindult a Sierra Madretől, hogy figyelmeztesse a véres rókát. Utközben meglátta a commancsák nyomait és követte ezeket a Kék vizig, ahol kikémlelte őket; ezenközben találkozott velünk. A főnök nagyon megörült nekünk és kiadta nekünk parancsait. Hazaküldte a harcost, ki velem volt, hogy vezessen gyorsan háromszáz apacsot a Nargoletch-tsil-hez (Erős hegy), jól felfegyverezve és elegendő hussal ellátva, hogy ott Old Shatterhandra várakozzanak. Engem idehozott magával a Kis erdőbe és itt hátrahagyott, hogy megvárjam Old Shatterhandot és megmondjam neki, hogy lovagoljon a Nargoletch-tsil-hez, álljon harcosaink élére és jöjjön utána a Llano estacadora.
 - Jól van! Gondoltam! Ez minden, amit nekem üzent?
 - Igen, minden.
 - Tehát az Erős hegyre! Nagyon jól ismerem. Ha jól lovagolunk, innen félnap alatt ott vagyunk. Rendkívül jól választotta meg a helyet, mert ott még több, mint háromszáz ember is úgy elrejtőzhetik, hogy semmiféle ellenség sem tudja megtalálni. Milyen kár, hogy megöltük

azt a három commancsát! Ha élnének, bizonyosan ki tudnék szedni belőlük olyan dolgokat, ami hasznunkra válhatna.

- Mit szeretne Old Shatterhand tudni?

- Hogy kicsoda a commancsák vezére?

- Siba-bigk. Hiszen mondtam már.

- Ebben kételkedem, mert ahhoz még nagyon fiatal. A Kék víz mellett Vupa-Umugi parancsol, ki bizonyára nem fog engedelmeskedni fiatalabb harcosnak; azután ott van még Nale-Merian is, aki bizonyára szintén büszkébb annál, semhogy alárendelje magát Vas-szivnek.

- Uff! Nale-Masiuv, akinek minden kezén csak négy ujja van? Az is jönni fog?

- Igen, száz emberrel.

- Honnan tudja ezt Old Shatterhand?

- A Kék víz mellett hallgattam ki.

- Uff, Uff! Old Shatterhand is ott volt a „Kék víz” mellett és sikerült neki odalopózkodnia a commancsa kutyákhoz! A mi más harcosnak nem sikerül, azt ketten bizonyára végbe viszik, Winnetou és Old Shatterhand!

- Ezt a dicséretet nem érdemlem meg, mert ezek a fehér harcosok, kiket mellettem látsz, szintén ott voltak velem.

- Igaz, de hogyan! - szakított félbe Old Surehand. - Ön mint szabad ember volt ott, míg...

- Csend! - vágtam a szavába. Ami ott történt, az igazán közöttünk maradhat; azt nem szükséges tovább elbeszélni! Mint mondtam, nagyon előnyös lenne ránk nézve, ha tudnánk, hogy ki a commancsák igazi vezére. Vupa-Umugitól és Nale-Masiuvtól nem várhatunk semmi jót. Ezzel szemben Siba-bigk hálára van nekem kötelezve, mert akkoriban az életét mentettem meg és biztonságban átvezettem a Llanon. Ő ugyan fiatalabb, mint a másik kettő és aligha fogják magukat neki alárendelni, de viszont fia a híres Terna-sohe-nak (tűzcsillag), ki az összes commancsa-törzsek legfőbb hadi főnöke volt és egyáltalában nem tartom lehetetlennek, hogy a szerzett dicsőség és sikerek következtében, melyeket neki lehetett köszönni, állása átszállott a fiára. Ha ez a három commancsa még élne, egészen bizonyosan megtudhattam volna tőlük.

Jóllehet ezeket a szavakat nem közvetlenül Hosszu késhez intéztem, ő felelt:

- Old Shatterhand megbocsájtotta nekem, amit tettem. Ne beszéljek erről a hat halott commancsáról?

- De igen. Ki vette előbb észre a másikat, ők téged, vagy te őket?

- Én előbb láttam őket, mint ők engem. Amíg én Old Shatterhandra váraкоztam, nagyon könnyen commancsák jöhettek ide. Nagyon óvatos voltam tehát és mélyen elrejtettem lovamat a bokrok közé; egyben ügyeltem reá, hogy nyomokat ne hagyjak hátra. De mégis majd ide, majd oda kellett mennem; meg kellett a lovamat itatnom és ez vezetett arra, hogy rámbukkantak. A lovat a vízhez hoztam és mielőtt ivott, kimentem a Kis erdő szélére, hogy lássam, biztonságban vagyok-e. Ekkor láttam meg közeledni a hat commancsa kutyát és maradt reá időm, hogy lovamat újból rejtekébe vigyem; de a nyomokat már nem törülhettem el. Megérkeztek, meglátták a nyomot és követték azt a sűrűségbe. El nem menekülhettem; túl közel voltak hozzám. Lelőttem az elsőt, leszurtam a másodikat és harmadikat; a többiek megragadtak. Megsebeztek, földre löktek, megkötöztek. Azután a fához kötöttek. Mikor ti

megjöttetek, agyonütöttem őket. Old Shatterhand nem kérdezhet tőlük semmit; de én hallottam valamit tőlük, amit el szeretnék mondani:

- Micsodát?

- A szigetre akarnak menni a sivatagban, hogy megfogják a véres rókát és az öreg néger asszonyt és a commancsák nagy falujába szállítsák őket. Mikor beszélgettek egymás között, megtudtam, merre felé van a falujok.

- Ez persze fontos. Merre fekszik?

- Nem ismerem azt a helyet és sohasem hallottam a nevét. Ő Koan-Kulanonak (Nyulvölgy) nevezte.

- Tévedsz, egészen biztosan ismered. A commancsák, igaz, hogy így hívják, ti Katso-Nastlának, tehát szintén Nyulvölgynek nevezitek.

- Katso-Nastla? Persze, hogy ismerem ezt a völgyet. Egy jó napi lovaglásra fekszik innen északra. Oda akarják szállítani a „véres rókát” a négerasszonnyal együtt, hogy ott haljanak meg a kinzócölöpön. A néger már ott van.

- Micsoda? - kérdem megdöbbenve. - Melyik néger?

- Az öreg fekete asszony fia, aki a „véres rókánál” lakik a sivatagban.

- Ah! Ez természetesen nagyon fontos, de annál kevésbé öröndetes ujság. Jól hallottad?

- Nem csalódnak a füleim.

- Talán valami más négerről volt szó!

- Nem, a négerről a sivatagból. A commancsa kutyák megmondták a nevét is.

- Hogy hívják? Mondd meg gyorsan.

- Hallottam a nevet, de nem tudtam megjegyezni.

- Bob?

- Igen, Bob, Bobról beszéltek.

- De hogyan jutott a kezeik közé? Arról nem beszéltek?

- De igen. A véres rókával vadászaton volt, mikor ezt megtámadták a commancsák. A róka többet megölt közülök és elmenekült, a néger azonban a kezeik közé került és a Nyulvölgybe hurcolták. Ott tartják fogva, míg elhozzák a rókát és a négerasszonyt is; akkor mind a hárman kinhalált fognak halni.

- Arra nem kerül a sor. Arról én gondoskodom. Bobnak szabadnak kell lennie. Azonnal odalovagolok.

Felugrottam, mert nagyon fel voltam izgatva, pedig különben nem könnyű engem felindulásba hozni. A többiek nagyon elcsodálkoztak, az apacs mindenesetre a legjobban, mert az indián még jobban megveti a néget, mint a fehér; de nem mert egy szót sem szólani. Az öreg Wabble előtt, mint egykori cowboynak, egy fekete éppen olyan alacsony fokon állott, akár egy kutya; lehetetlen volt tehát neki hallgatagnak maradnia.

- Mi van önnel, Sir? - kérdezte. - A végén még azt hiszem, hogy ez a Bob hozta ki a sodrából?!

- Nem ő, hanem az a körülmény, hogy a commancsák foglya és hogy ki akarják végezni.

- Pshaw! Egy fekete, egy nigger!
- Nigger? Talán nécert akart mondani, Mr. Cutter?
- Niggert mondtam. Ezt a szót örök életemben így ejtettem ki.
- Nagyon sajnálom! Ugylátszik, ön nem sorolja a négereket az emberek közé.
- A természetrajzban persze az emberfajok közé számítják; tudományosan tehát azok, de mygod, micsodák!
- Mindenesetre éppen olyan jók, mint akármiféle más színűek!
- Pshaw! Egy nigger olyan alacsonyrendű teremtmény, hogy tulajdonképpen nem is érdemes beszélni róla!
- Igazán, ez az ön véleménye?
- Yes.
- Akkor nagyon sajnálom, szivemből sajnálom, mert ezzel az állítással bebizonyítja, hogy ön még sokkal a néger alatt áll!
- All devils! Komolyan mondta ezt, Sir?
- A legteljesebb komolysággal!
- Akkor én éppen úgy sajnálom önt, mint ön engem! Egy színes ember sohasem igaz ember, különben Isten nem is teremtette volna őt színesnek!
- Éppen annyi joggal azt mondhatná egy néger: egy fehér, az nem igaz ember, különben Isten nem teremtette volna őt szín nélkül. Én kissé többfelé megfordultam a világban, mint ön és a fekete, barna, vörös és sárga népeknél legalább éppen annyi jó embert találtam, mint a fehéreknél, legalább is! Érti, Mr. Cutter?
- Az nekem mindegy, hogy ön mit talált. Én még sohasem ismerkedtem meg egyetlen egy olyan niggerrel sem, aki mellé le tudtam volna ülni.
- Mert ön úgy viselkedett rögtön az első pillanatban minden feketével, hogy az semmi esetre sem lehetett barátságos érzelmekkel ön iránt. Az ön tapasztalata tehát egyáltalán nem bizonyíték amellett, amit állít. Ami pedig ezt a Bobot illeti, ez olyan derék fickó, hogy ha önök mindketten bajba kerülnének, nagyon valószínűleg neki előbb sietnék segítségére, mint önnek!
- Thunder-storm, ez aztán bók! Rendkívül udvarias tud lenni, Mr. Shatterhand, rendkívül udvarias; th'is clear!
- Nem is szándékom udvariasnak lenni, csak őszintének. Nem vagyok udvarias olyan emberek iránt, kik megvetik embertársaikat. Ha önt egyszer beássák a földbe, az ön fehér testéből éppen olyan rothadt hulla lesz, mint egy négerből. Ezt csak meg fogja engedni és most legyen olyan jó, sorolja fel az ön további előnyeit! Minden, de minden ember Isten teremtménye és Isten fia és ha ön azt képzei, hogy önt valami kivételesen értékes anyagból alkotta, és hogy ön egészen kivételes kedvenc, akkor olyan tévedésben van, amelyet tulajdonképpen meg sem lehet érteni. Nagyon örültem, hogy megismerkedtem önnel; most már vége lenne ennek az örömnak?
- Besötétedett és nem láthattam az arcát; de ugylátszik, hogy szavaim találtak; lehajtotta fejét és így mormogott:
- Kár, nagy kár, hogy önből westmann lett!

- Miért?
 - Még sokkal jobb pap és prédikátor lett volna önből; th'is clear!
 - Én csak alkalmilag vagyok westmann. Mindenekelőtt is ember vagyok és ha más ember bajban van és én segíteni tudok neki, akkor nem azt kérdelem, hogy a bőre zöld-, vagy kékszinű-e. Ezt a Bobot pedig nem hagyom a commancsáknál.
 - Éntőlem! Nem akarom ebben megakadályozni. Sőt még segíteni is akarok önnek; de most ehhez egyáltalán nincs időnk.
 - De éppen most kell ennek megtörténni!
 - Mi? Micsoda? Éppen most?
 - Igen.
 - De hiszen nekünk a Nargoletch-tsil-hez kell mennünk, hogy ott az apacsokkal találkozzunk!
 - Arra még van idő!
 - Még van idő? Sir, én nem értem önt!
 - Hát nem tud számolni, Mr. Cutter? Azt hiszi, hogy az apacsok már ott lehetnek?
 - Azt önnek persze jobban kell tudnia, mint nekem; én sokkal kevésbé gondolok rájuk, mint a commancsákra, kiket meg kell előznünk.
 - Ez nem sietős. Tegnap estétől számított három nap múlva, vagyis holnapután este fog a Kék vízhez érkezni Nale-Masiuv az ő száz emberével. Azt gondolja, hogy akkor azonnal elindulnak?
 - Nem, mert azoknak az embereknek és lovaiknak is ki kell pihenniök magukat.
 - Legalább egy nap pihenés; nekünk tehát még három nap időnk van; ebből csak kettőre van szükségem, hogy kiszabadítsam Bobot.
- Az öreg még válaszolni akart, de Old Surehand megelőzte és ő vette át a szót:
- Mondja csak, Mr. Shatterhand, én egy eseményt hallottam elbeszélni önről, mely engem rendkívül érdekelt. Fenn a Nemzeti Parkban összetalálkozott a susurókkal. Egy csomó bátor ember volt önnel és többek között egy néger is, kit, ha nem tévedek, Bobnak hívtak.
 - Ugy van.
 - Ugyanaz a Bob volt az?
 - Igen.
 - Ah, akkor igaza van, tökéletesen igaza van! Azt nem hagyhatjuk fogságban; annak ki kell szabadulni, ki kell!
 - Velem akar tehát jönni?
 - Természetesen! Magától értetődik. Mikor indulunk el innen?
 - Virradatkor.
 - Nem lesz késő?
 - Nem. Innen a Koan-Kulanohoz persze egy jó napi lovaglás; de ismerem a vidéket és kitűnő lovaink vannak. Nem is kell nagyon megerőltetnünk őket, hogy még este előtt ott legyünk, éppen a legjobbkor.

- Ugy van, kevéssel este előtt mindig a legjobb. Akkor még van rá idő megismerkedni a környezettel és kipuhatolni az alkalmat. Azután, ha már besötétedett, keresztül lehet vinni a csinyt. Előre örülök neki; van róla sejtelve, hogy mennyi ember lakik ott?

- Nincs. Ez csak Vupa-Umugi sátorfalva lesz és azt hiszem, hogy nem találunk ott nagyon sok fiatal, erős harcost.

- Tehát harc öreg aszonyokkal! Fúj!

- Hm! Azért nem lesz olyan könnyű dolgunk. Minden csatánál marad a tábor őrzésére bizonyos számú harcos hátra, most pláne a fogoly őrzésére is. Velük kell majd elbánnunk.

- De kételkedem benne, hogy összes lovaink kibírják majd a lovaglást!

- Összes lovaink? Hát hány lovat gondol?

- Nos, hát ahány van nekünk.

- Vagyis kettő!

- Kettő... - kérdé csodálkozva.

- Igen, kettő, tudniillik az én feketém és az ön peje.

- Halló! Ugylátszik, önnek az a szándéka, hogy csak mi ketten vállalkozunk erre a lovaglásra?

- Mindenesetre. Hát még ki?

- Azt hiszem, hogy senki sem akar majd elmaradni.

- Én pedig azt hiszem, hogy olyan lovaglás vár reánk oda meg vissza, amit csak a mi kettőnk lova bír ki. Mr. Parkerről és Mr. Hawleyről tehát egyáltalában szó sem lehet, az ő lovaik már most fáradtak és utközben letörnének.

Parker egy szót sem szólt; belátta, hogy igazam van. De Jos nagyon ragaszkodott hozzám; neki láthatólag nehezebbre esett, hogy elváljon tőlem.

- Nem lenne lehetséges, hogy én is mehessek? - kérdé. - Tudja, hogy szívesen vagyok önnel, Sir!

- Tudom, de nem lehetséges, Mr. Hawley. A ló nem képes arra, amit ön szeretne.

- Ugy majd Old Wabble kölcsönözni fogja nekem az övét.

- Mi nem jut az eszébe? - kiáltott fel az öreg. - Én is velük megyek.

- Ön? - kérdeztem.

- Igen, én!

- Azt gondoltam, hogy ön a többiekkel marad!

- Miért? A lovam jó. Vagy azt hiszi, hogy nem bírja ki a lovaglást?

- Valószínűleg kitartaná; de meg fogja bicsakolni magát és nem lehet majd tovább vinni.

- Megbicsakolja magát? Különös! Szeretném azt a lovat látni, mely megbicsakolja magát és nem vinné Old Wabblet oda, ahová akarja!

- Most az egyszer mégis!

- Miért éppen most az egyszer?

- Mert egy niggerről van szó.

- Ah! Így gondolja? Nos, így nem a lótól, hanem én tőlem függ!
- Vagy tőlem, Mr. Cutter! Nekem nincs szándékomban háborgatni önt egy fekete miatt.
- Pshaw, ez nem háborgatás; szívesen teszem!
- Az előbb még másképpen hangzott!
- Igen, az előbb! Legyek őszinte, Mr. Shatterhand?
- Nos?
- Egyáltalában nem volt valami finom és izléses, amit az előbb mondott, tudniillik arról a rothadt hulláról, de elevenemre tapintott és azt hiszem, volt benne valami igaza. Jóvá akarom tenni az ostobaságomat azzal, hogy segítem kiszabadítani az ön Bobját és ezért kérem, hogy vigyen magával! Megteszi, Sir?
- Hm! Ha ilyen hangon beszél, akkor szívesen megtenném, de mégsem lehet.
- Miért nem?
- Mert önben nem lehet megbizni.
- Hohó! Ezt nekem még senki sem mondta!
- Ugy hát én mondom először. Ma bebizonyította, hogy igazam van. Tudja, hogy mi a szándékunk? Egy foglyot akarunk kiszabadítani egy indiánfalu közepéből. Már ez is elég! De nincs rá időnk, megvárni a kellő, könnyű alkalmat, mert a merényletet a legrövidebb idő alatt végre kell hajtani. Itt kétszeresen életről és halálról van szó!
- Tudom.
- Szép. Be fogja tehát látni, hogy nem vihetem magammal.
- Nem félek a haláltól!
- Azt jól tudom; de én attól félek, hogy mi a halálba lovagolunk, ha önt magunkkal visszük. Nem félni a haláltól és vigyázatlanságból a halál karjaiba futni, az két különböző dolog. Önben nem lehet megbizni.
- Mert nem maradtam kint a lovagnál? Sir, utoljára fordult ilyesmi elő. Higgye el nekem. Nyujtson kezet és vigyen magával!
- Mit tehettem! Annyira kérlett. Visszautasítsam ezt az öreg, tapasztalt, kilencvenéves westmannt, mint egy greenhornt? Nem voltam képes erre, tehát kezet adtam neki és így szóltam:
- Nos, jól van, jöjjön velünk. De remélem, hogy fiatalos tulbuzgósága nem fogja megint tulragadni a józan ész határán!
- Well! Ez már beszéd. Meg lesz velem elégedve. De mi lesz a többiekkel? Itt maradnak?
- Nem, tovább lovagolnak.
- Hová?
- Nargoletch-tsilhez, ahol az apacsokkal kell találkozunk. Hiszen „Hosszu kés” ismeri az utat oda?
- A vörös, kihez ezt a kérdést intéztem, így felelt:
- Jól ismerem. Mikor induljunk?
- Holnap reggel, rögtön mi utánunk.

- Itt hagyjuk fekve a halott commancca kutyaikat?
- Nem, nekik nyomtalanul el kell tűnniök. Eltemetnünk sem szabad itt őket. A commanccák átjönnek ezen az erdőn, mikor a sivatag felé lovagolnak és felfedezik a sirokat.
- Tehet egy egyszerű apacs harcos Old Shatterhandnak egy ajánlatot?
- Miért ne?
- Felkötözzük a hullákat lovainkra és magunkkal visszük Nargoletah-tsilbe és ott eltemetjük.
- Ugy van, ez a legjobb, amit tehetünk. Vigyétek magatokkal őket.
- Kié lesznek lovaik, fegyvereik és egyéb holmijok?
- A tied. Nekünk semmi sem kell, legfeljebb, ha Mr. Parker és Mr. Hawley ki akarják lovaikat cserélni, úgy válasszák ki azt a kettőt, amelyik tetszik nekik.
- Legyen. De a skalpokat magammal viszem; ők éppen úgy elvették volna az enyémet. Howgh!

A dolog el volt intézve; megvacsoráltunk, majd lefeküdtünk aludni. Előzőleg azonban Parker, Hawley és az indián felajánlkoztak, hogy átveszik az őrseget egész éjszakára, mivel reánk másnap olyan fárasztó lovaglás várakozik. Természetesen ezt elfogadtuk.

A Nyugat nyula, főleg a texasi, valamivel nagyobb, mint az európai és sokkal nagyobb fülei vannak. Akkoriban tömegesen fordult elő, mert akadt még elegendő bölény és egyéb vad, a westmann tehát csak akkor pazarolt rá golyót egy nyulacskára, ha más már nem akadt. De sehol sem lehetett nyulat olyan tömegben találni, mint a Buffalo-Spring egyik mellékvizénél, mely maga is tulajdonképpen patak volt csupán. Ez a folyócska egy sziklatöredék hátsó részéből eredt, melyet mivel üst alakja volt és sűrűn benépesítve ezekkel a rágcsálókcal, a fehér vadászok Harc-pan-nak, Nyul-üstnek nevezték. Ennek a völgynek lábánál majdnem egész éven át buja, zsiros fű termett, meredeken felmeredő falait bokrok borították, melyekből egy-egy fa koronája magaslott ki. Ez volt Koan-Kulano, a Nyulvölgy, melyben jelenleg Vupa-Umugi commanccái ütötték fel sátraikat.

Másnap, körülbelül két órával alkonyat előtt, érkeztünk ennek a völgynek a közelébe. A vidék nem volt ugyan sivár, de nem is volt tulságosan zöld és mivel itt már el kellett készülnie lennünk találkozásra, de fedezékünk nem volt, kénytelenek voltunk ilyent keresni. Csak ott találhattuk meg, hol bokrok akadtak, vagyis a folyócskánál. Olyan helyen értük el ezt, mely legfeljebb negyedóra járásra volt a völgy szorulat kijáratától. Bizonyára merészség volt tőlünk, világos nappal ilyen közelre merészkedni, de nem volt más választásunk, mert oly rövidre volt szabva az időnk. Még az éj beállta előtt meg kellett tudnunk, hogyan állanak az ügyek a völgyben.

Nagy szerencsénk volt, mert a víz mellett találtunk egy helyet, hol a bokor olyan rejteket nyújtott, melynél jobbat nem is kívánhattunk. Itt leszálltunk, megittattuk a meglehetősen elfáradt lovakat, majd legelni engedték őket. Magunk részére kellő adag szárított húst hoztunk, mely több napra elegendő volt. Mivel még csak egyszer voltam itt, megkértem Old Surehandot és az öreg Wabbit, hogy ne hagyják el a rejtekhelyet, hanem várakozzanak reám és elindultam felderítő utamra.

Visszaidéztem emlékembe a vidéket, ahogy ittlétemkor megismertem, azután tervet csináltam. Ott, hol a folyócska kilép a völgyből, annak oldalai jobbról-balról lankásan, szélesen kiöblösödve emelkednek és bokrok fedik a tetőt. Ez a körülmény nagyon kedvező volt rám nézve.

A bozót azután, mint koszorú fogja körül a völgy szélét és kellő alkalmat nyújthat nekem szükség esetén az elrejtőzésre. E mellett volt persze egy le nem kicsinylendő nehézség, nem volt szabad nyomokat hátrahagynom, vagy legalább is csak oly határozatlanokat, hogy ne lehessen észrevenni, vajjon csizmámtól, vagy indián mokassintól származnak-e. Különbösen az egész vidék bokortalan és fátlan volt, úgyhogy minden nagyobb tárgyat messziről észre lehetett venni.

Mig óvatosan haladtam előre, sűrűn pislantgattam kifelé a szabadba, örömömre egyetlen emberi lényt sem lehetett látni, sem férfit, sem asszonyt, sem gyereket. Elmúlt tehát az az időpont, mikor a tábor minden otthon maradt lakosa estére és éjjeli nyugovóra a völgyben szokott gyülekezni. Ezt szigorúan betartják akkor, ha a harcosok távol vannak.

Mikor elértem a völgy nyílását, jobbra fordultam és felfelé indultam a lankáson. Őrzik-e a bejáratot? Lepillantottam, de nem láttam senkit. A tábor valószínűleg a félóra járásnyi hosszúságu völgy közepén volt, míg a hátsó részt bizonyára a lovak részére tartották fenn. Tovább mentem. Ugy látszott, hogy végtelenül szerencsésen választottam meg az időt, mert egyetlen ember sem volt idefenn, sőt egyetlen új nyom sem, amely elárulta volna, hogy az elmúlt órában járt itt valaki.

Nemsokára megláttam az első sátrat és mikor egy darabon még tovább mentem, előttem terült el az egész tábor. Csupa nyári vászon-, nem pedig téli bőrsátorból állott. Nem vettem magamnak fáradságot, hogy megszámloljam őket, de jóval több volt száznál. A sátrak előtti és közti térség fiukkal, asszonyokkal és leányokkal volt tele. Férfit csak keveset láttam és ezek is öregnek látszottak. Az a százötvennégy harcos, kik Vupa-Umugival voltak, lennének az összes férfiak, úgy, hogy itt egy sem maradt hátra? Ezt nem tudtam elképzelni, mert ez nagy elővigyázatlanság lett volna. Lehetetlenség, hogy minden védelem nélkül hagyták volna a tábor. Ennek háta megett, ahogy sejtettem is, egy csomó lovat láttam legelni.

Még tovább mentem, hogy olyan helyet találjak, honnan jobb kilátás nyílik. Arról volt szó, hogy valamiféle jelről felismerjem azt a sátrat, melyben Bobot őrzik. Az előtt bizonyára örök lesznek. És tényleg! a leghátulso sátor bejárata előtt két harcos hevert. Ez volt igen valószínűleg a keresett sátor. Tőle nem messze állott egy másik, mely nagyobb volt a többiekénél. Eléje két pózna volt leverve és ezeken különböző, csodálatos alakú tárgyak csüngtek. Ezek varázsszerek voltak! Ez volt a főnöki sátor? Valószínűleg! Minden harcosnak csak egy varázsszere van, ha ezt elveszti, elvesztette a becsületét is, míg csak el nem veszi valamelyik ellenségét, kit megölt. Ha meghal, varázsszere vele a sirba száll. De vannak egyes törzsek, melyeknél a varázsszereket megőrzik az utódok. Szent, drága emléke ez az elődöknek és aki elveszti, az mások szemében teljesen tönkretett ember. Egy gondolatom támadt. Ezek Vupa-Umugi főnök őseinek varázsszerei lennének? Akkor feltétlenül meg kell őket kaparintanom. Az apacsok és commancsák közötti harcban megbecsülhetetlen szolgálatot tehetek nekem.

Mikor egy kissé tovább mentem, egyszerre egy lábnyomot láttam magam előtt, nagyon valószínűleg egy asszony nyomát, ki itt felkapaszkodott a meredeken. Nem volt szabad meglátnia engem, vissza kellett vonulnom. Éppen meg akartam fordulni, mikor megrezzent egy bokor és a nő előttem állott. Már felemeltem kezemet, hogy megragadjam, de újból leengedtem, nem azért, mert csak asszony volt, hiszen ilyen esetekben minden szemet ártalmatlanná kell tenni, mely meglátta az embert, hanem ama kifejezés miatt, mely arcán előmlött, mikor engem meglátott.

Öreg volt. Szokatlanul magas, széles vállu alakját csak egy kék, ingszerű öltöny fedte. Fedetlen fejéről őszes haja fésületlen, borzas fürtökben omlott alá! Arca erősen barna volt, de más helyen bizonyára nem tartottam volna indiánnőnek. Kaukázusi arcvonásai voltak és úgy

tűnt fel nekem, mintha hasonlókat már láttam volna egyszer, sőt rövid idővel ezelőtt. Arca tele volt mély barázdákkal és rettenetesen beesett és a szemei, azok a szemek! Micsoda tekintetük volt! Ilyen meredt, de emellett nyugtalan, vad és mégis vigasztalan szemeket a tébolydákban láttam. Igen, ez az asszony örült volt, feltétlenül örült. Először haragosan fürkészve meredt reám, majd szemei szelidebb fényt kaptak; szintelen ajkai mosolyogtak, csontvázszerű ujjai meggörbültek, hogy intsenek nekem; aztán halk, gyors szavakkal hallottam:

- Jer ide, jer ide! Kérdeznem kell tőled valamit!

Gyorsan megtettem azt a három lépést, amely elválasztott minket egymástól. Megragadta karjaimat, ujjai karomba mélyedtek és megkérdezett:

- Te halványarcu vagy?

- Igen, - feleltem éppen olyan halkan. - Ki vagy te?

- Én Tibo-wete-elen vagyok, - sugta oda nekem.

Wete annyit tesz, mint asszony, de hogy mit jelent Tibo és elen, azt nem tudtam, egyik tájszólásban sem fordult elő ez a két szó, melyeket ismertem.

- Van férjed? - kérdem.

- Igen. Tibo-Take a neve.

Megint az az ismeretlen Tibo! Take férfit jelent.

- Kicsoda ő? - kérdezősködtem tovább.

Erre száját egészen közel vitte füleimhez és úgy sugta bele:

- Ő hozza el a véres rókát. El kellett mennie a sivatagba, mert ő a törzs varázslója.

Igen, örült volt, különben nem mondta volna ezt egy idegennek, egy fehér embernek. Majd megragadta mindkét karomat és a legnagyobb feszültség kifejezésével kérdezte meg:

- Ismerted az én Wawa Derrick-emet?

Wawa fivért jelent. És Derrick? Csak nem az angol Detre nevet gondolja? De ennek az indián nőnek fivérét semmi esetre sem hívhatják Derricknek, Detrenak. Valószínűleg ez a szó is ismeretlen volt előttem, melyet ő gondolt.

- Nem, - feleltem.

- Te halványarc vagy és nem ismerted őt? Gondolkozz csak! Ismerned kellett őt. Megmutatom neked. Gondolkozz csak!

Letört egy száraz ágat a bokorról, ivalakban meghajította; a két végét összeillesztette, fejére tette és boldog mosollyal suttogta:

- Ez az én Myrtle-wreath-em, myrtle-wreath-em! Tetszik neked? Tetszik neked?

Nagyon sajtós! Ez a commancsnő az angol szót használja: myrtle-wreath! Mirtuszkoszorú! Melyik indián nő ismeri ezt a szót? Egyik sem! Megragadtam a karját és megkérdeztem:

- Te talán fehér vagy? Mondd csak!

Erre sajtós, leirhatatlan kunnyogást hallatott és ezt válaszolta:

- Te fehérnek tartasz engem, mert szép vagyok, nagyon szép és myrtle-wreath-et viselek? Ne nézz a szemembe, mert különben úgy eléget téged a vágy, mint engem! Ismerted az én Wawa-Derrick-emet? Mutassam meg neked a sátrat, amelyben lakom.

- Mutasd meg!

- Jer, lépj közelebb a hegyoldal széléhez! De vigyázz, ne mutasd magad, mert az az életedbe kerülne! Harcosaink megölnek minden halványarcot. De én örülök, hogy láttalak téged és nem szólok róla egy szót sem, mert te megteszed, amire kérlek.

- Megteszem. Mit kívánsz?

Levette fejről a gallyat, nekem adta és így szólt:

- Ha találkozol az én Wawa-Derrick-emmel, add át neki ezt a myrtle-wreath-et! Megteszed?

- Igen. De hol van a te Wawa-Derrick-ed?

- A... a... a... már nem tudom; elfelejtettem; de te meg fogod találni, ugy-e?

- Igen, - feleltem, hogy örömet szerezzek neki. - Mit mondjak neki?

- Mond azt, hogy... hogy... hogy... nem kell semmit mondanod. Ha meglátja a myrtle-wreath, tudni fogja, hogy mire gondolok. És most nézz le arrafelé! Látod a második sorban a sátrat a varázsló jelével?

- Látom.

- Ott lakom Tibo-takával és Tibo-wete-elennek hívnak. Megtudod ezt jegyezni? Ne felejtse el!

- Nem felejtsem el. Ki lakik abban a nagy sátorban, azzal a két póznával?

- Vupa-Umugi, a főnökünk.

- Ő nincs itt. Ki lakik most benne?

- Csak a felesége és a leánya?

- Más senki? Éjszaka sem?

- Éjszaka sincs benn más senki.

- És ki lakik ott az utolsó sátorban, amely előtt az a két harcos fekszik.

- Ott a néger lakik, akit meg fognak ölni, ha megjön a véres róka.

- Szigoruan őrzik?

- Nagyon! Állandóan két harcos - felelte fontoskodva.

- Most sok ilyen harcos van idehaza?

- Csak ez a kettő, akiket látsz. Sokan a sivatagban vannak a főnökkel, a többiek pedig vadászni mentek, hogy húst hozzanak; holnap, vagy holnapután jönnek vissza. Nem fogod elveszíteni a myrtle-wreath-et, hanem jól megőrzöd?

- Ne aggódj; vigyázok reá.

- És átadod Wawa-Derrickem-nek?

- Igen, mihelyt megtalálom.

- Meg fogod találni és... - maga elé meredt, mintha belsejében kutatna valami után, majd megragadta kezemet és folytatta: - És elviszel neki még valamit, amit most adok neked?

- Átadom neki.

Erre hirtelen átkarolta a nyakamat és oly gyorsan megcsókolt, hogy el sem tudtam volna háritani, ha ezt meg is engedte volna a szívem, majd visszalépett és megkért:

- Most mennem kell, menj te is! De ne szólj senkinek arról, hogy találkoztál velem! Tőlem sem fogja megtudni senki.

- Igazán hallgatni fogsz?

- Esküszöm! És te?

- Valóban nem szabad róla beszélnem?

- Senkinek, senkinek, kivéve az én Wawa-Derrickemet; annak tudnia kell. Add rá a kezedet!

- Itt van.

Kezet nyújtottam neki, ő megszorította; majd leindult a hegyről, de nem messze ment, hanem újból felém fordult, ujját a hallgatás jeléül a szájára tette és megismételte:

- Egyetlen léleknek sem! És el ne veszítsd a myrtle-wreath-emet!

Azután eltűnt a bozótban. Én még egy jódarabig ugyanazon a helyen maradtam; azután lassan eltávoztam. Micsoda találkozás! Sajátságosan éreztem magam. Ki volt ez az asszony? Igazán indián nő? De hát lehetséges lenne, hogy fehér? Hogy erre a kérdésre válaszolhassak, több, mint egyizben kellett volna látnom és beszélnem vele. Örült volt; de mégis mély hatást tett a lelkemre. Talány volt, kifürkészhetetlen, megdöbbentő talány; kifürkészhetetlen, mert nem volt időm hozzá, hogy megfejtsem. Wawa-Derrick mindenesetre nemcsak a képzeletében élt, hanem a valóságban is, de hol? És kicsoda volt? Indián? Valószínűleg, mert a Wawa kifejezés erre mutatott. És a myrtle-wreath, hát azzal mi volt? Talán ő volt örülségének oka? Vagy abban a pillanatban viselte a mirtusz-koszorút, mikor megörült? Rettenetes gondolat! Ha ez volt az eset, akkor nem indián nő volt, hanem fehér. Talán lesz még megoldás. A harc közben valószínűleg találkozom a varázslóval; majd számot kell adnia.

Ezek a gondolatok foglalkoztattak, mialatt visszatértem, de azért nem mulasztottam el az elővigyázatosságot, melyre szükség volt ezen az uton. Mit mondjak társaimnak? Szabad beszélnem erről a titokzatos Tibo-wete-elenről? Szavamat adtam, hogy hallgatni fogok; de meg kell-e ezt tartanom egy örülttel szemben? Bizonyára nem lenne bűn, ha megszegném; de először csunya és erkölcstelen nem teljesíteni egy ígéretet, másodszor eleget jártam vad népek között, kiknél az örülség szentség, úgy, hogy én is hajoltam ehhez a nézethez. Ez a nő kiválasztott lénynek a hatását tette reám és mintha bensőmben megjelenése körül valami dicsfényeszerű képződne. Nem, nem volt közönséges nő; örülsége csak fokozta kötelességemet, nemhogy megszüntette volna; meg kell ígéreteket tartani!

Ezzel az elhatározással tértem vissza rejtett helyünkhöz, melyet szerencsésen és észrevétlenül értem el éppen akkor, mikor sötétedni kezdett; oly sokáig voltam távol.

- Végre! végre! - ezzel fogadott Old Wabble, míg Old Surehand csendben maradt. - Majd oda voltam az aggodalomtól ön miatt.

- Nem volt az aggodalomra a legcsekélyebb ok sem, - feleltem.

- Nem? Tehát minden jól megy?

- Minden.

- Itt van a nigger?

- Négert akart talán mondani! Igen, itt van.

- De szigorúan őrzik?

- Ma az egész táborban csak két harcos van, kik őt éjjel-nappal őrzik; a többiek elmentek, hogy hust csináljanak. Ez kimeríti a figyelmet és ahogy sejtem, a körülményekhez képest könnyű dolgunk lesz.

- Hogy kezdünk hozzá?

- Engedjen kissé gondolkozni felette!

Nem azért mondtam ezt, mintha a gondolkozásra szükségem lett volna, hiszen tervem már készen volt, hanem mert nem volt kedvem beszélgetni. Az indiánnő még mindig nagyon az eszembe járt. És éppen most esett a pillantásom Old Surehandra, kinek férfiasan szép, komoly arcát az utolsó napsugár egészen sajátságosan világította meg és mely fájdalmasan megindító kifejezést öltött. Valóban így volt, vagy tévedtem? Ez volt az a hasonlatosság, melyet az előbb kiéreztem, mikor az asszonyt megpillantottam, anélkül hogy közelebből megtudtam volna határozni. Ugyanez az arc volt, ugyanez a homlok, ugyanez a száj, csak fiatalabb, teltebb és férfias, nem olyan megrázóan tragikus, de mélabusan komoly és fájdalomteljes. Meg voltam lepve, igazán meg voltam lepve, de a következő pillanatban azt mondtam magamnak, hogy tévednem kell. Még a Koan-Kulanói hegyi találkozás hatása alatt állottam és olyan dolgokat véltem látni, melyek nem léteztek. Félre a csalódásokkal!

Gyorsan sötétedett; nemsokára nem láhattam már Old Surehand arcát. Bárcsak ne tartottam volna csalódásnak és beszéltem volna neki az indián asszonyról! Sokkal, de sokkal hamarabb megmenekült volna az örölség sötétjéből! De még sem tehetek magamnak szemrehányást, mert igazságos akartam lenni vele szemben és meg akartam tartani ígéretemet. Pedig az ő szívéről is sokkal hamarabb legördült volna a teher, melyet olyan nehezen viselt!

Sokáig csendben és szótlanul ültünk, míg Old Wabble elvesztette türelmét és megkérdezett:

- Nos, Sir, mennyi ideig kell tulajdonképpen a fejét törnie? Megengedi, hogy segítsek önnek?

Erre Old Surehand is szükségesnek vélte megszegni hallgatását, hogy figyelmeztesse őt.

- Old Shatterhandnak nincs szüksége az Ön segítségére, öreg Wabble; elkészül ő Ön nélkül is.

- De mikor! Eltelik az este és nincs veszteni való időnk.

- Legyen türelemmel! - kértem. - Nem tehetünk addig semmit, míg a vörösek el nem alszanak.

- De hát mikor? Hogyan fogunk hozzá?

- Tudom, hol áll a sátor, melybe Bobot dugták. Odalopózkodunk, leütjük az öröket...

- Agyonverjük? - szakította félbe.

- Nem. Elég ha elkábitjuk.

- Akkor fogjon hozzá Ön egyedül! Én nem vagyok reá képes. De Ön úgy tesz, mintha csak rendelkezni kellene: Odalopózkodunk, leütjük az öröket...

- És kihozzuk Bobot... vége!

- Vége! Tovább nincs?

- De mégis!

- Micsoda?

- Azután odamegyünk a főnöki sátorhoz és elvesszük a varázsszereket, melyek ott csüngenek a póznákon.

- Varázsszerek?

- Igen, az őseinek a varázsszerei.
- Thonder-strom! Ha megtudja, megbolondul. Hiszen akkor elvesz a becsülete és ezzel együtt mindene, amije csak van!
- Dehogy!
- Nem? Én azt képzem, hogy ismerem a vörösek szokásait és szabályait. Aki varázsszereit elveszti, az erkölcsileg halott.
- Mindenesetre; de ő nem fogja elveszíteni.
- Micsoda? Nem veszti el?
- Legalább is nem hosszú időre.
- Vissza akarja neki adni?
- Igen.
- Hm, ez képtelenség!
- Dehogy!
- De igen. Ha vissza akarja neki ugyanis adni, akkor hagyja inkább azonnal itt csüngve.
- De nekem ezzel tervem van.
- Micsoda! Igazán nagyon szeretném hallani!
- El akarom kerülni a vérontást.
- A varázsszerekkel?
- Igen.
- Csodabogár Ön, az bizonyos! Ha nem magyarázza el nekem a dolgot, nem tudom megérteni.
- Mi fog történni, ha a főnök megtudja, hogy nálam vannak a varázsszerei?
- Rettenetesen meg fog ijedni; th'is clear!
- És eget-földet meg fog mozgatni, hogy újból hozzájuk jusson. Nem?
- Ez magától értetődik. Semmiféle áldozat nem lesz neki tulnag, vagy tulnehéz, ha csak egyáltalában megkapható.
- Az áldozat, melyet tőle kívánok, nem is olyan tulnag. Kössön békét az apacsokkal harc nélkül és ne háborgassa Blody-Foxot.
- Mr. Shatterhand, Ön nem csodabogár, hanem derék ember, roppant derék ember; ezt már mondhatom! Ebbe bele fog menni!
- Én is azt hiszem.
- Igen, meg fogja tenni, sajnos, sajnos, meg fogja tenni.
- Miért sajnos?
- Mert ezzel vége az én gyönyörűségemnek, az én egész, nagy gyönyörűségemnek. Annyira örültem pedig már neki!
- Minek?

- Annak a leckének, amit a vörösek kapnak. Ön ugyan más véleményen van, de megint ezt mondom Önnek és mindig azt fogom mondani, hogy meg sem lehet ölni elegendő indiánt. Ezt a férget ki kell irtani a földről.
- Most újból a cowboy beszél Önből, még pedig olyan formán, hogy képes vele felbosszantani!
- A bosszankodást elengedem. Ha cowboy lett volna, akkor tudná, hogy minden vörös született lótolvaj. Elég gondot szereztek nekem a betyárok!
- Amint látszik, nem ártott meg Önnek. Mindamellet egészséges maradt és megöregedett.
- Igen, a bosszuság nagyon jót tett az egészségemnek, azt el kell ismernem. De mégis gyűlölöm őket és örültem neki, hogy olyan sokat ki lehet irtani belőlük. Azért elég igazságos vagyok hozzá, hogy elismerjem, miként a gondolata nagyszerű. Ha sikerül, mint mondtam, meg leszek fosztva minden örömtől. Csak egy kis reménysugár marad meg a részemre.
- Micsoda?
- Hogy a többi főnök nem megy bele a dologba.
- Az persze lehetséges, hogy vonakodni fognak, főleg Nale-Masiuv.
- Lehetséges, hogy ő is. De én inkább Siba-bigkre, a fiatal főnökre gondoltam.
- Miért?
- Éppen azért, mert fiatal. Nagy a vetélykedés. Apja a commancsák első főnöke volt; az szeretne ő is lenni; Vupa-Umugit tehát el kell tenni az utból és erre nem is lehet jobb ok, mint az a körülmény, hogy elvesztette összes varázsszereit.
- Ön ezt igen szépen képzelte, de tévedni fog. Már mondtam Önnek, hogy Siba-bigk hálára van nekem kötelezve. Ha komolyan beszélek vele, egészen bizonyosan megteszi a kívánságomat.
- Komolyan beszél vele? Meg akarja fenyegetni?
- Ha így kívánják a körülmények, igen.
- Mivel?
- Először is az apacsainkkal.
- Ez nem fog sokat nyomni a latba; ő a commancsákkal felel.
- Akkor más csapatokat küldök harcba, erkölcsieket.
- Erkölcsieket? Mr. Shatterhand, hát komolyan azt gondolja, hogy egy vörös ad valamit erkölcsre?
- Igen.
- Akkor alaposan téved!
- Pshaw! Megmentettem az életét és vele nemcsak a béke pipáját, hanem a barátság kalumetjét is elszívta. Ez talán semmi, Mr. Cutter?
- A barátság kalumetjét? Ez sok, sőt nagyon sok. A békefüstölésre nem sokat lehet adni, mert az igazán füst; de ha két ember baráti pipát szív el, akkor sohasem szabad fegyverrel kezükben egymással szemben állani: th'is clear!

- Nahát! Ha Siba-bigk nem fogadja el ajánlatomat, vagyok elég ember hozzá, hogy oly módon hozzam azt nyilvánosságra, hogy minden indiánsátorban és minden tábortüznél erről beszéljenek. Hogy ennek mi lesz a következménye, azt sejtethi!

- Hm, igen. Megszegte a barátságot és a hűséget Old Shatterhanddal szemben; ő, a fiatal indián, a tapasztalt és híres westmannal szemben, ki az életét mentette meg és bizalmával ajándékozta meg!

- Tovább!

- Egyetlen fehér, sőt egyetlen vörös sem szívná el vele többet a kalumetet.

- Az bizonyos. Éppen ezért, ha nem barátságból és hűségből, hát okosságból le fog mondani velünk szemben a harcról. Erről feltétlenül meg vagyok győződve. Ön nem, Mr. Cutter?

- Well, elhiszem. Reményem, úgy látszik, teljesen füstbe megy. De mégsem, Sir; valami még marad!

- Micsoda?

- Az, hogy nem sikerül nekünk megkaparintani a varázsszereket.

- Ebben is csalódást kell Önnek szereznie; meg fogom keríteni őket.

- Sir, ne legyen olyan bizakodó! Sohasem lehet tudni, hogy mi történik és micsoda akadályok támadnak.

- Itt nincsenek akadályok, ismerem a helyzetet. Csak egyetlen eset lehetséges, amikor a varázsszerekről feltétlenül le kellene mondanom, ugyan, ugyan tisztelt Mr. Cutter.

- Miért hangsúlyozza annyira a nevemet?

- Mert Ön az, akiről szó van.

- Hogy-hogy?

- Önnek megint olyasmit kellene végbevenni saját szakállára, mint tegnap. Akkor feltétlenül füstbe menne a terv, másképpen azonban nem.

- Ugy megnyugtathatom Önt. Egészen úgy fogok viselkedni, ahogy Ön előírja.

- Igazán? Még egyszer kérdem: igazán?

- Igen. Eszembe sem fog jutni, még egyszer prédikációt hallgatni összes társaink előtt, mint tegnap; th'is clear.

- Ugy meg vagyok elégedve és biztos a dolgom.

- Well. De tudja-e, hogy Ön egy végtelenül körültekintő és ravasz westmann és egy pontra mégsem gondolt, ami roppant fontos.

- Ön bizonyára szintén nem, különben biztosan beszélt volna már róla.

- Mindenesetre csak ebben a pillanatban jutott az eszembe.

- És mi az?

- A ló.

- Melyik ló?

- Amelyen az Ön niggerje, akarom mondani, négere fog lovagolni. Ő nem futhat, amíg mi lovagolunk!

- És Ön azt hiszi, hogy én elfelejtettem?
- Yes.
- Hm! Akkor bizony nem lennék méltó ám, hogy westmannak nevezzenek.
- Tehát mégis?
- Igen.
- Magunkkal kellett volna hoznunk egyet.
- Nem. Egy sem volt, mely kibirta volna az utat ide, meg vissza. Innen viszünk el egyet.
- A vörösöktől?
- Magától értetődik. Vagy van itt valami vállalat, ahol lovakat lehet bérelni?
- Éles kezd lenni, Mr. Shatterhand. Tehát lovat lopunk, hm! Sötét van. Ha most olyant csipünk el, mely semmit sem ér és nem tud lépést tartani a lovainkkal.
- Ne aggódjék! Már kiválasztottam egyet.
- Ah, valóban?
- Igen. Egy ló elkülönítve volt kipányvázva, a főnöki sátor közelében, tehát valószínűleg a Vupa-Umugié, egy nagyon szép, értékes állat, melyet nem vitt magával, hogy ne tegye ki harc közben sebesülésnek, vagy pláne elhullásnak. Ezt visszük el.
- Fog a néger rajta lovagolni tudni?
- Én ülök rá. Ő az enyémen lovagol.
- Well! Még csak egyetlen egy aggályom van.
- Még mindig valami?
- Igen, a legutolsó. Ilyen alkalommal nem lehet az ember elég óvatos; itt mindent meg kell gondolni. Feltéve, hogy Ön leüti az öröket, mi kihozzuk Bobot és megszerezzük a varázsszereket anélkül, hogy bárki is észre venné, de a ló lármát fog csapni. Ezt már ismerem.
- Én is.
- Még nem hordott fehér embert a hátán és nem engedi Önt felülni.
- De kell!
- És ha fel is ül reá, nem fog Önnek engedelmeskedni!
- De kell!
- Ohó! Igazán olyan bizonyos a dolgában?
- Igen.
- All devils! Akkor ön olyan lovas, akivel még csak egyetlen egyet lehet összehasonlítani!
- Kit?
- Hát... hát... hm, ne vegye rossz néven, de az öreg Wabble az!
- Ah, tehát Ön maga! - kacagtam.
- Igen én magam. Ez kissé erős, ugy-e? Ez így van. Tudja, hogyan szoktak engem nevezni?
- A cowboyok királyának.

- Azt is tudja, hogy ez mit jelent? Hogy nincs egyetlen ló sem, melynek meg nem kell tennie, amit én akarok! Elmondhatja ezt magáról?
- Mit használnak itt a szavak és a dicsekedés!
- Well, igaza van! Tények beszélnek. Hallottam róla és láttam is, hogy Ön jó lovas, de mégis...
- Láttá? Még nem látott semmit, - vágtam a szavába.
- Semmit? Azt hittem, az utolsó napokban elég alkalmam volt hozzá!
- Akkor saját lovamat lovagoltam. Más lesz most az eset.
- Hja, ugy! Csak azt remélem, hogy nem fog minket elgázolni!
- Ne aggódjék! Mikor én ülök fel, Ön már nincs is itt.
- Nem? Hát hol?
- Csak két felnőtt lovas van a táborban, ezeket el fogom kábitani; de időközben újból magukhoz térhetnek és mivel a lóügy nem mehet zaj nélkül, egyhamar az egész tábor felriad. Lóra szállanak, üldöznek minket, még a legfiatalabb gyerkőcök is és ha nincs is félni valónk az ilyen üldözőktől, mégis a legbutább golyó is eltalálhatja a legokosabb embert. Ezért nem tartom tanácsosnak, hogy itt maradjunk, hanem azonnal el kell lovagolni a végbe vitt merénylet után.
- Ezen a véleményen vagyok én is.
- A következőképen csináljuk: Mikor megvan a néger, meg a varázsszerek, Önök azonnal eltűnnek a völgyből; Ön, Mr. Cutter vezeti Bobot és Mr. Surehand viszi a varázsszereket. Ha ideértek, lóra ülnek és ellovagolnak.
- Bob az Ön lován?
- Igen.
- Nyeregbe fogja őt engedni? Tudom, hogy a fekete nem tűr meg idegen embert, ha Ön nem akarja.
- Bob és a fekete már régi ismerősök.
- Szép! És Ön?
- Én várok addig, míg úgy gondolom, hogy Önök biztonságban vannak; akkor én is felülök és utánuk jövök.
- Jó, de még egyszer óva intem Önt! Képzelve csak bele magát a helyzetbe! Egy ellenséges indiántábor közepében van. Fel akar ülni egy lóra, mely nem engedi fel magára és ha életveszéllyel fel is jut, megbokrosodik, ugrál, hogy levesse Önt. Amennyi időbe az került és amilyen botrányt ez okoz! A vörösek felébrednek és csoportostul odacsődülnek; fiatal gyerekek ugyan, de felfegyverkezve! Lelövik a lóról, mert el sem tud mozdulni a helyéről!
- Ismétlem: mennie kell a dolognak!
- Well, tehát mennie kell és így fog is menni, de hogyan, ide-oda nyul; a többi ló közé keveredik, melyek pokoli zajt csapnak, rugnak, harapnak; neki rohan a sátraknak; nem megy előre, hanem oldalt, fel a hegynek; újból legurul, összetöri magát, Ön is a nyakát; és...
- Fejezze be, Sir, fejezze be! - vágtam közbe a kiáltozásába. - Szavamat adom, hogy mind-ebből, melyet oly elragadóan irt le, semmi, de a világon semmi sem fog megtörténni.

- Szép; nem akarja másképen, de látom közeledni a szerencsétlenséget. Szerencsére az én nyakam nincs az Ön feje alatt és ha sikerül csak néhány borda- és lábtöréssel, meg néhány ficamodással megszabadulni, akkor örülhet neki. Akinek nem lehet tanácsot adni, azon nem kell segíteni, mert nem lehet rajta segíteni; th'is clear!

- Nincs segítségre szükségem és ha elmentek, csak arra az egyre kérem, hogy pontosan azon az uton lovagoljanak, amerre jöttünk, hogy el ne tévesszem Önöket.

Erre Old Surehand is megszólalt az ő nyugodt és határozott hangján:

- Ha Old Wabble annyira aggódik Önért, én annál kevésbé, Mr. Shatterhand. A dolog veszélyes, nagyon veszélyes, de tudom, hogy semmibe sem kezd bele, míg nincs róla meggyőződve, hogy végre tudja hajtani. Ennek folytán sikerülni fog. De mégis szeretnék egy ajánlatot tenni, ha nincs ellene kifogása.

- Nagyon hálás leszek érte, nem hogy kifogásom lenne.

- Milyen hosszú a völgy az egyik végétől a másikig?

- Félóra járás.

- És innen a bejáratig?

- Kis negyedóra.

- A lovak valószínűleg egész hátul vannak?

- Igen.

- Ez majdnem háromnegyed óra gyaloglást jelent, ha készen vagyunk. Nem túl sok ez?

- Hm! Megrövidíthetnénk az utat, ha a lovakat egészen a völgy bejáratáig magunkkal vinnénk.

- Ez az, amit ajánlani akartam.

- Köszönöm, Sir! Elfogadom. Már elmúlt tíz óra. A vörösek korán mennek aludni, főleg, mikor a felnőtt emberek nincsenek itt. Nem gondolják, hogy indulhatnánk?

- Itt lesz az ideje, hiszen nem várhatunk éjjelig.

- Induljunk!

Vállunkra vettük fegyvereinket, lovainkat kantárkézen vezettük és elindultunk. Mikor elértük a völgyet, egy darabon előre mentem, hogy megnézzem, vajon merhetjük-e a lovakat egyedül hagyni. Egyetlen ember sem volt itt, egyetlen tűz sem látszott hátul. A vörösek aludtak. Megkötöttük tehát a lovakat és hozzáfogtunk a vállalkozáshoz, melynek előrelátható kimenetelét Old Wabble rám nézve oly tragikusan jellemezte.

A csillagok éppen annyi világosságot nyújtottak nekünk, amennyire szükségünk volt, sem többet, sem kevesebbet. A völgy baloldali szélén mentünk, melyet felderítő utamon a jobb-oldali magaslatról láttam, jobban ismertem tehát, mint a szemben levőt. Ez olyan messze volt még a sátraktól, hogy nem láthattak meg, még ha valaki ébren és a szabadban lett volna is. Mikor a tábor végére értünk, lefeküdtünk, hogy most jobbra bekusszunk az utolsó sátorhoz, melyben Bob volt. Ezt a kuszást az nehezítette meg, hogy fegyvereink velünk voltak. Mégis nagy merészség lett volna a bokroknál hagyni azokat; itt könnyen abba a helyzetbe kerülhettünk, hogy védelmünkre igénybe kell őket venni.

Old Surehand elől mászott, megmutattam neki a sátrat és rábízta a vezetésként; ő kitüntetésnek vette, hogy első lehet és nála nem kellett hibától félni. Mikor a sátor közelébe érkeztünk, megvárta, míg elértem őt és odasugta nekem:

- Látja a két őrt, Sir? Ott fekszenek a bejárat előtt és alszanak. Segitsek? Azt hiszem azonban, az Ön ökle gyakorlottabb, mint az enyém.

- Bizza azt reám! Két tompa ütést fog hallani; akkor jöjjön utánam.

Halkan, nagyon halkán előre kusztam. Nem mozdultak; igazán aludtak. Annyi tér volt közöttük, hogy azt előnyömre használhattam fel. Mikor felegyenesedtem, az egyik jobbról, másik balról hevert tőlem a kezem ügyében. Nyakon ragadtam az egyiket és halántékon csaptam. Gyors rángás futott végig a testén, azután, kinyult és hangtalanul fekvé maradt; az már kész volt. Éppen így járt a másik. Ekkor ért oda Old Surehand és utána Cutter.

- Üljenek ide, mindegyik mellé egyikük! - sugtam nekik. - Gondoskodjanak róla, hogy ne árthassanak nekünk, amíg vissza nem jövök.

- Hiszen el vannak kábitva, - vélekedett Old Wabble.

- De mennyi időre? Nem ismerem a koponyájukat és esetleg igen kicsit ütöttem. Ha egyikük felébred, fenyegetnek meg késsel.

Felemeltem az ajtófüggönyt és bemásztam a sátorba. Alvó ember hangos, nyugodt lélegzése volt hallható.

- Bob! - kíséreltem meg felkelteni.

Nem hallotta. Megfogtam az egyik lábát és megráztam.

- Bob!

Erre megmozdult.

- Bob, te vagy az?

- Mi... kicsoda... hol... - felelt álmossággal.

- Ébredj fel, légy eszedben és hallgasd meg, hogy mit beszélek! Egyedül vagy. Bob?

- Igen, Bob lenni egyedül, egészen egyedül. Ki jönni most Masser Bobhoz? Ki beszélni róla?

A jó négernek ugyanis az a furcsasága volt, hogy saját magát Massernak nevezte, míg mindenkinek, kit anyjánál feljebb állónak tartott, Massá-t mondott.

- Megmondom neked, ha halkán, egész halkán beszélsz. Én jöttem, hogy megszabadítsalak téged.

- Óh... óh... óh... Bobot megszabadítani! Masser Bob lenni szabad, megint egészen szabad?

- Igen, egészen szabad.

- Ki lenni az, aki Bobot szabaddá tenni?

- Örülni fogsz neki, nagyon örülni, ha meghallod, ki vagyok. De az örömtől nem szabad hangosnak lenned!

- Bob egészen halkán beszélni, oly halkán, hogy senki sem meghallani.

- Jó, hát találj ki!

- Bob nem hallani hangot. Massa Bloody-Fox lenni?

- Nem.

- Akkor csak Massa Shatterhand lehetni!

- Igen, én vagyok.

- Oh... óh... óh... óh... - nyögte elragadtatva és hallottam a fogai csikorgását Összeszorította őket, hogy elragadtatásában hangosan fel ne kiáltson; de e helyett összekötözött lábaival úgy rugdalózott, hogy oldalt kellett ugranom, nehogy olyan rugást kapjak, mely elegendő lett volna egy ökörnek is, mert Bob rendkívül erős fickó volt, kinek rugásaitól és ütéseitől óvakodni kellett.

- Légy csendben! Akkor mutathatod ki az örömet, ha szerencsésen elmentünk már innen. Meg vannak kötve a lábaid. Hol vagy még megkötözve?

- Kezek jobbról-balról sátorcölöphöz kötve és testem körül szij, mely újra földre verve.

- Hogy bántak veled?

- Nagyon nagy erővel. Sok ütest kaptam.

- Milyen volt az étel?

- Bobnak mindig éhes lenni.

- Most másképpen lesz. Maradj csendben! Feloldom a kötelékeidet. A szijakat használhatjuk odakünn.

- Még sokkal több szijak lenni itt; ott fenn lenni a cölöpön.

- Jó, azokat majd az őreid kapják. Itt van a fekete, te fogod lovagolni. Meg fogsz vele birkózni?

- Hatatitla, fekete! Óh, Bob és fekete nagyon jóbarát lenni. Jól lovagolni egymáson, nem szétmenni!

- Szép! Most siessünk és ne beszéljünk többet. Kint majd elbeszéled, hogy kerültél fogságba. Mikor leoldottam kötelékeiket, felállott, kinyújtotta tagjait és nyögött örömeiben.

- Hol vannak a szijak, melyekről beszéltél? Add ide őket!

Oda nyújtotta nekem, azután elhagytuk a sátrat. Azonnal megismerte, hogy társaimnak, mint fehéréknek, hozzám kell tartozniuk. Mikor meglátta a két elterült őrt, ezt mondta:

- Ezek lenni vörös indián kutyák, kik mindig verni és lábakkal rugdosni Masser Bobot. Massa Shatterhand ököllel csapni koponyán, ugy-e?

- Igen. Most megkötözzük őket.

- Óh... óh...! Massa megengedni, hogy Bob kötözni meg őket. Szijaknak kell menni huson át egész csontig!

Megkötözte őket, még pedig úgy, hogy fájdalmukban magukhoz tértek. Néhány darabot szakítottunk le ingeikből és teletömtük ezzel a szájukat, hogy ne tudjanak zajt ütni. Azután bevonszoltuk őket a sátor belsejébe és oly szorosan odakötöttük őket, hogy saját maguk bizonyára nem tudták kiszabadítani magukat.

Feladatunknak ez a része szerencsésen meg volt oldva. Most a varázsszerekre került a sor. Bobnak és Old Wabblenak várni kellett, én pedig Old Surehannel a főnök sátrához lopózkodtam. Nem volt semmi nesz, nem volt egy élőlény sem és könnyű feladat volt a póznákat nesztelenül kicsavarni a földből. Mikor visszatértünk két társunkhoz, leoldottuk a varázsszereket a póznákról és szijjal összekötöttük.

- Kész vagyunk, legalább is mi! - szólt most Old Wabble. - Önnek most jön a java, Mr. Shatterhand. Igazán aggódom. Messze kell mennie innen a lovagig?

- Nem. A főnöki sátor másik oldalán van a fűben, ahogy láttam, amint a póznákat idehoztuk.

- Nem mennénk oda?

- Meg akarja nézni, hogy viseli magát?

- Yes.

- Hát jöjjön! Legyen meg az akarata, mert most már aligha történhetne valami bajunk. De ne tulságosan közel, különben zajt üt!

Nesztelenül oda surrantunk. Még körülbelül husz lépésnyire voltunk, már felemelte a fejét és horkantott; további három lépés, felugrott, rázogatni kezdte a lassot és dobantott lábaival.

- Gyerünk vissza! - szoltam. - Különben még elkezd nyeríteni. Jó iskolája volt ennek az állatnak.

- Az ördög vigye el az iskolát, mikor az ember kitörheti mellette a nyakát, meg a csontjait, ha véletlenül fehér! Igazán még mindig próbát akar tenni ezzel a bestiával?

- Igen.

- Ebben a sötétben?

- Talán várjak itt addig, míg világos lesz?

- Ne tréfáljon, a dolog nagyon komoly! Igazán rettenetesen aggódom ön miatt. Azt a jó tanácsot adom önnek, hogy inkább...

Igazán megadta volna nekem azt a mindenesetre hiábavaló jó tanácsot, ha Old Surehand félbe nem szakította volna:

- Csak semmi beszéd, Sir! Távoznunk kell. Fogja meg Bob kezét és vezesse; nekem a varázsszereket kell vinnem. Tehát előre!

- Én tölem; én már megyek is és vezetem a négert; de kíváncsi vagyok, hogy fog ez végződni! Én mosom kezemet; th'is clear!

Elindultak az éj sötétjében és így most már hozzá foghattam feladatom legfontosabb részéhez, mert a ló elvezetése mindenesetre sokkal nehezebb volt, mint a néger megszabadítása és a főnök varázsszerének olyannyira könnyűvé vált megszerzése. Természetesen, eszembe sem jutott olymódon jutni a ló birtokába, ahogyan Old Wabble gondolta; ez a mostani körülmények között és főleg éjszaka, nagy veszéllyel járt volna reám. A nemes paripa indián módon volt betanítva, sőt idomítva; félt minden fehértől és ha nem is kételkedtem benne, hogy sikerülni fog egy merész ugrással a hátára jutni, de csak az állat erélyes és hosszas vonakodása után, ami mindenesetre dobogással, horkantással, nyerítéssel, kirugással, tehát nagy zajjal járna. Ha pedig végbe vittem ezt, nincs sem nyergem, sem kantárom, sőt még egyszerű kötőfékem sem, mert a ló csak lassoval volt a földre kipányvázva, melynek másik vége egyszerűen a nyakára volt kötve. Én tehát kizárólag a combszorításra voltam utalva; a ló először feltétlenül elrohan velem és csak lassankint kerül a kezembe. Emellett azonban mindenesetre teljesülnie kellene Old Wabble félelmének; berohan velem a többi lovak és sátrak közé, céltalanul ide-oda száguld velem, fel a hegyre, le a hegyről, leesek és emellett nyakat-lábat törhetek, ahogy megmondották.

Nem, a dologhoz másképpen kellett hozzáfogni. Szerencsére nagyon jól tudtam, hogyan kell bánni egy ilyen indián lóval; Winnetoutól tanultam. Nem volt szabad fehérnek, hanem indiánnak tartani és azután be kellett a szemét kötni.

Mikor a hegyoldalban az örült nővel beszélgettem, láttam, hogy a völgynek ezen az oldalán egész csomó vadzsályabokor állott és azonnal arra gondoltam, hogy a ló megtévesztésére felhasználom ennek a növénynek az illatát. Az éles szemű westmannek mindent fel kell használni tudni; élete néhanapján egy kis növény létezésétől függhet. Azután meg az előbb néhány takarót láttam a főnöki sátor előtt, melyeket felesége, valószínűleg tisztítás céljából, a fűre kitergetett; hosszú, széles takarókat, melyekbe az egész testet be szokás burkolni, ha nagyon hideg van, vagy esik. Ez is javamra szolgált. Másra nem is volt szükségem.

Legelőbb is a zsályabokorhoz mentem tehát; belefeküdtem és alaposan meghenteregtem bennök, majd szagos leveleivel nagyon erősen bedörzsöltem kezemet-arcomat. Most már a ló nem vehette észre szag után, hogy fehér vagyok. Ezután odalopózkodtam, hol a takarók voltak és egyikről levágtam egy hosszú csikot, mellyel majd bekötöm a ló szemeit. A másikba egészen úgy burkolóztam be, ahogy az indiánok szokták; levettem a kalapomat és bedugtam vadászkabátom alá, nehogy ez a lovat gyanakvónvá tehesse. Azután lassan, nagyon lassan az állat felé közeledtem. Ismét lefeküdt, fejét kíváncsian felém fordította, fürkészőleg szivta be a levegőt orrlukaiba és... fekvé maradt. Vörösnek tartott. Ezzel már félig megnyertem a játszmat.

- Omi enokk, omi enokk! - légy jó, légy jó! - szóltam hozzá a commancsák tájszólásán halkan és hizelkedően, mialatt lehajoltam és megsimogattam. Túrte ezt a gyöngédséget és én így folytattam, míg feltételeztem, hogy társaim megérkeztek lovainkhoz. Erre feloldoztam a lassot és több darabra szabdaltam, ezekből kötőféket bogoztam össze, melyet a ló nyugodtan engedett feltenni magára. Két hosszabb darabot mint kantárt kötöttem fel jobbról-balról a kötőfékre és ezzel az előkészületek végét értek. Szétterpesztett lábakkal a ló teste felé állottam és nőgatni kezdtem:

- Naba, naba, - kelj fel, kelj fel!

Abban a pillanatban engedelmeskedett; rajta ültem és próbaképen, néhányszor ide-oda kormányoztam; készséggel engedett, anélkül, hogy combomat használni kellett volna. Győztem, legalább is egyelőre, mert később, ha majd felismer, hogy fehér vagyok, mindenesetre küzdelem volt várható. Hogy a sátrak közeléből kikerüljek, ellovagoltam mellettük a völgy szélére, majd ezen végig, míg a tábor a hátam mögött maradt; itt ügetni hagytam addig a helyig, hol lovainkat hagytuk; már nem voltak ott ezek. Most éles sikoltást hallattam, amilyennel az indiánok vágtaiba szokták lovaikat beugratni; most is engedelmeskedett és a patakig száguldottunk, majd innen jobb kéz felé be a nyílt prairie-re.

A ló pompás volt. Félórai vágta után a megerőltetés legkisebb nyomát sem láttam rajta; lélegzetét hallani sem lehetett. Hirtelen magam előtt elnyújtott kiáltást hallottam. Társaim egyike volt, kik tudni akarták, vajjon én vagyok-e; aggódtak érettem. Hasonló kiáltással feleltem és mivel erre állva maradtak, hogy bevárjanak, hamarosan utolértem őket.

- All devils! Egy vörös! - kiáltott fel Old Wabble, mikor megpillantott engem. - Old Shatterhandot üldözi és megölte. Ezt hidegre tesszük!

Láttam, hogy leveszi válláról fegyverét, tehát figyelmeztettem:

- Ne lőjjön, Sir! Szeretnék még egy kicsit élni.

- Hiszen ez Old Shatterhand hangja!

- Természetesen az enyém; hiszen más hangom nincs.

- Ő az; ő az; igazán ő az! De, Sir, nem látja, hogy egészen kövé meredtem?

- Annyira fázik?

- Ostobaság! A csodálkozástól meredtem kővé!
 - Mi felett?
 - Hogy olyan szépen idelovagolt, oly egyetértésben ezzel a lóval, mintha már ezer zacskó zabot elfogyasztottak volna együtt. Hiszen ez nem az a ló, amelyiket el akart fogni, Sir!
 - De ez az; nézzen csak ide!
 - Hm, igaz! Lelkemre, ez az! Itt valami csoda történt, különben nem fékezhetett volna meg ilyen gyorsan.
 - Nem is volt szükség megfékezésre.
 - Micsoda? Nem? Egyáltalában nem?
 - Nem. Minden ellenkezés nélkül idehozott.
 - Lehetetlen! Jobb szakértő vagyok annál, hogysem ilyesmit el tudjon velem hitetni.
 - Én nem akarok elhitetni Önnel a világon semmit. Ha meg kellett volna fékeznem, most egészen másképpen viselkednék, más járása, más kinézése lenne.
 - Sötét van ahhoz, hogy láthassam. Nem izzad, habzik és reszket?
 - Szó sincs róla!
 - Hihetetlen! Ön talán boszorkánymester? Mégis meg kell róla győződnöm.
- Lovát én mellém irányította és kinyújtotta kezét, hogy az enyémet megtapogassa. Ez ijedten felhorkantott és felágaskodott.
- Hagyja ezt, Sir! - kértem. - Nem türi a fehéreket.
 - Hiszen Ön is az!
 - Igaz, de engem indiánnak tart.
 - Aha! Tehát azért ez a komédia a takaróval?
 - Igen.
 - Milyen ravasz! Öntől igazán sokat, nagyon sokat lehet tanulni. De a szag, a szag! Egy indiánnak olyan illata van, mint - - mint - - hm, hogy is mondjam? Piszok, lebuja után szaglik, azután meg - - na, egy szóval éppen vad illata van! Egy fehérnek nincs meg ez a sajátságos kipárolgása.
 - Annak talán civilizált szaga van vad helyett? - kérdeztem nevetve.
 - Igen, civilizált; ez az. Ha álöltözetet vett is, a lónak mégis meg kellett volna éreznie a szagán, hogy nem vörös.
 - De én a szagomat is megváltoztattam.
 - Lári-fári!
 - De igen! Van egy kipróbált szer, amellyel még egy lovat is meg lehet téveszteni.
 - És mi lenne ez?
 - Ez az én titkom.
 - Nem akarja megmondani nekem?

- Nem, legalább is most nem; talán később egyszer közlöm Önnel. Ha valaki kissé gondolkodik rajta, az rájön anélkül, hogy megmondanák neki.

- Ugy? Ön is csak gondolkozás útján jött reá?

- Senki sem mondta nekem; magam jöttem reá; saját találmányom.

- Hát csak most találta ki az előbb?

- Nem, már régen. Nem ma történt először, hogy megtévesztettem vele az indiánlovakat. Néhány óra alatt eltűnik ez a szag és ha azután leteszem a takarót és felveszem a kalapomat, a ló észreveszi a csalást és ellenkezni fog. De akkor a küzdelem, melyet most kikerültem, mert az életemet kockáztattam volna vele, nappal fog lefolyni és a nyílt prairien.

- Well, el kell hinnem Önnel, de igazán kíváncsi vagyok reá, hogy fog megbirkózni a lóval.

- Nagyon könnyen. Csak helyre van hozzá szükségem, csak helyre, az pedig lesz itt bőven. De most ne beszéljünk, hanem siessünk, hogy Koan-Kulano vidékét lehetőleg mielőbb a hátunk mögött hagyjuk. Engedjen előre, hogy a lovam ne bokrosodjék meg az Önétől!

Amint ellovagoltam mellette, hogy az élre kerüljek, Bob megszólított:

- Miért nem beszélni Massa Shatterhand Masser Bobjával? Masser Bob akarni mondani köszönetet!

- Nem szükséges, kedves Bob.

- Én el akarni beszélni, vörös indiánok, hogy fogni el Masser Bobot.

- Majd később. Most nincs hozzá időnk. Az a fődolog, hogy jól kijössz a feketémmel.

- Óh... óh... óh!... - fekete lenni nagyon jó ló és Bob lenni nagyon kitűnő lovas. Jól ismerni egymást és menni a prairien, mint villám!

Bizony, a jó Bob most jelentékenyen jobban lovagolt, mint akkoriban, mikor először ült nyeregben. Jóllehet görcsösen megkapaszkodott kezeivel a ló nyakába és sörényébe, mégis minduntalan mind hátrább csuszott és végül a farkánál leesett. Ez a „Sliding Bob”, a csuszó Bob, gunynevet szerzte neki. Később már tanult valamit és Bloody-Foxhoz jó iskolába került. Most már úgy lovagolt, hogy nem maradt mögöttünk hátra, amit persze inkább lehetett a lónak tulajdonítani, mint a lovasnak.

Attól a pillanattól kezdve, hogy elhagytam a Nyulvölgyet, nem volt több félnivalónk, mert lovaink jósága folytán nem lehetett minket utolérni és az esetleges üldözők csak fiatal emberek lehettek, kiktől nem kellett sokat tartanunk. Mégis néhány órán át szakadatlanul lovagoltunk és csak azért állapodtunk azután meg, mert még hosszú ut állott előttünk. Ahol megállapodtunk, onnan még egy teljes napi lovaglás volt hátra Nargoletah-tsil-ig, ahol az apacsokkal összetalálkoznunk kellett.

Kipányváztuk lovainkat, de olyan hosszú lassóra, hogy legyen helyük legelészni. Az enyémet külön kellett kikötnöm, mert nem akart a többiek közelében maradni; rugott és harapott feléjük.

Mikor aztán letelepedtünk egymás mellé, Bob megkérdezte:

- Most van idő és most Masser Bob elbeszélheti, hogy fogni őt el indiánok?

- Igen, beszélj el, - válaszoltam neki, mert úgy sem hagyott volna nekünk nyugtot. - Nagyon csodálkoztam felette, hogy Bloody-Fox téged cserben hagyott.

- Fox engem cserben hagyni?

- Természetesen!
- És Massa Shatterhand csodálkozni rajta?
- Még pedig nagyon!
- Masser Bob nem csodálkozni.
- Ezt te nem érted. Vadászni voltatok?
- Igen, vadászni.
- Tehát együtt?
- Együtt! - bólintott.
- Téged elfogtak és ő megmenekült?
- Igen.
- Akkor neki követni kellett volna a vörösek és mindent megtenni, hogy megmentesen téged. Megkísérelte ezt?
- Nem.
- Ez annak a bizonyítéka, hogy nem követett titeket. Hányan voltak a vörösek, kik megtámadtak?
- Tíz és még tíz és mégegyszer tíz. Talán még többen is. Bob nem tudni jól megszámolni.
- Tehát körülbelül harmincan. Ahogy én Bloody-Foxot ismerem, ő nem az az ember, aki visszariad attól, hogy harminc vörös után lovagoljon. Neki feltétlenül meg kellett volna kísérelnie, megtudni, hogy mit tettek vagy akartak tenni veled.
- Talán ezt Massa Fox mégis megtenni!
- Nem. Ő megtanulta a lopózkodást és ha lehetetlen volt neki téged megszabadítani, akkor van ő olyan férfi, hogy képes legyen jelt adni neked. Láttál vagy hallottál valamit?
- Masser Bob semmit sem látni és semmit sem hallani.
- Így tehát cserben hagyott és ez az, amin csodálkozom, ha egyáltalában tudta, hogy te fogságba kerültél.
- Massa Fox ezt talán nem tudni.
- Nem? Hát nem látta?
- Nem.
- Hiszen együtt voltatok!
- Ő nem Masser Bobnál és én nem Massa Foxnál, mikor vörös indiánok jönni.
- Ja, ez már más! Ti tehát elváltatok?
- Igen. Mi együtt elmenni hazulról, mert nagyon kevés hust enni. Sana mama egyedül otthon maradni, mi Llano-estacadóból kimenni vadászni és hust hozni. Sokáig semmi vadat nem találni, míg messze, messze Erős-hegyig jutni.
- Ah, a Nargoletah-tsilhez jutottatok? Oda akarunk menni ma!
- Nargoletah-tsil; ez helyes lenni.
- Ott vadásztatok?

- Igen; löni két bölény; az adni hust, nagy csomó hust. Hust vágni darabokra és felakasztani szijakra, melyeket magunkkal hozni. Hoztunk teherhordó lovakat is, hogy haza vinni hust. Mikor készen lenni felaggatással, elmenni újból bölénynyomot keresni Massa Fox balra, Masser Bob jobbra.

- Ez nem volt okos dolog. Vagy nem lett volna szabad elválnotok, vagy pedig az egyiknek, tehát mindenesetre neked a lovaknál és a husnál kellett volna maradni.

- Talán ennek helyes lenni; Massa Shatterhand ezt jól érteni, még jobban, mint Bloody Fox és sokkal, sokkal jobban, mint Masser Bob. Bob lovagolni messze, nagyon messze és nem találni bölénynyomot, végre megfordulni, mert elkezdett esni. Ekkor jönni commancsák és körül-fogni. Ő védekezni, de ők mégis elfogni Masser Bobot. Megkérdezni őt, mit csinálni itt; ő semmit sem mondani. Ők most ütni Masser Bobot, de ő még sem árulni el semmit. Erre ők nyomban ellovagolni Erős-hegyig, előre küldeni felderítőt. Később visszajönni és halkan beszélni, hogy mit látni Erős-hegyen. Azután ellovagolni gyorsan; hárman lassan lovagolni Masser Bobbal. Mikor Erős-hegyhez érkezni, Masser Bob hallani löni. Azután odajutni. Commancsák lenni táborban a Bloody-Fox husánál, ő nem lenni ott; a földön azonban halott indiánok feküdni, kiket Fox lelőni.

- Így volt tehát, így! Ő előbb tért vissza, mint te és az indiánok megtámadták őt. Néhányat lelőtt közülök és elmenekült.

- Igen, elmenni, egészen el. Többen menni utána; de később visszajönni és őt nem találni.

- Mit csináltak azután a vörösek?

- Felkötni Masser Bobot lóra; felrakni hust lovakra és ellovagolni.

- Hová?

- Lovagolni majdnem két napig, míg Bob fogoly lenni sátorban. Ők azt mondani neki, hogy el akarni hozni Bloody-Foxot is és ha őt elhozni, akkor Massa-Fox Masser Bobbal együtt meghalni a kinzócölöpön.

- Hm! Nagyon esett?

- Nagyon! Eső menni Masser Bob bőrig.

- Akkor mindent megérték. A napnak melyik órájában volt ez, Bob?

- Mikor Masser Bob visszatérni, este közeledni. És mikor Erős-hegyre érkezni indiánokkal, már elkezdni, nagyon sötét lenni.

- Fox mindenesetre visszatért, de nem akart egészen addig a helyig merészkedni. És ha oda is merészkedett, tehát megtudta, hogy már elmentetek, de nem követhetett, mert a sötétben nem láthatta a nyomokat. Reggelre azonban eltűnt a nyom, mert a letiport fű az eső következtében addig felegyenesedett. Nem tudott semmit arról, hogy a vörösek rádtaláltak és elfogtak. Azt hitte, hogy te eltévedtél és keresett téged. Mikor nem talált meg, talán egész nap várakozott visszatértekre. Mikor nem jöttél, feltételezte, hogy esetleg megláttad a vöröseket.

- Igen, ő biztosan azt hinni.

- Hiszen te akkor térhettél vissza, mikor őt már megtámadták; nem vettek téged észre; láttad, hogy ő már elment és te is ellovagoltál.

- Igen, haza Sanna mamához!

- Ezt feltételezhette rólad és mivel a vöröseket nem követhette, mert nem tudta, merre mentek, nem maradt neki egyéb hátra, mint hazamenni, hogy meglássa, vajjon hazaérteztél-e már.

- De mikor Massa Bloody-Fox látni, hogy Masser Bob nem lenni Sanna mamánál?
 - Ugy valószínűleg újból elindult, hogy mégegyszer keressen téged. Ki tudja, hol és mennyi ideig kóborolt anélkül, hogy megtalált volna!
 - Most azonban engem viszontlátni, oh... oh... oh! Mert Massa Shatterhand most visszavinni Masser Bobot megint Sanna mamához és Massa Foxhoz?
 - Igen, odaviszünk téged. A vörösek felkerekedtek, hogy megtámadják házatokat, Bloody Foxot elfogják és megölik.
 - Azt nem merészkedni nekik! Masser Bob őket agyonverni és lelőni mindegyiket, mindegyiket! Senki sem maradni közülök élve, egyetlen egy sem!
- Csikorgatta fogait és ez jelentett valamit, mert olyan fogazata volt, mely egy tigrisnek is dicséretére vált volna; majd folytatta:
- Igen, mind, mind meghalni, mert ők verni Masser Bobot és semmit sem adni neki enni. Ő nagyon éhesnek lenni és ők semmit sem tenni, csak kacagni felette.
 - Nos, most van időnk ezt bepótolni. Nyeregtáskámban elég hus van részedre. Menj oda és hozd el, hogy ehess!
 - Igen, Masser Bob elhozni. Mikor Massa Shatterhand sátrába érkezni és őt kiszabadítani, éppen nagyon éhesnek lenni.
 - Nos, abból ugyan nem vettem észre semmit, mert fel kellett téged költeni; nagyon mélyen aludtál.
 - Oh... oh... oh... Masser Bobnak akkor is nagy éhsége lenni, ha alszik; még éhségről is álmodni!

Hozott magának húst és evett; megint hozott és evett; újból hozott és evett... evett... evett, míg nem volt több ennivaló. Azt tudtam, hogy mire képes az evés terén; de ilyen adagot, mint ma, még nem evett meg soha!

Közben elmesélte fogságának részleteit a Nyulvölgyben; nem volt benne semmi fontos mozzanat. Kikérdeztük, hogy miféle megfigyeléseket tett, de nem tudott semmiféle, reánk nézve hasznosat mondani. Jó, hűséges fickó volt, bátor és okos a maga módja szerint, de olyan megfigyeléseket tenni, mint egy westmann, az nem volt lehetséges az ő szerény szellemi képességei mellett.

Mikor reggel szürkülni kezdett, felkeltettük, hogy lóra szálljunk.

- Most már kíváncsi vagyok, hogy mit szól a lóva, - vélekedett Old Wabble. - Mert most már vége a maskarának?
- Igen. Felvenné az én indiántakarómat az ön lovára, Mr. Cutter?
- Hogyne, adja ide!
- Most még nem, csak akkor, ha felültem.
- Well! Különben fel sem engedné ülni!
- Fel kellene engednie; de ezzel időt vesztenénk és ez nem szükséges; majd odadobom önnek.

A lóhoz mentem, hogy megsimogassam. Gyanakvó és nyugtalan volt; felborzolta sörényét, horkantott és rángatta a lassót. A növényiszag már elillant és az állatot már csak az indiántakaró tévesztette meg. Kihúztam a cölöpöt a földből és bedugtam a nyeregtáskámba; fel-

ugrottam, eloldottam a lassót a ló nyakáról és összegöngyölítettem; a többiek kíváncsian állottak körül, de elég távol, hogy el ne gázolja őket, ha hirtelen kitörne. Sajátságos remegés futott végig egész alakján; ismertem ezt a remegést; ez volt a közeli küzdelem előjele. Pillanat alatt lerepült rólam a takaró és át Old Wabblehoz; éppen olyan gyorsan vállamra vettem a lassót; egyik kezemmel az összetákolt kantárt megragadva, a másikkal kihúztam a kalapom a kabátom alól, hogy feltegyem és fejembe huzzam. A ló ekkor vetette hátra fejét, egyetlen rövid pillantásig látott engem; majd hangosan és haragosan felnyerített és felágaskodott. A kantárt mindkét kezemmel erősen meghuzva, combommal még erősebben megszorítottam. Közel volt a hátraeséshez; előre nyomtam és olyan nyomatékkal oldalt rántottam, hogy egészen megfordult a tengelye körül. Azután letette első két lábát és a hátsó kettővel rugott ki - hiába. Bökkolt, meggörbitette a hátát és mind a négy lábával kirugott a levegőbe; megállott csöndesen, hogy megcsaljon, majd hirtelen oldalt ugrott teljesen merev lábakkal, hogy le- essem a másik oldalon - éppen olyan hiába! Megkísérelt tücsköt-bogarat, amit egy ugy- nevezett Bockinghorse-nak megtanítottak - én szilárdan ülve maradtam.

- Bravo, bravo, Sir! - kiáltotta az öreg Wabble. - Pompás ülése van, azt meg kell hagyni. De meggyülik a baja ezzel a bestiával, az ördög bujt bele!

- Oh, eddig ez még semmi, - válaszoltam. - A java még hátra van, várjon csak!

A ló, mintha megértette volna szavaimat, levetette magát és hemperegni kezdett, miközben a lábaival dolgozott és maga körül rugdosódott. Én lábaimmal a földön állva maradtam - és ez a földolog, különben az ember elveszett - és amint hempergett, hol jobbra, hol balra ugrottam, úgyhogy az állat mindig kiterjesztett lábaim között maradt. Ez rendkívül fárasztó; éles szem kell hozzá, tudni kell, melyik oldalra szándékozik a ló a következő pillanatban fordulni és amellet vigyázni kell, nehogy patájával megrugja. Még pontosabban el kell találni, mikor akar megint felugrani, különben félre löki és elrohan.

Most felugrott és engem valósággal a levegőbe emelt, míg én újból megragadtam a kantár- szárat, melyet a hempergés alatt természetesen elengedtem.

- Bravó, bravó! - kiáltott az öreg. - Thundar-storm, micsoda állat! Ilyen gyönyörűen ezt önnek csak Old Wabble tudja utána csinálni!

- Jön még rosszabb is. Sir! - feleltem. - Először kifárasztom itt, azután majd engedem szaladni. Üljenek fel, hogy gyorsan utánam jöhessenek!

Mig ezeket mondtam, a ló megismételte a már leirt kísérleteket, még másodszor is lehempe- redett, majd újból felugrott. Mostanáig az emberi szellem küzdött az állati akarattal, de most nyers erőre került a sor nyers erővel szemben, ami nekem még mindig sikerült és még senki utánam csinálni nem tudta. Szorosabban fogtam tehát a kantárszárat, jobban előre huzódtam a nyeregben és combjaimat minden rendelkezésre álló erőmmel összeszorítottam. Mereven állott. Figyeltem. Jön-e a hang, melyet vártam, vagy nem jön? Igen, jött! Hosszu, mély, fájdalmas nyögés az összeszorított melléből, biztos jele annak, hogy a győzelem az enyém lesz, ha erőm ki nem merül. A ló újból ki akart rugni, elől, hátul, mind a négy lábával; nem tudott; nyomtam és szorítottam, lehetőleg még erősebben, mint az előbb. Minden hiábavaló erőfeszítés után hangosan nyögött, lélegzete zihált. Így telt el öt perc, sőt több; izzadság tört elő minden pórusán; habzott és hányta a fehér tajtékot mindenfelé.

- Pompás, pompás! - kiáltozott Old Wabble elragadtatva. - Ilyent még soha életemben nem láttam!

Igen, pompás! Könnyű volt neki mondani. Lett volna csak az én helyemben! Ez az erőfeszítés! A tudóm majd szétszakadt; az izzadság nekem is szakadt minden pórusomból, de én nem engedtem. Ekkor a ló le akarta dobni magát, hogy újból hempergjen; nem tudott; most még egy utolsó, hosszú combszorítás minden erőmből... az emberi izmok és inak győztek; a ló összeesett.

- Nagyszerű, nagyszerű! - bömbölt az öreg. - Ezt nem tudtam volna végbevenni. Igaz, Sir, ön sokkal, de sokkal jobb lovas, mint én.

Old Surehand csendesen állott és egy szót sem szólt; csak a szemei fénylettek.

- Szép, szép, óh, be szép! - kiáltott Bob. - Massa Shatterhand ezt már gyakran csinálni idegen és vad lovakkal. Masser Bob ott lenni és látni!

- Még éppen nem vagyok kész, - válaszoltam. - Figyeljenek, most elrohan!

Kiterpesztett lábakkal állottam a ló felett, meghajolt felsőtesttel és a kantárral a kezemben. Kipihente magát, felállott és engem is a levegőbe emelt. Néhány pillanatig mozdulatlanul állott; majd száguldani kezdett, mintha hirtelen valami hatalmas rugó lökte volna ki. Biztosan ültem és engedtem futni, csak arra vigyázva, hogy abba az irányban maradjon, amerre tartottunk. Három társam mögöttem vágatott. Némi idő múlva hirtelen megállott és újból kezdte a bokkolást és hempergést. Felugrott és újból elrohant, megint megállott és mindent elkövetett, hogy megszabaduljon tőlem. Hagytam kinlódni, míg nem gondoltam, hogy eljött az idő; ekkor combjaim közé vettem, mint az előbb; mozdulatlanul állott; én izzadtam; nyögött, izzadt, habzott, míg másodszor is összeesett. Most már tudtam, hogy nem fog több kísérletet tenni, több ellenállást kifejteni és oldalt állottam, mikor härman éppen utolértek. Ők is megállították lovaikat és Old Wabble megkérdezte:

- Kiengedi a kantárt a kezéből és a nyakára dobja? Hátha elvágat, Sir?

- Nem teszi; le van győzve; hatalmamban van! - válaszoltam.

- Ne higgyen a bestiának! Kár lenne, örök kár, ha ez után a nagy, emberfeletti erőfeszítés után elszabadulna!

- Nem fut el.

- Hohó!

- Vigyázzon! Ismerem ezt az idomitást.

Kezemet a ló fejére tettem és megszólítottam:

- Naba, naba, kelj fel, kelj fel!

Felugrott. Lassan tovább mentem és ráparancsoltam:

- Eta, eta - jer, jer!

Utánam jött, jobbra, balra, ide, oda, míg meg nem állottam; erre ő is megállott.

- Nagyszerű, igazán nagyszerű! - kiáltott Old Wabble. - Ha az ember nem hallaná, el sem hinné!

- Elismeri tehát, hogy megfékeztem?

- Yes, yes, yes!

- Anélkül, hogy kezemet, lábamat, vagy pláne nyakamat kitörtem volna?

- Ne beszéljen róla, Sir! Nem tudhattam, hogy ön még az öreg Wabblet is felülmulja a lovaglás terén!

- Még önt is? Ugylátszik, hogy saját magát tartja a földkerekség legjobb lovasának! Én felülmulom önt, igen, ezt én is állítom, de nem büszkeségből vagy dicsekvésből, mert azonnal hozzá is teszem: ismerem lovasokat, kik engem sokszorosan felülmulnak.

- All devils! Szeretnék egy olyan fickót látni!

- Ültem olyan lovakon, melyek ötvenezer dollárba és még többbe kerültek volna, ha egyáltalában eladók lettek volna. Most következtetni lehet egy ilyen állatból a lovasára! Kisérlelje meg egyszer egy belovagolt kirgizlovat, kurd csatamént vagy egy az ó-parthusi módszer szerint iskolázott perzsa kancát megülni! Az itteni fogalmak szerint ön kiváló lovas; de ott bizony kikacagnák!

- Kirgiz... kurd... ó-parthusi...? Kössenek fel, ha tudom, hogy mi az? Hát ült ön már ilyen lovakon?

- Igen és Bob azt mondaná az én helyemben: Nagyon jól lovagoltunk egymáson.

- Oh... oh... oh! - vágott közbe Bob zavart arccal. - Masser Bob nem így mondani, mert Bob nem lenni ott!

- Hm, hm, hm! - morgott az öreg. - Az ember ügyes fickónak tartotta magát és végül kiderül, hogy nem is az!

- Kérem, nem így gondoltam, Mr. Cutter. Ön igazán ügyes lovas, tudniillik a cow-boyok módszere szerint. Egy vörös másképpen lovagol; ezt csak elismeri?

- Yes.

- Mivel az indián iskolát nagyon jól ismerem, azért tudtam ezt a lovat megfékezni, különben nem. Nem hiszem, hogy önnek sikerült volna.

- Nem; én nem tudtam volna ezt végbe vinni; de ezt be is vallottam!

- Helyesen! Most gondolja meg, hogy még sokféle lovasság van, az arabok, beduinok, tuaregek, perzsák, törökök, kirgizek, mongolok és így tovább és ezeknek mind más módszerük van a lovaglásra. Tarthatja-e tehát valaki, aki kitűnően lovagolja valamelyik iskolát, magát a legjobb lovasnak és azután csodálkozva mondja másról: ez még engem is felülmul?

- Nem, Sir! Hallom, hogy megint prédikál, mert amit ön mond, az mind teljesen igaz, szívesen elismerem, de kizárólag ellenem irányul; annyit akar közönséges nyelven jelenteni: ne dicsekedj, öreg Wabble!

- Örvendek, hogy kiérezte ezt az élet!

- Tehát igazán volt éle! De miért szurkál engem?

- Nem, mintha azt hinném, hogy több vagyok vagy többet tudok, mint ön, hanem, hogy önt kissé simulékonyabbá tegyem. Tudja, a „faképnél hagyás” végett. Ön odalenn Kuan-Kulanonál megint tanácsokat akart nekem adni, még pedig olyan időben és helyzetben, mikor ilyesmi nemcsak felesleges, de mindent el is ronthat. Végighallgattam, mert pillanatnyilag nem tudtam bebizonyítani, hogy feleslegesek. Ezt a bizonyítékot most szolgáltattam. Mi most együtt vagyunk és nagyon örülnék neki, ha önnek tetszene a jövőben több bizalmat ajándékozni nekem. A bizalomhiány annál a vállalkozásnál, melyet tervezünk, végzetes következményekkel járhat!

- Igen, igaza van, Mr. Shatterhand! - ismerte el. - Nyakas öreg ember lettem, mert sohasem akadtam mesteremre. Ön rendreutasított, szavakkal is, de még jobban a tetteivel és én meg fogom ezt jegyezni magamnak. Tegyen, amit akar; nem fogok többet gáncsoskodni. És ha elhatározná, hogy egy pofont ad a holdnak, akkor én a másik oldalán ütöm pofon; mert amit ön lehetségesnek tart, az lehetséges is, th'is clear!

- Ezt jól mondta! - hagyta helyben, Old Surehand. - Nem szoktam sok szót szaporítani, de megteszem, amit Mr. Shatterhand kíván tőlem, még ha még olyan esztelenségnek látszanék is. A művészet, amellyel a lovat legyőzte, bámulatraméltó volt; de mégis van legalább egy ember, aki erre éppen úgy képes lenne; Winnetout gondolom, azonban az az erő, az a testi erő, az a combszorítás! hogy a ló nyög bele és izzadva, tajtékozva összeesik! Ezt senki sem tudná utánozni, bizonyosan senki! Én magasabb és vállasabb vagyok, mint ő, de ha azt állítanám, hogy ilyen módon képes vagyok egy lovat letörni és legyűrni, az hazugság lenne, óriási hazugság! És hogy szalad most utána a ló! Akárcsak, ha már évek óta a gazdája lenne!

- Igen, látni fogják, hogy olyan lesz hozzám, mint egy hűséges, engedelmes kutya, - szoltam. - De nem szabad így beszélni rólam, Mr. Surehand. Mindenki megteszi, amit tud; az egyik ezt érti jobban, a másik azt és ha mindenki megteszi a magáét, akkor jó lesz az eredmény. Most induljunk tovább!

- De legelőbb is az Altsesza-tsihez, honnan tegnap reggel elindultunk? - kérde Old Wabble.

- Nem; a „Kis erdőhöz” nem lovagolunk már vissza.

- Miért nem? Ha az Erős-hegyhez megyünk, az erdőcske utunkba esik!

- Gondoljon csak a felderítőkre, akik ott meghaltak! Nem térnek vissza. Ez felkelti a commancsák gyanuját. Meg vagyok róla győződve, hogy Vupa-Umugi néhány harcost küld utánunk. Szabad ezeknek a mi nyomunkra bukkanni?

- Nem, mert ők az Erős-hegyig követnének minket és el lenne árulva minden. De Parker, Hawley és Hosszu kés szintén nyomot hagytak hátra, mely odavezet.

- Az tegnap volt; azt ma már nem lehet látni.

- Kerülőt kell tehát csinálnunk, de merre?

- Ezt könnyű kitalálni!

- Hm! Talán a Kis erdő és a Kék víz között? Ez lehetetlen, mert a nyomunkat ott még hamarabb és még könnyebben észre lehet venni.

- Még jobban le kell kanyarodnunk jobbra.

- Tehát újból át a Rio Pecoson?

- Igen.

- Ez mindenesetre kerülő, még pedig mekkora! Nem lesz túl nagy, Sir?

Erre Old Surehand felelt, fejcsóválva:

- Ön igazán javíthatatlan, öreg Wabble! Éppen az előbb beszélt arról, hogy hajlandó a holdat is felpofozni, ha Mr. Shatterhand lehetőnek tartja és már megint nem tetszik, amit ő akar!

- Well, nem szólok egy szót sem többet, egyetlen egyet sem!

- Én teljesen osztom Mr. Shatterhand véleményét. Ha nagy az a kerülő, ha kicsiny, meg kell tennünk. Hát nem veszi észre, hogy Mr. Shatterhand ily módon egy csapásra két legyet akar fogni?

- Két legyet? Melyik az első?
- Hogy ne lássák meg a nyomunkat.
- Well! És a második?
- Nale-Masiuv.
- Nale-Masiuv? Hát ő is légy? Hogy-hogy?
- Hiszen ma van a harmadik nap!
- Igaz! A Kék víz mellett estétől számítva ma van a harmadik nap, amikor is Nale-Masiuvnak meg kell érkeznie száz vörösevel! Utána akarunk kémlelni?
- Igen, - feleltem. - Javunkra szolgálna, ha megtudnánk, hogy itt van-e már, vagy sem!
- Hogy-hogy, Sir?
- Most fel kell tennem, hogy a vörösek az ő megérkezése után nemsokára elindulnak a Llano-estacadó felé; s mi azután igazodunk. Mostantól kezdve tehát mindinkább jobbra kell tartanunk. Gyerünk, indulnunk kell, Mess'surs!
- Mess'surs! - ismételte a néger. - Massa Shatterhand Masser Bobot is érteni ezalatt?
- Természetesen.
- Tehát Masser Bob szintén lenni Mess'surs?
- Magától értetődik, kedves Bob!
- Oh... óh... óh! Bob szintén Mess'surs! Fekete Bob lenni tehát éppen olyan gentleman, mint fehér gentlemannok! Ő nagyon örülni ennek és most megmutatni, hogy ő éppen olyan bátor és vitéz lenni, mint fehér vadászok. De, sajnos, most nem lenni fegyvere, hogy agyonlőni vele vörös indiánokat!
- Majd kapsz egyet. A Kis erdőben zsákmányoltunk néhányat; azokból kikeresek neked. Ami még hiányzik, kés és a többi, azt is fogsz kapni.

Mikor megnyergeltem a lovamat, nyugodtan türe, anélkül, hogy a félelem legkisebb nyomát is észrevettem volna. Megvizsgáltam a patáit; oly nyugodtan odanyujtotta nekem, mint bármelyik parasztló, mely állandóan az istállóban áll és gazdájával meghitt viszonyban van. Mikor felültem, megállott, szóval úgy viselkedett, mint egy teljesen betört katonaló. Mesterének ismert el engem. Old Wabble csodálkozásában a fejét csóválta felette, de egy szót sem szólt.

Mivel most már a többiektől és lovaiktól nem irtózott, nem kellett magamat tőlük elkülönítenem; együttmaradhattunk tehát és miközben hol egyikünk, hol másikunk mulattatott valami élményével. Old Surehand is elbeszélte néhány kalandját. Olyan sajtóságos, rövid, jellemző szavakkal beszélt, hogy fel sem merülhetett bennünk a gondolat, hogy dicséretünkre törekszik. Az, amit a szájából hallottunk, inkább jelentés volt, mint elbeszélés. Old Wabble néhányszor alkalmat talált közben a kérdezősködéshez, melyeknek megválaszolásánál az elbeszélő tulajdonképpen egyáltalában nem kerülhette ki, hogy származásáról és viszonyairól tájékoztatást nyújtson és bizonyára ez is volt az öreg célja; de Old Surehand nagyon sokszor ki tudott ez alól bujni és én kiéreztem belőle, hogy nincsen szándékában, még csak egyetlen célzásra is elragadtatni magát. Életéről és tapasztalatairól beszélt a vad Nyugaton; többet nem tudott kicsalni belőle az öreg. Én részemről óvakodtam egyetlen olyan kérdést is kiejteni, melyből kíváncsinak gondolhatott volna.

Igy telt el a délelőtt és a délután nagyrésze. Estefelé értük el a Kis Pecost, egy olyan helyen, mely talán egy angol mérfölddel feküdt a Kék víz torkolata felett. Átusztunk rajta, mert a Kék vizet csak a folyó tulsó, jobboldalán kerülhettük meg.

Mikor átértünk, egy nyomra bukkantunk, mely a folyó közelében lefelé vezetett.

- Halló! - vélte Old Wabble. - Innen mindjárt megláthatjuk, hogy Nale-Masiuv már megérkezett a vöröseivel.

Old Surehand csak rövid pillantást vetett a nyomra és azután így felelt:

- Ez nem ő volt.

- Nem... Hogy-hogy?

- Hány vöröset kellett magával hoznia.

- Százat.

- Ez itt száz lovasnak a nyoma?

- Nem, ezt elismerem. De ha nem ő volt, szeretném tudni, hogy kicsoda... hm! Talán csapatának csak elővéde lenne?

- Lehetséges!

- Akkor a többiek utána jönnek és felfedezik a nyomunkat. Mit lehet itt tenni? Nem szabad elárulni magunkat.

- Mr. Shatterhand döntse el, hogy mi a teendő.

Lehajoltam a lóról, hogy a patanyomokat pontosan szemügyre vehessem, aztán így szóltam:

- Körülbelül husz lovas volt, akik nagy biztonságban érezhették magukat, mert nem lovagoltak libasorban. A nyom legalább négy órás, aki utánunk jön és jó szeme van, nagyon könnyen megtudja tehát különböztetni a miénktől; de az este közel van és ez lehetetlenné teszi a megkülönböztetést. Nyugodtan követhetjük; közelebből szeretnék vele megismerkedni.

Rátértünk a nyomra és nemsokára olyan helyre jutottunk, ahol a lovasok megállapodtak; a folyóval szemben levő oldal bokrokkal volt határolva, melyek között keskeny nyílás volt.

- Igen, körülbelül husz lovas volt, - ismételtem, - többet nem lehet kisütni belőle.

- Tehát elővéd? - kérdezte Old Wabble.

- Ebben kételkedem.

- Miért?

- Miért osztaná meg Nale-Masiuv csapatát és küldene elővédet ki? Ezt csak harc előtt szokás tenni, vagy ha az ember valami nagyon bizonytalan vidéken van. Harcra gondolni sem lehet és bizonytalanságban nem érezték magukat ezek az emberek, különben egészen más rendben lovagoltak volna. Nem elővéddel van tehát dolgunk, hanem egészen önálló csapattal. Nem Nale-Masiuv emberei voltak.

- Hm! Én a fiatal főnökre, Siba-bigkre gondolok, az én ismerősömre, akinek szintén a Kék vízhez kell jönnie, ha Vupa-Umugival a Llano-estacadora akar menni; ő lesz a vezető. Talán ő volt.

- Ez nagyon könnyen lehetséges, Sir. Mit tegyünk most? Kövessük a nyomot?

- Ennek nincs értelme, és csak veszélybe hozna bennünket.

- De nekünk lefelé kell haladnunk a folyó mentén, hogy megint a tulsó partra jussunk!
- Igen, de nem olyan közel a vízhez, ahol minden pillanatban vörösre bukkanhatunk. Félkörbe lovagolunk, még pedig úgy, hogy a gázlót csak akkor érjük el, mikor már sötét van és nem láthatnak minket.
- Ez okos, de egyben veszedelmes.
- Miért veszedelmes?
- Ha még a sötétség beállta előtt indiánok jönnek utánuk, meglátják a helyet, ahol elhagytuk ezt a csapást, a mi nyomunk feltűnik nekik, követnek minket és el vagyunk árulva.
- Ha ügyetlenül fogunk hozzá, akkor igen. Ott kell letérnünk, ahol nem vehetik észre.
- Hol lenne az?
- Itt.
- Itt? Ah!
- Igen, itt. Nem gondolja, hogy az a rés a bozótban a legjobb alkalmat nyújtja hozzá?
- Rés ide, rés oda, mégis csak észre fogják venni, hogy egy csapás vezet oldalt.
- Nem, ha ügyesen csináljuk. Nem lassan lovagolunk bele, hanem ugrásokkal. Azt láthatják, hogy lovaink itt ugrásra készültek, mert ezt a helyet teljesen beborítják a nyomok és le van taposva. Lovaink a rés másik oldalán megint földre jutnak ugyan, ami újabb nyomokat csinál, de azt innen nem vehetik észre, mert a rés keskeny és az ágak alól összeérnek. Magasat kell ugranunk és vigyáznunk, nehogy lesodorjunk leveleket, vagy pláne letörjünk ágakat.
- Well, az megy. Mr. Shatterhand! Ki ugrik legelőbb?
- Én. Egyenkint jönjenek utánam és csinálják egészen úgy, mint én.

Beugratam a lovamat és széles ívben átrepültem a bokrok között, de a tuloldalon természetesen nem maradtam állva, hanem helyet csináltam a többieknek. Éppen olyan jól átjutottak, mint én, azután átvágtunk a folyó keskeny erdőszegélyén, míg nyílt területre nem kerültünk. Innen egyenes irányban lovagoltunk tovább, derékszög alatt a folyótól, míg oly messze nem jutottunk tőle, hogy onnan nem láthattak meg minket. Ettől kezdve a vízzel párhuzamos irányt vettünk és mikor elég messze haladtunk lefelé, megint visszatértünk a Pecoshoz. A parthoz jutva, körülbelül fél angol mérföldet voltunk a gázló alatt, kénytelenek voltunk tehát visszafordulni. Emellett nagy elővigyázatra volt szükség, mert időközben sötét lett és a helyzet egyáltalában nem volt valami barátságos. Az erősítés folytán, melyet Vupa-Umugi várt, éppen a gázlónál állandóan találkozássra lehattunk elkészülve. Leszállotunk tehát és gyalog mentünk, a lovakat vezetve és igyekeztünk oly kevés zajt ütni, amint csak lehetséges.

Nemsokára bebizonyult, hogy az óvatosság egyáltalában nem volt felesleges, mert mielőtt a gázlót elértük volna, gyantás szagot éreztünk. Tűz égett a közelben, tehát állva maradtunk. Meg kellett természetesen tudnunk, hogy ki gyújtott tüzet; Old Surehannel együtt akartam ezt kikémlelni. Áadtuk tehát lovainkat és fegyvereinket Old Wabblenak, meg Bobnak és tovább lopózkodtunk. A szag minden lépéssel erősebb lett és mikor már csak pár lépés volt a gázlóig hátra, megláttuk a tüzet. A víz közelében égett. Nem láthattuk, hogy ki ül mellette, mert bokrok voltak közben.

A legnagyobb elővigyázattal surrantunk tovább és tovább, míg elértük ezeket a bokrokat. Körülbelül tizenkét lépésre voltak a tüztől, mely mellett két indián ült egymással szemben, tőlünk oldalt fordulva, úgy, hogy mindkettőt profilból láthattuk. Commancsák voltak. Mit

akarnak itt a gázlónál? Miért gyújtották a tüzet? Két olyan kérdés volt, melyet fel kellett tennünk magunknak. A válasz nem eshetett nehezünkre.

Old Surehandnak ugyanaz a gondolata volt, mint nekem. Ennek kifejezést is adott, mikor nekem odasugta:

- Nale-Masiuv még nincs itt. Igaza volt tehát a következtetéseivel, Sir?

- Igen, várnak reá és kiküldték ide ezeket az öröket, hogy fogadják őt.

- Vajjon miért tartják ezt szükségesnek?

- Nagyon egyszerű. Nale-Masiuv más törzsből való, mint Vupa-Umugi és legelői innen távolabb vannak. Ennek folytán nem ismeri a gázlót és ennek a kettőnek kell azt megmutatnia, ha megérkezik.

- Ez valószínűleg megfelel a tényeknek. Milyen jó, hogy csak este érkeztünk ide!

- Bizony; nappal valószínűleg észrevettek volna minket, mert ők bizonyára már itt voltak. Most a tűz szaga megmentett minket a felfedeztetéstől.

- Rossz dolog lett volna, mert ha teljesen lehetetlen volna is, hogy elfogjanak minket, mégis megtudták volna, hogy még mindig itt vagyunk, míg ők az ellenkezőjét gondolták.

- Ez a tűz mindenestre annak bizonyítéka, hogy ők meg vannak róla győződve, hogy mi árkon-bokron túl vagyunk. Ha még mindig itt a környéken gondolnának minket, óvakodnának tüzet gyújtani. Ostoba fickók, soha sem jön meg az eszük.

- Pedig nem panaszkodhatnak róla, hogy nem volt alkalmuk megokosodni. Ön elég sok leckét adott nekik. Itt maradunk?

- Szeretnék.

- Én is. Most ugyan oly némán ülnek itt, mint a csikók, de mégis lehetséges, hogy beszélni fognak egymással.

- Ha megteszik, úgy megtudunk valamit.

- Fontosat?

- Ha nem éppen fontosat, legalább is valamit, ami érdekel minket. Az a jobboldali ugyanis kiváló harcos.

- Ismeri?

- Igen. Mikor odaát a Kék víz mellett hallgattam ki őket; a főnök mellett ült és az öregén kívül ő is résztvett a beszélgetésben. Ha kinyitják a szájukat, valószínűleg háborús szándékaikról lesz szó. Hallja!

A vörös, kiről beszéltünk, megszólalt, de oly röviden és halk hangon, hogy nem lehetett megérteni. A másik felelt, de ezt sem érthettük. Egy darabig így váltottak néhány szót, anélkül, hogy tudnánk, kiről és mit beszélnek. Füleinket a földre illesztettük, hogy jobban hallhassunk.

Alig tettük ezt meg, Old Surehand jelentősegteljesen meglökött a könyökével. Azonnal megértettem, mit akar, mert én is meghallottam azt a zajt, melyre figyelmessé akart tenni. Mindketten jól tudtuk, hogy mi az; tompa lódobogás volt a puha földön, miközben egy fagyökeret, vagy más szilárd tárgyat érintettek.

- Talán a mi lovaink lennének? - kérdezte Old Surehand.

- Nem, a hang alulról jön.
- Akkor vörösekről van szó, kik most érkeznek.
- Mindenesetre.
- Szintén commancsák, különben nagyon óvatosak lennének és kantáron vezetnék lovaikat.
- Commancsák; de nem tudják, hogy itt szintén vörösek ülnek.
- Nem látnák a tüzet?
- Nem. A hangból legalább nyolcvan lépésnyi távolságra lehet következtetni és arra felé sűrű bokrok vannak, melyek elfedik a tüzet.
- De érezniök kell!
- Nem, most a szél felülről jön és a füstöt, tehát a szagot is lefelé viszi.
- Kíváncsi vagyok, hogy ki lehet!
- Én is. Mihelyt megérzik a tüzet, megállanak, leszállnak és ide lopózkodnak. Akkor mindenesetre megtudunk valamit.

Várákoztunk. A két commancsa a tűz mellett nem hallott semmit, mert nem feküdt a fülével a földre, mint mi. Minden elcsendesedett, így telt egy kis idő. Az érkezők figyelmesek lettek és mindenesetre halkán közeledtek. Hirtelen megzörrent valami a szemben levő bokorban és hangos Hűüüüüü! harsant fel. A két ör ijedten ugrott fel. Már készülődtek, hogy elrejtőzzenek a bokrok között, melyek mögött mi rejtőzködtünk; már mi is felugrottunk, hogy gyorsan hátráljunk; mikor felhangzott tülről a hangos kérdés:

- Vupa, Vupa?

Az örök erre állva maradtak és egyikük válaszolt:

- Umugi, Umugi!

Ujból leültek, meg voltak nyugodva, mert ez a kiáltás meggyőzte őket arról, hogy akik jönnek, nem ellenségek. Vupa-Umugi, ez ismertetőjel volt, melyet megbeszéltek. Látható, hogy a vörösek megtanulták és kisajátították a fehéréktől a tábori jelszó szokását.

Eltelt egy kis idő, majd két lovas jött felülről. Elhozták hátrahagyott lovaikat és a tűznél leszállottak. Mi ketten természetesen újból lefeküdtünk. A jövevények leültek az örök mellé anélkül, hogy egy szót szóltak volna; ez már indián szokás. Körülbelül öt perc mulhatott el, mikor az, kit kiváló harcosnak neveztem és a társalgást vezette, megszólalt, míg társa hallgatott:

- Vörös testvéreimet vártuk. Vupa-Umugi már türelmetlenkedik.
- Szabad egy harcosnak türelmetlenkedni? - kérdezte az egyik ujonnan érkezett.
- Nem szabad mutatnia; de szabad türelmetlenné lennie.
- Mondtam én, hogy szinlelte.
- Azt nem mondta testvérem.
- Már délutánra vártunk titeket. Most érkeztek ti, mint előcsapat. Mikor jön Nale-Masiuv utánatok?
- Ma nem is jön.
- Uff!

- Mi nem mint előcsapat jöttünk, hanem, mint az ő követé. Hol van Vupa-Umugi, kivel beszélünk kell?

- A Kék víz mellett táborozik.

- Vezess minket hozzá!

- Még várhatunk. Testvéreim tudják, hogy a főnök hallgat rám és bizalmát élvezem. Ha nem akarjátok, hogy haragosan fogadjon, mondjátok el nekem az üzenetet, hogy előkészítem reá a főnököt.

A két követ kérdőleg pillantott egymásra, majd a szószóló így felelt:

- Igen, tudjuk, hogy te vagy Vupa-Umugi főnök szája és füle; tudd tehát meg, amit hallani akarsz, ámbár azt a parancsot kaptuk, hogy csak a főnökkel beszéljünk. Nale-Masiuv ma nem jöhet száz harcosával.

- Uff! Miért nem?

- Mert feltartóztatták a halványarcok és meg kellett velük küzdenie.

- Vannak halványarcok a közelben?

- A közelben nincsenek; de a Mistake-Canon másik oldalán váratlanul a halványarcok katonáira bukkantunk, kik ránk támadtak. Oly sokan voltak, hogy menekülnünk kellett, utközben sok harcosunk megsebesült és elesett. A halványarcok üldöztek és szétszórtak minket és mikor este lett, csak ötven harcos tért vissza a főnökhöz.

- Uff, uff, uff! Mit fog Vupa-Umugi mondani! Talán elhalasztja útját a Llano estacadora és a Mistake-Canonhoz indul, hogy megbosszuljon titeket!

- Azt ne tegye! A főnökünk, Nale-Masiuv parancsolta, hogy ezt megmondjuk neki. A halványarcok, kikkel harcoltunk, nem westmannok, hanem katonák. Ha legyőzzük őket és csak egyetlen egy is visszakerül az erődbe, úgy száz és megint száz új katonát küldenek ki, hogy megbosszulják az elesetteket. Igen, meg kell bosszulni a halottainkat, de úgy, hogy egy katona se térjen vissza, hanem meg kell halni mindegyiknek, mindegyiknek!

- Vagy talán Nale-Masiuvnak terve, hogy miképpen történjék ez?

- Igen.

- Ismered a tervet?

- Igen; közölnöm kell Vupa-Umugival.

- Hallhatnám azt?

- Mindnyájatoknak meg kell tudnotok; miért nem mondhatnám meg neked?

- Füleim feszülten nyitva vannak, hogy halljanak téged.

- A halványarcok katonáit a kopár Llano estacadora kell csalogatni, hogy ott elpusztuljanak.

- Uff, uff, uff! Ez egy gondolat, mely azonnal megnyeri főnökünk tetszését. El kell pusztulni ezeknek a fehér kutyáknak és egyetlen egynek sem szabad visszatérnie, hogy elbeszélhesse, mi történt.

- Vörös testvéremnek igaza van. Ezért nem szabad az utat a Llanora elhalasztani, hanem azonnal végre kell hajtani, mert ha halványarcokat a halálba akarjuk csalogatni és magunk nem akarunk elpusztulni, szükségünk van arra a vízre, mely mellett Bloody-Fox lakik. Ennek a miénknek kell lenni, mielőtt a katonákat a Llano estacadora vezeti.

- De hogyan csalogatjuk őket oda?
- Itt van már Siba-bigk, a fiatal főnök, vörös testvéreimnél?
- Ma délután érkezett husz emberrel.
- Ő ismeri az utat a vízhez a sivatagban és Vupa-Umugitól annyi harcost kap, amennyi szükséges, hogy a víz birtokába jusson és elfogja a véres rókát. Míg ezt végrehajtja, Vupa-Umugi itt várakozik, hogy Nale-Masiuv megérkezzék és csatlakozzék hozzá.
- Mikor történik meg ez?
- Mihelyt a csata után összegyülekeztünk, azonnal két harcost küldött haza, hogy hozzanak még száz harcost, kik a fehér katonák háta mögött maradjanak, de úgy, hogy ezek ne láthassák őket, míg a halványarcuk a sivatagba nem jutottak. Most vár egy napot, hogy összegyűjtse a szétugratott harcosokat, azután pedig megtámadja a katonákat; de nem fog harcolni, hanem visszavonul idáig a Kék vizig, hol egyesül kevés emberével a ti százötven harcosotokkal. A halványarcok üldözik. Mikor ideérnek, mi már tovább mentünk. Mindig láttatjuk magunkat, de mihelyt meg akarnak támadni, visszavonulunk, míg csak nincsenek a sivatagban a fehér kutyák. Állandóan előttük járunk, száz harcos pedig, kikért Nale-Masiuv elküldött, mögöttünk jön; ők tehát körül lesznek fogva. Még akkor sem harcolunk, ha megtámadnának, hanem mind beljebb vonulunk a sivatagba, mert nekünk van vizünk, nekik pedig nincs; el kell pusztulniuk és az utolsó szálig meg kell halniok... míg mi egyetlen embert sem veszítünk el.
- Uff, uff! Ez a terv jó, nagyon jó!
- Azt gondolja vörös testvérem, hogy Vupa-Umugi belemegy ebbe?
- Igent fog mondani, egész bizonyosan tudom. És ha ellene lenne is, rábeszelném. Az öregek gyülekezete feltétlenül az én pártomon lesz.
- Akkor menjünk rögtön a Kék vízhez, hogy beszélhessek a főnökkel, mert sietnem kell, hogy választ vihessek Naie-Masiuvnak.
- Várjon még egy kicsit testvérem! A terv nagyon jó; a halványarcok teljes pusztulására fog vezetni, de van egy hibája.
- Mi lenne az?
- Siba-bigknek, ki ismeri a sivatagot, egy csapattal előre kell lovagolnia és a víz birtokába jutnia. Ha azután mi jövünk, hogy találjuk meg azt a helyet, ahol a víz van?
- Vissza fog térni és megmutatja nekünk az utat.
- Meg tudja ezt tenni? Lesz hozzá ideje? Nem akadályozza-e ebben meg valami?
- Arra is gondolt Nale-Masiuv. Mikor a három főnök megbeszélte a hadjáratot a Llanon, Siba-bigk azt mondta, hogy a sivatag kezdete előtt, az utolsó magaslaton van egy forrás, melyet Suks-ma-lestavi (Száz fa) hívnak. Sok commancca harcos volt már ott; ismerik és könnyen meg fogják találni...
- Suks-ma-lestavi? Ezt én is ismerem, mert már néhányszor voltam ott.
- Ez jó. Miután ez a hely azon az uton fekszik, amerre Siba-bigknek menni kell, ott megteszi az előkészületeket, melyek szükségesek, hogy onnan minden esetben megtaláljuk az utat a vízhez? Sok bokor és fiatal fa van ott; egy csomó póznát farag és kitüzi onnan a sivatag homokján át a vizig.

- Uff! Ugy, ahogy a halványarcok teszik, ha átlovagolnak a sivatagon és nem akarják eltéveszteni az utat!
 - Igen, ugy! Ha azután a Suks-ma-lestavihez érkezünk és Siba-bigk nem tudott bennünket ott megvárni, megtaláljuk a póznákat, melyek mutatják nekünk az utat.
 - A halványarcok pedig mögöttünk jönnek és szintén megtalálják a vizet!
 - Nem! Hallott már testvérem valaha a fehér rablókról, kiket tokemannak neveznek?
 - Igen.
 - Igen.
 - Tudja azt is testvérem, hogy mit tesznek ezek az emberek, hogy az utasokat a halálba kergessék?
 - Kihúzzák a póznákat és máshová teszik őket.
 - Nem tudják ugyanazt megtenni a vörös harcosok, amit a halványarcok?
 - Uff! Ez igaz!
 - Kihúzzuk magunk után a póznákat és olyan irányba tüzzük be, ahol nincs víz és a katonáknak el kell pusztulniuk. Van még vörös testvéremnek valami kérdése, vagy aggálya?
 - Nem.
 - Ez az, amit Vupa-Umugi főnöknek el kell mondanom. Ha elfogadja ezt a tervet, nemcsak a víz a sivatagban lesz örökre commancsáké, hanem megfogjuk a véres rókát és elpusztítjuk a fehér katonákat is.
 - Egészen bizonyosan megteszi azt, amit Nale-Masiuv általad tanácsol neki. Megmondtam. Howgh!
 - Ugy lovagoljunk most a Kék vízhez, mert nincs időnk. Azonnal vissza kell térnünk, mert Nale-Masiuv vár reánk.
 - Mi pedig kiolthatjuk a tüzet, mert ha nem jönnek a ti harcosaitok, nem kell reájuk várnunk. Átvezetünk titeket a gázlón.
- Eloltották a tüzet és elhatározták, hogy átkelnek a folyón, a két követ lovon, a két őr pedig gyalog.
- Mikor elmentek, felállottunk és egymásra néztünk, jóllehet a sötétben nem láhattuk egymás arcát. Az, amit hallottunk, a legnagyobb fontossággal bírt.
- Az ember szeretne felkiáltani, mint az indiánok: Uff, uff, uff! - vélte Old Surehand.
 - Nos, nem mondtam, hogy hallani fogunk itt valamit, Sir?
 - Még pedig micsodát! Ilyen terv!
 - Én voltam odafenn a csapatok táborában. Tehát őket támadta meg Nale-Masiuv! A parancsnok ugyan nem tetszett nekem; egy pökhendi fickó volt, aki tulajdonképpen megaláztatást érdemelne; de azt semmi esetre sem engedhetjük megtörténni, amit ezek a vörösek terveznek.
 - Beszélt Ön vele?
 - Igen.
 - Ismerte Önt?

- Nem.
- És Ön nem is mondta meg neki, hogy Ön kicsoda?
- Eszembe sem jutott.
- Akkor megértem a pökhendiségét, de másképpen szeretnék olyan embert látni, még ha magasrangu tiszt is, aki Old Shatterhanddal szemben felfuvalkodottan merne viselkedni, anélkül, hogy pórul ne járna! De mit szól Ön ehhez a tervhez, melyet az a Nale-Masiuv szőtt?
- Nem éppen mesteri.
- Egészen ez az én véleményem is, de egy ilyen lovastiszt nem westmann; lehetségesnek tartom, hogy becsalogattatja magát a Llanora.
- Sőt és meg vagyok róla győződve. Ha nem is tartom mesterinek a tervet, azért nem akarom azt mondani ezzel, hogy semmit sem ér; óh nem, én csak azt gondolom, hogy például mi ketten éppen másképpen csináltuk volna meg. A fehérek még bele is mennek a csapdába.
- Ha Vupa-Umugi Nale-Masiuvval egy véleményen van.
- Ez kétségtelen, feltétlenül!
- Tulajdonképpen a Kék vízhez kellene lopózkodnunk, hogy megfigyeljük, vagy pláne kihallgassuk, hogy mit határoznak. Nem gondolja?
- Ez a gondolat kézenfekvő, de két okból nem tesszük ezt meg, eltekintve a veszélytől, amelyet kockáztatnánk.
- Mik azok az okok?
- Először is egészen bizonyos, hogy Vupa-Umugi elfogadja a tervet, tehát nem kell hallgatódznunk és másodszor már nincs hozzá időnk. Meg vagyok róla győződve, hogy Sibabigk holnap reggel, vagy még a mai est folyamán elindul a Siks-ma-lestavihoz és mivel nekünk meg kell őt előzünk, nincs veszteni való időnk. Gyorsan a Nargolet-h-tsilhez kell sietnünk, hogy lássuk, vajjon megérkeztek-e már oda az apacsaink. Ha ott vannak, rövid időre kipihentetjük lovainkat és még a reggeli virradat előtt a Llanora lovagolunk.
- Ismeri azt a helyet, melyet a commancsák Suks-ma-lestavinak hívnak?
- Még pedig nagyon jól. Ha Bloody-Foxot meglátogattam, vagy tőle jöttem, mindig ott csináltam éjjeli szállást. Az apacsok nyelvén Gutes-nontin-khai a neve, ami ugyanazt jelenti, vagyis Száz fát.
- Neve után következtetve, ott erdőnek kell lenni.
- A szó szoros értelmében erdő nincs. Csak arra való tekintettel jogos ez a név, hogy a sivatag szélén fekszik. Tulajdonképpen fa kevés van. Ritka bokrokra és magasra nőtt, ösztövérfácskákra bukkan az ember, melyek mindenesetre nagyon alkalmasak póznáknak, amit Sibabigk faragni akar. Most térjünk vissza társainkhoz. Addig kell átjutnunk a gázlón, míg szabad és őrizetlen. Jöjjen!
- Egy örökkévalóságig tartott ez, - fogadott minket Old Wabble. - Ha még tovább maradtak volna, utánuk mentem volna.
- Hogy veszélybe sodorjon minket! - feleltem neki. - Éppen ez az, amiről le akarnám szoktatni. Meg vagyok győződve, hogy Önt ez a hiba, melyet, ugylátszik, nem tud leszokni, még egyszer a vesztébe fogja vinni!
- Old Wabblet a vesztébe? Ez eszébe sem jut.

Bizony, ő nem hitte el, magas kora ellenére még mindig az egykori könnyüvérű cowboy maradt. Bár hitte volna nekem! A szavak, melyeket mondtam neki, sajnos, később szóról-szóra beteljesedtek.

Átkeltünk a gázlón, lassan kilovagoltunk a folyó partját szegélyező keskeny erdőcsikon, majd neki engedték lovainkat, mert a csillagok kellő világítást szolgáltatnak nekünk. Ez a kedvező körülmény megengedte nekem, hogy olyan zsinór-egyenes irányt tarthassak be, hogy míg az Erős hegyet elértük, bizonyára nem kerültünk két percet. Éjfél volt, mikor felbukkantak előttünk a hegy jelentéktelen magaslatai.

A hegy lába bokrokkal volt szegélyezve. Mikor ezek mellett ellovagoltunk, felhangzott az apacskiáltás:

- Ti arku - ki van itt?

- Old Shatterhand, - feleltem.

- Owan ustah arhonda, - jertek ide!

Bekanyarodtunk. Egy vörös lépett elénk, ki egészen mellém jött, hogy az arcomba nézhessen.

- Igen, ez Old Shatterhand, az apacsok nagy főnöke. A hegynek minden oldalán őreket állítottunk fel, hogy reátok várjanak.

- Megérkeztek az apacs harcosok?

- Igen, háromszor százan.

- Élelemmel?

- Van hus és liszt néhány hétre.

- Ki a vezér?

- Entsar-Ko (Nagy tűz), aki Winnetou kedvence, mint nagy testvérem, Old Shatterhand jól tudja.

- Megérkezett hozzátok Hosszu kés két halványarccal?

- Megjöttek és beszéltek Old Shatterhand tetteiről. Kövessenek testvéreim.

Bevezetett egy darabon a lapos völgybe, mely a két hegynyereg között fölfelé nyílt és nemsokára az apacsok táborába jutottunk.

Entsar-Ko nemcsak Winnetou, hanem az én kedvencem is volt. Nagy és őszinte szívélyességgel üdvözöltük egymást és ő kijelentette nekem, hogy magát és csapatát az én parancsnokságom alá helyezi. Parker és Hawley természetesen szintén elősiettek, hogy megszorítsák a kezünket. Rövid szavakkal elbeszéltük nekik, hogyan sikerült Bob megszabadítása. Aggódtak érettünk; annál nagyobb volt most az örömük.

Tanácskozást nem kellett tartanunk. A Llanora akarunk menni, ez elegendő volt. Közöltem Entsar-Koval, hogy áll a helyzet és mivel nekünk aludnunk kellett, ő elvállalta, hogy megteszi a szükséges előkészületeket, hogy felébredésünk után azonnal indulhassunk.

Másnap reggel, mikor a nap felkelt, már messze jártunk az Erős hegytől és menetünk elég gyorsan haladt a síkságon át, mely a már többször említett magaslatokhoz vezet és melyből le lehet szállani a Llanora. Keleti nyulványai között van az a folyócska, mely később elapad a homokban és valószínűleg az gyűl össze abban a tóban, mely mellett Bloody-Fox titokzatos tanyáját felütötte.

Old Surehand gyönyörködött apacsainkban. Észrevette, hogy szinte katonailag vannak kiképezve. Egyetlen más indiántörzs sem dicsekedhetett olyan kitűnő szervezettel és mikor lovaglásokban elbeszéltem és megmagyaráztam neki, milyen fáradságot vett magának Winnetou és milyen körültekintést pazarolt rá, hogy a mascaleroiból mintacsapatot szervezzen, még nagyobbra nőtt az a tisztelet, melyet eddig is érzett a főnök iránt. Még gazella bőrből készített víztömlők is voltak, hogy a harcosok ne szomjazzanak.

Délután átléptük az említett magaslatokat. Egy általam ismert völgybe vezettem a csapatot, ahol pihentünk. Itt volt egy piciny, persze nagyon gyéren folydogáló vizecske, mely azonban mindamellett elegendő volt, hogy tömlőinket megtöltsük. Azután leszállottunk a Llano estacadoba, melynek könnyű, fehéres sárga homokjában északkeletnek lovagoltunk. Ez a völgy körülbelül negyednapnyi lovaglásra feküdt délnek a Száz fától, ahová a commancsák akartak jönni.

Mikor a nap lement, a sivatag közepén állottunk meg. Ugy terült el körülöttünk, mint egy homoksíkság, melyet semmi sem szakít meg; a láthatár olyan volt, mint egy körzővel meghuzott kör - óriási, darával és cukorral behintett, gömbölyű tortaformának látszott; tulajdonképpen nagyon merész hasonlat, mikor a kopár, természetben sivár Llano estacadóról van szó!

Jóllehet semmi félteni valónk nem volt, öröket állítottunk ki, azután lefeküdtünk aludni, miután a lovak vizet és kukoricát kaptak, melyből tekintélyes mennyiség volt velünk. Az alvás rendkívül jól esett nekünk a hűvös sivatagi éjszakában és kellő erősnek éreztük magunkat a további meneteléshez, mikor reggel felébredtünk.

A mai ut néha szikár kaktuszföldek mellett vezetett, melyektől nagyon óvni kellett lovainkat, hogy meg ne sértsék a lábaikat. Ezek a kaktuszbokrok néhol oly közel jutottak egymáshoz és gyakran annyira egymásba fonódtak, hogy egy csomó kanyarulatra és kerülőre kényszerültünk és csak nehezen tudtunk átfurakodni közöttük. Aki nem ismeri helyzetüket, kiterjedésüket és természetüket, az olyan utvesztőbe kerülhet, hogy nem talál ki belőle és elveszett, ha nincs élelem és víz nála.

Délután izzó meleg volt. A nap valósággal égetett és oly meleg szél fújt, mint a sütőkemencében és a levegőt sűrű homokporral töltötte el. Nagyon nehéz helyzetem volt, mert én voltam az egyetlen, aki ismertem az utat, tehát felelős voltam a jólétünkért. A szem alig tudott áthatolni a sűrű levegőn és ámbár meg voltam róla győződve, hogy betartom az egyenes irányt, mégis sok minden akadt, ami alkalmas volt arra, hogy tévuttra vezessen. A néger ugyan mellettem volt, de egyáltalában nem számítva fájának szellemi gyengeségét, mindig Bloody-Fox-szal ment át a sivatagon, rábízta magát erre és a legkisebb felvilágosítást sem tudta adni nekem. Voltak régebben olyan kaktuszföldek, melyek most eltűntek, ahol pedig régen nem volt, most újak keletkeztek. Óvakodtam tőle, hogy az iránytűhöz forduljak. A westmann tájékozódási ösztöne biztosabb, mint a csalóka iránytű.

Feltétlenül azon a helyen kellett most lennünk, ahol két nagy kiterjedésű kaktuszmező között ut vezet a sivatag vizéhez. De ezt az utat nem találtam. A látcső innen, ahol voltunk, valószínűleg megmutatta volna a facsoportot, mely a kis tó körül keletkezett, de a levegő telítve volt homokkal. Még egyszer Bobhoz fordultam és végre hosszú ide-oda kérdezősködés után megtudtam, amit már régen megmondhatott volna.

Bloody-Fox ugyanis még jobban el akart zárkózni mint eddig és beültette azt az utat, melyet kerestem. Nagy fáradsággal és a viznek segítségével, mely rendelkezésre állott, széles kört vont maga körül kaktuszokból, úgyhogy otthonát annak széléről szabad szemmel nem lehetett látni. Ez persze nem lett volna lehetséges, ha már előbb nem lett volna köröskörül mérföldnyire kaktuszmező. Ő neki csak a réseket kellett kitölteni és ezen Bobbal, meg Sannával

hónapokon át dolgozott. Mig azelőtt nyugatról vagy északról jöhettünk hozzá, itt kitöltötte a réseket és ahelyett keleten csinált új bejáratot. Nagyon keskeny volt és oly zezzugos, hogy bizonyára minden idegen óvakodott volna ezt követni. Hogy otthonát ilyen kiterjedt kaktusz-erdővel vehette körül, az természetesen csak a víz jelenléte által volt lehetséges. Különb en már egyszer leírtam ezeket a vad kaktuszmezőket a Llano estacadoban. Akkoriban egy ilyen mezőnek köszönhattuk a megmenekülést a szomszédalától és véletlenül akkor is volt velünk egy néger, kit szintén Bobnak hívtak, de nem volt azonos a mostani kísézőmmel.

Most már tudtam végre, hogy hanyadán állok és hogyan juthatok Bloody-Foxhoz. Az apacsokat nem vihettem magammal, mert otthona titok volt és előttük valószínűleg annak is kellett maradnia. Ők tehát itt táborot verhettek; a fehéreket is náluk hagytam és csak a néget vittem magammal, hogy oly hamar megadjam neki az alkalmat, mint csak lehetséges, hogy anyját és Bloody-Foxot viszontláthassa.

Vágtában száguldottunk át a hatalmas kaktuszföldek között, mig annak keleti oldalára nem értünk. Ez majdnem egy órát vett igénybe, miután nyugat felől érkeztünk. Megtaláltuk a rést, de itt már lassabban kellett lovagolnunk, hogy az utat követhessük, hol jobbra, hol balra, ahogy a zezzug magával hozta. Végre megpillantottam a fák zöld, de homoktól szürkévé vált csucsait, majd nemsokára a házat is, mely a fák árnyékában állott. Előtte egy dolgozó női alak mozgott. Mikor Bob megpillantotta, megnógatta lovát és felkiáltott:

- Ez Sanna mama lenni, Masser Bob Sanna mamája! Oh! óh!... óh! Mama, Mama! Sanna, Sanna! Jön a fiad. Bob itt lenni, megint itt lenni!

A nő megfordult, meglátta őt és kitárta karjait. Ugy állott ott, meredten az örömtől, anélkül, hogy egy szót tudna szólani. Bob megállította mellette lovát, leugrott és hosszú karjaival ujjongva ölelte át.

Kiáltozását meghallották; az ajtó kinyílt és kilépett valaki, ki előtt a néger visszatért egészen bizonyosan rejtély volt, de akinek mindamellett egy izma sem rándult meg és arcán a meglepetés legkisebb jelét sem lehetett látni.

Csendesen, mozdulatlanul állott az ajtóban, sötét szemét villogva szegezte az anyára és fiára. Sűrű, hosszú, kékes-fekete haja sisakszerű kontyba volt fésülve és onnan omlott le vállára. Egyetlen sastoll, semmiféle jelvény sem diszította ezt az indián hajviseletet. Enélkül is meglátszott rajta, hogy nem volt közönséges indián, nem volt egyszerű harcos. Aki egy pillantást vetett rá, már bizonyára meg volt róla győződve, hogy jelentős ember áll előtte. Egészen bőrbe volt öltözve, akárcsak én. Nyakában viselte a könnyedén himzett varázsszeres zacskót, a rendkívül művészi metszett békepipát és egy háromszoros láncot azon medvekarmokból és fogakból, melyeket leterített. Ennek a komoly, férfiasan szép arcnak vonásait majdnem rómainak lehetett nevezni, csak pofacsontjai állottak ki alig észrevehetően. Arcsine világosbarna volt, halvány bronzárnyalattal.

Winnetou volt, az apacsok főnöke, a legfelségesebb indián. Neve minden sátorban, minden blokkházban, minden tábortüznél közzsájon forgott. Egészséges, hűséges, okos, bátor a vakmerőségig, őszinte és hamisság nélkül való, minden segélyre szorulóknak barátja és védelmezője, akár fehér, akár vörös színű volt is, de éppen olyan ellensége és szigorú, kérlelhetetlen ellenfele minden gonosznak, így ismerte mindenki, akik hallottak róla, vagy talán látták. Micsoda szerencse e férfi barátjának lenni!

Bob még mindig kiabált az anyjára. Elragadtatása még növekedni látszott, ahelyett, hogy csökkenne. Időközben én is lassan közelebb jöttem és Winnetou meghallotta lovam lépteit. Megfordult és megpillantott. Márványarca most is mozdulatlan maradt; a pillája sem rebbent. Csak a szeme tárgult ki és benső szeretet, ragyogó fény sugárzott belőle felém. Leszállottam.

Hosszan átkulcsoltuk egymást és összecsókolódtunk, mint testvérek, kik régen nem látták egymást. Azután megszorította kezemet, féllépést hátrált, tekintete végigkalandozott rajtam és megszólalt:

- Shatterhand testvérem úgy jön, mint a harmat a szomjazó virág kelyhének és mint a sas, mely hatalmas szárnyaival védelmezi fiainak fészket. Megtaláltad a Sierra Madre hegyei között a cédulákat?

Igy feleltem:

- Winnetou testvérem után úgy vágyódott a szívem, mint a beteg a napfény után és oly drága lelkemnek, mint a gyermek anyjának, mely szülte. Sok nap és hold mult el azóta, hogy szemem utoljára pillantott meg téged. Odafele voltam a Sierrában a tölgyfánál, megtaláltam soraidat és olvastam. Most háromszáz apaccsal jövök a bátor Entsar-Ko vezetése alatt, hogy a te parancsaid alá helyezzem őket. Bloody-Fox nincs idehaza?

- Naponta többször kilovagol, hogy körüljárja a kaktuszokat és megnézzé, hogy jössz-e már. Most is oda van és... nézd csak!

Félbeszakította mondatát és oda mutatott, amelyről én jöttem. Néhány lovas érkezett. Old Surehand, Old Wabble, Parker, Hawley és Entsar-Ko, az apacs. Előttük lovagolt Bloody-Fox, éppen úgy, mint a mexikói vaquerók, egészen bölénybőrbe öltözve, minden varrat rojtokkal diszítve. Öv helyett vörös, széles kendő volt derekára kötve és ez végeivel baloldalán lelógott. Ebben a kendőben bowie-kés és ezüsttel kirakott pisztoly volt tűzve. Fején széles karimájú kalapot viselt; térdein keresztben nehéz, kétsövű Kentucky-puskát tartott és elől, a nyereg két oldalán, mexikói módon védőbőr volt alkalmazva, mely a lábakat egészen a lábfejig befedte és lándzsadöfés és nyilak ellen védelmezte.

Most huszonötéves volt; tömött, hosszú bajusz árnyékolja be ajkait. Arcának alsó fele az erősen kifejtett állkapoccsal szilárd, megrendíthetetlen akaratot mutatott; szemei azonban talán csak most, hogy örvendezett, jámboran és szeliden néztek bele a világba, akárcsak egy gyermek szemei, ki nem nyulna egy-egy bogárkához, egy pillangóhoz, hogy fájdalmat ne okozzon neki. És mégis ez a fiatalember volt a félelmetes avenging-ghost, kinek biztos golyója Estacado minden keselyűjét homlokán találta.

Ügetés közben ugrott le lováról és kezét nyújtott nekem. Miután őszintén átértzett, szívélyes szavakkal üdvözölt, Winnetouhoz fordult:

- Ez egyszer megtaláltam, akiket kerestem. De nemcsak az apacs harcosok vannak itt egyedül. Sejtí Winnetou, micsoda híres embereket hozott magával barátja és testvére, Old Shatterhand?

A főnök gyenge fejcsóválással válaszolt. Erre Fox bemutatta őket:

- Itt van Old Surehand, egyike a leghiresebb vadászoknak. Délnek indult, hogy megismerkedjék az apacsok főnökével és közben találkozott Old Shatterhaddal.

Végre egymással szemben állott ez a két ember. Szemeiket fürkészőleg szegezték egymásra; majd Winnetou kezét nyújtott a vadásznak és így szólt:

- Akit Old Shatterhand hoz magával, azt szívesen látja az apacsok főnöke. Sokat hallottam rólad; most lépjenek a tettek a szavak helyébe, éppen úgy, mint ma az ember az elbeszélés helyébe.

Old Surehand néhány szóval válaszolt: láttam rajta, hogy Winnetou nagy, igen nagy hatást tett rá.

- És itt van, - folytatta Bloody-Fox, - Old Wabble, kit a cowboyok királyának neveznek. Ő segített Old Shatterhandnak és Old Surehandnak, Bobot kiszabadítani.

Sajátságos, mondhatnám, vidám rándulás futott át Winnetou arcán, mikor az öregnek ezen szavak kíséretében nyújtott kezét:

- Old Wabblet jól ismeri az apacsok főnöke; ő ravasz, mint a róka, úgy lovagol, mint az ördög és nagyon szeret cigarettázni.

Az öreg arca csak úgy szikrázott az üdvözlés elején, de alig hallotta meg az utolsó szavakat, azonnal elsötétültek a vonásai és így kiáltott fel:

- Thunder-storm, ez persze igaz! De most már hónapok óta egyetlen egy sem volt az ajkaim között. Honnan is venne az ember ezen az átkozott vidéken. Ha ez nem változik meg hamarosan, a vágyakozástól kibujok a bőrömből és szivart sodrok belőle; th'is clear!

Olyan szenvedélyes dohányos volt, hogy cigaretta nélkül nem érezte jól magát. Innen ered szenvedélyes kirohanása.

Bloody-Fox még Parkert és Hawleyt is bemutatta, kik szintén kaptak néhány barátságos szót. Körsétát tett, hogy utánam, meg az apacsok után nézzen és míg én Bobbal kelet felé lovagoltam, ő észak felől jövet reájuk bukkant. A fehérek azonnal megmondták neki, hogy kicsodák és ő meghívta őket, hogy azonnal jöjjenek vele.

Mennyi kérdezni és beszélni valónk lett volna Winnetounak, Foxnak és nekem egymással! De ehhez nem volt kellő ráérő időnk, mert egyelőre minden percünket a commancsák vették igénybe. Bobnak és Sannának lovainkat itatni kellett vezetni, mi pedig a ház előtt foglaltunk helyet, hogy tanácskozzunk. Ott állott egy gyalultatlan deszkából összeácsolt asztal két paddal, hol leülhettünk.

Fox a lakása belsejébe ment, hogy megvendégeljen minket. Jóllehet az, amit elébünk tált, nagyon megérdemelte a figyelmet, azoknak érdeklődését, kik még nem voltak itt, mégis egészen más kötötte le.

Bámulva tekintettek körül. Micsoda paradicsom volt itt az izzó sivatag közepette! Előttük egy természetből alkotott, majdnem egészen kerek medence állott, melynek átmérője talán nyolcvan lépés lehetett, színig telve tiszta, felséges vízzel, melynek felületére a nap, ragyogó gyémántsugarakat vetett, szivárványszínű szitakötők repkedtek ide-oda, legyekre, szúnyogokra és egyéb kis bogárkákra vadászva. A parton lovaink nyaláncodtak, mint valami inyencek a buja fű rendkívül zamatos szálai között. Alacsony pálmák tükröződtek vissza a vízben, melyet felborzolt a szellő. Levélkoronájuk fölé árnyas cédrusfák és sykomorok terjesztettek védő levéltetőzetet. A házikó mögött nagy kukoricaföld volt, melyben törpe papagáj-csapat verekedett az aranyos szemek felett.

A házikó nem volt nagy, de Bloody-Fox igényeinek teljesen megfelelő. Azt nem lehetett látni, hogy milyen anyagból épült, mert a négy oldala éppen úgy, mint az egész tető teljesen be volt borítva a fehér, vöröses golgotavirág ágaival, leveleivel, virágaival. Több helyen már kilátszottak a sárga, édeskés és tyuktojáshoz hasonló gyümölcsök a széles levelek mögül. Más helyen, hol a virágok még nem hervadtak el, parányi kolibrik ugráltak virágról-virágra. A madárvilágnak ezek a törpéi, melyek repülő drágakövekhez hasonlítottak, megtalálták az utat a Llanon keresztül erre a felséges szigetre.

A sykomorok, cédrusok, cyprusok a víz mellett, már öreg fák voltak, amelyeknek magvait, mikor még egyetlen embernek sem volt sejtelve ennek a sivatagbeli oázisnak a létezéséről, madarak hurcolták ide. Távolabb gesztenye-, mandula-, narancs- és babérfa ültetvények

voltak, ezeket Bloody-Fox évekkel ezelőtt ültette, hasonlóképpen egy széles, messze a víz körül huzódó csik gyorsan növekedő bokrot és évelő növényt, melyeknek az volt a hivatásuk, hogy az oázistól távartassa a szél által idehozott homokot. Fox a kis tóból minden irányban árkokat huzott, hogy ezeket a növényeket öntözhesse. Ahova már nem jutott víz, ez a buja tenyészet földön kuszó kaktuszfajtákba ment át, melyek azt a nagy, védőgyűrűt alkották a birtok körül, amelyről fentebb beszéltem.

Ez a szép, a világtól távol eső hely teljesen tropikus hatást keltett. Az ember Délamerikában, Közép Bolíviában vagy Brazília őserdőinek szélén képzelhette magát. Ennek folytán nem is volt csoda az a bámulat, mellyel ezt a kis paradicsomot szemlélték a sivatag közepén. Én beszéltem Old Surehandnak, Old Wabblenak, Parkernek és Hawleynak róla, de azt még sem gondolták, hogy ennyire bájos lehet itt.

Mikor elragadtatásuknak szavakban adtak kifejezést, Bloody-Foxnak nagyon hízelt és meghívta őket, hogy jöjjenek be a házba, megmutatja nekik azt is.

Ha az ember a golgotavirágoktól szegélyezett ajtón belépett, látta, hogy a ház belseje egyetlen egy szobából áll. A négy fal nádból készült; mint tömitő- és kötőanyag a tó finom iszapja szerepelt. A tető hosszú, huzott nádból állott. Három oldalán egy-egy kis ablak volt, melyeknek nyílását megtisztították a virágoktól. A negyedik falon, meglehetősen messze a szintén ezen levő ajtótól, állott a földből készült tűzhely, mely felett a szintén nádból és iszaptól készült kémény nyilott. Ez alatt csüngött egy vas-üst.

A padlót nyírott szőrmék borították. Három ágy volt a szobában, melyeket cölöpökre erősített szíjakból készítettek, melyekre medvebőröket terítettek. A tetőről füstölt husdarabok csüngtek alá, a falakon mindenféle fegyver, amit a távoli Nyugaton csak látni és venni lehet. Néhány láda szolgált szekrényül. Asztal és szék is volt, melyet Bloody-Fox maga tákolt össze.

A szoba legnagyobb díszét egy fehér bölény bozontos bőre képezte, melyen rajta hagyták a fejét. Ez volt az avenging-ghost „egyenruhája”; Fox mindig magára vette, ha kilovagolt, hogy megbüntessen egy-egy stakemant. Innen ered a „Llano estacado szellemének” borzalmas külseje! A bölénybőr két oldalán sok, nagyon sok kés volt a falba szurva, rettenetes emlékek, mert a bosszuálló stakemannoktól vette el őket, kiket megölt a homlok közepébe lőtt golyóval. Bloody-Fox ágya alatt volt egy bőrkkel elfedett mélyedés, melyben lőszert tartotta pléhdobozban.

A házikó északi falán, ahová a nap nem sütött, egy csomó bőrtömlő állott, melyeket vízzel lehetett megtölteni. Ezek tartalmából már nem egy, a Llanoban eltévedt utast mentett meg a szomjanhalástól.

Ilyen volt a „sziget a sivatag közepén” és így volt berendezve a ház a szigeten.

Azután kiültünk a ház elé és ettünk. Étvággyal ugyan, de sietősen, hogy a tanácskozáshoz kezdhessünk. Mielőtt ezt megkezdtük, Bloody-Fox bement a házba, kis papirdobozzal tért vissza, átnyújtotta ezt az öreg Wabblenak és így szólt:

- Ime, Mr. Cutter, ez az öné, most azt óhajtom, hogy vendégeim jól érezzék magukat nálam.

Old Wabble átvette a könnyű dobozt, megemelgette kezében és kétkedő hangon kérdezte:

- Jól érzem magam? Azt hiszi, hogy ez a holmi itt emelni tudja az én közérzetemet?

- Meg vagyok róla győződve.

- Hát mi van benne?

- Nyissa ki és nézze meg saját maga.

- Hm! Ha ön nem mondja meg, természetesen fel kell nyitnom; különben nem tudom meg, mi van benne; th'is clear!

Felszakította a papirborítékot, levette a tetejét és... hangos örömkriáltásban tört ki:

- Óh egek! Cigaretta, cigaretta, cigaretta van benne! Még pedig ötven darab, teljes ötven darab! És kié legyen ez, Mr. Fox, talán az enyém?

- Természetesen.

- Mind? Mind az ötven?

- Mind!

- Thunder-storm! Ön egy nemes ifjú, egy nagyon kiváló ember! Jöjjön ide; jöjjön a keblemre, egy puszit, egy hatalmas cuppanós puszit kell adnom önnek!

Magához szoritotta Bloody-Foxot és olyan csókot adott neki, hogy csak úgy cuppant. Azután rágyújtott egyre és olyan élvezettel fujta a füstöt, hogy csak úgy ragyogott az arcának minden rince-ránca. A bajtársiasság tulajdonképpen úgy hozta volna magával, hogy megkínáljon minden jelenlevőt belőle; de nem tette meg, sokkal szenvedélyesebb dohányos volt, hogy meg tudott volna hozni ilyen áldozatot. Winnetou arcán halvány mosoly suhant át, melyet csak én értettem meg. Neki nem volt semmiféle szenvedélye, vagy szokása és majdnem megfoghatatlan volt előtte, hogy egy öreg westmant, akit még hozzá a cowboyok királyának neveztek, egy cigaretta ilyen lelkesedésbe hozzon...

Kaktuszcsapdában

A forró sivatagi szél lecsendesedett és a nap elérte napi útjának utolsó nyolcadát; nem volt már repkedő homok a levegőben és láthattuk, amint a ragyogó golyó lehanyatlóban jelentékenyen megnövekszik. Vajjon micsoda jeleneteket fognak sugarai megvilágítani holnap ilyenkor? Valószínűleg ezt kérdezték maguktól közülünk a legtöbben, amint egyelőre csendben üldögéltünk, mert ha nem is éreztünk félelmet a commancsáktól, mégis tudta mindegyikünk, hogy az ember legjobb és legelőrelátóbb számításait romba döntheti egy véletlen, mely egészen váratlanul köszönt be.

Természetes volt, hogy legelőbb is elbeszéltem Winnetounak mindent, amit átéltem attól kezdve, hogy megérkeztem találkozóhelyünkre a Sierre Madrera. Mivel kísérőim élményei ebben bennfoglaltattak, az apacsnak ezután nem kellett kérdezősködni, hogy tiszta képet nyerhessen. Mikor befejeztem elbeszélésemet, ezekben a szavakban összegezte a hallottakat:

- Most már csak arra kell gondolnunk, ami erre a helyre vonatkozik, ahol jelenleg vagyunk; minden egyebet megbeszélhetünk később. Vupa-Umuginak tehát százötven harcosa van a Saskuan-kuinál?

- Százötvennégyen voltak. Ebből leszámít a hat commansa, kiket legyőztünk az Altsesse-tsinál.

- Nale-Masiuv száz emberrel akar hozzá csatlakozni?

- Ezekből a katonák elleni harcban sokat megöltek, vagy harcképtelenné tettek; de ő hazaküldött, hogy még százat hozasson.

- Hány harcossal jött Siba-bigk?

- Husszal.

- Így tehát körülbelül háromszáz ellenség fog ellenünk állani. Testvéremnek éppen annyi apacsa van odakünn a kaktuszmezők szélén; tehát elég erősek vagyunk velük szemben.

- Elég erősek? Csak elég erősek? - vágott közbe Old Wabble. - Sőt azt hiszem, erősebbek vagyunk, sokkal, de sokkal erősebbek! Láttam, hogy az apacs harcosok milyen jól vannak felfegyverezve és milyen fegyelmezettek. Közülök kétszáz le fogja győzni a háromszáz commancsát. Ezenkívül ott vannak még a fehérek. Winnetou, Old Shatterhand és Old Surehand felveszik a harcot egész halom ellenséggel. Magamról, Foxról, Parkerről és Hawleyről nem is akarok beszélni. Csak jöjjenek a fickók! Halomra lőjük őket és szavamat adom, hogy közülök egyetlen egy sem fogja viszontlátni wigwamját.

Winnetou legkomolyabb arcát vette fel és így felelt neki:

- Öreg testvérem, amint tudom, elkeseredett ellensége minden vörös embernek; tolvajoknak, rablóknak, gyilkosoknak tartja őket, anélkül, hogy meggondolná, hogy csak azért nyulnak fegyverhez, hogy megvédelmezzék jogos tulajdonukat, vagy pedig hogy megbosszulják, amit ellenük elkövettek. Old Wabble még soha sem kegyelmezett meg vörös embernek, ki kezei közé került; az egész szavannán úgy ismerik, mint indiánölőt; de ha Old Shatterhand és Winnetou mellett van, meg kell változtatnia érzelmeit, különben kénytelenek lennénk elválni tőle. Mi barátjai vagyunk minden vörös és fehér embernek és ha ellenség áll előttünk, legyen akár fehér, akár vörös, akkor lehetőleg úgy győzzük le, hogy ne ontsuk a vérért. Old Wabble kereszténynek mondja magát; Winnetout pogánynak nevezi; de hogyan lehet, hogy ez a keresztény oly szívesen ont vért, míg a pogány ezt elkerülni igyekszik?

Hogy a különben oly szófukar apacs rászánta magát ilyen hosszú beszédre, annak volt a bizonyítéka, hogy az öreg rokonszenvesebb volt neki, mint ahogy szavainak tartalmából tulajdonképpen következtenni lehetett volna. Old Wabble lehajtotta a fejét; de kis idő múlva újból felemelte és védekezett:

- A vörösek, kikkel eddig összetalálkoztam, mind, mind gazemberek voltak.

- Ebben kételkedem. És ha igaz is lenne, ki tette őket gazemberekké?

- Én nem!

- Te nem?

- Nem.

- A halványarcok által lettek azzá. És Old Wabble nem szintén fehér?

- Az vagyok, igen. Sőt még azt hiszem, hogy olyan vagyok, aki megmutathatja magát!

- Winnetou pedig azt hiszi, hogy jobb lenne, ha a vörösek, kikről te beszélsz, nem láttak volna téged! Azt mondtad, hogy az összes commancsákat le kell löni; én azonban azt mondom neked, hogy mi, ha csak lehetséges, egyetlen egyet sem fogunk megölni közülök. Old Shatterhand testvérem, egy véleményen van velem?

- Tökéletesen, - feleltem neki. - Tudod, hogy engem meg sem kell kérdezned.

Az öreg Wabble nagyon zavarodott arcot vágott, de mégis megpróbált védekezni:

- Hiszen meg akarják támadni Bloody-Foxot, kinek segitenünk kell! Meg akarjuk védeni őt és magunkat, az pedig csak küzdelem útján történhetik; th'is clear!

- Különböző küzdelmek vannak, Mr. Cutter, - válaszoltam. - Engedje Winnetout beszélni, akkor meghallja, hogy a commancsákat nem egyedül azáltal tudjuk visszatartani szándékuk keresztülvitelétől, hogy lelőjük őket. Vannak még más eszközök is.

- Igen, bizonyára megint az ön hires cselfogásai!

Olyan hangon mondta ezt, mely nem tetszett nekem, de nem is kellett rendreutasítanom, mert megtette ezt Parker, amint közbevágott:

- Hát nem lenne jobb, öreg Wabble, ha hallgatna? Láthatja, hogy én is csendben vagyok. Ha Old Shatterhand és Winnetou beszélnek egymással, egyáltalában nem szükséges, hogy mások is nyilvánítsák véleményüket, anélkül, hogy kérdeznék őket. Ön több, mint tizszer megígérte, hogy csak azt teszi, amit Mr. Shatterhand akar. Ha nem akarja megtartani ezt az ígérését, úgy azt tesszük, amit már oly sokszor mondtunk: elmegyünk és faképnél hagyjuk Önt!

Ez a faképnélhagyás, melyet én mondtam ki először, szólásmóddá vált, melyen Old Wabble rettenetesen tudott bosszankodni. Most is felfortyant.

- Fogja be a száját! Ki kérdezte a véleményét? Ha én nekem nem szabad beszélnem, akkor önnek igazán hallgatnia kell! Milyen joron nevez engem nyakas, öreg embernek? Seperjen csak a saját ajtaja előtt! Nekem még sohasem ajándékoztak jávorszarvast, hogy azután azt mondjam, hogy én magam lőttem!

- Én pedig még sohasem vittem a nagy szót és nem csináltam amellet olyan ostobaságokat, mint például ön a Saskuan-kui mellett, ahol ön...

- Csend - vágtam közbe, - nekünk sokkal fontosabb tennivalónk van, mintsem ilyen béka-egérharcot folytatni. Az előbb ott szakítottuk félbe, hogy nekünk éppen annyi harcosunk van, mint a commancsáknak, tehát egyforma erősek vagyunk. Szívesen elismerem, hogy Old

Wabblenak igaza volt, mikor azt mondta, hogy nemcsak elég erősek vagyunk, hanem még fölényben is. Ezt persze nem azzal akarom megokolni, mint ő, hogy nagy, legyőzhetetlen lövők vagyunk, akikkel szemben egy vörös harcost semmibe sem kell venni. Az ok inkább abban a körülményben van, hogy a mi háromszáz apacsunk együtt van, míg a commancsák külön csoportokban jönnek és ezenkívül még a fehér lovasság is ellenük van.

- Ebben testvéremnek igaza van, mint mindig, - helyeselt Winnetou. - Legelőbb közeledik Siba-bigk egy csapattal, hogy megtámadja ezt a házat és lakóit és kitűzze a cölöpöket a sivatag homokjába. Utána jön Vupa-Umugi, hogy ezeket a cölöpöket tévuttra tűzze és ezzel a fehér katonákat a szomszálalba vezesse. A fehér lovasok után jön Nale-Masiuv embereivel, hogy elvágják a visszavonulás útját a halványarcok elöl és teljesen körülzárják. Ez három különböző csapat, melyeket egyenkint támadunk meg és talán minden vérontás nélkül győzhetünk le. Old Shatterhand helyeselni fogja szavainkat.

- Mindenesetre, - mondtam. - Nem hiszem, hogy Siba-bigknek, ki legelőbb jön, több, mint ötven harcosa lenne. Ha körülfogják a mi háromszáz emberünkkel, belátják, hogy legokosabb lesz, ha ellenállás nélkül megadják magukat.

Az öreg Wabble az előbb kapott rendreutasítás dacára nem tudott hallgatni; ellene vetette:

- Igazán csak ötven harcos jönne vele, mikor nekünk háromszáz van?

- Elfelejtí, hogy a commancsák nem is tudják, hogy mi itt vagyunk. Ők azt hiszik, hogy csak az oázis lakóival van dolguk.

- Hm, az lehet! De a körülzárás nem olyan egyszerű, mint gondolják.

- Sőt ebben az esetben nagyon könnyű. Csak egy kaktuszmezőnek kell szorítanunk őket, oda nem mehetnek be. Akkor nem szükséges egész kört huzni körülöttük, hanem elég félkör is. Hátuk mögött az áthatolhatatlan kaktusz, maguk előtt háromszáz ellenség; örült lenne az az ötven ember, ha azt hinné, hogy ép bőrrel átvághatja magát.

- De ha mégis ezt gondolná?

- Ugy beszélni fogunk velük.

- Beszélni? Hm. Vajjon hallgatni fognak-e reá?

- Ami azt illeti, van közöttük egy, aki bizonyosan hallgat reám.

- Ki lenne az, Sir?

- Siba-bigk, a fiatal főnök. Nekünk köszönheti az életét. Házunknak a vendége volt és akkor szavát adta, hogy nem fogja elárulni az oázist. Ez több, mint elég ahhoz, hogy hallgasson a szavamra.

- Kiváncsi vagyok, hogy nem-e fog tévedni ebben. Hiszen látja, hogyan tartotta meg a szavát. Megígéri, hogy nem árulja el az oázist és mégis háromszáz commancsát hurcol ide! Remélhetőleg nem kell sokáig várakoznunk, míg megérkezik.

- Holnap este itt lesz.

- Már itt az oázisnál?

- Igen. Nem hiszem, hogy tévednék a számításomban.

- És itt akarjuk őt bekeríteni?

- Igen.

- Éjszaka?

- Talán már nappal. Minél előbb jön, annál korábban fogjuk körül.

- De akkor tudnunk kell, mikor jön; szükséges tehát felderítőket küldeni felénk.

- Ez nagy hiba lenne.

- Hogy-hogy?

- Mert felfedeznék ezeknek a felderítőknak a nyomát és ennek folytán gyanút fognának.

- Hm! Tehát felderítőt sem! De hogy fogjuk megtudni, hogyan és mikor...

- Öreg testvérem nyugodtan elhiheti, hogy Old Shatterhand tudja, mit mond és mit csinál, - vágta el szavát Winnetou. - A kommandsák megtalálnák a felderítők nyomát, ezért nem szabad őket kiküldeni, Siba-bigk itt volt és innen egyenesen a Száz fához lovagolt, ahol most is van, hogy póznákat faragjon. Egészen pontosan ugyanazon az úton fog jönni. Ezen úttól oldalt lovagolunk elébe és meglátjuk őt anélkül, hogy ő észrevenne. Ha elhaladt, megfordulunk, utána megyünk és beleszorítjuk egy kaktuszmezőbe, melyen nem tud áthatolni sem ő, sem csapata; akkor a kezünkben van. Eltaláltam, hogy Shatterhand testvérem ezt akarta mondani?

- Ugy van, szóról-szóra ez volt a véleményem és a tervem, - feleltem éleseszű barátomnak.

Erre Bloody-Fox ragadta meg első ízben a szót, ki eddig hallgatott, pedig az ügynek magától értetődőleg őt kellett a legjobban érdekelnie.

- Engedjen meg nekem hű testvérem, Winnetou, egy kérdést. Siba-bigk nagyon óvatosan fog közeledni, hogy ne vegyék észre idő előtt. És ha mi oldalt állunk fel, hogy ő reá várjunk, nem szabad utjához annyira közelednünk, hogy meglásson minket. Nem lesz-e így lehetséges, hogy elhalad anélkül, hogy szemeink ő reá és kommandsáira esnének?

- Nem.

- Amit Winnetou, az apacsok nagy főnöke mond, azon nem lehet vitatkozni, de a sivatagban nincsen út, melyet látni lehetne; csak irány van, melyről nagyon könnyen le lehet térni jobbra, vagy balra. Nem lehetséges-e tehát, hogy Siba-bigk is letér és éppen ezért nem találkozunk vele?

- Nem, Fox testvérem. Forduljunk, Old Shatterhandhoz, ha meg akarja tudni, hogy miért mondok nemet!

Mivel Fox eme szavak következtében kérdőleg nézett reám és a többiek is felém fordultak, megmagyaráztam:

- Fehér ember letérhetne az egyenes irányból, de egy vörös soha. A vörösökben meg van a madár csalhatatlan helyérzéke, mellyel mérföldről is egyenesen fészkéhez repül, ámbár a levegőben, éppen úgy, mint itt a homokban, nincsenek csinált utak. Azután meg azt is tekintetbe kell venni, hogy a kommandsák első érkező csapatának az a feladata, hogy póznákkal jelölje meg az utat az oázisig. A póznák kitűzése olyan munka, mely Siba-bigk érkezését annyira felismerhetővé teszi, hogy el sem téveszthetjük. Kezeink közé kell és fog kerülni, Őt és embereit azután nem hozzuk ide, mert nem szabad megismerniök az új utat a kaktuszon keresztül, hanem itt tartjuk őket megkötözve a sivatagban és jól őrizzük őket, míg túl esünk az egészen.

- És mi lesz a póznákkal? Az előbb azt mondták, hogy eltávolítják és rossz irányban rakják le őket megint.

- Ezt mindenesetre megteesszük, hogy Vupa-Umugit tévutra vezessük.
- Merre?
- Hm! Valamerre, ahol könnyen bekeríthetjük és elfoghatjuk. A kaktuszmezők, mióta utoljára itt jártam, annyira megváltoztak, hogy ezt nem mondhatom meg előre.
- Szabad egy ajánlatot tennem?
- Miért ne?
- Egy jó napi lovaglásra innen délkelet felé van egy rendkívül nagy kiterjedésű kaktuszvadon, melybe nyílt, de mindjobban szűkülő homokcsik vezet be.
- Milyen mélyre?
- Ha az ember lassan lovagol, majdnem két órára van szüksége, míg a másik végére jut.
- Fiatalok a kaktuszok, vagy öregek?
- Össze-vissza; de sűrűek, nagyon sűrűek.
- Persze ez olyan hely lenne, hogy céljainknak jobbat nem is kívánhatunk. Winnetou testvérem éppen olyan megfelelőnek tartja?

Az apacsok főnöke beleegyezőleg bólintott és az ő nyugodt, határozott módján felelt:

- A commancsákat ebbe a kaktuszba be fogjuk kergetni.
- Ugy kész vagyunk azzal, amit egyelőre mára és holnapra meg kellett beszélnünk, a többi majd az események döntik el. A nap elérte a láthatárt; adjunk pihenőt embernek-lónak, mert erre szükség van, hogy holnap erőnk és kitartásunk legyen.

Helybenhagyták. Elláttuk lovainkat mindennel, amit az oázis nekik nyújthatott és Winnetou kiment apacsaihoz, hogy kiadja nekik a tábori parancsot és megmutassa az utat a kaktuszon keresztül, mert meg kellett itatniuk lovaikat és magukat is el kellett látniuk vízzel; azután lefeküdtünk a kukorica ágyakra, melyeket időközben Sanna mama készített nekünk.

De közülünk a legtöbben nem tudtunk azonnal elaludni. Én Winnetou mellett fekvésem és hallgattam halk elbeszélését, hogy mit csinált elválásunk óta. Eközben azt is hallottam, hogy Old Wabble és Parker még jóideig veszekedtek egymással elfojtott hangon. A ház nyitott ablakaiból kiharsogott a négernek, meg anyjának hangja, kik rendkívül boldogok voltak, hogy újból egymás mellett lehetnek, a víz felől pedig még órák hosszáig lehetett hallani az apacsok és lovaiknak lépteit. Egy ilyen tábori éjjelnek megvan a maga sajátos varázsa, melyet csak az ismer, ki saját maga tapasztalta.

Mikor reggel felébredtem, Winnetou már a tó mellett állott és mosakodott egy nagy, vízzel telt tőben. Sanna halkan, de fürgén futkosott ide-oda és azzal volt elfoglalva, hogy vendégeinek jó, főséges reggelit adhasson. A többiek még aludtak, de nemsokára felébredtek. Azután újból megjelentek az apacsok lovaikkal, melyeknek most az egész napra tele kellett magukat inniuk. Könnyű füst, melyet messze a kaktuszmezőn kívül láttunk, jelezte, hogy a vörösek száraz kaktuszokból néhány tüzet gyújtottak, hogy mellettük elkészítsék ennivalójukat. Mikor megreggeliztünk, kilovagoltunk hozzájuk, már ők is befejezték az evést és indulásra készen voltak. Egy részüket az oázis védelmére hagytuk hátra; ezekkel maradt Bloody-Fox is, mi többiek pedig ellovagoltunk.

Tegnap délnyugatról érkeztünk, ma pontosan nyugat felé kellett lovagolnunk, mert arrafelé volt a Száz fa. Az utat, melyen a commancsák várhatók voltak, természetesen csak gondolhattuk; mi ezzel párhuzamosan állottunk fel, még pedig úgy, hogy egyelőre körülbelül fél

angol mérföldnyire voltunk tőle, mert ennyire még nem juthatott az ellenség; nekünk azonban óvatosságból jobban el kellett tőle távolodnunk, ha ugyanis a levegő oly tiszta és átlátszó marad, mint most, rendkívül messze el lehetett látni. Mindamellett előnyben voltunk a commancsák felett, mert úgy nekem, mint Winnetounak látcsöve volt.

Aki azonban azt hiszi, hogy egy csapatban maradtunk, az nagy tévedésben van. Ez lett volna a legnagyobb hiba, amit csak el lehetett volna képzelni. Az említett képzelt vonal északra, tehát jobbkéz felé esett tőlünk. Nem volt egészen helytelen, amit Old Wabble mondott előző este, tudniillik, hogy a commancsák véletlenül letérhetnének erről a vonalról, ha csak egy keveset is. Ezért csapatunknak, mikor a délelőtt már mulófélben volt, jobban délfelé kellett tartania és csak a legtapasztaltabbak maradtak jobbkéz felől. A képzelt vonalhoz legközelebb Winnetou, Old Surehand meg én voltunk és mi sem egymás mellett, hanem oly távol lovagoltunk egymástól, hogy kiáltásainkat éppen csak hallhattuk. Ezzel a beosztással gondoskodtunk róla, hogy a commancsák minket semmi esetre sem fedezhettek fel, legfeljebb abban a majdnem elképzelhetetlen esetben, ha irányuktól nagyon messze eltérnének délfelé. De még ebben az esetben is remélhettük, hogy körülfoghatjuk őket úgy, hogy egyikük sem menekülhet. Ez az utóbbi volt feltétlenül a fődolog, mert ha csak egynek is sikerülne kisiklani a kezeink közül, természetesen első és egyetlen feladata lenne visszalovagolni és Vupa-Umugit értesíteni jelenlétünkről.

Időközben dél lett és még semmit sem láttunk. Mikor majdnem egy óra volt, Winnetou, ki abban a pillanatban emelte látcsövét szemeihez, hangosat kiáltott és Old Surehandot, meg engem magához intett. Mikor hozzáértünk, észak felé mutatott és így szólt:

- Ott, egészen a láthatáron egy lovas áll, kit pusztá szemmel nem lehet látni.

- Indián? - kérdezte, Old Surehand.

- Azt nem lehet megkülönböztetni; testvérem fogja a látcsövet és nézzen arra, ahová mutatok.

Átadta neki a távcsövet és én is felvettem az enyémet, hogy ugyanabba az irányba nézzek.

- Igen, egy lovas, - erősítette meg Old Surehand - de nem lehet felismerni, hogy vörös-e, vagy fehér.

- Vörös, - vetettem közbe.

- Megismeri, Sir? Akkor az ön távcsöve sokkal jobb, mint a Winnetoué.

- Nem ismerem meg, de mégis állítom, még pedig azt is, hogy commancsa.

- Uff! - kiáltott elbámulva Winnetou, ki újból átvette távcsövét és azon át szemlélődött.

- Még pedig Siba-bigk csapatából való commancsa; sőt talán ő maga.

- Uff, uff! Miből gondolja ezt testvérem?

- Nincs egyedül. Winnetou testvérem irányítsa arra a csövét, amerről jönnie kellett ennek a lovasnak, vagyis kissé még balra. Ott még több lovas látható, mellette pedig kisebb pontok, melyek gyalogosokat jelentenek, kik leszállottak lovaikról.

- Tudja vörös testvérem, miért nem haladnak ezek a kisebb pontok egyenesen előre, hanem folyton ide-oda mozognak?

- Most, hogy Shatterhand testvérem figyelmessé tett reá, már tudom. Ezek azok az emberek, kik a póznákat leverik. Hogy ezt elvégezhesék, azért szállottak le a lovaikról.

- Ugy van! Tudja-e, Mr. Surehand, hogy ezek között a commancsák között csak egyetlen egy van, aki ismeri az utat?

- Igen, tudniillik Siba-bigk, - felelte a kérdező.

- Ő tehát nemcsak a vezér, hanem a vezető is. Hol szokott pedig tartózkodni a vezető, elől, vagy hátul?

- Természetesen mindig ő van legelől.

- Well! Ezért tételezem, fel, hogy a legelső, kit megláttunk és ki a többiek előtt lovagol, a fiatal főnök, Siba-bigk. Ő lovagol legelől és a csapat élén, időről-időre állva marad, míg egy-egy póznát levernek. Nézz! Winnetou most láthatja a távcsövével, hogy a gyalogosok újból lóra szállanak. Egy pózna le van verve és az indiánok tovább lovagolnak.

Ugy volt, ahogy mondtam; láttuk, hogy a commancsák vágóban eltávoznak arról a helyről, ahol eddig állottak. Ezen közben mind kisebbek és kisebbek lettek, míg végül nem láttuk már őket; pontosan az oázis irányában eltűntek.

- Meg tudta számolni őket, Sir? - kérdezte tőlem, Old Surehand.

- Pontosán nem, de azt hiszem, hogy tegnap igazam volt; nincsenek többen ötvennél.

- Mit fogunk tenni most?

- A biztonság kedvéért kissé még tovább lovagolunk az eddigi irányban; azután észak felé kanyarodunk, hogy nyomukba kerüljünk. Ha ez megtörtént, akkor a hátuk mögött vagyunk és követjük őket addig, míg megfelelő helyet, vagy alkalmat találunk, hogy bekerítsük őket.

Ezt végre is hajtottuk. Egyesültünk csapatunkkal, elmondtuk, hogy láttuk a keresetteket és még néhány percig követtük eddigi irányukat; azután jobbra fordultunk és tíz perc múlva elértük a commancsák nyomát. Ez nagyon világos és félreismerhetetlen volt; egy vaknak is éreznie kellett volna, ha nem is láthatta. Nemcsak lópaták és emberlábak lenyomatából állott, hanem azonkívül egy csomó hosszú vonásból is, mely mélyen belevágódott a homokba. A magukkal hurcolt póznák ugyanis egyik végükkel a nyereghez voltak erősítve, a másik végük pedig lelógott, így szokták az indiánok szállítani sátoroszlopaikat is egyik helyről a másikra és innen származtak a vonások és bevágások a mély, könnyű homokban. Mivel egymásba futottak, nem lehetett megszámlálni őket, de azt látni lehetett, hogy igen jelentékeny mennyiségű póznát cipelnek magukkal.

Addig gyors iramban követtük a csapást, míg a commancsákat fel nem ismertük távcsövel; akkor azonban mérsékelniünk kellett lovaink léptét, nehogy minket is meglássanak. Ettől kezdve folyton egyforma távolságra maradtunk tőlük és így könnyű volt megállapítani, mily gyorsan haladnak előre és mennyi időre van szükségük, hogy az oázis közelébe jussanak. A távolság egyik póznától a másikig körülbelül egy kilométer lehetett és ha a vörösek munkájukat ebben a tempóban folytatják, estig majdnem elérik céljukat. Nagyon valószínűleg az volt Siba-bigk szándéka, hogy azután éjjel támadja meg az oázis lakóit. Azt is számításba kellett ugyan vennie, hogy már reggel találkozhatik Bloody-Fox-val, de ez nem hozhatta volna zavarba, mert feltétlenül azt hitte, hogy ennek az egy halványarcúnak lehetetlen ötven vörös harcossal szemben védekeznie.

Mig a nyomot követtük, én Winnetou és Old Surehand között lovagoltam; mindketten hallgattak. Annál hangosabbak voltak közvetlenül mögöttünk, ahol Old Wabble haladt Parker és Hawley között. Az öreg cowboynak egyenesen lehetetlen volt ilyen helyzetben nyugodtnak maradnia. Mindenféle számításokba és gyanítgatásokba bocsátkozott, melyeket a másik kettő megcáfolt, de mégsem jutott eszébe, hogy ellentmondásaikat indokolhatónak ismerje el.

- Mondhatnak, amit akarnak, - hallottam őt válaszolni, - én mégis azt hiszem, hogy talán meg sem fogjuk a gazembereket, ha okosabban nem kezdünk hozzá, mint eddig.

- Ugyan miért, öreg Wabble? - kérde Parker. - Azt hiszem, az a három férfi ott előttünk nagyon jól tudja, hogy mit cselekszik.

- Azt gondolja? Igazán? Miért ólálkodunk mi itt hátul, helyett, hogy megtámadnánk a vörösöket?

- Mert az urak valószínűleg várni akarnak, míg este lesz.

- Na, ez még szebb, még sokkal szebb! Most nem látnak minket az indiánok, este pedig mi nem látjuk őket; valószínűleg akkor nem is fogjuk őket meglátni soha!

- Hallja, Mr. Wabble, ami vezetőink nem gyerekek -, hanem férfiak, akik nagyon jól tudják, mit kell cselekedniök!

- Oh! Hm! Ha én lovagolnék ott elől, mint vezető és rendelkezhetném, okosabbat tudnék.

- Micsodát?

- Végeznék rövidesen.

- Hogyan?

- Azt parancsolnám, hogy engedjük meg a kantárszárat és gázoljuk egyszerűen le a vörösöket.

- Öreg Wabble, az lenne a legoktalanabb dolog, amit elrendelhetne.

- Lári-fári! Miért?

- Mert a commancsák természetesen hallanák, vagy látnák, hogy jövünk és hamarosan kereket oldanának.

- Mit használna nekik az? Mi persze utolérnénk és elfognánk őket.

- Ezt könnyű mondani. Ha szökés közben szétszóródnának, egyik közülök könnyen elmene-külhetne. És ennek nem szabad megtörténnie. Nincs ebben igazam, Mr. Shatterhand?

A kérdezőhöz fordultam és így válaszoltam:

- De igen. Hagyja csak Mr. Cuttert beszélni! Ő nem ismeri Winnetou szándékait és így nem lehet tőle rossz néven venni, ha magunktartását hibásnak tartja.

Az öreg kérdőleg nézett ránk. Nagyon szeretne volna tudni, hogy mit gondolok, de nem merte megkérdezni; azért önként megmagyaráztam neki:

- Winnetou ugyanis tudja, hogy körülbelül egy óra lovaglásnyira innen van egy völgy, melyen át egyenes út vezet Bloody-Fox oázisához. Meglehetősen hosszú és meglehetősen mély; úgyhogy, aki benne van, nem láthatja, mi történik körül, a sivatag magasabban fekvő felületén. Ebbe a völgybe akarjuk beengedni a commancsákat, tovább nem.

Ekkor az apacs közbevágtott:

- Testvérem olyan dicsőséget akar juttatni nekem, mely nem illet meg, mert ez a terv az övé; már tegnap este beszélt róla, mielőtt elaludtunk.

- Nem, te beszéltél róla, - vetettem ellen.

- Beszélni akartam, de te megelőztél.

- Most újból úgy voltunk, mint mindig, tudniillik, hogy Winnetou testvérem teljesen úgy gondolkozik, mint én.

- Igen, az én gondolataim a tiéd és a tiéd az enyémek, mert kölcsönösen ittuk egymás véréát és nincs két szívünk, csak egyetlen egy. Meg kell történni annak, amit mindketten gondoltunk. Egy óra múlva elfogjuk a commancsákat a homok völgyében.

- Anélkül, hogy közölök egy is beszélhet?

Mikor ezt a kérdést feltettem, Winnetou kérdőleg nézett rám, de csak egy rövid pillanatig; aztán megkérdezte:

- Ki akarja kérdezni testvérem a fiatal főnököt?

- Igen.

- Azt hiszed, megmondja neked, amit tudni akarsz?

- Igen.

- Siba-bigk ugyan fiatal, de mégis okos. Tudom, hogy Old Shatterhand úgy tudja feltenni kérdését és szavát, hogy képes kifürkészni még egy nagyon ravasz embert is. Siba-bigk is tudja ezt és hallgatni fog.

- Beszélni fog, mert azt hiszi, hogy nem mint ellenség közeledem hozzá, hanem egészen véletlenségből találkozunk. Én ugyanis nem lovagolok utánuk, hanem elválok tőletek és elkanyarodom, tehát nem erről az oldalról, hanem a velük szemben levőről fogom elérni a homok völgyet és az arra a feltevésre fogja hozni, hogy Bloody-Foxtól jövök az oázisból. Azt fogja tehát hinni, hogy nem láttam a nyomát és sejtelmem sincs szándékairól. Azt hiszi, hogy könnyen foglyul ejthet engem, tehát ártalmatlanná tehet és bár ez nem fogja megoldani a nyelvét, de nem fog annyira vigyázni a szavaira és így kivehetem belőle, amire szükségünk van. Belátja ezt vörös testvérem?

- Belátom; de miért akarod magad veszélynek kitenni, hogy ma tudd meg azt, amit holnap teljesen veszély nélkül megtudhatsz és felfedezhetsz?

- Mert az a gyanum, hogy ma több hasznót hajt nekünk, mint holnap. És veszély? Winnetou tudja, hogy mielőtt valami veszélynek teszem ki magam, előbb pontosan kiszámítom.

- Howgh! De gondoltál arra, hogy a commancsák téged tusznak fognak tekinteni, ha meglátnak minket?

- Ezt is meggondoltam, de van egy védőpajzsom, mellyel minden lövést és szurást el tudok hárítani magamról.

- És ez a pajzs?

- Siba-bigk.

- Uff, uff! Beismerem, hogy fehér testvéremet nem kell figyelmeztetnem; vigye keresztül nyugodtan, amit feltett magában.

- Arról van tehát csak szó, hogy miképpen óhajtom, hogy jöjjetek. A homokvölgy nyugatról keletnek huzódik. Alkossatok négy csoportot, melyek elválnak egymástól, mihelyt látjátok, hogy a commancsák eltűntek a völgy bejáratánál. Harcosaid első negyedével vágtaiban kanyarodj le a völgy keleti bejáratához! Old Surehand a második csoporttal a déli, Eutsar-Ko a harmadikkal az északi oldalra lovagol. Ha azután Old Wabble a többiekkel folytatja útját és megáll a völgy szoros bejáratánál, melyben az ellenség van, úgy ezek minden oldalról körül vannak zárva. Természetesen nem szabad, hogy meglássanak, vagy meghalljanak. Tudom, hogy medveölöm erős dörrenése az egész völgyben visszhangzik és mindnyájan meghalljátok.

Mihelyt leadok egy lövést, jöjjetek elő minden irányból és meg vagyok róla győződve, hogy egyetlen egy commancca sem menekülhet meg előlünk. Helyesli ezt a tervet vörös testvérem?

- Igen, - felelte röviden.

De Old Surehand nem egyezett bele ilyen hamar, így szólt:

- Tisztelet, becsület a tervének, Sir, de mégis azt hiszem, hogy kissé vakmerő!

- Egyáltalában nem!

- De bizony. Mit tehet a legmerészebb ember is egy kilótt golyóval szemben?

- Kikerülheti.

- Ezt könnyebb mondani, Sir, mint megtenni. Higgye el, hogy én mindent feltételezek Önről, de annyira megszerettem és nem tudom...

Ekkor az apacs gyorsan szavaiba vágott:

- Winnetou még sokkal jobban szereti őt és mégis elengedi; Surehand testvérem tehát ne aggódjék; van négy éles szem, mely őrködni fog Old Shatterhand felett, tudniillik az övé, meg az enyém.

- És az enyém is! - tette gyorsan hozzá Old Wabble, a mellére ütve. - Ő parancsnoklással bizott meg és tapasztalni fogja, hogy nem csalódik bennem. Jaj annak a vörös gazembernek, aki merészkednék csak egyetlen hajszálat is meggörbíteni; a golyóm azonnal leteritené; th'is clear!

Erre a buzgó bizonykodásra szükséges volt egy kis lehűtés. Megintettem tehát:

- Csak ne olyan hevesen, Mr. Cutter! Ha ma megint egyszer bizalommal tisztelem meg, azzal a szándékkal történik, hogy megtudjam, vajjon nem mindig önkényesen cselekszik-e, hanem képes reá, hogy pontosan betartsa az Önnek adott utasításokat. Ha az ellenkező eset áll be, bizonyos lehet benne, hogy sohasem adok többet Önnek megbízást. Ön a csapatával egészen nyugodtan tovább lovagol, míg el nem éri a völgy bejáratát. Ott elbujik és nincs más teendője, mint várakozni a lövésre. Ha ezt meghallja, vágtaiban a völgybe lovagol és csak a commancsák előtt marad állva. Ez minden, amit Öntől kívánok.

- Well! Elég világos beszéd! Pontosan úgy fogok cselekedni, ahogy előírta nekem. Nem akarom, hogy ismét azt mondják nekem, hogy Old Wabble gyerekcsinyeket követ el.

- Nagyon helyes! És most el kell válnunk, ha idejekorán el akarom érni a völgy hátsó oldalát. Végezzék el jól a dolgukat!

Ez az intelm természetesen csak az öregnek szólott; a másik hármat figyelmeztetni nem volt szükséges. Lekanyarodtam jobbra a csapástól, melyet követtünk és vágtaiban félkörben lovagoltam, de oly távol maradtam a nyomoktól, hogy a commancsák meg ne láthassanak. Mikor félóra múlva megfordítottam lovamat, magam előtt láttam a völgy szoros keleti végét; mert, éppen ellenkezőleg, mint az előbb, nyugatnak tartottam, míg a commancsák és hátuk mögött a mi apacsaink, keletnek jöttek felém.

Nem mondhatnám, hogy valamennyire is aggódtam volna, csak kíváncsi voltam, hogy fog viselkedni Siba-bigk, ha megpillant engem. Kiderült, hogy jól számítottam ki az időt, mert mikor körülbelül a völgy felét átlovagoltam, megláttam a közeledő vöröseket. A völgy szoros egyáltalában nem volt mély és falai lankásan emelkedtek, mindamellett onnan, ahol voltam, egy pillantást sem lehetett vetni a Llano fennsíkjára.

A vörösek nem tartották szükségesnek itt a völgyben is póznákat verni, nem tartóztatta tehát fel őket semmi és erős ügetésben közeledtek felém. Hogy meghökkentek, mikor megpillantottak! Természetesen én is visszarántottam a lovamat, mintha ez a találkozás engem is váratlanul érne és kezembe vettem puskámat. Ők is fegyvert ragadtak és készülődtek körülfogni. Erre én arcomhoz emeltem karabélyomat és megfenyegettem őket:

- Állj! Aki a hátam mögé akar kerülni, azt lelövöm. Miféle vörös harcosok lehetnek...

Beszéd közben szünetet tartottam és szerepemhez hiven, elcsodálkozva bámultam a főnökre.

- Uff, uff! Old Shatterhand! - kiáltott emez meglepetve és lovát megállította.

- Lehetséges lenne! - szóltam, - Siba-bigk, a commancsák fiatal, bátor főnöke!

- Én vagyok, - felelte. - Old Shatterhandot a szavanna szelleme hozta a levegőn át erre a vidékre? A commansa harcosok azt hitték, hogy ő messze, messze Nyugaton van innen.

Láttam rajta, hogy nem tudja, milyen hangot üssön meg velem szemben. Barátok voltunk; teljes jogom volt még ma is barátságot követelni tőle és mégis kényszerítve volt ellenségemnek lenni.

- Ki mondta az én fiatal, vörös testvéremnek, hogy Nyugaton vagyok? - válaszoltam.

Már kinyitotta a száját, valószínűleg, hogy megmondja, miszerint Vupa-Umugitól hallotta, de jobbat gondolt és így felelt:

- Egy fehér vadász mondta, aki állítólag napnyugta felé találkozott Old Shatterhannel.

Ez hazugság volt. Harcosai sötét, ellenséges pillantásokat vetettek reám. Ugy tettem, mintha ezt egyáltalában nem venném észre és egyet sem láttam volna belőlük a Kék víz mellett, hanem nyugodtan és látszólagos elfogulatlansággal leszállottam lovamról, leültem és így szóltam:

- Siba-bigkkel, a fiatal commansa főnökkel elszívtam a béke és barátság pipáját; szívem el van ragadtatva, hogy annyi idő után és olyan váratlanul viszontláthatom; ha barátok és testvérek találkoznak, a hagyomány szerint üdvözlík egymást, melytől nem térhet el egyetlen harcos sem. Szálljon ki fiatal testvérem a nyeregből és üljön mellém, hogy beszélhessek vele!

Embereinek pillantása mind fenyegetőbb lett; készek voltak arra, hogy rám rontsanak, de ő egy parancsoló kézmozdulattal visszatartotta őket. Láttam az arcán, hogy egy gondolata támadt; mindenesetre az a gondolat, melyet reméltem. Azt mondtam, hogy beszélni óhajtok vele és ő ebbe készséggel belement, hogy kikérdezzen engem; ugyanaz a szándéka volt tehát velem szemben, mint nekem ő vele szemben.

- Old Shatterhandnak igaza van, - szólt. - Főnököknek úgy kell üdvözlölniük egymást, mint híres harcosokhoz illik.

Ezekkel a szavakkal leszállott és leült velem szemben. Mikor ezt meglátták emberei, ők is otthagyták lovaikat és kört akartak alkotni körülöttünk. Ilyeténképpen többen a hátam mögé kerültek volna, amit ki akartam kerülni. Így szóltam tehát, hogy mindnyájan meghallják:

- Akadnak a commancsák fiai között olyan gyávák, kik nem merészkednek Old Shatterhandnak a szemébe nézni? Nem hiszem. Én sem vagyok sohasem olyan udvariatlan, hogy egy bátor harcosnak hátat fordítsak.

Ez használt; úgy telepedtek le, hogy mindegyik a szemem előtt volt. Letettek az azonnali támadásról, mivel engem egyedül láttak és azt hitték, hogy biztosak lehetnek felőlem. Leoldoztam a zsinórról, melyen a nyakamba függött, a békepipát, úgy tettem, mintha meg akarnám tömni és így szóltam:

- Fiatal testvérem, Siba-bigk, szivja el velem a kalumet üdvözetét, hogy megtudja, hogy Old Shatterhand még most is barátja, mint azelőtt.

Erre visszautasítólag emelte fel a kezét és válaszolt:

- Siba-bigk egykor büszke volt, hogy olyan híres testvére van, de most szeretné tudni, hogy Old Shatterhand még igazán a barátja-e?

- Kétkedsz benne? - kérdeztem, látszólag elbámulva.

- Kétkedem.

- Miért?

- Mert megtudtam, hogy Old Shatterhand a commancsák ellensége lett.

- Aki ezt mondta, az vagy hazudott, vagy tévedett.

- Aki mondta, az bizonyítékokkal is szolgált, melyeknek hinnem kellett.

- Hajlandó fiatal testvérem közölni velem ezeket a bizonyítékokat?

- Igen. Nem volt Old Shatterhand a víz mellett, melyet Saskuan-kuinak neveznek?

- De igen.

- Mit kerestél ott?

- Semmit. Utam ott vezetett el. Ott akartam táborozni és reggel tovább lovagolni.

- Tehát nem is csináltál ott semmit?

- De mégis.

- Micsodát?

- Vörös embereket láttam ott, kik elfogtak egy fehér harcost; azt megszabadítottam.

- Micsoda harcosok voltak?

- Később tudtam meg a halványarctól, hogy commancsák voltak.

- Miféle jogod volt megszabadítani azt a halványarcot?

- Ő nem bántotta a commancsákat. Éppen úgy megszabadítottam volna egy commancsát, ha véletlenül halványarcuak kezei közé jutott volna. Old Shatterhand barátja minden jónak és ellensége minden rossznak; nem nézi, hogy milyen színe van annak, aki segítségre szorul.

- De te ezzel a commancsák ellenségességét és bosszuját zuditottad magadra.

- Nem.

- De igen.

- Nem, mert másnap reggel beszéltem a főnökükkel, Vupa-Umugival és szerződést kötöttem vele. Foglyom volt és szabadon engedtem.

- Tudtad, hogy mit akarnak a commancsák ott a Saskuan-kui mellett?

- Honnan tudhattam volna? Nem kérdeztem tőlük. Valószínűleg azért voltak ott, hogy halakat fogjanak.
 - Tudod, hogy hol vannak most?
 - Sejttem.
 - Hol?
 - Nyugat felé vonulhattak a Mistake-Canonhoz, hogy segítségükre siessenek az ottani commancsáknak, kiket, mint hallottam, fehér lovasok fenyegettek.
 - Uff! - kiáltott fel és arcán fensőbbbé mosoly jelent meg. Emberei olyan pillantásokat vetettek reám, melyek azt jelentették, hogy ebben a pillanatban nem lehetek nagyon büszke az eszemre. Majd így folytatta:
 - Voltak veled más emberek is?
 - Néhány halványarc.
 - Hová lovagoltak azok a Saskuan-kuitól?
 - Nyugatra.
 - És te mégis ily messze keletre vagy a Kék víztől. Hogy lehet ez?
 - Hallottam az ellenségeskedésről a fehér katonák és a kommanca harcosok között. Mint fehér embernek, a katonáknak kellett volna segítenem, de mivel a vörös emberek barátja vagyok, ezt azzal akartam kikerülni, hogy kelet felé fordultam.
 - Ujból a Kék vízhez?
- Nagyon fontos lett volna természetesen reá nézve, hogy megtudja, vajjon jártam-e megint ott. Én így feleltem:
- Miért tértem volna oda vissza? A Llanora lovagoltam, hogy meglátogassam fiatal testvéremet, Bloody-Foxot, akit te is ismersz, hiszen akkoriban vendége voltál és elszívtad vele a béke és a barátság pipáját.
 - Magaddal vitted hozzá a halványarcokat, kik veled voltak?
 - És ezt te kérde, aki tudod, hogy Bloody-Foxnak megígértük, hogy nem áruljuk el a titkát? Vihetek akkor idegen embereket hozzá?
 - Hol vannak ők most?
 - Mikor elváltam tőlük, a nagy folyóhoz akartak menni és át az El Pason.
 - Találkoztál Bloody-Fox-szal?
 - Igen.
 - Hol van most?
 - Otthon.
 - Oly hamarosan eljöttél tőle! Nem marasztalta magánál híres testvérét, Old Shatterhandot?
 - Dehogynem. Visszatérek hozzá!
 - Miért hagytad el ma? Hová akartál most lovagolni?
 - Még ezt mondanom kell neked? Már nem tudod, hogy az ő feladata megszabadítani a Llanot a keselyűktől.

- Te segítesz neki?

- Igen, ma éppen úgy, mint akkor, mikor te is velünk voltál. Nos, de most megválasztottam minden kérdésedet és tudod, amit tudni akartál; most azután szóljon a kalumet.

- Várj még!

Én látszólag engedtem kikérdeztetni magam, mint egy gyerek; ő nagyon büszke is volt rá, hogy engem így kivallatott, azt láttam diadalmas pillantásain, melyeket harcosaira vetett. Valószínűleg azt hitte ebben a pillanatban, hogy tényleg egyenrangú velem, mert felkiáltása: „Várj még!” rendkívül parancsolólag hangzott és engem titokban mulattatott az a hang, ahogy folytatta:

- Telek és nyarak elmultak azóta, hogy akkoriban elváltunk egymástól és ilyen hosszú idő alatt megváltoznak az emberek; bölcséből gyerekek lesznek, gyerekek pedig erősek és bölcsék lesznek? Old Shatterhand is gyerek lett.

- Én? Hogy-hogy?

- Ugy engedted kikérdezni magad, mint egy gyerek, akinek még nincs esze, vagy mint egy öregasszony, kinek kiszáradt az agya. A szemeid elsötétedtek és füleid süketek lettek. Nem sejtet, hogy kik vagyunk és mit akarunk.

- Uff, uff! Így beszél egy fiatalember, akivel én egykoron a békepipát szívtam?

- Így beszél egy fiatalember, akiből nagy és híres harcos lett. A kalumetnek nincs már érvénye, mert te nem vagy barátom többé, hanem ellenségem, kit meg kell ölnünk!

- Bizonyítsd be, hogy ellenséged lettem!

- Kiszabadítottad a foglyunkat!

- A tied volt?

- Igen.

- Nem. A szaüni-commandcsák kezei közül szabadítottam ki, te pedig egy más törzshöz tartozol.

- A szaünik testvéreim; az ő ellenségük az én ellenségem is. Nem ismered ezeket, akik itt ülnek előtted?

- Ezek a harcosok nem a te törzsedhez tartoznak?

- Csak huszan közülük. A többi harminc szaüni, akiket láttál a Kék víz mellett. Minden halványarc ellen kiástuk a harci bárdot és te halványarc vagy. Tudod, hogy mi vár rád?

- Tudom.

- Mondd hát meg?

- Valószínűleg újból felülök a lovamra és nyugodtan tovább lovagolok.

- Uff! Tényleg igaz, hogy Old Shatterhandból gyerek lett. Te a foglyunk leszel és a kinzó-cölöpön halsz meg.

- Én sem a foglyotok nem leszek, sem meg nem halok, amikor és ahogyan nektek, hanem amint a nagy Manitousnak tetszik.

Az a nyugalom és elfogulatlanság, mellyel ezeket mondtam, érthetetlen volt előtte és emberei előtt. Én meg se moccantam; egy mozdulatot sem tettem, sem a szökésre, sem a védekezésre; ez meggátolta őket abban, hogy fegyvereikhez nyuljanak. Persze, azt nem vették észre, hogy mindegyiküket élesen és gondosan szemmel tartom.

Majdnem lekicsinylő, vagy pláne résztvevő mosollyal kérdezte a főnök:

- Talán azt hiszed, hogy ellen tudsz nekünk állani?

- Igen, azt hiszem.

- Uff! Te igazán elvesztetted az eszedet. Hát nem látod, hogy ötször tíz bátor harcossal állasz szemben?

- Megszámlálta Old Shatterhand valaha az ellenségeit?

- Ugy tehát a csodafegyveredben bízol?

Egy szempillantás alatt kezemben volt Henry karabélyom, felugrottam, lovam mögé állottam, mely elfedte testemet és felkiáltottam:

- Igen, abban bízom. Aki közületek valamiféle fegyver után nyul, az azonnal golyót kap! Tudjátok, hogy ezzel a puskával szünet nélkül tudok löni!

Minden oly gyorsan történt, hogy mikor ezeket a szavakat kiejtettem, még mindnyájan ültek, mint az előbb. Egyikük hátra nyult, ahol a fegyvere feküdt; de mikor meglátta, hogy puskám csöve rögtön reá irányul, visszakapta a karját. Tudtam, hogy most mi fog következni, tudniillik támadás, de egyelőre még csak szavakkal. Ez volt a szándékom, mert eközben reméltem megtudni azt, amit akartam. Egyikük sem merészkedett elsőnek lenni, ki fegyverhez nyul; ezért volt várható, hogy szavakkal, fenyegetésekkel akarnak rávenni, hogy önként adjam meg magamat.

Ne gondolja senki, hogy túl nagy merészség kellett viselkedésemhez. Ismerem a vöröseket és félelmüket karabélyomtól, azonkívül, természetesen anélkül, hogy észrevették volna, a völgy-szorosba velem szemben levő alacsony párkányt vizsgálgattam, hová Old Surehandot rendeltem apacsaival. Onnan több, mint hetven puskacsó meredt alá, de természetesen csak én láthattam ezt, ki tudtam róla. A puskák tulajdonosai mélyen beásták magukat a homokba, őket tehát nem lehetett látni. A mögöttem levő magaslaton bizonyosan Eutsar-Ko csapata feküdt hasonló készenlétben; hátul balra volt Winnetou és jobbról Old Wabblenak kellett megjelennie az első lövésre, így azután nem volt nehéz olyan elbizakodottnak lenni, amilyenek én mutattam magam.

Amit vártam, bekövetkezett: a fiatal főnök legelőbb is a rábeszéléssel próbálkozott meg.

- Pshaw! - kiáltott fel nagy kacajjal, mely persze kissé kényszeredetten hangzott. - Tudjuk, hogy a te puskád szünet nélkül lő, de ötvenszer mégsem lőhetsz egyszerre. Kettőt, hármat, vagy négyet eltalálsz, de azután elfogunk!

- Kiséreljétek meg!

- Még azt sem kell tennünk. Mi sokkal hatalmasabbak vagyunk és többen, mint gondolnád.

- Pshaw! - mosolyogtam gunyosan, hogy beugrassam a nyilatkozatba, melyet óhajtottam. - ötven emberedtől nem félek, csak jertek ide!

- Mi várhatunk; de mihelyt lősz, védekezni fogunk.

Ahá! Most már nem volt többé szó támadásról, csak védekezésről!

- Ha én eltávozom és mindenki lövök, aki üldöz, egyiketek sem fog merészkedni visszatartani engem!

- És mégsem menekülhetsz el. Mi nem vagyunk magunkra, hanem egy egész seregnek az előcsapatát alkotjuk.

- Pshaw! Ez hazugság!

- Nem hazugság, hanem igaz! - bizonykodott buzgón. - Hová akarnál menekülni?

- Bloody-Foxhoz!

- Hiszen őt akarjuk megtámadni, akkor te is a kezeink közé kerülnél!

- Akkor nyugat felé lovagolok!

- Oda csak egy ut vezet. A Suks-ma-lestavihoz kellene menekülnöd.

- Meg is teszem.

- Ugy Vupa-Umugira bukkansz, aki arról jön.

- Tudom; de csak három nap múlva érkezik.

- Ugy Nale-Masiuv fog el, aki csak félnappal később jön.

- Akkor már sötét van és könnyen sikerülni fog nekem mellettük ellopózkodnom.

- Pshaw!

- Ne neved! A sivatagon túl is van egy nagy sikság, ahol meg kell téged látni. Hogy menekülhetnél el ennyi harcos elől? Ha még nem ment el az eszed, megadod magad nekünk.

- Old Shatterhand? Megadni magát? Kinek? Egy fiúnak, mint te vagy? Egyáltalában fiu vagy te? Nem vagy-e egy kis jajgató leány, aki még az anyja hátára való, nem pedig felnőtt férfiak közé, akik harcosoknak nevezik magukat?

Egy indiánt öregasszonynak nevezni, igen nagy sértés, de még nagyobb az, ha valaki kis leánynak mondja. Siba-bigk dühösen ugrott fel helyéről és rám ordított, persze anélkül, hogy fegyveréhez, vagy késéhez nyult volna.

- Kutya, megöljelek? Csak egy szót kell szólnom és ötven harcos rohan rád!

- Én nekem pedig csak jelt kell adnom és két perc alatt halottak vagytok, ha meg nem adjátok magatokat nekem!

Ezeknél a szavaknál felhúztam puskám kakasát.

- Add meg hát a jelt! - gunyolódott.

- Ne mondd még egyszer, mert megteszem!

- Hát tedd meg, tedd meg! Meglátjuk ki jön segítségére, hogy megöljön, vagy elfogjon minket!

- Mindjárt meglátod. Figyelj ide!

Lövésem eldördült. Erre a szemben levő magaslatról hetvennél több apacs ugrott le harci ordítással; lovaikat odafenn hagyták. Mögöttem megújult az ordítás; balról Winnetou jött csapatával, jobbról pedig Old Wabble vágatott elő az övével. A commancsok megmeredtek, egész mozdulatlanok lettek az ijedségtől.

- Fegyvereztétek le és kötözzétek meg őket! - kiáltá Winnetou.

Földön feküdtek, mielőtt még csak gondolhattak volna is a védekezésre és mindegyiket öt-hat apacs fogta, hogy megkötözze. Alig két perccel Siba-bigk utolsó gunyos fölszólítása után, mindegyik meg volt kötözve, anélkül, hogy csak egyetlen egy apacs is a legkisebb sérülést szenvedte volna. Most természetesen orditozni kezdtek és megkísérelték megszabadulni az elszakíthatatlan szijak nyomásától, de hasztalanul.

- Nos, Sir, jól végeztem a dolgomat? - kérdezte Old Wabble, amint hozzám lépett.

- Igen, - feleltem. - De nem szabad emiatt sokat képzelnie magáról, mert gyerekjáték volt az egész.

- Persze, ha az ember egyszer azt hiszi, hogy egészen hiba nélkül cselekedett, akkor gyerekjáték volt; th'is clear!

Kedvetlenül elfordult.

A völgy most tele volt lovakkal és emberekkel; az előbbieket kipányváltuk, az utóbbiak tábornok vertek. A foglyokat összébbrtolták, hogy szorosan feküdtek egymás mellett. Fiatal főnöküket azonban oly távol vittem tőlük, hogy ne hallhassák, mit beszélek vele. Ez reá való tekintettel történt, mert nem akartam őt boldogtalanná tenni. Ha a megalázások, melyek reá várokoztak, a fülükbe jutott volna, örökre lemondhatott volna főnöki méltóságáról. Tudtam, hogy jelenlegi veresége már így is rossz következményekkel fog járni, még akkor is, ha nem történik nálunk semmi további bántódása.

A gentlemanek között szokásos szabályok szerint persze nagyon nemtelen lett volna visszaadni neki a sértéseket; nekem büszkén kellett volna ezek felől hallgatnom; de itt egészen más volt a helyzet. Arról volt szó, hogy egy fiatal, reményteljes indián lelki életének olyan irányt adjak, mely lehetségessé teszi, hogy egykori alattvalóinak ne legyen durva, vérszomjas harci főnöke, hanem valami jobb. Leültem melléje és félreintettem azokat, akik hozzánk akartak közeledni; jobbnak láttam egyedül maradni vele. Elfordította tőlem arcát és behunyta szemeit.

- Nos, - kérdeztem - még most is azt állítja, fiatal testvérem, hogy olyan híres harcos?

Nem válaszolt, de úgy látszik, nem várta ezt a szelid hangot, mellyel ezt mondtam, mert sötét vonásai kissé felderültek.

- Vagy Siba-bigk még mindig azon a véleményen van, hogy Old Shatterhandot az öreg-asszonyok közé kell sorozni?

Nem mozdult és egy szót sem szólt. Én folytattam:

- Fiatal barátom, apját Tűzcsillagnak hívták; barátja és testvére voltam és ő volt az egyetlen commancca harcos, akit szerettem.

Most félig felnyitotta szempilláit és fürkésző pillantást vetett arcomba, de még mindig nem szólalt meg.

- Tűzcsillag fehér gyilkosok kezei közt halt meg és szívem beteg lett, mikor meghallottam. Megbosszultuk őt a gyilkosokon és a szeretet, melyet iránta éreztem, átszállott a fiára.

Felnyitotta szemeit, megfordította fejét és nyílt tekintettel reám nézett, de még most is hallgatásba burkolózott. Én tovább beszéltem:

- Old Shatterhandnak olyan neve volt, mely felhangzott minden tábornok mellett, Siba-bigk pedig fiucska, kit senki sem ismert. Mégis pártfogásába vette, mert azt óhajtotta, hogy a commanccák fiatal fiából olyan ember legyen, amilyen az apja volt, gyengéd és hű szívé, világos és tiszta fejű és erős öklü. Akkoriban átvezettelek a sivár Llano-estacadon; megsegítettelek ellenségeiddel szemben; Bloody-Fox lakására vezettelek és tanítód voltam azokban a

napokban, melyeket együtt töltöttünk. Ha hozzád beszéltem, úgy tűnt fel neked a hangom, mint a halott apádé és ha kezedet az enyémbé vettem, oly öröm ragyogott arcodon, mintha anyád keze lenne. Akkoriban szeretted engem.

- Uff, uff! - szólalt meg halkan és szemei nedvesen csillogtak.

- Akkor megtöltöttem kalumetemet és elszívtam veled a béke és a testvériség pipáját; én voltam az idősebb, te a fiatalabb testvér, mert egy atyánk volt, a jó Manitou, akiről beszéltem neked. Megengedtem, hogy szívémbé és hitembe pillants és azt hittem, hogy beültettem lelkedbe egy kukoricaszemet, melyből lassacskán nagy, bő aratás lesz, mert szíved termékeny talaj volt és ezerszeres termést ígért.

- Uff, uff, uff! - ismételte megint egészen halkan és fojtottan, mintha erőt venne magán, hogy elfojtsa könnyeit.

- Mi lett ebből a kukoricaszemből? Nem talált harmatra és napsugárra és hitványul elszáradt, elaszott.

- Aga, aga (nem, nem)! - bizonykodott, végre kimondva egy szót, miközben a lelkiismeret, vagy a szégyen folytán elfordította tőlem arcát.

- Uvé, uvé (igen, igen)! - állítottam - úgy van, ahogy mondom. Mi lett az én fiatal barátomból és testvéremből? Egy hálátlan ellenfél, ellenség, mely kigunyol és az életemre tör. Ez szomorú, nagyon szomorú egy fiatal harcosnál, aki csak a prairie kegyetlen törvényét ismeri; még sokkal, sokkal szomorubb azonban egy ifjútól, ki szeretett egy keresztényt és megismerte általa a nagy, jó Manitout. Mikor az előbb szidalmaztad és kigunyoltad Old Shatterhandot, nem sértettél meg engem; de nagyon fáj a szívemnek, hogy elfelejtetted tanításaimat és olyan ember lettél, kinek soha sem nyújthatom többé a kezemet. Ki a hibás benne?

- Nale-Masiuv és a többi főnök, - felelte, újból felém fordulva. - Elbeszéltem nekik mindent, amit tőled hallottam; erre kikacagtak és azt mondták, hogy Old Shatterhand elvesztette az eszét és priest (lelkész) lett belőle.

- Fiatal testvérem, szeretnék priest, a te priested lenni. Szégyelted tehát magad Old Shatterhand miatt?

- Uvé, uvé (igen, igen) - bólintott.

- Akkor most nekem kellene szégyenkeznem miattad; de én nem teszem, hanem sajnállak. A főnökeiteket, varázslóitokat és mindazokat, kik a nagy, a jó Manitou akarata szerint cselekszenek, a cselekedeteiken lehet megismerni és megkülönböztetni. Mit tettetek volna velem, ha a kezeitek közé kerülök?

- A kinzócölöpre kötöttünk volna.

- Pedig nem tettem nektek semmi rosszat. Ti azonban az életemre törtetek. Mit gondolsz, mi fog most veled és azokkal történni, akiket elfogtunk?

Félig felágaskodott kötelékeiben, mereven arcomba nézett és mohón megkérdezte:

- Mondd meg magad, hogy fogtok bosszút állani?

- Bosszút? Egy keresztény soha sem bosszulja meg magát életében, az tudja, hogy a nagy és igazságos Manitou mindig úgy fizeti meg az emberek tetteit, ahogyan, megérdemlik. Néhány napig foglyunk leszel, azután visszanyered szabadságodat.

- Nem fogtok megölni, megkínózni?

- Nem.

- Megfenyíteni és megsebesíteni?

- Nem. Megbocsátunk neked.

Elnyújtott sóhajjal visszahanyatlott, de azután gyorsan és villámló szemekkel megkérdezte:

- Azt hiszi talán Old Shatterhand, hogy a fájdalmaktól való félelmemben kérdezősködtem így?

- Nem. Tudom, hogy te megveted a fájdalmaikat, mellyel testedet illetik. A lelki fájdalmak parancsolták neked, hogy feltedd ezt a kérdést, így van-e ez, vagy nincs így?

- Old Shatterhandnak igaza van.

- És még valamit akarok mondani fiatal barátomnak; persze nem tudom, hogy meg fogsz-e érteni. Előbb azt hitted, hogy nagy bölcsen kikérdeztél; de én már előzőleg tudtam mindent, mert kikémleltem e száuniket a Kék víz mellett, meg Nale-Masiuv vöröseit is; a feleleteimben, melyeket neked adtam, anélkül, hogy sejtetted volna, kérdések voltak elrejtve, melyeket te öntudatlanul megválaszoltál. Nem te kérdeztél ki engem, hanem én téged. Te oly büszke voltál és oly biztos a dolgodról, mégis elárultad nekem, hogy Vupa-Umugi holnap este érkezik és Nale-Masiuv félnapal később. Hogy lehet ezt megmagyarázni?

- Nem tudom; én nem akartam elárulni semmit.

- De én tudom. Te szégyenkeztél ugyan Old Shatterhand és a tanítása miatt, de mindkettő még a lelkedben élt, anélkül, hogy sejtetted volna. Mikor azután előtted állottam, a te szemedben, mint legyőzött és valóban tényleg mint győztes, fellázadt a szived saját magad ellen és olyan dolgokat mondatott veled, melyet el kellett volna hallgatnod. Megértetted ezt?

- Nem egészen, de gondolkozni fogok felette. Mi fog velem történni, ha a többi főnökök megtudják, hogy én mindent elárultam!

- Nem árultál el semmit, mert én már előbb tudtam mindent. Közel feküdtem a tanácstüzhöz, mikor Vupa-Umugi megbeszélte az öreg harcosokkal a támadást Bloody-Fox ellen és ott voltam, mikor Nale-Masiuv két követe jött és a folyó mellett közölték az örökkel küldetésük célját. A felderítőket is kihallgattam, kiket Vupa-Umugi a Kis erdőbe küldött. Sőt Winnetou már régen tudta, hogy Bloody-Foxot meg akarjátok támadni és gyorsan a Llanoba lovagolt, hogy segítségére siessen.

- Uff, uff, Winnetou! Azért látom itt őt annyi apacs harcossal!

- Hogy ne tégy magadnak szemrehányást, még azt is tudatom veled, hogy tudjuk, miszerint a fehér katonákat a Llanoba akarjátok csalogatni és a póznákkal, melyeket ma tüztetek ki, a halálba kergetni. Teneked kellett leverni a póznákat; azután jön Vupa-Umugi az ő százötven harcosával, őt követik a katonák és végül jelenik meg Nale-Masiuv, ki elküldött wigwamjához újabb száz ember után.

- Uff, uff! Vagy sokkal, sokkal okosabb emberek vagytok, mint mi, vagy Manitou jobban szeret titeket, mint minket és ellenünk a ti pártotokra állott!

- Manitou minden embert egyformán szeret, a vöröseket éppen úgy, mint a fehéreket; de aki engedelmeskedik neki és akarata szerint cselekszik, azt megvédelmezi minden veszélyben és bölcsességet meg észt ad neki, hogy legyőzhesse minden ellenségét. Mi el fogjuk fogni a commancsák összes harcosait.

- Elhiszem; elhiszem; érzem a hangodból! Mit fogtok azután annyi fogollyal csinálni?

- Figyelmeztetjük őket a jóra, azután visszaadjuk nekik a szabadságukat.

- Jóllehet a ti ellenségeitek?

- A kereszténynek lehet ellensége, de ő maga sohasem ellenség. Bosszuja megbocsájtásban áll.

Elfordította fejét, mintegy belső kin hatása alatt és mélyen, nagyot sóhajtvá így vélekedett:

- Ilyenek csak halványarcok lehetnek, vörös harcos azonban nem lehet és nem szabad lennie!

- Tévedsz. Éppen a legbátrabb és leghíresebb vörös harcos ugyanilyen, mint ahogy most tőlem hallottad.

- Kire gondolsz?

- Kire másra, mint Winnetoura?

- Legmegátalkodottabb ellenségeinknek, az apacsoknak főnökére!

- Miért nevezitek ellenségeiteknek? Ők támadtak meg titeket, vagy pedig ti voltatok, kik kiástátok a harci bárdot? Mindig ti voltatok a támadó fél és mégis tegnap este is azt mondta Winnetou, hogy lehetőleg egyetlen commansa vérének sem szabad kiontani! A vörös embereknek és népeknek el kell pusztulniuk, mert szüntelenül marakodnak egymás között; az ő Manitoujok a vér és bosszu Manitouja, aki még az örök vadászmezőkön sem nyújt nekik békét, csak vég nélküli csatát és harcot. A mi Manitouunk pedig olyan parancsolatot szabott élénk, mely mindenkit, ki hisz benne, már itt a földön boldoggá tesz, a halál után pedig örökre üdvözt.

- Nem mondaná meg nekem, Old Shatterhand, ezt a parancsolatot?

- Így hangzik: ne tiszteljünk mást, csak őt és szeressünk minden embert, mint önmagunkat, legyenek ezek barátaink, vagy ellenségeink.

- Ellenségeinket is? - kérdé és tágra nyitott, bámuló szemekkel nézett rám.

- Igen, ellenségeinket is.

- Mint önmagunkat?

- Mint önmagunkat.

- Ugy szeressek tehát én egy apacsot, aki az életemre tört, mint az apámat szerettem, vagy ahogy saját magamat szeretem?

- Igen. Csak egyetlenegy nagy szeretet van mely, ha valódi, nem oszolhatik szét egyes nagyobb, vagy kisebb részekre.

- Akkor csak a halványarcok azok, kik úgy tudnak szeretni; egy vörös harcosnak azonban sohasem lehetséges, hogy szeresse egyik ellenségét, sőt az ellenségeit.

- Gondolj Winnetoura! Halálos ellenségek voltunk és testvérek lettünk, kik bármikor készek reá életünket áldozni egymásért. Ti ellenségei vagytok és mégis megbocsájtja nektek, hogy az ő és övéi életére törtök. Visszaadja nektek, halálos ellenségeinek a szabadságát, jóllehet tudja, hogy ennek dacára nem fogjátok kevésbé gyűlölni. Mily gyakran voltam jelen, mikor legyőzte ellenségét, ki meg akarta őt ölni; élete az ő kezében volt; elvehette volna tőle, de ő mindig megkegyelmezett. Ezért becsülik és lett híres, ahol csak ismerik a nevét és ezért állithatom, hogy egy vörös harcosnak is igenis lehetséges megbocsájtani ellenségének és vele szemben jótéteményt és szeretetet mutatni. Szeretném, ha fiatal testvérem olyan tudna lenni, mint Winnetou!

Megbilincselte kezeit homlokára tette, hosszú, hosszú ideig hallgatott, majd megkért engem:

- Old Shatterhand menjen és hagyjon engem egyedül! Beszélni akarok magammal; meg akarom látni, tudnék-e olyan lenni, mint Winnetou, a nagy apacsfőnök.

Engedtem felszólításának és elmentem, jól tudva, hogy lelki harccal hagytam őt vissza. Miért neveztem meg neki követendő például csak Winnetout, egy embert, egy indiánt? Nem akadt volna magasabb eszménykép? Miért nem említettem meg neki a legmagasabbat, a legszen-
tebbet? Mert az hamarosan érthetetlen, megfoghatatlan lett volna neki; hiszen már Winnetou is tulsok volt neki; pedig ezt maga előtt látta és a nemességnek, meg a szeretetnek száz vonását ismerte életéből! A szellemi táplálékkal is óvatossá kell lenni. Mindenesetre megint előkapartam az eltűnt „kukoricaszemet” a terméketlen talajból és megmutatta az eredmény, hogy ettől a naptól kezdve éledni kezdett.

Láttam, hogy Winnetou együtt ül, tanácskozva Eutsar-Koval, meg a fehérekkel, tehát hozzá-
juk mentem. Azonnal észrevettem, hogy Winnetou hallgaton ül a többiek mellett, mert ha én vele voltam, nem szokta más embereknek kifejtetni a véleményét én előttem.

- Jó, hogy jön, Mr. Shatterhand, - szólított meg Old Wabble. - Hiszen meg kell beszélnünk, hogy mi történjék.

- Még nem beszélték meg, Sir? - kérdeztem.

- Beszéltünk persze erre, meg arra, de sehogy sem sikerül megállapodnunk.

- Ez csodálatos! Mindazok után, amit most tudunk, kétség sem férhet hozzá, hogy mit kell tennünk.

- Ugy? Sajátságos, hogy önnél soha sincsenek kételyek. Csak az a kérdés, hogy Winnetou is egy véleményen van-e önnel?

Erre az apacs az ő szokott modorában jelentette ki:

- Shatterhand testvérem terve jó. Keresztül fogjuk vinni.

- Szép! De előbb hallanunk is kell, mert amit az ember nem hall, azt nem is tudhatja; th's clear! Beszéljen tehát, Mr. Shatterhand! Mikor indulunk el innen?

- Azonnal, - feleltem.

- Hová? Az oázishoz?

- Igen, de nem mindannyian; megfogunk oszlani.

- Ah! Hogy-hogy?

- A kitűzött póznákat, melyek a helyes utat mutatják az oázis felé, hamarosan el kell távolítani és abban az irányban kell a homokba verni, amelyről Bloody-Fox beszélt.

- Ki fogja ezt csinálni? Szeretnék én is velük tartani.

- Az nem lehet; természetesen csak indiánok végezhetik.

- Miért? Semmi okát sem tudom adni.

- Ez egyáltalában nem is szükséges. Sir, csak én tudjam. Azok, kik ezt a feladatot végzik, természetesen számtalan nyomot fognak hátrahagyni és ezeknek indiánnymoknak kell lenniök, hogy Vupa-Umugi az ő commancsái nyomának tartsa, ha jön.

- Ah, nagyszerű! Ezt belátom.

- Nem szabad sem több, sem kevesebb embernek lenni, mint ahány commancsát itt elfogtunk. Ezért Winnetou azonnal el fog indulni a Gutes-nontin-Khai felé ötven apaccsal és a még meglevő póznákkal, hogy elvégezzék ezt a munkát.

Alig mondtam ki ezt, a főnök máris felállott és megkérdezte:

- Van testvéremnek még valami mondanivalója a részemre? Menni akarok.

- Még csak egy megjegyzést: Mivel nem ismered a kaktuszmezőt, ahová a commancsákat akarjuk csalogatni, a póznákat délkeleti irányba kell felállítanod. Majd utánad küldöm Bloody-Foxot, aki pontosabban fog vezetni. Ez minden, amit mondani kellett.

Hosszabb, behatóbb megbeszélésre közöttünk nem volt szükség, öt perccel később már vágatott apacsaival kifelé a völgyből a „Száz fa” felé.

- Micsoda fickó! - bámulta meg az öreg Wabble. - Ennek nem kellenek órák hosszáig tartó magyarázatok, hogy tudja, miképpen kell hozzákezdenie valamihez! Micsoda utasítást fog most nekünk adni, Mr. Shatterhand?

- Semmifélét. Mi egyenesen az oázishoz lovagolunk.

- És azután?

- Azután addig maradnak ott a foglyok őrizetére, míg hirt nem kapnak tőlem.

- Öntől? Ön tehát nem marad velünk?

- Nem. Nekem is a Száz fához kell mennem, hogy onnan figyeljem meg a commancsák megérkezését.

- Egyedül?

- Mr. Surehand fog elkísérni.

- Nem mehetnék én is önökkel? Megigérem, hogy semmi esetre sem lövök bakot!

Nem volt kedvem magammal vinni ismert hebehurgyasága miatt, de addig hizelkedett, míg végre beleegyeztem:

- Nos, jól van, lovagoljon velünk! De ha egyetlen egy hibát is csinál, örökre elválunk. Mit fog azonban addig kezdeni hatalmas mexikói sarkantuival?

- A sarkantuimmal? Talán ne hagyjam őket a lábamon?

- Nem bizony.

- De miért?

- Mert nekünk is indián lányomokat kell hátrahagynunk, nehogy felkeltsük a commancsák gyanúját! Csizmáinkat tehát mokaszinnal fogjuk felcserélni.

- Honnan vesszük?

- A foglyoktól; ők majd lesznek olyan szivesek és kisegitenek.

- Hm! Ez nehezen fog menni! Persze ön a piskóta lábacskáival mindenesetre fog találni megfelelőket; de nézze csak meg az én medvetalpaimat!

Az igaz, hogy olyan lábai voltak, melyek még tul magas alakjához mérten is nagyok voltak és hatalmas lábbelijeik valóságos hétmérföldes csizmák voltak.

Itt volt az ideje az indulásnak; én tehát megmondtam, hogy ültessék a commancsákat lóra és kötözzék őket oda szijaikkal; ők beletörődtek, mert belátták, hogy a vonakodás a legnagyobb ostobaság lett volna. Fiatal vezérükkel azonban nem akartam ugyanugy bánni; ennek folytán így szóltam hozzá:

- A szívemet adtam fiatal vörös testvéremnek, Siba-bigknek és rosszul esnék nekem, hogy őt éppen úgy meg kellene kötni, mint embereit. Ha megengedem, hogy szabadon lovagoljon velünk, meg fogja kísérelni a szökést?

- A kezeidben vagyok, - felelte.

- Ez nem az a válasz, amit én várok.

- Nem elég, ha azt mondom, hogy a kezeidben vagyok?

- Nem. Hogy a foglyom vagy, azt anélkül is tudom, hogy neked szavakkal kellene elismerned. De én azt akarom tudni, hogy fogsz-e kísérletet tenni arra, hogy megszabadulj fogságodból, ha nem kötöttem meg.

- Erre a kérdésre nagyon nehéz felelni!

- Tudom.

- El fogjátok fogni az összes commancsa harcosokat; de ha nekem sikerülne megszabadulni és őket figyelmeztetni, egyetlen egy sem kerülne a hatalmatokba.

- Ez a te nézeted, de nem az enyém.

- Kötelességem megkísérelni a szökést.

- Ezek a szavak meggyőznek róla, hogy nemcsak derék harcos vagy, hanem őszinte, becsületes ember. És mindamellett nem foglak elkínozni szijakkal.

- Uff! - kiáltott fel elbámulva.

- Ugy van, nem foglak megkötöztetni.

- Akkor megszököm!

- Pshaw! Még ha ketten egyedül lennénk is, akkor sem menekülhetnél el; de látod, hány lovas van velem. Különben is olyasmit veszek igénybe, ami jobban hozzánk köt téged minden bilincsnél.

- Micsodát?

- Elveszem a varázsszeredet.

- Uff, uff! - kiáltott.

- Igen, ezt teszem. Az első szökési kísérletnél minden fegyver reád szegződik és, ha ami egyáltalában nem lehetséges, egyetlen golyó sem találna, a következő pillanatban kétszáznál több üldöző lenne a nyomodban. És ha egyikük sem fogna el, ami ismét elképzelhetetlen, akkor megsemmisíteném a varázsszeredet és ezzel a lelkedet.

Lehajtotta a fejét és megadásteljes „Uff”-ot hallatott; egy mozdulatot sem tett, hogy megátolja, mikor elvettem a varázsszerét és a nyakamba akasztottam. A legnagyobb fáradságot vette magának, hogy eltitkolja gondolatait, de engem nem tudott megcsalni. Felcsillant a kedve, ha csak egy rövidke pillanatra is, ami azt árulta el nekem, hogy mindent kockára tesz, még varázsszerének elvesztét is, csak hogy visszanyerje szabadságát. Lett volna tehát reá okom, hogy megkötöztessem, de nem tettem, mert tudni akartam, miért mondana le minden

világnézet ellenére a varázsszeréről is, csak hogy szabad lehessen. Egykori tanításaim olyan mély gyökeret vertek volna lelkében, hogy képesek lennének megingatni pogány felfogását az örök vadászmezőkről? Mert ha a varázsszer elvesztette hatalmát felette, akkor lehetetlenség, hogy hinne egy ilyen tulvilági életben a halál után; ez bizonyos. Hogy ebben a tekintetben próbára tehessem, nem kötöttem tehát meg, de egyébként gondoskodtam arról, hogy ne sikerüljön szökése.

A legjobb ut és mód megakadályozni, vagy ártalmatlanná tenni, amit más akar, ha az ember azt saját maga idézi elő; akkor az ember úr a viszonyok felett és idejekorán megteheti az óvintézkedéseket. Hogy biztos lehessenek a fiatal főnökről, egy bizonyos pillanatban lehetőség szerint meg kellett könnyíteni a szökését. Ha belemegy ebbe a csapdába, úgy gyorsan megfoghatom, akár a macska az egeret, mellyel játszik.

Mikor elindultunk, eleinte egészen egyedül lovagoltam hátul és anélkül, hogy a főnök észre vette volna, lassómat készenlétben hurkoltam a vállamra, úgy, hogy csak egy gyors rántásra volt szükségem, ha dobásra készen a kezembe akartam venni. Majd mint vezető előre lovagoltam és őt magam mellé hívtam. Olyan módon társalogtam vele, mintha egyáltalában nem vigyáznék reá, azután, mikor sötétedni kezdett, mind jobban hátra maradtam vele, míg csak a menet eleje helyett annak végére nem kerültünk. Az alkonyat gyorsan teljesen sötét estévé változott. Siba-bigk a jobb oldalamon lovagolt. Ugy tettem, mintha valami nem lenne rendben a nyergemen, megállítottam a lovamat és anélkül, hogy leszállanék, lehajoltam baloldalt. Utolsók voltunk a menetben; hátat fordítottam neki. Ha most nem menekül, akkor egyáltalában nincs is szökési szándéka. Feszült kíváncsisággal markoltam meg jobb kezemmel a lassót. Ugy van! Homokcsikorgás, mint egy lónak a patája alatt, melyet hátsó lábain megfordítanak... gyorsan felemelkedtem a nyeregben és megfordultam. Ott vágatott visszafelé az uton, amerről jöttünk, de abban a pillanatban én is megfordítottam a lovamat és utána száguldottam. Feketémnek nem hiába volt Hatatitla a neve, ami villámot jelent. Siba-bigk lovát mindenképpen, de főleg gyorsaságban jóval tulszárnyalta. Nem telt el egyetlen perc sem, máris oly közel voltam a szökevényhez, hogy lasszómnak el kellett érnie.

- Megállj! - kiáltottam oda neki.

- Uff, uff! - válaszolt éles hangon, mely annyit akart jelenteni, hogy nem, eszébe sem jut.

Erre lasszóm előre repült; a hurok köréje csavarodott és két karját testéhez szorította. Megállítottam feketémet és a rántás, melyet a lasszó ezáltal kapott, lerántotta az indiánt a lóról. Leugrottam és melléje térdeltem. Mozdulatlanul feküdt.

- Életben van még fiatal testvérem? - kérdeztem, mert könnyen lehetséges lett volna, hogy nyakát töri. A lasszóval való megfogásnál ilyen balesetek gyakran előfordulnak.

Nem felelt.

- Ha Siba-bigk nem felel, mint hullát fogom a lóra szíjazni. Ha azután fájnak a tagjai, saját-magának tulajdoníthatja, - figyelmeztettem.

- Élek, - válaszolt most.

- Megsérültél valahol?

- Nem.

- Ugy hívd ide a lovadat!

Mikor ugyanis lezuhant a nyeregből, lova még egy darabig tovább futott. Siba-bigk éleset fütttyentett s erre lova visszajött.

- Most össze fogom kötni fiatal testvérem kezeit; ő maga a hibás, hogy meg kell ezt tennem!

Még a földön feküdt. A lasszó hurka karjait testéhez szorította. Segitettem neki felállani, összekötöttem kezeit és megparancsoltam neki, hogy szálljon lóra. Mikor ezt megtette, a ló hasa alatt összeszijaztam a lábait, majd összekötöttem kantárját az enyémmel. Ezáltal lova az én hatalmamban volt és ő nem eshetett le. Miután az összegöngyölt lasszómat újból vállamra vettem, én is felültem és a fogollyal vágóban csapatunk után lovagoltam.

Társaink állva maradtak, mert észrevették, hogy hiányzunk. Old Surehand, Wabble, Parker, Hawle és Entsar-Ko elénk jöttek.

- Hála Istennek, csak hogy itt vannak! - kiáltott fel a cowboyok öreg királya. - Ugyan hol bujkált, Mr. Shatterhand?

- Egy kis kiruccanást rendeztünk, - feleltem.

- A vörös talán el akart illanni?

- Igen.

- Na tessék! nem mondtam, hogy ezek a fickók nem érnek semmit? Az ilyen fickókat nem szabad kesztyűs kézzel kezelni, mint Ön szokta. Remélhetőleg most már meg van kötözve?

- Teljesen az Ön kívánsága szerint, Mr. Cutter.

- Miért mondja ezt olyan gunyosan, Sir?

- Mert már azelőtt is meg volt kötözve.

- Ez ujság előttem. Semmit sem láttam belőle.

- Hogy szijakkal van-e megkötözve, vagy az én szemeim vigyáznak rá, az teljesen egy és ugyanaz.

- Ugy? Na, ha az Ön szemei szijak, ne engedje tulságosan lelógni őket, mert a lovak legázolhatnák; th'is clear!

Nyugodtan hátramaradhattam volna, mert a szökési kísérlet megismétlése most már tökéletesen ki volt zárva, mégis újból az élre mentem, mert az én vezetésem nélkül a többiek eltévesztették volna az utat. Siba-bigk sem támadhatta volna meg az oázist, még ha nem is esett volna a kezeink közé, mert lehetetlen volt, hogy megtalálta volna az új átjárót a kaktuszon keresztül. Ő csak a régimódi ismerte és amit már említettem, ezt Bloody-Fox beültette.

Hat óra után besötétedett. Körülbelül másfél órával később érkeztünk az apacsok táborába, akiknél ott volt „véres róka”. Természetesen nagyon kíváncsi volt, hogy megtudja, milyen eredménnyel jártunk, de a kérdéshez, melyet ebben az irányban hozzánk intézett, önmaga meg is adta a feleletet.

- Uff! Most látom, hogy nem is kell kérdezősködni. Hiszen egész csapat commancsát hoztak magukkal. Tehát összetalálkoztak velük és megkérték őket, hogy jöjjenek Önökkel, Siba-bigk is itt van?

- Yes, - felelte Old Wabble. - Csak nem hozzuk el a vörösöket vezérük nélkül!

- Vannak halottak, vagy sebesültek? Védekeztek?

- Eszükbe sem jutott. Egynek sem lett lyukas a bőre. Olyan takarosan ment minden, mint az iskolában, mikor a gyerekek glédába állanak. Elmesélem Önnek, ha érdekli. Legelőbb is azonban menjünk a vízhez, hogy megittassuk a lovakat. Az a legfontosabb, aminek meg kell történni.

Igaza volt. Leszállottam és feloldottam Siba-bigket.

- Ha vörös testvérem azt képzelte, hogy meg tudja támadni Bloody-Foxot, akkor alaposan tévedett; a vidék egészen megváltozott, mióta először itt járt. Mivel szökés gyanujában állasz, nem szabad látnod a helyes utat.

Levettem a lóról, bekötöttem a szemét és karon fogtam, hogy a kaktuszok között a kunyhóba vezessem. A fehérek és Eutsar-Ko követtek. A foglyokat azonnal átadtuk az apacsoknak őrzésre; lovaikat is bevittük, hogy megittassuk.

Eredetileg az volt a szándékom, hogy nemcsak az ellenséges commancsáknak, hanem az apacsoknak is megtiltsam a bemenetet az oázis belsejébe; mindig a legjobb, ha senki sem ismeri meg teljesen ezt a telepet; de ezt a lovak kikerülhetetlen itatása lehetetlenné tette. Mikor háromszáz lovat és ugyanannyi embert vízzel kell ellátni, lehetetlenség a forrást titokban tartani.

Mig a többiek odakünn foglaltak helyet az asztalnál, Siba-bigket a ház belsejébe vezettem, hol megkötöttem.

- Testvérem csak magának tulajdoníthatja, hogy ezt kell tennem, - szóltam. - Ha szavát adta volna, hogy nem szökök meg, akkor most szabadon járhatna.

- Nem adhattam szavamat, - válaszolt, - én a commancsok főnöke vagyok és miután harcosaink veszedelemben vannak, kötelességem megszökni, mihelyt ez lehetséges.

- Ez a lehetőség nem fog bekövetkezni!

- Az előbb meg volt!

- Nem!

- Ha fehér testvérem lova nem lett volna gyorsabb, mint az enyém, elmenekülhettem volna.

- Igazán azt hitted?

- Igen.

- Akkor élesebb elméjűnek tartottalak, mint amilyen vagy. Mi először a menet élén voltunk. Miért maradtam azután veled vissza?

- Mert azt hitted, hogy felőlem biztos lehetsz.

- Dehogyan, éppen ellenkezőleg, mert tudom, hogy szökni akarsz. És miért állottam meg, hogy a nyergemen babráljak?

- Mert valami leszakadt róla, vagy félreacsuszott.

- Azt nem, hanem hogy alkalmat adjak neked a szökésre.

- Uff! - kiáltott fel elbámulva. - Old Shatterhand meg akarta akadályozni a szökésemet és mégis alkalmat adott neked hozzá.

- Nem érted meg ezt?

- Ki érthetné ezt meg!

- Mindenki, aki megtanult gondolkodni. Éppen mert meg akartam akadályozni a szökésedet, adtam neked erre alkalmat. Ha olyan pillanatban menekültél volna, mikor nem voltam erre elkészülve, lovam gyorsasága dacára is sikerülhetett volna, mivel sötét volt; elő kellett tehát készülnem reá és ez csak úgy történhetett, ha magam idézem elő az alkalmas pillanatot; akkor annál gyorsabban a nyomodban lehetek.

- Uff, uff!
 - Belátod most már?
 - Belátom, hogy igaz, amit minden vörös és fehér harcos tud; Old Shatterhand eszén nem lehet tuljární, hanem ő jár tul mindenkién.
 - Hm, ahhoz igazán nem kellett sok, hogy valaki ma lefözzön téged. Főnök vagy, de még majdnem gyerek; ha ezt legalább velem szemben meg akarod szívlelni; az csak előnyödre szolgálhat. Örülj, hogy a lovam gyorsabb volt, mint a tied és én ennek folytán lasszómat használtam! Ha nem érhettelek volna oly gyorsan utol, kénytelen lettem volna lelőni téged.
 - Siba-bigk nem fél a haláltól!
 - Azt tudom; de hiszen szökésednek csak az volt a célja, hogy értesítsd a commancsákat. Megtehetted volna ezt, ha lelőlek?
 - Uff, akkor nem!
 - Be kell tehát látnod, hogy te abban a tekintetben is meggondolatlanul cselekedtél. És hogy felejtetted el, hogy nálam van a varázsszered?
 - Nem felejtkeztem meg róla.
 - És mégis meg akartál szökni? Sajátságos! Ha sikerült volna neked a menekülés, ha nem, lelked örökre elveszett volna.
 - Nem!
 - De igen! Aki elveszti a varázsszerét, az másikat kereshet magának és ezzel megmentheti a lelkét. Akitől azonban elveszik a varázsszert és ezt megsemmisítik, annak lelke is megsemmisül és sohasem juthat az örök vadászmezőkre.
 - Old Shatterhand most olyasmit mondott, amit maga sem hisz!
- A szobában égő, házilag készült faggyugyertya gyenge fényénél is láttam, hogy arca öntudatos, sőt mondhatnám fölényes kifejezést öltött. Amit most gondolt, azt így lehetne kifejezni: Most bejött Old Shatterhand az én utcámba! Én így feleltem:
- Az mellékes, hogy én hiszem-e, vagy sem; de te hiszed. Ha egy vörös harcos elveszi ellenségétől a varázsszerét és megőrzi azt, akkor annak lelke szolgálni fog neki az örök vadászmezőkön, kivéve, ha a nagy szellem utat mutat neki, hogy új varázsszereket szerezzen magának. Ha azonban a varázsszert nem őrzik meg, hanem megsemmisítik, akkor ezzel a lelke is megsemmisül örök időkre. Hiszen ez a ti hitetek!
 - De nem az enyém!
 - Nem? - kérdeztem látszólag meglepetve.
 - Nem. Én is hittem ezt, de csak addig, míg nagy testvérem, Old Shatterhand, nem beszélt nekem arról a nagy Manitouról, aki az összes embereket teremtette, aki mindenkit egyformán szeret és akihez minden lélek vissza fog térni. Egyetlen ember sem veheti el a más lelkét. Halál után nincsenek urak és szolgák, sem győztesek és legyőzöttek. A nagy, a jó Manitou ítélőszéke előtt minden lélek egyenlő, örök szeretet és örök béke fog uralkodni, nem lesz sem harc, sem vadászat, sem vérontás. Hol lennének ott a vadászmezők, melyekről varázslóink regélnek?

Mindezt olyan hévvel mondta, mely szóról-szóra fokozódott. Szivemből örültem ennek. Ez volt az, amit meg akartam tudni! A mag, melyet akkoriban elhintettem szívében, tehát mégis kikelt és mély gyökeret vert a durva rögben.

- Persze, ha így gondolkozol, akkor semmiféle varázsszernek nincs értéke te előtted, - szoltam, látszólag cél nélkül.

- Az csak annak a jele, hogy harcos vagyok, semmi egyéb.

- Akkor nincs is célja, hogy megtartsam. Ime, visszaadom.

- A lelkemhez semmi köze, de a harcosi méltóságnak a jelvénye és ezért köszönöm neked, hogy visszaadod!

- Beszéltél már a többi vörös harcosokkal arról, hogy a lélek és a varázsszer két különböző dolog, melyeknek egymáshoz semmi köze?

- Nem.

- Miért nem?

- Mert ugysem hinnék el.

- De hiszen te is hittél nekem!

- Az én szájam nem a tiéd és ha én ugyanazt mondanám, amit te mondtál, az mégsem lenne ugyanaz. Itt marad ma, Old Shatterhand?

Nem volt szabad neki felvilágosítást adnom, tehát megkerültem kérdését és így feleltem:

- Ha itt maradok, ha nem, neked sem, fog semmid sem hiányozni. Mivel szökni akarsz, még ellenségnek kell téged tekintenem; de legalább itt a négy fal között szabadon mozoghatsz.

- Fel fogsz tehát engem oldozni?

- Bob, a néger fogja ezt később megtenni.

- A nigger? Egy nigger érintsen meg engem? Nem tudod, hogy egy vörös harcos tudni sem akar egy niggerről?

- És te nem tudod, hogy a Nagy Manitou teremtett minden embert és mindenkit egyformán szeret, legyenek akár feketék, akár vörösek, akár fehérek?

Zavarodottan pillantott maga elé.

- És mi kifogásod van neked a mi Bobunk ellen? - folytattam. - Ő is velünk volt, mikor téged akkoriban megmentettünk. Neki nem kevésbé vagy hálára kötelezve, mint nekünk. Ő jobb ember, mint amilyen te voltál. Soha nem hazudott emberfiának barátságot; te pedig Bloody-Foxnak az életedet köszönheted, elszívtad vele a béke és barátság pipáját és annak dacára most ide jöttél, hogy őt elkergesd házából és megöld. Mondd meg őszintén, ki áll magasabban ő-e, vagy te?

Nem felelt.

- Hallgatsz; ez elegendő. Gondolkozz kissé magad felett! Hogy ezt zavartalanul megtehesd, most megyek.

Szavaim talán szigorúan hangzottak; de jól gondoltam és reméltem, hogy megteszik a szándékolt hatást. Kimentem és magamhoz intettem a négert. Ismertem és tudtam, hogy megfelel feladatának, csak jól meg kellett neki a dolgot magyarázni. A foglyot szigorúan kellett őrizni, de nem volt szabad kinozni.

- Gyere csak ide, Bob, - mondtam neki. - Valami mondani valóm van.
- Hip! Massa Shatterhand, valamit mondani Masser Bobnak.
- Nagyon fontos!
- Fontos? Oh, oh! Masser Bob nagyon derék gentleman lenni, ha neki fontos dolgokat mondani!
- Büszkeségtől úgy elforgatta a szemeit, hogy csak a fehérje látszott.
- Tudom, hogy te nagyon erős és bátor ember vagy, igaz, öreg Bob?
- Igaz, igaz! Oh, Bob nagyon erős lenni és bátor!
- De ravasz is?
- Nagyon ravasz, nagyon! Olyan ravasz, mint... mint... mint...
- Elgondolkozott, úgy látszott, hogy nem jutott eszébe a ravaszságnak valami kézzel fogható példája; majd boldogan összeütötte a kezeit, mert talált egyet és így folytatta:
- Ravasz, mint a légy, éppen mint a légy!
- Légy? Te a legyet olyan rendkívül ravasz teremtésnek tartod?
- Yes! Óh, óh, légy nagyon ravasz, nagyon! Mindig csak az orr hegyére ülni.
- És ez ravaszság?
- Nagyon nagy ravaszság, mert az orr hegye egészen elől lenni és légy onnan azonnal gyorsan, elrepülhetni.
- Nagyon jó! Hát ezt persze belátom. Egyszóval nekem szükségem van a te erődre, bátorságodra és ügyességedre. Láttad, hogy Siba-bigket bevitettem a szobába?
- Yes, Masser Bob hallgatózni ajtón keresztül és látni, fiatal főnök feküdni a földön és szijakkal erősen összekötözve lenni.
- Helyes! Ő szökni akar, ennek folytán szigoruan kell őrizni. Ez a te dolgod lesz.
- Well! Masser Bob odaülni melléje egész éjjel és egész nap és őt nem veszteni el egyik szeme elől sem!
- Ez nem lesz éppen szükséges. Te majd fel fogod oldani, ha én már elmentem; szabadon járhat-kelhet a szobában; de ki nem szabad mennie.
- Ó ne, nem szabad kimennie! De ha mégis ki akarni menni, mit tenni akkor Masser Bob?
- Semmi esetre sem engeded ki.
- Nem, semmi esetre sem! Ha csak kidugni orrát, Masser Bob ütni reá egyet.
- Azt nem szabad megtenned. Verés a legnagyobb sértés a vörös harcosoknál.
- Erre megzavarodottan vakarta meg a füle tövét és így felelt:
- Óh, hm, óh! Ez rossz, nagyon rossz! Masser Bob őt nem kiengedni és mégsem szabad verni! Masser Bobnak őt kell feloldozni és mégis fogva tartani!
- Igen, - mosolyogtam, - ez nagyon nehéz feladat, de te rátermett ember vagy. Te ravaszabb és furfangosabb vagy, mint a róka; te olyan ravasz vagy, mint a légy az orrhegyen és nem fogsz bakot lőni. Reád bízom ezt a fontos foglyot. Feloldozod, adsz neki enni és inni, de nem szabad kijönni az ajtón, sem az ablakon; verned sem szabad.

- Le sem löni.

- Azt meg éppen nem! Teljesen a te nagy, elismert ravaszságodban bízom!

Elgondolkozott, majd erre a hízélgésre végtelenül boldog mosollyal válaszolt:

- Óh, óh, óh, Masser Bob ravasznak lenni! Bob már tudni, hogy csinálni. Bob most megmondani?

- Nem; nekem nem kell ezt most tudnom; de meg vagyok róla győződve, hogy meg lehetek veled elégedve, ha majd visszatérek.

- Megelégedve, nagyon megelégedve! Masser Bobnak lenni egy gondolata, ami ravasz, nagyon ravasz. Siba-bigk benn lenni, őt feloldozni és mégse nem tudni kijönni, őt sem nem verni, sem le nem löni. Masser Bob ezt nagyon ravaszul csinálni. Massa Shatterhand majd meglátni!

- Jól van, kedves Bob. Nagyon fogok örülni, ha visszatértünkör megdicsérhetlek.

Nagyon jól tudtam, hogy miért bízam éppen reá ennek a fogolynak az őrizetét; nem akartam az apacsoknál hagyni. Éppen úgy meg volt az oka, hogy nem akartam a gondolatot ismerni, mely a négernek támadt; nem akartam ezzel felelősséget vállalni, ami a halványarcuak felfogása szerint talán nem is létezett, de indián fogalmak szerint igen nagy lehetett. Ha a fekete tudtomon kívül olyan valamit csinál a fogollyal, ami megsérti Siba-bigk becsületérzését, úgy ő nem alkalmazhatja reá ugyanazt a mértéket, mintha az én jóváhagyásommal, sőt megbízásomból tenné azt.

Ezután legelőbb is Bloody-Foxhoz mentem, hogy az ő teendőjéről beszéljek vele. Old Surehanddal volt együtt és ezekkel a szavakkal fogadott:

- Hallottam, hogy Winnetouhoz kell lovagolnom és megmutatni neki és apacsainak a helyes irányt. Mikor induljak el innen?

- Még ma este, mihelyt lehetséges.

- És hol találom meg?

- Ezt nem lehet pontosan megmondani, de körülbelül ki lehet számítani. Ő Siba-bigk nyomán halad visszafelé, mely egészen pontosan nyugat felé tart a Száz fáig. Mivel ki kell huznia és magával cipelnie a póznákat, melyekkel a fiatal főnök jelölte meg az utat idáig, több időre van szüksége, mintha megállás nélkül lovagolhatna...

- Ezt a munkát majdnem egész éjjel folytathatja, mert a hold nemsokára feljön, - szakított félbe.

- Mindenesetre és azért gondolom, hogy valószínűleg délfelé érkezik meg a Száz fához.

- Ott a lovakat meg kell itatnia és legalább kis pihenőt tartania.

- Ugy van, de nagyon sokáig nem marad ott; ismerem őt. A fődolog az, hogy a lovak iganak; ami a lófáradást illeti, arra kevesebb tekintettel lesz, mert tudja, hogy azután utközben tetszése szerint kimélheti őket, mert teljesen belátásától függ, hogy megálljon és pihenjen, ahol és amikor jól esik. Azt mondtam neki, hogy a Száz fától pontosan délkelet felé tartson. Tegyük fel, hogy minden kilométer után tűz le egy póznát és ezzel nem siet tulságosan, akkor nem nehéz kiszámítani, melyik ponton lehet majd megtalálni.

- Well; most már tudom, hányadán állok. Van még valami megjegyzése, Mr. Shatterhand?

- Igen. Vupa-Umugi mögötte jön és csak indián nyomokra szabad bukkannia.

- Le kell tehát vetnem csizmáimat és mokassint kell huznom. Mindig van itt néhány pár, most ebben a nagy félrevonultságban kénytelen vagyok készletet tartani.

- Jaj, ha én is kaphatnék egy párt!

- Meg én is, - vágott közbe Old Wabble. - Különben a fogoly commancsáktól kellene elvenni és ami ezeknek a lábain volt, hm!

- Valószínűleg tudok segíteni, mert különböző nagyságúak vannak, miután Bob is hord mokassint. Várjanak egy pillanatot; elhozom őket.

Bement a házba és kihozta az indián cipőket; az első próbánál kiderült, hogy úgy Old Surehand, mint én találtunk nekünk megfelelőt. Felhuzztuk és átadtuk Bobnak csizmáinkat, hogy megőrizze visszatértünkig.

Másképpen állott a dolog Old Wabble-val, kinek méternyi lábai részére Bob nem talált semmi alkalmasat. Kiküldtük őt Entsar-Kaovval együtt a commancsákhoz; talán akad ezek között valaki, kinek hasonlóan kifejlett járószervei vannak.

- Hogy Winnetoura vonatkozólag el ne felejtsem a földolgot: vizre van szüksége, - folytattam a megszakadt beszélgetést. - Szerencsére vannak itt tömlők.

- Igen, - bólintott Fox. - Azonnal megtöltöm őket. De egyedül nem tudom magammal hurcolni; vihetek magammal néhány apacsot?

- Természetesen! De ne tulságosan sokat, különben Vupa-Umugi meglátja, hogy nagyobb csapat lovas van előtte, mint amekkora Siba-bigkkel volt. Most támadt egy gondolatom, mely nagyon valószínűleg súlyos mulasztástól kímél meg, vagy ha ezt nem, megkönnyíti nekünk a commancsok elfogatását. Először csak önnel és Old Wabbleval akartam lovagolni, Mr. Surehand, de most úgy hiszem, hogy jobb lesz, ha ötven-hatvan apacsot viszünk magunkkal.

- Egy felderítő utra? - csodálkozott Old Surehand. - Ilyenkor oly kevesen szokás menni, amennyire csak lehetséges.

- Mindenesetre; de a tervezett felderítő utból esetleg egészen más valami lesz. Amennyire mostanáig a commancsák terveit ismerjük, legelőbb is Vupa-Umugi érkezik meg a Száz fához csapatával. Ez holnap este lesz, amint kikémleltem. Ott fog maradni az éj folyamán, majd tovább lovagol a póznák mentén. Maga mögött csalogatja a fehér lovasságot. Azt nem lehet tudni, hogy ezek mikor követik, de sejteni lehet, mert Siba-bigkből kivettem, hogy Nale-Masiuv egy félnappal később jön, mint Vupa-Umugi, a fehéreket pedig Nale-Masiuv előtt kell várni, hiszen ennek az a feladata, hogy maga előtt hajtsa őket.

- A katonaság tehát valószínűleg holnapután délelőtt fog megérkezni a Száz fához.

- Én is azt hiszem. Ha azután elmentek ezek a fehérek Vupa-Umugi után, megjelenik Nale-Masiuv és üldözi őket. Eddigi szándékunk az volt, hogy engedjük el magunk mellett ezeket az egyes csapatokat és beszorítsuk a nekik állított csapdába...

- És az a legjobb, sőt az egyedüli, amit tehetünk, - vetette közbe Bloody-Fox.

- Sajnos, nem. Rendkívül csodálkozom felette, hogy egyikünknek sem jutott az eszébe, milyen nagy hibát követnénk el ezáltal.

- Hibát? Hogy-hogy?

- Gondolják meg csak, hogy két különálló indiáncsapatot akarnánk imigy bezárni a kaktuszok közé!

- Nos? Mi van ezen meggondolni való?

- Hogy a fehérek a kettő között vannak.
- Ah! Hm!
- Sejtik most már, hogy mit gondolok.
- Well, az igaz! - kiáltott fel Old Surehand. - Ez hiba a tervünkben, oly nagy hiba, hogy alig tudom felfogni, hogyan is lehetett elkövetni!
- Be kellett volna zárunk a vörösekkel a fehéreket is!
- És ezáltal elvesztettük volna a játszmat!
- Ha ezt nem is, Mr. Surehand, de sokkal nehezebb lett volna megnyernünk. A commancsák legyőzték volna a lovasságot és ezzel olyan ütőkártyára tettek volna szert, amit nem lett volna könnyű tulkinálni. Ezért nem lovagolunk mi hárman egyedül, hanem magunkkal viszünk egy csapat apacst. A célját el fogják találni.
- Nagyon könnyű. Ez Nale-Masiuvnak szól?
- Igen. Őt nem is engedjük be a csapdába, hanem elfogjuk már a Száz fánál.
- Pompás gondolat, Sir!
- Igen, pompás, rendkívül pompás, ha nem tulságosan merész - jegyezte meg Bloody-Fox.
- Tul merész? Mennyiben? - kérdeztem.
- Nem mondta az előbb, hogy csak ötven-hatvan apacst akar magával vinni?
- De igen.
- Elég lesz ennyi?
- Azt hiszem.
- Én kételkedem benne. Bocsásson meg, hogy olyan őszinte vagyok és megmondom!
- Pshaw! Nagyon is szükséges, hogy mindnyájan becsületesen megmondjuk a véleményünket.
- Akkor bátorodom figyelmeztetni, hogy Nale-Masiuvnak valószínűleg több mint százötven harcosa lesz.
- Ezt mindenesetre fel kell tételezni.
- És ezeket akarja ön ötven-hatvan apaccsal elfogni?
- Nem. Ez persze több lenne, mint merész, ez nevetséges és végtelenül könnyelmű vállalkozás lenne. Nekem sokkal, de sokkal több emberem lesz.
- Honnan jönnek ezek?
- Ugyan Fox! Olyan nehéz ezt megérteni?
- Hm! Segítsen a nyomra Sir. Igazán nem tudom, honnan jönnének az ön további csapatai!
- És a lovasság?

Meglepetten arcomba nézett, kezével homlokára ütött és felkiáltott:

- Ilyen számár! Valóságos vaksággal vagyok megverve! Természetesen segíteni fognak önnek a fehér lovasok, egészen természetesen! Ilyen buta, mint ebben a pillanatban, még soha sem voltam!

- Meg lehet az a vigasztalása, hogy én is csak néhány perccel ezelőtt jöttem rá erre a gondolatra. Pedig oly közel fekvő volt, hogy egy gyerek is megfoghatta volna. Megmondom Eutsar-Konak, hogy... ni, éppen itt jön!

Az apacsok alvezére Old Wabble társaságában tért vissza; újból kiküldtem, hogy válogassa ki a harcosokat, akik minket kísérsni fognak. A cowboyok öreg királya olyan sajátságos tartással állott meg előttünk, hogy önkéntelenül megkérdeztem:

- Mi baja, Sir? Nincs talán jól?

- Nagyon, nagyon rosszul vagyok! - bólintott.

- Mije fáj?

- Lent, egészen lent! - Ezzel a lábára mutatott.

- Ah! Talán a lábai?

- Yes.

- A mokassinok?...

- Vigye el őket az ördög! - pattant fel dühösen.

- Talált egy párt?

- De milyen párt!

- Elég nagy?

- De milyen nagy! Oly nagy, hogy az embernek szégyellni kell felhuzni! Annak a vörösnek, kitől elvettük, nem is emberi lábai vannak, hanem valóságos medvetalpai!

- Nos és?

- Miért? És még kérdi?

- Természetesen!

- Nincs itt semmi természetes! Egészen magától értetődik, hogy dühöngennem kell!

- Miért kell dühöngenie?

- Thunder-storm, igazán nem látja még be? Dühöngök és egészen magamon kívül vagyok, mert ezek az óriási cipők még mindig nem jók nekem. Nagyon kicsinyek!

- Ez persze roppant szomorú!

- De nem Önnek, hanem nekem, Sir! - ripakodott rám haragosan.

- Ebben egyáltalában nem is kételkedem, Mr. Cutter! - feleltem nevetve.

- Igen, csak nevessen! De tudom, nem nevetne, ha olyan alávalóan érezné magát, mint én!

- Igazán? Hát ez egyszer ön is érzékeny?

- Még pedig mennyire! Hát nem látja, hogy milyen görbén és vigasztalanul állok itt? A nagy lábujjaim úgy meggörbültek, hogy nulláknak lehetne nézni őket.

- Egyenesítse hát ki!

- Nem lehet! Tul rövid a mokasszin. Tudna talán valami szert a fájdalmaim ellen?

- Igen.

- Micsodát? Csak nem csináltathatom nagyobbra a cipőket!

- Azt nem; de lyukakat vághat bele.

- Ah - - - lyukakat - - -?

- Igen.

- Nagyszerű gondolat, egyszerűen nagyszerű! Old Shatterhandé mégis csak a legfurfangosabb koponya, mely valaha vállakon nyugodott! Lyukakat vágni belé! Mindjárt meg is teszem. A nagy lábujjak ugyan ki fognak kandikálni kissé, de az nem baj; megszerzem nekik azt az örömet, hogy gyönyörködjenek egyszer a napsugárban.- Kivette kését és leült, hogy azonnal végrehajtsa az ajánlott műtétet.

Mikor aztán elbucsúztunk Foxtól, Parkertől és Hawleytől és lovainkkal kikergettünk az apacsokhoz, hatvanan állottak közülök készen, hogy elkísérjenek minket.

- Van fehér testvéremnek még valami parancsa számomra? - kérdezte Eutsar-Ko.

- Gondoskodni fogsz arról, hogy az ut mellett, mely az oázisba vezet, mindig álljon néhány őr. Siba-bigket rábízom Bobra, a négerre, hogy ne engedje ki a házból. Szökésen töri a fejét. A fekete nem fogja szem elől veszteni. A sűrű kaktuszon át semmi esetre sem tud elmenekülni a fiatal főnök; az egyetlen utat kell választania, mely itt átvezet és így ezekre az örökre kell bukkannia.

- Mit tegyünk, ha meglátjuk?

- El kell fogni.

- Azt az esetet gondolom, ha védekezik?

- Akkor természetesen erőszakot kell alkalmazni. Amennyire csak lehetséges, kimélni akarom, de semmi esetre sem szabad elszalasztani. Ha nem megy másképen, az életét is el kell venni. Éppen ilyen szigorúan kell ügyelned arra, hogy egyetlen commancsa se szökhessen meg.

Nem volt semmi más intézkedni való és ellovagoltunk, éppen, mikor a hold vékony sarlója megjelent a láthatáron.

Éjjeli lovaglás a holdsugárban elterülő sivatagon! Mennyire szeretném kedves olvasóimat részesíteni azokban a magasztos érzésekben, melyek az ember szívét eközben elárasztják! Csak szabad legyen a szív gondoktól és mindentől, mi szorongatná és nyomná.

Néha azt álmodtam, hogy tudok repülni; van testem, de nincs sulya, sem térfogata és úgy tetszik, mintha tisztán szellemi lényé alakulna, mely szabadon mozoghat bármely irányban, anélkül, hogy bármi is útját állaná a világűrben. Így repültem el magasan a föld felett, messze túl rajta, holdról-holdra, csillagról-csillagra, egyik végtelenségből a másikba és kimondhatatlan gyönyör töltött el. De ez nem a büszkeség gyönyöre volt afelett, hogy én magam vagyok az, aki legyőzte a tért, hanem az az alázatos és bizalomteljes boldogság, hogy mindenható szeretet visz engem mindig tovább és tovább. Ilyenkor a felébredés után sokáig feküdtem behunyt szemekkel, hogy lassacskán térjek magamhoz és belássam, hogy csak álom volt és én tehetetlen rabszolgája vagyok az időnek és térnek.

Bár nem egészen ilyen, de ehhez hasonló, ha az ember könnyűlábu, tüzes paripán repül át a sivatagon. Nincs semmi gátló, mert az egyetlen akadály a talaj, mely eltűnik az ember háta mögött és inkább támpont, mint akadály. A szem sem rajta akad meg, hanem a láthatáron, mely mindig újból születik, mint látható, de meg nem fogható örökkévalóság; felfelé néz, hol az ég ragyogó sugarai között mindig más és más, mindig több és több fény jelenik meg, míg a szem már fel sem tudja fogni őket. És ha kifárad a látóideg ebben a végtelenségben és a

bámulva kimeresztett pillák lezáródtak, a végtelenség folytatódik az ember belsejében; gondolatok révednek, melyek nem öltenek alakot; sejtelmek keletkeznek, melyeket azonban nem lehet egyenként érezni, mert egyetlenegy végtelen hullámot képeznek, melyen az ember mind tovább és tovább lebeg; mind mélyebbre és mélyebbre az áhitatos bámulatba és boldogító bizalomba a megfoghatatlan és mégis mindenütt jelenvaló szeretet, melyet az összes nyelvek minden szó gazdagsága mellett is csak egyetlen szóba lehet összefogni: Isten... Isten... Isten...

Bár adhatna valaki tollat nekem, melyből a megfelelő szavak folynának, hogy leirhassam azt a benyomást, melyet egy ilyen éjféli lovaglás a sivatagban tesz a hívő emberi szívre! Az égbolt ragyogó csillagairól nagy, égi bizonyosság száll le a kedélyre: Az igaz utat választottad és ez ne vétessék el tőled! Aki azonban elvesztette Istenét, az csak homokon, homokon és megint csak homokon lovagol át; nem lát mást, mint homokot; órák és órák hosszat hallja csikorogni lovának patái alatt és amint a szomoru kopárság előtte újból megújul és nem mutat neki mást, mint homokot és megint homokot, úgy bensőjének rejtett mélyében is csak kimondhatatlanul kopár sivatag van, vigasztalan, holt homok, mely nem ad életet egyetlen fűszálnak, egyetlen gyökérnek, ilyen szerencsétlenért nem lehet mást tenni, mint imádkozni.

Valóban? Valóban nem lehet érette mást tenni, mint csak imádkozni?

Anélkül, hogy észrevettem volna, hosszú, hosszú ideig elől lovagoltam és teljesen átadtam magam a csendes, szótlan áhitatnak; kezeimet összekulcsoltam és a kantárt leejtettem. Hirtelen felráztak belőle; az öreg Wabble hangja megszólalt mellettem:

- Mit csinál, Sir? A végén még azt hiszem, hogy imádkozik?

Szavai gunyosan hangzottak; nem válaszoltam.

- Vegye fel a kantárt! - folytatta. - Ha lova vágta közben megbotlanék, kitörhetné Ön a nyakát!

Ugy éreztem magam, mint a szomjazó, kinek ajkától elveszik a poharat, hogy ecetet öntsenek bele.

- Mi köze az én nyakamhoz! - feleltem röviden és bosszusan.

- Tulajdonképpen semmi; ez igaz; de miután most összetartozunk, nem közömbös reám nézve, hogy a következő pillanatban ép vagy kitört nyaka van-e.

- Ne aggódjék miattam, nem töröm ki!

- De egészen úgy nézett ki. Ha az ember ilyen gyorsan tovaszáguld, nem dobja a kantárt a ló nyakába!

- Lovagolni akar megtanítani?

- Eszem ágába sem jut; láttam már, hogy nincs tanítóra szüksége. De amit még nem láttam, az az a lovas, ki összekulcsolt kezekkel lovagol, mintha ima- és sopánkodószékben ülne. Mert Ön most úgy nézett ki, Mr. Shatterhand.

- Ima- és sopánkodószék? Hogy jut ehhez az összeállításhoz?

- Ez a véleményem, Sir.

- Tehát Önnél az imádkozás és sopánkodás egy és ugyanaz a dolog?

- Yes.

- Hallja, ez ostoba tréfa!

- Tréfa? Komolyan mondom!

- Lehetetlen! Melyik ember nevezheti az imádkozást sopánkodásnak!
- Én!
- Arcom egy rándulással feléje fordult. Megkérdeztem:
- Ugyebár már gyakran és sokat imádkozott?
- Nem!
- De mégis hébe-hóba?
- Azt sem.
- Talán bizony soha?
- Soha! - bólintott reá és hangja majdnem büszkén csengett.
- Uram isten, ezt nem hiszem!
- Hogy hiszi-e, vagy sem; az nekem mindegy; de még sohasem imádkoztam.
- De legalább fiatal korában, mint gyermek?
- Akkor sem.
- Hát nem volt önnek apja, ki Istenről beszélt önnek?
- Nem.
- Sem anyja, aki összekulcsolta kezeit?
- Nem.
- Sem testvére, ki megtanította volna egy rövid gyerek imádságra.
- Az sem.
- Milyen szomoru, milyen végtelenül szomoru! Van Istennek ezen a szép világon egyetlen embere, ki elmúlt kilencven éves és ez alatt a hosszú idő alatt egyetlen egyszer sem imádkozott! Ha ezer ember bizonyíthatná is ezt, nem hinném el, bizony, nem hinném, nem hihetném el, Sir.
- Miután én magam mondom, nyugodtan elhiheti.
- Nyugodtan? De én emellett nem vagyok nyugodt, egyáltalában nem!
- Nem látok semmi okot arra, hogy egy ilyen világos és egyszerű dolog, ami reám nézve teljesen közömbös, megzavarhatná az ön nyugalmát!
- Közömbös? Igazán olyan közömbös ez önnek, Mr. Cutter?
- Tökéletesen!
- Rettenetes!
- Pshaw! Nem is sejtettem, hogy ön ilyen imádkozó barát!
- Imádkozó barát? Az nem vagyok, ha ugyanis ezt a szót ön úgy érti, ahogy az istentelenek használják.
- De úgy értem, egészen úgy. De hogy istentelen lennék? Hm!
- Ön az; tudniillik megtagadta az Istent!

- Hallja, ne feszítse a húrt, Mr. Shatterhand! Én gentleman vagyok, nem pedig léha fickó. Mindig azt cselekedtem, amit helyesnek tartottam és szeretném látni, aki engem komolyan istentelennek nevezne!

- Ugy nézzen meg engem!

- Tehát igazán komolyan gondolja?

- A legkomolyabban. Mindig azt cselekedte, amit helyesnek talált, tehát mindig önmaga csinálta a saját törvényeit. Hát nincs olyan törvény, mely az ön akarata felett áll?

- Hm! Az Egyesült Államok törvényei, melyek szerint igazodom.

- Azontul semmi?

- Semmi.

- Nincsenek erkölcsi, vallási, isteni törvények?

- Részemre nincsenek. Születtem; ez tény. Olyannak születtem, amilyen vagyok, ez a második tény. Nem lehetek más, mint amilyen vagyok; ez a harmadik tény. A legkevésbé sem vagyok tehát hibás benne, hogy mi vagyok és mit cselekszem; ez a fő tény. Minden egyéb ostobaság és lári-fári.

- Hallja, Mr. Cutter, az ön logikája mindenben sántít!

- Hagyja csak sántítani, Sir! Belesántikáltam az életbe, anélkül, hogy engedélyt kértek volna erre tőlem és vigyen el engem az ördög, ha a belőle való kisántikálásnál én kérnék erre valakitől engedélyt! Ehhez nincs szükségem sem vallásra, sem Istenre.

Borzasztó volt. Majdnem égnek meredt a hajam és úgy éreztem magam, mintha valaki jégdarabot csusztatna a hátamra. Még néhány perc előtt elgondoltam egy hitetlen ember lovaglását a sivatagon át és ime, a gondolat valósággá lett! Ez az aggastyán, ki nem gondolt arra, hogy milyen közelségben van hozzá a sir, úgy beszélt, hogy az én fülemnek istenkáromlás volt és megborzongatott!

- Ön tehát nem hisz Istenben? - kérdeztem majdnem remegő hangon.

- Nem.

- A megváltásban?

- Benne sem.

- A tulvilági életben?

- Abban sem.

- Az üdvösségben, az, elkárhozásban, mely örökké tart?

- Eszem ágában sincs! Mit használna nekem az efféle hit?

Elszomorodjam az ilyen szavak felett, vagy felháborodjam? Nem tudtam; de valami olyan érzés fogott el, mely kényszerített, hogy lovamról átnyujtsam kezemet a vállára és így szóljak:

- Hallja, Mr. Cutter, úgy érdeklődtem ön iránt, mint nem egyhamar más valaki iránt; de most borzadok öntől! De mégis ön mellett maradok és iparkodni fogok meggyőzni róla, hogy rettenetes tévuton bolyong.

- Mit akar ez jelenteni? Oktatni akar engem?

- Igen.

- Abban, amit ön vallásnak nevez?

- Igen.

- Köszönöm, köszönöm szépen! Ezt ki kellene kérnem magamnak! Már a kísérlet megsértene engem. Hallotta az előbb, hogyan gondolkozom. Szavakkal és oktatással senki se közeledjék hozzám; igen öreg és elég okos vagyok hozzá. Egyik tény a másik után soroltam fel Önnek. Üres szavak semmit sem számitanak előttem, ha még olyan szépen hangzanak is. Elöttem csak tény számít, mint bizonyíték, semmi más.

- Tanult ön valaha hittant?

- Nem.

- Akkor nem is ítélné afelett...

- Hallgasson meg csak néhány percig, Mr. Cutter! Meg vagyok róla győződve, hogy szavaim...

- Csak semmi szavakat! Tény kell nekem! - vágott megint a szavamba.

- Nem fogok sok szót szaporítani, csak egy kérdést akarok feltenni, amely...

- Lári-fári! Egy kérdés nem tény!

Erre már mégis elöntött az epe; egy rándítással megállítottam a lovamat, megragadtam az ő kantárát is, úgy, hogy neki is meg kellett állania és szabad folyást engedtem haragomnak, melyet nem tudtam leküzdeni:

- Tény, tény és megint tény! Ön mindenesetre egyik tény a másik után és nagyon büszkének látszik lenni arra a hamis következtetésre, amellyel ezeket összekötötte. Azt mondja, hogy nincs szüksége sem Istenre, sem vallásra; én pedig azt mondom önnek és kérem hogy jól jegyezze meg a szavaimat: Nehezére fog esni, mint a Szentírás mondja, megnyergelni a tüskét és látni az időt, mikor az Uristen olyan tény állít szembe önnel, melyen szét fog morzsolódní, akár egy gyenge kecske a sziklaparton, ha nem fordult az egyetlen mentséghez, mely az imádságban rejlik. Legyen akkor irgalmas és könyörületes önhöz az, akiben sohasem hitt és kihez sohasem imádkozott!

Magam is megijedtem attól a hangtól, melyen eme szavaim kicsengtek a sivatagban. Ebben a messze síkságban nem lehetett visszhang, mégis úgy tűnt fel nekem, mintha harsogva visszahullana ránk; valószínűleg felindulásom következményeképpen. Ő azonban kurtán felkacagott és így felelt:

- Csodálatos tehetsége van a pásztorkodáshoz, Sir, hogy juhait legeltesse, Sir, de nagyon kérem, ne tekintsen engem birkának! Old Wabble sohasem lesz jámbor báránka; th'is clear!

Mily gyakran mulattatott engem titokban ez a th'is clear; most azonban undorodtam tőle és éreztem, hogy ő maga is teljesen eljátszotta vonzalmamat. Hidegen feleltem:

- Báránka, vagy sem; nem kívánom, hogy eljöjjön valaha a pillanat, amikor oly menthetetlenül veszve látja magát, hogy térden állva fog kérni engem, legyek a pásztora!

- Meghallgatná akkor térden álló esdeklésemet és elvezetne a zöld mezőkre, jámbor uracskám?

- Igen, megtenném, még ha az életemet kellene is kockára tennem. De most gyerünk tovább! Mi végeztünk!

Old Surehand és ennek folytán természetesen az apacsok is állva maradtak. Ujból meg-nógattuk lovainkat. Old Wabble elment tőlem és Old Surehand került helyette mellém, de egyelőre egy szót sem szólt hozzám.

Én mélyen, mélyen... hogy is mondjam? Le voltam hangolva? Nem, ez nem a helyes kifejezés. Szomorú voltam, olyan szomorú, mint ritkán; végtelen, szent részvétet éreztem az öreg iránt, a guny dacára, melyet tőle elszenvedtem! Sem apja, sem anyja, sem fivére, sem nővére! Nem részesült tanításban soha, még csak egyetlen egyszer sem imádkozott! Ez volt a híres „king of the cowboys!” Fenyegetésem egészen önkéntelenül csuszott ki az ajkamon; így kellett beszélnem, nem másképpen. Valami magasabb akarat eszköze voltam? Mikor később ez a fenyegetés majdnem szó szerint beteljesedett, úgy éreztem, mintha én lennék az, aki ezzel a jóslással előidéztem az öregnek borzalmas halálát és sok időbe került, míg elcsendesedtek az önvádak, melyeket e miatt magamnak tettem.

Old Surehand hallgatagon lovagolt mellettem. Mindent hallott és úgy látszott, hogy ezen gondolkodik. Csak hosszabb idő után törte meg a csendet és ezt a kérdést tette fel nekem:

- Megengedi, hogy zavarjam önt, Sir? Látom, hogy magába mélyedt.
- Nagyon örülök, ha felráz ezekből a gondolatokból.
- Tudja, hogy nagyon sokat hallottam beszélni önről; ilyenkor mindig megemlítették azt is, hogy vallásos.
- Vallásos alatt azt értették, hogy mindig hangoztatom, amit gondolok és hiszek?
- Nem, sőt ellenkezőleg.
- Mulattak az én ugynevezett vallásosságomon?
- Soha. Ön inkább tetteiben fejezi ki vallásos nézeteit, semmint szavakban és ez imponál. Egészen olyannak találtam önt, amint képzeltem. Egy szót sem beszélt soha vallásról.
- Ez nem is szükséges!
- Talán mégis!
- Hogy-hogy?
- Mert... hm! Mondja csak, Sir, az ön élete, már ugyanis ez alatt lelki életét értem, mindig teljesen nyugodt és egyenletes volt? Mint gyermek hallotta, hogy van Isten és hitt benne; ezt a hitet nem ingatta meg semmi és most, mint szép gyermeki hit él a szívében? Én így képzelem és azt hiszem, nem tévedek.
- Téved.
- Igazán?
- Igen, téved. Nincs győzelem előzetes harc nélkül. Benső életem szinte nem kevésbé eseménydús volt, mint a külső. A lelki élet folyama sem folyik mindig egyenletes partok között; meg vannak a hullámai, szirtjei és zátonyai; dagálya és apálya.
- Tehát ön is vivódott?
- Sokszor erőm utolsó megfeszítéséig! Ez a küzdelem azonban mindig halálosan komoly volt. Millió szám akadnak emberek, kik leélik életüket anélkül, hogy világosságra törekednének; van-e Isten, vagy nincs, ez nekik mindegy; olyan könnyelműség ez, ami felett sirni lehetne. Az én létemnek azonban az volt a legfőbb, sőt egyetlen célja, hogy eljussak a megismeréshez. Igaz, meg volt az a végtelenül nagy szerencsém, hogy vallásos szüleim voltak. Kedvence

voltam nagyanyámnak, ki kilencvenhat éves korában halt meg; Istenben élt, hozzá vezetett engem is. Csodálatos, boldog gyermeki hit volt ez, telve odaadó szeretettel és bizalommal. Mint fiucska este és reggel és azonkívül is sokszor elmondtam a jó Istennek óhajaimat és kéréseimet. Emlékszem, hogy egyik kis testvérkémnek egyszer nagyon fáj a foga; semmiféle gyógyszer sem használt; én megvigasztaltam; „Paulácska, én most felmegyek a lakószobába és megmondom a jó Istennek, meglátod, hogy mindjárt megszűnik!” Ki fog nevetni. Sir, ha azt állítom, hogy valóban elmúlt a fogfájása?

- Eszem ágába sem jut! Jaj annak, aki nevetni tud ilyesmi felett!

- Sokat beszélhetnék önnek, nagyon sajátos kivánságokról, amelyeket kifejeztem a jó Istennek, - meg vannak az angyalai, ha esetleg emberi alakban is, kik ezeket a kivánságokat teljesítik. Később, mint diák, elkezdtem gondolkozni ezek felett a dolgok felett. Hitetlen tanítóim is voltak, kik istentagadásukat vonzó tanításokba foglalták. Megtanultam héberül, görögül, hogy a Szentírást eredetiben olvashassam. A gyermeki hit eltűnt; a kétely megkezdődött a tudós szócsavarásokkal; a hitelenség nőtt napról-napra, éjszakáról-éjszakára, mert feláldoztam éjszakáimat annak a léha gondolatnak, hogy az igazságot saját eszemmel felismerjem. Micsoda esztelenség! De Isten könyörületes volt az esztelenhez és a tanulmányok útján is ahhoz a felismeréshez vezetett, hogy az a bizonyos jámbor gyermeki hit az egyedül helyes. Későbbi utazásaim alkalmával érintkezésbe jutottam minden elképzelhető imádási forma követőivel. Nem voltam az a keresztény, ki felette érzi magát minden más hitűnek, hanem itt is vizsgálódtam; tanulmányoztam a koránt, a védát, Zarathustrát és Konfucst. Ezek a tanok éppen úgy nem ingathattak meg, mint régebben „nagy bölcselőink” művei, melyek még ma is könyvtáramban ragyognak, mert rendkívül kimélem őket, amennyiben majdnem sohasem veszem a kezembe. Gyermekhitem tehát számos megpróbáltatáson ment át; ezeket teljesen megállotta, tehát kétszeresen megingathatatlanul honol szívemben.

- Az hiszi, hogy ezután is hű marad hozzá?

- A halálig és azon túl is.

Elmélyedő, sürgető komolysággal tette fel kérdését. Sejtteni kezdtem, hogy ez a hatalmas vadász a bensejében is vadászik... az igazság után, amelyet talán még nem ismert meg, vagy amelytől megfosztották. Erre átnyújtotta hozzám kezét és megkért:

- Nyujtson nekem kezet, sir és ígérje meg az üdvösségére, meg annak az öreg nagyanyának az emlékére, aki még ma is drága Ön előtt, hogy teljesen úgy fog válaszolni, ahogy tényleg gondolkozik.

- Itt a kezem; megigérem. Nincs is szükség a hivatkozásra, az én üdvösségemre és annak a kedves öregasszonynak az emlékére, akit egykor viszont fogok látni.

- Van - - Isten?

Elnyújtotta ezt a két szót és mindegyiket külön hangsúlyozta. Igen, ez komoly volt, halálosan komoly. Küzdött, vívódott, őszinte erőfeszítéssel, de még nem jutott el a győzelemig.

- Igen, - feleltem éppen olyan hangsúllyal.

- Ön azt hiszi, hogy viszont fogja látni a nagyanyját; van tehát élet a halál után?

- Igen.

- Bizonyítsa be!

- Bebizonyítottam, amennyiben két tekintélyre hivatkozom, kiknek illetékessége minden kételyen felül áll.

- Kik ezek?

- Az egyik nagyon, nagyon magasan áll, a másik nagyon hétköznapi.

- Nos, kik ezek?

- Isten maga és én.

Lehajtotta fejét és hosszú, hosszú ideig hallgatott.

- Megsértette Önt, hogy vonatkozásba hoztam a legfőbb lénnyel azt a halandót, ki itt lovagol az Ön oldalán? - kérdeztem végül, miután még mindig nem szólt semmit.

- Nem, mert tudom, hogy gondolja. Tehát Isten?

- Igen. Ő szavaiban és tetteiben nyilatkozik. Ki mindkettőnknek készségesen megnyitja szemeit és füleit, az arra a megismerésre fog és kell jönnie, amit az előbb fejeztem ki.

- És Ön?

- Szívem mondatja ezt velem.

- Oly egyszerűen és nyugodtan mondja ezt és mégis valami fenséges lebegi a hangját körül. Bárcsak szólaltatná meg Isten az én szívemet is!

- Kérje reá Istent; meg fogja szólaltatni!

- Valaha eleven volt; azután meghalt!

Oly vágyakozóan, oly szomorúan hangzott ez.

- Egykoron Ön is vallásos volt, Mr. Surehand?

- Igen.

- És elvesztette a hitét?

- Tökéletesen. Ki adja ezt vissza nekem?

- Az, aki a szív érzéseit patakként vezeti; az, aki így mond: Én vagyok az út, az igazság, az élet! Ön küzd és erre az igazságra törekszik. Sir; ezt nem adhatja meg Önnek semmiféle gondolkozás és tanulás; de legyen nyugodt, Sir, egészen váratlanul és hirtelen fog ez Ön előtt felcsillanni, mint egykoron a keleti bölcseknek ama csillag, mely Betlehembe vezette őket. Az Ön Betlehemje nincs is messze innen és a mai naptól; én úgy érzem!

Még egyszer átnyújtotta a kezét és kérlelt:

- Segítsen hozzá, Mr. Shatterhand!

- Én gyenge vagyok ehhez; az igazi segítség Istennél van. Gonosz erők lehettek azok, melyek megfosztották Önt attól, aminek minden ember előtt a legfőbbnek és legszentebbnek kell lennie.

- Ugy van; egyes események megfosztottak mindentől, még a hitemtől is. Egy Isten, ki maga a szeretet, a jószág, az igazságosság, ezt nem engedheti meg; ha mégis megtörténik, nincs Isten.

- Ez a következtetés téves, Sir.

- Nem!

- De igen! Ön most csak a szeretetről, jóságról és igazságosságról beszélt; nem gondol a mindentvallásra? Nem tudom, hogy mi történt és nem is akarok kérdezősködni utána; de mondja meg nekem csak azt egyet, Mr. Surehand: Talán Isten Ön?

- Nem.

- De úgy látszik, hogy annak tartja magát!

- Hogy-hogy?

- Mert merészkedik Istennel vitába szállani; az pedig csak egyenrangúak között lehetséges.

- Uff! - felelte halkán. Úgy látszik, belátta következtetésem helyes voltát.

- Igen, - folytattam, - én megvádolom önt, hogy átlépte hatáskörét, amikor az Uristent és az ő cselekedeteit a birói széke elé állította; ön, a maroknyi por, az ég, föld, csillagok mindenható teremtményét! Gondolja csak meg, hogy micsoda ez. Egy parányi féreg örülete, aki maga elé rendeli számadásra a sást a légürből az ő pöttöm lyukacskája! Ez a hasonlat még mindig nem jelzi kellőképpen a távolságot Isten és ön között! Nyitva állanak ön előtt a Mindenható könyvei, hogy megbírálhassa az ő döntéseit? Nem lehetséges-e az ő akaratának, hogy jótéteménnyé változtassa azt, ami önt most leveri? Nem adhat-e olyan véget azoknak az eseményeknek, melyek az ön gyenge, rövidlátó szemeinek szerencsétlenségnek látszanak, ami önt porba dönti az ő örök bölcsessége előtt? Szabad-e a gyerekeknek így szólani, ha érzi az apa vesszőjét: Jer ide és igazold magad előttem?

- Én... nem... érdemeltem... meg, ezt a vesszőt, - felelte vontatottan, hogy csak mondjon valamit.

- Nem érdemelte meg! - Ön az az ember, aki dönthet a felett? Azt hiszi, ön az egyetlen ember, aki azt hiszi, hogy igazságtalanság történt vele? Nem szenvedtek ezren és tízezren többet, sokkal többet, mint ön? Azt hiszi, hogy például az én életem fenékgig tejfel volt? Mit jelent az, hogy nem érdemelte meg? Én beteges, gyenge gyermeknek születtem, ki még hatéves koromban is a padlón kusztam és nem tudtam még állani sem, nemhogy járni. Megérdemeltem ezt? Nézze, meg most Old Shatterhandot! Fel lehet benne ismerni ezt a gyermeket? Nem vagyok én inkább élő bizonyosága annak a bölcsességnek, mellyel ön vitába szállott? Három ízben voltam már vak és három ízben kellett rajtam műtétet végrehajtani. Megérdemeltem azt? De ki dicsekedhetik ma azzal, Winnetout kivéve, hogy olyan éles szemei vannak, mint Old Shatterhandnak? Sohasem zugolódtam és elégedetlenkedtem, mint ön, hanem bizalommal vártam Uram Istenem döntését felettem és milyen felségesen fejezte be szenvedéseimet! Mint szegény tanuló és később diák, heteken át csak száraz kenyérem volt sóval, mert nem akadt senki, aki rajtam segített volna és a koldulásra büszke voltam. Házi tanítással kellett fenn tartanom magamat és míg más diákok apáik pénzét egészségükkel, sőt gyakran egész jövőjükkel együtt elpazarolták, én télen kidugtam a könyvemet padlásszobácskám ablakából, hogy a holdfényben tanuljam meg leckémet, mert nem volt pénzem fűtésre, világításra. Megérdemeltem ezt? És mégsem maradtam adósa egy fillérrel sem senkinek; csak két hitelezőm volt: az Isten és önmagam. Az Isten, ki tehetséget kölcsönzött, hogy azt kiképezsem és önmagam, ki azt a szigorú követelést támasztottam magammal szemben, hogy egy óráját se hagyjam elmúlni életemnek anélkül, hogy azt kötelességtudón ki ne használjam és gyümölcsöt ne hozzanak. Isten jóságos volt hozzám; nekem azonban sohasem volt olyan szigorú gazdám, mint saját magam. Azután később, utazásaimnak, vándorlásaimnak, vadászataimnak hosszú éveiben gyakran, de milyen gyakran kerültem olyan helyzetbe, amikor feltehettem volna a kérdést: Megérdemeltem-e? De a kimenetel mindig olyan jó és szerencsés volt, hogy hálásan össze kellett kulcsolnom a kezemet és azt mondanom: Nem, ezt nem érdemeltem meg!

Szünetet tartottam. Old Surehand hallgatagon nézett le maga elé és egy szót sem szólt. Én tehát élénken folytattam:

- Talán csodálkozni fog, hogy ilyen hévvel beszéltem, de ha azt hallom, hogy valaki arról beszél, mit érdemelt meg, mit nem, vagy zugolódik a sorsa felett, akkor azzal szemben, hogy ő mit gondol magáról, meg kell mondanom, hogy én mit hiszek magamról: Isten előtt nincsenek sem óhajaim, sem érdemeim, hanem csak kötelességeim iránta; naponta hálát kell neki adnom, hogy megteremtett, hogy ebben a földi életben előkészülhessek a magasabbra.

- Bár én is képes lennék erre! - sóhajtott most fel. - Ön kiküzdötte magát és bensőleg megerősödött. Engem azonban a sors helyről-helyre sodor, belsőleg is elvesztettem a szilárd horgonyt, hazámat és nincs nyugalmam.

- Ott fogja megtalálni a nyugalmat, ahol egyedül található; tagastai Augustus atya mutatja meg önnek, mikor azt mondja: Az ember szíve nyugtalan, míg csak Istenben nem nyugszik! Az a nyugalom, melyet ön keres, feltalálhatatlan, csak Istenben és a szent vallásban. És ha Old Wabble azt mondta azelőtt az ő bűnös elbizakodottságával, hogy a meghaláshoz egyikre sincs szüksége, remélem, hogy ön benne nem mintát, hanem elijesztő példát lát!

- Ne aggódjék, Mr. Shatterhand! Én nem vagyok Isten megtagadója és kigunyolója, csak elvesztettem őt és küzdök, hogy újból megtaláljam.

- Ő megmutatja magát önnek és meg fogja találni.

- Ezt tiszta szivemből remélem. És most hagyjuk ezt, különben túl sok lesz nékem egyszerre! Előbb szigorúan bánt el velem, mikor emlékeztetett semmiségemre, de hálás vagyok érte. Ugy érzem, hogy hálásan meg kellene csókolnom a kezeit, mert egy negyedóra óta megmozdult valami a lelkemben és jóslatszerűen arra int, hogy reménységem teljesülni fog. Ön világot gyújtott, melyet most ugyan még a távoli messzeségben látok; de ne nyuljon hozzá, nehogy újból elaludjék: él bennem a remény, hogy folyton közelebb fog jönni!

Ezek a szavak boldoggá tettek. Valóban megérném azt az örömet, hogy ujjsmutatásom folytán egy lélek helyes irányba jut? Még pedig egy olyan férfiú lelke, mint Old Surehand! Rendkívüli és nagyon szomorú viszonyok lehettek, melyek megfosztották hitétől. Titokban tartotta és nem beszélt róluk. Ez a zárkózottság nem irántam való bizalmatlanságának következménye volt; nem akarta felszakítani sebeit, melyek valószínűleg még ma is véreztek benne. Bár beszélt volna! Természetesen anélkül, hogy tudtam, vagy csak sejtettem volna, abban a helyzetben voltam, hogy szívét megkönnyebbíthettem és őt nyomra vezethettem volna, melyet hosszú, hosszú időn keresett anélkül, hogy felfedezte volna.

Lovaglásom olyan nyugodt, zavartalan folyást vett, hogy nincs rajta semmi említésre méltó. Reggel felé megállottunk, hogy lovainkat kipihentessük és késő délután balkézre tölünk, megláttuk az első póznát és Winnetounak, meg apacsainak nyomára jutottunk, kikhez Bloody-Fox bizonyára már csatlakozott. Ettől a póznától egy kilométerre volt a második pózna és ezeket követve, hamarosan elértük célunkat.

Az apacsoktól Gutes-nontin-khainak, a commancsáktól Suks-ma-iestavinak nevezett hely, ami mint már említettem, „Száz fát” jelent, a sivatag szélén terül el és a következőképen festett:

A Llano és az ettől nyugatra fekvő zöld síkság között a határ nem volt egyenes vonalú; helyenkint nagyon kifejezett volt, egyébként azonban alig felismerhető és ki- meg beszögelléseket alkotott, melyek hol csak kicsi, hol nagy kiterjedést vettek. Ilyen kis öböl a Száz fa is. Patkó alakú, melynek meglehetősen magas széle lassacskán esett lefelé, mint egy lejtő. A háttérben víz fakadt, mely előbb egy körülbelül husz lábnyi átmérőjű medencébe gyűlt, majd tovább folyt kelet felé, hogy apránként elapadjon a homokban. A vizenyősség folytán buja fű volt itt, mely nagyon kapóra jött lovainknak. A patkóalak különösen azáltal ütött el a

környéktől, hogy a már említett lejtő egészen a tetejéig meglehetősen sűrű bozóttal volt be-nőve, melyből egy csomó vékony szálfá emelkedett ki. Ez szolgáltatta az anyagot a póznák-hoz, melyekkel Siba-bigk fáradozott, persze hasztalanul, hogy megjelölje az utat a Llano oázisáig az őt követő commancsáknak. Szembetűnően meglátszott, honnan vágta le a póznákat; mindenfelé heverték az ágak, gallyak, melyek embereinek kése alatt hullottak.

A forrásnál leszállottunk, hogy előbb magunk igyunk, majd a lovakat megittassuk; hosszú kortyokkal élvezték a vizet és csak azután széledtek szét legelni. Azután táborot ütöttünk a víz mellett és óvatosságból egy apacsot felküldtem a magaslatra, hogy nyugat felé figyeljen, nehogy Vupa-Umugi esetleg rajtunk üssön.

Csak néhány órát akartunk itt pihenni; hosszasan nem volt szabad maradnunk. Mikor ez az idő elmúlt, a lovaknak még egyszer szabad volt inniük, azután újból felültünk, hogy oda menjünk, ahol eltölteni szándékoztunk az éjjelt.

Ez körülbelül két angol mérfölddel feküdt északnak a Száz fától és a síkság közepén mélye-dést alkotott, mely hasonlított a „homokvölgy”-höz, ahol elfogtuk Siba-bigket és embereit.

Ezen a helyen nem volt egyéb, mint homok és homok, egyetlen fűszál sem akadt; már ezért is aligha juthattak a commancsák arra a gondolatra, hogy valakinek eszébe juthatna egy egész éjjelt, sőt még hosszabb időt ott eltölteni. Azonkívül ez a mélyedés még azért is majdnem egészen biztos rejtekhely volt, mert az ellenség, ha nem közeledik egészen annak széléig, semmi esetre sem láthatta meg, hogy mi ott vagyunk. Egyáltalában nem volt semmiféle ok, ami valamelyik commancsát arra indította volna, hogy ide jöjjön. Megérkezve ebbe a talajmé-lyedésbe, lovainkat kipányváltuk, azután lefeküdtünk a puha, mély homokba. Természetesen őrt állítottunk ki, ki a magaslaton feküdt le, hogy Vupa Umugi és csapata után szemlélődjék.

Azok után, amit Siba-bigktől tudtam meg, a vörösek megérkezése ma estére volt várható. Nagyon óhajtottam, hogy ne jöjjenek később, mert víz nélküli, szomorú táborhelyünkön a tartózkodást sehogy sem lehetett kellemesnek nevezni.

Szerencsére ez a kívánság előbb teljesült, mint gondoltam, mert a nap még nem érte el a láthatárt, mikor az említett őr felülről lekiáltott:

- Uff! Naiini peniyil - a commancsák jönnek!

Felvettem látcsövemet és Old Surehannel felmentem. Ámbár a távolság oly nagy volt, hogy minket nem láthattak meg, a megfigyelést nem állva, hanem fekvé végeztük. Bizony jöttek, még pedig olyan módon, mely azt mutatta, hogy nagyon biztosan érzik magukat. Nem lova-goltak ugyanis különbeni szokásuk szerint, különösen ha harci mezsgyén járnak, ugynevezett libasorban, hanem egyenként, vagy csoportosan egymás mellett, vagy mögött, egészen tetszés szerint.

- Ezek egészen biztosan tudják, hogy az út szabad és tökéletesen meg vannak róla győződve, hogy nincs a közelükben ellenség. Még csak felderítőt se küldtek ki, - mondá Old Surehand. - Tulajdonképpen ez nagy vigyázatlanság tőlük.

- Ez az én véleményem is, - válaszoltam. - Én Vupa-Umugi helyében felderítőket küldtem volna ki, hogy a Száz fát és környékét végig kutassák.

- Még jó, hogy nem tette ezt; mert ezek a felderítők valószínűleg felfedezték volna a nyomunkat, mely ide vezet.

- Persze! Én éppen az ő gondatlanságában bízom, különben onnan nem egyenesen ide lovagoltunk volna.

- Innen nem lehet világosan látni, hogy így van-e ez, de remélhetőleg egyenes irányban a Száz fa felé tartanak. Egyáltalában nem nagyon kellene észak felé letérniök, hogy itt reánk bukkanjanak.

- Ezt bizonyosan nem teszik!

- De mégis csak lehetséges.

- Aligha!

- Azt hiszi, hogy még láthatják Siba-bigk nyomát és azt követik?

- Nem. Valószínűleg most már látják a bokrokat a láthatáron. És ha nem is így állana az eset, akkor is rábizhatnák magukat a lovaikra, amelyeknek már szimatjukban van a Száz fa nedvessége és bizonyosan ez vezeti őket.

A vörös lovasok, tőlünk nézve, oly nagyoknak látszottak, mint apró kutyák, melyek pontosan kelet felé futnak és mind kisebbek és kisebbek lettek, míg végül ebben az irányban eltűntek a szemünk elől.

Most mindenesetre nagyon fontos kérdés volt számunkra, felfedezik-e a nyomunkat. Tulajdonképpen meg kellett látniok; csak attól függött minden, hogy figyelnek-e reá. Ebben az esetben feltettem, hogy Siba-bigk nyomának fogják tartani, éppen ezért cseréltük fel csizmáinkat indián mokassinokkal.

Ha gyanut fognak, egészen bizonyosan azonnal átlovagolnak hozzánk. Nagy várakozással figyeltünk tehát; délfelé, ahonnan ebben az esetben érkezniök kellett; de elmúlt egy óra és még több anélkül, hogy bárki is mutatta volna magát és mikor azután a nap lement és beállt a szürkület, elmondhattuk, hogy nem kell felfedezéstől félnünk. Elhagytuk tehát a mélyedés magas peremét és újból leszállottunk embereinkhez. Itt Old Wabble ezekkel a szavakkal fogadott:

- Tehát megjöttek. Tulajdonképpen meg kellene csinálni azt a tréfát, hogy éjszaka rajtuk üssünk és leöljük őket.

- Ezt ön tréfának nevezi? - kérdeztem.

- Miért ne? Talán szomoru dolognak tartja, ha az ember legyőzi ellenségét?

- Azt nem, de éppen olyan kevésbé tartom tréfának százötven ember lemészárlását. Ismeri a véleményemet ebben a tekintetben. Mi engedjük őket nyugodtan tovább menni, ahogyan megállapodtunk és később bekerítjük őket. Így minden vérontás nélkül a mieink lesznek.

- Tovább vonulni, igen! De ha ezt nem teszik meg holnap reggel, hanem itt maradnak egész nap? Honnan vesszük akkor a szükséges vizet magunknak, meg a lovak részére?

- Nem maradnak; abban megnyugodhatik. Nem is juthat az eszükbe, hogy elveszítsenek egy egész napot. És még ha nekik közömbös is lenne egy ilyen idővesztés, holnap reggel mégis el kellene hagyniok a Száz fát, hogy helyet adjanak a katonaságnak.

- De vajjon ezek jönnek-e?

- Azt nagyon hamar megtudjuk.

- Kitől?

- A commancsáktól.

- Ki akarja őket hallgatni?

- Igen!
- Pompás, pompás! Akkor önnel megyek!
- Nem szükséges!
- Ha nem is szükséges, de mégis önnel megyek!
- Ilyen helyzetben, mint a mienk, csak a szükségeset kell megtenni és minden egyebet mellőzni. Különben az ember olyan veszedelmekbe jut, melyeket nem könnyű kikerülni.
- Nincs abban veszély, ha ön kémlelni indul?
- Bizonyos körülmények között mindenesetre.
- És nem tanácsos Önre nézve, magával vinni valakit, aki segíthet Önnek?
- Segíteni? Hm! Talán Ön akar nekem segíteni?
- Yes.
- Köszönöm! Szívesebben bizom meg saját magamban.
- Tehát igazán egyedül akar menni?
- Nem. Mr. Surehand el fog kísérni.
- De miért nem én?
- Mert én így akarom. Ezzel az ügy remélhetőleg el van intézve.
- Hozzá tehát több bizalma van, mint én hozzám?
- Hogy így áll-e az eset vagy sem, az mellékes; őt viszem magammal és Ön itt marad!

Láttam rajta, hogy haragos válasz lebeg az ajkán, de uralkodott magán és hallgatott, ő lett volna az utolsó a vigyázatlansága miatt, akit magammal vittem volna a commancsákhoz!

Mivel úgy számítottam, hogy ezek másnap kora reggel indulnak tovább, előrelátható volt, hogy aznap korán fekszenek le. Nem várokozhattam tehát sokáig, ha ki akartam őket kémlelni és valóban meg akartam tudni valamit. Ezért a teljes sötétség beállta után nem hagytam többet eltelni, mint egy órát és Old Surehanddal utnak indultam. Később, ha feljön a hold, nehezebb lett volna rejtve maradni, mint most.

Saját nyomunkat használtuk vezetőnek és a Száz fához megérkezve, legelőbb is a patkó öböl magaslata felé tartottunk, hogy kikutassuk, amint ezt az elővigyázat követelte, vajjon állanak-e ott örök. Nagyon sokáig tartott, míg végigjártuk az egész félkört anélkül, hogy egyetlen commancsát találtunk volna. Vupa-Umugi ide fenn nem állított őrt; rendkívül biztos lehetett a dolgában.

Lent, a víz mellett, több kis tűz égett, melyeket a levágott ágak és gallyak tápláltak, melyeket köröskörül heverni láttunk. A forrásnál a főnök ült, úgy látszik, legkiválóbb harcosaival; a többiek a patak medrének két oldalán helyezkedtek el, hogy mekkora távolságban, azt nem láthattuk. A lovakat sem láttuk; ehhez most még nagyon sötét volt. Hogy odalent, a Llano felé, állanak-e örök, szintén kívül esett látókörünkön, de reánk nézve közömbös lehetett, mert mi nem erről az oldalról jöttünk.

Az volt a feladatunk, hogy lehetőleg mennél jobban közeledjünk a főnökhöz, hogy szerencsés esetben hallhassuk, mit beszél. Bebujtunk tehát a bozótba és a magaslat bokra között lefelé másztunk, én elől, Old Surehand mögöttem. Ez nem volt nagyon könnyű, mert lábaink alatt minden pillanatban leválhatott a nagyon laza talaj egy része és a legurulás által előidézett zaj

árulónkká lehetett volna. Az indiánok oly csendben voltak, hogy egy ilyen zörejt feltétlenül hallaniuk kellett volna. Minden lépésnél tehát lábamat előbb tapogatózva előredugtam, hogy megvizsgáljam, hova lépek. Lassan, nagyon lassan haladtunk és bizonyosan eltelt egy óra is, míg leereszkedtünk és végül egy sűrű bokor alatt feküdtünk, mely oly közel volt a forráshoz, hogy hallanunk kellett a mellette heverő vörösek beszélgetését, amennyiben egyáltalában beszéltek.

De nem beszéltek. Némán, mozdulatlanul ültek egymás mellett és a kis tűz fénylő parazsába bámultak, ahol mint a még el nem illant szag elárulta, előzőleg hust sütöttek. Vártunk egy negyedórát, majd még egyet; minden olyan csendes maradt, mint azelőtt és azt lehetett volna hinni, hogy élettelen alakokkal van dolgunk, ha valamelyik indián hébe-hóba meg nem mozdította volna a karját, hogy egy galyat dobjon a tűzre. Old Surehand már meglökött, ami érezhető kérdőjel volt, hogy nem lenne-e jobb visszatérni, mikor hirtelen a táboron kívül hangos kiáltás hangzott fel, melyet további zaj követett. Odakünn tehát mégis örök állottak és úgy látszik, ezek valami feltűnőt vettek észre, mert a kiabálás fokozódott és oly sürgető lett, hogy felriadt az egész tábor. Vupa-Umuği felugrott, a mellette állók hasonlóképen. A zaj nagyobb lett, a hangok hol innen, hol onnan hallatszottak. Egészen úgy tetszett, mintha üldöznének valakit, akit el akarnak fogni. Aggodalom fogott el, melyet nem tudtam leküzdeni, bár szerettem volna.

- Mi lehet ez? - kérdezte Old Surehand halkán.

- Ugy hangzik, mintha egy embert kergetnének ide-oda, - feleltem éppen úgy suttogva.

- Igen, valakit meg akarnak fogni; nem tévedek; egészen határozottan lehet hallani. De ki lehet? Csak nem...?

Nem fejezhette be a kérdést.

- Mit akart mondani? - kérdeztem.

- Semmit, Sir. Igazán örültség lenne tőle!

- Kitől?

- Hát... de nem, ez lehetetlen!

- De lehetséges. Tudom már, hogy kit gondol.

- Nos, kicsodát?

- Old Wabblet.

- Az ördögbe! Ön is azt hiszi?

- Róla fel lehet tételezni.

- Igen, ő bele van bolondulva a lopózkodásba és mivel az előbb olyan nagyon el akart jönni, tehát... hallgassa csak! - Kiáltás hangzott fel odakinn balról.

- Sus taka - egy ember!

És nemsokára jobbról, a bozót másik oldaláról ezt a kiáltást hallottuk:

- Sus kawa - egy ló!

Azután csend lett; de mozgolódást vettünk észre, inkább a fülünkkel, mint a szemünkkel, mely közeledett. Balról, majd jobbról is hoztak valakit, vagy valamit. Kicsoda, micsoda lehetett az?

Hogy ezt megtudhassuk, egyáltalában nem kellett sokáig várakoznunk. Félelmünk, melynek kifejezést adtunk, megdöbbenésünkre teljesült. Egy csomó commanca Old Wabblet vezette; le volt fegyverezve és szíjjakkal erősen megkötözve. Néhány pillanattal később pedig hozták a lovát. Ő tehát követett bennünket, még pedig lovon. Micsoda esztelenség. Tapasztalatból tudtam, hogy róla fel lehet tételezni ilyen önkényeskedést, de hogy az eszébe jusson, lovon lopózkodni, ilyen ostobaságot még róla sem gondoltam volna.

Ezzel a könnyelműséggel nemcsak a legnagyobb zavarba hozott minket, hanem pillanatnyi veszélybe is. A commancsáknak mégis csak gondolniok kellett, hogy ő nem lehet itt egyedül, hanem társainak is kell lenni. A magunkért való gond tulajdonképpen azt követelte volna, hogy eltávozzunk, de szabad volt-e megtenni ezt? Nem kellett-e inkább itt maradnunk, hogy megtudjuk, mi történik? Az öreg óriási elővigyázatlansága mellett is ravasz fickó volt; talán olyan kifogást talált ki, ami elhárítja a vörösek gyanúját.

- Uff, Old Wabble! - kiáltott fel Vupa-Umugi, mikor megpillantotta az öreget. - Hol fogták el?

A vörös, kihez ezt a kérdést intézte, így felelt:

- A fűben feküdt a hasán és így kuszott előre, mint egy coyotta, ki rabolni indul. A lovaink nyugtalanok lettek, mert megérezték az övét, melyet az őrszemeinken kívül pányvázott ki.

- Védekezett?

- Pshaw! Menekülni akart és mi úgy hajszoltuk ide-oda, mint egy rühes kutyát; mikor aztán elfogtuk, nem merészelt védekezni.

- Láttatok még más fehéreket is?

- Nem.

- Ugy menj és keressétek a nyomaikat. Ez az öreg halványarc nem kóborolhat egészen egyedül itt a Llano estacado szélén.

A harcos eltávozott, hogy ebben az értelemben nyomozzon, a főnök pedig embereivel oly nyugodtan ült le, mintha a legcsekélyebb esemény sem történt volna. Fenyegető szemekkel mérte végig Old Wabblet, ki két vörös által tartva, előtte állott, elővette kését, beszúrta maga elé a földbe, majd így szólt hozzá:

- Itt van a kihallgatás kése. Megölhet téged, de életben is hagyhat. Az életed a kezébe van. Ha az igazat mondod, megmented magadat.

Az öreg king of the cowboys szeme a bozóton járkált, minket keresett, de szerencsére csak egy rövid pillantással. Ha ebben a tekintetben nem uralkodott volna magán, igen könnyen elárulhatott volna minket.

- Hol vannak a kísérőid? - kérdezte a főnök.

- Nincsenek kísérőim, - felelte az öreg.

- Egyedül vagy?

- Igen.

- Hazudsz.

- Ez az igazság!

- Megkeressük és megtaláljuk őket.

- Nem fogtok találni senkit.

- Ha kiderül, hogy hazudsz, magad leszel hibás a kegyetlen halál miatt, mellyel halni fogsz.
- Ugy csak keressetek; nincs ellene kifogásom!
- Akkor mondd meg hát, hogy mi keresni valód van a Llano estacado szélén! Talán azt a kifogást akarod használni, hogy vadászni jöttél ide?
- Nem. Old Wabble nem olyan ostoba. De mégis szeretném azt mondani, mert valóban igaz.
- Mit akartál itt vadászni? Itt nem akad vad.
- De bizony van, még pedig sok.
- Miféle fajta? - kacagott fel Vupa-Umugi megvetően.
- Vörös vad.
- Uff!
- Bizony, vörös vad, tudniillik indián. Azért jöttem ide, hogy reátok vadásszam.

Nagyon vakmerő volt. Valószínűleg bennünk bizott. Ugy látszik, meg volt róla győződve, hogy a közelben rejtőzködünk és halljuk őt. Nagyon valószínűleg egészen magától értetődőnek tartotta, hogy nem hagyjuk őt el jelenlegi szerencsétlen helyzetében. De előrelátható volt, hogy ebben a tekintetben tévedett. Ha ő a szó szoros értelmében belelovagolta magát, úgy egyelőre maga lásson utána, hogy szabaduljon; nekünk mindenekelőtt is magunkról kellett gondoskodni és azzal törődnünk, hogy ne fogjanak el minket is. Nem volt szabad életünket kockáztatni, csak hogy őt megmentjük és e mellett egész szép tervünknek sikerültét oly könnyelműen feláldoznunk, ahogyan ezt ő tette.

Az öreg bátor válasza meghökkentette a főnököt; ez meglátszott rajta. Sötéten összehuzta szemöldökét és fenyegető hangon mondta:

- Old Wabble vigyázzon, nehogy felkeltse haragomat!
 - Mire való ez a fenyegetés? Hiszen azt mondtad, hogy az igazságot mondjam!
 - Igen; de te nem azt mondod!
 - Bizonyítsd be!
 - Kutya, hogy kívánhatsz te, a mi foglyunk, bizonyítékot én tőlem! A te saját beszéded a bizonyíték, mely elárul. Azt mondtad, azért jöttél, hogy vadásszál reánk. Vadászhatik egy egyedül álló ember tizszer tizenöt vörös harcosra?
 - Nem.
 - És te mégis azt állítod, hogy egyedül vagy itt!
 - Ez igaz is; én csak felderítő vagyok itt; a többiek utánam jönnek. És óva intelek titeket! Ha valami bántódásom lesz, véresen fognak engem megbosszulni.
 - Pshaw! Kik azok az emberek, akikkel megfenyegetni merészkedsz bennünket?
 - Tulajdonképpen nem kellene megmondanom, mert sejtelmetek sincs róla, hogy a sarkatokban vannak; de engem mulattat, hogy már most kinyissam a szemeiteket, ami nem is hiba tőlem, mert teljesen lehetetlen, hogy megmeneküljete elölük.
- Öreg, ráncos arca diadalmaskodó kifejezést öltött és így folytatta:
- Ismered Nale-Masiuv főnököt?
 - Természetesen ismerem.

- Olyan vakmerő volt, hogy fehér lovasokat támadott meg, de ezek megverték őt.
 - Uff! - ennyi volt Vupa-Umugi felelete.
 - Azután olyan vigyázatlan volt, hogy követeket küldött hozzátok. A katonaság megtalálta ezeknek a nyomát és követte.
 - Uff!
 - A katonákat a nyom a Kék vízhez vezette, ahol a ti táborotok volt. Ti ezt már elhagytátok; erre utánatok indultak, engem pedig előre küldtek, hogy derítsem fel, hol vertek ma tábort. Elfogtatok ugyan engem, de majd szabadon kell bocsátanotok, mert utánam jönnek és megsemmisítenek titeket az utolsó szálíig!
 - Hála Istennek! - kiáltottam fel magamban, mert ez volt a legjobb, sőt az egyetlen kifogás, melyet adhatott. Csak ezen a módon volt lehetséges a gyanút rólunk elterelni és elhíttetni, hogy valóban egyedül jött. Ugy van, ő furfangos öreg fickó volt, de ez nem csökkentette legkevésbé sem haragomat, melyet iránta tápláltam.
- Vupa-Umugi elutasító kézmozdulattal így szólt:
- Old Wabble ne diadalmaskodjék tulságosan és igen hamar. Őt indiánölőnek nevezik és mi mindnyájan jól tudjuk, hogy vörös harcos sohasem nyert kegyelmet az ő golyójától. Nagyon örülünk, hogy elfogtuk őt és nagyon fogunk óvakodni őt szabadon engedni; ellenkezőleg, egészen bizonyosan a kinzócölöpön fog meghalni és a legnagyobb és legválogatottabb fájdalommal fog vezekelni mindazokért a gyilkosságokért, melyeket elkövetett!
 - Ezt most mondod, de minden egészen másképpen fog történni, - vetette ellen Old Wabble felsőbbbséges hangon.
 - Kutya, ne légy ilyen szemtelen! - ripakodott rá a főnök. - Valóban azt hiszed, hogy valami újat mondtál nekünk? Már régen tudjuk, hogy a fehér katonák harcoltak Nale-Masiuv-val. Ők maradtak győztesek, de csak rövid időre, mert ő hazaküldött és további száz harcost hozatott.
 - Ah! - kiáltott fel Old Wabble és csalódottnak tetette magát.
 - Bizony! - folytatta a főnök, most ő diadalmaskodva.
 - És éppen olyan jól tudjuk, hogy ezek a fehér kutyák a hátunk mögött vannak. Ezt mi magunk akartuk így, mert magunk után csalogatjuk, hogy tönkre tegyük őket.
 - Igen nagy hangon beszélsz, de csak azért, hogy félelmet kelts bennem; ez nem fog sikerülni neked.
 - Hallgass! Amit én mondok, az igaz! Ti meg akartok minket semmisíteni, de ti haltok meg az utolsó emberig!
 - Pshaw!
 - Hallgass! Mondom neked, hogy csapdát állítottunk nektek, melyből nincs menekülés.
 - Meghiszem, ha ugyanis mi ostobák vagyunk és belefutunk.
 - Te már belefutottál; te már benne is vagy!
 - Annál figyelmesebbek és óvatosabbak lesznek a fehér katonák.
 - Ők is belefutnak; nem is tehetnek egyebet.
 - Óh!

A hitetlenségnek ez a lekicsinylő felkiáltása a főnököt még hangosabbá tette; ráförmedt az öregre:

- Ha még egy ilyen szót szólsz, betömetem a szádat. Csak azért lovagoltunk a Kék víztől idáig, hogy a fehér katonák kövessenek minket. Ezt a tábort is elhagyjuk, hogy a sivatagba csalogassuk őket, ahol nyomorultul el kell pusztulniok.

- Elpusztulni? Harcolni fognak és legyőzünk titeket!

- Nem is fog a sor harcra kerülni. Mélyen becsalogatjuk őket a homokba, ahol nincs víz; ott szomjan fognak veszni anélkül, hogy fegyvereik valamit is használnának.

- Óvakodni fognak attól, hogy tőletek az orruknál fogva hagyják magukat vezetni.

- Megteszik. Biztosan tudom. Azt hiszed, hogy nekünk nincs szemünk és fülünk. Ma éjszaka csak néhány órányira táboroznak mögöttünk és valamivel napkelte után fognak ideérkezni. Mögöttük azonban Nale-Masiuv jön sokkal több, mint száz harcossal. Ezáltal közénk kerülnek, az éhség, a szomjuság és fegyvereink közé és nyomoruságosan kell elpusztulniok.

- Thunder-storm! - kiáltott fel Old Wabble olyan hangon, mintha nagyon meg lenne ijedve.

- Ugy-e, erre lábadba száll a bátorságod? - nevetett a főnök zordan. - Be kell látnod, hogy el vagytok veszve. De nekem még más beszédem is van veled. Hol vannak azok a halványarcok, kik veled voltak a Kék viznél?

- Halványarcok? Kikre gondolsz?

- Old Shatterhandra.

- Ja, reá!

- Igen, reá! Meg Old Surehandra, kit elszöktettetek tőlünk és a többire.

- Hogy ők hol vannak, azt nem tudom.

- Ne hazudj!

- Nem hazudom. Honnan tudhatnám, hogy hol vannak?

- Hiszen veled voltak!

- Igen, azon az egy napon; de azután elváltunk egymástól.

- Ezt nem fogod velem elhitetni. Csak el akarod hallgatni előttem, hogy ott vannak a katonákkal!

- A katonákkal? Eszük ágába sincs. Old Shatterhand nem az az ember, aki ilyen emberekhez csatlakozik és ezzel feladja függetlenségét. Vagy azt hiszed talán, hogy ő lealacsonyítja magát és az ő kémük lesz?

- Old Shatterhand büszke, - ismerte el a főnök.

- Nem csak büszke. Ő éppen úgy barátja a vöröseknek, mint a fehéreknek. Bele fog-e tehát avatkozni abba a viszályba, mely közöttük kitört?

- Uff, ez igaznak hangzik.

- És nem kötött veled békét a Kék víz mellett?

- Ez is igaz. De hol van most?

- Lefelé lovagolt a Kis Pecos mellett, hogy a massealero-apacsok táborában Winnetouval találkozzék.

- Egyedül ment?
 - Nem, a többiek mind elkisérték őt.
 - Miért nem te is?
 - Mert én a katonákhoz igyekeztem, akiknek most a scoutja vagyok.
 - Te igazán egyedül lovagoltál volna? Ezt nem hiszem. Utolsó szavaid megint felköltik a gyanumat. Old Shatterhand veletek van!
 - Nincs!
 - Meg vagyok róla győződve!
 - Vupa-Umugit sokkal okosabbnak tartottam, mint amilyennek most mutatja magát. Hát nem látja be, hogy gyanakodásával nagy gyengeséget tanusít?
 - Nem.
 - Sajnálom. Hát harc közben Old Shatterhand nem ér többet, mint száz harcos? És Old Surehand nem ér ebben a tekintetben ugyanannyit? Ha ilyen híres emberek velünk lennének, nem mondanám-e ezt meg neked, hogy félelmet keltsék benned, nehogy bántalmazz engem?
 - Uff! - bólintott a főnök helyeslőleg.
 - Reám nézve nagy előny lenne, ha ezzel a két halványarccal fenyegethetnék meg téged. Ha nem teszem ezt, be kell látnod, hogy valóban nincsenek velünk.
 - Uff! - hangzott újból igenlőleg.
 - Tehát ha hazugságot akarnék kitalálni, úgy inkább azt mondanám, hogy ők ketten jönni fognak, hogy megmentsenek engem, mintsem ezt letagadnám. Ha Vupa-Umugi nem látja ezt be, akkor meggyengült az esze.
 - Mi közöd neked az én eszemhez, kutya! Most már tudom, hányadán állok és minden attól függ, hogy harcosaim, kik most az egész környéket kikutatják társaid után, találnak-e valakit, vagy sem. Te azonban mindenesetre elvesztél. Nehogy azt gondold, hogy azonnal megölünk! Ilyen könnyen nem szabadul az indiánölő. Magunkkal hurcolunk, mert egész népünknek látni kell a halálot és ujjongani fog kinjaidon. Mellettünk kell maradnod azért is, hogy meggyőződhess róla, hogy az igazságot mondtam, mikor azt állítottam, hogy a fehér katonák a sivatagban nyomorultul el fognak pusztulni. - Nos, mi az, mi jelenteni valód van?
- Ezt a kérdést egy vöröshez intézte, aki most odalovagolt és leugrott a lóról. Ez így felelt:
- Végig jártuk és átkutattuk az egész környéket, de nem találtunk senkit. Ez a halványarc tehát egészen egyedül merészkedett a közelünkbe.
 - Ezt a merészséget a halálával fogja megfizetni. Kötozzétek most meg a lábait is és szijazatok össze olyan szorosan, hogy mozogni se tudjon! Őt harcos őrizzé és ezek fejeikkel felelősek érte. Álljanak örök ide fel a magaslatra, a hátunk mögé, nehogy elővigyázatlansággal vádolhassuk magunkat!
- Ezt a vigyázatlanságot persze már elkövette és ezáltal jelentékenyen megkönnyítette nekünk a titkos odalopózkodást. Most arról volt szó, hogy nagyon gyorsan eltávozzunk és ne várjuk be, míg felállítják az őrköt ide fenn, különben abba a veszélybe kerülhetünk, hogy felfedeznek. Gyorsan, de lehetőleg halkán, felmáztunk tehát a magaslatra, mikor is persze nem tölthettünk annyi időt, mint előbb, a leszállásnál.

Mikor felértünk, eleinte gyors léptekkel oly messze elsiettünk, hogy elég távol legyünk és ne láthassanak, ne hallhassanak; ekkor mérsékelhettük sietségünket.

- Nos, Sir, mit szól hozzá? - kérdezte Old Surehand.

- Végzetes, több, sokkal több, mint végzetes! - feleltem.

- Nagyon csunya csiny, amit az öreg már megint csinált.

- Szerencsére reá nézve rosszabb, mint reánk.

- Igen. Miután a szerencsétlenség már megtörtént, egyáltalában nem rosszul viselte magát.

- Kár, nagy kár érte! Különben egészen ügyes ember és ha nem lenne meg az a rossz szokása, hogy meggondolatlanul, önállóan cselekszik, igen jól lehetne használni. Így azonban elővigyázatosabbnak kell lenni vele szemben, mint bármilyen greenhornval. Olyan ember, aki a legjobban teszi, ha magának marad, mert minden társaságra nézve, melyhez csatlakozik, veszélyessé válhat.

- Ő természetesen most a mi segítségünkben bizik.

- Magától értetődik. Ki fogjuk szabadítani.

- Menni fog ez?

- Igen. Nem szabad cserben hagynunk.

- Tehát még az éj folyamán meg akarja szabadítani?

- Nem, az lehetetlen.

- Hm! Azt hiszem, hogy önnek ez sem lenne tulságosan nehéz.

- Köszönöm a bizalmát! Ha lehetetlenségről beszéltem, úgy nem magára a megszabadításra gondoltam. Miért ne szabadíthatnánk meg ma éjjel, ön meg én? Azt hiszem, már egészen más dolgokat is végbe vittünk. Az életünket természetesen kockáztatnunk kellene, de meg vagyok róla győződve, hogy sikerülne. A vörösek azonban megtudnák, hogy itt vagyunk és ennek nem szabad megtörténnie. Egész szép, jól átgondolt tervünket tegyük kérdésessé egy emberért, aki ismételten veszélyeztette ezt, amennyiben folyton újabb és újabb ostobaságokat csinált?

- Nem.

- Most az élete nem forog kockán; ezt hallottuk. Persze nincs rózsákból vetve az ágya; de ezt saját magának tulajdoníthatja és jól megérdemelt büntetésnek tekinthető. Vigyék a vörösek csak magukkal; mi ezen nem változtathatunk. Később, ha bementek a csapdába, szabadon kell bocsátaniuk.

- Ha nem fogják tusznak tekinteni.

- Pshaw! Ebbe természetesen nem megyünk bele.

- Elöttem teljesen érthetetlen, hogy egy férfi, még hozzá az ő korában, hogyan képes szüntelenül ilyen csinyekre. Pedig kapott már elegendő leckét.

- Az nem fog rajta, mert belőle teljesen hiányzik a képesség, hogy másoknak alárendelje magát.

- Utánunk jön, hogy ő is lopódkodjék! Még hozzá lovon! Ezt másnak igazán nem lehet nevezni, mint örültségnek! Nem ez az ön véleménye is, Sir?

- De igen. De mint minden szerencsétlenségben szokott szerencse is lenni, úgy most is; mert nagyon örülhetünk, hogy a lóva vele volt.

- Miért?

- Mert a commancsák bizonyára kutattak volna utána és addig nem nyugodtak volna, míg meg nem tudják, hogy hányadán vannak.

- Ah! Akkor felfedeztek volna minket!

- Bizonyára. Amilyen megfoghatatlan előttem, hogy valaki arra az örült gondolatra jöhet, hogy nyeregben lopódkodjék, éppen olyan elégedett vagyok most azzal, hogy így történt. A főnök meg van nyugtatva és nem fog tovább kerestetni.

- Hm! Reméljük a legjobbat!

- Meg vagyok róla győződve. Még ha visszatérne is a bizalmatlansága, nincs ideje, hosszú kutatásokat elrendelni. Hiszen hallottuk, hogy a lovasság korán reggel jön. Akkor már nem szabad itt lennie.

- Ez szerencsénkre igaz és mondhatjuk, hogy legalább mi ketten elértük a célunkat. Először egyáltalában nem az volt a látszat, mintha hallanánk, vagy megtudnánk valamit és csak az öreg Wabble megjelenése nyitotta fel a főnök száját. Így tehát Cutternek köszönhetjük, hogy kipuhítottunk valamit. Ezt enyhítő körülménynek vehetnénk részére, ha egyáltalában hajlandók lennének megbocsájtani neki.

- Köszönöm szépen! Én már elégszer megbocsájtottam neki; most már be van fejezve. Itt nincsenek enyhítő körülmények. Mikor folyton-folyvást a szabadság és az élet forog kockán, tiszta öngyilkosság lenne, ha az ember nem védekezne hasonló veszélyek ellen. És az egyetlen védelem, ami csak van, abból áll, hogy az ilyen csínyek ismétlődését lehetetlenné teszi az ember.

- De hogyan?

- Azáltal, hogy elválunk az öreg Wabbletől. Lemondok a társaságáról. Ha újból visszanyeri a szabadságát, lovagoljon amerre csak akar. Én persze eleinte örültem, hogy megismerkedhettem vele, de azután egészen alaposan elrontotta ezt az örömet. Most már igazán nem gyönyörűség többé vele lenni és egyik ostobaságot a másik után eltűnő. Akkor már inkább kedvemre való a legtapasztalatlanabb ujonc. Egy greenhorn engedelmeskedik és követi a tapasztalt westmannt éppen tapasztalatlanságának tudatában; itt azonban van egy öreg lovas, aki büszke rá, hogy odahaza a cowboyok királyának hívták és ebben a büszkeségében méltóságán alólinak tartja más akaratának, mint sajátjának alárendelni magát! Egy jó cowboy lehet derék csikós vagy lovas, talán türethető lövő is, de ahhoz, hogy valaki ügyes westmann legyen, sokkal több kell, sokkal, sokkal több!

Belemelegedtem és valószínűleg még tovább okoskodtam volna, ha akkorra el nem értük volna táborunkat.

Mikor az apacsok megtudták, hogy Old Wabblet elfogták a commancsák, a legidősebb közülük, kinek tehát nevükben beszélni illett, így szólt:

- Az öreg őszhaj ellovagolt anélkül, hogy minket megkérdezett volna. Visszatarthattuk-e őt?

- Nem, - válaszoltam. - Semmi esetre sem hallgatott volna rátok. De miért ült lóra, ahelyett, hogy gyalog ment volna? Tudjátok ezt?

- Tudjuk, mert megmondta nekünk. Ez volt az egyetlen, amit mondott. A gyorsaság végett ült lóra; előbb akart a commancsákhoz érni, azután pedig előbb akart visszatérni, mint ti.

- Hogy azután büszkélkedjék velünk szemben! Most azután oka van reá, hogy kikürtölje a dicsőségét. Gondoskodj róla, hogy az örök éberek legyenek. Mi most lefekszünk aludni, mert napkeltével újból talpon kell lennünk.

Az alvással azonban nem ment az ügy simán, mert a bosszuság Cutter miatt még sokáig nyitva tartotta a szemeimet és mikor napkeltével felköltöztek, még nem aludtam ki magamat.

Most az volt a teendő, hogy megfigyeljük a commancsák elvonulását. Láttuk ugyan a sötét vonalat, melyet a Száz fa a déli láthatáron alkotott, de azért nem lehetett felismerni. Fogtam tehát látcsöveget és Old Surehanddal elhagytam a tábor, hogy csökkentsem a nagy távolságot. Féluton leültünk és várakoztunk. Nem tartott sokáig, míg alakjuk feltűnt a bokrok mögött. Ellovagoltak, még pedig oly módon, ahogyan jöttek, vagyis nem libasorban. Azért tették ezt, hogy lehetőleg széles, látható csapást hagyjanak hátra és ezáltal megkönnyítsék az üldözést a csapatoknak. Utmutatásul, amint ez tervezve is volt, a póznák szolgáltak, melyekről azt hitték, hogy Siba-bigk verte be őket; sejtelmük sem volt róla, hogy időközben micsoda változás történt velük.

Mikor délkeleten eltűntek a távolban, feszülten várakoztunk mintegy óra hosszat. Ekkor nyugaton hat lovas tiszttűnt fel, kiknek útja láthatólag a Száz fához vezetett.

- Ezek dragonyosok, - vélte Old Surehand.

- Igen, - hagytam helyben. - Ezek a felderítők, kiket előre küldött a parancsnok, hogy kikémleljék a commancsákat.

- Akkor óvatosabb volt, mint tegnap Vupa-Umugi, aki azonnal egész csapatával jött anélkül, hogy bárkit is előre küldött volna.

- Ő bizonyos volt a dolgában, míg a parancsnok nem tudja, vajjon itt vannak-e még a commancsák vagy sem. Különben is felderítők kiküldése olyan szigorúan megkövetelt katonai szokás, hogy ez a tisztt a legnagyobb kötelességmulasztásban lenne bűnös, ha elmulasztaná ezt az elővigyázatossági rendszabályt alkalmazni.

- Mit tegyünk most? Oda lovagoljunk?

- Nem.

- Miért nem? Legegyszerűbb volna ezeknek az előőrsöknek megmondani, hogy a vörösek eltávoztak. Akkor nem kellene nekik hosszasan utánuk kutatni.

- Helyes; de szeretném őket megtréfálni.

- Hogyan?

- A parancsnok, midőn őt a Mistake-Canonon túl a táborban találtam, nem sokra becsült és úgy bánt velem, mint valami ujonccal.

- Ostoba!

- Nem tehetett másként, mert magamat sirkutatónak adtam ki.

- Sirkutatónak? Mi az, Sir?

- Adtam, mintha az indiánok származását kutatnám és az ily tudósoknak az ásatások, kivált régi sírok ásatása nagy jelentőségű, Mr. Surehand.

- Ah, ugy! És ő ezt elhitte önnek?

- Igen.

- Akkor aztán ő igazán az, aminek mondtam, t. i. ostoba.
 - Lehet, de maga Parker és a társaságban levő férfiak szintén elhitték és engedték magukat megcsaladni.
 - De ez aligha lehetséges! Ki önt látja, az ön külsőjét szemléli, egész lényét megítéli, rá kell, hogy jöjjön arra, hogy ön semmi egyéb...
 - Mint westmann? - szakítom őt félbe.
 - Yes.
 - Én alakoskodtam és ruházatom másként nézett ki, mint most. Valóban nem volt nehéz engem zöld fickónak tartani. Hogy ezt hitték, ez nekem pompás tréfának tetszett és szeretném látni, hogy a parancsnok milyen arcot vág, amikor engem váratlanul a pusztai Llano estacadoon talál föl ismét?
 - Tehát egy kis színjátékot szeretne játszani?
 - Igen.
 - Tehát ön a mi apacsaink nélkül óhajt hozzá menni?
 - Igen.
 - S nélkülem is?
 - Ön velem jöhet.
 - Ez jó lesz! Szeretném tudni, mit mond, ha megtudja, hogy a vélt sirkutató senki más, mint Old Shatterhand. Roppant bölcs pofát fog hozzá vágni.
- A távcsövön át láttuk, hogy a hat lovas szétszóródik, hogy így a „Száz fát” elérje. Ez ügyes fogás volt tőlük, de anélkül, hogy tudták volna, teljesen felesleges, mert a commancsák eltávoztak.
- Midőn eltűntek, tíz perc se telt el, hogy egyet közülök újra megláttunk, vágatva lovagolt vissza, hogy a parancsnoknak jelentse, hogy utánuk jöhet, mert a „Száz fát” az ellenség elhagyta. Egy kis óra múlva láttuk, hogy a dragonyosok jönnek és mi táborunkba tértünk vissza, hogy lovainkat elhozzuk és az apacsoknak azt az utasítást adjuk, hogy egy óra múlva utánunk jöhetnek.
- Előbb gyorsan ügettünk és azután, midőn a „Száz fa” mögül megláthattuk, lassabban, oly lassan, mint az oly emberek, akik kényelmesen mehetnek, mert lovaglásuk célja nem fontos. Midőn mintegy ezer lépésnyire voltunk a bozótól, láttunk néhány őrt állani. A többit nem láthattuk, mert ők a mélyedésben táboroztak. Ez őrsök észrevettek, jelentést tettek rólunk és a bozót mögül sok katona tört elő, hogy minket megfigyeljenek. Mivel ketten voltunk és hozzá nem is indiánok, nyugalommal nézték közeledésünket.
- Megállj - kiáltott ránk a legszélső őrs. - Honnét?
 - Onnét, - feleltem én és visszafelé mutattam.
 - Hová?
 - Oda! - És a tábor felé mutattam.
 - Mit akartok ottan?
 - Pihenni.
 - Kik önök?

- Az nem tartozik önre, az az ön tisztjének a dolga!
- Ohó! Az én dolgom önöket kikérdezni és önöké felelni.
- Igen, ha nekünk úgy tetszik; de ha nekünk nem tetszik, nem felelünk.
- Akkor lövök.
- Kisértse meg! Mielőtt célba venne, ön halott.

E szavak után ráírányoztam karabélyomat és így folytattam:

- Nekünk itt épen olyan jogunk van, mint önöknek. Mi is kérdezhetjük: kik önök? Honnét jönnek? Mit akarnak itt? És ki az a tiszt, aki önöket vezényli?
- Mit? Ön fegyverrel fenyeget egy katonai őrsöt?
- Bizonyára. Hiszen láthatja.
- Ez életébe kerül! Nem tudja ezt?
- Esztelenség! A mi golyónk ép oly biztosan talál, mint az öné. Hagyjon nekünk békét! Mi a víz felé törekszünk.

A bozótot kerültük meg és a forrás felé lovagoltunk, ahol a tiszt tábor már fel volt ütve. Az őrs ebben nem gátolt meg minket, de a katonák, akik az én feleleteimet hallották, előre szaladtak, hogy a parancsnoknak jelentsék, hogy mit műveltünk és hogy mily ellenszegülő legények vagyunk. A tiszt a sátor előtt állott, meghallgatta a jelentést és mérgesen összeráncolt homlokkal nézett ránk. Midőn elég közel jutottunk hozzá, fölismert és így kiáltott föl:

- Good lack! Ez a sirkutató! Nos, ilyenről kitelik az ily ostobaság. Mit ért ő hozzá. Mit tud ő a harci állapotról és azon kötelességekről, melyek az őrsöt kötelezik, ha valaki neki nem engedelmeskedik!

Mig ezt mondta, utolértük és leszálltunk lovainkról.

- Good morning, Sir! - köszöntem elfogulatlanul. - Megengedi, hogy itt helyet foglaljunk! Vízre van szükségünk nekünk és lovainknak.

Hangosan kacagott és tisztjeihez fordult, kik vele együtt kacagtak.

- Nézzék uraim, ez embert! Valószínűleg még ismerik őt. Eredeti egy fickó, bogaras egy kissé, ritkítja párját. Természetesen sejtelve sincs arról, hogy őrsainknak tulajdonképpen le kellett volna lőniök. Ilyen butaság ellen még az Istennek is hiába küzdenének. Tehát hagyjuk meg neki az ő kurta életét. Talált egy bajtársra, aki valószínűleg épen hozzá méltó. Ily embereket nyugodtan befogadhatunk, anélkül, hogy félhetnénk, hogy árthatnak nekünk.

És ismét felénk fordulva, így szólott hozzánk:

- Igen, itt maradhatnak és ihatnak annyi vizet, amennyi épen tetszik, mert az agyuk valószínűleg csupa vízből áll.

Lovainkat szabadon bocsátottuk és a forrás mellé telepedtünk le. Elővettem a bőrpoharamat övemről és óvatosan merittem meg, nagyon lassan ittam és azután így folytattam:

- Víz a fejünkben? Hm! Hát ön nem ivott, Sir?
- Természetesen, igen. De mit akar ön ezzel mondani?
- Hogy a víz önnek is szükséges volt.
- És...?

- És hogy ebből az ön agyára épp oly következtetést lehet vonni, mint a miénkre.
 - All thunders! Meg akar sérteni?
 - Nem.
 - De ez sértés volt!
 - Nem tudtam! Csak azt hittem, hogy ön iránt épp oly udvariasoknak kell lennünk, mint amilyenek önök velünk szemben.
 - Itt van ni! Ez az ember nem tudja, mit beszél. Ide oda kóborol, hogy öreg sirokat nyisson fel és rothadt csontokat keresgéljen. Az ember tudhatja, hogy nem sokat, sőt semmit sem lehet adni arra, amit mond.
- Hogy ezeket a szavakat még jobban megmagyarázza, mutatóujja hegyével a homlokára bökött, azután megkérdezte tőlem:
- Már sok ilyen sirt talált, Sir?
 - Egyetlen egyet sem, - feleltem.
 - Az képzelhető. Aki indiánsirokat akar találni, annak nem szabad a vad Llano estacadora mennie!
 - Llano estacado? - kérdeztem látszólag elképedve.
 - Igen.
 - Hát az merre van?
 - Ön nem tudja?
 - Én csak annyit tudok, hogy az nagyon szomorú vidék lehet.
 - Oh, sancta simplicitas! Tehát ön nem tudja, hogy most hol van?
 - A prairien, emellett a szép forrás mellett.
 - És hová akar innen menni?
 - Arra.
- E szavaknál kelet felé mutattam.
- Oda? Hiszen akkor az Estacadora jut!
 - Mi?... Micsoda?...
 - Igen, az Estacadora! - kacagott.
 - Igazán?
 - Igen. Istennek köszönheti, hogy találkozott itt velünk. Mikor még sejtelve sincs róla, hogy itt van a sivatag szélén! Ha még tovább lovagol, nyomorultul kell elpusztulnia!
 - Hm! Akkor majd visszafordulunk.
 - Bizony, ezt meg kell tenniök, különben a keselyük falják fel.
 - És a Llanoban valószínűleg nem is találunk sirokat?
 - Legalább is nem olyanokat, amilyeneket ön keres, ön azt állítja, hogy tudós és mégsem tudja, hogy minden kutatása hiábavaló!
 - Hiábavaló? Miért?

- Hiszen azt mondta, hogy régi maradványokat akar kiásni és ezekből megállapítani, hogy honnan származnak a vörösbőrűek?
 - Mindenesetre.
 - Önnek tehát csak régi, ősrégi sirok válhatnak hasznára?
 - Igen.
 - És mégis a prairien és egyáltalában a messze Nyugaton bolyong, ahol vannak ugyan sirok, de ujak!
 - Hm! - mormogtam elgondolkozva.
 - Ott kell ásnia, ahol azok az indián törzsek laktak, melyek réges-régen kihaltak. Nem helyes ez?
 - Tulajdonképpen igen.
 - Akkor szedje fel a sátorfáját a Nyugatról! Azok a sirok, melyet ön keres, nem nyugaton, hanem keletre vannak a Missisippitől. Ezt a jó tanácsot adom önnek. Látja, milyen erős lábon áll az ön tudománya, ha előbb másoknak kell rávezetniök a helyes utra!
 - Well! Akkor tehát újból átmegyünk a Mississippin.
 - Ezt tanácsolom is önnek. Ott nincs is az a sok veszély, melyeknek itt oly felesleges módon kiteszi magát.
 - Veszély? Nem tudok róla?
 - Mit? Ön nem tud semmi veszélyről?
 - Honnan tudna arról bárki is közülnk?
 - Az indiánok!
 - Oh, ők nem bántanak.
 - Nem-e? Milyen könnyelműség! Vagy milyen tudatlanság! Ön, ugy látszik, nem is sejti, hogy a commancsák éppen most ásták ki a háború bárdját. Legyilkolnak mindenkit, vöröset és fehéret!
 - Minket nem!
 - Miért éppen önöket nem?
 - Mert mi őket nem bántottuk.
 - Hallja, ez az együgyűség mégis igen nagy! E vörösök senkit sem kimélnek, akit találnak, egy élő embert sem.
- Hitetlenül ráztam a fejemet. Akkor mérgesen rám rontott:
- Ugy van, amint mondom. És önnek hálásnak kell lennie irántam, hogy önt figyelmeztetem. De voltaképen hova lovagolt ön, miután ott fenn a mi táborunkat elhagyta?
 - Mindig kelet felé.
 - És azután?
 - Azután ahhoz a tóhoz, melyet az indiánok „Kék víz”-nek neveznek.
 - A „Kék víz”-hez? - kiáltott föl csodálkozva, majdnem megrémülve. - Hiszen épp ott ütött tábor a commancsáknak egy nagy csapata.

- Ugy-e? - kérdeztem én, adva, mintha semmit sem sejtettem volna.
- U - u - ugy-e? - utánozva hangomat. - Hát nem látták önt és nem fogták el?
- Láttak-e? Talán. Elfogtak-e? Nem. Sőt azt a tréfát csináltuk meg, hogy a tóban uszkáltunk.
- És nem fogták el?
- Nem. Ám, ha a dolgot fontolóra veszem, úgy gondolom, hogy akkor nem ülnénk itt, ha ők elfogtak volna.

Ekkor újra föl kacagott és így kiáltott:

- Ez természetesen helyes, rendkívül helyes! Önt megölték és megskalpolták volna!
- Sir, ez nem oly könnyű dolog, mint ahogy ön vélni látszik.
- Hogyan?
- Védjük volna magunkat.
- Százötven vörössel szemben?
- Igen.
- Azokkal az ócska puskákkal, melyekkel Önök birnak?
- Igen.

Ezt oly komolyan, oly meggyőződéssel mondtam, hogy ismét hangos kacajra fakadtak. Old Surehand mindent elkövetett, hogy uralkodjék arcvonásain, de mégis láttam rajta, hogy magában nagyon mulatott. Mikor a kacaj elhallgatott, a parancsnok így folytatta:

- Ez mégis bolond egy dolog! Tehát ön védekezett volna? Valóban?
- Természetesen!
- No hát azt mondom önnek, hogy ez a gondolat tiszta örültség, önöket azonnal százötven golyó lyukgatta volna át.
- Oh! Hm!
- Hiszi, vagy nem hiszi! Amit én mondok az helyes. De hát tulajdonképpen milyen hosszasan maradt a „Kék víz” mellett?
- Egy napot!
- És azután hová lovagolt?
- Mindig kelet felé.
- Tehát a síkságon át?
- Igen.
- Épen ide?
- Igen.
- Ez csakugyan csoda. Mennyei csoda. Mert látom, hogy ön minden baj nélkül, épségben ide érkezett.
- Igen, baj nélkül, épségben. Mi bajunk lehetett volna?
- Mi bajuk lehetett volna? Nagyszerű, valóban nagyszerű! A commancsák is ide lovagoltak a „Kék víz” mellől.

- Valóban?

- Igen, valóban! - felelte ő majdnem dühöngve az én elfogulatlanságom miatt. - A gazemberek nem látták önt?

- Azt nem tudom, ezt ők tudhatják.

- Igen, ők tudhatják! - nevetett ő mérgesen. - És én is tudom, ők nem látták önt, mert különben már nem élne.

Ilyesmit elhinni alig lehet. Tehát ez a két férfi mindig oda lovagol, ahol a commancsák vannak; mindig az utjokban kóborolnak a kémük előtt ide s tova és mégsem fogták el őket. Valódi westmannal vagy katonával ez nem eshetik meg. Ilyen szerencse! És hozzá az emberek nem is sejtik, milyen veszélyben forogtak. Bizony igaz a régi közmondás: „Az ostobának szerencséje van!”

- Hallja, Sir, ne nevezzen minket ostobáknak! Az én hazámban egy másik közmondás járja, mely sokkal illedelmesebb formában ugyanezt fejezi ki.

- És melyik az a közmondás?

- Ezt szokták mondani: „A legbutább parasztok találják a legnagyobb burgonyát.”

Midőn ezt oly nyugodt mosollyal mondtam, úgy látszik, hogy figyelni kezdett. Végignézett egy hosszú, fürkésző tekintettel és azután így szólt:

- Hallja csak, nem akarja talán elhitetni, mintha lenne valami a koponyájában! Csak nem képzelet, hogy okosabb, mint mi vagyunk?

- Szó sincs róla. Sir! Egyáltalában nincsen szándékunkban önök és magunk között párhuzamot vonni. Ez örültség lenne.

- Magam is azt hiszem! - bólintott elégedetten, anélkül, hogy megértené szavaim valódi értelmét. - Nem vagyok köteles őszintének lenni önökkel szemben, de ostobaságukban is annyira sajnálom önöket, hogy meg akarom mondani, hogy állanak a dolgok. Mi tudniillik megtámadtuk és legyőztük a commancsákat; előlünk a Kék vízhez menekültek, mi pedig utánuk. Onnan újból elszöktek ide és most belehajszoljuk őket a kopár Llano estacadoba, hol vagy szomszorosban halnak, vagy a golyóinktól pusztulnak el, ha nem adják meg magukat. Ez az, amit önnek közölni akartam és amiről sejtelmük sem volt.

- Sejtelmük sem volt? Hát igazán azt hiszi, hogy mi egyáltalában semmit sem tudunk erről? - kérdeztem most már egészen más hangon.

- Mit tudnának róla! - felelte megvetőleg.

- Először is tudjuk, hogy Önök, ha teljesen a terveik szerint megy a dolog, semmiesetre sem kerítik a commancsákat kézre.

- Ah? - kérdezte gunyosan.

- Bizony! Sőt még hozzáteszem, hogy nem ők reájuk, hanem önökre vár az a sors, hogy szomszorosban vesznek a sivatár Llanóban.

- Igazán? Milyen okos lett egyszerre! Miért vesznének szomszorosban?

- Van a Llanóban víz?

- Nincs!

- Vannak víztömlőik?

- Nincsenek!
 - Vihetnek tehát vizet magukkal?
 - Az ördögbe is, nem! Ne kérdezzen ilyen ostobákat!
 - A kérdésem egyáltalában nem ostoba! A sivatagban az embernek vízre van szüksége és az a kevés víz, ami az ember koponyájában van, mint ön az előbb mondta, ugyancsak nem elég, hogy ló és lovas megmeneküljön a szomjhaláltól. Tudja, mily messze kell bemenniök a sivatagba, hogy utolérjék a commancsákat? Tudja, hogy mennyi ideig tudnak szomjazni a lovai a Llano estacadoban?
 - Tudjuk, hogy egyáltalában nem kell mélyen behatolnunk, mert a vöröseknek sincs vizük.
 - Olyan biztosan tudják ezt?
 - Egészen biztosan!
 - Akkor most épen annyira sajnálom önt, mint amennyire ön megkönyörült rajtam az ostobaságom miatt. A commancsák ugyanis ismernek egy helyet a Llano estacadoban, ahol részükre elegendő víz akad.
 - Ah! Hát van ilyen hely?
 - Igen.
 - Lehetetlen!
 - Miért lenne lehetetlen? Még soha sem hallotta, hogy a sivatagban oázisok vannak?
 - De nem a Llano estacadoban.
 - Épen itt van egy forrás, melyet ezer ló sem tudna kiinni!
 - Lári-fári! Ön még azt sem sejtette, hogy most a Llano szélén van; mit tudhatna Ön egyszerre erről a forrásról! Két sirkutató! Ugyan mit tudnak Önök, mi?
 - Hogy Önök mindabban, amit csak gondolnak és terveznek, rettenetes tévedésben vannak és a biztos halálukba lovagolnának, ha nem akadna néhány cowboy, akik feltették magukban, hogy megmentik Önöket.
 - Biztos halálunkba? Ez örültség. De Öntől nem lehet más beszédet várni. Csakugyan kik lennének ezek a derék férfiak, Sir?
 - Hárman vannak, tudniillik Winnetou, Old Surehand és Old Shatterhand.
- Erre szemöldökét felrántotta és megkérdezte:
- Winnetou, az apacsok főnöke?
 - Igen.
 - Barátja, Old Shatterhand, a fehér vadász?
 - Igen.
 - És Old Surehand, akiről annyit mesélnek?
 - Igen, ez a három.
 - És ők akarnak minket támogatni?
 - Meg kell tenniök, ha nem akarják nyugodtan végignézni, hogy Önök belemennek a csapdába, melyet Önöknek a commancsák állítottak.

- Csapdát? Nekünk állítottak? Félre beszél!
 - Nagyon is tiszták a gondolataim, Sir.
 - Nem úgy látszik; inkább azt hiszem, hogy hallucinációja van.
 - Ha valakinek tévednek az érzékei, úgy nem mi vagyunk ezek, hanem Önök. Ismeri Ön a commancsák vezérét, akivel harcoltak?
 - Nem tudjuk, hogy hívják. Nincs scoutunk, aki ezt kipuhította volna.
 - Azt a főnököt Nale-Masiuvnak hívják, ami annyit jelent, hogy Négy ujj. És mi a neve azoknak a commancsáknak a főnökének, kik a Kék víz mellett táboroztak?
 - Ez ugyanaz a Nale-Masiuv volt, ha jól mondta a nevét.
 - Nem, az Vupa-Umugi volt, vagyis a Nagy mennykő.
 - Tehát egy másik?
 - Igen.
 - Nem lehet másik, hanem ugyanannak kellett lennie, mert egészen a Kék vizig hajtottuk nyomunk előtt, Sir.
 - Ah! Ezek csak a hallucinációk, amelyekről Ön beszélt! Oly kedves volt az előbb, hogy kifejtette nekünk a dolgok állását, anélkül, hogy azt kötelességének tartotta volna. Most majd mi mutatjuk meg, hogy állanak a dolgok, pedig nekünk sem kötelességünk. Nale-Masiuv ugyanis szövetkezett Vupa-Umugival, hogy Önöket tönkre tegye. Ő nem ment a Kék vízhez, hanem haza küldött, hogy gyorsan még száz harcost hozasson. Míg Önök azt hitték, hogy őt üldözik, a hátuk mögött maradt és követte Önöket. A Kék vízhez csalogatták Önöket, ahol Vupa-Umugi várakozott és mikor megérkeztek, azonnal helyet adott Önöknek. Vupa-Umugi a száunik főnöke, azután ide jött, erre a helyre, ahol jelenleg vagyunk és melyet a commancsák Suks-ma-lestavinak, Száz fának neveznek. Tegnap este érkezett ide. Önök utána lovagoltak és ő, mielőtt Önök itt megjelentek, a sivatagba ment, hogy odavonzza Önöket. Míg azt hiszik, hogy üldözik őt és hogy meg tudják semmisíteni, ő csalogatja Önöket csapdába. Elöl lovagol száunáival. Önök mögött pedig Nale-Masiuv jön jóval több, mint száz harcossal. Önök e között a két ellenséges csapat között vannak, így állanak a dolgok, sir és nem másképen.
- Tisztjei kérdőleg néztek rólam reá, majd újból én reám, mintha én valami érthetetlen rejtély lennék és megkérdezte:
- De, Sir, micsoda képzelődések ezek?
 - A képzelőtehetségem most egyáltalában nem működik; valóban létező dolgokról beszélek.
 - Ismeri az összes neveket; honnan szedi ezt?
 - Beszélek a commancsák nyelvén.
 - Ön, a sirkutató?
 - Sirkutató, pshaw! Hát még mindig nem akarja belátni, hogy reám vonatkozólag is nagy tévedésben van?
 - Tévedésben? Hát ön nem az, akinek én tartottam Sir?
 - Nem.
 - Hát kicsoda?

- Most tűnik ki, kinek van víz a fejében, Önnek-e vagy nekem. Hát igazán lehetségesnek tartotta, hogy egy tudós, tehát tanult férfi, mint egy fajankó kóboroljon a vad Nyugaton csak abból a célból, hogy sirokat fedezzen fel?

- All devils!

- És hogy örökké csak úgy belebotlik az indiánok útjába, anélkül, hogy ezek felfedeznék őt?

- El vagyok ámulva, Sir!

- El lehet ámulva, de saját maga felett, nem én felettem! Előbb három férfi nevét említettem, akikről valószínűleg már gyakran hallott. Talán véletlenségből azt is tudja, milyen lovon lovagol rendszeren Winnetou?

- Egy feketén, melyet állítólag Szélvésznek hívnak.

- Ugy van, Szélvész. Hallott már Old Shatterhand lováról is?

- Igen, az is fekete-csödör, Villám a neve.

- Helyes! Ennek az apacsneve Hatatitla. Most tehát figyeljen csak a lovamra!

Feketém mintegy hetven lépésnyire legelészett. Arra fordultam és odakiáltottam, hogy Hatatitla; azonnal odaugrott és arcát hizelkedve dörzsölte a vállamhoz.

- Tunder storm! - kiáltott fel a parancsnok. - Talán...?

- Igen, talán...! - kacagtam. - Ön lovastiszt és már egyszer látta ezt a csödört. Akkor fiákkeres lónak tartotta. Nézze most meg jobban! Látott már valaha ilyen nemes állatot? Lehet egy „sirkutatónak” ilyen páratlan paripája?

Ő nyelt és nyelt, hogy mondjon valamit, de zavarában sokáig semmit sem tudott kisütni, míg végül felkiáltott:

- Ugyan hová tettem a szemeimet?

- Bizony hová tette, még pedig nemcsak a ló, de a lovas tekintetében is. Tudja, hogy van felfegyverezve Winnetou?

- Hires ezüst puskájával.

- És Old Shatterhand?

- Medveölőjével és Henry karabélyával.

- Hát nem látta már a táborában, odaát a Mistake Canonban, hogy nekem két fegyverem van?

- Igen, de be voltak burkolva, legalább is az egyik.

- Nos, most nincsenek beburkolva. Nézzen csak ide!

Az orra alá tartottam őket. Tisztjei is végtelen kíváncsisággal pillantottak a fegyverekre.

- Teringettét, Sir; - nyögte ki, - ez az erős, nehéz riffle lenne a medveölő?

- Igen.

- És ez a fegyver, ezzel a sajátságos závarzattal?

- A Henry karabély! Igen, ez az!

- Így tehát Ön... tehát Ön...

Nem mondta ki a kérdést egészen és majdnem dadogott zavarában.

- Old Shatterhand? - segitettem neki. - Persze, hogy az vagyok.

- És ez a társa itt?

- Old Surehand a neve.

A tiszték a legnagyobb meglepetéssel ismételték ezt a két nevet, melyek egy pillanat alatt szájról-szájra szállottak az egész táborban. A parancsnok felugrott, tekintete egyikünkéről a másikra siklott és oly hangon kérdezte, mintha csak félig lenne ébren:

- Old Shatterhand és Old Surehand! Hihető lenne?

- Hát nem hiszi? - kérdezte.

- Hogyne; de... de...

Félbeszakították, mert kívülről, hol az örök állottak, kiáltás hangzott fel:

- Indiánok jönnek, indiánok!

- Merről? - kérdezte a parancsnok, harsogó hangon.

- Arról észak felől, - hangzott a válasz, miközben az örök a jelzett irányba mentek. A tiszt riadót akart parancsolni, de én megakadályoztam ebben:

- Legyen nyugodt, Sir! Nem jelent ez semmit. Ha még sem hinné el, hogy azok vagyunk, akiknek kiadjuk most magunkat, tanuk jönnek, kik igazolni fogják, hogy az igazat mondtuk.

- A vörösöket gondolja?...

- Igen.

- De hiszen ezek ellenségek! Azonnal meg kell...

- Semmit sem kell, semmit. Ezek barátok; sőt az Önök megmentői. Apacsok, kiket én hoztam ide, hogy segítsenek Önöknek a commancsák ellen.

- Apacsok? Sir, olyan helyzetbe hoz engem, mely reám nézve végtelenül meggondolandó. Vörös, az vörös; egyiknek sem lehet hinni és még azt sem tudom, hogy Ön valóban Old Shatterhand-e?

- Well, tegye meg tehát az óvintézkedéseit, melyeket szükségesnek lát; csak tartózkodjék az ellenségeskedéstől. Mindent megmagyarázok Önnek, de előbb jelt adok az apacsoknak, hogy ne közeledjenek lőtávolságba a táborhoz, míg meg nem nyertük bizalmát.

- Én majd elmegyek és megmondom nekik, - ajánlkozott Old Surehand.

- Igen, tegye meg Sir! Mondja meg nekik azt is, hogy néhányan álljanak őrt a magaslaton a bozótban!

- Ide föl? Minek? - kérdezte a parancsnok, még mindig gyanakodva. - Miért álljanak örök a hátunk mögött?

- Hogy Nale-Masiuv után kémleljenek. Hiszen mondtam Önnek, hogy a hátunkban van. Minden pillanatban megérkezhetik.

- De én is állíthatnék fel őrszemet az embereimből!

- Az én apacsaimnak élesebb szemük van.

- Teringettét! De ha... de ha...!

- Csak ki vele, Sir! Azt akarja ezzel mondani: De ha Önök ellenségek és csalók lennének? - Igazán azt hiszi, hogy egy fehér oly vakmerő és egyben oly romlott lehetne, hogy ilyen szándékuk legyen?

- Hm! Nem tudom, vajjon a vörösek, akik most jönnek, tényleg apacsok-e.

- Tehát Ön nem tudja megkülönböztetni az apacsokat a commancsáktól?

- Nem.

- És mégis harcot visel indiánokkal! Hiszen így a legdurvább hibákat elkövetheti! Különböztessen csak, oda künn érkeznek! Ötven ember, önnek, úgy becsülöm, körülbelül száz jól képzett lovasa van. Van tehát oka félni a vörösektől?

- Nincs. Hinni akarok önnek, Sir. De az indiánoknak mégis távol kell a tábortól maradniuk, míg meg nem engedem, hogy idejöjjenek. A kötelességérzet parancsolja, hogy ezt megkívánjam.

- Ezt belátom. És Ön is beláthatja, hogy nyugodt lehet, Mr. Surehand elérte őket; megállanak és leszállnak a lóról. Csak hárman lovagolnak tovább, fel a magaslatra; ezek az örök, kik gondoskodni fognak biztonságukról.

- Szép! Meg vagyok elégedve. Sir. Mégsem mulaszthatom el megtenni azt, ami megköveteli a biztonságunkról való gondoskodást.

Néhány parancsot adott ki, melynek következtében csapatai lövésrekész fegyverrel úgy állottak fel, hogy könnyedén visszaverhették volna az apacsok támadását, ha ezek ilyesmit terveztek volna.

- Emiatt nem szabad haragudnia, - mentegetődzött.

- Eszem ágába sem jut, hogy rossz néven vegyem! - feleltem. - Ha majd egészen végighallgatott, lesz hozzám bizalma. Most jön vissza Mr. Surehand. Üljünk le csak megint! El fogom Önnek beszélni az egészet és ezáltal bebizonyítom, hogy az előbb is igazat mondtam és önök nélkülünk elvesztek volna.

A forrás mellett megint úgy foglaltunk helyet egymás mellett, ahogy az előbb ültünk és én annyit közöltem vele, amennyit tudnia kellett. A mi személyes érdekünkben állott elhallgatni mindazt, ami reá nézve nem volt fontos. Elbeszélésem igen mély hatást tett reá és tisztjeire. Arca mind komolyabb lett, kifejezése mind elgondolkodóbb és mikor befejeztem, még nagyon sokáig mozdulatlanul és elmélázva ült a helyén, anélkül, hogy egy szót szolt volna. Most már a tisztjei is meg voltak róla győződve, hogy közbeléptünk nélkül hatalmas csapdába kerültek volna.

- Mindenekelőtt engedjen meg egy kérést Mr. Shatterhand: Bocsássonak meg, hogy Önökkel szemben úgy... úgy viselkedtem.

- Nagyon szívesen. Most már elhiszi, hogy Old Shatterhand vagyok?

- Mindenesetre! Olyan westmannok, mint Önök, a legtehetségesebb katonát is tiszteletre készítetik. Mi katonák a legjobb akarat, furfangosság és hősiesség dacára sem tudnánk eredményt elérni, ha nincs mellettünk olyan vezető, aki nemcsak a környéket, de az indiánok nyelvét és szokásait is ismeri. Önök kikémelelték a commancsákat, s kihallgatták összes tervüket... Megtehetjük ezt mi?

- Nem.

- Nem, mi ezt nem tudjuk megtenni és egészen gyanutlanul két malomkő közé kerültünk volna, melyek valószínűleg mindnyájunkat szétmorzsoltak volna. Ezért majd alaposan véreznünk kell a commansa kutyaáknak. Keresztüztükből egyetlen egynek sem szabad megmenekülni!
- Megálljon, Sir! Ez egy olyan pont, amely fölött meg kell egyeznünk, mielőtt azt a segítséget határozottan megígérem, melyet kilátásba helyeztem.
- Miért?
- Nem vagyok gyilkos!
- Én sem!
- Ön azonban gyilkolni akart.
- Gyilkolni? Nem. Engem kiküldtek, hogy az indiánok ellen harcoljak, míg őket legyőzöm, vagy míg ők megadják magukat.
- És ha küzdelem nélkül megadnák magukat?
- Akkor is meg kell bűnüket torolni!
- És mi lenne a megtorlás?
- Minden tizediket, vagy minden huszadikat, vagy isten neki, minden harmincadikat lelövetném.
- Nos, kísértse meg, míg végez velük! De a mi segítségünkre nem számíthat.
- Mi jut eszébe? Én önt nem nélkülözhetem; Önre ugyancsak szükségem van.
- Azt én is gondolom és azért azt hiszem, hogy a vörösek sorsa nem az ön kezében van, hanem a mienkben.
- Egészen az önökében?
- Igen.
- Azt már nem, Mr. Shatterhand.
- De bizony!
- Nem. Én oly méltányos vagyok, hogy mindazt, amit ön tett és még tenni szándékozik, elismerek, de szabadjon megkivánni, hogy ön is elismerje az én jogaimat.
- Bizonyára van önnek joga. De megmondhatná, hogy minő jogot képzel magának?
- Ön és én szövetségesek vagyunk a commansák ellen, ha győzünk, mindkettőnknek egyenlő joga van meghatározni, hogy mi történjék a vörösekkel, ön mégis csak megengedi, hogy ez megtorlás nélkül nem maradhat?
- Nem, ezt nem engedem meg.
- Akkor mi különböző véleményen vagyunk, de remélem, hogy megegyezésre jutunk. Ha ön is enged és én is engedek, a középuton találkozunk és mindegyik elmondhatja, hogy fele utját elérte annak, amit maga elé tűzött.
- Rámnézve nincs középut. Ha a commansák védekeznek, mi fegyvereinket bizonyára használni fogjuk, de ha megadják magukat, senkinek sem szabad, hogy bántódása legyen. Ez az én véleményem, melytől semmi esetre el nem állok.
- De, Sir, megtorlásnak mégis csak kell lenni.

- Miért?
- Azért, hogy fölláadtak.
- Mit nevez ön föllázadásnak? Ha valaki a maga igaz jogát védelmezi? Ha egy indián nem akarja, hogy lakóhelyéről erőszakosan elűzessék? Ha a kormánytól azt kívánja, hogy azon ígéreteket teljesítse, melyekkel őket lelkiismeretlenül rászedték.
- Hm! Meggyőződtem, hogy az, mit önről mondtak Mr. Shatterhand, igaz.
- És mi az?
- Hogy ön mindig inkább a vörösekkel, mint a fehérekkel tart.
- Én minden jó ember pártján vagyok és minden rossz embernek ellensége vagyok.
- De a vörösek rossz emberek.
- Pshaw! Ne vitatkozzunk e felett! Ön yankee és hozzá tiszt, én önt nem tudom és nem fogom nézetemre téríteni. De itt nem erről van szó, hanem egy egészen más véleményről, mely igen hamis.
- Tehát valószínűen az én nézetemről.
- Igen.
- Miféle nézetről?
- Hogy ön a commancsák sorsáról, ha megadják magukat, szintén határozni akar.
- És ez a nézet hamis?
- Igen, nagyon is az.
- Hogyan?
- Mert ön nem lesz győztes.
- Ah! Nem? De hát ki?
- Mi.
- Teringette! Ön ismét érthetetlen előttem.
- Pedig a dolog egészen világos. Ön elismerte, hogy éppen azon ponton állottak, hogy gyalázatos törbe essenek.
- Ezt most sem tagadom el.
- És hogy mi mentettük meg önöket.
- Igen.
- Jó! Ezzel a mi viszonyunk tökéletesen világos és semmi hozzátenni valóm nincs. Mi önt a haláltól megmentettük és ezért ön nekünk hálával tartozik.
- Hálával, az ördögbe, igen! De ennek mi köze van a commancsák megtorlásához?
- Az, hogy ez a megtorlás nem önre tartozik.
- Lenne szives ezt kimagyarázni?

- Voltaképpen nem szorul kimagyarázásra. Mi egy csapat vadász vagyunk, kik fölveltük a küzdelmet egy egész sereg commancsával és van háromszáz apacsunk, kik jobban vannak fegyvelve és fegyverezve, mint a commancsák és azonkívül van jó terepünk, egyéb előnyt nem is számítva. Hiszi ön, hogy a commancsákat legyőzzük?

- Igen.

- Az ön segítsége nélkül is?

- Nono, hm... hm...!

Gondolkodón rázogatta fejét.

- Bizton mondhatja, hogy igen! Valóban nincs az ön segítségére szükségünk. Szavamat adom, hogy egyetlen egy kommanca sem menekszik meg, ha teljesen lemondunk is az ön segítségéről. És ezért mondom, hogy a legyőzöttek sorsa egyedül a mi akaratunktól és legkevésbé sem az önétől függ.

- Ezzel talán azt akarja mondani, hogy önnek nincs ránk szüksége?

- Ezt már mondtam.

- Thunder! Ez őszinte, nagyon őszinte nyilatkozat, Sir!

- Az őszinteség erény, melyet minden gentlemannak kötelessége gyakorolni.

- Tehát bucsut mond nekünk? Elküld bennünket?

- Nem. Habár azt mondom, hogy nekünk nincs önre szükségünk, de mégis megengedem, tervünk végrehajtását megkönnyitené, ha az ön segítségére is számíthatnánk.

- Jó, de aki segít, az ítélkezni is akar!

- Akkor köszönjük szépen! Ha segít nekünk, történjék ez hálából, de nem azzal a szándékkal, hogy teljesen felesleges vérfürdőt rendezzen. Nincs időnk, a commancsák bármelyik pillanatban megérkezhetnek. Határozzon! Igen, vagy nem!

- Mi történik igenlő esetben?

- Visszavonulunk innen, engedjük a commancsákat idejönni és mihelyt itt táborát ütöttek, körülkerítjük őket.

- És azt hiszi Ön, hogy akkor megadják magukat?

- Igen.

- Ellenállás nélkül?

- Igen.

- Lehetetlen!

- Bizza azt csak reám! Elfogjuk őket és azután Vupa-Umugi után lovagolunk, hogy a háta mögött bezárjuk a csapdát.

- Well! És mi történik abban az esetben, ha nemet mondok?

- Ugy kérni fogom Önt, hogy itteni táborát azonnal hagyja el és távozzék el, míg Nale-Masiuv itt járt és Vupa-Umugi főnök után lovagolt.

- Akkor azután megint ide jöhetünk?

- Igen.

- És csupán a néző szerepe jut nekünk?

- Semmi egyéb.

- Hallja, Mr. Shatterhand, ön sajátságos ember. Oly kurta-furcsa feltételeket szab, oly világosan és határozottan, hogy az ember majdnem úgy tűnik fel saját maga előtt, mint egy iskolás gyerek, akinek nincs sem nézete, sem akarata!

- Nekem mindenesetre semmi okom sincs rá, hogy szaporítsam a szót. Megmentettük önöket a haláltól és azon a ponton állunk, hogy elfogjunk háromszáz commancsát. Ezt minden támogatás nélkül végbe visszük, de ha hálából segédkezni akarnak nekünk, ezt elfogadjuk az alatt a feltétel alatt, hogy nem lépnek fel követelésekkel.

- És a kötelességünk? Meg kell büntetnünk a lázadó commancsákat.

- Tegyük ezt ezentúl, de ne ebben az esetben! Ezek a commancsák a mieink, nem az Önökéi. Sőt, Önök lennének az övéké, lennének elveszve, ha mi nem lettünk volna!

- De hogyan feleljek ezért, ha segíték elfogni őket és azután elengedem büntetés nélkül?

- Az emberiség előtt, az én és az ön lelkiismerete előtt nagyon könnyű felelősséget vállalni; más hatóságokkal nem törődöm. Különb is önnek itt a haja szála sem görbült meg, meg vagyok tehát győződve róla, hogy az ön felettes hatósága szintén nem fog vérfürdőt követelni. Tehát határozza el magát!

- Hm! Önnel szemben igazán nem lehet akaratoskodni. Adjon öt perc időt, hogy beszéljek tisztjeimmel!

- Csak tessék, de hosszabban nem. Az Ön habozása által könnyen mindent kockára teszünk.

Felállottam és eltávoztam a jelzett időre. Mikor azután visszatértem, megkaptam a határozatot:

- Mit tehetünk egyebet, Sir? Legyen meg az akarata. Egyenesen siralmas lenne, hogy engedjük megmenteni magunkat Önöktől és azután, ellovagolunk anélkül, hogy támogatnánk önöket. Itt maradunk tehát és segíteni fogunk.

- És a commancsák sorsa a mi dolgunk.

- Yes.

- Akkor megértjük egymást és örülök, hogy önben egy ilyen ügyes, emberséges szövetségest nyertem.

- Well! Mondja meg most már, hogy mi történjék?

- Alaposan itassák meg lovaikat és szedjék szét sátraikat! Azután lovagoljanak Vupa-Umugi után. A póznák jelzik az utat.

- Ön itt marad?

- Csak amíg meglátjuk, hogy jönnek a commancsák.

- Milyen messzire távozzunk el?

- Kissé láttávolon kívül, ne tovább. Ha már nem tudják felismerni ezeket a bokrokat, állapodjanak meg. Mi hamarosan utolérjük önöket.

- Miért nem lovagol Ön velünk?

- Mert akarom látni, mikor érkezik Nale-Masiuv és mert a mi apacsainknak is ide kell jutni a vízhez, mielőtt lovaik patája alá vehetik a száraz sivatagot.

- Well, akkor hát indulás!

Kiadta a szükséges parancsokat és félóra lefolyása után ellovagolt dragonyosaival. Most már előjöhetnek a mi apacsaink is, hogy megittassák lovaikat és megtöltsék tömlőiket. Mig ezzel voltak elfoglalva, felmentem a magaslatra, hogy távcsővem segítségével az ellenség után nézelődjem. Mivel feltétlenül a dragonyosok nyomában jöttek, egészen biztosan ismertem azt a pontot a láthatáron, ahol meg kellett jelenniük. Meg voltam róla győződve, hogy nem kell reájuk sokáig várakoznom, mert ők mindenesetre feltételezték, hogy a katonaság csak rövid ideig tartózkodik a Száz fánál és hamarosan követi Vupa-Umugi commancsait, hogy állandóan a sarkukban maradjon.

Ez a feltevés egészen helyesnek is bizonyult, mert nem is voltam sokáig az őrhelyemen, oldalamon Old Surehanddal, mikor egészen kint a nyugati láthatáron sötét pontot pillantottam meg, mely látszólag nagyon lassan közeledett felénk.

- Jönnek, - szóltam Old Surehandhoz.

- Már?

- Későbbre várta őket?

- Nem. Adja kérem csak kissé ide a távcsővét!

Odaadtam neki. Miután néhány pillanatig szemlélődött rajta, megkérdezte:

- Azt a sötét pontot gondolja, tőlünk pontosan nyugatra?

- Igen.

- Most szétválík.

- Ugy?

- Igen. Hat-nyolc kis pont lesz belőle, melyek félkörben mind jobban távolodnak egymástól.

- Ezek a felderítők.

- Bizonyosan! Természetesen nem lovagolhatnak egyenes vonalban ide, mert megláthatnák őket a csapatok, ha még itt lennének. Nem gondolja, hogy úgy áll a dolog?

- Biztosan így van. A vörösek szét fognak válni. Nem?

- De igen; úgy látszik; négyen jobbra lovagolnak, négyen balra.

- Megkerülik a Száz fát, hogy ne hátulról, hanem két oldalról jöjjenek ide, míg elérik a síkságot és beláthatnak a bokrok közé. Ez az egyetlen mód, azon veszély nélkül, hogy felfedezik őket, megtudni, hogy itt vannak-e még a dragonyosok. Adja csak ide a távcsövet!

Mikor mégegyszer bepillantottam, megláttam a felderítők két osztagát; bizonyára az volt a szándékuk, amit én kifejtettem. Még olyan távol voltak, hogy csak távcsővel lehetett őket felismerni. Láttávolságra nem volt szabad közel engedni őket. Különben ők éppen úgy megláttak volna minket, mint mi őket. Gyorsan lementünk tehát a forráshoz és kiadtam az apacsoknak a parancsot az indulásra. Egy perccel később már elvágattunk a nagy csapás mentén, mely a bevert oszlopok mellett délkeletnek vezetett. Alig tíz perc múlva megérkeztünk a dragonyosokhoz, kik lovaik mellett táborozva, reánk várakoztak.

Arról a helyről, hol jelenleg voltunk, pusztá szemmel nem ismerhettük fel a Száz fát, de egy kísérlet meggyőzött róla, hogy a távcső elért addig és nekem látnom kellett a commancsákat, ha odaérkeznek.

Nem kellett sokáig várnom, valóban észrevettem a felderítőket, kik lassan és rendkívül óvatosan közeledtek két oldalról a forráshoz. Mihelyt látták, hogy nincs ott senki, gyorsan odalovagoltak. Átkutatták a bozótot és mikor nem találtak ott ellenséget, heten közülök tábort ütöttek, míg a nyolcadik visszalovagolt. Nale-Masiuvnak kellett jelentenie, hogy jöhet.

Ettől kezdve egy teljes óra telt el, míg láttam, hogy a táborhely újra megélénkül. Megérkeztek a commancsák. Mikor ezt Old Surehanddal közöltem, így szólt:

- Most kezdődik a színjáték első felvonása, melyet tervezünk. Nale-Masiuv elfogatása. Azt hiszem, hogy nem kell sokáig várnunk. Nem gondolja?

- De igen. Bizonyára csak addig maradnak ott, amíg az emberek és lovak vízhez jutnak. Tehát induljunk!

- Mindnyájan egyszerre?

- Nem. Körül kell fognunk őket, először távolról, úgy, hogy ne lássanak minket. Azután hirtelen és gyorsan szorosra huzzuk a kört. Azoknak, kiknek hosszabb utuk van, természetesen előbb el kell indulniuk, mint a többieknek.

- Kik ezek?

- Ön az apacsokkal, kiket parancsnoksága alá helyezek, Mr. Surehand!

- Végtelenül örülök. Köszönöm, Sir!

- Láttávolon kívül megkerüli a Száz fát és megszállja körös-körül a magaslatot, a bozót szélén úgy, hogy az ötven apacsával félkört alkosson. Csendesen leszállanak a lóról és úgy fekusznak le a bokrok közé, hogy fegyvereikkel tűz alatt tudják tartani a forrás mellett levő tábort.

- Lőnünk is kell?

- Csak akkor, ha a commancsák védekeznek, vagy erőszakkal át akarnak hatolni az ön vonalán. Mit gondol, mennyi időre van szüksége, hogy a hátuk mögé kerülhessen?

- Lehetőleg pontos időt akar tudni, hogy hozzám igazodhassék?

- Mindenesetre.

- Ugy kijelenthetem, hogy mostantól számítva, pontosan félóra múlva jöhet. Van még valami intézkedni valója?

- Rá kell bíznom magam az ön éles elméjére és általánosságban csak annyit jelezhetek, hogy csak akkor nyulunk fegyverhez, ha szükséges. Én úgy érkezem majd a dragonyosokkal, hogy kört alkossunk, melynek két vége pontosan zárul az ön félköréhez. Akkor a commancsák közöttünk vannak. Először csak minket fognak meglátni és hátrafelé akarnak menekülni, ahol Önök vannak. Hogy megmutassuk, hogy ott is körül vannak zárva, az önök apacsaival fuvassanak hadiriadót, mihelyt mi önökkel érintkezésbe jutottunk.

- Akkor mi várjunk?

- Igen.

- Mire?

- Arra az eredményre, melyet a Nale-Masiuvval való tárgyalásom fog vezetni.

- Ah! Ön vele tárgyalni szándékozik?

- Természetesen! Mely más módon birhatnám őt arra, hogy önként megadja magát?

- Ez, Sir, Önre nézve kockázatos eljárás.

- Nale-Masiuvot furfangos, ravasz embernek ismerik. Ne helyezzen bele sok bizalmat, Mr. Shatterhand.

- Cselfogással nem sokra megy velem szemben, sőt magamagának fog ártani, eziránt ön biztos lehet.

- Szép! Tehát fogjunk hozzá. Egyelőre éljen boldogan!

Az apacsokhoz ment, rövid utasítást adott nekik és azután velük ellovagolt. A parancsnokhoz fordultam és ezt kérdeztem:

- Ki fogja vezetni az ön embereit, Sir? Mert a tánc megkezdődik.

- Természetesen én!

- Jó, de bakot ne lőjön!

- Ugy igaz, hogy én be hagytam magamat a vörösektől csapatni, de most meg lehet győződve arról, hogy nem lesz több baklövés.

- Akkor figyeljen arra, amit mondok. Mi vágatva a Száz fához lovagolunk, ott azonnal félkört alkotunk, melynek két széle a legszélsőbb bokrokig nyulik.

- Értem. Ezen bokrok mögé rejtőznek az apacsok.

- Igen. Az ön emberei ezekhez jobbról és balról szorosan csatlakoznak.

- És ha ez megtörtént, mi lesz azután?

- Közvetlen célunk annyi, hogy a commancsákat bekerítsük. Az ő maguktartásuktól függ, hogy azután mi történik. Ha ők lőnek, mi is lövünk; de ha tartózkodólag viselik magukat, akkor fegyvereinket pihentetjük. Ez utóbbi esetben, tárgyalni fogok az ő főnökükkel. E tárgyalás eredményétől függ a többi.

- És is jelen lehetek e tárgyalásnál?

- Nem.

- Miért nem?

- Nincs rá semmi ok.

- Elég ok van rá! Mint a jelenlévő csapatok parancsnoka, én vagyok az a személy, kire Nale-Masiuvnak hallgatnia kell.

- Ő egyáltalában nem fog Önre hallgatni.

- De hol, kire másra?

- Reám.

- Hm! Tudom, hogy Ön derék ember. Mr. Shatterhand, de nem fog-e itt csalódni?

- Nem.

- De gondoljon a különbségre.

- Miféle különbségre?

- Önnek csak ötven apacs van, nekem száz dragonyosom.

- Az indiánokkal való küzdelemben ötven apacs ér annyit, mint száz katona.

- Ha Ön mondja, igaza lehet, de egy ily tárgyalásnál mindenekelőtt azt a fontos, hogy hatást keltsünk!

- Természetesen.
- Nos, Ön mégis csak westmann, de én csapatparancsnok vagyok, Mr. Shatterhand!
- Ah, ugy! - nyájasan arcába nevettem.
- Igen. Már az egyenruha is hatást tesz!
- Ez-e és még mi?
- Az a hang, amelyen a magunkfajta ember beszélni szokott.
- Ön Nale-Masiuvval akar beszélni?
- Igen.
- Beszél Ön a commancsák nyelvén?
- Nem.
- Miként érteti meg magát?
- Ön lesz a tolmács.
- Igy! Tehát ön a parancsnok, aki határoz és én az ön eszköze, az ön tolmácsa! Hallja csak, igen tisztelt Uram, ön Old Shatterhandot hamisan itéli meg. Nekem, mint tolmácsnak kell Nale-Masiuvval beszélni; akkor mi szükségem van önre? Mit ér az ön hangja, ha a szókat nekem kell értelmezni? És az ön egyenruhája? Azt mondom önnek, hogy Nale-Masiuv előtt százszorta nagyobb tekintélye van az én vadászzubbonyomnak és pisztolyomnak, mint az ön egyenruhájának és az ön kardjának. Ne vitatkozzunk rangkülönbség felett! Én azt mondom önnek, hogy minek kell történnie és ön e szellemben fogja vezényelni alárendelt embereit, de én nem vagyok önnek alárendelve. Gondolt ön arra a veszélyre, melynek kiteszi magát, ha a commancsákkal akar tárgyalni?
- Veszélyre?
- Igen.
- Mi veszély foroghat fenn? A béketárgyalásnál a parlamenteknek a személye szent és sérthetetlen!
- Ezen indiánnak nem. Ő egy furfangos ember.
- Az ilyen emberekkel szemben lehet óvintézkedést tenni.
- Hogyan?
- Hm!
- Ő megjelenik és ön is megjelenik, mindketten fegyver nélkül. Egymással szembe állanak és megkezdődik a tárgyalás. Ekkor e gazember előránt egy rejtett kést és önt leszurja.
- Ezt nem szabad tennie.
- Ő nem sokat kérdezi, hogy szabad-e! Ő a vezért akarja megölni, hogy az így megzavart ellenséget megrohanja.
- Köszönöm, nagyon köszönöm.
- Akar ön Nale-Masiuvval beszélni, Sir?
- Szeretném, de nem akarok ön elé vágni. Önnek igaza van. Mivel én a nyelvüket nem értem, én a megértést köztünk és közte csak megnehezíteném. Tehát jobb lesz, ha ezt önre hagyom.

- Jól van! Tehát induljunk!

- Azonnal; de előbb tisztjeimet kell értesítenem.

Ez a parancsnok ur valóban abban a hitben leledzett, hogy a commancsáknak az ő egyenruhájával imponálni fog. És hozzá „a hang”! Sejtelve sem volt arról, hogy az indiánokkal mily hangon kell beszélni. Aki egy ily fontos tárgyalásnál egy oly főnökkel, mint Nale-Masiuv oly hangon beszél, mint egy ujonccal, az elveszett. Szerencsére az én utalásom a vörös ember cselszövésére megtette hatását. Hogy magát orvul leszurassa, erre a tisztnek nem volt kedve és ezért belenyugodott abba, hogy jobb lesz a tárgyalást reám bízni.

Éppen ideje volt, hogy utnak eredjünk, mert Old Surehand az ő apacsával eltűnt szemünk előtt. A dragonyosok csatasorba álltak olyképpen, hogy lovaglás közben félkört alkossanak. Én élükre álltam és vágatva mentünk előre a nagy kitaposott csapáson visszafelé a Száz fa felé. Ugy kellett sietni, hogy a vörösek meglegyünk és ne adjunk nekik időt a megfontolásra. Viharként száguldottunk át a sikon, csöndben, szótlantul, csak a lovak patkója volt hallható. A távolság ugyszólván eltűnt előttünk, a rajvonal kikerekedett. A két szélső hegye a vonalnak gyorsabban alakult, mint a közepe, nagy gyorsasággal közeledtünk a táborhoz. Ott láttak bennünket, anélkül, hogy fölismerték volna, hogy kik vagyunk. Midőn a commancsák látták, hogy fehérekkel van dolguk, velőtrázó ordításba törtek ki, fegyvert ragadtak és lovaik felé rohantak... már igen későn, mert a mi félkörünk már bezárult. Ekkor visszafelé akartak fordulni, de innen messzi elhangzott az apacsok csatakiáltása az egész tábor felett, nagy távolra a pusztaságba. Ugy hangzott e kiáltás, mint a legmagasabb fejhangon üvöltött Aiiiii, mely alatt kezüket szájukra téve, rezgették a hangot. Mikor a commancsák ezt a kiáltást meghallották, gyorsan visszavonultak a bokrok mögé, mert észrevették, hogy ezen oldalon is be voltak kerítve. Mi lőtávolon kívül voltunk és láttuk, hogy milyen zürzavar vesz rajtuk erőt. Ide s tova szaladgáltak, hangos kiáltások hangzottak; de mikor látták, hogy velük egy oldalról sem történik semmi, nyugodtabbak lettek és egy kis csapatba verődve, együtt maradtak a víz mellett. Akkor lóra ültem és lassan a tábor felé ügettem. Láttak engem arra menni és kíváncsiak voltak, hogy mi szándékom van. Hozzájuk közeledtem kétszáz lépésnyi távolságra és odakiáltottam:

- A commancsa harcosok hallgassanak meg! Itt áll Old Shatterhand, a fehér vadász, ki Nale-Masiuvval beszélni akar. Ha a commancsák főnökének van bátorsága, mutassa magát!

Pillanatnyi mozgolódás támadt és dacára a távolságnak és a halk beszédnek, mégis úgy éreztem, mintha a rémület tompított hangú kiáltásait hallanám. Egy kis idő múlva egyikök előlépett, kinek hajában toll volt. Fölemelte a tomahawkot és így kiáltott felém:

- Itt áll Nale-Masiuv, a commancsák főnöke. Ha Old Shatterhand ide adja skalpját, jöhet ide, elfogadom.

- Ez egy bátor főnöknek volna a szava? - feleltem én. - Nale-Masiuv oly gyáva, hogy egy skalpot, melyet birni akar, neki átadassék? Akinek van bátorsága, maga veszi el.

- Akkor hát jöjjön, Old Shatterhand, próbálja meg, hogy az enyémet megszerezheti-e!

- Old Shatterhand nem skalpra utazik, ő a vörös emberek jóbarátja és azt kívánja, hogy őket a haláltól megmentse. A commancsa harcosok körül vannak véve, az ő életük olyan, mint a vadszőlő pihéje, melyet egy fuvallat magával sodor; de Old Shatterhand meg szeretné őket menteni. Nale-Masiuv jöjjön el, hogy velem tanácskozzék.

- Nale-Masiuvnak nincs ideje! - hangzik a válasz.

- Ha nincs ideje tanácskozni, lesz ideje meghalni, öt perc időt engedek neki; ha addig nem enged, beszélni fognak a fegyverek. Howgh!

A bizonygatásnak ez indián szavával fejeztem ki azt, hogy el vagyok tökélve fenyegetésemet beváltani és azt, hogy ebben engem semmi meg nem gátol. A főnök embereihez tért vissza és tárgyalt velük. Midőn az öt perc eltelt, így kiáltottam feléjük:

- Az időhaladék letelt. Mit határozott Nale-Masiuv?

Ő ismét előrejött néhány lépéssel és kérdezte:

- Old Shatterhandnak becsületes szándéka van e tárgyalásról?

- Old Shatterhand mindig becsületesen tárgyal.

- Hol lesz a beszélgetés színhelye?

- Köztünk és köztetek, épp a középponton.

- Ki vesz részt a tárgyalásban?

- Csak te, meg én.

- És mindenki visszatér szabadon az övéihez?

- Igen.

- Mig mi visszatértünk, egy fél harcosa sem kezd ellenséges támadást?

- Ez magától értetődik.

- És mi fegyvertelenül leszünk?

- Igen!

- Akkor Old Shatterhand menjen és tegye le minden fegyverét; én is mindjárt jövök.

Én a mi vonalunkhoz mentem vissza és minden fegyveremet letettem lovam mellé. Midőn visszafordultam, láttam Nale-Masiuvot jönni hosszú, siető lépésekkel és éppen nem oly lassan és méltósággal, mint ez egy főnökhöz illett. Ez feltűnt nekem. Láthatóan előbb akart a kitűzött helyen lenni, mint én. Miért? Ennek bizonyára oka volt. Mig én kimért léptekkel vele szembe jöttem, éles szemmel megfigyeltem őt. Egy helyen, mely a megállapított középpont lehetett, megállott és letelepedett. Jobb kezét kelleténél hosszabban nyújtá háta mögé, hogy a leereszkedésnél segítse. Volt-e ennek oka? És ha volt oka, mi lehetett? Talán valamit maga mögé helyezett el, mit nekem nem volt szabad látnom? Azért ment oly gyorsan és azért jött korábban, mint én, hogy e tárgyat elrejthesse? Ha e kérdésre igenlően kellett felelnem, akkor e tárgy nem lehetett egyéb, mint fegyver.

Most elértem őt és csak három lépésnyire állottam tőle. Megtegyem még e három lépést, hogy lássam, mi van a háta mögött? Nem; ez Old Shatterhandhez nem lett volna méltó. Lassan letelepedtem. Ekkor szemeink formálisan átszegezték egymást, mindkettő az ellenfelet akarta mérlegelni és pedig helyesen mérlegelni.

Nale-Masiuv hosszú, karcsu, de csontos és izmos ember volt, talán ötven éves korban. Pofacsontjai erősen kiszögelltek; éles sashor, vékony, zárt ajkai, kicsiny, szempillátlan szemei szilárd akaratra, tetterőre, álnokságra és agyafurtságra engedtek következtetni. Ő tetőtől talpig végignézett, kinyitotta övét és vadászíngét és így szólt:

- Old Shatterhand nézzen ide!

- Miért? - kérdeztem én.

- Hogy meggyőződjék róla, hogy nincs nálam fegyver.

Nos, én éppen az ellenkezője felől voltam meggyőződve, hogy ő egy kés vagy valami ilyesfélét tartott maga mögött, vagy rejtett el a földbe.

- Miért mondja Nale-Masiuv e szavakat? - feleltem én. - Ez fölösleges beszéd.

- Nem. Neked látnod kell, hogy becsületes vagyok.

- Nale-Masiuv, a commancsák főnöke, Old Shatterhand pedig nemcsak fehér vadász, hanem megválasztották őt a Mescalero-apacsok fejévé. Főnökök szavának az eskü erejével kell birniok. Megígértem, hogy semmi fegyvert sem hozok magammal. Tehát nincs nálam fegyver; ezt neked sem kell megmutatnom és bizonyítanom.

Mialatt ezt mondtam, lábszáramat behajlítám és talpamat a bal lábszár alá huztam, hogy könnyen fölpattanhassak. Ő nem vetett erre ügyet. Érezte a vágást, melyre szavaim céloztak és így felelt:

- Old Shatterhand nagyon büszkén beszél. Jön idő, mikor alázatosabb lesz.

- Mikor lesz ez?

- Ha majd elfogjuk.

- Akkor Nale-Masiuv addig várhat, míg meghal. Te léssz az én foglyom és nem én a tied.

- Uff! - Miként lehet Nale-Masiuv fogoly?

- Most az vagy.

- Most?

- Igen.

- Old Shatterhand oly sokat forgat a nyelvén, melyeket nem bir bebizonyítani.

- A bizonyíték szemed előtt van. Nézz körül!

- Pshaw! - fehéreket látok! - mondá ő végtelenül megvető kézmozdulattal.

- E fehérek gyakorlott katonák, kik előtt a te harcosaid nem birnak megállani.

- Ezek kutyák, kiknek bőrét elevenen lehuzzuk. Egy fehér sem mérközhetik meg egy vörössel!

- Mondd csak, az apacsok vörös harcosok-e?

- Azok!

- Tehát tudd meg, hogy a te táborod hátsó része apacsoktól van körülvéve.

- Old Shatterhand hazudik.

- Én sohasem hazudok és te jól tudod, hogy most is az igazat mondom. Vagy azt akarod állítani, hogy az apacsok csatakiáltását nem hallottad? Süket vagy?

- Hányan vannak?

Természetesen nem voltam olyan őszinte, hogy megmondjam, hogy ötvenen vannak; így válaszoltam:

- Annyian, hogy magukban is elegen vannak arra, hogy titeket megsemmisítsenek.

- Hát mutassák magukat!

- Meglátod őket, mihelyt nekem tetszeni fog.

- Mely törzsből valók?

- A Mascaleros-törzsből, melyhez én is és Winnetou is tartozik.

E névre hirtelen fölemelte fejét és kérdezte:

- Hol van Winnetou?

- A Llano-estacadon!

- Mutassa meg magát, hogy elhiggyem!

- Te megláthatod őt. Ötven apaccsal Vupa-Umugi körül lovagol.

- Uff, uff!

- Hogy azokat a karókat a földbe verje, melyek a romlásba vezetnek.

- Uff, uff! - kiáltott föl ujólag.

- Winnetou e munkát a fiatal főnök, Siba-bigk helyett végzi, ki nem végezheti, mert elfogtuk. Most Winnetou karóival a commancsákat oly tévutra vezeti, mint Siba-bigk akarta a fehér lovasokat gyalázatos halálba kergetni.

Minden szó, melyet kiejtek, egy-egy csapás volt Nale-Masiuvra. Megpróbált uralkodni magán, de a fölindulást, mely elfogta, nem bírta elrejteni. Hangja remegett, midőn látszólag, könnyedén így szólt:

- Nem értem, Old Shatterhand mit beszél; világosabban kell szólnia.

- Tudod jól, mit gondolok.

- Nem.

- Ne hazudj! Azt hiszed, hogy Old Shatterhandot rászedheted? Ez nem sikerülne neked, ha az összes commansa-főnökök okossága volna a fejedben, ami mindenesetre nagyon csekély. De tőled származik a terv, amit itt végrehajtani szándékoztatok.

- Minő terv?

- Az, hogy a fehér lovasokat csalárdul letüzött karók útján tévedésbe hozza.

- Ugy látszik, hogy Old Shatterhand álmodozik.

- Ne tagadd! Te hazudsz; de én teljes őszinteséggel beszélek veled. Midőn te vereséget szenvedtél, száz új harcos után hazaküldtél. Együttal két követet küldtél a „Kék víz”-hez Vupa-Umugihoz, hogy tervedet közöljék vele. Meglestem őket, mielőtt a Rio Pecoson átkeltek.

- Uff! A harcosok sorából kidobom őket.

- Tedd azt! Ily meggondolatlan és fecsegő nép nem érdemli meg, hogy harcosoknak hívják őket. Én magam lestem meg Vupa-Umugit is és mindent megtudtam, anélkül, hogy neki sejtelmé lett volna róla.

Ő semmit sem szólt hozzá, de szemét áthatóan és fürkészve rámszegezte; ezenkívül úgy látszott, hogy szempillái reszkettek valami elfojtott aggodalomtól. Én így folytattam:

- Azt a hat kémet is meglestem, kiket Vupa-Umugi keletre küldött. Nekik Altschese-tsi-ben kellett meghalniuk.

- Uff! Azért nem tértek vissza és azért nem találtuk őket itten!

- Még más világosság is fog neked felderülni. Winnetou azonnal a Llano-estacado felé lovagolt nagy sietséggel, hogy Bloody-Foxot figyelmeztesse és előbb annyi apacs harcos után küldött, amennyi elég a ti tervetek meggyőzésére. Ez apacsokkal előztelek meg téged és Siba-Bigket ötven emberével elfogtam, midőn a karókat szurkálták, melyeknek segítségével Vupa-Umugi őt követhette volna.

- Igazat beszélsz? - nyögte ki nagynehezen a kérdést.

- Igazat. Ezután mi éppen úgy, mint ahogy ti a fehér lovasokkal szemben akartátok csinálni, hamisan tüztük le a karókat. Erről Winnetou gondoskodott ötven apaccsal, e nyomokat Vupa-Umugi a commancsák csapásának tarthatá, akik Siba-bigkkel voltak.

- Uff! Ezt az eszmét a gonosz Manitou sugallta!

- A jó Manitou. A gonosz a ti tanácsadótok, nem a miénk. Most Vupa-Umugi az apacsok mögött lovagol és azt hiszi, hogy Siba-bigk van előtte. Egy víztelen pusztaságba fog érkezni és úgy a kaktusz közé szorul, hogy meg kell magát adnia, ha nem akar éhen elpusztulni.

- Old Shatterhand a leggonoszabb, a legrosszabb a fehér arcuk között! - sziszegte dühöngve felém.

- Ezt magad sem hiszed. Tudod, hogy én az összes vörösek iránt jóindulattal vagyok. Most is mindent jó irányba akarok terelni és nektek ellenségeitekkel szemben békét hozni.

- Mi nem akarunk békét.

- Akkor vér fog folyni; egészen úgy, amint ti akarjátok. Midőn ma a fehér lovasok jöttek, figyelmeztettem őket és azt mondtam nekik, hogy te a te harcosaiddal a nyomukban vagy. Akkor ők az én apacsaimmal egyesültek és itt rátok lestek. Most úgy körül vagytok véve, hogy egy sem menekszik meg közületek!

- Harcolni fogunk.

- Tehát kísértsd meg!

- Ez nem kísérlés lesz, de sikerülni fog.

- Pshaw! Husz lövés azon fehér arcuktól, kiket itt látsz, azután az én csodás puskám és Old Surehand fegyvere, mely sohasem hibázik!

- Old Surehand itt van?

- Igen.

- Hol?

- Ott fenn az apacsoknál, kiknek golyói szintén köztetek fognak pusztítást művelni. Teljesen lehetetlen lesz, hogy megmenekülhessetek.

- Te ámitsz engem, csak hogy megadásra bírj!

- Én az igazat mondtam!

- Siba-bigk nincs elfogva!

- Fogva van; ezt bebizonyítom azzal, hogy megmondom, hogy harminc Naüni és husz törzséből való commancsa volt nála.

- És Vupa-Umugi nem tévedett.

- Ő abba a kelepcebe indult, melyben megfogni akarjuk őket, sőt azt is megmondhatom, hogy én az alatt, míg Ő a „Kék víz” mellett táborozott, Kaam-Kulanoba lovagoltam, ahol az ő törzse tanyázik. Onnét magammal hoztam minden varázsszerét.

- Uff! Azokat elloptad?

- A lándzsákról vettem le, amelyek a sátor elé voltak leszúrva!

- Akkor ő elveszett, elveszett!

- Akkor bizonyára elveszett, ha békét nem köt. És ezt okvetlenül már csak azért is meg fogja tenni, hogy újra a varázsszereihez jusson, az elsorvás gyötrelmes halálát nem véve számításba.

Nale-Masiuv lehajtotta fejét és semmit sem szólott.

- Beláthatod, - folytattam, - sem Siba-bigkre sem Vupa-Umugira nem számithatsz. Nincs egyéb hátra, minthogy megadd magadat!

Hosszu hallgatásba merült. Mit gondolt? Mi járta meg lelkét? Nagyon, nagyon szomorú arcot vágott és épen azért, mert ezt mutatta, nem bíztam benne. Ekkor ismét föltekintett és kérdezte:

- Mi történik Siba-bigkkel és embereivel?

- Szabadon bocsátjuk őket, mert még vér nem folyt közöttünk.

- Mit tesztek Vupa-Umugival?

- Ő is szabad lesz harcosaival együtt, ha oly okos lesz, hogy nem szegül ellen.

- És mit várhatok én, az én harcosaimmal, ha most mi megadnók magunkat?

- Még szabadságot is!

- Mikor?

- Mihelyt efelett határoztunk.

- És a zsákmány?

- Mi fehérek nem törekszünk zsákmányra; de az apacsok lovaitokat fogják kívánni!

- Hajlandó vagy nekik adni?

- Igen.

- De ezek még a miénkek!

- Ti kezdtétek a harcot és viselnetek kell a következményeket. Az igazság kárpótlást kíván azok részére, kiket megtámadtatok és meg akartok ölni. Örülhettek, ha élteteket megmenthetitek!

- De lovainkra szükségünk van!

- Rablókalandokra igen. De ha nem lesz lovatok, akkor nyugton kell maradnotok!

- Mi mindig a béke és nyugalom barátai voltunk!

- Ne beszélj ily nevetséges dolgot! Mindig a commancsák voltak a háboruszkodás kezdeményezői; ezt te épen oly jól tudod, mint magam!

- S a fegyvereinket meghagyják? - tudakozódott tovább.

- Ezt nem tudom.

- Tudnod kell!

E szavakra, egy másodpercre fölillantak szemei és jobb kezével lassan háta mögé nyult. Én tudtam, hogy nagyon valószínű, hogy ellenem készül valami támadás, mindazáltal nyugodtan és csöndesen így válaszoltam:

- Most nem tudhatom; mert efelett Winnetouval és Old Surehanddal kell tanácskoznom.

- Fogod-e javasolni, hogy mi fegyvereinket megtarthassuk, vagy nem?

- A nyilakat, az íjakat és fegyvereket, sőt még a tomahawkot is megtarthatjátok. Ezekre szükségetek van a vadászatnál, hogy magatokat táplálhassátok.

- De a fegyvereket?

- Ezeket elveszjük, mert ezekkel tudtok harcot folytatni. Ha nem lesz több fegyveretek, akkor végre békében kell maradnotok!

Ha másként válaszoltam volna neki, a kivánt ígéretet megtettem volna, akkor talán lemondott volna orvtámadásáról; de egyrészt nem volt ínyemre ez embernek a legkisebb engedményt is tenni és másfelől azt hittem, hogy őt épen a cselvetés miatt annál könnyebben és gyorsabban hatalmamba kerithetem.

- Békében maradni? - kérdezte ő. - Ezt nem akarjuk, mi harcot akarunk. Ime lásd ezt magad!

Az utolsó négy szót emeltebb hangon mondá. Szemei szikráztak; felsőteste villámgyorsan felém hajolt és jobb kezében megvillant a kés. Különös! Kés!

- Tehát épen úgy, mint a parancsnoknak - mondtam.

Ha ő gyorsan jött nekem, én még gyorsabban neki. Balkezemnek egy gyors fogásával megragadtam az ő jobbját, melyben a kés volt. Ezután felegyenesedve, jobбомmal két oly csapást mértem halántékára, hogy mint élettelen bábu rogyott össze.

Késsel kezemben fölugrottam és a minket feszült figyelemmel figyelő commancsáknak odakiáltottam:

- Ez árulás. Nale-Masiuv le akart szurni. Itt van az ő kése!

Messze dobtam el a kést abban az irányba, ahol ők voltak; azután az elbódult főnököt övénél fogva fölemeltem, vállamra vettem és elrohantam vele a mi csatasorunk felé.

Milyen ordítás, üvöltés támadt hátam megett! A commancsák nekiiramodtak, hogy üldözőbe vegyenek. Ekkor a magaslatról több vak lövés dördült el. Old Surehand adta ki a parancsot, hogy a commancsákat elriassza. Elérte célját; felhagytak a támadással, de az ordítás és sivalkodás tovább tartott.

A főnököt megkötöttük. Akkor vadászpuskámat kezembe vettem és ismét a víz felé indultam. Midőn oly távolra jutottam, hogy a szavamat meghallhatták, a commancsáknak jelt adtam a hallgatásra; ők engedelmeskedtek és ekkor ezt kiáltottam nekik:

- A commancsaharcosok hallgassák meg, amit Old Shatterhand mond! Tudják meg, hogy főnökük a tanácskozáshoz egy kést hozott magával, habár megállapodtunk, hogy fegyvertelenül kell megjelenünk. Nale-Masiuv le akart engem szurni, mire emberei ráncrohantak volna. Óvatos voltam és meggátoltam e szándékot; Old Shatterhand ökle őt földre terítette; de nem halt meg, csak eszméletét veszítette el. Mihelyt magához tér, tovább fogok vele beszélni. Egész addig semmi bántódástok nem lesz, ha nyugton maradtok. De ha megkísérletek

menekülni, vagy ha egyetlen egy lövés is hallatszik felőletek, akkor száz golyó fog rátok zugni. Elmondom. Howgh!

E fenyegetés megtette a hatását. A commancsák sorai mozgalmas csoportot képeztek, de nyugton maradtak. Midőn visszatértem és Nale-Masiuv mellé térdeltem, hogy megvizsgáljam, a parancsnok így szólt:

- Valóban le akarta szűzni?

- Igen.

- És ön bizott benne?

- Nem; azonnal észrevettem, hogy magamegett egy kést rejtett el!

- Beh jó, hogy nem én voltam az ön helyén!

- Ezt én is gondolom.

- Nekem nincs meg az az éles szemem. Engem valószínűleg leszúrt volna!

- Hm! Ki tudja, Sir, hogy ezt érdemesnek tartotta volna-e a fáradságra!

- Érdemesnek a fáradságra? Ez azt jelenti, hogy én nem vagyok érdemes egy késszúrára vagy egy kis puskaporra?!

- Csak azt akartam mondani, hogy egy vörös egy ily merész merényletet csak akkor hajt végre, ha arról van szó, hogy egy olyan embert tegyen el láb alól, aki neki nagyon veszélyes.

- Ah úgy! De most mitevők legyünk az árulóval, a gazemberrel? Azt javasolom, hogy... hm, hm!

- Mit?

- Őt szégyenszemre felkötjük. Egy oly gazembernek, ki ily tanácskozásnál szavát szegi, lógnia kell.

- Ha nem is ezt, de rövid eljárást követelek vele szemben. Jó, hogy az ő varázsszereit nem hagyta a táborban, hanem a nyakára akasztotta.

- Miért?

- Ez őt engedékenyebbé fogja tenni. Várjunk, míg magához tér, ami nem sokára beáll.

- Hm! De közben egy kérdést teszek!

- Milyen kérdést?

- Mig Ön e gazemberrel tárgyalt, én azt, amit egymás közt megbeszéltünk, még egyszer higgadtan átgondoltam.

- És mást gondolt Ön?

- Igen.

- Mennyiben?

- Minden katonai hagyománnyal és szokással ellenkezik ilyen vörös fickókat legyőzni, anélkül, hogy megbüntesse őket az ember. Azt hiszi ön valóban, hogy a commancsákkal nélkülem végezhet?

- Igen; nekem ehhez nincs önre szükségem.

- Akkor én nem szívesen megyek a Llanoba. Mily mélyen kell önöknek oda benyomulni?

- Két napi erős menetre.

- Teringette! Ez igen messze van. Ennyi élelmiszerünk nincs. Rossz néven veszi ön, ha - - -

Némileg szégyellte a kérdést teljesen kimondani, őszintén megvallva, nem volt ellenemre, ha tőle és embereitől megszabadulnék. Mit érdekelt őket az oázisról és más egyéb rejtekhelyről hallani! Ezért készségesen így válaszoltam:

- Ha Ön visszatér? Oh, ez ellen nincs semmi ellenvetésem.

- Valóban nincs?

- Nincs, a legkisebb ellenvetésem sincs!

- Ez nekem tetszik, nagyon tetszik. Ide a Llanohoz engedtem magam elcsábíttatni. Az én tulajdonképeni feladatom fenn a síkságon, túl a Mistake-Canonon van. Ezzel a Nale-Masiuvval csak azért kerültem össze, mert utamba állt. Én visszatérek és itt csak addig várok, míg önök a commancsákkal végeztek.

- Akkor ön nem minden nyereség nélkül fog visszatérni!

- Hogyan?

- Önnek zsákmányt kell kapnia. Mit teszek én e vörösökkel? A Llanoba hurcoljam őket körül, tartsam, etessem, mint foglyokat őrizzem őket? Könnyebb végét vettem a dolognak, önnek engedem át őket!

- Nekem? Oh!

- Igen. Csak ígérje meg, hogy meghagyja nekik az életüket.

- Erre szavamat adom.

- Kezet reá!

- Topp. Itt a kezem!

- Well! Vigye magával e fickókat egészen a Rio Pecoson át, hogy ide ne térhessenek vissza, hogy nekem buta kellemetlenségeket okozzanak. Ott vegyék el tőlük lovaikat és fegyvereiket és azután eresszék őket szélnek!

- És amit tőlük elveszünk, azt megtarthatjuk-e, Sir?

- Természetesen!

- Akkor én őket még messzebbre viszem, még sokkal messzebbre, hogy önöknek ne alkalmatlankodjanak. Ők onnan fentről, sokkal távolabbról valók. Nemde?

- Igen. Tehát megegyeztünk?

- Tökéletesen megegyeztünk. Ime ismét kezet adok rá, hogy nem bántom őket, nem török életükre. Nos megvan elégedve?

- Teljesen!

- Én is. De nézze csak, a gazember megmozdul. Fölnyitja szemeit. Ez olyan csapás volt, milyent csak Old Shatterhand bír adni. Nem kívánom magamnak.

A főnök magához tért. Legelőbb nem tudta, hogy mi történt vele, majd eszméletre tért.

- Látod, hogy szavamat megtartottam? - mondtam neki. - Most foglyom vagy!

E szavak után levettem a nyakáról a varázsszert és zsebemből egy gyufát vettem elő. Aggodalmasan így kiáltott föl:

- Mit akarsz az én varázsszeremmel?

- Elégetem!

- Uff, uff! Hogy elveszen a lelkem?

- Igen; megérdemelted. Megszegted a szavadat és meg akartál engem ölni. Ezért háromszoros büntetést fogsz szenvedni. Fölkötünk; leveszem a fejedről a skalpfürtöt és elégetem a varázsszeredet!

Az akasztás egy indián előtt a leggyalázatosabb neme a halálnak. Szívesebben, sokkal szívesebben szenved lassu, fájdalmas, de dicsőséges vértanuhalált. És a másik két fenyegetés is a lehető legnagyobb volt. A skalpfürtöt elrabolni, amely nélkül a tulvilágban élni nem lehet és a varázsszert elégetni; ezzel megsemmisítettem őt és az ő lelkét mostanra és minden időkre! Megpróbálta az erős kötelekeket széttépni és aggodalomteljesen ordított föl.

- Ezt nem teszed, ezt nem teheted!

- De fogom tenni!

Megdörzsöltem a gyufát és annak kis lángját a varázsszer zacskójához tartottam, mely azonnal elkezdett füstölni.

- Állj meg, állj meg! - ordított, - kiméld engem! Vedd el életemet, de hagyd meg lelkemet! Mit tegyek? Mit kell tennem, hogy téged rábirjalak arra, hogy kérésemet teljesítsd?

Elhúztam a gyufát és ezt feleltem:

- Van egyetlen egy útja annak, hogy magad és lelkedet megmentsed, ismétlem, egyetlen egy útja.

- És melyik az, mondd gyorsan!

Szemei az aggodalomtól és iszonyattól kidülledtek, mert már a második szál gyufát tartottam kezemben.

- Parancsold meg embereidnek, hogy adják át magukat foglyokul és szolgáltatassák ki minden fegyverüket!

- Ezt nem tehetem!

- Akkor halj meg és légy megsemmisítve!

A gyufa fellobbant és a zacskó ismét füstölni kezdett. Akkor a főnök kurjantott, hogy messzire meghallják.

- Állj meg, állj meg! Megteszem. E parancsot kiadom!

- Jó! De ne próbálj időt nyerni vagy engem megcsalni! Az én határozott, visszavonhatatlan szavamat adom arra, hogy ha csak egy percig is habozol kiadni a parancsot, azután semmi további kérésedre nem hallgatok és a varázsszert elégetem. Kimondtam a szót és megtartom!

- Megteszem, teljes biznysággal. Az egész törzs foglyul eshetik; de a varázsszereimet meg kell mentenem. Mit határozatok, hogy mi történjék a foglyokkal?

- Szabadon bocsátjuk őket és téged is!

- És megtarthatjuk varázsszereinket?

- Igen.

- Akkor jöjjön ide Senanda-khási⁸, a másodfőnök! Neki kiadom a parancsot és ő végrehajtja.

- Bizonyosan?

- Igen, neki engedelmeskednie kell.

Ismét hangtávolságra mentem a tábor felé és átkiáltottam a vörösökhöz:

- Nale-Masiuv azt akarja, hogy Senanda-khási másodfőnök jöjjön, de hamar, minél előbb.

Én visszatértem. Midőn láttuk, hogy a nevezett a hívásnak engedett és tényleg jött, a parancsnok így szólt hozzám:

- Minő hatalma van Önnek ezen emberek fölött, Sir! Nem jutott volna eszembe a varázsszert elégetni.

- Épen ez az, amit én Önnek mondtam: Ismerni kell a vörösök szokásait, világnézetét; akkor sok minden ellen föl van fegyverezve, amivel szemben az, aki ezekkel ismeretlen, védtelenül áll.

Senanda-khási anélkül, hogy ránk nézett volna, egyenesen a főnökhöz ment és mellé telepedett le. Halkan beszélgettek, de nagyon hevesen; azt láttuk. Ezután a másodfőnök fölkelt, felém fordult és így szólt:

- Old Shatterhand minket mindnyájunkat legyőzött öklének egyetlen csapásával és azután az ő cselfogásával; de jönni fog jobb nap, midőn a nagy Manitou hozzánk kegyesebb lesz. Mi készek vagyunk magunkat foglyokul átadni és fegyvereinket letenni. Hová tegyük le?

- Tizenként jöjjenek és a fegyvereket az összes lőszerrel együtt a főnök mellé tegyék le. De jegyezd meg magadnak, hogy aki egyetlenegy fegyvert elrejt, főbe lövetik.

Elment, és nemsokára jöttek a commancsák tizes csoportokban, hogy fegyvereket, késeket, tomahawkot, nyilakat, íjjakat, puskaport és golyókat, sötét arccal kiszolgáltassanak. Mikor ez megtörtént, a parancsnoknak így szóltam:

- Átadom önnek a foglyokat. Az ön kötelessége lesz arról gondoskodni, hogy őket bizton megtartja. Egy se szökjék meg!

- Erre ne legyen gondja, Sir! Örülök, hogy kezeim közt vannak. A mi csapataink közepére viszem őket és saját szijaikkal megkötetem.

Mig ő ezt katonáival végrehajtja, egy kissé ismét előre mentem, két kezemmel szócsövet alkotva a szám előtt, Old Surehandhoz fölkiáltottam:

- Sis inteh il peniyil - az apacsok jöhetnek!

E kiáltást megértették és néhány perc múlva az apacsok élén ügetve lovagolt alá. Elébe mentem, leugrott lováról és szólt:

- Láttuk, hogy önt a főnök le akarta szűzni. De ön jól megtorolta rajta. Mi a következés? Ott hevernek a fegyverek letéve és az indiánokat a dragonyosok bekerítették. Meg kellett magukat adniok?

- Igen.

- Mivel kezdte ön, Sir?

⁸ Rézfejű kígyó

- Fenygetőztem, hogy Nale-Masiuv varázsszerét elégetem.

- Helyes! Az ostoba fickók babonásak! De mit kezdünk velük? Oly kellemetlen velünk hurcolni őket. És hozzá majd megismerik az oázist!

- Nem! A parancsnoknak az a jó ötlete támadt, hogy nem akar velünk lovagolni, hanem vissza akar térni. Neki adom át őket. Ezért megkapja lovaikat, fegyvereiket és csak a Rio Pecoson túl fogja őket szabadon eresztani!

- Well! Ez a legjobb, ami csak történhetik. Tehát mi a dragonyosok nélkül lovagolunk Vupa-Umugi után?

- Igen.

- Mikor?

- Itt nincs semmi dolgunk. Lovaink ittak és a tömlők töltve vannak. Azonnal mehetünk tovább.

- Mi sem időzünk sokáig. Minél előbb leszünk a Naünék sarkába, annál jobb lesz!

- Igen. De előbb gyöngéd búcsút kell vennünk a kedves parancsnoktól.

Lóra ültem és Old Surehannel együtt hozzá lovagoltam.

- Már el akarnak távozni, Mesch-schurs? - kérdezte ő.

- Igazán sajnálom, hogy hosszabban nem maradhatunk együtt!

- Mi is sajnáljuk! - feleltem én. - Nagyon örömet adtunk volna alkalmat önnek továbbra is, hogy ily „ostoba” sirásokat megismerhessen.

- Oh! - - ah - -! - mondta zavarában mosolyogva.

- Talán most már tudja, hogy melyik ruha ér többet, egy westmann vadász kabátja, vagy egy dragonyostiszt egyenruhája. Szivlelje ezt meg és Isten önnel!

- Isten - - - önnel! - visszhangozta még hangosabban, mint előbb.

Mi apacsaink élére álltunk és ellovagoltunk. Néhány perc múlva visszatekintve, a „Száz fát” már nem láttuk többé és póznától-póznáig haladva követtük a Naüni-commandosok széles kitaposott csapásait. Minél tovább jutottunk előre, annál biztosabban és szűkebben zártuk be a kaktusz-kelepcét, amelybe belekergettük őket.

A tábornok

Ha azt az időt, mely alatt Vupa-Umugi a „Száz fát” elhagyta összevetjük azzal az idővel, mely alatt mi ott ellovagoltunk és ha hozzászámítjuk azt a körülményt, hogy a nagy hőség miatt nem erőltethette a menetet; kiszámíthattuk könnyen azt az előnyt, mellyel előttünk járt. Mivel gyorsan lovagoltunk, azt hittük, hogy legfeljebb délután két óra tájt juthatunk el hozzá oly közel, hogy commancsáit megláthassuk. De ez az eset nem állott be. Midőn a nap állása azt mutatta, hogy több mint három óra van, még a vörösöket nem láthattuk, de a csapáson a nyomok oly frissek voltak, hogy nem több mint három angol mérföldnyire lehettek tőlünk. Vágtatni kezdtünk és csakhamar látcsövemen láttam a délkeleti láthatáron egy kis lovas csapatot, mely szemmel láthatóan a kitüzött karók irányában haladt és éppen a mi irányunk mentén.

- Ezek a Naünik lehetnek? - kérdezte habozva Old Surehand.

- Bizonyára! - feleltem én.

- Hm! Nem mernék rá megesküdni!

- Miért? Azt hiszi ön, hogy rajtunk és rajtuk kívül más emberek lehetnek, kik a Llanon lovagolnak?

- Lehetetlen volna-e ez?

- Nem; de ők a póznákhoz irányítják utjokat.

- Azt semmi sem bizonyítja.

- De mégis! Délkeletre lovagolnak, tehát délnyugatról kell jönniök, tehát onnét, honnét mi magunk is, nekünk tehát meg kellett volna őket látnunk.

- Talán északról jönnek és a karók felé kanyarodtak?

- Nem, ezek commancsák!

- De mégis másfélszázan lehetnek.

- Nem tesz semmit! Ez a hátvéd!

- Azt hiszi ön, hogy Vupa-Umugi köztünk és köztük hátvédet állított?

- Igen.

- Miért?

- Nekik figyelniök kell és érkezésünket neki megjelenteni. Ha én „a mi érkezésünkről” beszélek, ezalatt nem magunkat, hanem a dragonyosokat értem, akikről azt hiszi, hogy háta megett vannak; mert rólunk és a mi apacsainkról sejtelve sincs.

- Ennek a felfogásnak van valami alapja.

- Ennek nemcsak valami alapja van, de ez föltétlenül helyes. Azonnal látni fogja, mikor hozzájuk oly közel jutottunk, hogy szabad szemmel megláthatnak.

- Well! Kisértsük meg.

Most még gyorsabban ügettünk, mint előbb és nemsokára kitünt, hogy nekem volt igazam; mert mikor szemmel láthattuk őket, néhány percig megállottak, most ők is láthattak minket és vágtatni kezdtek, úgyhogy csakhamar eltűntek szemeink elől. Láthatóan Vupa-Umugit akarták

értésíteni, hogy dragonyosok jönnek. Mert ezeknek tartottak bennünket, mivel ily távolról minket egyenkint föl nem ismerhettek és meg sem számlálhattak. E sietség csak tetszett nekünk, mert így éjjelre, lovaglásunk irányában elérhettük azt a pontot, amely az oázishoz legközelebb esett. Midőn később e ponthoz érkeztünk, éjfél lett. Nekünk nem kellett tovább mennünk, mert feltehetjük, hogy a commancsák most táborukba vonulnak és nem lehet célunk most velük találkozni. Nekünk innét a kaktuszmezőig, ahol őket el akartuk fogni, egy erős napi lovaglásra volt szükségünk. Tehát öt apacsot órállomáson hagytam és a többiekkel az oázis felé lovagoltam, hová egy óra múlva elértünk.

Winnetou természetesen az ő apacsával nem tért oda vissza és Bloody-Fox, ki vezetőjük volt, még hiányzott. Parker és Hawley nem nyugodtak bele, hogy oly hosszú időig tétlenül heverjenek és én reggelre biztattam őket, mikor hozzánk csatlakozhatnak. Mikor látták, hogy Old Wabble hiányzik, Parker kérdezé:

- De hát hol van az öreg cowboy, Sir? Miért nem mutatja magát?
- Fájdalom, nincs velünk, - válaszoltam én.
- Az órállomáson hagyta őt?
- Nem. Vupa-Umuginál és a Naüni-commancsáknál van.
- Ezeknél? Kémkedni lovagolt-e utánuk?
- Igen, de Ő nem mögöttük, hanem náluk van.
- Náluk? - ki érti ezt meg?
- Mindjárt megérti, ha megmondom, hogy az ő foglyuk.
- Foglyuk? Ezer ördög! Igaz volna-ez?
- Fájdalom, igaz!
- Ismét valami ostobaságot követett el?
- És pedig milyet! Egész vállalatunkat elronthatta volna. Nem rajta mult, hogy nekünk sikerült tervünket végrehajtani.
- Helyes, helyes! Így kellett önnek, Mr. Shatterhand!
- Hogyan? Ugy látszik, mintha ön még örülne.
- Mindenesetre. Bosszankodom és örülök. Miért vette magához? De ön annyira szerelmes az öreg, vigyázatlan fickóba, hogy ő egyik ostobaságot elkövethet a másik után, anélkül, hogy önnek eszébe jutna azt tenni, ami egyedül helyes.
- Mit?
- Őt az ördögbe küldeni.
- Most azt fogom tenni.
- Ezt tennie már fölösleges, mert késő.
- Miért?
- Hát már oda van.
- De visszatér.
- Meg akarja őt szabadítani?

- Önként értetődik.

- Hm, igen! Természetesen őt nem hagyhatjuk ottrekedni; de valóban egész komolyan azt tanácsolom önnek, hogy elkergesse őt, mielőtt kiszabadítottuk, mert még oly bajba dönthet, melyből ki nem vergődünk. De ön mindig csak rá volt tekintettel. Mindig önnél kell lennie, pedig jól tudja, hogy benne nem lehet bízni. Ellenben engem és Jos Hawleyt mindig mellőz és nekünk itt kell várnunk és bosszankodnunk, míg ön mindent magára vállal és majd ide majd oda lovagol, hogy a legszebb kalandokat élje át. Gondolhatja, hogy ez bosszant bennünket. Olyan megbízhatók, amilyen Old Wabble, mi is vagyunk.

- No, no, ez úgy hangzik, mintha szemrehányás volna, Sir Parker!

- Az is! Annak kell lenni! Mi sem azért élünk itt és vagyunk a vad nyugaton, hogy legyeket fogjunk és gilisztákat hajkurásszunk. El kell ismernie, hogy mi ezideig mindig mellőztettünk.

- Örüljenek, hogy nem szántam önöket olyasmiben való részvételre, hol életük kockán forgott volna!

- Életünk? Hát az becsesebb, mint az Öné? Vagy gyáváknak tart bennünket? Ezt kikérjük magunknak!

Még tovább füzte volna érvelését, ha a szerencsen Bob nem jött volna. Midőn ez meglátott minket, örömmel kiáltott föl:

- Oh, oh, Massa Shatterhand, Massa Surehand ismét itt van! Masser Bob tudja mindjárt, mit kell tenni: - Csizmákat hozni. Hozza Bob a csizmákat?

- Igen, meg akarunk a mokasszintól szabadulni.

Azonnal elszaladt és hozta a csizmákat, melyekkel mi az indián sarukat fölcseréltük. Mikor ez megtörtént, ezt kérdeztem Bobtól:

- Mi van Siba-bigkkel? Még ott van?

Leirhatatlan arckifejezéssel így felelt:

- Nincs többé ott.

- Mit? Nincs ott?

- Nincs. Siba-bigk oda.

Erre tele arccal nevetett és úgy föltátotta a száját, hogy pompás fogsorán keresztül a szájpadróláig lehetett látni. Egy kis tréfát akart velem üzni. Én belementem, mert látszólag elrémülve kérdezém:

- Oda van? Csak nem szökött meg?

- De megszökött.

- Hallod, Bob, az életedbe kerül! Főbe lölek, ha csakugyan megszökött. Te fejeddel felelsz érte.

- Massa Shatterhand lőjje meg Masser Bobot, Siba-bigk elment, egészen elment. Massa Shatterhand jöjjön és győződjék meg róla.

- Igen, meg fogok győződni. Itt van benn a golyó, melyet fejedbe lövök, ha nincs a szobájában.

Felhúztam a revolvert és reá irányoztam. Ekkor a házhoz mentünk. Kinyitotta az ajtót, a szoba belsejébe mutatott és így szólt:

- Nézzen be. Senki sincs benn!

Amit láttam, oly látvány volt, hogy majdnem kacagásba törtem ki. A fiatal főnök a falnak dőlve, dühtől szikrázó szemekkel nézett reánk. Voltaképpen nem is éppen a falnak, mert közte és fal közt volt valami. Volt nyolc hosszú karó, melyeket a néger mint valami csillagot állított egybe, szíjjal összekötötte és a vörösnek a hátára kötötte. Ez a csillag oly nagy volt, hogy a hordozóját a földről a fején felül tulszárnyalta és mindkét oldalán messze kiállott. Természetesen, a teherrel a hátán Siba-bigknek lehetetlenné vált az ajtón keresztül mennie. Ha azt megkísérelte volna állva vagy csuszva, vagy bármily testállásban, mindenképp megakadt volna. Nem volt neki a dolog kényelmes és ez volt az oka, amiért oly bosszusan nézett reánk.

- Ő ott van; ott áll! - mondtam Bobnak és meglepetve állottam meg előtte.

- Igen, ott van! - nevetett Bob vidám vigyorgással.

- Tehát nem szökött meg!

- Nem.

- De te azt mondtad.

- Bob csak tréfált, csak szépen tréfált. Bob nem hagyja szökni indiánt, ha neki kell rá vigyázni.

- De mit kötöttél a hátára?

- Master Shatterhand nézze csak! Indiánt nem kell ütni, verni, nem leszurni vagy lelőni és Massa Bobnak mégis nem szabad elbocsátani. Masser Bob okos és ravasz és a hátára nyolc hosszú karót kötött.

- Hm! Hát eltűrte?

- Nem akarta, de Masser Bob azt mondta, hogy szájba vágja különben és erre egész nyugodtan tűrte. Hát nem okos és ravasz a Bob, mint akár a légy az orron?

Ez elbizakodott kérdésre nem válaszolhattam, mert Siba-bigk haragosan rámivalt:

- Uff! Az én fehér testvérem szabaditson meg rögtön a karóktól!

- Miért? - kérdeztem nyugodtan.

- Méltó dolog-e egy főnököt így kinozni?

- Te nem vagy főnök, te fogoly vagy.

- Nem bírok sem ülni, sem feküdni.

- Akkor állnod kell.

- Ugy gondolom, hogy Old Shatterhand úgy bánik ellenségeivel, mintha barátjai volnának.

- Barátod vagyok. E tényen a karók, melyeket a hátadon hordasz, nem változtatnak semmit.

- De ez gyötrem.

- Gondolom, hogy fájdalmat nem okoznak.

- Pshaw! Nem fájdalom, de szenvedés. Miért adta a négernek azt a parancsot, hogy ezt tegye velem?

- Én nem parancsoltam.

- Tehát a maga ötletéből tette?

- Igen.

- Akkor megölöm, mielőtt megszabadulok.
- Te nem teszed azt!
- De megteszem!
- Akkor sohasem léssz szabad! Megparancsoltam neki, hogy feloldozzon és jól bánjék veled. Éheztél?
- Nem.
- Szomjaztál?
- Nem.
- Tehát mindened volt, mire szükséged volt. Tehát miért panaszkodol?
- Azért, hogy a karókat a hátamra kötötte. Ezt egy commancsfőnökkel sem teszik.
- Hol van az megírva, vagy ki mondta ezt? Beszélnek-e a régi Wampunok vagy a commancsák hagyományai? Nem! Amit veled tettek, azt magad tapasztaltad és ki az oka annak, hogy ez történt? Te magad!
- Nem.
- De mégis! Te mondtad, hogy megszököl, mielőtt alkalom nyílik. A szerencsének kellett téged őrizni és a karókkal ezt az alkalmat vette el tőled. Beláthatod, hogy csak kötelességét teljesítette.
- De ezáltal nevetségessé tett! Inkább akarok erős kinokat szenvedni, mint e karókat hordani!
- Ezt ő nem mondhatta magának, öneki becsületes volt a szándéka. Ha te szavadat adtad volna, hogy nem szököl meg, a szabadban ülhetnél és mindazt a tiszteletet élvezhetnéd, ami egy főnököt megillet.
- Nem szabad szavamot adni!
- De szabad!
- Nem!
- Tenedd kell, mert vonakodásod nem használ semmit!
- Fölkeresném harcosainkat és figyelmeztetném őket!
- Nem fogod őket megtalálni.
- Megtalálom!
- Nem. Nem tudod, hogy hol vannak.
- Tudom!
- Nem, neked sejtelked sincs arról, ami ma történt.
- Szabad tudnom?
- Voltaképpen nem; de mégis megmondom. Ebből az őszinteségből láthatod, hogy dolgainkban bizonyosak vagyunk és hogy a menekvés rád nézve nem előnyös.
- Beszélj!
- Hiszed-e, hogy terveteket átlátjuk?
- Tudom, hogy ismeritek.

- A fehér lovasokat tévutra akartátok vezetni és ez alkalomra az oázist birtokotokba venni. Te előre lovagoltál, hogy Vupa-Umuginak megmutasd az ide vezető utat. Azután a karókat másként akartátok letüzni és a fehérarcukat magatok után csalni. Utánuk kellett Nale-Masiuvnak jönni, hogy őket körülzárja és a visszavezető utat elvágja, így van-e?

- Az én fehér testvérem eltalálta.

- Igen, pontosan kell tudnom, különben nem vallottad volna be ilyenformán. Nos, azt legjobban tudod, hogy elfogtunk, mielőtt elvégezted volna, hogy Vupa-Umuginak az utat megmutasd.

- Tudom.

- Azt is láttad, hogy Winnetou ötven apaccsal ellovagolt, hogy a karókat eltávolítsa és hamis irányba helyezze át?

- Láttam.

- Well. Mi azután innét előrelovagoltunk, hogy a commancsa harcosokat megfigyeljük. Midőn a „Száz fá”-hoz érkeztünk, láttuk, hogy Winnetou jól végezte a maga dolgát. A karók oly irányban voltak letüzve, hogy Vupa-Umugi a maga embereivel egy sivatagba téved, hol nincs víz.

- Uff!

- Igen, sőt még nagyobb őszinteséggel azt mondhatom neked, hogy az ő számára még egy veszélyesebb kelepécét állítottunk, mintsem azt te elképzelni bírod. A karók öt holnap egy áthatolhatatlan kaktuszmezőre fogják vezetni, melyből nincs menedék. Az ut bevezeti, de kifelé ut nincs.

- Uff!

Ez egy szót már harmadszor nyögte ki. Ugy megrémült, hogy nem birt egyebet mondani.

- Mondd csak, mit fognak harcosaid tenni? - kérdeztem tovább.

- Védni fogják magukat.

- Min fogják kezdeni?

- Rátok fognak löni.

- Hiszed-e?

- Igen, bátor harcosok, kiknek eszük ágában nincs megadni magukat.

- Te mondod ezt, mert itt e házban vagy és nem az illető kelepécében. A kaktuszba vezető ut keskeny; csak néhány lovas bír egymás mellett haladni. Ha harcosaitok megfordulnak és ránk akarnak löni, harcélbe nem állhatnak velünk szembe, hanem egy hosszú, keskeny vonalon huzódhatnak egymás után, úgy, hogy csak a legelső löhetnek ránk. És ha ezt tennék, minket egy golyójuk sem érne.

- Azt hiszed, hogy oly rosszul tudnak löni?

- Nem. De nekünk oly puskáink vannak, melyek messzibb hordanak, mint a tieitek. Ezzel mi oly távol tudjuk őket magunktól tartani, hogy nekik lehetetlen minket találni.

- Uff!

- Ők tehát a kaktuszba lesznek rekedve, anélkül, hogy nekünk a legkisebb kárt is okoznának.

- És ti? Mit fogtok tenni?

- Mi egyszerően megvárjuk, míg megadják magukat. Nekünk van vizünk, nekik nincs.
- És ha nem adják meg magukat?
- Ott fognak elpusztulni.

Ekkor könnyü mosoly lebegett arcán és így szólott:

- Old Shatterhand okos ember, de mindenre még sem gondolhat.
- Azt hiszed? Ismersz-e utat, hol a commancsák megmenekülhetnek?
- Igen.
- Utat, melyet én nem ismerek?
- Ha arra gondoltál volna, egészen másként beszéltél volna. Howgh!

Vonásai bizakodást fejeztek ki. Kétségtelen volt, hogy valami ötlete támadt, mely a commancsákat megmenthetné. Ez ötletet pompásnak tartá, mint ezt egy szó: Howgh! bizonyítá, mely a biztonságérzés fölkiáltása volt.

- Howgh? - kérdeztem én. - Oly biztos vagy dolgaidról?
- Igen.
- Hát miféle utra gondolsz?
- Old Shatterhand oly oktalannak tart, hogy én neki azt eláruljam?
- Nem. Neked ezt nem kell megmondanod, mert már tudom. Ha azt hiszed, hogy Old Shatterhand nem gondolt mindenre, tévedsz. Azt hinném, hogy ismerned kell engemet.
- Hát mondd meg, mit gondolok!
- Várj csak! Ha tudnád is a te harcosaid számára a menekvés útját, melyre én nem gondolok, meg kell magadtól kérdezned, hogy rájönnek-e a gondolatra, melyet te oly kitünőnek tartasz?
- Bizonyára rájönnek!
- Szép! - de nemcsak elől, de hátul is ott vagyunk.
- Uff!

E kiáltás is rémületet fejezett ki.

- Nos? - kérdém nevetve. - Old Shatterhand valóban nem gondolt-e mindenre?
- Én - nem - tudom, - felelte vontatva.
- De én tudom; én ismerem a menedékutat, mely fájdalom, csak a te képzeletedben létezik. Te magadban ezt mondtad: Ha a commancsák a kaktuszba rekedtek, nem kell kétségbe esniök; velük van késük, mellyel a kelepceből utat törnek maguknak. Igazam van, vagy nincs?
- Uff, uff! - kiáltott csüggedten.
- Igen, te most magad igen okosnak tartottad. De gondold meg, meddig tart, míg az uttal készen lesznek! Nagyon keskeny volna és csak kevesen dolgozhatnának rajta. Napok telnének el! És azt hiszed, hogy mi tétlen nézők végig?

Elhallgatott.

- Én embereinket megosztanám és felét a kaktusz másik oldalára küldeném, hogy így harcosaitok kezünkbe kerüljenek. Rövidebb eljárást is követhetünk és minden commancsát megsemmisítenénk, anélkül, hogy egy lövést is tegyünk.

- Hogyan?
 - Meggyujtanók a kaktuszt.
 - Uff! Akkor összes harcosaink odaégnének!
 - Mindenesetre!
 - Ilyesmit Old Shatterhand nem tesz.
 - Ne építs oly bizton az én jószágomra!
 - Nem, nem. - Ő ezt nem teszi!
 - Lehet! Azt akartam mondani, hogy harcosaitoknak nincs menedékutja, előlünk meg nem menekülhetnek.
 - Igen, ha ti őket ily módon körülzárjátok, meg kell magukat adniok, de nem lesztek képesek így körülzárva tartani.
 - Valóban?
 - Tinektek a kelepcétől el kell távoznotok.
 - Miért?
 - Egészen elfeledted, hogy Nale-Masiuv jönni fog? Nem gondolsz reá?
 - Óh, én őt nem felejtettem el.
 - Akkor tudod, hogy üldöz titeket és Vupa-Umugi előttetek van; közé vagytok szorítva és ti éppen ilyen rossz helyzetbe kerültetek, mint amilyen az, melybe Vupa-Umugit akarjátok csalni. Old Shatterhand nekem igazat fog adni.
- Arcára újra a biztonság kifejezését ölté fel. Én így feleltem:
- Fájdalom, nem szerezhetem meg neked azt az örömet, hogy igazat adjak. Közben történt valami, amit te még nem tudsz. És ha az is volna a helyzet, amilyennek te képzeled, elszámítottad magadat, mert Nale-Masiuv nem jönne utánunk.
 - De!
 - Nem. Előtte jönnek a fehér lovasok; ezt elfeledted!
 - Uff! - kiáltott a csalódás hangján.
 - Beláthatod, hogy minden gondolatod helytelen, míg Old Shatterhand helyesen gondolkodik. Ha ma semmi közbe nem jött volna, Vupa-Umugit nyugodtan bezárva tarthatnók, anélkül, hogy Nale-Masiuvra térjünk; ennek lehetetlen volna minket zavarni, mert ővele elbánnának a dragonyosok.
 - Uff, uff!
 - De ennyire nem jut a dolog. Az én ifjú testvérem félbeszakítá beszédemet, mikor a „Száz fá”-ról szóltam:
 - Mi azok közelében rejtőztünk és láttuk Vupa-Umugit jönni. Neki sejtelve sem volt jelenlétünkről és így nem tartá szükségesnek elővigyázati intézkedést tenni. Ezért sikerült nekem és Old Surehandnak táborába surranni és őt ismét megfigyelni. Mikor eleget hallottunk, eltávoztunk, anélkül, hogy észrevettek volna. Korán elvonult commancsaival a karók irányában, melyeket Winnetou tüzött ki számukra.
 - Milyen irányban?

- Fiatal testvérem igen ravaszán kérdez. - Old Shatterhand nem kevésbé okos neki nem válaszolni.
- Ha megmondanád is, nekünk semmit sem használna.
- Oh de mégis! Ha neked sikerülne még ma eltávozni, tudnád, mely tájékon keresd harcosaidat. Tehát ezt nem tudod meg. Különböznél rendkívül örülök, hogy eszed összes élet arra irányzod, hogy kétségbeesett helyzeted mellett is rászédj. Tovább mondom. Midőn Vupa-Umugi eltávozott, a fehér katonák a „Száz fa” felé mentek. Mit gondolsz, ott mit tettem?
- Beszéltél velük?
- Igen.
- Figyelmeztetted őket?
- Természetesen!
- Uff!
- Nem csak figyelmeztettem őket, de apacsaimat melléjük adtam, hogy Nale-Masiuvot fogadják.
- Uff! Vele szembeszálltál?
- Nem.
- Ő nem jött-e? Kémeket küldött előre, kik titeket láttak és gyanút fogtak?
- Nem, oly okosak ti commancsák nem vagytok! Küldött ugyan kémeket, de ők nem láttak minket, mert mi elrejtőztünk. Akkor ő maga jött egész táborával és a víz mellett ütött tábort. Ő látta a fehér lovasok nyomait és azt hitte, hogy eltávoztak Vupa-Umugi felé. Ezért nem tartá szükségesnek óvatosságnak lenni és így nekünk könnyű volt őt bekeríteni.
- Uff, uff! Bekerítették? És mégis azt mondom, hogy veletek nem harcolt.
- Igen gyáva volt arra és velem tanácskozásba eredt. Én vele egyedül voltam, senkinek sem volt szabad fegyvert hozni magával; de amint előbb gyáva volt, most álnok lett. Amíg vele beszéltem, kést rántott elő, hogy leszurjon.
- Uff! Valóban ezt tette?
- Igen.
- Ez nem méltó egy harcoshoz!
- És még hozzá, ha e harcos főnök!
- Talált téged a kése?
- Nem. Ő is csalatkozott bennem, mert élesen megfigyeltem és óvatos voltam. Mikor kezét a késsel rám emelte, levertem.
- Öklöddel?
- Mivel mással? Hiszen nem volt nálam fegyver.
- Uff, uff! Ismét az ököl! Meghalt?
- Nem, mert nem akartam megölni. Hirtelen vállamra vettem és apacsaimhoz és a fehér harcosokhoz hurcoltam.
- Anélkül, hogy a commancsák megtámadtak volna?

- Nem tudtak, mert ez oly gyorsan történt, hogy nem volt erre idejük. És aztán nem volt nekik szabad hozzánk közeledniök, mert különben főnöküket megöltük volna. Mikor ő bódultságából magához tért, fenyegettem, hogy skalpját elveszem, varázsszerét elégetem és azután felakasztom.

- A lelkét akartad megölni?

- Igen.

- Abba nem egyezett bele; abba bizonyára, egész bizonyosan nem egyezett bele, ezt tudom. Én nem hiszek benne, de ő az összes vörösek hitét vallja, mely szerint a harcos lelke megsemmisül.

- Te azt hiszed, hogy ő nem egyezett bele? De mit tehetett ellene, ha ez lett volna az én nézetem, hogy azt megtegye?

- Inkább foglyul adta magát.

- Csak ő egyedül?

- Ő egyed... uff, uff! Csak nem minden harcosával?

- De igen. Én mindnyáját akartam, te ezt beláthatod.

- És mind megkaptad?

- Igen.

Ekkor lecsüggeszté fejét és tompa hangon így felelt:

- Akkor minden remény oda van! Ha sikerülne is nekem még ma megmenekülni innét, nem menthetném meg sem Vupa-Umugit, sem harcosait.

- Először is nem tudnád, hogy hol keresd őket és másodszor Nale-Masiuv nem támogathat.

- Hol tartjátok őt és harcosait?

- Én téged elámithatnálak, mert nem szükséges, hogy neked megmondjam, de nem akarom előtted eltitkolni. Ő embereivel falujába tért vissza.

- Uff! Tehát oly jó voltál, hogy szabadságukat mindjárt visszaadjad.

- Nem. Oly jó nem voltam. Te beláthatod, hogy ez ostobaság lett volna.

- Miért?

- Nekem az emberektől azt az ígéretet kellett volna venni, hogy azonnal visszatérjenek és hazalovagoljanak.

- Ők ezt megígérték volna.

- De nem tartották volna meg.

- Te nem bízol bennük?

- Én egy commancsának sem hiszek.

- Nekem sem?

- Neked egyedül igen, mert te ismered a jó Manitout és tudod, hogy ő minden hazugságot és árlást megbüntet.

- Te tehát nem bocsátottad őket szabadon és azt mondd, hogy ők visszatértek.

- Mint foglyok.

- Kinek foglyai?
 - A fehér dragonyosoké. Ezek visszatértek és őket magukhoz vitték.
 - Lebilincselve?
 - Igen.
 - Akkor ők meg fogják őket ölni.
 - Nem. E fehér testvérek vezetője nekem szavát adta, hogy életben hagyják őket.
 - Megtartja a szavát?
 - Igen, erről meg vagyok győződve.
 - Akkor legalább kirabolják őket.
 - Kirabolni? - Mit nevezel te kirablásnak? Nem a győzőé-e a legyőzöttnek mindene?
 - A keresztényeknél is?
 - Nálunk is, mert ti kényszerítetek, hogy veletek épen úgy bánjunk, mint ahogy ti bántok velünk. Ti, ha győztök, nemcsak összes vagyonunkat elveszitek, hanem életünket is. Ha mi meghagyjuk életeteket, ez oly nagy jószág, hogy többet nem kívánhattok.
 - Tehát a fehér katonák a commancsáktól mindenüket elveszik?
 - Igen a lovakat és fegyvereket.
 - De a vörös harcosok miként élhetnek lovak és fegyverek nélkül?
 - Ez az ő dolguk. Ti ástátok ki a harci bárdot, ez nem történt volna, ha se lovak, se fegyverek nem lett volna. Ha mi mind a kettőt elveszük, nem követünk el rablást, mert ez jogos szerzeményünk és ugyanakkor gondoskodunk arról, hogy egyhamar ne jussatok abba a helyzetbe, hogy békét szegjete.
 - Tehát ti elveszitek a Vupa-Umugi és az ő harcosainak fegyvereit és lovait?
 - Valószínűleg.
 - Uff, ez rossz dolog!
 - Rátok nézve rossz, de ti nem érdemeltetek egyebet. Gondolj csak magadra! Aki valakivel a barátság és béke pipáját szivta el és neki megígéri, hogy wigwamját senkinek el nem árulja és azután mégis egy nagy sereggel fölvonul, hogy tőle wigwamját és az életét elvegye, az többet érdemel, mint azt, hogy lovát és fegyverét elveszítse. Ezt csak belátod?
- Ő mindenestre belátta ezt és szomorúan fölsóhajtott:
- Tehát az én fegyveremet és lovamat is!
 - Nem, azt nem. Én téged szeretlek és tekints engem a te ellenséges érzelmed mellett is barátodnak. Te megtartod azt, amid van. És én még Vupa-Umugival és indiánjaival szemben is, hogy ha lehetséges, jószágomat fogom éreztetni. Ez egészen attól függ, mint fognak velünk szemben viselkedni.
 - Mint viselkedjenek? Harcosok és védekezni fognak.
 - Azt mi nem kívánjuk. Ha részünkről vér foly, mit mi nem akarunk ontani, semmi kiméletre nem számíthatunk. De remélem, hogy a főnököt meggyőzőm arról, hogy az ellenállás egyenesen esztelenség. Azt hiszem, hogy ő az én érveimet helyesebben fogja megítélni, mint te.

- Mint én? - kérdé csodálkozva.

- Igen. Én a te fogságodat oly könnyűvé akartam tenni, amilyenre csak lehetséges és csak azt az ígéretet kívántam tőled, hogy el nem szököl. Te azt nekem megtagadtad, mert nem láttad be, hogy menekvésed neked csak árthat és nem használhat. Ezzel kényszerítesz engem, hogy szigorú legyek.

- Ígéretet nem tettem; mert még nem tudtam azt, amit most tudok.

- Tehát belátod, hogy harcosaidnak nem használsz?

- Igen.

- Nos hát még van időd az ígéretre.

- Igérem.

- Jó! De gondold meg, hogy te magadtartásával nemcsak magadnak, hanem a tiédnek is vagy használsz, vagy ártasz. Amit téssz, legyen az jó vagy rossz, azt ők is megérik. Ha szavadat szeged, azért nemcsak te, hanem ők is büntetést fognak szenvedni.

- Nem szegem meg!

- Jól van! De milyen biztosítékot tudsz nyújtani?

Kérdő tekintetet vetett rám; tehát megmagyaráztam neki:

- Egy keresztény ígéretében megbízatsz, de egy vörösében nem.

- Winnetounak hinnél?

- Teljesen. Az ő lelke belsőjében keresztény.

- Ha te egy vörös harcostól varázsszerét zálogul elveszed, annak minden ígéretét meg kell tartania.

- Azt nálad nem tehetem, mert te nem hiszel a varázsszer hatalmában.

- Akkor hát az eskü pipáját szívom el veled.

- Ez sem érvényes zálog. Te azt elszívtad velem és Bloody-Fox-szal és szavadat mégis megszegted.

Lesütötte szemeit és halkán és szomorúan mondá:

- A büntetés, melyet Old Shatterhandtól szenvedek, súlyos: az nem testem ellen irányul, hanem lelkemet tölti be mély fájdalommal.

Láttam rajta, hogy e fájdalmat csakugyan érzi és hogy szomorúsága őszinte; ezért így válaszoltam:

- Hallottad, hogy barátodnak tekintem magamat és ezért most kivételesen lemondok szokásos óvatosságomról és téged bizalmammal ajándékozlak meg. De szívem nagyon, de nagyon elszomorodnék, ha ismét csalódnám. Elszöknél, ha szabadon bocsátlak?

- Nem.

- Engedélyem nélkül nem hagynád el az oázist?

- Nem.

- Nem is szeretném, hogy te megkísértsd a kaktuszföldön át vezető uton a commancsákhoz menni, hogy velük beszélj!

- Ezt nem teszem. Ha ők idejönnének is, hallgatnék, míg engedélyedet megkapnám.
- Akkor kezet reá, mint azt harcosok és férfiak szokták, kik büszkébbek annál, mintsem oly előnyre törekedjenek, melyet csak hazugság útján érhetnek el.
- Itt a kezem! Hihetsz nekem; annyit ér az, mintha önmagamot adnám át.

Oly őszinte szemmel nézett rám, hogy teljesen meggyőződtem, hogy nem fog megcsalni. Biztonság kedvéért és a szerecsenért ezt tettem hozzá:

- Bobra haragudtál?
- Nagyon.
- Megbosszulod magad?

- Nem. Vörös harcos büszkébb annál, mintsem egy fekete emberen álljon bosszút. Ez a néger nem tudta, mit tesz. Nem sejtette, hogy egy főnök méltóságát sérti, ha ily karókat kötnek a hátára.

- Ezekről megszabadítlak.

Leoldoztam a karókat. Kinyújtá meggémberedett tagjait és velem kiment a szabadba, hol estére a lovakat ismét megittattuk. Sanna anyó behozta nekünk az ételt és midőn ezt elvégeztük és a víz mellett nyugalom állott be, lefeküdtünk, mert reggel napkeltekor föl kellett kelniünk. Siba-bigk köztem és Old Surehand közé feküdt, anélkül, hogy ezt kívántuk volna. Önként a mi felügyeletünk alá akarta magát helyezni és ezzel azt bizonyítani, hogy becsületesen fogja föl ígéretét.

Midőn korán reggel fölkelünk, minden tömlőt megtöltöttünk vízzel, elláttuk magunkat élelemmel és tovább lovagoltunk, miután Siba-bigktől elbucsúztam. Bob az uton állott és megkérdezte:

- Mondja meg Massa Shatterhand, hogy az ifjú indiánfőnököt őrizzem-e ismét?
- Nem, nem szükséges.
- Se karókat ne kössek újra a vállára?
- Éppen nem. Ő megígérte, hogy nem szökik meg és ígéretét meg fogja tartani.

Bár ezt teljes meggyőződéssel mondtam, nem jutott eszembe, hogy a szükséges óvatossági intézkedést elmulassam. Annyi apacs maradt künn a kaktuszmezőn, amennyi elég volt az ötven fogoly commancsára ügyelni és az örök parancsnokának meghagytam, hogy Siba-bigkre is ügyeljenek és őt semmi esetre sem eresszék ki. Akkor tovább lovagoltunk kétszáz főnyi csapattal, mely elegendő volt arra, hogy a commancsákkal végezzünk. Ez alkalommal természetesen magunkhoz vettük Parkert és Hawleyt is.

Legelőbb fölkerestük azt a helyet, ahol tegnap öt apacsot hagytunk őrállomáson. Ők oly okosak voltak, hogy napszürkületkor a commancsák után néztek és rövid lovaglás után fölfedezték azt a helyet, hol azok tábort ütöttek. A Naüinák már fölkerelkedtek, tehát ismét nagyon siettek. Mi is gyorsan követtük őket és pedig oly módon, hogy időnként távcsővemmel láthattam őket, anélkül, hogy oly annyira megközelítettük őket, hogy ők fölismerhették volna, hogy vörös vagy fehér van mögöttük, mert nekik minket igen természetesen dragonyosoknak kellett tartaniok. Eltelt az egész nap anélkül, hogy valami említésreméltó dolog történt volna, midőn estére erős szél támadt, mint ez a Llano-estacadon gyakori. Északról jött, az egész pusztán végig fújt és ezért nagyon forró volt. Bár félig hátba támadt, mégis nagyon

alkalmatlan volt nekünk és pedig nemcsak forróságával, hanem főként azért, mert a homokot fölkavarta és szemünket, fülünket, orrunkat, szánkat azzal töltötte meg.

- Buta szél, - dörmögte Parker bosszusan. - Nem kellett volna most jönnie, hanem várhatott volna, míg ismét víz mellett leszünk. Alig lehet látni és lélegzetet venni.

- Ne okoskodjék, Mr. Parker! - feleltem én. - Én nagyon örülök rajta és mondhatom önnek, hogy nekem éppen kapóra jött.

- Kapóra, mondja Ön? - Nem tudom, hogy miért?

- Winnetouért!

- Érette? Miért?

- Nem látja-e, hogy ez a szél mialatt a homokot fölkavarja, a commancsák nyomait eltörli? Mi őket egyáltalán nem követhetnők, ha a karók nem volnának.

- Igen, ezt mindenesetre látom; de ennek mi köze van Winnetouhoz?

- Igen sok, mert az ő nyomait is eltörli.

- Hm! Hát ez ránk nézve nem mindegy?

- Éppen nem. Winnetounak nem kell-e a karókat egészen a kelepcéig vinnie?

- Yes!

- Tehát egy darabot a kaktuszföldre kell belovagolnia, ahol a commancsákat el akarjuk fogni. De nem szabad bennmaradnia, hanem vissza kell térnie.

- Ez magától értetődik, mert ha ezt nem tenné, maga lenne megfogva. Ennyit én is belátok, Sir.

- De ugylátszik, hogy a következményeket nem látja be.

- Minő következményeket?

- Hogy a vörösek látják a nyomait és megtudnák, hogy visszatért. Nem keltene-e bennök gyanut?

- Lehetséges!

- Ez nemcsak lehetséges, hanem föltétlenül beállana. E vörösek tapasztalt és ravasz fickók és ön, mint westmann, a gondolatokat, amelyek fejüket megjárják, meg kell járniok, kitalálhatja.

- No, de most van egy tanácsom! Ők Winnetou és apacsainak nyomát a Siba-bigk commancsái csapásának tartják. Ez a kaktuszba vezet, de ismét kijön, hogy oldalban tovább vezesse. És mit gondolhatnak egyebet, minthogy Siba-bigk ellovagolta magát és eltévedett és hogy a helyes ut nem a kaktuszba vezet, hanem az új irányba, melyet ő vágott magának. Helyes-e ez, Mr. Shatterhand?

- Helyes.

- Ők tehát nem a kaktuszba, tehát nem a kelepcébe mennek, hanem az új csapást követik. Láthatja, Sir, hogy nem vagyok oly ostoba, mint ön gondolja és én is eltalálok valamit.

- De ezt ne képzeld be magadnak, öreg Sam, - kiáltott neki Jos Hawley.

- Gondolod? Hát miért nem?

- Mert nem magadtól jöttél e gondolatra. Mr. Shatterhand vitt rá!

- Ugy-e? Lehet. De azért mégsem szükséges, hogy te vállalkozál arra, hogy őt tedd meg az én kioktatómnak és intőmesteremnek.

- Csak az elbizakodottságtól óvtalak!

- Ettől megkimélhettél volna, mert te magad sem -

- Csak semmi civódás! Mesch'-schurs! - vágtam én közbe.

- A gondolat megvan; hogy tölem vagy Mr. Parkertől ered, az mindegy. De nem kell ennél maradnunk, tovább kell fűzni gondolatainkat. Tehát a commancsák a Winnetou új csapásán indulnak el. De hová vezet az, Mr. Parker?

- Természetesen hozzánk! - feleltem én.

- Bizonyára Winnetou nem marad ott, hanem minket keres föl. Előbb oldalvást fog távolodni és azután a karók felé visszatérni; azt ők fel fogják fedezni, ha őt követik és ön elgondolhatja, mily könnyen kelthet ez bennük gyanút. Tervünk sikere kockán állna. És most jön a szél és eltörli az összes nyomokat. Ez nem tetszhetik-e nekünk? Mondom önnek, hogy én ennek nagyon örültem. Éppen a kellő időben jött, mintha gondolkodó lény volna és azzal a szándékkal, hogy minket támogasson. Winnetou éppen úgy fog örülni, mint én!

- Hm, igen! - mormogott Parker. Ő keresett egy alkalmat, hogy megmutassa, hogy nem szorul az én segítségemre, hanem neki is lehetnek ötletei. - Amit ön mond Mr. Shatterhand egészen helyes, de csak azon esetre, ha Winnetou már elérte a kaktusz-földet, mielőtt ez a szép szél kerekedett!

- Bizonyára ez az eset állott be!

- Ugy-e?

- Igen. Állithatnám, hogy ő a karók kitűzésével már rég készen van és nemsokára hozzánk jut!

- Ha meg is talál bennünket!

- Emiatt ne aggódjék! Az apacsok főnöke tudja, mitevő legyen. Valóságos csoda volna, ha minket eltévesztene. Egyébiránt félig csoda volna az is, hogy a commancsák oly kitartóan és oly bizakodva lovagolnának mögötte. Nekem Vupa-Umugi helyén a dolog már régóta a legnagyobb mértékben aggodalmas lenne. Önnek nem-e, Mr. Parker?

- Miért aggodalmas, Sir?

- Siba-bigk ismerte az utat a „Száz fá”-tól a Bloody-Fox oázisához és bizonyára megmondta Vupa-Umuginak, hogy meddig tart odáig. Most tovább és tovább lovagolnak és az oázis még mindig nem akar jönni. Már tegnap este el kellett volna érniök és ma még az egész nap lovagoltak anélkül, hogy célt értek volna. Ha ez nem aggasztó, akkor nincs a világon aggodalom!

- Ez természetesen helyes. Már rég meg kellett állaniok hogy a dolgot fontolóra vegyék. Valószínűen azt hiszik, hogy Siba-bigk eltévedt, midőn arról az utról és távolságról beszélt, vagy nem értették őt meg helyesen!

- Valószínűen így áll a dolog; de ehhez járul még valami egyéb is, ami őket feltartóztatlanul tovább kergeti és ez a szomszomság. Már tegnap kora reggel óta nincs maguk és lovaik számára vizük. Ha megfordulnak, két egész napra van szükségük, hogy a „Száz fá”-nál valamit találjanak. Szívesebben tovább lovagolnak, mert a karók mindenesetre az oázishoz vezetnek, mely minden percben föltűnhet előttük. Hogy ez a gyanu indokolt, arra mutat a gyorsaság is, mellyel mennek!

- Igen ők gyorsan lovagolnak és - - -

Megakadt beszédében, tartotta lovát és kezével előre mutatott és azután sietve folytatá:

- Megfordultak! Valóban kételkednek és megfordultak. Ott jönnek! Ott jönnek!

Ez ijesztő fölkiáltás az előttünk nyíló láthatárra irányozta figyelmünket, melyre az utolsó percekben beszélgetésünk folytán nem figyeltem. Ott csakugyan emberek voltak láthatók. Hogy mozogtak-e, azt pusztá szemmel nem lehetett észrevenni. Elővettem hát a távcsövet és rájuk irányítottam. Néhány perc múlva megnyugtató választ adhattam:

- Nincs okunk megijedni, mert nem a commancsák, hanem Winnetou. Tehát láthatja öreg, hogy igazam volt, hogy ő nemsokára érintkezésbe jön velünk!

- Fölismerte őt, Sir? - kérdezte tőlem Old Surehand.

- Még nem!

- Akkor óvatosaknak kell lennünk!

- Szükségtelen. Lovagoljunk tovább!

- De hátha ez a commancsáknak egy utócsapata?

- Az mozogna; de ott azok az emberek letelepedtek!

- Nem tehetik-e ezt ellenségeink is?

- Igen; de Winnetou jelzi, hogy ő!

- Itt újra alkalma van önnek az apacsok vezérének éles eszét és óvatosságát csodálni. Ő a commancsákat ivben megkerülte és azután hátuk megett megállott, hogy ránk várjon. Természetesen úgy gondolkozik magában, hogy mi az ő embereit könnyen Naüniknak tarthatjuk és ezért csapatját úgy helyezte el, hogy biztosan láhattuk, hogy ő van ott. Itt van a távcsövem; nézzen csak bele Mr. Surehand!

Ő ezt megtette és azután meglegedett hangon mondá:

- Ez csakugyan ravasz, igen ravasz fogás tőle!

- Nos?

- Az emberek ott künn nem szorosan egymás mellé telepedtek le, hanem egy nyilnak a formájában.

- És merre van a nyilnak a hegye irányozva?

- Nem felénk, hanem délkeletre, tehát tőlünk fordított irányban.

- Ennek a nyilnak azt az irányt kell jelölnie, melybe nekünk kell lovagolnunk. Winnetou tehát azt izeni, hogy mi nyugodtan és gondtalanul lovagolhatunk tovább. Mondja csak őszintén Mr. Surehand, ön az ő helyén rájött volna-e erre a gondolatra?

- Alig hiszem és ön Mr. Shatterhand?

- Ha nem is erre, de valami ilyesre. Önként értetődik, hogy valami jelt kellett adnia, mellyel minket fölvilágosítson. De az apacsok ily sajátságos fölállítása nemcsak azt jelenti, hogy Winnetou előttünk van, hanem arról is meggyőz bennünket, hogy minden úgy áll, amint kívántuk.

- Ezt én is úgy gondolom, mert Winnetou nem táboroznék olyan nyugodtan és nem várna ránk, ha valami a mi tervünk ellen történt volna, tehát jól áll a dolog. De mégis van egy aggodalmam, melyet önnel szívesen közölnék, ha tudnám, hogy ezt nem veszi rossz néven.
- Rossz néven? Eszem ágában sincs! Bajtársak közt, mert mégis csak azok vagyunk, mindenkinek joga, sőt kötelessége véleményét nyilvánítani. És ha ön engem valami hibára vagy mulasztásra figyelmeztet, nem lehet másként, minthogy én ezért ön iránt hálás legyek.
- Az én aggodalmam: a víz.
- Így hát a víz?
- Igen; megmagyarázzam a dolgot?
- Nem szükséges, mert tudom, mit gondol ön. Ha mi a commancsákat a szomjuság után akarjuk legyőzni, nekünk is gondoskodnunk kell, hogy magunk ne szomjazzunk.
- Ugy van. Nos, mi mára el vagyunk látva vízzel, de eltelhetik az egész holnap, míg Vupa-Umugival végzünk és ismét egy egész napra lesz szükségünk, míg az oázist elérjük. De fájdalom, e két napra nincs vizünk. Ehhez járul, hogy a commancsáknak még nagyobb szükségük lesz vízre, mint nekünk.
- Igen, oly sok vizünk semmi esetre sincs; de megnyugtathatom önt, hogy mégsem fogunk szomjazni.
- Valóban nem?
- Nem. Az ön aggodalmát már rég megfontoltam.
- Ah, ön gondolt erre?
- Oh, bizonyára! A legkönnyelműbb ember volnék, ha oly tervet gondolnék ki, melynek végrehajtásával háromszáz ember és ló gyűlne össze a sivatag Llano estacadon és elfeledkezném gondoskodni a kellő vízmennyiségről. Valóban ily meggondolatlan embernek tartana?
- Nem. De e víz csak az oázison található. Vagy tud egy más forrásról?
- Nem. Az oázisról hozzuk.
- Mily módon? Innét egy napi lovaglás távol van, tehát legalább két nap telik el, míg azok az emberek, kik azt hozzák, visszatérhetnének. Ez rossz dolog.
- Ön téved. E követeknek csak egy éjszakára van szükségük, hogy az oázisra visszatérjenek és holnap este ismét itt lehetnek.
- De ezt lovaik nem bírják ki.
- Nem szükséges, mert nem is kell visszatérniük.
- Hm! Nem is sejtem, mint fog ehhez?
- Nagyon egyszerű, Sir; pihenést tartunk.
- Oh! Természetesen ez a legjobb és legegyszerűbb. Hogy erre nem jöttem rá!
- Apacsaink egy csomó tömlőt hoztak magukkal, ezekhez jön az, ami Bloody-Fox birtokában van. Azokat az oázisra küldjük, mihez nem sok ember, de annál több lóra van szükség. Ezek bizonyos távolra egymástól állomást foglalnak el az oázishoz vezető uton. Tehát egy embernek és egy lónak sem kell az egész távolságot megjárnia, hanem csak az egyik állomástól a másikig kell mennie. Én így gondolom.

- Akkor bocsánatot kell öntől kénnem! Ön mindenre gondol. Megbeszélte ön ezt Winnetou-val?

- Nem; efelől köztem és Winnetou közt szó sem esett. De ismerjük egymást és tudjuk, hogy egyik sem mulasztaná el a szükséges intézkedést. De mi ez? Az apacsoknak nincs lovuk. Csak Winnetounak van lova. Ah; gondolja-e miért, Mr. Surehand?

- Nem, - felelte ő.

Mi e beszélgetés alatt nem állottunk meg, hanem tovább lovagoltunk és az apacsokhoz olyan közel értünk, hogy őket világosan láthattuk. Ők a nyilformát felbontották és most együtt voltak és felénk néztek. Lovaik nem voltak velük, csak a főnök paripája volt ott.

- Ön most másodszor is láthatja, hogy aggodalma alaptalan volt, - jegyzém meg Old Surehandnak. - Winnetou éppen úgy gondoskodott és előbb, mint én. Mi intézkedéseinkben mindig találkozni szoktunk.

- Azt hiszi ön, hogy ő lovait és tömlőit már az oázisba küldte?

- Igen. Ön látja, hogy legfeljebb harminc embere van és Bloody-Fox nincs ott. Egészen bizonyos, hogy ez a többiekkel az oázisba lovagolt, hogy onnét vizet hozzon.

- Mindenesetre csodálatos volna, ha Winnetounak ugyanaz a gondolata lenne, mint önnek.

- Ugyanaz volt, - erről biztosítom önt.

Midőn néhány perc múlva Winnetout és embereit elértük, ő hozzám lépett és így szólt:

- Charley testvér megértett engem, midőn hadállásunkat megpillantotta. Én azt akartam mondani, hogy mi nem vagyunk commancsák.

- Milyen távol vannak ők előttünk? - kérdezém.

- Nagyon gyorsan ügetnek, mert szomjasok, de csakhamar meg kell állaniok, mert a nap a láthatárt elérte.

- Igen, egy negyedóra múlva sötét lesz. Mennyi idő alatt lehet innét a kaktuszmezőig lovagolni?

- Kél óra alatt.

- Akkor ma azt el nem érik; ez nagyon jó nekünk, mert így mi őket holnap reggel fogjuk a kelepcében találni és nem ma este. Az én vörös testvérem harcosainak nincsenek lovaik. Winnetou azokat a tömlőkkel az oázisba küldötte?

- Igen. Bloody-Fox, ki a nyilegyenes utat ismeri, velük van, hogy őket bizonyos térközökben felállítsa és az utat póznákkal jelölje, amik még megmaradtak. De nem elég a tömlő, amennyit magukkal vittek.

- Akkor mi a mienket utánuk küldjük, mihelyt tábort ütöttünk. Ez az, mit te is számításba vettél?

- Igen. Szél kerekedett és az én nyomomat elseperte, tehát tervünk pompásan sikerült. Most tovább kell mennünk, hogy a commancsához lehető közel jussunk, mert ha ők holnap a kelepcét elérik és a kaktuszba lovagolnak, oly gyorsan kell mögjük kerülni, hogy nekik, ha gyanut fognak, ne legyen terük visszafordulni és oldalvást kitérni.

Lovára ült és tovább lovagoltunk. Embereinek mindenesetre szaladniuk kellett; de úgy lépést birtak velünk tartani, hogy a szükséges gyors menetet megtarthatták. Sőt, midőn sötét is lett, tovább lovagoltunk, karótól-karóig, míg azt nem mondtuk magunk közt, hogy meg kell állanunk, ha bele nem akarunk ütközni az ellenségbe.

A szél közben lanyhult és végre egészen elült. Csak addig tartott a sötétség, míg a hold sarlója feltűnt. Az üres tömlőket már elébb a lovakra rakták, melyekkel, midőn világos lett, néhány apacs elindult. Winnetou velük lovagolt, hogy őket a legközelebbi váltóhelyre kísérje, melyet ők nem ismertek. Így minden szükséges dologról gondoskodtunk és álomra hajthattuk fejünket, melyre olyan nagy szükségünk volt. Midőn Winnetou később visszatért, mellém feküdt le anélkül, hogy engem, ki mélyen elaludtam, felköltött volna. Más valaki az ő helyében bizonyára felköltött volna, hogy velem a szükségesnek tartott dolgokat közölje; de ő tudta, hogy közöttünk ilyesmire nincs szükség.

Másnap reggel, habár később feküdt le, mint mi, sokkal előbb ébren volt nálunk. A reggelivel nem tartóztattuk fel magunkat. Enni tudtunk mi utközben is. Csak ittunk és a megmaradt vizet a lovaknak adtuk, melyek bizony azzal el nem teltek, így a még hátralevő tömlők is kiürültek és Winnetou azokat néhány emberével azonnal a nyugvóhelyre küldötte. Nem kellett velük együtt lovagolnia, mert már nem volt sötét; hanem elég volt megadni az embereknek a szükséges utmutatást.

És most tovább haladtunk és pedig oly gyors tempóban, hogy a gyalogosoknak hátra kellett maradniuk, nem tudtak utánunk jönni. Szorgalmasan nézegettem a távcsövön át és nemsokára meggyőződtem arról, hogy mi tegnap este a commancsákhöz igen közel jutottunk, mert egy negyed óra alatt ahhoz a helyhez értünk, ahol táboroztak és ott láttuk, hogy kevéssel az előtt hagyták el ezt a helyet.

Csakhamar őket, magukat is megláttam. Winnetou is kezébe vette a távcsövet. Rövid ideig figyelt és azután elégedetten mondta:

- Nagyon lassan lovagolnak. Látja testvérem?
- Igen. Lovaik a két napi lovaglás következtében viz nélkül nagyon ellankadtak.
- És ők maguk is szomjasok. De mindamellett sokáig fognak vonakodni, hogy magukat megadják.
- Vupa-Umugira nézve még egy nagyobb kényszer állt be, mint a szomjuság.
- Testvérem a commancsafőnök varázsszerét érti. Nagyon jó volt, hogy azt magával hozta, midőn a Nyulak völgyében volt. Könnyű lesz a győzelem és azután a visszatérés nyugalmas, mert Old Shatterhand elfogta a Nale-Masiuv commancsait és a dragonyosoknak átadta.

Ez volt az első szó közöttünk ez ügyről. Hogy sem Nale-Masiuv, sem a lovasok nem jöttek meg, ez teljesen várakozása ellen ütött ki, de azért tegnap mégsem kérdezett meg engem. Egy más valaki addig nem nyugodott volna, amíg tőlem felvilágosítást nem nyer; de ő egyetlen kérdést ki nem ejtett és az ő páratlan éles eszével minden eltalált, mint mostani szavai bizonyítják. Ezek alkalmat adtak nekem arra, hogy neki most elbeszéljem, hogy mint került kezeinkbe Nale-Masiuv és mint bántunk el vele. Előadásom végén egy meglegedett „Uff!” kiáltásba tört ki és azután hozzá tette:

- Testvérem egészen helyesen cselekedett. Mindezek a vörösek nekünk terhünkre lettek volna már csak a víz miatt is és a fehér lovasok is, kikre nincs szükségünk ahhoz, hogy Vupa-Umugit elfogjuk. Nale-Masiuvnak elég büntetés volt, hogy lovait és hozzá még harcosainak fegyverét is elvesztette. Winnetou látni fogja, hogy vajjon a parancsnok megtartja-e azt az

ígéretét, hogy őket életben hagyja; ha szavát szegi, vagy akár csak egy vagy több emberrel szemben jogtalanságot követ el, ő nekem életével fizet. Howgh!

Ezzel az ügy el volt intézve és utolsó fenyegetőzésére sem kellett egy szót sem pazarolnom; ő azt egészen komolyan vette és bizonyára végre is hajtja, ha később kitűnik, hogy a parancsnok nem tartá meg a szavát.

A távolságot a kaktuszmezőig, mely a commancsák kelepceje volt leendő, Winnetou két órára becsülte, de nekünk három órára volt szükségünk, mert a Naünik lovaik bágyadtsága miatt lassan lovagoltak. Mi mindig olyképen maradtunk mögöttük, hogy ők minket nem vettek észre, de mi őket távcsövön át láthattuk. Nem libasort alkottak, hanem szélteben és hosszában lovagoltak egymás mellett és egymás után. Az említett három órányi idő után egyszerre megszűkölt a széles menet; összébbvonultak és kezdtek egy keskeny vonalat alkotni.

- Ah, a döntő pillanat megérkezett! - mondtam Winnetounak. - Nem állanak meg, tehát ugylátszik, hogy nem gyanítanak semmit.

- Igen, - bólintott ő fejével; - a keskeny nyíláshoz értek, mely a kaktuszba vezet. A mezőt nem bírják áttekinteni és azt gondolják, hogy az nem nagyon széles, mert Siba-bigk látszólag végig lovagolta. E bizakodáson kívül hajtja őket a szomszúság is. Ahol a kaktusz nő, ott nedvesség is van, ők azt hiszik, hogy mögötte oázist találnak, mert nem tudják, hogy a nedvesség, mit ezek a növények idéznek elő, csak földalatti és nagyon csekély.

Rövid idő múlva mi is láttuk a kaktuszt, mely ezer meg ezer számra egy darabot ellepett, melynek végét sem előre, sem jobbra, sem balra belátni nem lehetett. Egy keskeny fényes sáv vezetett be és némiképp utat képezett, melynek talaja oly teljesen terméketlen volt, hogy egyetlen egy gyökérszálnak sem nyújtá a szükséges táplálékot. És Winnetou épp ott üttetett be egy póznát a földbe, ahol az ut kezdődött, hogy a commancsákban azt a hitet keltse fel, hogy itt a kaktuszba behatolhatnak.

Ezt ők meg is tették minden aggodalom nélkül és már oly messze benn voltak, hogy eltűntek szemeink elől, midőn a tövises sűrűség szélére érkeztünk. Itt természetesen megállottunk és lovainkról leszálltunk. Lovainkat lőtávolon túl kötöttük ki, hogy egy alig hihető ellentámadás esetén bántódásuk ne legyen és mi oly állást foglaltunk el, mely az utat a torkolatától egész be mélyen, tökéletesen uralta és a commancsáktól visszatértük alkalmával áttörhető nem volt.

Ez az ut a kezdetén talán husz lépésnyi széles volt, de már a mi fegyvereink lőtávolában oly keskennyé vált, hogy legfeljebb négy-öt lovas fért el egymás mellett. Ez abban az esetben, ha a commancsák arra az örült gondolatra vetemednének, hogy minket megtámadjanak, legkevesebb harminc méternyi mélységet és legfeljebb öt embernyi szélességet adott ki és így a részünkről hatod vagy ötöd annyi ember bőségesen elég volt a támadás visszaverésére. Golyóinknak csak a legelsőket kell leteríteniök; ezek azután oly töltést alkotnának, melyen át a következők nem bírnak áthatolni és egyszersmind a kaktusz miatt nekik lehetetlen volt jobbra vagy balra kitérni.

Igy tehát végre sikerült nekünk az ellenséget e pompás kelepcebe csalni és nyugodtan várhattuk, hogy most mihez fog kezdeni? Csak egy ut áll előtte, t. i. megfordulni, mihelyt azt a helyet elérte, ahol az ut megszűnt és tovább nem lehetett hatolni.

Vártunk egy órát, két órát és még többet; a commancsák nem jöttek. Ők bizonyára nem fordultak meg az ut végéről, hanem ott megállottak, hogy tanácskozzanak, de jönniök kellett kétségtelenül. Ezért mi szemeinket feszült figyelemmel arra az egy pontra irányoztuk, hol nekik feltűnniök kellett.

- Uff! - kiáltott Winnetou, előre mutatva.

Éles szeme a közeledőket előbb fölfedezte, mint mi; jöttek lassan, fáradtan és csalódottan. Még nem láttak bennünket, mert mi a földön ültünk és lovaink messze künn a pusztán voltak. Nemsokára megállott a hosszú, keskeny vonal; fölfedeztek bennünket és mi fölállottunk, hogy nekik megmutassuk magunkat.

Ha abban a hitben éltek, hogy a dragonyosok vannak mögöttük, most belátták, hogy tévedtek. Oly közel voltak, hogy észre kellett venniök, hogy nem fehérek, hanem indiánok állnak előttük.

- Milyen rémületbe hozza ez őket! - mondta Old Surehand, ki mellettem állott.

- Rémületbe? Még nem, - feleltem én.

- De bizonyára!

- Nem. Ez még nem rémület, csak csodálkozás.

- Miért?

- Mert ők minket a Nale-Masiuv commancsáinak is gondolhatnak.

- Ez természetesen valóság.

- De ha ők ezt teszik, a mi jelenlétünkön megütközhetnek, mert abban az erős meggyőződésben voltak, hogy Nale-Masiuv a dragonyosokat mögöttük üzi.

- Helyes! Kíváncsi vagyok, mitévők lesznek.

- Mit tesznek, azt tudom. Egy vagy több harcost előre küldenek, hogy kikémleljék, kik vagyunk. Nézze csak, már jönnek!

Láttuk, hogy ketten tőlük elváltak és lassan közeledtek nem lóháton, hanem gyalog.

- Akar-e testvérem velük szembe menni? - kérdeztem Winnetout.

- Igen, tegyük ezt, - felelte ő.

Mi ép oly lassan léptünk a kaktuszba, mint a commancsák, velük szembe. Ők látták, hogy mi egy vörös és egy fehér vagyunk; ezen megütköztek és megállottak. Intettünk nekik, hogy jöjjenek és tovább mentünk előre; ők huzódózva közeledtek, de csakhamar ismét megállottak.

- Testvérem, Shatterhand, szeretne szólni! - mondta Winnetou.

Ő az ilyen alkalmakkor rendesen rámbizza a szót.

A két Naüninek odakiáltottam:

- A commancsa harcosok bizton jöhetnek közelebb! - Beszélni akarunk velük és semmi bántódásuk nem lesz, ha nem kísértik meg fegyvereiket ellenünk használni.

Erre ők jöttek. Én azért hívtam őket, mert nem akartam hozzájuk menni, mert akkor a commancsák lőtávolába kerültünk volna és ezt nekünk el kellett kerülnünk. Körülbelül fele uton találkoztunk össze, de azért nem jöttek egészen hozzánk.

- Vupa-Umugi a Naüni-commancsák főnöke azért küldött titeket, hogy megtudjátok, kik vagyunk? - kérdeztem én. - Ismertek engem?

- Nem, - felelt az idősebbik, míg két szemét félénk tisztelettel Winnetoura irányozta.

- Ezt a vörös harcost sem, ki itt mellettem áll?

- Uff! - Ez Winnetou, az apacsok főnöke!

- És én Old Shatterhand vagyok, az ő fehér barátja és testvére.

- Uff! uff! - kiáltott mind a kettő és pontosan engem is megfigyeltek. Ha őket már az apacsnak a látása is megdöbbsentette, e megdöbbenés még fokozódott, midőn a nevemet meghallották, de azért igyekeztek ezt elrejteni.

- Ti azt hittétek, hogy a fehér lovasok vannak mögöttetek? - folytatám.

Nem kaptam semmi választ.

- És ezek mögött viszont Nale-Masiuvnak kellett jönnie?

- Honnét tudja ezt, Old Shatterhand? - kérdezte az idősebbik.

- Én még többet is tudok, sőt mindent tudok. Ti a fehér lovasokat romlásba akartátok csalni és most magatok vagytok benne. Nézzetek előre! Ott áll három harcos a Mascalero-apacsok közül, kik készen tartják puskáikat, hogy titeket az utolsó szál emberig lelőjenek, ha védekeztek.

- Uff, uff!

- Ti semmi esetre sem birtok sem hátul, sem itt áthatolni. Meg kell adnotok magatokat. Ha ezt nem teszitek, vagy lelövetlek, vagy ebben a kaktuszvadonban kell elpusztulnotok, amelyből kivezető út nincsen!

Egymásra néztek. Bár mindent elkövettek, hogy eltitkolják azt a mély benyomást, melyet rájuk szavaim tettek, nem lehetett félreismerni, hogy a legnagyobb mértékben megdöbbsentek. Ezután közölök az, aki eddig is felelgetett, ezt kérdezé:

- Hol vannak a fehér lovasok?

- Azt hiszed, hogy mi ezt neked megmondjuk?

- És hol van Nale-Masiuv?

- Ezt sem mondjuk meg. De viszont én kérdelem tőled, hol van Siba-bigk az ő ötven commáncsával?

- Uff! Siba-bigk! Azt mi nem tudjuk!

- De mi tudjuk.

- Hol?

- Semmi esetre sem itt elöttetek. Ti azt hittétek, hogy őt követitek; ő nem is elöttetek lovagolt.

- Miért nem?

- Ti közönséges harcosok vagytok; mi főnökök vagyunk, kik csak főnökökkel tárgyalnak. Nem jut hát eszünkbe, hogy kérdéseitekre válaszoljunk; de azért mégis közlök veletek valamit, mit el kell mondanotok Vupa-Umuginak.

- Megmondjuk neki.

- Ti két napon át követtétek a karókat, mert azt hittétek, hogy Siba-bigk azokkal jelölte meg számotokra az utat, de nem ő, hanem Winnetou szurta azokat a homokba, hogy titeket tévutra vezessen.

- Uff! Igaz ez?

- Old Shatterhand mindig igazat mond. Siba-bigk nektek az utat nem mutathatta meg, mert őt foglyul ejtettük. Éppen így el van fogva Nale-Masiuv minden harcosával. Ő kezeinkbe és a fehér lovasok hatalmába került, kiket tőle és tőletek óvtunk. Ezt mondjátok meg Vupa-Umuginak.

Elrémülve bámult rám és így kiáltott fel:

- Ezt Vupa-Umugi nem hiszi el!

- Akár hiszi-e, akár nem, ez közömbös, ez igaz!

- Mi tudjuk, hogy Old Shatterhand az igazságot szereti; de az, amit most mondott, sehogy se fér a fejünkbe. Nem volna-e kész arra, hogy ezt magának a főnöknek mondja meg?

- Igen.

- Akkor visszatérünk Vupa-Umugihoz, hogy neki ezt megmondjuk.

- Tegyétek! Mi addig itt maradunk, hogy megvárjuk, míg eljön.

Elmentek és mi letelepedtünk. Midőn ők társaikhoz visszatértek, észrevettük mozgolódásaikból, hogy milyen hatást tett ez a hír. A lovasok mind leszálltak lovaikról, melyeken idáig ülve maradtak. Egy kevés idő múlva egyetlen egy ember jött felénk, de az nem Vupa-Umugi volt, hanem az az ember, akivel mi beszélünk. Hozzánk érkezvén közölte velünk:

- A commancsák főnöke hallotta szavainkat, de nem akarja elhinni; szeretné azokat saját szátokból hallani.

- Jöjjön hát maga, hogy meghallja. Miért nem jön ő maga?

- Itt van Old Shatterhand, itt van Winnetou, az apacsok főnöke; Vupa-Umugi nem akar egyedül lenni.

- Jó, kettőhöz kettő. Hozzon magával valakit.

- Apanatschka, a Naünik másodfőnöke véle lesz.

- Semmi ellenvetésünk nincs ez ellen.

- Old Shatterhand és Winnetounál megvannak fegyvereik; hát Vupa-Umugi és Apanatschka elhozhatják-e fegyvereiket?

- Ebbe is beleegyezünk.

- Semmi cseltől nem félhetnek?

- Nem.

- És szabadon visszatérhetnek, ha veletek beszéltek?

- Igen.

- Elhisszük, ha Winnetou és Old Shatterhand saját szavaikkal megigérik.

- Megigérem. Howgh! - felelte Winnetou.

- Én már kijelentettem és nincsen miért még egyszer megigérnem, - mondtam én. - Amit Old Shatterhand mond, az az eskü erejével bír. Egyébiránt Vupa-Umugi és Apanaschka gyáva harcosok lehetnek.

- Ők az egész törzsben a legbátrabb és legvitézesebb emberek! Miért mond Old Shatterhand ily gyalázatot, hogy őket gyáváknak tartja?

- Mert azt kérdezed, hogy szabadon visszatérhetnek-e?
- Ezt a kérdést mindig fölteszik, ha ellenséges harcosok csapataik közt tárgyaláshoz fognak.
- Mi feltettük-e e kérdést?
- Nem; - ismerte el zavartan.
- Nézz magad mögé és nézz magad elé. Ott állnak a az apacsok, amott a commancsák; mi pedig éppen a középben közöttük. Tehát a két fél közt, melyek itt találkoznak, egyiknek sincs a másik fölött előnye. Ha Vupa-Umugi és Apanatschka Winnetou ellen és ellenem valami csalárdságot forralnának magukban, helyzetünk épp oly veszélyes lenne, mint az övék lenne, ha mi akarnók őket megcsalni. Ezért mi nem kérdezősködtünk a magunk biztonsága felől; te pedig a mi ígéretünket kívántad, hogy ők szabadon térhessenek vissza. Ki itt a bátor, ki a gyáva? Vupa-Umugi parancsolta-e neked, hogy ily kérdést tegyél?
- Igen.
- Tehát mondd meg neki, hogy vegyen bátorságot és jöjjön hozzánk! Mi megtartjuk szavunkat és büszkébbek vagyunk annál, mintsem egy oly commancsát bántsunk, ki az ily kérdéssel bebizonyítja, hogy nincs bátorsága.

Elment.

- Ezt testvérem jól megmondá! - ezzel dicsért meg Winnetou, ki helyemben bizonyára ugyanazt mondta volna. Kíváncsi voltam Apanatschkára, a második főnökre, ki neve után ítélve, jeles harcos lehetett, mert a commancsa nyelvben az Apanatschka szó egy oly férfit jelent, ki minden tekintetben jó és derék.

Nem soká tartott, míg jött mind a kettő büszke, egyenes testtartással, mint oly emberek, kik az előnyt a maguk részén tudják. E magatartással nekünk imponálni akartak; de ez nekik sehogyan sem sikerült. Szó nélkül ültek le velünk szemben, fegyverüket keresztbe tarták térdeiken és szemüket hidegen reánk irányozták. Ezzel minket el nem ámítottak, belsejünkben egészen más hangulat volt, mint amelyet merev arcvonásaik fejeztek ki. Arcuk álarc volt. Őszintén szólva, én Apanatschkában öregebb férfit sejtettem; pedig ő ifju volt és meg kellett vallanom, hogy Winnetoun kívül egy ily érdekes indiánt sem láttam. Igen magas alak, nagyon erőteljes és izmos testalkattal. Hiába kerestem arcán az indián jelleget; mert sem ferdén álló szemei, sem kiálló pofacsontjai nem voltak. Sötét haja hosszúra volt eresztve és a feje bubján összekötve. Majdnem azt mondhatnám, hogy fodor haja volt, melyet csak az ápolás tett simává és egyenessé. Dacára sötét arcszínének, úgy tűnt fel nekem, mintha felsőajkain, állán és orcáin az a sajátságos feketeskék fény csillanna meg, melyet erős sötétszínű szakállas férfiaknál lehet észrevenni, ha megborotválkoztak. Hát ennek az Apanatschkának, minden indián volta mellett, oly tömött szakállá volt, hogy meg kellett borotválnia? De honnét vette a szappant? Tudvalevően az indiánok nem borotválkoznak, hanem csekélyszámú szakállszálaikat addig tépik, míg többé nem nőnek újra. Ez indián nekem nagyon rokonszenves volt. Arca olyan benyomást tett reám, melyet leginkább ezzel a szóval jelölnék, hogy „ismerős”-nek éreztem s láttam-e valaha? Bizonyára nem! De volt az én mostani és korábbi ismerőseim közt oly arc, mely az övéhez hasonlított. Villámgyorsan fölmerült emlékemben száz meg száz arc, de az illető nem. Sajátságos, hogy ami legközelebb van, az esik tőlünk legtávolabb!

Ha ellenséges főnökök tárgyalnak, nem a legelőkelőbb szól legelőször. Minél magasabban állónak hiszi valaki magát, annál tovább burkolózik hallgatásba. Az a felfogás uralkodik, hogy azt bírják először nyilatkozatra, akinek legtöbb oka van jó szókat mondani. Vupa-Umuginak ugylátszik az volt a szándéka, hogy azt mutassa, mintha neki a kölcsönös megértés nem állana érdekében. Hallgatott és oly arcot mutatott, hogy előbb nem akar beszélni, mielőtt

őt erre mi nem szölitottuk föl. Nekem is ez volt helyén, mert nekünk volt időnk, sokkal több időnk, mint neki.

Szememet Winnetoura vetettem és tőle egy futó tekintet azt fejezte ki, hogy neki nincsen szándékában a tárgyalást megkezdeni. Tehát vártam egy darabig és midőn semmi sem mozgult, kinyújtózkodtam és karomat fejem alá dugtam, mint aki pihenni, vagy éppen elaludni akar. E magatartás elérte célját, ha csak egyelőre félig is, mert Vupa-Umugi Apanatschkára vetett fölhívó pillantást, mire ez így szólt:

- Old Shatterhand és Winnetou, az apacsok főnöke, nekünk egymással beszélünk van.

Én fekvé maradtam és nem feleltem. Winnetou is hallgatott. Ekkor Apanatschka ismételte szavait:

- Old Shatterhand és Winnetou, az apacsok főnöke, nekünk egymással beszélünk van.

Ujra nem kapott választ; ismételte ugyan e szavakat még egyszer. Ekkor lassan fölegyenesedtem és így szóltam:

- Amit most hallok, azon csodálkozom. Nem mi akartunk veletek beszélni, de minket kérdeztetek, hogy megmondjuk-e Vupa-Umuginak azt, mit követeli nem akartak elhinni. Mi megengedtük, hogy ő ide eljöjjön és most úgy ül ottan, mintha semmit sem akarna hallani. Miért hallgat és hagyja, hogy helyette Apanatschka beszéljen? Nem tud-e elég okosan beszélni? De ő és nem Apanatschka akart velünk beszélni és ha ő föl se nyitja a száját, nekünk úgy is jó. Nekünk van elég vizünk és husunk, amennyi csak kell. Ha neki annyi ideje van, mint nekünk, úgy hallgasson tovább!

Én olyan képet vágtam, mintha újra le akarnék feküdni és ez segített, mert Vupa-Umugi egyenesen engem felszölitott:

- Old Shatterhand ülvé maradhat és hallgassa meg szavaimat!

- Hallgatom, - mondám rövidén.

- Old Shatterhand azt állította, hogy Nale-Masiuv harcosaival együtt foglyul esett?

- Azt mondtam és ez való igaz.

- Hol lett elfogva?

- A „Száz fá”-nál.

- Ki fogta el?

- Én, az apacs harcosok és a fehér lovasok, kik velünk egyesültek.

- Siba-bigk is fogoly?

- Az.

- Ki fogta el?

- Winnetou és én, a mi apacsainkkal.

- Hol?

- Midőn a „Száz fá”-tól elindult, hogy a karók útján az utat jelölje meg Bloody-Foxhoz.

- Ezt nem hihetem el!

- Hát ne hidd!

- Bizonyítsd be!

- Pshaw! - Vupa-Umugi nem az a férfi, ki Old Shatterhandtól bizonyítékokat kívánhat.
 - Hogyan tudtál te egymásután Siba-bigk-vel, a fehér lovasokkal és Nale-Masiuvval találkozni? Ilyen véletlenség nem létezik.
 - Ez nem véletlenség, ez számítás volt.
 - Számítás? - Akkor neked mindent tudnod kellett, amit a commancs-harcosok elhatároztak megtenni.
 - Azt tudtam mindenesetre.
 - Kitől?
 - Tőled!
 - Uff! - Mondtam-e ezt neked?
 - Igen.
 - Mikor és hol?
 - A „Kék viz”-nél.
 - Uff! - Te Vupa-Umugiról nagy hiszékenységet teszel föl!
 - Ezt nem. Amit fölteszek, az még sokkal nagyobb vigyázatlanság. Te éppen vak és süket voltál és mindent elmulasztottál, ami egy oly terv kiviteléhez szükséges, minőt kitűztetek magatoknak.
 - Minő tervről beszélsz?
 - Ez a kérdésed nevetséges! - Winnetou, az apacsok főnöke már régóta meglesett két commancsa harcost, kik arról beszéltek, hogy ti a Llano-estacadoba törekedtek, hogy Bloody-Foxot megrohanjátok, ő azonnal egyenesen hozzá lovagolt, hogy figyelmeztesse és hazaküldött, hogy jöjjön háromszáz harcos Foxnak segíteni. Látod ama harcosokat ott künn a kaktusznál állani?
 - Uff! - Ez Winnetou volt, de mit tudtál te?
 - Én tőle tudtam meg. Mig ő Foxhoz lovagolt, én a „Kék viz”-hez mentem, hogy titeket megfigyeljek és Old Surehandot megszabadítsam. Mind a kettő könnyebben sikerült, mintsem gondoltam. Midőn te legjobb harcosaiddal a parton a tűz mellett ültél és tervetekről beszélgettél, a nád között a vízben leskelődtem és minden szót hallottam.
- Mérgében fel akart kiáltani, de elfojtotta haragját, csak valami szisszenésféle hallatszott fogai közt. Így folytattam:
- Én téged a tó vizében megfogtalak és másnap reggel szabadonbocsátottalak. Te azt hitted, hogy nyugatra lovagoltam; de rászedtelek és a Rio Pecos felé tértem vissza. Ott ült az a két harcos, kik Nale-Masiuvot várták és neki az utat meg akarták mutatni. Meglestem őket Old Surehaddal. Mialatt mi ezt tettük, jött Nale-Masiuvnak két hirnöke, kiknek meg kellett volna neked jelenteni, hogy ő azonnal nem jöhet, mert a fehér lovasok megtámadták és legyőzték és csak haza akar küldeni, hogy száz harcost hivasson.
 - Uff, uff!
 - Mig az ő két küldötte a te két harcosoddal beszéltek és nekik az egész tervet elmondották, a legközelebbi bokrok között feküdtünk és hallottunk minden szót.

- Old Shatterhand a gonosz szellem kegyence lehet, ki neki megmutatja a kémkedés utjait és őt megvédi azokon!
- Pshaw! - Akkor te hat kémeket küldöttél. Mi meglestük őket az Altseze-tschi vizénél, hol őket az apacsok megölték.
- Uff! Megölték! - Azért nem láttuk őket viszont! E gyilkosságért éltetekkel lakoltok!
- Ne kérkedj! - Hogy lehetsz oly balga, hogy minket fenyegetni akarj! Siba-bigk husz emberrel eljött, hogy neked az utat Bloody-Foxhoz megmutassa. Te még harminc Naünit adtál melléje, hogy a „Száz fá”-nál karót vágjanak, hogy ezek által az utat megmutassa. Én ezt tudtam és előbb voltam a Llanon, mint ő, körülfogtam a mi háromszáz apacsunkkal és elfogtam.
- Uff! - Tanusított-e ellenállást?
- Épp oly kevésbé, mint amilyent te fogsz tanusítani.
- Hallgass! - Mi harcolni fogunk.
- De hallgass végig! Midőn letartóztattuk, ismét a „Száz fá”-hoz lovagoltunk. Eltávolítottuk a karókat, amelyeket ő szurt le és Winnetou ebben az irányban szurkálta le, hogy titeket erre a nagy kaktuszmezőre vezessen. Tehát ő van előttetek és nem Siba-bigk.
- Uff!
- Én a „Száz fá” közelében maradtam, hogy rád várjak. Te este jöttél és reggel tovább vonultál.
- De nem tudod, hogy milyen pompás fogást csináltunk ott!
- Pshaw, - az öreg Wabbit. Midőn őt lovával hozzád hozták, Old Surehanddal csak négy lépés távolságra a bokrok közt rejtőztem és ismét minden szót hallottam. Most tehát hallottad, honnét tudok mindent, t. i. tőled, magadtól. Korán reggel ti tovább lovagoltatok a ti vesztektekbe, mert biztatok a karókban, melyek a Winnetou műve voltak. Mi azonban ott maradtunk, hogy a fehér lovasokat bevárjuk. Ők el is jöttek és mi figyelmeztettük őket. Mikor ők hallották, hogy ők, ahelyett, hogy titeket üldöznének, ők maguk az üldözöttek, azonnal készek voltak, hogy velünk egyesüljenek Nale-Masiuv ellen. Elrejtőztünk és midőn ő a „Száz fá”-hoz érkezett, körülfogtuk.
- De védelmezte magát?
- Nem.
- Uff! - Neki kellett harcolnia, mert nem gyáva!
- De álnok. - Egy tanácskozásra hívtam, melyre fegyvertelenül kellett megjelenni. Ő eljött, de egy kést elrejtett. Mig vele beszéltem, megragadta, hogy engem leszurjon, ekkor én levertem és foglyul ejtettem. Be kellett látnia, hogy elveszett. Ezenkívül elvettem varázsszerét és azzal fenyegettem, hogy azt elégetem és őt felakasztom és skalpfürtjét elrablom. Ekkor kegyelemért esdekelt és én azt neki megadtam. Harcosaival együtt foglyul esett és megkötöztük.
- Hol van most?
- A fehér lovasok vele a Rio Pecoson átmentek, hol szabadonbocsátják, mert én megajándékoztam őt és harcosait életükkel, de lovaikat és fegyvereiket át kellett adniok.
- Uff!
- Te éppen úgy megadod magadat, mint ő!

- Nem!

- De tőled is elveszem varázsszeredet!

Ekkor kis örömet kifejező nevetésbe torzult arca és így válaszolt:

- Nem veheted el.

- Miért?

- Mert nincs velem. - Vupa Umuginak nemcsak egy, de több varázsszere van, de oly okos, hogy a harcban sohasem veszi magához, hol könnyen elvesztheti. Ezt nem kapod meg.

- Mondottam, hogy elveszem tőled és amit Old Shatterhand mond, az mindig igaz, meg fogod látni. Menjünk tovább! Most nekünk már csak veled volt dolgunk, megtöltöttünk sok tömlőt vízzel és utána lovagoltunk. Te magadat okosnak mondod, de azért oly ostoba voltál, hogy Winnetout idáig követted, anélkül, hogy észrevetted volna, hogy Siba-bigk nincs előtted. Most meg vagytok rekedve a kelepében, három oldalról a kaktusztól körülvéve és a negyedik oldalon az apacsoktól. Akarsz még harcolni?

- Igen.

- Kisértsd meg! De tudom, hogy ezt nem teszed. Még ha győznének is, elepednétek, mert nincs vizetek; de a győzelem rátok nézve lehetetlen. Nézz körül! Nincs helyetek, hol kiterjeszkedhettek és úgy be vagytok szorítva, hogy nekünk minden golyónk közületek egyszerre több harcost találna. Nekünk van vizünk, nektek nincs. Mi magunk és lovaink frissek és pihentek vagyunk, ti pedig szomjajtok és állataitok úgy el vannak bágyadva, hogy majd kidőlnek. Gondold ezt meg jól!

- Mi mégis harcolni fogunk!

- Nem. Te vigyázatlan vagy, de nem örült.

Lehajtotta fejét és hallgatott. Hosszu ideig egy szót sem szólt; ezután tompa hangon kérdezé:

- Mit határoznátok felölünk, ha megadnók magunkat?

- Megkímélnők élteteket.

- Egyebet nem?

- Nem.

- Lovak és fegyverek nélkül semmik vagyunk; azokat nem adhatjuk ki.

- De azért mégis kiadjátok, ha azt kívánjuk. Ha meghagyjuk élteteket, ez is több kegy, mint elég. Ha ti győznének, nem volna kegyelem számunkra, hanem mindnyájunknak vértanu halált kellene halnunk.

Mérgesen ökölbe szorította kezeit és így kiáltott föl:

- A gonosz szellem vitt téged a „Kék víz”-hez! Ha ez nem történt volna, tervünk sikerült volna!

- Ez igaz és azért azt gondolom, hogy nem egy gonosz szellem, hanem jó szellem volt, amely engemet a „Kék víz”-hez vezetett. Nincs semmi reményetek, hogy megmeneküljétek. Ha meg nem adjátok magatokat, el vagytok veszve. Ezt be kell látnod!

- Nem, nem látom be!

- Akkor lelked elszállt tőled.

- De még bennem van. Gondolj arra, hogy az indiángyilkos, kit ti Old Wabblenak neveztek, a mi foglyunk.
 - Mit tartozik ez ránk?
 - Talán semmit?
 - Éppen semmit!
 - Ő tusz a mi kezeinkben.
 - Pshaw!
 - És meg kell halnia, ha ti akármelyikünket bántjátok.
 - Haljon meg! Ő kezetekbe került, mert engedetlen volt és aki nekem nem engedelmeskedik, az iránt nem érzek részvétet; ő elszakadt tőlem.
 - Tehát beleegyezel abba, hogy meghaljon?
 - Nem.
 - Hiszen éppen most mondád.
 - Akkor te engem félreértettél. Én csak úgy értettem, hogy semmi áldozatot nem hozok az ő megmentésére; de ha megölitek, véres bosszút állok érte; erről bizonyos lehetsz. Most már végeztem és semmi mondanivalóm.
- Fölkeltem és Winnetou követte példámat. A két commansa is fölkel. Apanatschka szemét sajátságos módon irányozta ránk. Ez nem volt sem méreg, sem harag, sem gyűlölet; jóindulatnak nevezhetném, jóindulatnak és hódolatnak, ha világosabban kifejezte volna, de ő igyekezett gondolatait és érzelmeit elrejteni. De annál világosabban láttuk, mint forrt Vupa-Umugiban a méreg és gyűlölet. Tombolt és küzdött magában, míg végre hirtelen kijelentette:
- És mi is készen vagyunk!
 - És nincs több mondanivalótok?
 - Most nincs.
 - De később?
 - Fogok harcosaimmal beszélni.
 - Tehát tedd gyorsan és ne mulaszd el a kellő időt. Türelmünk könnyen kifogyhat.
 - Pshaw! Még van útja a menekvésnek.
 - Nincs egy sem!
 - Több útja is van.
 - Ha száz is volna, egy sem használhat nektek. Ha másként nem megy a dolog, meggyújtjuk a kaktuszt!
 - Uff! - kiáltott föl elrémülve.
 - Igen, ezt tennők, ha más eszközünk nem volna, hogy titeket meghajlitsunk.
 - Winnetou és Old Shatterhand tűzhalállal gyilkolnak?
 - Hagyd az ilyen kérdéseket! Hozzátok mérve, aki tűzhalállal is öl, még jó ember. Tehát beszélj embereiddel és tudasd mielőbb, mit határoztatok!
 - Meg fogod tudni.

E szavak után megfordult és Apanatschkával eltávozott, de távolról sem azzal a büszke magatartással, mellyel jött. Mi is visszamentünk embereinkhez, kik kíváncsiak voltak, hogy mit értünk el a két főnökkel folytatott tárgyalás után.

Természetesen e pillanattól fogva a commancsákat állandóan szemmel tartottuk. Bármily esztelenség lett volna részükről a támadás, mégis számolnunk kellett e lehetőséggel és védekezésre kellett magunkat előkészíteni. Csak a legelsőket láthattuk közülök; ami ezek mögött történt, az rejtve maradt. Elhoztam lovamat és oly sokáig lovagoltam oldalvást, míg nemcsak a csatasor élet, hanem az oldalát is láthattam! Ekkor láttam, hogy legfeljebb harminc commancsa volt ott, ahol mi az összest gyanítottuk; a többiek tovább lovagoltak, mélyen be a kaktuszba. Visszatértem és jelentem Winnetounak.

- Késeikkel akarnak maguknak utat törni a kaktuszon át? - mondta ő.

- Én is e nézeten vagyok. De természetesen nem fog nekik sikerülni.

- Nem. A kiszáradt kaktusz kemény, mint a kavics, úgyhogy a késük beletompul.

- De azért nekünk nem szabad semmi óvintézkedést elmulasztani. Még egyszer előre lovagolok, hogy kikémleljem őket.

- Testvérem ezt teheti, de fölösleges.

- Mehetek én is, Mr. Shatterhand? - kérdezte Parker.

- Én tölem.

- És én is? - tudakozódott Hawley.

- Igen, de más senki. - Hozzátok el lovaitokat!

Dél felé lovagoltunk egészen addig, hol a kaktuszmező kelet felé egy kanyarodást tesz, melyet követtünk. Egy jó órát ügettünk ebben az irányban és egy homokos öbölbe jutottunk, mely mélyen benyult a kaktuszerdőbe. Ezt követtük utmutatóul, míg a végére értünk. Elővettem távcsövemet és vele kerestem a commancsákat; mint kicsinyke pontokat fedeztem föl, fenn északon. Hogy mit műveltek, azt nem láthattam, de mindenesetre azzal voltak elfoglalva, hogy késeikkel maguknak utat vágjanak ezen a beláthatatlan töviserdőn keresztül, ami pusztán lehetetlenség. Visszatértünk, természetesen ugyanazon uton, melyen jöttünk.

Mikor az említett homokos öblöt elhagytuk és ismét nyugat felé akartunk bekanyarodni, úgy tetszett nekem, mintha mélyen délen, a Llanon valami mozogna. Látcsövem arra irányoztam és láttam, hogy nem tévedtem, lovasok voltak. Most még nem birtam őket megszámlálni, de bizonyos idő múlva láttam, hogy nyolcan voltak, kik teherhordó lovakat és öszvéreket hoztak magukkal. Északkelet felé lovagoltak, így tehát a kaktuszmező hátsó részén el kellett lovagolniuk, melynek homlokterét a mi apacsaink tartották. Ha ők a commancsákat látták és nekik segítségükre voltak, hogy a kaktuszon át megmeneküljenek. Én ezt bár lehetetlenségnek tartottam, de nagyon sokszor tapasztaltam, hogy egy kis véletlenségből a lehetetlenség lehetséggé válik. Nem volt szabad engednem, hogy ők utjukat folytassák, hanem úgy kellett intézkednem, hogy ők velünk a kaktusz másik oldalán lovagoljanak, egyszersmind most észrevettem, hogy a nyolc lovas közül négy indián volt.

Minő törzshöz tartoztak? Meg kellett tudnom. Tehát addig lovagoltunk dél felé, míg teljesen az ő irányukat értük el és ott vártunk. Ők szintén láttak bennünket, rövid időre megállottak, hogy megbeszéljék a dolgot és azután felénk lovagoltak.

Köztük csak kettő ötlött szemeinkbe, egy a fehérek és egy a vörösök közül. Ez indiánnak sastoll volt a feje bubján, mi a főnök ismertetőjele. A fehér egy hosszú, sovány ember volt, lehetett ötven-hatvan év közt. Ruházata nagyon fantasztikusan volt egybeállítva, félig polgári, félig katonai és csodálatosképpen hosszú kardot viselt az oldalán. Midőn oly közel jutottak hozzánk, hogy az arcokat is megismerhettem, láttam, hogy a fehér ember arca nem valami bizalomkeltő.

Bizonyos távolságban tartottuk magunkat, a fehér egy hanyag, majdnem leereszkedő modorban legyinté meg a kalapja karimáját és így szólt:

- Good day, fickók! - Mit csináltok itt ez átkozott pusztaság közepén? He?

- Egy kis sétalovaglást teszünk, - feleltem én.

- Sétalovaglást! Különös élvezet! - Ha nem kellene a Llanon átmennem, élő ember fia ide nem hozott volna. Kik és mik vagytok voltaképpen?

- Fickók!

- Feleljetek a maga módja szerint és ne üzzetek tréfát!

- Ön nevezett minket fickóknak, tehát olyanfélék vagyunk.

- Esztelenség! - Semmi kedvem az ily duzzogásba belemenni. Ha valaki a vad Llanon találkozik valakivel, okvetlenül tudnia kell, hogy ki az!

- Ez helyes.

- Szép! Én önöket találtam, tehát - - -

- Mi önt találtuk, tehát - - -

- Hallja csak, úgy látszik, hogy ön különös szerzet! Én különben nem vagyok oly előzékeny, ma egyszer kivételt akarok tenni. - Ön jól láthatja, hogy tiszt vagyok?

- Lehet.

- Hallott ön valaha a híres Douglasról, akarom mondani Douglas tábornokról?

- Nem.

- Mit? Nem?

- Nem.

- Akkor ön az Egyesült Államok történetében egészen járatlan!

- Ez is lehetséges.

- Ugyanis, e Douglas tábornok én vagyok!

E szavaknál hatalmas pózba vágta magát, amit egy valóságos tábornok aligha tenne.

- Szép! - Örülök, Sir!

- Bull-Runnél harcoltam.

- Becsületére válik.

- Gettysburgnál, Harpers-Ferrynél, a Chattonooga-hegyeknél és hat más csatában. Mindig győztes voltam. Hiszi Ön?

Eközben kardjára ütött, hogy az csak úgy zörgött.

- Miért ne? - feleltem.

- Well! Tanácslom is önnek! - Most a Llanon keresztül lovaglok. E fehérek az én szolgálaim és ez indiánok kalauzaim. Vezetőjük Mba⁹, a chickasawok főnöke.

E főnöknek egy kisujja többet ért, mint az egész ugynevezett tábornok. Kérdém tőle:

- A chickasaw-harcosok a hadibárdot kiásták-e egy vörös törzs ellen?

- Nem, - felelte.

- Az apacsok ellen sem és a commancsák ellen sem?

- Nem.

- Akkor Mbára, e békés törzs főnökére nagy meglepetés vár. Ugyanis ott fenn, a kaktuszon túl van Winnetou, az apacsok főnöke sok harcossal, kik Vupa-Umugit, a commancsák főnökét embereivel együtt bekerítették és foglyul akarják ejteni. Akarod ezt magad látni?

- Oda lovagolok! - felelte ő és szemei fölragyogtak.

- Winnetou? - kérdezte a tábornok. - Azt látnom kell.

- Természetesen oda lovagolunk! - És ki ön, Sir?

- Én Winnetouhoz tartozom; Old Shatterhandnak hívják.

Nagy szemeket meresztett, egészen más tekintettel nézett rám, mint eddig és így szólt:

- Sokat hallottam önről, Sir. - Örülök, hogy megismertem. Itt a kezem, egy diadalmas tábornok keze!

Én odanyújtam a magamét, igen megelégedve azzal, hogy ők önként velünk lovagolnak. Mba egy szót sem szólt, de láttam rajta, hogy tisztességnek tartja, hogy velünk találkozott. Annál beszédesebb volt Douglas. Minden lehetőt tudni akart az apacsok és commancsák mostani összeütközéséről és én éppen csak annyi fölvilágosítást adtam, amennyit adnom kikerülhetetlen volt; mert nem tetszett nekem. Kimondottan szédelő arca volt. Midőn Old Surehand nevét hallotta, oly feltűnően megütközött, hogy föltétlenül valami történhetett közte és a nevezett közt. Föltettem magamban, hogy megfigyelem.

Mikor apacsainkhoz érkeztünk, ezek nem kevésbé csodálkoztak azon, hogy én társaságot hozok, melyet a puszta közepén találtam, kik ily lovaglásra be voltak rendezve, mert a teherhordó lovaik tele víztömlőket szállítottak. Én mondtam a neveket. Winnetou Mbát komoly nyájassággal köszönté, de a tábornokot nagyon tartózkodólag. Old Surehand az utóbbira csodálkozással nézett, bámult e férfi külsőjén, de nyilván éppen nem ismerte. Ellenben az állítólagos tisztnek a szeme majdnem aggodalmas figyelemmel volt ráirányozva és aggodalma csak akkor látszott eloszolni, midőn látta, hogy Old Surehand merőben ismeretlennek tekinti. Ezzel még jobban megszilárdult az a meggyőződés, hogy ettől az embertől óvakodni kell. A legközelebbi óvatlan pillanatot megragadtam, hogy Surehandtól ezt kérdezzem:

- Ismeri ön ezt az ugynevezett tábornokot, Sir?

- Nem, felelte ő.

- Ön még nem találkozott vele?

- Nem. Ma először látom.

⁹ Farkas

- Gondoljon csak utána, hogy ez valóban így van-e?
- Nem szükséges gondolkoznom; valóban így van. De miért kérdezősködik ön tőlem ilyen módon, Sir?
- Mert úgy látszik, hogy önnel bizonyos vonatkozásban volt.
- Miképen?
- Megdöbrent, mikor az ön nevét megneveztem!
- Mindenesetre csalódás!
- Nem; világosan láttam. És előbb ő önt épen aggodalmasan vizsgálta.
- Valóban?
- Igen. Világosan lehetett látni, hogy ő feszült kíváncsisággal leste, hogy vajjon ön emlékszik-e rá.
- Hm! Ismerem az ön éles szemét, Mr. Shatterhand; de ebben az esetben csalódik. E Douglashoz nekem semmi közöm.
- De van neki, amint látszik. Tovább fogom őt figyelni.
- Tegye, Sir. Látni fogja, hogy nekem van igazam.

A nap, rettentő hőséget árasztott alá, a dél eljött és elmúlt anélkül, hogy a commancsáktól válasz érkezett volna. Azután azonban bizonyos mozgást vettünk észre köztük, mely elárulta, hogy ismét teljes számmal együtt voltak. Vupa-Umugi belátta, hogy lehetetlen a kaktuszon át utat törni és visszatérni. Nem maradt más hátra, mint egy újabb tárgyalást kezdeményezni. Valóban nemsokára láttunk jönni egy commancsát, ki messziről kiabálta, hogy a két főnök még egyszer beszélni kíván. Mi igenlő választ adtunk és arra a helyre mentünk, melyen az első tárgyalás lefolyt. De előbb elvittem a nyeregtáskából a varázsszereket, melyeket a „Nyulak völgyé”-ből hoztam magammal. Elrejttem a begombolt vadászkabátom alá, hogy nem lehetett látni.

Alig telepedtünk le, mikor Vupa-Umugi és Apanatschka is jöttek. Elfoglalták előbbi helyeiket velünk szemben és igyekeztek olyan elfogulatlanoknak látszani, amennyire csak lehetett, de nem volt eltitkolható, hogy gondban voltak. Mindazáltal Apanatschka barátságosan nézett ráink; míg az öreg főnök szemében a gyűlölet tüze lobogott.

Ez alkalommal került Vupa-Umugi, hogy minket hosszasan megvárasson. Nagyon rövid idő múlva, amint letelepedtek, így kezdé:

- Old Shatterhand most is ugyanazon nézeten van, mint az előbb?
- Igen, - feleltem én.
- Beszéltem harcosaimmal és azért jöttem, hogy neki javaslatot tegyek.
- Meghallgatom.
- A hadibárdot elássuk és veletek a békepipát elszívjuk.
- Szép! Látom, hogy észbe kapsz. Ez ész arra is megtaníthat téged, hogy javaslatodat csak bizonyos föltételek mellett fogadhatjuk el!
- Uff! - Ti föltételeket akartok kikötni?
- Természetesen!
- Ilyenek nincsenek.

- De vannak! - Vagy azt hiszed, hogy mindaz után, ami történt és ami szándékokban volt, neked csak annyit kell mondanod, hogy nekünk békét ajánlasz, hogy mint győztes fél elvonulhass? Ez oly vakmerő fölfogás, hogy legszivesebben megparancsolnám harcosainknak, hogy a tiedet lőjjék le. Én magam teszem meg ezt, ha még egyszer ily ostobasággal jössz elé. Ügyelj magadra!

Ezt oly emelt és szigorú hangon mondtam, hogy ő szemeit zavartan lesütötte. Ezután sokkal kevésbé bizakodó hangon kérdezte:

- Mit kívántok, hogy elvonulni engedjete?

- Amit már megmondtam. Mi megadjuk nektek az életet és a szabadságot, de elveszük lovaitok és puskáitokat. A többi fegyvert megtarthatjátok.

- Ebbe nem tudok belemenni.

- Jó, akkor végeztünk, a harc kezdődhetik.

Olyan mozdulatot tettem, mintha fölkelnék; akkor hirtelen fölkért:

- Állj meg, maradj itt! - Valóban olyan bizonyos vagy és annyira meggyőződött, hogy mi legyőzetünk?

- Teljesen.

- Védekezni fogunk!

- Az nem segít semmit. Mi tudjuk, mi fog történni és te sem csalatkozhatsz abban, hogy harc esetén köztetek egy se marad életben!

- De közületek is sokan elesnének!

- Aligha! - Az én csodapuskám elég arra, hogy titeket, mindnyájatokat távartartsalak. Golyói oly messze hordanak, hogy a tiétek minket el sem érhetnek.

- Gondolj Old Wabblera, kit magunknál tartunk!

- Gondolok rá!

- Ő lesz az első, ki meghal!

- De nem az utolsó; ti fogjátok követni. Ha vére foly, semmi kegyelemre nem számíthattok.

- Uff! - Old Shatterhand azt hiszi, hogy Vupa-Umugival úgy bánhat el, mint Nale-Masiuvval?

- Igen, azt hiszem.

- Nálad volt az ő varázsszere, tehát őt megnyerhetted!

- Nem mondtam neked, hogy a tiédet is elhozom?

- Azt mondtad; de nem kapod meg.

- Pshaw! Semmi sem könnyebb, mint azt elhozni. Tudom, hogy hol hagytad.

- Hol?

- Kaam-kulanoban.

- Uff!

- Sátrád előtt van fölakasztva, melynek közelében áll az a sátor, melybe a fogoly szerezsen van megkötve.

- Uff! - Kitől tudta ezt meg Old Shatterhand?

- Nemcsak megtudtam, hanem saját szemeimmel láttam. Ügyelj, hogy most mit csinálók!

Fölállottam, kihuztam késemet, azzal összekapartam egy csomó napégette száraz kaktuszt; ezután ismét Vupa-Umugihoz fordultam:

- Altschese-tschiből Kaam-kulanoba lovagoltam.

- Uff!

- És onnét három dolgot hoztam magammal.

- Mit?

- A négert - - -

- Ez nem igaz!

- Kedvenc paripádat - - -

- Nem hiszem.

- És varázsszeredet.

- Hazugság - egy nagy hazugság!

- Old Shatterhand nem hazudik. - Nézd!

Felgomboltam vadászkabátomat, kihuztam a varázsszert és a száraz levélhalomra tettem. Mikor a főnök ezt látta, szemei kimeredtek, izmai kidagadtak és láttam, hogy a következő percben fölugrott volna, hogy a varázsszert megragadja, de én gyorsan revolvert rántottam elő és ráirányítottam és így fenyegettem meg:

- Állj meg, maradj ülve! - Neked biztonságot és szabad visszatérést ígértem és szavamat megtartom, de e varázsszer már az enyém és mihelyt te elárulod szándékozat, hogy hozzányulj, lövök.

Erőtlenül hanyatlott alá és nyögve mondta:

- Az én-va-rázsszerem, valóban az én varázsszerem!

- Igen, az és most ismét belátod, hogy Old Shatterhand mindig tudja, mit mond. Én neked szavamat adtam, hogy éppen úgy bánok veled, mint Nale-Masiuvval. Mondd azonnal, megadjátok-e magatokat azon föltételek mellett, melyeket közöltem veled?

- Nem - - azt - - nem tesszük!

- Akkor én a varázsszeredet égetem el; később elveszem skalpfürtödet, azután függeni fogsz. Howgh!

Kivettem egy gyufát a zsebemből, meggyújtottam, a kaktuszhoz tartottam, mely azonnal égni kezdett.

- Megállj! Az én varázsszerem, az én varázsszerem! - ordított a főnök a legnagyobb aggodalomban. - Megadjuk magunkat, megadjuk magunkat!

Minthogy a revolvert még mindig ráirányítva tartottam, nagy izgatottsága mellett sem merte helyét elhagyni. Eloltottam a tüzet és a legkomolyabb hangon kijelentettem, míg egy második gyufát vettem elő:

- Halld, amit most mondok! - A tüzet eloltottam, mert azt ígérted, hogy megadod magadat. Nehogy arra gondolj, hogy ez ígéretedet ne tartsd meg! A legkisebb vonakodást látva, a tüzet újra meggyújtom és addig el nem oltom, míg varázsszered el nem égett. E szavaknak olyan érvénye van, mintha az eskü szavával erősítettem volna meg őket!

- Megadjuk magunkat, megadjuk magunkat! - bizonygatá újból az aggodalom miatt, majdnem reszketve.

- Visszakapom-e varázsszeremet?

- Igen.

- Mikor?

- Abban a pillanatban, mikor titeket szabadon bocsátunk, előbb nem. Addig gondosan megőrizzük, de azonnal elégetjük, mielőtt megkísérlitek kiszabadulni. Én tőled ezt kívánom: Te most mindjárt itt maradsz nálunk, kiszolgáltatod fegyvereidet és meg léssz kötözve. Beleegyezel ebbe?

- Kénytelen vagyok; kénytelen vagyok, mert varázsszerem a te birtokodban van.

- Apanatschka visszatér harcosaitokhoz és közli velük, mit határozta. Ők ott, ahol most táboroznak, leteszik a fegyvert, otthagyják és egyenkint jönnek majd hozzánk, hogy mint téged, megkötözzünk.

- Ők megteszik; mert a főnökük varázsszere épp oly szent nekik, mint a maguké.

- Jól van! Bizonyosan szomjasok, vizet fognak kapni, azután rendre lovaikat is megitatjuk és ezt a helyet elhagyjuk, hogy oda menjünk, hol több víz van. Ha engedelmeskedtek és jól viseltek magatokat, nem lehetetlen, hogy szigorunk enyhül és nektek vagy legalább néhányatoknak meghagyjuk lovaikat és fegyvereit. Hallod, hogy irántad jobb vagyok, mint Nale-Masiuv iránt. Beleegyezel?

- Igen. Engednem kell, hogy varázsszeremet és ezzel a lelkemet megmentsem!

- Akkor Apanatschka elmehet. Adok neki egy negyed óra haladékot. Ha commansa harcosok ezután egyenként, fegyvertelenül előtűnik meg nem jelennek, varázsszered el fog égni!

Az ifjú főnök felállt, egy lépéssel felém jött és így szólott:

- Sokat hallottam Old Shatterhandról. Ő a legnagyobb az összes fehérarcuak közt és senki sem bír ellenállani hatalmának és okosságának; ezt ma is tapasztaltuk. Apanatschka ellensége volt, de nagyon örül, hogy megismerhette és mostantól kezdve, ha életben marad, mindig barátja és testvére fog lenni!

- Életben marad? Hiszen az életet neked ajándékoztuk!

Ekkor büszkén kiegyenesedett és így szólt:

- Apanatschka sem gyermek, sem vénasszony, hanem harcos; ő nem tűri el, hogy életének megkegyelmezzenek.

- Mit értesz e szavak alatt? Mi a szándékom? Mit akarsz tenni?

- Azt te nem most, hanem később fogod megtudni.

- Ellenállást fogsz tanusítani?

- Nem. - Én foglyod vagyok, mint a commancsák összes harcosai és sem nem szegülök ellen, sem szökést nem kísértek meg. De Old Shatterhand és Winnetou sohasem mondhatják el rólam, hogy életemet egy másik főnök aggodalmának köszönhetem, mit varázsszerének elvesztése miatt érzett. Apanatschka tudja, mivel tartozik magának és nevének!

Megfordult és büszkén eltávozott.

- Uff! - hangzik a kiáltás Winnetou ajkáról.

Ez az elismerésnek, sőt a bámulatnak volt fölkiáltása. Ha a hallgatag apacs ilyen fölkiáltásra engedé magát ragadtatni, erre nem közönséges alkalom adott okot. Az én szemeimet is elbűvölte, hogy a bátor ifjú harcost kövessék, ki bennem első pillantásra rokonszenvet keltett és mostani magatartásával bebizonyítja, hogy érzület tekintetében messzire kimagaslott társai közt, mert hogy mit szándékozott, azt sejtettem és azt sejtette Winnetou is.

Most felállott Vupa-Umugi is, lassan és fáradtan, mintha őt valami teher nyomná. És az a szemrehányás, melyet magának kellett tennie, hogy ő, a Naüni-commancsák fővezére, kényszerítve lett magát ellenségeinek, kiket meg akart rontani, minden ellenállás nélkül megadni, reá nézve teher és pedig súlyos teher volt, melytől talán egész életében nem fog megszabadulni. Csaknem tántorogva vonult el előttünk, midőn mi visszatértünk embereinkhez, miután a varázsszert magamhoz vettem. Ott engedte magát megkötöztetni és a földre fektetni.

Természetesen Old Surehand volt az első, kivel tárgyalásunk eredményét tudattuk. Akkor a „tábornok” mindjárt lefoglalt, mert hallotta, hogy mit mondtam Old Surahandnak és dicséretével akart elhalmozni, melyet hidegen utasítottam vissza. Ezalatt szemeit sóváran fegyvereimre függeszté, mit én most fájdalom, nem vettem számba, mire később egészen másként emlékeztem vissza, mintsem kellemesen. Ekkor tompított hangon így szólott:

- Nagyon érdeklődöm Ön iránt és mindenki iránt, akik Ön mellett vannak, így Mr. Surehand iránt is. Ez az ő igazi neve?

- Nem hiszem, - feleltem.

- Hogy hívják voltaképpen?

- Nem tudom.

- De ismeri-e ön az ő viszonyait?

- Nem.

- Azt sem, honnét származik?

- Azt sem. Ha mindezt tudni akarja, adok egy jó tanácsot.

- Nos?

- Kérdezze meg őt magát. Ő nekem semmit sem mondott és én nem voltam oly kíváncsi, hogy megtudakoljam.

Ekkor megfordultam és otthagytam a faképnél.

Most vártuk, hogy a commancsák jelentkeznek-e. Az első, aki megjelent, nem vörös volt, hanem fehér, t. i. Old Wabble. Nem gyalog jött, hanem lovon; ezt ő el nem engedte magának. Nálam megállott, leugrott lováról, köszöntve nyújtá elém a kezét és vidáman és elfogulatlanul, mintha semmi szemrehányásra oka nem volna, így kiáltott:

- Wellcome, Sir! - Kezet kell önnel szoritanom, hogy ön eljött. Nagy gondot okozott nekem, hogy ez úgy mint foly le. Most azonban minden rendben van. Th'is clear!

- Nem, nem éppen oly tiszta a dolog! - feleltem, anélkül, hogy kezét elfogadtam volna. - Önhöz nekem semmi közöm!

- Ugy-e? Ah, miért?

- Mert ön magas kora mellett is ostoba, haszontalan fickó, kitől minden értelmes és meggondolt embernek óvakodnia kell. Takarodjék el szemem elől!

Otthagytam állva, mint előbb a tábornokot, ő ezután Old Surehandhoz, majd Parkerhez és Hawleyhez ment; ezek épugety elfordultak tőle szó nélkül, mint én. Egyedül állott, míg a tábornok járult hozzá.

Most következtek a commancsák egyenként egymásután, mint ahogy kívántam. Ők vagy maguk is rájöttek arra a belátásra, hogy számukra más menedék nincs, vagy Apanatschkának volt rájuk olyan nagy befolyása, hogy az ő előterjesztésével vagy parancsával nem helyezkedtek szembe.

Minden egyest a fegyverek végett megmotoztunk és megkötöztünk. Egy sem volt közöttük, kinél találtunk volna; ők mindent, mi védelmül szolgálhatott, letettek és a lovaknál hagytak. Midőn sorban feküdt százötven merész és lelkiismeretlen indián, kik kivonultak, hogy raboljanak és öljenek és egy ellenfelet se kiméljenek, csak akkor tűnt ki világosan, minő veszélyből és minő sorsból menekültünk meg.

Ha azt mondom, hogy a commancsák mind ott feküdtek, egyet mégis ki kell vennem, t. i. Apanatschkát, ki legutoljára jelentkezett és egy intésemre nem lett megkötözve. Mikor az apacsok az utolsó commancsát megkötözték, az ifju főnök hozzám lépett és így szólott:

- Old Shatterhand engem is megkötöztet?

- Nem, - feleltem. - Veled szívesen teszek kivételt!

- Miért velem?

- Mert bizom benned, mert te nem vagy olyan, mint a többi commancsa, kiknek hinni nem lehet.

- Azt véled, hogy ismersz? - Hiszen ma először láttál!

- Ez igaz; de megismertelek. Arcod és szemeid nem hazudhatnak. Neked szabad lesz fegyvereidet viselni és bilincs nélkül szabadon velünk lovagolni, ha megígéred, hogy nem szököl meg.

Winnetou és Old Surehand mellettem álltak. Apanatschka komoly arcán az öröm napfényes mosolya futott át, de nem válaszolt.

- Meg akarod adni az ígéretet? - kérdeztem.

- Nem, - felelte.

- Tehát az a szándékom, hogy elmenekülj?

- Nem.

- Tehát miért vonakodol az általam kívánt ígéretet tenni?

- Mert nekem nincs szükségem szökésre, mert vagy halott leszek, vagy szabad, ha Old Shatterhand és Winnetou valóban olyan valódi büszke harcosok, minőknek én tartom őket.

- Eltaláltam, amit gondolsz, - de kérlek, beszélj világosabban.

- Megteszem. - Apanatschka nem gyáva ember, foglyul engedte át magát anélkül, hogy kezét a védelmére fölemelte volna. Vupa-Umugi az ő varázsszere miatt aggodalmában lemondhatott minden védekezésről; de rólam senki sem állithatja, hogy én félek. Én az ő és a mi harcosaink érdekében beleegyeztem, hogy ők megadják magukat, de én elhatároztam, hogy magamnak sem életet, sem szabadságomat ajándékul el nem fogadom; amije Apanatschkának van, azt nem kegyelemnek, hanem saját magának akarja köszönni. Én harcolni akarok!

Ezt mi, Winnetou és én eltaláltuk. Ő oly ifju volt, ki iránt csak tiszteletet érezhettünk. Kérdőleg nézett ránk és midőn neki azonnal nem válaszoltunk, hozzátette:

- Ha gyávák hallják az én szavaimat, elutasítanak, de nekem bátor és híres harcosokkal van dolgom, kik megértének.

- Igen, mi megértünk téged, - feleltem én.

- Adjátok hát beleegyezéseiteket?

- Igen.

- De gondoljátok meg jól: ez a beleegyezés valószínűleg egyiketeknek életébe kerül!

- Azt hiszed, hogy bennünk kevesebb bátorság van, mint benned?

- Nem, de én becsületes akarok lenni és erre akartalak titeket figyelmeztetni.

- Ez bizonyítéka annak, hogy mi Apanatschkában nem csalódtunk. Mondja meg ő, hogy e harcot a szabadságért és életért miként gondolja? Kivel akar megmérkőzni?

- Azzal, kit ő jelöl meg.

- Azt is reád bizzuk.

- Old Shatterhand nagylelkű!

- Nem. Amit én mondok és meghatározok, az teljesen önként értetődik. Mi vagyunk a győztesek és ismerjük egymást pontosan. Nekünk nem kell azt az előnyt igényelni, hogy ellenfeledet mi válasszuk ki, mert mi tudjuk, hogy az feletted fölényben lesz.

- Fölényben? - Apanatschkának eddig még nem volt oly ellensége, ki előtt meghátrált volna.

- Annál jobb. És a küzdelemnek a neve és módja? - Ezt is rád bizzuk. Válassz!

- Én a kést választom. A két ellenfelet balkezeikkel összekötik és a kést a jobb kézbe adják. A harc életre-halálra megy. Old Shatterhand beleegyezik?

- Igen. Kit választol ki magadnak?

- Beleegyeznél, ha téged választanálak?

- Igen.

- És Winnetou?

- Én is, - felelte az apacs.

A commancca nagyon megelégedett arcot öltött és így szólt:

- Apanatschka nagyon büszke arra, hogy a nyugat két leghíresebb harcosa kész vele megküzdeni. Gyávának tartanák-e, ha ő ennek dacára egyiküket sem választja?

- Nem, - feleltem. - Neked erre egészen más okod van.

- Köszönöm neked. - Winnetout és Old Shatterhandot legyőzhetetleneknek tartják és ha én nem őket választom, úgy tűnhetik föl, mintha nálam hiányozna a bátorság. De ők ketten oly férfiak, kik előttem szentek és érinthetetlenek; ők barátjai az összes vörös és fehér harcosoknak és a vadnyugat minden lakói előtt példányképek, kiket meg nem sérthetek. Ha valamelyikük késem alatt elesnék, az oly veszteség lenne, melyet sem én, sem senki más nem pótolhat. Ez az oka annak, hogy én a Mascalero-apacsoknak sem vörös, sem fehér főnökét nem választom.

- Tehát keress magadnak egy mást!

Szemeit fürkészve irányzá az apacsok összegyűlt seregére, Old Wabblera, Parkerre és Hawleyre és azután Surehandra tekintett.

- Apanatschka főnök és nem szeretne közönséges harcossal megküzdeni, - mondta azután. - Ki az a fehérarcu, ki itt áll melletted?

- Neve Old Surehand, - feleltem.

- Old Surehand? - Rőla sokszor hallottam. Ő erős, ügyes és bátor; tehát választhatom-e őt ellenfelemül, anélkül, hogy abba a gyanuba essem, hogy saját előnyömrre gondoltam. Elfogadja-e ő e választásomat vagy visszautasítja?

- Elfogadom, - felelte Old Surehand pillanatnyi habozás nélkül.

- De Apanatschka ismétli előbbi szavait, hogy életre-halálra megy a tusa!

- E szavakra semmi szükség sincs. Tudom, hogy ilyesmit nem lehet játéknak tekinteni. Mondja meg Apanatschka, mikor lesz a bajvívás?

- Azt kívánom, hogy azonnal. Old Surehand beleegyezik?

- Igen, - feleltem.

- Egy kérésem van.

- És mi az?

- Eddig minden az én választásom szerint ment, ezért ellenfelemnek előnyt akarok nyújtani.

- Minő előnyt?

- Ő tegye az első szurást. Addig ne érezze az én késemet, míg én az övét nem fogadtam.

Ekkor Old Surehand vágott közbe.

- Azt nem fogadom el! Nem vagyok gyerek, kit valaki kiméljen. Senkié se legyen az első támadás, az első szurás joga. Old Shatterhand megadja a jelt, mikor kezdődjék a párbaj és azután bármelyik kezdje a támadást, amelyik akarja.

- Helyes! - fejeztem én ki beleegyezésemet. - Egyiknek se legyen a másik fölött előnye. Apanatschka menjen és hozza el kését!

Ő természetesen ott tette le fegyverét, hol a többi commancca fegyvere feküdt, elindult.

- Derék legény! - mondta Old Surehand. - Valóban tiszteletreméltó és megvallom, hogy megszerettem, kár, hogy fájdalmat kér érte!

- Hogyan?

- Ha arra kényszerítene, hogy leszurjam.

- Hm! Oly biztos a dolga felől?

- Gondolom, habár tudom, hogy a véletlen másként üt ki, mint ahogy az ember gondolja.
- Helyes és kérem, hogy ezt ne hagyja figyelmen kívül. Mindenesetre jelentékeny testi ereje van.
- Ami ezt illeti, gondolom, hogy vele megmérkőzöm. Vagy nem?
- Igen; ön izomerejéről híres. De nézzon csak oda. Minden tagja rugékony, ha mozog; mindenesetre rendkívül ügyes.
- Lehet. De mégis gondolom, hogy megmérkőzöm vele. Az ember nem hiába részesült jó torna- és vivógyakorlatokban, magát nem hiába gyakorolta ifjú korától fogva és azután forgott a bloody-grounds (a vérmező) ezer veszélye közt. Őszintén megvallva, azt hiszem, hogy fölényben vagyok felette, úgyhogy föltettem magamban életét kimélni.
- Ami ezt illeti, ön legjobban tudja, mint tartsa magát. Én megvallom őszintén, hogy nagyon fájna, ha elesnék.
- De hát érettem nem érezne fájdalmat? - kérdé mosolyogva.
- E kérdés természetesen fölösleges. Vagy önnek külön kell szerelmi vallomást tenni és önnek egy hosszú és lelkes beszédben kifejtetni, hogy ön nélkül élni nem tudok?
- Nem, ez természetesen fölösleges, sir. Én önt szívből szeretem és tudom, hogy ön is szeret. Ha ebben a párbajban valami emberi dolog érne, kérem, hogy ne feledjenek el igen hamar, Mr. Shatterhand. Akarja ön ezt? Adjon rá kezet!
- Itt van, bár nem szorul ily megerősítésre, Mr. Surehand.
- És még van egy kérésem.
- Szóljon! Ha csak tehetem, teljesitem.
- Ha elesném, menjen Jefferson-Citybe a Missouri mellé. Ismeri ön e várost?
- Igen.
- Ott megtalálja a Five-Streeten a Wallace et Comp. bank üzletét. Mondja meg Mr. Wallacenak az ön nevét, mondja el, mint végeztem itt életemet és kérje meg, hogy világosítsa föl afelől, hogy mi hajtott engem újból meg újból a vad nyugatra!
- Fogja ő ezt velem közölni?
- Igen, ha meghaltam és ön biztosítja őt, hogy ön ebben az esetben az én örökösöm. Így míg élek, természetesen senkinek sem fog elárulni semmit.
- És ha ezt megtudtam, akkor mitévő legyek?
- Amit ön akar.
- Jobb szeretném, ha valami határozottabb utmutatást kapnék.
- Ezt nem adhatom, Sir. Az ügy ugyanis olyan szokatlan és ha önnek az lenne a szándéka, hogy nyomomba lépjen, akkor ön előtt nagy fátadalmak és veszélyek állának.
- Hiszi ön, hogy én ezektől visszariadnék?
- Nem; - ismerem önt. De nem akarom, hogy ön az életét egy oly ügyre föltegye, mely Önre nézve merőben idegen és önnek abban az esetben, ha sikerül végrehajtani, semmi haszna nem lesz.
- Ki kérdezi a hasznát, hogyha egy barátjának szolgálatot tehet!

- Ön nem; ezt jól tudom; de mégis semmit sem kívánok öntől. Beszéltesse el Mr. Wallaceval, hogy miről van szó és tegye azt, amit önnek a szíve és az én emlékem parancsol! Többre nem kérem és ezzel ez az ügy el van intézve.

Mig Old Surehand ezeket mondá, Apanatschka visszatért a késsel kezében. Tehát a párbaj megkezdődhetett. Könnyű elképzelni, mily izgalmat idézett ez elő a jelenvoltak közt, mikor hallották, hogy késpárbajt fog vivni életre-halálra Old Surehand és Apanatschka. Az apacsok azonnal kört alkottak körülöttünk és pedig olyképpen, hogy a földön fekvő, megkötözött commancsák is láthatták ezt a látványt.

Old Surehand letette fegyvereit és csak a kését tartá meg, ezután kezét adta Apanatschkának és barátságos hangon így szólt hozzá:

- Én vagyok a commancsák ifju főnökének ellenfele; ő ezt így akarta. Életre-halálra megy a tusa, de mielőtt késemet reá emelném, ki akarom neki jelenteni, hogy nagyon örültem, hogy barátja és testvére lehetek. Üssön ki a döntés bármiképpen, oly férfiak közt folyik e harc, kik, ha a halál őket el nem választaná, becsülnék és szeretnék egymást.

- Old Surehand, híres a fehérek közt, - felelte Apanatschka; - lelkem vonzódik hozzá és ha ő esnék el, neve mindig élni fog szívemben.

- Remélem. De egyet meg kell állapítani: Ha valamelyikünk a harc folyamán elvesztené a kését, megkaphatja-e újra?

- Nem. Az az ő hibája, hogy nem tudta szilárdan megtartani; azután csak kezével védheti magát. Howgh!

Kezeik még egymáséban nyugodtak. Midőn most szemközt állva, egymás tekintetébe mélyedtek, hirtelen eszembe jutott, hogy a commancsa arcvonalai a tárgyalás alatt miért tűntek föl nekem oly ismerősöknek; ezek az Old Surehandéival, ha nem is szembeötlő, de azért mégis oly hasonlóságot árultak el, hogy csodálkoztam, hogy ezt azonnal föl nem ismer-tem... egy egészen sajátságos véletlen, mert ez természetesen csak véletlenség lehetett. Most Winnetou egy szíjat húzott elő a zsebéből és így szólt:

- Testvéreim, adják ide balkezüket, hogy megkötözzem!

A szíjat négyszeresen kötö a kézcsuklóra, de úgy, hogy bár szilárdan egyesíté őket, azért mégis marad egy kis mozgási szabadság. Ezután visszavonultunk, hogy mozdulatainknak tért engedjünk. Kilencszáz szem a legnagyobb feszültséggel volt reájuk irányozva, azonban ők ketten reá tekintettek, kinek a jelt kellett megadnom.

- Most... go on! - mondtam.

Tekintetük rólam azonnal egymásra irányult. Ha én Apanatschkával szemben állottam volna, bizonyosan nyugodt és hidegvérű lettem volna; de így oly gyorsan vert a szívem, hogy azt hittem, hogy dobogását hallom. Old Surehandot nagyon szerettem és a commancsa sorsa rámnézve majdnem közömbös volt. Ki fog közöttük győzni és ki fog elesni!

Egynéhány percig csöndben és mozdulatlanul állottak, jobbkezeiket aláeresztve. Ki emeli föl először a karját az első villámgyors szurásra? Ez a rövid idő nekem egy órának, sőt még hosszabb időnek tetszett. Ekkor... Old Surehand fölemelte karját és a legközelebbi percben a commancsáé oly gyorsasággal mozdult, hogy nem birtuk szemmel kísérni... a két penge összecsörrenve, a két ököl tompa puffanása, mindkét kés a levegőbe repült és a két kar lehanyatlott. Egyik sem sérült meg.

Ez Old Surehandnak mesterfogása volt. Kimélni akarta Apanatschkát, hogy meg ne ölje; karjának fölemelése csalfogás volt, mellyel az ellenfélt szurásra csábította.

- Uff, uff, uff, uff! - hangzik a kiáltás az apacsok és commancsák körében.

- Ez semmi. Adjátok vissza a késeket! - kiáltott Old Wabble. - Vérnek kell folyni, vérnek!

A két küzdőfél nem vette le szemét egymásról. Ekkor Apanatschka így szólott:

- Kivánja Old Surehand, hogy a kést újra megkapjuk?

- Nem, - felelte ez. - Ez a megbeszélés ellen volna.

- Én arról beszéltem, hogyha egyiknek hull le a kése, de mind a ketten elvesztették.

- Ez ugyanaz. - Folytassuk ököllel!

- Igen, - folytassuk!

Ismét csendben álltak egy darabig, ekkor a commancsa egy csapást mért ellenfelének a fejére, úgyhogy ropogni látszott és majdnem ugyanazon pillanatban éppen oly ütést kapott; egyik sem ingott meg.

- Uff! - mondá Winnetou tompított hangon. - Közületek egyik sem Old Shatterhand!

Mindketten belátták, hogy ilyen ökölcsapással nem lehet semmit elérni és gyorsan a toroknak estek. Én voltam már néhány párbajnak tanuja; de olyan birkózást, milyen most következett, sohasem láttam. Azon helyről, hol állottak, egy hüvelyknyire sem mozdultak el, erős, izmos alakjaik, mint oszlopok, mint ércszobrok meredtek a magasba; a két hatalmas lábszár mintha a földbe vert volna gyökeret; a két lebilincselte kéz leereszkedett, a két jobbkezet fölemelték és egymást tarták, mint egy csavarral körülszorították. Így álltak mozdulatlanul. Ha egy fényképész a gépét rájuk szegezte volna, a kép a legcsekélyebb ingadozást sem mutatta volna.

Mindkettő arra törekedett, hogy ellenfelének lélegzetét elfojtsa; ez borzasztó, mert merev és teljesen mozdulatlan fojtogatás volt, melynél az volt a döntő, hogy melyik nyak, melyik gége volt erőteljesebben kifejlődve. Old Surehand arca mind vörösebb, vörösebb lett; kezdett megkékülni. A commancsáé sötétebb színű volt; de lehetett látni, hogy mind sötétebb szint ölt. Ekkor egy szisszenés volt hallható, nem lehetett tudni, hogy melyiktől, egy nyögés, egy kettőzött hörgés; elkezdtek ingadozni, egyszerre mind a ketten; lábaik fölemelkedtek és toporzékoltak a homokban; a lábszárak szétterpeszkedtek, hogy szilárd állást nyerjenek, a merev testek idestova, előre- és hátrahajoltak; fuldoklás következett és azután vége volt; mindketten lebuktak és mint élettelen alakok mereven zuhantak le a homokba. Ott fekve maradtak, anélkül, hogy egymás kezét eleresztették volna.

A sok néző néma csöndben ült; senki nem ejtett ki egyetlen szót, egyetlen felkiáltást, úgy hatott e hangtalan fojtogatás még e vad emberekre is. Én Winnetouval letérdeltem a két bajvivó mellett, hogy megtudjam, mi történt velük. Minden erőnket arra kellett fordítanunk, hogy a két görcsösen összefogódzó kezét a vértől aláömlött nyakról elhárítsuk; azután mindketten a vadászing alá nyultunk, hogy a szívdobogást kiérezzük.

- Uff! - mondta Winnetou. - Apanatschka még él; még nincs megfojtva!

- Én is érzek egy gyenge szivverést, - feleltem. - Eszméletlen állapotban vannak. Várjuk meg míg magukhoz térnek!

Föloldoztuk kezeiket a szijak alól. Ekkor Old Wabble hozzánk jött és így szólott:

- Halottak, mindkettő halott?

Nem feleltünk.

- Ha nem haltak meg, csak elájultak, akkor a harc természetesen nem ért véget, hanem a késsel újra kell kezdeni; th'is clear!

Ekkor Winnetou fölállott, kinyújtá karját és csak ennyit mondott:

- El innen!

Ilyen pillanatokban egészen főnök volt, egészen az az ember, kinek akaratával szemben nem volt ellenállás. Szemeivel, tekintetével, magatartásával szemben nem lehetett megállni. Így járt az öreg cowboy is, nem mert szólni, megfordult és dörögve távozott.

Egy idő múlva a két eszméletlen bajvivó kezdett mozdulni és pedig mindketten kezeikkel a nyakukhoz kaptak. Előbb Old Surehand nyitá föl szemeit; mereven nézett ránk mintegy magánkivül; azután eszmélni kezdett és támolyogva fölállt.

- Ez... ez... ez volt... - dadogta.

Karon fogtam, hogy el ne essék és így szóltam:

- Borzasztó egy fojtogatás! - Nemde?

- I... i... igen, - hörögte. - Torkom még... zárva!

- Hát ne beszéljen még! Tud-e biztosan megállni?

Mély, mély lélegzetet vett, erős erőfeszítést tett, hogy gyengeségét legyőzze és így felelt:

- Igen; tudok. Mi van... Apanatschkával? Él-e... él-e még?

- Igen; mindjárt magához tér. Látja, hogy már fölnyitá a szemeit!

A commancsának is segédkezni kellett; éppugy szédelgett, mint fehér ellenfele; jókora idő telt bele, míg mind a ketten urai lettek érzékeiknek és tagjaiknak. Mikor ez beállott, Apanatschka kérdezé tőlem:

- Ki győzött?

- Egyik sem, - feleltem.

- Ki bukott el előbb?

- Egyik sem; egyszerre zuhantatok alá.

- Akkor újra kell kezdenünk. Adjátok vissza késeinket és kötözzetek össze!

Elindult, hogy kését elhozza onnét, ahová dobta; én azonban karjánál fogva visszatartottam és határozott hangon kinyilatkoztattam:

- Megállj! A párbaj véget ért és újra nem kezdődhetik, egymással végeztetek!

- Nem!

- Igen!

- Egyik sem halott közülünk.

- Ki volt-e kötve, hogy egyikőtöknek okvetlenül meg kell halnia?

- Nem; de egyiknek győznie kell!

- Vedd úgy a dolgot, amint akarod! Vagy mindketten legyőzöttek vagy győztesek vagytok. Mindenesetre te életed kockáztattad és így bebizonyítottad, hogy te nem engeded, hogy szabadságodat neked ajándékozzák.

- Uff! - Valóban ez a te nézeted?

- Igen.

- És mit gondol Winnetou?

- Éppen azt, mit testvérem Old Shatterhand, - felelte az apacs. - Apanatschka, Naünik ifju vezére nem küzdelem nélkül esett kezünkbe.

- Ezt fogják a többiek is mondani mindannyian?

- Ha Winnetou ezt mondja, ez elég. Egy apacs harcosnak sem lesz más véleménye, mint nekem!

- Így tehát most magamnak kell elhatároznom. Én most a ti foglyotok vagyok, anélkül, hogy magamnak szemrehányást tehetnék. Itt van két kezem; kössetek meg éppen úgy, mint a többi commancsa harcost.

Winnetoura néztem. Egy tekintete elég volt arra, hogy tudjam, mit gondol; tehát Apanatschka felém kinyújtott kezeit visszautasítottam és így szóltam:

- Már előbb megmondtam neked, hogy téged nem kötözünk meg, hanem még fegyvereidet is visszaadjuk, ha megígéred, hogy nem menekülsz el. Megadod ez ígéreted nekünk?

- Megadom!

- Akkor hozd el fegyveredet és lovadat!

Már éppen meg akart fordulni és elindulni, de nem tette, hanem így szólt:

- Még fegyvereimet is visszakapom? Ha most titeket rászednék és szavamat nem tartanám, hanem megkísérteném harcosainkat kiszabadítani?

- Azt te nem teszed, te nem vagy csaló.

- Uff! - Old Shatterhand és Winnetou látni fogják, hogy Apanatschka megérdemli azt a bizalmat, melyet beléje helyeztek.

- Nekünk ezt nem kell meglátni. Bizalmunk irántad még sokkal nagyobb, mint gondolod. Halld, mit mondok neked!

- Mit?

- Vedd fegyveredet és mindenedet, ülj lóra és lovagolj el!

- Ellovagoljak? - kérdezte elcsodálkozva.

- Igen.

- Hova?

- Ahova akarsz.

- Ahová akarok? - Azt nem tehetem, azt nem szabad tennem.

- Miért nem?

- Mert foglyotok vagyok.

- Tévedsz. Te szabad vagy.

- Szabad...?! - ismételte e szót.

- Igen. Nekünk nincs semmi mondani és parancsolni valónk; te önmagad ura vagy és azt tehetsz, amit akarsz.

- De..., de..., de miért? - kérdezte, mialatt egy pár lépést meghátrált és tágra nyílt szemekkel nézett ránk.

- Mert tudjuk, hogy te álnokság és csalárdság nélkül vagy és mert mi minden becsületes és jó embernek barátai és testvérei vagyunk.

- De ha én más vagyok, mint ti gondoljátok?

- Te nem vagy más.

- Ha ellovagolok és harcosokat hozok, hogy foglyaitokat kiszabadítsam?

- Azt senki meg nem teheti. Foglyaink biztonságban vannak. Honnét kapnál ilyen harcosokat? Honnét vizet? És ha ez neked mind lehetséges volna, te sem kezded, sem lábadat nem mozdítanád Vupa-Umugi megszabadítására, mert te részt vettél abban a tárgyalásban, mely őt kezünkbe szolgáltatta. Te beleegyezésedet adtad és azt vissza nem veszed azért, mert szabadságodat visszanyerted.

Akkor az arca az örömtől és elragadtatástól mélyen elpirult és megindult szívvvel tette e határozott nyilatkozatot:

- Old Shatterhand és Winnetou, hallják meg, amit Apanatschka, a commancsák főnöke mond most nektek! Büszke vagyok arra, hogy oly híres emberek biznak bennem és hisznek nekem és soha életemben el nem feledem, hogy ti engem minden álnokság és hamisság nélkül való embernek tartotok. Szabad vagyok és mehetek, ahová akarok; de nálatok maradok és ahelyett, hogy hátatok mögött a ti foglyaitokkal titokban közlekedjem, sokkal inkább éberem fogok rájuk ügyelni és arról gondoskodni, hogy közülök egy se szökjék meg. Ezt fogom tenni, habár az én törzsömhöz tartoznak.

- Erről meg vagyunk győződve és most veled leülünk, hogy veled a barátság és testvériség pipáját elszívjuk.

- Ezt... ezt... akarjátok tenni?

- Igen. Vagy talán te erre nem vagy hajlandó?

- Uff, uff! Nem hajlandó! Világszerte, ahol csak vörös emberek vannak, egy derék harcos sem található, ki ne tartaná élete legnagyobb kitüntetésének veletek a kalumet-et elszívhatni.

- De mit fog hozzá mondani Vupa-Umugi és mit fognak a többi foglyok mondani?

- Vupa-Umugi? Nem vagyok én éppugy főnök, mint ő? Meg kell-e kérdenem a közönséges harcosoktól, hogy mit szabad tennem vagy mit nem szabad? Kinek van köztük joga nekem parancsot adni vagy tőlem valamit számonkérni? Még Kolakekhot sem kérdezem meg.

Kolakekho annyit jelent: „atyám”.

- Atyádat? - Ő itt van?

- Igen.

- Hol?

- Ott hever Vupa-Umugi mellett.

- Ah! Öltözete és haja bubja elárulják, hogy a commancsák varázslója.

- Ő az.

- Van felesége?

- Igen, az én anyám!

- Te barátom és testvérem fogsz lenni és ne csodálkozz, ha anyád után kérdezősködöm. Nálunk, keresztyéneknel az a szokás, hogy ha egy fiuval beszélnek, arra is gondolnak, ki őt szíve alatt hordozta. Jól van-e az anyád?

- Teste egészséges, de lelke már nincs nála, a nagy Manitouhoz ment el.

Ezzel az akarta mondani, hogy anyja örült. Ez volt az az asszony, akivel Kaam-kulanoban beszéltem. Szerettem volna felőle többet hallani, de feltűnés nélkül e tárgyról többet nem beszélhettem. De nem is lett volna erre időm, mert észak felől egy csapat lovast láttunk jönni, kik teherhordó lovakat hoztak magukkal; ezek voltak az első apacsok, kik vizet hoztak. Így hát az összeköttetés az oázissal szerencsésen helyre volt állítva és mostantól kezdve szakadatlan vízküldésre számíthattunk.

Bár mi is szomszások voltunk, de a foglyok természetesen nálunk szomszásabbak voltak és ezért először őket kellett kielégíteni. A tömlők tartalma nem volt ugyan valami sok; de mivel a mi váltó-állomásaink szünet nélkül működtek, lassan-lassan további küldemények érkeztek, melyekkel végre a lovakat is legalább annyira ki lehetett elégíteni, hogy abba az állapotba jutottak, hogy e visszatérő utat kibírhatták.

A vizosztás után ment véghez a kalumet-szertartás, mellyel Apanatschka velünk örök barátsággal lett egybekötve és nekem az a szilárd meggyőződése volt, hogy ő nem fog úgy tenni, mint Siba-bigk, ki egyszer hűtlen lett.

Visszatérő utunknak természetesen az oázisba kellett vezetnie, már csak a víz végett is, melyre a sok embernek és lónak szüksége volt. Jóllakásig való itatásról nem lehetett szó, kivált az állatoknál és ez arra kényszerített bennünket, hogy a visszatérést mielőbb megkezdjük; ezért elhatároztuk, hogy este és éjjel lovagolunk, mi annál előnyösebb volt, mert így a nappal lomhasztó hevét kikerültük.

A commancsák fegyvereit szétszertottuk az apacsok közt, ezután a foglyokat lovaikra ültettük; de fájdalom, a fáradtság miatt a lovaglás igen nehezen ment. De időnként váltó-állomásokon annyi vizet kaptunk e szegény állatok számára, hogy egészen az oázisig kibírták.

Természetesen minden egyes őrség, mihelyt elértük, hozzánk csatlakozott és minden karót, amelyhez eljutottunk, kihúztuk a földből és magunkkal vittük; mert ha ott hagytuk volna beszúrva, valószínűen mások számára lettek volna utmutatók Bloody-Foxhoz, miket kerülnünk kellett.

A „tábornok” az ő fehér és vörös kíséretével hozzánk csatlakozott, mit nem gátolhattunk meg, habár jelenléte éppen nem volt kedves dolog. Ami a foglyok őrzését utközben illeti, ez nem volt nehéz, mert azt a rendszabályt alkalmaztuk, hogy egy commancsa két apacs között lovagolt; a két rész számaránya ezt lehetővé tette.

Éjjeli lovaglásunk jól ment végbe, mely csak akkor szakadt meg rövid időre, midőn a szembejövő állomásokhoz értünk, melyek vizet hoztak; akkor megállottunk, hogy a vizet azonnal szétosszuk.

Már akkor mindjárt, mikor az örült asszonnyal találkoztam Kaam-kulanoban, föltettem magamban, hogy, ha férje kezünkbe kerül, fel nem tűnő módon kíséretet teszek, hogy felőle megtudjak valamit. Most, mivel ő kezünkben volt, e szándékomat végrehajthattam. Lovamat utközben melléje irányoztam és ezt kérdeztem tőle:

- Vörös testvérem a Naünik varázslója?

- Igen, - felelte bosszusan.

- Minden vörös ember, mielőtt hadivállalatba kezd, meg szokta kérdezni a varázslatot. - Önök megkérdezték?

- Meg.

- Mit mondott a varázslat?

- Azt, hogy győzni fogunk.

- Akkor hazudott.

- A varázslat sohasem hazudik, mert általa a nagy Manitou szól hozzánk. De a varázslat a legnagyobb szerencsét is jósolhatja, de ha a harcosok, mint ez most történt, hibát hibára követnek el, a szerencse szerencsétlenséggé változik.

- Testvérem született Naüni?

- Igen.

- Hallom, hogy atyja az ifjú főnöknek Apanatschkának.

- Apanatschka az én fiam.

- Van még más fiad is?

- Nincs.

- Vagy leányod?

- Nincs.

- A te wigwamod osztályosa él-e még?

- Él.

- Szabad tudnom, mi a neve?

Ezen megütközött és vonakodott egy darabig és azután így felelt:

- Old Shatterhand híres főnök. A főnökök szoktak-e más emberek feleségével törődni?

- Miért ne?

- A fehérarcuak másként gondolkodhatnak, de egy vörös harcoshoz vagy éppen főnökhöz nem illik idegen nőkkel foglalkozni.

E visszautasító válasz természetesen el nem riasztott és tovább folytattam a puhatolódzást:

- Én nem vagyok vörös, hanem fehér harcos és Apanatschkával a testvérség pipáját szívtam. Tudod ezt?

- Láttam, - dörögte. - Apanatschka jobb dolgot művelhetett volna, mint ezt.

- Ez nem tetszett neked?

- Nem.

- Ő egészen másként gondolkodik erről, mint te és mivel ő testvérem lett, természetesen részvétet érek mindenki iránt, kik hozzá közelállanak, tehát irántad, az ő atyja iránt és azon nő iránt, kit ő anyjának nevez. Tehát nem tarthatod különös dolognak, ha én szívesen szeretném tudni a nevét!

- Tőlem ezt nem tudod meg.

- Miért nem?

- Ezt nem mondom meg. Howgh!

E szó azt jelenti, hogy valóban semmi választ nem kapok. Valóban csak indián szokás volt egy idegen asszony nevét nem venni ajkára vagy más oka volt, amiért tébolyodott nejről hallgatott? Nekem is hát hallgatnom kell? - Nem! Oly élesen megfigyeltem arcát, amennyire a holdfényt megengedte és lassu hangnyomatékkal mondám:

- Te tibo-taka vagy?

A nyeregben felugrott, mintha darázs csipte volna meg, de nem mondott semmit.

- És ő tibo-wete?

Nem szólott semmit, csak arcát felém fordítá, melyen feszült figyelem kifejezése volt.

- Ismerted az én Wawa Derrickemet? - folytattam. Ez volt az a kérdés, amelyet az asszony akkor hozzám intézett.

- Uff! - kiáltott föl.

- Ez az én „myrthe wreath”¹⁰-em, - folytatám az ő akkori szavaival.

- Uff, uff! - ismételte ő, mialatt szemei lángoltak. - Miféle kérdések ezek?

- Te épp oly jól ismered, mint én.

- Hol hallottad azokat?

- Pschaw!

- Kitől?

- Pschaw!

- Miért nem válaszolsz?

- Mert nem akarok.

- Fél Old Shatterhand nekem fölvilágosítást adni?

- Ne beszélj oly ostobaságot!

- Nem ostobaság. - Fölvilágosítást kell követelnem!

- Mennyiben?

- Feleltél-e nekem, mikor előbb a te Squanod (feleséged) után tudakozódtam?

- Ez a squan hozzám tartozik és nem hozzád; én róla beszélhetek vagy hallgathatok, tetszésem szerint!

- Tehát ne is kívánd, hogy mások beszéljenek! Ha félelemről vagy aggodalomról beszélsz, akkor éppen te vagy az, kinek oka van a tartózkodásra, hogy fölvilágosítást adj!

- De tudni akarom, hogy ki mondta e csodálatos szavakat!

- Nem tudod meg.

- Talán Apanatschkától hallottad?

- Nem.

¹⁰ „Myrtus koszorúm”

- Hát kitől?

- Pschaw!

Ekkor felindulva így szólt:

- Ha nem lennék fogoly és megkötözve, akkor kényszerítenélek, hogy velem szóba állj!

- Pschaw! Te és engem kényszeríteni! Egy öreg kuruzsló, ki törzsével asszonyait és gyermekeit a maga hókuszpókuszával és komédiájával csaknem háromszáz harcost romlásba vezet, Old Shatterhandot kényszeríteni akarja! Ha te nem éppen az én foglyom volnál, aki iránt részvétet kell tanusitanom, egészen másként beszélnek veled.

- Gunyolsz? - Az én varázslatomat komédiának nevezed? Óvakodj tőlem!

- Pschaw!

- És óvakodj attól, hogy e szavakat, melyeket most hallottál, tovább add!

- Bizonyára azért, mert ez rád nézve veszélyes lehet?

- Gunyolj hát! - Eljön az idő, amikor a te gunyod panaszra és siralomra válik.

E szavakat valósággal sziszegte a fogai között. E felindulással elárulta, hogy az, amit nejről hallottam, nagy jelentőséggel bír vagy talán igen fontos volt.

- Nyomorult féreg, hogy mersz fenyegetni! - feleltem. - Csak akarnom kell és kezeimmel szétmorzsollak! De csak lovagolj tovább! - Később majd megmondom, mióta vagy te tibotaka!

Lovamat megállítottam és hagytam, hogy a menet elvonuljon előttem. Eközben ketten utólértek, kik valami alkalmi beszédbe mélyedten lovagoltak egymás mellett, t. i. Old Wabble és a „tábornok”. Mikor az öreg cowboy meglátott, lovát az enyém mellé irányozva, így szólott:

- Most is úgy haragszik rám, mint délután vagy meggondolta magát, Sir?

- Éppen úgy érzek.

- Mit?

- Hogy ön egy öreg, könnyelmű fickó, kit nem akarok többé megtűrni magam mellett.

- Megtűrni? All devils! - Ezt még nem mondta nekem senki! Tudja ön, mit jelent e szó tűrni?

- Igen.

- Ön tehát maga mellett tartott, habár nem voltam rá érdemes!

- Ilyenformán.

- Ez sok, Sir, nagyon sok! - Nem szabad elfelejtenie, hogy kicsoda és micsoda voltam!

- A cowboyok királya, pschaw!

- Hát ez talán semmi?

- Legalább nem sok, kivált, még ha valaki erre olyan sokat ad. Mióta ön velem van, ön semmi, de semmi egyebet nem csinált, mint ostobaságot. Ismételten figyelmeztettem önt, nem használt semmit. Már a „Száz fá”-nál megmondtam önnek, hogy egy újabb ostobaság elválaszt egymástól; mindamellett ön már a legközelebbi negyedórán egy minden előzőnél nagyobb ostobaságot követett el. Tehát megtartom szavamat. Jövőre lőjje bakjait, ahol és akikkel akarja, de nálam és velem többé nem. Elválunk egymástól!

- Zoundr! - Ezt komolyan mondja?
- Eszemágában sincs önnel tréfálni!
- De mikor Vupa-Umugit ki akartam kémlelni, egészen jó szándékkal tettem.
- Milyen volt az ön szándéka, nekem mindegy. Ön nem engedelmeskedett nekem.
- Nem engedelmeskedtem? Abban a viszonyban álltunk-e egymással, hogy az egyiknek parancsolni, a másiknak engedelmeskedni kellett?
- Igen.
- Erről szót sem akarok hallani! Ön maga mondá ismételten, hogy nekünk mindnyájunknak egyenlő jogaink vannak.
- Ez igaz. De ha a dolog úgy áll, hogy egy tervet közösen kell végrehajtanunk, senkinek sem szabad a terv ellen cselekedni.
- Ez lehet; de ön nem volt a mi parancsnokunk és nem volt joga a közös cselekvésből kizárni.
- Ez oly nézet, melyre nem kellene válaszolnom; de mégis megteszem, mert különben ön minden ostobasága mellett azon csodálkoznék, hogy milyen okosan cselekedett. Nem adta-e át Winnetou énnekem az apacsok fölött való parancsolást?
- Igen.
- Tehát én voltam a vezér?
- Igen.
- Tehát jogom volt parancsolni?
- Az apacsoknak igen, de nekem nem!
- Milyen esztelenség! Ön velünk volt és éppen úgy kellett engedelmeskednie, mint nekik!
- Nem!
- De mondja csak, nincs-e önnek semmi meggondolása? Mi lenne, ha mindenki kénye-kedve szerint cselekednék és pedig oly körülmények közt, amikor az életről van szó. Egyébiránt én önt nem akartam magamhoz venni, de ön szép szóval kért engemet.
- Hm!
- És én csak akkor egyeztem bele, midőn ön megígérte, hogy mindent akaratom szerint tesz. Ezzel ön elismerte, hogy én vagyok az, kinek akarata kellett, hogy érvényesüljön.
- Ezt most mondja ön. Ön elferdíti a dolgot!
- Well! - Belátom, hogy minden szó fölösleges. Ha valaki hibáját beismeri, azzal még lehet beszélni, de aki azt szépíti és pedig olymódon, mint ön mostan, azon nem lehet segíteni.
- Kivántam én az Ön segítségét?
- Nem volt-e arra szüksége?
- Többé nincs.
- Jó. Végeztünk.
- Igen. Végeztünk. Örökre?
- Igen.

- Ez azt jelenti, hogy önnek hozzám semmi köze?

- Igen.

- Well! Isten önnel!

Ő ellovagolt, de még egyszer visszafordult, meghajtá magát a lován és így szólt:

- Tudja ön, miért vett bucsut?

- Természetesen!

- Én is tudom. Nem azért, amit ön az én ostobaságomnak nevez, hanem egészen másért.

- Mi?

- Még ön kérdi? - Én beláttam az ön lelkébe. Én azért nem vagyok az ön kedvére való ember, mert nem akartam imádkozó testvérei közé tartozni, ön akart az én pásztorom és nekem kellett az ön juhocskájának lenni. Ezt én nem tettem és azért rontott nekem. Ismeri nézetemet a vallás és a kegyesség felől. A legkegyesebbek a legrosszabbak. Old Wabble nem juhocska, ki az ön legelőjén legel. Ha ön bárányt keres, keressen máshol, tőlem akár egy egész nyáját. Az ilyen juhok számára ön a legalkalmasabb pásztor; a cowboyok királya nem hagyja magát sem öntől legeltetni, sem öntől megnyirgatni. Ez utolsó szavam önhöz!

Most ellovagolt. Ha már előbb végeztem vele, most ő is végzett velem. És mégis sajnáltam.

Winnetouhoz és Old Surehandhoz csatlakoztam, kik a menet legvégén lovagoltak. Apanatschka egészen külön tartá magát, majd itt, majd ott volt és úgy látszott, hogy magát inkább a commancsák felügyelőjének, mintsem főnökének tekinti. Reggel felé hozzánk jött, magához intett és midőn egy kissé hátramaradtunk, hogy senki sem hallgathatott ránk, így szólott:

- A varázslóhoz lovagoltam, aki az én atyám. Old Shatterhand beszélt vele.

- Elmesélte?

- Elmondta. Neje után kérdezősködtél?

- Igen.

- Emiatt nagyon dühös volt.

- Erről nem tehetek.

- Te tudtad, hogy őt neje tibo-taka-nak és magát pedig tibo-wete-nek hívja?

- Magát teljesebben tibo-wete-elen-nek hívja.

- Te Wawa-Derrickről és a myrha-wheath-ről is tudtál. A varázsló ezért egészen magánkívül volt.

- Miért? - Erről senkinek sem szabad tudni?

- Nem.

- De te is tudod.

- Én nem vagyok fehér, hanem indián.

- Ah, hát csak a fehéreknek nem szabad tudniok?

- Igen.

- Miért?

- Mert a szavak varázslatosak. Ezek a varázslás titkaihoz tartoznak.

- Valóban?
- Igen.
- Tudod jelentésüket?
- Nem.
- És mégis a varázsló fia vagy?
- Ő velem sem közli titkait. Kérdezte, honnét tudhatod e szavakat; nem tudtam neki fölvilágosítást adni, de azt mondtam, hogy te Kaam-Kulanoban voltál és onnét hoztad el a főnök varázsszerét. Talán láttad ott anyámat?
- Mindenesetre!
- És beszéltél vele?
- Igen.
- Ő mondta neked e szavakat?
- Igen.
- Uff! Ezt a varázslónak nem szabad tudnia!
- Miért nem?
- Mert különben elveri anyámat.
- Ah!
- Igen, ő rosszul bánik vele. Egy derék harcos büszkébb annál, mintsem nejét bántalmazza, de ő veri nejét, valahányszor e szókat hallja tőle. Tehát neki nem szabad megmondanod, hogy azokat tőle hallottad.
- De kitől mástól kellett nekem azokat hallani?
- Valamelyik harcosunktól, ki neked elárulta. Minden harcos ismeri e szavakat, melyeket oly sokszor hallott!
- Hm! Különös - mondtam és gondolkodva. - Te a testvérség pipáját elszívtad velem. Hiszed-e, hogy irántad jóindulattal vagyok?
- Igen.
- Akarsz-e velem szemben őszinte, igen őszinte lenni?
- Akarok.
- Szereted-e atyádat, a varázslót?
- Nem.
- De anyádat, az ő nejét szereted?
- Igen!
- Szereti ő anyádat?
- Nem tudom. Ő menekül előle, mert lelke eltávozott.
- Még láttad a lelkét magánál?
- Nem. Mikor még kis gyerek voltam, már elveszte lelkét.

- A varázsló Naüni-é?
- Nem.
- Ah, akkor ő engem megcsalt.
- Azt mondta, hogy Naüni?
- Azt.
- Nem igaz, mert ő a Naünikhez más törzstől jött át.
- Melyiktől?
- Nem tudom; ő ezt nem mondja meg senkinek.
- Érintkezik ő fehér emberekkel?
- Csak ha a véletlen úgy hozza magával.
- Vannak-e köztük barátai?
- Nincsenek.
- Figyelj arra, amit most kérdezek! - Talán kerüli a fehér arcukat?
- Igen.
- Ugy értem, hogy ő jobban kerüli a velük való találkozást, mint más vörösek?
- Hogy jobban-e, nem tudom.
- Gondolj csak utána!
- Különös gondot nem okoznak neki.
- Ugy! Az ellenkezőt hittem volna.
- Miért?
- Mert valami gyanum van vele szemben.
- Minő gyanud?
- Te fia vagy és kérlek, hogy még hallgathassak erről. Talán eljön az idő, midőn megmondom neked.
- Legyen úgy, amint Old Shatterhand akarja! De szabad-e nekem egyet kérni?
- Tedd azt!
- Nem mondta-e anyám, hogy az ő szavairól hallgass?
- Mindenesetre mondta.
- S te mégis atyámnak erről beszéltél!
- Mert föltettem, hogy ő e szavakat ismeri. Másnak el nem árultam volna.
- Hát hallgass mostantól kezdve mások előtt. Ezek a varázslás titkaihoz tartoznak.
- Hm! Én bár beszélem a ti nyelveteket, de neked jobban kell azt ismerned, mint nekem. Hogy mit jelent taka és webe, azt tudom, de mit értenek tibo szó alatt?
- Azt nem mondhatom meg.
- Ez a szó valóban ismeretlen előtted?

- Sokszor hallottam anyámtól, de nem tudom, mit jelent.
 - És elen?
 - Azt sem tudom.
 - Különös! A vöröseknek egy nyelve sincs, melyben e szavak előfordulnak, de azt okvetlenül meg szeretném tudni, hogy mit jelentenek.
 - Be akarsz hatolni a varázslás titkaiba?
 - Igen, ha ugyan az varázslás, amit nem hiszek.
- Fejét rázta és így szólt:
- Nem tudom, hogy Old Shatterhand lelke miért foglalkozik ennyire atyámmal és anyámmal, de figyelmeztetem, hogy a varázslótól óvakodjék, mert ez nem szereti, ha vele foglalkoznak. Ő minden művészetben és varázslatban jártas és minden ellenségét meg bírja távolból is rontani, anélkül, hogy őket látnia vagy hallania kellene.
 - Pschaw!
 - Nem hiszed?
 - Nem.
 - Ha én mondom, elhiheted. Óvakodj tőle és szíveleld meg az én kérésemet, hogy e szókat senkinek se mondd el.
 - Én e kívánságodat teljesítem. Most csak azt mondd meg, a chikasaw harcosokkal békében éltek-e?
 - Igen.
 - Tudod-e, hogy hol vannak legelőik?
 - Fenn a Red-Rivernél.
 - Ez igen hosszú. Nem tudnál közelebbről megjelölni?
 - Ott, ahol a Peace-folyó beleszalad a Red-Riverbe.
 - Azt hiszem, hogy kicsiny törzs.
 - Csak néhány száz harcosuk van és egyetlen főnökük.
 - Ez Mba, ki most nálunk van?
 - Igen.
 - Miféle ember ez?
 - Olyan férfi, mint a többi harcos, sem nagyobb, sem kisebb.
 - Azt érted ez alatt, hogy bár bátor, de nem nagyon hires?
 - Igen.
 - Én másként értettem kérdésemet; én a jellemére gondoltam.
 - Békés ember, min nem csodálkozhatol, mivel oly kevés harciosa van. Soha semmi rablást vagy gyilkosságot, vagy árusítást róla nem hallottam.
 - Ezt a benyomást tette rám is. Ismered őt személyesen? Láttad már valaha?
 - Nem.

- Beszélj most egyszer vele! Szeretném tudni, hogy ki a tábornok, mit művel, mit akar és mint találkozott Mbával?

- Megteszem.

- De tudd meg úgy, hogy ne tűnjék föl, neki nem szabad arra gondolni, hogy mi tudni akarjuk.

- Ugy fogok vele beszélni, hogy nekem ezt el fogja beszélni anélkül, hogy kérdezni kellene. Ellovagolt és már egy félóra múlva ismét visszatért hozzám.

- Nos, megtudott-e valamit? - kérdeztem.

- Igen. Hogy ki a tábornok és mi a foglalkozása, azt Mba nem tudja. Őt és három fehérarcut lenn a Wild Cherrynél találta és megígérte nekik, hogy a Llano estacadon keresztül Peace-River felé elvezeti, hol ők a chickasawoknál kipihennék a pusztai lovaglást és azután tovább mennének.

- Hova?

- Azt nem tudom, mert maga sem tudta megmondani. Ő nekem ezt elbeszélte anélkül, hogy utána tudakozódtam volna.

- Természetesen a tábornok neki jutalmat ígért?

- Három puskát, golyót és puskaport.

- Többet nem tudtál meg?

- Nem. Nem akartam kérdezni, mert ez neki talán feltűnt volna.

- Ezt nagyon helyesen tetted.

- Old Shatterhand testvérnek van valami oka arra, hogy a tábornok után tudakozódjék?

- Tulajdonképpen nincs; de nem tetszik nekem. És ha oly emberek vannak mellettem, kikben nem bízom, mindig szoktam magamat tájékoztatni viszonyaik és szándékaik felől. Ebből már gyakran volt hasznom. Neked is csak tanácsolhatom, hogy te is mindig ugyanazt tedd.

Ez mindenesetre úgy volt, hogy ez elvemnek némi előnyt köszönhettem. Ez az ugynevezett tábornok semmit sem tartozott rám; egészen közömbös lehetett, hogy honnét jött és hova ment; de gazemberarca lehetetlenné tette, hogy közönyös legyek iránta és ezért szereztem meg e látszólag fölösleges és céltalan tájékoztatást felőle. Hogy mily helyesen tettem, az nem-sokára kiviláglott.

Reggeli szürkület jött és néhány perc alatt egészen világos lett. Én Winnetouval lovagoltam. Előttünk lovagolt Old Surehand Apanatschkával. Éppen fölkel a nap és fényét e két lovasra vetette.

- Uff! - mondta Winnetou félhalkan; egy kézmozdulattal figyelmemet e két lovasra irányzá.

Nem kellett kérdezni, mit akar; azonnal beláttam: e hasonlóság közöttük! Az egyformaság alakjukban, ülésükben, tartásukban, mozgásukban. Az ember azt mondhatná, hogy testvérek.

Kevés idő múlva ismét apacsok jöttek velünk szembe vízzel; ők bejárták az utolsó előtti váltóállomást. Itt hosszabban időztünk, hogy a vizet szétosszuk és a lovaknak pihenőt adjunk. Ezután továbbjutottunk az utolsó váltóhoz, honnét csak egy órányira kellett lovagolni. Most az volt a kérdés, kinek szabad az oázisra menni, melynek fekvését titokban kellett tartani. A tábornokhoz lovagoltam, ki ismét az öreg Wabble oldalán volt és így szólottam:

- Közelebb jutottunk célunkhoz, Mr. Douglas...!

- Tábornok, tábornok! Én tábornok vagyok, Sir! - szakított félbe.

- Well! De mit tartozik az rám?

- Önre természetesen kevésbé, mint rám; meg szokták adni mindenkinek azt a címet, mely megilleti. Mert önnek tudnia kell, hogy Bull-Run mellett a harcot végigharcoltam és azután győzelmesen küzdöttem...

- Jól van, jól van, - vágtam közbe. - Ezt már elmondta egyszer és amit egyszer hallottam, meg szoktam jegyezni anélkül, hogy ismételni kellene. A tábornok címet megadom, csak kiméljen meg engem vele. Tehát célunkhoz közeledünk, Mr. Douglas és most már el kell öntől válnunk.

- Elválni? Miért?

- Mert valószínűen elválnak utaink.

- Legkevésbé. Nekem a „Száz fát”-hoz kell mennem és Mr. Cuttertől hallottam, hogy önök is valószínűen oda lovagolnak. Vagy nem?

- Igen.

Ő a Peace-River felé akart menni a chickasawokhoz és most a „Száz fát” jelöli meg legközelebbi céljának, ez feltűnt nekem, de semmi gonosz szándékot nem tettem föl. Miért nem változtathatta volna meg eredeti tervét.

- Ön láthatja, hogy egyazon úton megyünk, - folytatá, - de ha ez az eset volna is, önökkel kell lovagolnom az oázishoz.

- Miért?

- Mert nincs több vizem.

- Tegnap még tele tömlői voltak.

- Ma már üresek. Azt hiszi ön, hogy bennünk nincs emberi érzés? - A vizet a commancsák közt szétosztottuk.

Később beláttam, hogy ez hadicsel volt, hogy velünk együtt kelljen az oázisba menni; most még köszönetemet kellett nyilvánítanom emberséges eljárásáért. De legalább ezt a megjegyzést tettem:

- Az oázis, melyről ön beszél, nem találkozóhely mindenki számára, birtokosai csak azon embereket szokták maguk mellett megtartani, kiket meghívtak.

- Én is meg vagyok hiva.

- Meghiva?

- Yes.

- Kitől?

- Mr. Cuttertől, ki Bloody-Fox vendége, mint ön elismerheti.

- Hogy ő magát még most is annak tekintheti, az kérdés; ő nagyon jól tudja, hogy nem mindenkinek van joga bemenni.

- Ah, azért a keskeny ösvényért, mely oda vezet? Oh, azért önnek nem kell engem kizárni onnét; ez ut elöttem nem titok. Mr. Cutter őt és az oázist igen pontosan leírta. A fehéreknek, kiket itt látok, mindnyájának szabad odamenniök és nem tudok valóban semmi okot, mely önt arra bírná, hogy engem onnét kizárjon!

Ez természetesen igaz volt és ha Old Wabble ismét elkövette azt az ostobaságot, hogy neki az oázisnak és az odavezető utnak pontos leírását adta, annyi mintha ő maga már lett volna ott és az én vonakodásom csak azt idézte volna elő, amit el akartam kerülni. Ezért hát kelletlen kénytelen ezt mondtam:

- Jó, hát nincs ellenvetésem az ellen, hogy ön ott tömlőit újra megtölti, de kíséretét távol kell tartania.

Attól a kelepécétől, melyben a commancsákat elfogtuk, az oázishoz, mint már említettem, egy jó napi lovaglásnyi ut volt, de a lovak elgyengülése miatt csak nehezen haladhattunk előre és így a zöld gyepszigetet csak délután két órakor értük el.

Megérkezésünk után első gondunk volt a foglyokat biztonságba helyezni. Nekik ott kellett táborozniok, hol a Siba-bigk emberei már ott voltak és az apacsok egy tömött, áthatolhatatlan gyűrűt vontak körülöttük. Azután legalább a lovakról gondoskodtunk, mit Entscharkorra bízunk, ki harcosainak egy részét odavezényelte, hogy az állatokat rendre a keskeny csapáson a vízhez vezessék és a lovakat megittassák. Ezzel természetesen több óra telt el.

Ami az étkezést illeti, a commancsák nagyon gyarlón voltak élelemmel ellátva és így az apacsok kényszerítve voltak őket a maguk készletével megsegíteni. Minthogy az uton nem lehetett oly sokáig kitartani, mint kiszámították, az oázison való tartózkodást meg kellett rövidíteni és így elhatározták a „Száz fá”-hoz való visszatérést már másnap megkezdeni.

Ez természetesen nem ment oly simán, mint azt elbeszélem, összegyűlt háromszáz apacs és kétszáz commancsa, akikről gondoskodni kellett. Mindenkinek volt valami megjegyzése, valami kérdeznivalója, valami kívánsága és senki máshoz nem fordultak, mint hozzám és Winnetouhoz. Alig jutottunk lélegzethez. Mikor aztán végre erőnkhez képest mindenkit kielégítettünk, már magunkra is gondolhattunk, este lett és ekkor jutott eszembe, hogy tegnap egy korty vizet sem ittam. Másokról gondoskodtam és magamra nem gondoltam. Mikor ezt Winnetounak megmondtam, ő mosolyogva így válaszolt:

- Akkor hát testvér igyál gyorsan és hagyj nekem is egy kortyot, mert én is szomjas vagyok.

- Te is? Mikor ittál utoljára?

- Tegnap, midőn te ittál. Lovainknak jobb dolguk volt, mert Bloody-Fox gondoskodott róluk.

Midőn az oázis belsejébe léptünk, két tűz égett, melyek a házikót, az előtte elterülő tért és a kis tavat világították meg. A padokon ültek Parker, Hawley, Fox, Old Surehand, Apanatschka, Siba-bigk, Old Wabble és mellette a tábornok. E kettő úgy látszik elválaszthatatlan volt egymástól. Már ettek és most jött Bob és Sanna, hogy rólam és Winnetouról gondoskodják. Beszélgettek és úgy látszik, hogy a tábornok szólt legutoljára, mert midőn mi leültünk, így folytatta:

- Igen mulatságos egy társaság volt, melyet ott találtunk. Két nap előtt telepedtek ott le, hogy a vadászattól kipihenjék magukat és amint hallottam, egy darabig még az oázison akartak maradni. Tizenöten voltak és köztük érdekes, nagyon érdekes legények. Legérdekesebb volt az egyik, ki úgy látszik, hogy pokoli sok kalandon ment keresztül és azokat egy végtében mesélte el és ha az egyik kalandnak a végére jutott, már egy második és egy harmadik jött a nyelvére. Ha nem tévedek, Saddlernek hívták, de egyik bizalmas barátja nekem azt mondta, hogy tulajdonképpen Etters a neve, Dan Etters és már több nevet is viselt. Ez nekem közömbös volt, mert már több emberfiának volt oka nevét egy mással elcserélni és ha e westmann magát Saddlernek hívta, de voltaképp Dan Etters volt, így...

Félbeszakították. Old Surehand, mikor az Etters nevet először hallotta, üléséből fölemelkedett és az asztalon keresztül kérdezé:

- Etters, valóban Etters?

- Yes, Sir.

- Ön helyesen hallotta?

- Nem tudnám, hogy rossz hallásom volna!

- És helyesen jegyezte meg?

- Kivált a nevekre nézve kitűnő emlékezőtehetségem van.

- És Dan, tehát Dániel volt a keresztnéve?

- Dan Ettersnek és nem másnak hívták.

Tévedtem-e a lebegő világítás mellett vagy valóban úgy volt? Ugy tetszik nekem, mintha a tábornok szokatlan figyelemmel irányozta volna a szemét, Old Surehandra, ki láthatólag oly izgalomban volt, melyet szeretett volna elleplezni, de nem bírta elrejtteni.

- Tehát valóban Daniel Etters! - mondá ő, mélyen fösóhajtva. - Jól megfigyelte ezt az embert?

- Azt hiszem, - felelte Douglas.

- Irja le őt nekem!

- Hm! Leírni? Talán ön ismeri ez Etterst? - Valami összeköttetésben áll vele, Mr. Surehand?

- Igen. Szeretném tudni, hogy az az ember, kiről ön beszél, ugyanaz-e, akit én gondolok. Ezért szeretném az ő leírását hallani.

- Szeretném önnek őt leírni, de valóban nem tudom, hogy miként kezdjem!

- Miként?

- Mert nehéz egy embert leírni, kin nincs semmi különös és éppen úgy néz ki, mint száz más ember.

- Hosszu, kurta, vastag, vékony...?

- Ha meg kell mondanom, körülbelül olyan magamforma, kora is ugyanaz lehetett. Egyébként ő, amint mondtam, úgy nézett ki, mint akárki más, úgyhogy valóban nem tudom, mit írhatnék le róla.

- Nem volt semmi, egyáltalán semmi feltűnő benne?

- Semmi.

- Semmi ismertetőjel?

- Semmi.

- Nem emlékszik-e a fogaira?

- Fogai... oh igen, fogai! - Ezt le lehetne írni.

- Nos, nos? Ne várakoztasson úgy meg!

- Thunder! - ugylátszik, hogy ön nagyon siet, Mr. Surehand! Volt két fog hija.

- Hol?

- Jobbról egy és balról egy.

- Fenn vagy lenn?

- Természetesen fenn, hiszen ön tudja, hogy az alsó állkapcsában a fog hija nem könnyen látható. Hiányzott egy innét és tulnan, mi, amint most visszagondolok, neki, mikor beszélt, sajátságos kinézést adott és meg hangjára is befolyással volt, mert egy kissé selypített, mikor az s-et kiejtette.

- Ő az, ő az; az, akit keresek! - kiáltott fel Surehand majdnem ujjongva.

- Mit? Kereste ön ez embert?

- És mennyire! Hosszu évek óta! Minden államban a Savannákban, az őserdőben, a Felföld canon-jaiban és a sziklás hegyek szakadékaiban! Őt üldöztem könnyű, törékeny kanoében és a Missouri-síkság mély hómezőin.

- Üldözte őt? Tehát önnek ellensége?

- Ellenség, kinél nagyobb nem lehet!

- Engedje meg, hogy csodálkozzam! Ez a Dan Etters oly ártatlannak látszott, mint akár egy kis gyermek!

- Egy démon, egy ördög, egy sátán, kinél nagyobb a pokolban sincs. Ő, ki nekem hosszú évek előtt az én...

- Csitt, Mr. Surehand! - vágtam én gyorsan szavába; - ön fel van izgatva. Nem volna-e lehetséges, hogy ön a személyre nézve téved?

- Nem, nem és ismét csak nem! ő az...

Szavaimat nem értette meg és tovább beszélt; ekkor egy tiltó tekintetet vetettem reá, mely magához térítette. Elhallgatott, megkísérté magán uralkodni és nyugodtabb hangon folytatá:

- De ez nem tartozik ide; ezek régi dolgok, miket nem akarok bolygatni.

- Csak bolygassa föl, Mr. Surehand! - mondta a tábornok. - Talán ez oly történet, melyet érdekes hallgatni. Nem beszélne el?

- Unalmas lenne. De hát hol találkozott ön ez Etters-szel? Ott lenn Fort Terrelben?

- Yes, Fort Terrelben, mint elébb mondám.

- És ő ott akar maradni?

- Gondolom. Legalább azt mondotta.

- Meddig?

- Egy hétig, ha jól hallottam.

- És mennyi ideje beszélt ön vele?

- Ma négy napja.

- Négy napja! Tehát még három van hátra!

- Ezt ön olyan különös hangon mondja. - Talán oda akar menni?

- Igen, oda akarok, oda kell mennem!

- Talán ő már el is ment.

- Akkor utánamegyek! Követem a nyomát, bárhová vezetne!

Ekkor újra figyelmeztető tekintetet veték rá, végre lecsillapodott, arcát kezével végigsimitotta és e szavakkal végzé:

- Pschaw! Vagy hát futni hagyom! Engem erősen megbántott; de mit tegyek vele, ha meg is találom? Az ügy már elévült és nem volna bíró, ki azt elvállalná. Ne beszéljünk többet róla!

Kevés idő múlva a házba mentem; utánam jött, hol magunk voltunk és kérdezte:

- Ön akarta, hogy önt kövessem, Sir?

- Mindenesetre.

- Miért intett nekem?

- Mert nem kellett volna magát így vezettetni. Én ebben a quasi-tábornokban nem bízom.

- Magam sem.

- Ő oly feszült figyelemmel nézett Önre és az Etters nevet oly nyomatékkal és sajátságos módon ejté ki, mintha csak az ön kedvéért nevezte volna meg.

- Hogy őt nevezte, ez tiszta véletlen volt, erről meg vagyok győződve!

- Én nem. A szándékosságot ki lehetett érezni.

- Minő szándékosság vezethette ez embert, kit nem is ismerek!?

- Ő ismeri önt, bizonyára ismeri!

Ekkor Apanatschka is bejött. Óvatosan körülnézett és mikor látta, hogy magunk vagyunk, kérdezte:

- Testvéreim, arról az emberről beszéltek, kinek nevét a tábornok említé?

- Igen! - feleltem.

- Én láttam ez embert, kinek két agatam¹¹-ja van!

- Ah, hol?

- Kaam-kulanoban!

- Mikor?

- Sok évvel ezelőtt, mikor még kis fiú voltam.

- Ez rég, nagyon rég volt, - mondtam csalódottan.

- Őt Ettersnek hívták.

- Valóban? Ezt még tudod?

- Megjegyeztem magamnak, mert gyűlöltem!

- Miért?

- Kinevette anyámat, akit én szerettem!

- Mit keresett nálatok?

- Nem tudom. A varázsló házában lakott és valahányszor ott volt, anyámat gonosz szellem lepte meg, ki tagjait szanaszét hánnya-vetette.

¹¹ Commancsa nyelven: foghíja.

Azt akarta mondani e szavakkal, hogy görcei voltak.

- Tudsz-e még arra emlékezni, hogy anyád akkor, mint nézett ki?

- Szép és fiatal volt.

- Világosabb volt-e az arcszine, mint most?

- Vörös volt, mint minden vörös asszonyé!

- Akkor az a sejtetem, mely bennem támadt, hamis; de a másik sejtelmem igaz lesz. Ez az Etters önt a civilizáció köréből nyugatra kergette Mr. Surehand? Összeköttetésben áll ő azon szerencsétlen eseményekkel, melyek összetörték önnek hitét az Istenben és az iránta való bizalmát!?

- Igen, - felelte. - Eltalálta!

- És azt hiszi valóban, hogy ő most Fort-Terrelben van?

- Meg vagyok róla győződve!

- Természetesen oda akar menni?

- Oda kell, oda kell mennem!

- Mikor?

- Még ma este! Nem szabad egy napot, egy órát, egy percet sem elvesztenem. E gazembert százszor üldöztem, néha heteken át, anélkül, hogy valaha szemem elé került volna. Én csak nevét és tetteit ismertem, soha nem láttam. Most tudom meg hirtelen és váratlan, hogy hol van és elgondolhatja, hogy itt egy percnyi nyugtom nincs. El kell mennem!

- Akarja hinni, hogy a tábornok nem csalta meg, én nem bizom benne.

- Gondolja meg a dolgot még egyszer, Sir! Mi szándéka lehet ily hazugsággal?

- Önt megtéveszteni.

- Nem; én hiszek szavainak és Fort-Terrelbe lovagolok.

- Egyedül?

- Egyedül; nincs kísérem.

- De lesz egy!

- Ki?

- Én!

- Mit? Ön? - kérdezte örvendő csodálkozással, ön velem akar jönni?

- Igen, tudniillik, ha ön elfogad.

- Ha elfogadom-e? Minő kérdés! Én állandóan csak ön mellett és önnel óhajtok lenni, még közönséges helyzetben is, mert nem képzeli, hogy mennyire megszerettem önt. És most, mikor oly fontos dologról van szó, egy ragadozó vadállat üldözéséről, melyet én sehol, de sehol nem tudtam elfogni, az ön kísérete engem, biztosít arról, hogy Etters ez alkalommal el nem menekszik. Ha Old Shatterhand egy vadászatra vállalkozik, akkor a vad elveszett. Tehát ön valóban velem akar jönni?

- Bizonyára!

- Ez nekem valóságos gyönyör, egy - - egy - - egy - - amit alig tudok elhinni. De ön itt nem nélkülözhető!

- De igen. Winnetou vezetni fog mindent.

- És tőle akar érettem elválni?

- A válás rövid ideig fog tartani. Őt mi ismét fölkeressük. Tehát, szabad-e önnel mennem?

- Szabad-e? Itt szabadságról szó sem lehet! Szeretném önt térdre esve kérni, hogy velem jöjjön, hogy engem a fejével, a karjával támogasson!

Ekkor Apanatschka kezét karjára tette és így szólott:

- És még valaki önnel együtt lovagol.

- Ki?

- Apanatschka, a Naüni-commandcsok főnöke. Ne utasítsa vissza! Szeretlek és veled megyek. Én beszélem a fehérarcuak nyelvét, megtanultam az emberek titkos útjait fölfedezni és nem félek semmi ellenségtől. Nem használhatok-e neked? Én veled, Winnetouval és Old Shatterhanddal elszívtam a kalumet és testvéred vagyok. Te halálos ellenséget keresel, kit el akarsz fogni és ezért nagy veszélynek teszed ki magadat. Nem kell-e testvérednek melletted lenni? Lennék-e barátod, testvéred, ha engednék egyedül lovagolni?

Rendkívül megható ragaszkodás áradott ki szavaiból, hangjából, arckifejezéséből. Old Surehand nem felelt és kérdőleg nézett rám. Ezért a döntést kezembe vettem.

- Vörös testvérünk, Apanatschka, olyat akar tenni, amit egész törzse nem helyeselne.

- Mit kérdezem én az én törzsemet, ha az én testvérem Old Surehandról van szó! A commandcsák csak gyűlölni és pusztítani tudnak, de én itt szeretetet, szelidséget találok. A vörös emberek győznek a tomahawkkal; de ti erősek és legyőzhetetlenek vagytok és legyőzitek minden ellenségeiteket a megbocsátás és kiengesztelés fegyvereivel. Hol jobb lenni, a gyűlöletnél vagy a szeretetnél? Testvéretek vagytok és veletek lovagolok!

- Jó, elkísérhetsz. De mi nem ma, hanem holnap korán reggel indulunk. S néhány óra ránk nézve elvész, lovainknak pihenniük kell, akkor holnap gyorsabbak lesznek.

- De ha Etters már tovább ment? - vetette föl Old Surehand, aggodalmasan e kérdést.

- Akkor nyomát hagyta hátra, melyen követhetjük. Ne féljete! Csak legyen jó lovunk. Az én paripámban megbízom, ha reggelig pihenhet és Apanatschka lova is gyors és kitartó; azt megjegyeztem. Hogy áll a dolog az önével, Mr. Surehand?

- Egészen jeles állat, ha nem is hasonlítható össze az önök paripájával; csak hogy az utolsó időkben úgy megerőltettem, hogy le kell mondanom igényemről, melyet a közelebbi napokban gyorsasága iránt kell támasztanom.

- Well, akkor lovagolja ön a Vupa-Umugi lovát, melyet mi Kaam-kulanoból hoztunk magunkkal!

- Hogyan? Azt kölcsönözném nekem?

- Kölcsönözni nem, de odaajándékozni!

- Ajándékozni egy ily értékes állatot!

- Vegye csak el! Mit tegyek én vele? Vupa-Umugi nem kapja meg többé és nekem nincs szükségem rá.

Ekkor kezét szorított velem és így szólt:

- Elfogadom, igen elfogadom! Öntől még egy oly nagy ajándékot sem utasítok el, mert gondolom, hogy megengedi, hogy valamikor viszonzzam. Tehát csak holnap reggel lovagolunk. Most jöjjenek ki; azonnal új lovamhoz kell mennem!

- De ne áruljon el semmit! Legjobb lesz, ha egyáltalán nem beszél ismét a tábornoknak!

Mikor kimentünk, láttam, hogy Winnetou nincs ott; elment, hogy utána nézzon, hogy a foglyokat jól őrzik-e. Ezüst puskáját, valamint az én két fegyveremet az asztalon hagyta. Most a tábornok mind a hármat kezébe vette és próbálgatta éppen az én vadászpuskámat, hogy szerkezetét kitanulja. Sóvár, majdnem kapzsi kifejezés ült arcán.

- Nemde, Sir, ez az ön híres medveölője? - kérdezte tőlem, mikor jönni látott.

- Igen, - feleltem röviden.

- Ez az a híres Henry puska, melyről annyit meséltek?

- Igen, de mit akar vele?

- A závárt akartam fölnyitni, de nem birtam. Megmondhatná nekem, miként - - -

- Igen, azt akartam önnek mondani, - vágtam beszédébe, - igen, azt akarom mondani, hogy vegye le róla a kezét. Ezek nem játékszerek egy tábornoknak, aki Ball-Runt soha életében nem látta!

- Mit? Nem láttam? Mondom önnek, hogy - - -

- Elég volt! Ön nem nyer semmi fölvilágosítást. - Adja ide!

Elvettem mindkét fegyveremet, mikor éppen visszatért Winnetou, kinek puskáját még kezében tartá. Az azonnal megérté az összefüggést, az ezüst puskát elvette tőle és különben nyugodt természetű ellenére, indulatosan válaszolt:

- Hogy mer egy hazug fehérarcu az apacsok főnökének fegyveréhez nyulni! E fegyvert még soha sem érintette egy fehér gazember piszkos ujjá!

- Gazember? - fortyant föl a tábornok. Visszavonja-e Winnetou ezt a szót vagy - - -!

- Vagy? Mi? - dörögte az apacs.

Ekkor Douglas meghökkent és siralmas hangon mondá:

- Csak szabad egy fegyvert megszemlélni?

- De nem érinteni! Winnetou nem érinti azt a helyet, melyhez a te kezéd ért!

A santillo takaró végével, mely neki övül szolgált, elragadta a puskát, mintha beszennyezték volna, aztán felém nyujtá és így szólt:

- Testvérem, Old Shatterhand, vigye fegyvereinket a szobába és ott akassza fel a falra, hogy ily kezek ismét be ne szennyezzék!

Ezután elfordult és lovához ment. Láttam, hogy a tábornok Old Wabbleval egy előttem azonnal meg nem érthető tekintetet váltott, azután a fegyvereket a házikóba vittem, ahol azok biztonságban függhettek, mert hivatlan embernek oda belépni nem volt szabad. Én legalább azt hittem és Winnetou is azt hitte.

Azután hozzá mentem, hogy közöljem vele, mit beszéltem meg Old Surehannel. Ő teljesen egyetértett velem és így szólt:

- Testvérem igen helyesen járt el. Ha a tábornok az igazat mondta vagy nem, jó lesz, ha te Surehanddal lovagolsz és örvendek, hogy Apanatschka is elkísér. Ő nem lesz terhetekre, csak segítségetekre. Engem a Mascalero táborban találtok, ahová elviszem a lovat is, melyet eddig Old Surehand lovagolt, ő onnét elviheti!

Ekkor láttuk, hogy a tábornok tömlőit tölté, miben Old Wabble segédkezett. A tömlőket elszállították a chickasawokhoz. Mi semmire sem gondoltunk, hanem ezt annak jeléül vettük, hogy Douglas holnap korán reggel eltávozik, ami nekünk csak kedvünkre volt.

Miután Bob a tábornok belovagolta, a szobába ment, hol Sannával aludt. Lefeküdtünk. Bloody Fox is a házikóban szokott aludni, de ma a nagy hőség miatt előnyösebbnek tartá mellénk feküdni. Mivel a tüzet többé nem élesztettük, kialudt és mi is elaludtunk.

Kora reggel én ébredtem föl legelőbb és társaimat fölkeltettem. Nem tűnt föl nekünk, hogy a tábornok Old Wabble-val hiányzott és én Winnetouval elmentem, hogy a foglyoknak utána nézzünk. Mindent rendben találtunk, ami a commancsokat és apacsokat illeti, de a chickasawok már nem voltak ott. Midőn Entscharkot, ki itt a parancsnok volt, megkérdeztük felőlük, így válaszolt:

- Nem tudják testvéreim, hogy ők eltávoztak?

- Nem.

- A fehér ember, ki magát tábornoknak nevezi, azt mondta, hogy nem akar tovább itt maradni, mert Winnetou és Old Surehand megsértették; tehát ellovagolt a chickasawokkal és három fehérarcu társukkal.

- És Old Wabble?

- Ő velük lovagolt!

- Így hát a barátság közöttük igen gyorsan nagy lett. Menjenek Isten hírével és Old Wabble is velük! Nem kár értük. De még sötétben indulhattak, mert csak egy félórája virradt!

- Sötétben? - kérdezte Entscharko elbámulva. - A hold még fénylett!

- Mit? A hold? Ma kora reggel?

- Ma kora reggel? Ez még tegnap este történt!

- Ah, már tegnap eltávoztak? Akkor nagyon siettek!

- Mert én a tábornokot megsértettem! - jegyzé meg Winnetou. - A harag őket csakhamar elkergette.

A vízhez tértünk vissza, reggeliztünk és megittattuk lovainkat. Eközben Bob élelmet pakolt nekem, Old Surehandnak és Apanatschkának és megtöltött néhány tömlőt, mikor ezzel készen volt, meghagyta neki, hogy hozza el fegyvereimet.

- Fegyvereit? - kérdezte. - Hol vannak a fegyverek?

- A szobában. A falon függnék az ajtó mellett.

Bement, de nemsokára üres kezekkel tért vissza és jelenté:

- Egy fegyver sincs benn; Masser Bob egyet sem látott.

- Tévedsz; hát te tegnap este, mikor aludni mentél, nem láttad őket függeni?

- Masser Bob nem nézett oda. Most egy sincs ott, valóban egy sincs.

Ez mégis különös volt! Bementem és Winnetou utánam jött. A fegyverek nem voltak ott; mind a három hiányzott. Mi legelőbb megütköztünk rajta, de e megütközés nemsokára rémületbe ment át, midőn társainkat megkérdeztük és tőlük hallottunk, hogy közülök senki sem volt a házban; még azt gondoltuk, hogy valaki a fegyvereket számunkra kihozta és valahol letette.

- Talán? - kérdezte Winnetou.

Belső felindulása miatt nem fejezte ki gyanuját. De én bronzszínü arca dacára láttam, hogy elsápadt.

- Te a tábornokot gondolod? - kérdeztem.

Bólintott fejével.

- Ez a gazember! Senki más nem lehetett! Mily sóvár szemmel nézte a fegyvereket! Mindjárt föl fogjuk deríteni! Bob, senki sem volt a házikóban, amidőn te lefeküdtél?

- Massa tábornok volt ott!

- Ah! Az ajtót nem reteszelted be?

- Masser Bob sohasem zárja el az ajtót; itt nincsenek gazemberek!

- Mit keresett ott a tábornok?

- Bejött és hívta Masser Bobot, hogy neki egy dollár borraivalót adjon a vacsoráért és a kiszolgálásért!

- Még égett a lámpa?

- Ki volt oltva, mert Masser Bob és Sanna aludni akartak.

- Meddig volt a tábornok a szobában?

- Massa tábornok bejön, hívja a Masser Bobot és neki dollárt ad; azután nem jött ki mindjárt, mert az ajtót nem találta meg hamar.

- Oh, ő jól tudta, hol van az ajtó! Csak úgy tett, mintha keresné, de az alatt a fegyverek után tapogatózkodott. Mit mond Winnetou testvér? Ugyanabban a véleményben van, melyben én?

Én sohasem láttam, hogy az apacsot bármi dolog kihozta volna a sodrából. Voltunk oly helyzetekben és oly veszélyek között, melyek bárki mást a legnagyobb izgalomba hozták volna; ő mindig nyugodt maradt belsőleg úgy mint külsőleg. Legfeljebb az elkomolyodás vagy meglepetés futólagos mozzanatait birtam nála észlelni, ki őt alaposan ismertem. Most először láttam őt oly belső felindulásban, hogy nagy fáradságába került, hogy külsőleg megőrizze nyugalma. E felindulás abban nyilvánult, hogy kérdésekre a választ halkán, a szókat félig elnyelve adta meg:

- Testvérem - - - igaza van. A tábornok - - - fegyvereinket - - - ellopta - - -!

- A te felséges ezüst puskád, édes atyádtól a drága örökséget!

- Ő - - ő - - azokat vissza fogja - - - -!

Nem bírta tovább, láttam, hogy összes erejével fékezett dühe ökölbe szorítá kezeit.

- Vissza kell adnia! - egészítette ki félbemaradt mondatját.

- A tolvajok után kell indulnunk és pedig azonnal!

- Igen - - - azonnal, azonnal!

El lehet gondolni, hogy fegyvereink elvesztése nem minket kettőnket, a közvetlen károsultakat érintett, hanem barátaink, kik mellettünk állottak még sokkal jobban fel voltak izgatva, mint magunk. Old Surehand haragtól reszkető hangon mondta:

- E tolvajlás engem is sulyosan talál; Mr. Shatterhand. Önöknek természetesen a gazemberek után kell menniük és nem lovagolniok velem Fort-Terrelbe!

- Nem, azt természetesen nem tehetem.

- És én önöket sem el nem kísérhetem, sem itt nem várhatom meg, mert nekem oda, oda kell mennem és nem szabad egy órát sem elvesztenem!

- Csak attól félek, hogy ön ez utat hiába fogja megtenni!

- Lehet, de mégis el kell mennem, hogy később magamnak ne tegyek szemrehányást. Ezt önök bizonyára beláthatják!

- Én természetesen belátom és önt nem akarom arra rábeszélni, hogy e lovaglásról lemondjon. Azért nem lesz egyedül, mert Apanatschka elkiséri.

- Igen, - nyilatkoztatta ki a commancsák ifjú főnöke. - Én együtt lovagolok Surehand testvéremmel, mert megígértem és megtartom szavamat. Most még inkább meg kell tartanom, mivel Old Shatterhand nem jöhet velünk.

- Tehát azt kívánom önöknek, hogy kitűzött céljukat elérjék, Mr. Surehand!

- És én kívánom önöknek, hogy a tábornok el ne meneküljön önök elől, - felelte ő. - Ezer ördög, ha magamban meggondolom: ezt a három drága, sőt pótolhatatlan fegyvert elvesztetni!

- Én épen nem tartom elveszetteknek.

- Nem? Hiszi ön, hogy a tolvajt megtalálják?

- Nemcsak hiszem, hanem meg vagyok róla győződve.

- Igen, élve vagy halva megtaláljuk és ha még oly messze is eltűnt volna, vagy a föld mélyébe rejtőznék. El nem menekszik előlünk! - mondá fogait csikorgatva Winnetou.

- Az bizony! - tettem én hozzá. - Mi visszkapjuk fegyvereinket, csak kérdés, hogy milyen állapotban!

- Igen. Ez a fehér kutya nem tud bánni vele és könnyen elronthatja vagy hasznavehetetlenné teheti, kivált a vadászpuskát!

- Ezért sulyosan, nagyon sulyosan fog lakolni. Tehát üldözzük. Kit akar Winnetou testvér társul venni?

- Senkit!

- Csak magunk lovagolunk?

- Igen. Bárki más csak akadály volna.

- Én is? - kérde Parker.

- Igen.

- Én is? - tudakolta Kawley.

- Te is.

- Pedig szeretnénk mi is menni!

- Ez nem megy. A ti lovaitok nem oly gyorsak, mint a miénkek, az utat nem bírnák ki.

Mindketten kérték, hogy őket vegyük magunkhoz; Ő azonban visszautasítá e kérést és nekem igazat kellett neki adnom. Most Apanatschka és Old Surehandnak akartak ajánlkozni, de ezek sem használhatták; nem maradt nekik egyéb, mint a foglyokat szállító csapathoz csatlakozni. Ezt Winnetou akarta vezetni, de most már ez lehetetlen volt Ott nem maradhattak és így magunk közt röviden megbeszéltük a dolgot és abban egyeztünk meg, hogy őket az apacsok a Bloody-Fox és Entschar-ko vezetése alatt elszállítsák. Én azt tanácsoltam volna, hogy fegyvereiket adjuk vissza, de azután erről lemondottam, mert Winnetou azt állította, hogy ez veszélyes volna. Ők, mielőtt szabadok lettek volna, arra a gondolatra jöttek volna, hogy az apacsokat ismét megtámadják, vagy legalább titokba követték volna őket és egy megrohanást merészeljenek. E gondolat már csak azért is megjárhatta eszüket, mert Winnetou, Old Surehand és én hiányoztunk, akiktől legjobban féltek.

Elláthattuk volna magunkat puskákkal, mert Bloody-Foxnak volt több is, melyeket nekünk följánlott és a zsákmányul ejtett puskák közül is kettőt kiválaszthattunk volna; de lemondottunk róla, mert meg voltunk győződve, hogy ismét fegyvereinkhez jutunk; miért hurcoltunk volna másokét magunkkal. Volt késünk, revolverünk, lassónk és tomahawkunk, ez egyelőre elég volt nekünk.

Most kilovagoltunk a kaktuszföld előtt, mert arról volt szó, hogy a tábornok nyomára jöjjünk. Amint most hallottuk, egy apacsnak, ki őrállomáson volt, azt mondotta, hogy a „Száz fá” felé fog lovagolni.

- Ez nem igaz: ez csak ravasz ámitás, hogy önöket tévuttra vezesse - vélte Parker. - A tábornok az odavezető utat nem is ismeri!

- De Old Wabble vele van, ki ismeri, - feleltem én.

- Tehát azt hiszi ön, hogy ő valóban oda ment?

- Nem. Épen azért, mert ezt mondta, bizonyosan más irányt vett.

- De hová?

- A Peace-Riverhez, mint gyanitom. Megtudtam, hogy ő oda törekszik és ő nem sejtí, hogy én ezt tudom. A chickasawokhoz akar menni, hogy náluk kipihenje magát!

- Akkor ön jól teszi, ha mindjárt oda lovagol.

- Igen, de óvatosnak kell lennem; mert jöhetett ő más gondolatra, tehát az ő csapásán kell maradnom.

- Nagyon nehéz eset!

- Miért?

- Mert az itteni vidék a „Száz fá”-hoz most a csapásokkal teles-tele van. Aki a magáét meg akarja különböztetni, annak éles szemének kell lennie, annak mindent kell tudnia.

- Ön figyelmen kívül hagyja, hogy a szél a nyomokat teljesen elfújta. Mi tehát az öt fehér és négy chickasaw csapásait világosan fogjuk látni.

- Ah, ez helyes. Tehát ön azonnal el akar indulni?

- Igen.

- Ez gyorsan megy és egészen váratlanul jön, remélem, hogy önöket nemsokára ismét látjuk, Mr. Shatterhand. Engedje meg, hogy kezét megszorítsam!

Jos Hawley is kezet adott. Ragaszkodástól meghatva szomoruan mondta:

- Emlékszik-e még arra a történetre, melyet ön ott fenn a Mistake Cannonban elbeszélt. Sir?

- Igen.

- Ön megkönnyítette szívemet. Arra a nézetre jöttem, hogy az indián halála miatt nincs mit szememre hányjak. E megnyugtatót ön adta nekem. Köszönöm, Mr. Shatterhand és végtelenül örülnék, ha utjaink ismét találkoznának!

Bucsuzni ment. Old Surehand karon fogott, a többiektől félre vont, hogy szavait ne hallják és így szólott:

- Tegnap este egészen boldog voltam, hogy ön Fort-Terrelbe akart jönni velem; ma megváltozott a helyzet és ön gondolhatja, mily szomorú vagyok emiatt. Ön tudja, hogy én oly örömet maradtam mindig önnel. Most hirtelen el kell válnunk és pedig ilyen okból! Ön hát meg van győződve, hogy fegyvereit ismét megkapja?

- Meg.

- Teljes szívemből kívánom ezt és épp úgy szívből kívánom, hogy minél előbb viszontlássuk egymást!

- Az én kívánságom is ez, Mr. Surehand.

- Megtudná, a helyet mondani?

- Nem.

- Miért nem?

- Mert egyikünk sem tudja, mi történik, minő eseményekkel állunk szemben. Ön előre lovagol, hogy ezt a Dan Etterset keresse. Ki tudja, meddig kell őt üldöznie és az ő nyoma hová fogja önt vezetni. Én északra lovagolok és magam sem tudom megmondani, mikor és hol érjük utol a tábornokot.

- Tehát ön egyáltalán nem tér vissza?

- Szeretném, de nem lehet megmondani, hogy lehetséges lesz-e. Tehát találkozást nem tűzhetek ki és valószínűen ön sem.

- Nem.

- Tehát az időt és helyet, amikor és ahol találkozunk, a véletlenre kell bízunk.

- Hm, igen! De hogy a dolgot egyenesen a véletlenre bizzuk, az mégsem szükséges. Szabad egy kis utmutatást adnom?

- Kérem.

- Én önnek, mielőtt Apanatschkával a párbajom megkezdődött, egy címet adtam. Azt tudja-e még?

- Természetesen!

- Ezt vegye kiindulási pontnak egy későbbi találkozásra. Ha ön egyszer véletlenül Jefferson-City, Missouriba jön, ott elmegy a Wallace et Co. banküzletébe, ahol megtudja, hogy én az illető időpontban hol vagyok!

- Well, megteszem.

- Köszönöm! De akkor kérem kell valamire.

- Mire?

- Ne kutasson az én viszonyaim után!

- Nem. Vagy talán ön engemet egy indiszkrét, tapintatlan és tolakodó embernek tart?

- Éppenséggel nem; de azért ön tartsa magát ahhoz az utmutatáshoz, melyet önnek a párbaj előtt adtam.

- De azt ön nekem csak az ön halála esetére adta. Ön meg él. A legcsekélyebb kísérletet sem teszek, hogy az ön titkaiba betolakodjam.

- Köszönöm önnek, még egyszer köszönöm, Sir! - És most Isten önnel. Kivánom, hogy a tábornokot utóljárja!

- És én rendkívül örülnék, ha később hallanám, hogy ön Dan Etterset szerencsésen elcsipte, Mr. Surehand!

Szívélyesen ráztuk meg egymás kezét Mindkettőnk őszintén fájlaltuk, hogy oly hirtelen és egészen bizonytalan időre kellett egymástól elválnunk.

Bloody-Foxtól is elbucsuztam. Winnetou megadta neki és Entscharkonak a szükséges utasításokat, mindenkitől röviden búcsút vett és akkor elhagytuk az oázist, mely oly fenyegető események színhelye volt és melyek ránk nézve oly megnyugtató befejezést nyertek.

Lovainknak ma a szokottnál nagyobb terhet kellett vinniök, mert két napra való víztömlővel raktuk meg őket; mert ha helyesen számítottuk, a tábornok nem a „Száz fa” felé lovagolt, hanem a Chickasawokhoz, kik a Llano estacadótól északra laktak és két napon át a pusztán keresztül kellett lovagolnunk.

Az utat pontosan ismertük. Helters-lakon át vezetett. Ez egy telep volt, a Llano estacado északi szélén feküdt és ezt a nevet azért viselte, mivel a birtokost Heltersnek hívták.

Igen jó ismerősünk volt, sőt barátunk. Előre volt látható, hogy azok, kiket üldözőbe vettünk, ott betérnek.

A legnagyobb mértékben kellett sietnünk, mert ők már tegnap este ellovagoltak az oázisból, tehát egy fél napi előnyben voltak.

És nekünk azért őket, ha csak lehetett, a pusztán kellett utóljárnunk, mert az üldözés később nehezebb lett volna, mivel ott akadt fű, bozót, később erdő, patak és folyó, melyek mindenütt buvóhelyeket nyújtottak és a tábornoknak száz alkalma is volt, hogy tőlünk elmeneküljön.

A csapás könnyen felismerhető volt; mindenesetre nyugatra vezetett, tehát a „Száz fa” irányában; de már egy óra múlva egy teljes derékszögű hajlattal északra kanyarodott. A mi előbb említett nézetünk tehát helyesnek látszott.

Mindig vágatva haladtunk és csak néha engedték meg lovainknak, hogy lépést tartsanak és kifújják magukat. Mivel délben rekkenő hőség volt, megálltunk, itattunk és pihenőt adtunk. Azután hasonló sebességgel vágattunk, míg besötétedett és meg kellett állanunk. Ez hátrányos volt ránk nézve az üldözöttekkel szemben, kik éjjel is lovagoltak, míg mi kényszerítve voltunk várni, mert többé az ő nyomukat nem láthattuk.

Mindenesetre ennek dacára tovább lovagoltunk volna, mert az ő valószínű céljukat ismertük; de azért még mindig merész vállalkozás lesz csak, mert hirtelen oly okok merülhettek föl, melyek miatt irányt változtathattak. Ezért megálltunk, mikor a szürkület elmúlt. De mihelyt a hold feltűnt, ismét fölkerelkedtünk. A hold sarlója gyéren világított és más westmannoknak nehezen lett volna lehetséges, hogy ily elégtelen világítás mellett egy csapást kövessenek, még

hozzá vágatva; de szemeink elég élesek voltak és ha én megtévedhettem, ez Winnetounál teljesen ki volt zárva.

Csak éjfél után tartánk ismét pihenőt, mert a derék állatoknak nyugodniuk kellett; ismét kaptak bizony nem éppen elegendő vizet, azután a lovakat kikötöttük és mi betakaródtunk, hogy elaludjunk. De alig pitymallott, ismét lóra ültünk és két órával később arra a helyre értünk, hol ők tábort ütöttek. Megelégedetten néztünk egymásra, mert a félnapi előnyt két órányira szállítottuk alá, ha ugyan ők is csak reggel indultak el.

Mint mondtam: Egymásra néztünk; de egyetlen szót sem szoltunk. Winnetou általában nagyon hallgatag ember volt és ha ő oly célt üzött, minő a miénk volt, akkor még kevesebb szót szaporított.

A kilenc lovas táborozási helyét alig egy félórája hagytuk hátra, akkor kénytelenek voltunk ismét szünetet tartani; mert ők lovaglásukat itt megszakították és a patkónyomok elárulták, hogy valami tanácskozás lehetett közöttük. Ez nagyon heves lehetett, mert az egyes lovasok nem tartották csöndesen magukat, hanem lovaik idestova ugráltak. Ez gyanítható, hogy közöttük vita és civódás támadt. De mi felett? kérdeztük magunktól. Valószínűen a további ut és azon irány felett, melyet ma kell megtartaniuk.

Erre a gyanura azzal jutottunk, hogy itt a nyomok megoszlottak, ami nekünk nagyon kellemtelen volt. Egyik csapás sem ment egyenes irányban; az egyik jobb felé és a másik balra tért el, úgyhogy hegyes szöget képezett.

- Uff! - mondta csalódottan. - Ez rossz!

- Mindenesetre rossz, - helyesletem én is. - Valószínű, hogy itt a vörösek és a fehérek szétváltak. De melyik a vörösek és melyik a fehérek csapása?

- Meglátjuk!

Leszállt a lováról, hogy a nyomokat megvizsgálja.

- Nagyon kétkedem, hogy azt megláthatnók, - mondtam én s a nyeregbe vágva magamat megjegyeztem, hogy a fehérek lovai nem voltak megpatkolva, hanem pusztá lábbal voltak. A megkülönböztetés tehát köztük és a más lovak közt alig lehetséges.

Fájdalom, e szavaim megerősítést nyertek; a patkónyomok semmi megbízható mozzanatot nem nyújtottak a biztos meghatározásra; bizonytalan gyanúsításokra voltunk utalva, melyek nekünk inkább ártottak, mint használhattak.

- Kövessük a két csapást egy darabig, - véleményezte Winnetou. - Mégis csak látunk valamit. Testvérem mehet jobbra, én balra.

Ezt megtettük. Én csak azt az eredményt értem el, hogy a lovak számát fölfedeztem és Winnetou e hasonló elégtelen eredményhez jutott. De e számból a lovasokéra nem lehetett következtetni, mert teherhordó lovak is voltak. Ott megállottunk és egymásra néztünk.

- Uff! - mondta Winnetou, mialatt a csalódás után, melyet elértünk, mintha mosoly lebegett volna arcán. - Testvérem Shatterhand látott-e már engemet ily helyzetben?

- Nem.

- Én se téged! - Uff!

- Ennyire nem tudni, hogy mint vagyunk, ez még soha, de sohasem történt velünk.

- Nem, még soha! - De gondoljunk csak utána! Lehetséges volna, hogy sem Old Shatterhand, sem Winnetou ne találják meg a helyes gondolatot?

- Szinte szégyenlem magamat! Tehát utána gondolni! A puszta legközelebbi vége innét északra van, a Helmers-lak felé és ezt Mba, a chickasawok főnöke bizonyára tudja. Ha balra vagy ha jobbra loval, mindkét esetben egy fél nappal több időre van szüksége, hogy a Llanóból kijöjjön, azt ő is tudja. Nem hiszem, hogy egy ily kerülő utat tegyen. Vagy hiszed te?

- Nem.

- Ha ő a fehérektől elválik, akkor összeveszett velük. Ő egyedül loval, de mindenesetre tudja, hogy hová. Emellett őket a maga irányára nézve csalódásba hozza, amennyiben a helyes iránytól eltért, melyre csakhamar visszatér, mielőtt ők nem láthatták többé. Ha tehát mi egyik csapást sem követjük, hanem nyílegyenesen lovalunk, föltétlenül ismét az övére jutunk.

- Uff, ez helyes!

- Akkor a másik csapás az, amelyet követnünk kell. Azt fölkeressük és akkor bizonyosak lehetünk afelől, hogy a tábornok van előttünk. Azt hiszem, hogy Winnetou testvér ebben nekem igazat ad.

- Ugy van, amint te mondod. Mi tehát most egyik irányt sem fogjuk követni.

Felszálltunk lovainkra és tovább lovaltunk egyenes irányban, úgyhogy a két jobbra és balra eltérő csapást nemsokára nem láthattuk. Azt hittem, hogy biztos vagyok a magam dolgában, de azért nagyon figyeltem arra, hogy föltevésem beigazolást nyerne. És csakugyan, pontosan egy félórai lovalás után láttuk a csapást, mely jobbra vezetett, ismét közeledik hozzánk és északra fordul.

- Uff! - szólt Winnetou utánam. - Tehát ez a chickasawok csapása, mely pontosan Helmers-holmba vezet.

- Nekünk tehát - folytattam - a másikat kell fölkeresnünk, mely mindenesetre a fehéreké!

- Igen, lovaljunk most balra a második nyomra! - Ha ezt tesszük, akkor nem tévedhetünk el többé és azután megfogjuk...

Hirtelen félbeszakította mondatát. Szemeit, amíg beszélt, a láthatár vonalára irányozta és ugylátszik, hogy látott valamit, most megragadta a nyeregtáskát, elővonta távcsövét és északra irányozta. Gyorsan én is kezembe vettem az enyémet és a lencsén keresztül megpillantottam néhány lovat és férfit, kik a homokban tanyáztak.

- Mi lehet az? - kérdeztem.

- A chickasawok, - felelte ő.

- Miért nem lovaltak tovább? - Mi okuk lehetett, hogy letelepedtek?

- Uff! Ránk várnak!

- Nagyon lehet! - mondtam helyeslőleg. - Mba ugylátszik, becsületes ember. Csak utközben vette észre, hogy a tábornok meglöpött és elég éles esze van arra, hogy belátta, hogy mi a tolvajokat üldözzük. Ekkor vált ő el tőle. Még ha becsületérzése sem parancsolta volna ezt neki, az önmaga iránti aggodalomból is meg kellett tennie. Neki arra kell gondolnia, hogy ne tartsuk olyan embernek, ki tolvajokkal egyetért, sőt nekik még oltalmat is nyújt. Így lesz ez.

- Igen, úgy van, lovaljunk oda!

Vágtatni kezdtünk és e férfiakhoz csakhamar oly közel jutottunk, hogy fölismerhettük őket. Igen, Mba volt, de csak két indiánjával. Két vezetőklő volt velük. Hol volt a negyedik chickasaw? Mikor a három vörös minket fölismert, fölállt, fegyvereiket a homokon letették és

szembe jöttek. Ez békés magatartás volt, de azért revolveremet kezembe vettem. Mikor elértük őket és lovainkat melléjük hajtottuk, Mba így szólt:

- Old Shatterhand forgópisztolyát ismét övébe dughatja, mert mi barátjai vagyunk. Tudtuk, hogy el fog jönni és vártunk rá.

- Ah, ti tudtátok?

- Igen. - Vagy Winnetou és Old Shatterhand oly harcosok, kik hagyják, hogy fegyvereiket ellopják, anélkül, hogy vissza ne szerezzék?

- Ez helyes. - Mba, a chickasawok főnöke, mikor tudta meg, hogy megloptak minket?

- Csak ma, kora reggel, midőn pitymallott.

- Valóban nem előbb?

- Nem. - A valót mondom. Vártam volna-e rátok, ha meg akartalak volna csalni vagy a tolvajlásban én is részt vettem volna?

- Nem. - Én téged azonnal, hogy megláttalak, becsületes embernek tartottalak. Beszéld el a dolgot!

- Mi délen, a Llano előtt bukkantunk a négy fehér arcúra és nekik megígértem, hogy a pusztán átvezetem őket. Ott találkoztunk veletek. Örültem, hogy Old Shatterhandot, Winnetout és Old Surehandot láthatom és nem sejtettem, hogy a tábornoknak gonosz szándéka van. Veletek lovagoltunk a „véres róka” tanyájáig és az egész éjszaka ott akartunk maradni, hogy kipihenjük magunkat; ekkor jött a tábornok és azt mondta, hogy sietve el kell távoznia, mert veletek ellenségeskedésbe jött. Megtettük kívánságát és egész éjjel és egész nap lovagoltunk...

- Anélkül, hogy kétséged támadt volna? - vágtam szavába e kérdéssel. - Nem tápláltál semmi gyanusát?

- Volt némi gyanum, mely mindjárt lovaglásunk kezdetén ébredt föl bennem, mert a tábornok útját nyugatra irányzá, hová mi nem akartunk menni. Azután nappal egy podgyászt vettem észre, mely azelőtt nem volt nála és azt nagyon gondosan őrizte. Az is feltűnt nekem, hogy olyan erősen siet. Mikor tegnap este letelepedtünk, úgy intéztem a dolgot, hogy a podgyász a kezembe került; de azonnal elragadta tőlem. Mégis észrevettem, hogy az nehéz és hogy fegyvereket tartalmaz.

- Milyen forma volt a podgyász?

- Egy takaró volt, melybe a fegyvereket bedugta és szijakkal összekötötte. Akartam tudni, miféle fegyverek; de a fehérarcuak csak reggel felé aludtak oly mélyen, hogy észrevételenül vehettem el és oldozhattam föl. Megdöbbsentem, mikor láttam, mit tartalmazott, mert tudtam, hogy üldözni fogtok.

- Miért nem tartottad te meg a podgyászt, hogy nekünk visszaadd?

- Mert mi négy vörös harcos voltunk öt fehér ellen és mert akkor a tolvajt el nem fogjátok és ő elmenekült volna.

- Hm, igen, ha ugyan te engedted volna menekülni!

- Jobb tervem volt.

- És mi volt az?

- Mikor már egy darabig lovagoltunk, megállottam és azt mondtam a fehérarcuaknak, hogy a fegyvereket láttam és tovább velük nem lovagolhatok, mert ti mindenesetre jönni fogtok. Ők haragra gyultak és veszekedtek velünk. De mikor föltett szándékomhoz ragaszkodtam, kértek engem, hogy nekik legalább egy harcost hagyjak kalauznak, mert ők az utat a Llanon keresztül nem ismerik. Megtettem kívánságukat, de e harcosnak előre megmondottam, hogy mint viselkedjék. Ő a tolvajokat kezetekre keríti.

- Mi módon?

- Én csak egy kis darabot lovagoltam tovább és azután megállottam, hogy rátok várjak, mert titeket oda akartam vezetni, ahol őket elfoghatjátok.

- Hol?

- Ott északon fekszik a Llano estacado szélén egy fehér ember lakása...

- Melynek Helmers-house a neve, - vágtam közbe.

- Uff! - Old Shatterhand ismeri e helyet?

- Mi ismerjük. Helmers barátunk.

- Ez jó; nagyon jó, mert oda vezeti a fehéréket.

- Miért nem lovagol ő oda egyenes uton, hanem kerülőt tesz?

- Hogy mi előbb érkezzünk meg, mint ők és őket küzdelem nélkül elfoghassuk.

- Szép! Látom, hogy Mba, a chickasawok főnöke okos harcos. De nem gondoltad-e meg, hogy nekünk is okunk lehet benned kételkedni?

- Okotok?

- Igen. A te harcosod a tolvajokat tőlünk úgy elvezetheti, hogy nem is látjuk meg őket!

- Ha azt gondolod, akkor átszolgáltatjuk fegyvereinket és mi magunkat zálogul!

- Ez nem szükséges. Bizunk bennetek. De vajjon a fehérék nem gondolják-e meg magukat és más utra térnek?

- Nem. Az én harcosom a többi ut iránt oly aggodalmat fog bennük kelteni, hogy bizonyára őt követik.

- Helyes! - Lovaitok el vannak-e fáradva?

- Helmers-house-ig kibírják, ha nem is lovagolunk lassan.

- Akkor ne veszítsünk időt. Ha rosszul nem számítok, már délután ott lehetünk. Mikor érkeznek a fehérék oda?

- A vezetőnek megparancsoltam, hogy úgy intézze a dolgot, hogy ő Helmers-house-ot este éri el.

- Ezt nagyon helyesen tetted. De van még egy kérdésem: - Mit tettél volna, ha mi nem jöttünk volna?

- Ti bizonyosan jöttetek volna, ha nem most, hát később. Nélkületek lovagoltam volna Helmers-house-hoz, neki mindent elbeszéltem és őt kértem volna, hogy támogasson bennünket, hogy a tolvajoktól a fegyvereket elvegyük. Ha aztán ti jöttetek volna, nektek a fegyvereket átadtuk volna. Elhiszi-e Old Shatterhand, amit mondok?

- Elhiszem és dicsérlek is. Becsületességed nem marad jutalmazás nélkül. Most menjünk. Ami mondanivalónk lesz, utközben is megbeszélhetjük.

A chickasawok lovaikra ültek és velünk tovább lovagoltak. Minthogy velünk nem birtak lépést tartani, lassabban ment a dolog, mint előbb, de azért a dél még nem rég telt el, mikor már egyes jeleket fölismertünk, hogy a Llano végéhez közeledünk. Mig a puszta belseje felett csak ragadozó madarak röpködtek, most már magot evő madarakat is láttunk röpködni és itt-ott zsálya is mutatkozott, melynek csak az éjjeli harmatra volt szüksége, hogy neki táplálékul szolgáljon. Egy-egy fű is kiütközött a homokból, mely mind sűrűbb lett és rendre zöld foltokká egyesült, melyekből összefüggő gyepek képződtek. Azután bokrok, sőt fák is jöttek és mikor mi az első földet láttuk magunk előtt, a Llanot tökéletesen elhagytuk.

Helmers-house-ot sűrűbben látogatták, mint a vad nyugat magányában más telepeket. Aki Llano estacadoba akart menni vagy onnét jött, itt szokott betérni és magát kipihegni. Ezért Helmers mindig egész készleteket tartott oly cikkekből, melyekre egy westmannak vagy utasnak szüksége van. Nemcsak telepítvényes volt, hanem kereskedő és vendéglős is. Nála én már nem egy pohár texasi sört ittam, melyet német módra főztek.

A házhoz kis patak vezetett, mely közelében folyt el. A ház kőből volt építve, mert itt valóban kő is akadt, a sivatag közelségének dacára és csak földszintes ház vala. Az ajtó előtt árnyas fák alatt asztalok és padok álltak. A ház mögött volt a baromfi-udvar, az istálló és a gazdasági épületek. Mikor a szögleten bekanyarodtunk, egy szerezsen állt az ajtó előtt. Midőn minket megpillantott, egy percre meghökkent, azután ujjongva ugrott egyet és harsány hangon bekiáltott a házba.

- Massa Helmers jöjjön ki, tüstént, azonnal! - Massa Winnetou és Massa Shatterhand itt vannak!

Ekkor hosszában, széltében szökve ugrott hozzánk. Karomon, lábamon fogott, majdnem lerántott a lóról.

- Csak lassan, lassan, jó Herkules! - mondtam. - Hallom, hogy Mr. Helmers otthon van?

- Massa és Missus is otthon, - felelte. - Ni, ott jönnek mind a ketten szaladva.

Igen, az ajtóban feltűnt Helmers magas, izmos alakja és mögötte sugárzó szemekkel jelent meg neje. A két öreg nagyon szerette egymást, a nő neve Barbara volt és ő mindig így szokta hívni: „az én kedves Borbácskám”.

Volt ám öröm a mi megérkezésünk felett! A kézszerítéseknek vége-hossza nem volt és a hangok messzire kicsengtek a szabadba, mert a House többi férfi és női lakói is előjöttek, hogy üdvözöljenek. Ezért én óva intem őket:

- Ne oly hangosan, gents! Jelenlétünknek még titokban kell maradni.

- Titokban? Miért? - kérdezte Helmers.

- Mert itt egy néhány gazembert akarunk elfogni, kiknek nem szabad tudni, hogy itt vagyunk. Remélem, hogy ön segítségünkre lesz, Mr. Helmers!

- Az magától értetődik. - Nekem itt a vad Llanonál mindenekelőtt az a kötelességem, hogy házamat az ily csöcseléktől tisztán tartsam. Kik azok, Mr. Shatterhand?

- Meg fogom mondani. - Nekünk a szobába kell mennünk, hogy ne lássanak meg. Herkules lovainkat az istállóba vigye és nekik mindenekelőtt vizet és bőséges abrakot adjon. De azután az istállót csukja be, mert a lovakat sem szabad meglátni.

- Kiváncsivá tesz, nagyon kíváncsivá, Sir! - De mi az? Ön nem hozta magával fegyvereit?

- Éppen ez az! - Ellopták és a tolvajok ide jönnek.

- Thunder-storm! Ez egy...

- Kérem, nem itt! Benn könnyebben beszélhetünk róla.

- Igen, jöjjenek be, jöjjenek be! - És te, kedves Borbácskám, siess a konyhába és hordd föl mindazt, amid csak van. Hallod, mindent, ha az asztal recsegne is alatta!

Én megmondtam az embereimnek, hogy miként viseljék magukat és azután a szobába mentünk. Borbála mindent megtett, amit csak tehetett, hogy az asztalt „megrecsegtesse” és amíg ettünk és ittunk, elmeséltem Helmersnek, mi történt. Alig végeztem, felugrott és kiment. Mikor visszatért, elmondta az okát.

- Az én jobbkezemet¹² elküldöttem, hogy nézzen utána a gazembereknek. Meg kell őket figyelnie, mert elosonhatnának.

Ismerte Bloody-Foxot, mint atya a fiát és nagyon örült, hogy a commancsák gonosz szándékai oly szerencsés módon hiusultak meg. Hogy gyors legyek, tudósításomat lehető rövidre fogtam és csak most vettem magamnak időt arra, hogy részletesebben beszéljem el a dolgot.

Természetesen a három chickasaw is ott ült. Ugy helyezkedtünk el, hogy kívülről nem láthattak, még ha valaki a kicsiny, félig nyitott tolóablakhoz is közel jött volna.

Még nem voltam kész az elbeszéléssel, midőn lovak patkójának dobogását hallottuk. Hat lovas künn leszállt lováról; azok voltak, akiket vártunk. Helmers kiment.

- Good day, Sir! - köszönt a tábornok. - Már vendégei vannak, Sir?

- Vendégeim? - felelte Helmers. - Honnan jöhetnének ily magányba?

- Well! - Adjanak lovainknak vizet és abrakot és nekünk valami tartalmas ennivalót megfelelő mennyiségű tüzes itallal.

- Mindent kaphatnak, Sir. - Ma itt maradnak?

- Miért kérdi?

- Ne vegye rossz néven e kérdést! - Tudnom kell, mint házigazdának, hogy úgy intézkedjem.

- Ugy! - Mi enni és inni akarunk és azután tovább menni.

- Ebben az időben? Nemsokára éj lesz.

- Nekünk az mindegy!

- Estacadóból jönnek, Sir?

- Ne kérdezzen sokat, hanem tegye azt, amit parancsoltam!

- Hallja, ugy látszik, hogy ön nagy úr. Ezt szabad kérdenem az én saját földemen! És parancsolni? Azt nem ismerem.

- De most megismeri. Én ugyan tábornok vagyok, Sir, tábornok! Bull-Runnál harcoltam, Fort Hatterasnál, Harpers-Ferrynél, Gettysburgnál és több más csatában, melyekben mindig győztes voltam!

- Good lack! - Akkor sietnem kell az ön parancsait teljesíteni! Bocsásson meg, csak egy pillanatig. Azonnal kiszolgálják önt, mint olyan urakhoz illik, amilyen Ön.

¹² Szolga, segéd, munkás.

E szavak kétértelműségét nem vették észre. Egyik asztalhoz leültek, anélkül, hogy sejténék, hogy mily „engedelmesség” vár rájuk. Helmers újra bejött és halkán mondá:

- Most jöjjenek, Mesch'schurs! - Önöket a hátsó ajtón át vezetem. Fegyvereik begöngyölve az asztalon fekszenek; az övékét azonnal elveszük tőlük. Ez az első dolog, hogy ne védekez-hessenek.

- Az nem szükséges, Mr. Helmers, - feleltem; nem fognak merni utánuk nyulni.

Köveltük a konyhán keresztül a ház mögé az egyik homlokzat szögletéig, mely mögött emberei álltak, fölfegyverezve és rohamra készen. Akkor ő a házon keresztül visszatért és hozzájuk ment. Világosan hallottuk, mit beszéltek, mert az asztal, melynél ültek, nem nagyon távol állt a mi szögletünkől.

- Nem hoz ön semmit? - kérdezte a tábornok. - Hol marad a Brandy-e? Ki gondoskodik a lovakról?

- Türelem, Mesch-schurs! - Mindenről gondoskodtunk.

- De ön semmit sem tesz, amint látszik.

- Nem is szükséges, vannak erre nekem embereim.

- De mi nem tudunk várni! - kiáltott közbe Old Wabble. - Mi hozzá vagyunk szokva a gyors kiszolgáláshoz!

- Ne aggódjanak, Sir! Önök, gyorsan kapnak kiszolgálást, gyorsabban, mintsem gondolják. Szabad tudnom, hogy innét hová akarnak lovagolni?

- Tartozik az önre?

- Tulajdonképpen nem.

- Akkor ne kérdezzen! - Ami nem tartozik valakire, annak nem is kell rátartozni; th'is clear!

- Nem kíváncsiságból kérdem, hanem hogy önöket szükség esetén óvjam.

- Kitől? - kérdezte a tábornok.

- Néhány fehér gazembertől, kik itt a közelben táboroznak.

- Gazemberek? Miféle fickók azok?

- Gazemberek, akik különösen más emberek fegyvereire lesnek.

- Mit... Hogyan?

- Igen, fegyvertolvajok!

- Ez... ez... nagyon különös volna!

- De ugy van! Csak két napja, hogy egy ily tolvajlást követtek el.

- Két napja! Hol?

- A Llanoban. Ott a három leghiresebb fegyvert ellopták.

Felhúztam mindkét revolveremet, mert a megrohanás pillanata elérkezett. Winnetou szintén felhúzta a magáét. A gazembereket nem láthattuk, de most valószínűen nem érezték jól magukat, mert a tábornok hangja nagyon nyomott volt, midőn ezt kérdezte:

- Miféle fegyverek voltak?

- A Winnetou ezüst puskája és Old Shatterhand vadászfegyvere és medveölője.

- Ezer ördög! Igaz volna?

- Nagyon igaz!

- Kitől tudják?

- Magától attól, kit megloptak.

- Tehát... Winnetoutól...?

- Yes.

- És... Old... Old Shatterhandtól?

- Yes.

- Akkor önnek..., akkor önnek... a két férfival kellett beszélnie!

Egy gyors lépés a szöglet felől, három ugrás előre és előttük állottunk. A következő pillanatban Helmers emberei is mellénk állottak.

- Természetesen, Mr. Helmers velünk beszélt! - mondtam én. - Ne mozduljanak, látják, hogy minden fegyver önökre van irányozva, azonnal elsülnek, ha önök a legcsekélyebb mozdulatot teszik!

Ez emberek rémülete leirhatatlan. Mint kísértetek meredtek ránk és nem mertek megmozdulni.

- Herkules, mondtam neked, hozz köteleket és szijakat. Megtetted? - kérdeztem a szerezcentől.

- Szij van itt egy egész tömeg, - felelte, - itt van kezemben.

- Kösd meg a gazembereket!

- Mit? Megkötözni? - kiáltott Douglas. - Egy tábornokot megkötözni, egy tábornokot, aki számos csatában...!

- Hallgasson! - vágtam szavába, - ön lesz az első, kit megkötözünk és ha ellenszegül, azonnal lelövöm! Nyujtsa ide kezét!

Nem merészelt ellenszegülni, megkötöztük és a többieket utána. Old Wabblehez fordulva, szólottam.

- Ön szép társaságot választott magának! Tulajdonképpen egy szót sem kellene önnel váltanom, de még egyszer legyőzöm magamat és ezt kérdezem öntől: - Részt vett-e a fegyvertolvajlásban?

- Nem, - felelte, mialatt oly szemekkel nézett rám, melyekben a harag és gyűlölet lobogtak.

- Ön nem volt-e a házikóban, midőn a fegyvereket elhurcolták?

- Nem.

- Igaz-e? - kérdeztem a tábornokot.

- Én önnek egy szóval sem felelek! - nyilatkoztatta ki. - Ki merhet itt egy tábornokot kihallgatásra vonni?

- Well; akkor önnel egyelőre végeztünk, de csak egyelőre. Önt nem fogjuk kihallgatni, mert vétkecsége be van bizonyítva. Csak az van hátra, hogy büntetését megállapítsuk!

- Büntetésemet? Mernek-e hozzám nyulni! Véresen megbosszulnám, oly véresen, hogy - - -

Többé nem hallgattam szavait, mert Winnetounak, Halmersnek és a chickasawok főnökének intettem, hogy jöjjenek velem. A ház mögé mentünk, hogy a tolvajlás büntetéséről tanácskozzunk. Hamar egyetértésre jutottunk és foglyokhoz tértünk vissza, kiket eközben Halmers emberei és a chickasawok őriztek. Sem Winnetou, sem én nem akartunk az ítélet végrehajtásában részt venni, ezt a ház tulajdonosára bíztuk. Ő kihirdette ítéletünket a következő szavakkal:

- Önöket az én tulajdon földemen fogták el és ezért én mondom meg önöknek, hogy önökről mit határoztunk. Önök holnap reggelig itt maradnak és azután az én birtokom határáról el lesznek távolítva. Aki itten ismét mutatkozik, az főbelövetik. Az nem gentleman, ki tábornoknak adja ki magát, tolvaj. A vadnyugat törvényei szerint az ily tolvajlás büntetése halál; de mi oly kegyelmesek voltunk, hogy e büntetést ötven botbüntetésre változtattuk, mert úgy teszik, hogy - - -!

- Boot! - ordítá Douglas! Én, akkor - - -!

- Te semmit se fogsz, gazember! - dörögte Halmers oly erővel, hogy elhallgatott. - Épen azért, mert tiszt akarsz lenni, verést kell kapnod! És mivel rajtad kívül csupa gentleman van itt, kik közül egyik sem vállalná el e munkát; Old Wabble fogja neked kiszolgáltatni ez ötven botot.

- Ezt - - ezt - - én nem fogom megtenni. - kiáltá az öreg, egykori King of the cowboys!

- Meg fogod tenni, mert úgy határoztunk. Ha vonakodol parancsszóra a verést végezni, vagy ha nem teljes erőddel ütsz, akkor magad fogsz ötven botot kapni és azután egy golyót a fejedbe. Nem tréfálok; vedd tudomásul!

- Ez, ez verjen meg engem? - kiáltá Douglas. - Ő is ott volt. Én a házikót nem ismertem; ő vezetett bele!

Bármennyire fájt ez nekem Old Wabble miatt, nem kételkedtem afelől, hogy a tábornok igazat mondott. Tehát ez volt a köszönet a részvétért, a jóindulatért és ismételt elnézésért, melyet az öreg iránt tanusítottam; bosszúságból és aljas bosszuvágyból lett ő az én tolvajom. De azért Halmers így határozott:

- Az nem tartozik miránk. Mondtad volna el ezt előbb; de te nem akartad, hogy kihallgassunk; most már késő! Csak azt kell még hozzátennem, hogy a többiekhez semmi közünk; velök semmi egyéb nem fog történni, minthogy holnap kora reggelig őrizet alatt maradnak; akkor világos nappal meggyőződhetünk, hogy valóban eltávoztak. Azon szolgálatokat, melyeket a chickasawok önnek teljesítettek, abból fogjuk kifizetni, amit önnél találunk. Most kössétek a tisztelt tábornokot ide a postoak¹³-hoz, oldjátok föl az Old Wabble kezeit és vágjatok ott átellenben a bokrokról néhány jó hazel-switches¹⁴-t, melyek jó erősek és hajlósak. A tábornok kapja meg a rendjelét, de nem a mellére!

Eltávoztam Winnetouval, hogy ne legyek tanuja ez ítélet végrehajtásának. Visszatérésünkkor hallottuk, hogy Old Wabble kezdetben huzódózott, de azután a fenyegető revolver láttára elvégezte a verést. A gazfickók pedig be lettek zárva, hogy el ne menekülhessenek.

Mikor másnap reggel kieresztették fogságukból őket, a tábornok és az Old Wabble arca véres volt. Bilincseik dacára is egymás mellé kerültek. Douglast leirhatatlan düh fogta el amiatt, hogy az öreg hagyta magát arra kényszeríteni, hogy neki az ötven ütést kiadja. Mikor feloldoztuk ismét nekirontott és mikor őt visszatartottuk, kiabálni kezdett:

¹³ Karó vagy cölöp.

¹⁴ Mogyoróvessző.

- Ügyelj rám, te kutya! Mihelyt találalak, e verésért életeddel lakolsz. Minden esküvel esküszöm meg erre, amire az ember csak esküdhetik!

Ezt komolyan értette; Old Wabble ezt tudta és kérte Helmerset, hogy őt előbb bocsássa el. Nem mert a kéréssel hozzám vagy Winnetouhoz fordulni, mi távol tartottuk tőle magunkat. E kérését teljesítették is. Herkules, a néger elhurcolta és csak azután egy óra múlva eresztették el Douglast három fehér kísérőjével át a határon. Csak úgy ömlött belőle a fenyegetődés és átkozódás. Haragja a legnagyobb fokra emelkedett, midőn mindnyájuktól elvettük a fegyvereket és lőszereket és a chickasawoknak adtuk jutalmul. Ami Winnetout és engem illetett, lovaglásunk eredményével nagyon meg voltunk elégedve. Megkaptuk újra fegyvereinket hibátlan állapotban.

Midőn mi délelőtt beszélgettünk a ház előtt az asztal mellett, Helmers hirtelen fölállt, a fához ment, melyhez tegnap a tábornok volt kötözve, fölvelt a földről valamit és így szólt:

- Itt láttam valamit csillogni. Ugy látszik aranygyűrű, mátkagyűrű. Nézzék csak meg!

A gyűrű kézről-kézre járt. Igen, mátkagyűrű volt és a belső felén két betűt és egy dátumot láttunk bevésve.

- Hogy került e gyűrű oda? - kérdezte Borbála asszony. - Ki vesztette el?

- A tábornok - felelte Helmers. - A keze meg volt kötve erősen és mikor az ütések fájtak, az ujjáról a vergődés közben a gyűrű lesiklott. Másként nem lehetett.

Igazat adtunk neki és úgy gondoltuk, hogy ő ezt a gyűrűt a tegnapi büntetés végrehajtásának emlékéül őrizze meg, de ő az én kezembe tette a gyűrűt és így szólott:

- Mit tegyek én vele? Nem az enyém; én innen nem távozom és a tábornokot aligha láthatom viszont. De ön, Mr. Shatterhand, lehetséges, hogy találkozik vele. Tegye el.

Semmi okom nem volt, hogy habozzam és a gyűrűt ujjamra huzzam, hol biztosabban maradt, mint zsebemben. Előbb pontosan megvizsgáltam és azt olvastam le: E. B. 5. VIII. 1842. Hogy mily fontos lesz később nekem és Old Surehandnak e gyűrű, azt most nem is sejtettem - - -.

(Folytatjuk!)